

T.C
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

**MİYASE SERTBARUT'UN ÇOCUK KİTAPLARININ ÇOCUK EDEBİYATI
ÖĞELERİNE GÖRE İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HACER BAŞEĞMEZ TIĞLI

BALIKESİR, 2014

T.C
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

MİYASE SERTBARUT'UN ÇOCUK KİTAPLARININ ÇOCUK EDEBİYATI
ÖĞELERİNE GÖRE İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HACER BAŞEĞMEZ TIĞLI

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Sadet MALTEPE

BALIKESİR, 2014

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ ONAYI

Enstitümüzün Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı'nda 201012535003 numaralı Hacer Başeğmez Tıgılı 'nın hazırladığı "Miyase Sertbarut' un Çocuk Kitaplarının Çocuk Edebiyatı Öğelerine Göre İncelenmesi " konulu ~~DOKTORA~~/YÜKSEK LİSANS tezi ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca 26.09.2014 tarihinde yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda tezin onayına OY BİRLİĞİ/~~OY ÇOKLUĞU~~ ile karar verilmiştir.

Prof. Dr. Bahattin KAHRAMAN

Üye (Danışman)
Yrd. Doç. Dr. Sadet MALTEPE

Üye
Öğrt. Gör. Dr. İsmail ZENCİRCİ

Üye

Üye

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduklarını onaylım.

26.09.2014

Enstitü Müdürü
Doç. Dr. Zübeyde Güneş TAĞCI
Müdür

ÖNSÖZ

Kitaplar, insanlara ihtiyaçları, ilgi alanları, amaçları ve eksiklikleri doğrultusunda çok yönlü doyum sağlarlar. Kitaplar istenilen zamanda okunmaları ve okuyucunun öğrenme hızına uygun bir öğrenme süreci sağlayabilmeleri açısından, standart insan modeline göre programlar hazırlayıp sunan radyo, televizyon, bilgisayar gibi iletişim araçlarından çok daha yararlı bir öğretim materyali olma özelliği taşımaktadır. Bu durum, kişinin kendi kendine ve ömür boyu öğrenmesinde kitabın önemini ortaya koymaktadır. Kitap yardımıyla, gözle görülmez, elle tutulmaz düşünce, duygu ve bilgiler, yüzyıllardan yüzyıllara, ülkelerden ülkelere, toplumlardan toplumlara taşınmaktadır. Küçük yaşta edinilmeye başlanan okuma alışkanlığını etkileyen pek çok etken bulunmaktadır. Bunlardan biri de çocukların kitaplarla tanışmaya başlayıp okuma alışkanlığı edinme sürecinde büyük etkisi olan çocuk kitaplarıdır.

Çocuklara sunulan kitapların, Türkçeyi iyi kullanan usta yazarların eserlerinden olup çocuk edebiyatı ilkelerini taşıması büyük önem arz etmektedir. Çocukların bu kitaplarla tanıştırılırken ailelere ve eğitimcilere sorumluluklar düşmektedir. Bu çalışmada, çocuk edebiyatı alanına pek çok eser vermiş olan Miyase SERTBARUT'un çocuk kitaplarının çocuk edebiyatı genel ilkelerine göre temel öğeleri incelenmiştir. Elde edilen bilgilerin, bulguların gelecek nesilleri oluşturan çocuklarımızın okuma alışkanlığı edinmesi sürecinde aileleri ve eğitimcileri bilgilendirme konusunda destek olması beklenmektedir.

Çalışmanın planlanmasında, yapılma sürecinde her türlü yardımını, desteğini ve sabrını gösteren danışmanım Sayın Yrd. Doç.Dr. Sadet MALTEPE'ye ve çalışmam da bana destek olan meslektaşım Kübra Çam'a çok teşekkür ederim.

Son olarak sabır isteyen uzun çalışma sürecinde her anımda bana destek olan, bana inanan ve kendime inanmamı sağlayan anneme, babama, abim Yalçın BAŞEĞMEZ'e ve eşim Yasin TIĞLI'ya yürekten teşekkürlerimi sunarım.

HACER BAŞEĞMEZ TIĞLI

ÖZET

MİYASE SERTBARUT'UN ÇOCUK KİTAPLARININ ÇOCUK EDEBİYATI ÖĞELERİNE GÖRE İNCELENMESİ

BAŞEĞMEZ TIĞLI, Hacer

Yüksek Lisans, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Sadet Maltepe

2014, 396 Sayfa

Bu çalışma Miyase SERTBARUT'un çocuk kitaplarının çocuk edebiyatı ilkelerine göre incelenmesi amaçlı yapılmıştır. Çalışmada çocuk edebiyatı kavramlarına, çocuk edebiyatının genel özelliklerine, çocuk temel öğelerine, çocuk edebiyatı genel türlerine yer verilmiştir. Bu kuramsal bilgiler yapılan eser incelemelerine temel oluşturmuştur.

Bu çalışmada Miyase SERTBARUT'un çocuk edebiyatı alanında verdiği 7 masal kitabı, 9 öykü kitabı ve 9 roman olmak üzere toplam 25 kitabı, çocuk edebiyatı temel öğeleri ve ilkelerine göre incelenip değerlendirilmiştir. Çocuk edebiyatı öğeleri olan konu, ileti (mesaj), kişiler, çevre, dil ve anlatım unsurları temel alınmıştır.

Yazarın çocuk edebiyatı alanında verdiği eserleri çocuk edebiyatı temel öğeleri çerçevesinde betimsel analiz yöntemiyle incelenmiştir. Betimsel analizleri yapılan masal kitapları, öykü kitapları ve romanlarda seslenen çocuk ve genç okurların yaş grupları dikkate alınarak konu ve iletilerinin seçildiği, olayların okurun bilişsel gelişimine uygun kurgulandığı ve başarılı bir dil ve anlatımla eserlerin çocuk edebiyatı temel öğeleri açısından gerekli niteliklere sahip olduğu ve okurun okuma alışkanlığına olumlu yönde katkılar sağlayabileceği düşüncesine ulaşılmıştır. Bu çalışmanın hem çocuk edebiyatı eserleri incelenirken hem eğitim öğretim materyallerinde özellikle Türkçe derslerinde ve ders kitaplarında kullanılmasında kaynaklık edeceği düşünülmektedir.

Masal, öykü ve roman gibi üç edebi türden oluşan çocuk kitaplarının incelemesini içeren bu çalışmanın sonunda önerilere ve yazar Miyase SERTBARUT'un düşüncelerine yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Miyase SERTBARUT, Çocuk edebiyatı, çocuk kitapları, karakter, konu, ileti, çevre, dil.

ABSTRACT

THE ANALYSIS OF MIYASE SERTBARUT'S CHILDREN'S BOOKS IN TERMS OF THE BASIC COMPONENTS OF THE CHILDREN'S LITERATURE

BAŞEĞMEZ TIĞLI, Hacer

Master Thesis, Department of Turkish Teaching,

Adviser: Yrd. Doç. Dr. Sadet MALTEPE

2014, 396 pages

This study has been done to examine Miyase SERTBARUT's childrens's stories in terms of the basic principles of he childrens's literature. In this study, the concepts, the basic components, the general characteristics and the general types of the children's literature have taken part. These pieces of information have provided a basis to research.

In this study, totally 25 books of Miyase SERTBARUT's, which are in the field of childre's literature, including 7 tale boks, 9 story boks an 9 novels have been examined and evaluated regarding the basic components and principles of evaluated regarding the basic components and principles of the children's literature. The study has been based on the topic,message, people, environment, language and the elements of narration which are the components od the children's literature.

The works of the author in the field of children's literature have been examined by the descriptive analysis method in terms of the basic components of the children's literature. The idea has been achieved that : the topics and messages have been chosen regarding the ages of the child and teenage readers who are the target readers in the tale boks, story boks and novels examined by the descriptive analysis method; the events have been built appropriate to the cognitive development of the reader; the works having a great language and narration have the neccessary qualities in terms of the basic components of the childrens's literature; they can have a positive effect on the readers reading habits.

It's been considered that this study can be a good resource both for he educational materials while examining the works of children's literature and especially for Turkish lessons and coursebooks.

At the end of this story which includes the examining of the children's books including three literary types such as tale, story and novel, Miyase SERTBARUT's ideas have been given place as well.

Key Words: Miyase SERTBARUT, Children's literature, children's books, character, topic, message, environment, language.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
KISALTMALAR LİSTESİ	ix
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem.....	1
1.2. Amaç.....	3
1.3. Önem.....	3
1.4. Sınırlılıklar.....	4
2. İLGİLİ ALANYAZIN.....	5
2.1. Kuramsal Çerçeve.....	5
2.1.1. Çocuk ve Çocuk Edebiyatı	5
2.1.1.1.Kitap Okuma Alışkanlığı Edinme Sürecinde Çocuk Kitaplarının İşlevi	8
2.1.1.2. Okurların Gelişim Dönemlerine Göre Çocuk Edebiyatı.....	9
2.1.1.3.Çocuk Edebiyatı Ürünlerinin Dayanması Gereken Temel İlkeler.....	12
2.1.2. Çocuk Edebiyatının Temel Öğeleri	13
2.1.2.1 Konu	13
2.1.2.2. İleti	16
2.1.2.3. Kahraman/ Karakter	17
2.1.2.4 Çevre.....	18
2.1.2.5 Dil ve Anlatım.....	19
2.1.2.6 Resim.....	22
2.1.3. Çocuk Edebiyatı Türleri ve Genel Özellikleri.....	23
2.1.3.1 Masal	23
2.1.3.2. Öykü	24
2.1.3.3. Roman.....	25
2.2. İlgili Araştırmalar.....	26
3. YÖNTEM	31
3.1. Araştırma Modeli.....	31
3.2. Evren ve Örneklem	31

3.3. Veri Toplama Araçları	32
4. BULGULAR VE YORUMLAR	33
4.1. Miyase Sertbarut'un Çocuk Kitaplarının Çocuk Edebiyatı Temel Öğeleri Açısından Özellikleri	33
4.1.1. Miyase Sertbarut'un Çocuk Masallarının Çocuk Edebiyatı Temel Öğeleri Açısından Özellikleri	33
4.1.2. Miyase Sertbarut'un Çocuk Öykülerinin Çocuk Edebiyatı Temel Öğeleri Açısından Özellikleri	67
4.1.3. Miyase Sertbarut'un Çocuk Romanlarının Çocuk Edebiyatı Temel Öğeleri Açısından Özellikleri	235
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	375
5.1. Sonuç	379
5.2. Öneriler	380
KAYNAKÇA	382

KISALTMALAR

Akt.	: Aktaran
ev	: Çeviren
s.	: Sayfa
TDK	: Türk Dil Kurumu
vd.	: Ve diğerleri

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

1.1. Problem

Okuma, kişinin bilgilenmesini, gelişmesini ve eğlenmesini sağlayan bir eylemdir. Kişi sadece ders içerikli değil, ders dışı kitaplar da okuyarak farklı yerleri, yaşantıları tanıyabilir, yeni tatları öğrenebilir. Genel bir tanımla okuma; “Ruhsal bir çalışma sistemi ile harekete geçirilmiş ve okuyucu amaçlarıyla bir düzen içinde bütünleştirilen, karmaşık bir hiyerarşinin birbirine geçişiyle oluşan bir takım alt faktörler tarafından desteklenen, simgesel anlamlandırmanın görsel-işitsel-söze dayalı işlem becerisidir” (Kimmel ve Segel, 1983).

Mustafa Ruşen’(1990)e göre okuma: Her dilin kendi kurallarına uyararak yazılı mesajları sözlü mesaj haline getirmek, kavramak, muhakeme yürütmek ve yargıya varmak iken Çoşkun (2002) okumayı “Görme, algılama, dikkat, hatırlama, anlamlandırma, yorumlama, sentez ve çözümlenme gibi farklı zihinsel işlemlerin bir arada gerçekleştiği; insanın kendisini, çevresini ve dünyayı tanımak için bilgi ve kültür kazanmasında ve eleştirel bilince ulaşmasında rol oynayan çok önemli bir eğitim aracı ve dil becerisi olarak” tanımlar.

Tanımlardan yola çıkıldığında okumanın, insan bilincini harekete geçiren, insanın dünyayı bütün gerçekliğiyle görmesini, hayatı tanımmasını sağlayan; bireyin kişiliğine ve yaşamına şekil veren, zihinsel ve ruhsal gelişimini olumlu yönde etkileyen, bireyin sosyalleşmesine ve yaratıcılığının artmasına yardım eden dört temel beceriden biri olduğu sonucuna varılmaktadır.

Okuyan öğrenci; düşünen, yargılayan, eleştiren, bilgiye ve kütüphaneye gereksinim duyan, çağdaş ve demokratik birey anlamına gelmektedir. Okuma, içinde bulunduğumuz çağda da nitelikli bir yaşamın önemli aracı olma özelliğini sürdürmektedir. Bir başka deyişle, okuma değişim sürecinin yok edemediği, tam tersine sözü edilen değişim sürecine uyum sağlamanın bir aracı haline gelmektedir (Aksaçoğlu, Yılmaz,2007:5). Birçok zihinsel işlemin gerçekleştiği okuma eylemini alışkanlık haline getirmek hem bireysel hem toplumsal gelişmeyi sağlamaktadır. Okumanın faydaları her alanda kendini göstermektedir.

Gelişmiş ülkelerin karşılaştıkları okuma alışkanlığı sorununu, ciddi ve hızlı bir biçimde ele alarak çözümlenmeye çalışmalarını okumanın özellikle toplumsal önemini ortaya koymaktadır. Uzmanlar, okuma alışkanlığı ile ekonomik gelişme,

güç, suç, okuldan ayrılma, işinde başarılı olma arasında çeşitli ilişkilerin varlığından söz etmektedirler. Okuma, toplumsal yaşamın gerekliliklerinden biri durumundadır. Bireyin entelektüel gelişimin temelini oluşturan okuma, bir anlamda toplumsal bir güç niteliği almıştır. Bireyin anlama gücünü geliştiren, bilgi dağarcığını zenginleştiren okuma, öğrenmenin de temel aracıdır (Gönen, Öcü, Işıtan, 2004:20).

Okuma alışkanlığına etki eden bireysel ve toplumsal birçok faktör vardır. Ancak temelde okuma alışkanlığı öğretim yoluyla kazandırılabilir. Okuma alışkanlığının kazanılmasında kilit nokta ilk ve orta dereceli okullarda okuyan öğrencilerdir. Okuma alışkanlığını kazanmak için bireylerin çok küçük yaşlarda bu konuda bilinçlendirilmeleri gerekmektedir. Özellikle okuma becerisinin kazanıldığı ilkökul yılları okumaya karşı ilginin belirlendiği ve okuma alışkanlığı kazanmada temellerin atıldığı bir dönemdir. Bu nedenle okuma alışkanlığı elde etmiş bir topluma ulaşmak için, ilkökul seviyesindeki çocukların okumaya karşı ilgilerinin arttırmamız gerekmektedir (Bayram, 1990:8) .

Bu süreçte ailenin yanı sıra öğrenciyi nitelikli kitaplarla tanıştıracak, öğrenciyeye okuma alışkanlığı kazandıracak çocuk edebiyatı eserleriyle buluşturacak Türkçe öğretmenleri devreye girmektedir. Öğretmenler, öğrencileri çocuk edebiyatı temel öğeleri açısından nitelikli eserleri okumaya yönlendirerek onların okuma alışkanlığı kazanmalarına katkıda bulunmalıdır.

İpşiroğlu'nun (1997:66) da söylediği gibi, Öğretmenin sınıf ve okul kütüphanelerini esaslı bir şekilde incelemesi, hangi kitapların hangi seviyedeki öğrencilere, hangi açılardan uygun olduğunu, hangi kitaplardan hangi derslerde yararlanılabileceğini tespit etmesi, bunların yanında yeni yayınları izleyip yeni kitaplar teklif etmesi gerekir.

Çocuk edebiyatının nitelikli ürünleriyle çocukları tanıştıracak ebeveyn ve öğretmenler çocukların zihinsel, ruhsal toplumsal gelişimine olumlu yönde katkı sağlamış olacaktır. Bu bağlamda çocuklara seslenen ve çocuk edebiyatında başarılı çalışmalar yapan Miyase Sertbarut'un çocuk romanlarının öykülerinin ve masallarının karakter, konu, ileti, dil, anlatım, çevre ve resim yönünden incelenmesinin katkısı olacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda çalışmanın problem cümlesi şu şekilde belirlenmiştir: Miyase Serbarut'un çocuklar için yazdığı masal, öykü ve romanlarının çocuk edebiyatı temel öğeleri (konular, iletiler, kahramanlar, dil ve anlatım, olayın geçtiği yerler, resimler) açısından özellikleri nelerdir?

1.2. Amaç

Bu araştırmanın amacı yazar Miyase Sertbarut'un çocuk masallarını, çocuk öykülerini ve çocuk romanlarını çocuk edebiyatı temel öğeleri açısından incelemek ve çocuk edebiyatı temel öğeleri açısından sahip olduğu özellikleri belirlemektir. Bu amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Miyase Sertbarut'un çocuk masallarının çocuk edebiyatı temel öğeleri (konular, iletiler, kahramanlar, olayın geçtiği yerler, dil ve anlatım, resimler) açısından özellikleri nelerdir?
2. Miyase Sertbarut'un çocuk öykülerinin çocuk edebiyatı temel öğeleri (konular, iletiler, kahramanlar, olayın geçtiği yerler, dil ve anlatım, resimler) açısından özellikleri nelerdir?
3. Miyase Sertbarut'un çocuk romanlarının çocuk edebiyatı temel öğeleri (konular, iletiler, kahramanlar, olayın geçtiği yerler, dil ve anlatım, resimler) açısından özellikleri nelerdir?

1.3. Önem

Okuma, bilgi kaynağı olmanın yanı sıra insanın kişiliğine şekil veren, hayal dünyasını geliştiren, farklı deneyimleri öğrenmesine katkı sağlayan bir beceridir. Söz konusu hususlar bireyin meslek seçimine ve başarısına yön vermektedir. Özellikle gelişmiş toplumlarda bireyin mesleki alanda ilerlemesi, üst düzey okuma becerisi sayesinde kazandığı bilgi birikimine paralel düşünülür. Modern çağda okuma düzeyinin, ülkelerin kalkınma seviyeleriyle ilişkilendirilmesi, okuma eyleminin ne derece önemli olduğu gerçeğini göz önüne sermektedir.

Toplumların ilerlemesi sağlam ve güçlü bilgi birikimine sahip bireylerle mümkündür. Bu da ancak etkin bir okuma becerisi ve alışkanlığının kazanılmasıyla gerçekleşir.

Basit bir eylem olarak görülen okuma aslında çok karmaşık bir süreçtir. Okuma, yalnızca kelimelerin birbirine bağlandığı basit bir eşleştirme işlemi değildir. Çünkü okuma sırasında yalnızca sembolleri görmek değil, bunları anlamak, yorumlamak, karşılaştırmak, akıl yürütmek ve yargıya varmak da gerekmektedir.

Dökmen'in (1994) dediği gibi okuma becerisi; kelime bilgisi, okuduğunu anlama ve organize etme becerisi, okuma hızı bileşenlerinden olmak üzere çok yönlü oluşmaktadır. Kelime bilgisi okunan bir metni anlayabilmenin ilk basamağıdır. Zengin bir kelime hazinesi metni anlamayı desteklediği gibi okuma hızını da

etkilemektedir. Sürekli ve düzenli bir okumayla birey bir taraftan kelime hazinesini zenginleştirirken diğer taraftan düşünme becerisini geliştirmeye, yazma ve konuşma alanlarında etkin bir kimliğe sahip olmaya başlar. Ayrıca okuma ve buna bağlı olarak ilerleyen konuşma ve yazma becerilerinin geliştirilmesi, bireyin analiz ve sentez yaparak yorumlama ve yargıda bulunma yeteneklerini de geliştirmektedir.

Okumaya, öğrenmeye, bilgiye öncelik vermeyen uluslar başarılı olamaz. Kitap okuma alışkanlığı çocuklara bilginin yanı sıra akademik başarı, eleştirel ve yaratıcı düşünme becerileri kazandıracaktır ve okuma alışkanlığı üreten bir nesil ortaya çıkaracaktır.

Bireylerin okuma alışkanlığı kitaplarla tanışmasıyla başlar. Ailenin, okulun yanı sıra kitapların da bu alışkanlığı edinme sürecinde etkisi büyüktür. Çocuk edebiyatı ilkelerini göz önünde bulundurmuş nitelikli çocuk kitapları çocukların çok yönlü gelişimini sağlayacak dolaylı yoldan toplumun gelişimi adına adım atacaktır. Aile ve eğitimcilerin üzerine düşen çocukları, çocuk edebiyatı ilkeleri doğrultusunda hazırlanmış nitelikli kitaplarla tanıştırmaktır. Bu inceleme çalışması çocukların kitaplara karşı bakış açısını değiştirecek çocuk edebiyatına katkısı büyük olan yazarımız Miyase Sertbarut'un kitaplarının aileler ve eğitimcilerle tarafından tanınmasına yardımcı olacaktır.

1.4. Sınırlılıklar

Araştırmada veri toplama araçları, Miyase Sertbarut'un 7 masal kitabı, 9 öykü kitabı ve 9 çocuk romanı olmak üzere çocuk edebiyatı alanında verdiği 25 çocuk kitabı ile, verilerin incelenmesi ise çocuk edebiyatı temel öğeleri olarak kabul edilen konular, iletiler, kahramanlar, dil ve anlatım, olayın geçtiği yerler, resimler ile sınırlı tutulmuştur.

BÖLÜM II

2. İLGİLİ ALANYAZIN

2.1 KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1.1 Çocuk ve Çocuk Edebiyatı

Çocuk edebiyatı çalışmalarını incelemeden önce seslenen hedef kitlenin - çocuğun kim olduğuna – tanımına ve çocuk edebiyat kavramlarının üzerinde durulmalıdır.

Çocuk edebiyatının temel yapı taşı olan çocuk literatürde farklı şekillerde tanımlanmıştır: TDK Türkçe Sözlük(1988)'te çocuk, “bebeklik çağı ile ergenlik çağı arasındaki gelişme döneminde bulunan insan” şeklinde tanımlanmaktadır.

“Genellikle bedensel ve zihinsel gelişim bakımından insanoğlunun 0-16 yaş grubuna çocuk denildiği bilinmektedir. Ancak busınırlamanın her zaman ve her şartta geçerli olduğunu söylemek oldukça güçtür. Nitekim bazı bilim adamları, 0-14 yaş grubunu çocukluk dönemi olarak almaktadırlar (Yalçın ve Aytaş,2005: 13).

Ferhan Oğuzkan ve Ruşen Alaylıoğlu “iki yaşından ergenlik çağına kadar süren büyüme dönemi içinde bulunan insan yavrusu veya henüz erinlik dönemine erişmemiş kız veya erkek” olarak tanımlamıştır (Alaylıoğlu, Oğuzkan,1976). Bu konudaki görüşlere bakıldığında çocuk, gelişim özelliklerini tamamlayamamış, ruhsal fiziksel, zihinsel birtakım ihtiyaçları olan birey ise “Çocukların büyüme ve gelişmelerine hayal, duygu düşünce ve duyarlıklarına, zevklerine, eğitilirken eğlenmelerine katkıda bulunmak amacıyla gerçekleştirilen çocuk edebiyatı 300 yıllık bir dönem içerisinde oluşan bir edebiyattır. Bu oluşum son yıllarda yazılı gelenek, edebi değer, estetik ve biçim yönünden hızla gelişerek devam etmektedir.” Çocuk edebiyatı, çocukların büyüme ve gelişmelerin; hayallerine, duyguların, düşüncelerine, yeteneklerine ve zevklerin hitap eden, eğitirken eğlenmelerine katkıda bulunan sözlü ve yazılı verimlerin tamamıdır (Yalçın ve Aytaş,2005:16-17). Şener Demirel (2010:45)'e göre, “Çocuk edebiyatı, temel malzemesi dil olan ve bu dil aracılığıyla çocuğun gelişimi özelliklerini dikkate alan onların hayal dünyalarına hitap eden, onları bayağılıktan ve çirkinlikten uzak tutan, onun anlama kavrama ve yorumlama yeteneklerine katkıda bulunan, onu bir yandan eğitirken bir yandan da eğlendiren, ona hoşça vakit geçirten yazılı ve sözlü eserlerin bütününe verilen addır.

Sever (2008)'e göre çocuk edebiyatı erken çocukluk döneminden başlayıp ergenlik dönemini de kapsayan bir yaşam evresinde çocukların dil gelişimi ve anlam düzeylerine uygun olarak duygu ve düşünce dünyalarını sanatsal niteliği olan dilsel ve görsel iletilerle zenginleştiren, beğeni düzeylerini yükselten ürünlerin genel adıdır.

Oğuzkan(2006)'a göre çocuk edebiyatı çocukluk çağında bulunan kimselerin hayal, duygu ve düşüncelerine seslenen sözlü ve yazılı bütün eserleri kapsar iken Mustafa Ruhi Şirin'e göre “ Edebiyat ile çocuk edebiyatı arasındaki ayrımın nedeni çocuk edebiyatının dili, konusu, içeriği, anlatımı, yalınlığı ve içtenliğiyle önce çocuğa özgü olmasıdır. Çocuk edebiyatı ile edebiyat arasındaki ayrımın nedeni, çocuğun yetişkinden farklı algılamam biçiminden kaynaklanır. Çocuk gerçekliği, çocuk evrenine özgü, dil, konu, davranış sorunlarını ve duyarlılıkları yansıtır. Çocuk edebiyatının yaş sınırı,12 olarak kabul edilmektedir. İlk gençlik edebiyatı ise, 13-17 yaş evresine yönelik bir edebiyattır. Çocuk edebiyatı ile gençlik edebiyatı arasındaki fark, çocuk edebiyatının çocukluğun ilgilerini yansıtmaması; ilk gençlik edebiyatının ise çocukluktan gençliğe geçişte konu ve içerik açılımı nedeniyledir. Çocuk edebiyatı, edebiyatın içinde, çocuğu duyarlı bir birey, iyi okur ve edebiyat okuru olmaya hazırlayan geçiş dönemi edebiyatıdır” (Şirin, 2007).

Geleceğin yetişkinleri olan çocuklar için her yönüyle farklılıklar taşıyan edebiyatın çocuk edebiyatı adıyla yeni bir alanın oluşması ve çocuk edebiyatına ihtiyaç duyulma nedeni üzerine çeşitli fikirler sunulmuştur. Çocuk edebiyatı ürünlerinin çocuk için anlamlı olabilmesi için öncelikle söz konusu eserlerin çocuğun ihtiyaçları dikkate alınarak kaleme alınmış olması gerekir. Bu noktada eğitimci Jacobb(1955) çocukların edebiyata, dolayısıyla edebiyat ürünlerine neden ihtiyaç duyduklarını şöyle açıklamıştır: (Akt. Demirel, 2010:46)

1. “Edebiyat hoş vakit geçirtici, eğlendirici bir şeydir. Çocuklar okulda okumayı sevmeyi, okumaktan zevk almayı öğrenemezler ise hoşça vakit geçirten bir unsurdan yoksun kalabilirler.” Bu durumda çocuk edebiyatı çocukların hoş vakit geçirmelerini ve okumaktan zevk almalarını sağlayacaktır.

2. “ Edebiyat ruha canlılık verir, yaşama gücünü artırır. Edebiyat kimi zaman hayatın ciddi, üzücü durumlarından, sorunlarından uzaklaştırır. Güzel bir düzyazı (nesir) veya şiir okumanın kazandırdığı yaşantılarla bir insan kısa zamanda bugünkü tasalarından kurtulma imkânı bulur ve sonra da bu tasarlın karşısında daha güçlü, daha dinlenmiş çıkmanın yollarını öğretir.”

3. “ Edebiyat hayatı keşfe yardım eder. Çocuklar hayatı ve yaşama yollarını öğrenmek için edebi eserlere muhtaçtırlar. Başka bir kimsenin hayatını ilgilendiren durumları öğrenmek için edebiyat aracılığıyla elde edilen pek, ilginç yaşantıları- televizyon, radyo veya başka her hangi bir şey dahil olduğu halde- hiçbir araç kazandıramaz.”

4. Edebiyat bir rehberliktir. Edebiyat, bir kimsenin kendini tanıyarak davranışlarını değiştirmeye yarayacak imkân hazırladığı için bir rehberlik kaynağı olarak da hizmet edebilir.

5. Edebiyat yaratıcı etkinlikleri teşvik eder. Çocuklar, başka alanlardaki yaratıcı etkinliklere geçmek için bir sıçrama tahtası olarak edebiyata muhtaçtırlar. Başka sanatlarla ilişkileri bulunan zengin bir programın eşliğinde yaratıcılığa yönelten okuma etkinlikleri sayesinde bir sanat, başka bir sanatı desteklemiş, beslemiş olur. Okuma, çocuğu resim çizmeye ve dramatik sanat alanlarında ritmik yorumlamalar yapmaya teşvik eder.

6. Edebiyat güzel bir dil demektir. Edebiyat güzel bir dildir ve içimizde çocukların anadillerinin güzelliğini en iyi biçimde öğrenmelerini istemeyecek kimse var mıdır?(Oğuzkan 2006:6-7)

Halit Dursunoğlu da niçin çocuk edebiyatı sorusuna, çocuğun fizyolojik ihtiyaçları nasıl ki ihmal edilemezse zihnî ve ruhî gelişimi de ihmal edilemeyeceğini, daha hassas bir ruhun, daha ince bir duygunun, daha farklı bir algılayışın daha değişik bir bakışın; bütün bunların çocuğa edebiyatla kazandırılabilceğini söylemektedir. İnsanlar duygularını ve düşüncelerini konuşarak ifade edemediklerinde en önemli araç olan edebiyat devreye girmektedir. ”Edebiyat, insana kendini ifade etmede bir sürü alternatif sunan bir ilimdir. Bu nedenle de edebiyatı, insan hayatını kolaylaştıran en önemli unsurlardan bir görüp, çocuğu da bundan haberdar etmek gerekir ” (Yılar,Ö.,Turan, T.(ed.)2011).

“Çocuklarla sloganlaşmış genel yargıları paylaşmayı ilke edinen kitaplar, çocukların duygu ve düşünce dünyasını sıradanlaştırma sorunuyla karşı karşıya bırakır. bu sıradanlık, çocuğu kuşatan çevrenin, onu biçimlendiren diğer kaynakların da genel anlayışına dönmüşse, çocuğun kendini özgürce gerçekleştirmesi de baskılanmaya başlar. İşte, çocuk gerçekliğine yeterince duyarlı olmayan bir çevredeki çocuk için sıradanlığın dışına çıkabilmenin de en etkili yolu, onun kendi gerçekliğini önemseyen kitaplarla buluşma ya da buluşturulmasıdır” (Sever, 2008:20).

2.1.1.1 Kitap Okuma Alışkanlığı Edinme Sürecinde Çocuk Kitaplarının İşlevi

Çocuklarda okumaya dair ilk adımlar okuma yazma becerisi edinmeden önce sözlü kültür ürünleri masallar ve halk hikâyeler dinleme yoluyla atıldığı söylenebilir.

Okul öncesi dönemde yetişkinler tarafından anlatılan, okunan masal, öykü vb. anlatılar çocuk-kitap etkileşimi adına, duyuşsal boyutlu ilk olumlu davranışların kazanılacağı ortamları yaratır... Çocuk, ilköğretime başlamasıyla birlikte, istekle kitap okumaya yönelir. Özellikle bu dönemde hem okuma- yazma becerisinin gelişimine katkı sağlayacak hem de kendi (çocuk) gerçekliğine yanıt verebilecek kitaplara gereksinim duyar... Okuma becerisinin basamaklarından çıkmaya başlayan bir öğrenci, hem öğretici metinlerin bilgilendirici kaynağından hem de yazınsa metinlerin çok yönlü anlamasal dünyasından yararlanma olanağına kavuşur (Sever,2008:25).

Çocuk kitaplarıyla okuma alışkanlığı kazandırma, sanat ve kurmaca eğitimi verme, yazınsal duyarlılığı geliştirme gibi eğitsel beklentiler çocuk kitabının estetik boyutunu yok etmez. Tersine, bu gibi özellikler, sanatsal kaygılarla üretilmiş her çocuk kitabının temelinde vardır. Okumaya başlayan çocuk, kendi düzeyine göre üretilmiş böylesi kitapları okuyarak bir bakıma bu dünyanın ürünleriyle tanışır. (Dilidüzgün, 1996:26)

“Çocuk kitapları, duyarlık kazandıran, düşünceyi geliştiren özellikleriyle, çocuklarda eleştirel okuma- düşünme becerisinin kültürel alt yapısını oluşturur. Eleştirel okuma –becerisi, temeli çocukluk yıllarında kitaplarla atılan ‘okuma kültürünün’ yapılanmış biçimi olarak da adlandırılabilir.” (Sever,2008:27)

Dahrendorf, çocuk ve gençlik kitapların en önemli görevleri arasında ‘Yetişmekte ola nesli yazına, okumaya ve kitaplara ilgi uyandırmasını’ görmektedir. Yani çocuk yazını her ne kadar doğrudan belli eğitsel amaçlara hizmet eden bir araç olarak görülme de, çocuğa okuma eğitimi veren bir araçtır. Bu anlamda çocuk yazını, yetişkin yazınına geçişte bir ‘ ara basamak’ ya da ‘ geçiş yazını’ işlevi üstlenmektedir.

Çocuk ve gençlik yazını,

- okurların ilgilerini kapsar; aslında bu yazını çocuk ve gençlik yazını yapan da bu özelliktir.

- yazınsal deneyimleri olmayanları bu konuda yüreklendirir, okurların yazınsal metinleri üzerinde basit analizler yapabilmelerini sağlar;
- gerekli biçimde okuma ilgisi oluşturur,; örneğin gerilim, komik öğeler, eylemin yoğunluğu ve özdeşleşme olanakları çocukların okumalarını güdüler;

çocukların ve gençlerin aydınlanmalarını, deneyimlerinin artmasını, önyargılardan arınmalarını ve toplumsallaşmalarını koşullayarak onların kimliklerin kazanmalarına yardımcı olur diyen Dahrendorf çocuk edebiyatını çocukların okuma alışkanlığı ve bilinçli kimlik kazanmalarında önemli bir araç görerek çocuk edebiyatına ihtiyaç duyulacağını belirtmiştir.(Akt. Dilizdüzgün, 1996:26-27)

2.1.1.2 Okurların Gelişim Dönemlerine Göre Çocuk Edebiyatı

Bu bölümde çocukların yaşlarına ve gelişim düzeylerine göre çocuk kitaplarının sahip olması gereken özellikler belirtilirken, okul öncesi, okul dönemleri ve ilk gençlik çağı dönemleri şeklinde gruplandırılarak ayrıntılanmıştır.

Çocuk kitaplarının amacına ulaşması, işlevlerini yerine getirebilmesi için kitapların onların yaşları ve düzeyleri doğrultusunda hazırlanmış olması gerekmektedir. Çocuğa göre kitapların özelliklerini üç başlık altında genel hatlarıyla vermek çalışmamıza ışık tutacaktır.

1. Okul Öncesi Dönem (0-6 Yaş Grubu)

Sever(2008)'e göre 0-2 yaş dönemindeki çocukların, oyun gereksinimine yanıt veren oyuncaklar gibi kitaplar da hem görsel hem dilsel niteliği ile çocuğun oynama, eğlenme; görme, duyma, dokunma yoluyla tanıma ve bulma (keşfetme) gereksinimini karşılayan araçlardır.2-4 yaşlarındaki çocuklar için, kitabın bilinen en temel işlevi onların kavramsal gelişim sürecine ve anlama becerisine katkı sağlamasıdır. Çocuğun ileriki yaşlarda okuma alışkanlığı becerisini edinebilmesi için, okulöncesi dönemde kitaba olan ilgi ve sevgisini oluşturmaya yönelik çabalara ailenin de bilinçli katkıları vermesi gerekir. Kitap, bu dönemde çocuğun yaşamında bir oyun ve eğlence aracı olarak yer almalı; çocuğun çevresine var olan nesnelere hem tanıtılmasına hem de yenilerini ekleyerek çoğalmasına yenilerini ekleyerek çoğalmasına dilin ve resmin anlatım gücüyle katkı sağlamalı.

Gökşen (1985)'e göre özellikle iki yaşından sonra çocuklara renkli kalemle boyamak üzere resimli- boyama kitapları verilmelidir. Çocuklar böylece varlıklarla renkler arasında bir ilişki kuracak, renkleri tanıyacak ve göz zevki geliştirecektir. Bu

yaş çocuklarına (2-3-4) çok daha fazla hazır çizgili resimleri bulunan kitapları sunmamak gerektiği düşüncesinin Sever'in okul öncesi çocukların bu çağın sonuna doğru büyüklerin kendilerine masal ve öykü okumalarından hoşlandığı için masal ve öykülerin bol resimli olması konusunda aynı doğrultuda olduğunu görmekteyiz (Sever,2008).

Okulöncesi dönemindeki okurlar için hazırlanacak çocuk kitaplarında bulunması gereken özellikler:

1. Eserlerde kullanılan kelime sayısı, onların anlamını bildiği ve çok kullandığı kırk kelimeyi geçmemelidir.
2. Mecazlı anlatımlara yer verilmemeli, bir kelimenin ikinci ve üçüncü anlamını çağrıştıracak cümleler kurulmamalıdır.
3. Seçilen kelimeler çocukların ruh dünyasında yer etmelidir.
4. Tasvirler onların ilgi alanına uygun olmalı, tasvirlerde aşırıya kaçınmamalıdır.

Ninniler, resimli kitaplar, şarkılı ve danslı oyunlar, tekrar kelimelerinin çok olduğu şiirler, tekerlemeler, bilmece, fıkralar, masallar, canlandırma (tiyatro) bu yaş grubu çocukların edebiyat ürünleridir. Mümkün olduğunca diyalog ağırlıklı metinlere yer verilmelidir (Yalçın ve Aytaş,2005: 47).

5. %75 resim, %25 yazı olmalıdır. Resimler yazıya fon olarak kullanılmamalı, karşı sayfada olmalıdır.
6. Resimlerle metinler birbirini tamamlanmalıdır. Böylece kitap okunurken çocuğun hem kulağa hem gözüne seslenilmiş olur. Okulöncesindeki dönemde resim, kitabın olmazsa olmaz koşuludur.
7. Güldürü öğelerine yer verilmelidir. Neşe, sevinç yaratan gülünç, hareketli öyküler önemlidir çocuk için, bundan hoşlanır. Bu, çocuğu gerçeklerden uzak tutmak ona dünyayı toz pembe göstermek anlamına gelmez. Ama konular özenle seçilmeli, işlenmelidir.

2. Okul Dönemi (7-12 Yaş Grubu)

Çocuk okuma yazmayı öğrendikten sonra, kitapla arasında köprü kuracak yetişkin ihtiyaç duymaz. Okul çağı çocukları, kitapla birebir ilişki kurabilir, kitabın eğlendirici olmaktan öte bilgilendirici işlevini fark edebilirler. Önceleri serüvene dayalı olayları anlatan öyküler zevkle okurken, zaman içinde gerçekçi öykülere yönelirler. Çocuğun okula başlamasıyla arkadaşlık duygusu gelişir. Aile çevresinin

yanında okul çevresi de etkili olmaya başlar. Bu yaşlardaki (9- 11 yaş) çocuk birçok şeyi öğrenmiş, yararlı alışkanlıkları kazanmıştır. Bu dönem hayal gücünü en geniş olduğu dönemdir. Gerçekleri bildikleri halde, düşsel öğeleri de aynı doğrultuda kabul ederler (Akbayır- Şahin,2005:193-194).

9-12 yaş grubu çocukları kendi benliklerinden uzaklaşarak artık grup ilişkilerine önem vermeye başlarlar ve düşünce dünyası gelişir. Temel soyut kavramları elde etmeye başlarlar (vatan, millet, çevre, arkadaşlık, özveri vb.) Sosyal baskılara karşı duyarlıdır. Bu çağ çocuklarının ileriki yaşlarında mantık, derinlik kavramı ve gramer bilgisine dayalı bir anlamlandırma yavaş yavaş gelişir.

Okul dönemindeki okurlar için hazırlanacak çocuk kitaplarında bulunması gereken özellikler:

1. Yazar, kendini çocuğun yerine koymalı, seçtiğin konunun o yaş grubundaki duygu değerlerine uygun olup olmadığını tespit etmelidir.
2. Hayal dünyasını geliştirici ve manevi duyguları besleyici konulara yer verilmelidir.
3. Çocukların ilgi alanına uygun tasvirler yapmalı, anlatımda konuşma ve diyaloglar etkili olabilecek biçimde kullanılmalıdır.
4. Eserlerde hayal dünyasını geliştirici imgelere yer verilmelidir.
5. Eleştiri duygusu bu yaş grubundan itibaren gelişmeye başlar; adalet duygusu ayrıntıları olmamakla birlikte ana hatlarıyla oluşur. Eserlerde bu konulara dikkat edilmelidir (Yalçın ve Aytaş,2005: 39-40).
6. Çocuğa, toplumsal olaylara, yaşama karşı eleştirel, sorgulayıcı bir bakış kazandırmalıdır. Çocuk, kendine, topluma yabancılaşmamalı; bireye ait olma dengesini kurabilmelidir (Nas, 2004: 68).

3. İlk Gençlik Çağı (13-15 Yaş Grubu)

Çocukluktan gençliğe geçiş dönemi olan bu süreçte ya içine kapanmakta ya da isyankar bir tutum sergilemektedir. Kimliğinin fark edilebilmesi, cinselliği ayrımsamanın şaşkınlığı, birey olabilmenin acemiliği gibi duygular içindedir. Bu yaşlarda çocuk, ilkin örnek alacakları kahraman arar. Erkek çocukları sporun yanında fen kitaplarına ilgi duyarlar. Serüven romanları, sporla ilgili dergileri okurlar. Kız çocukları ise romantik metinleri, meslek öykülerini ve dedektif romanlarını severler. (Akbayır- Şahin,2005:194)

Bu dönemde çocukları zihinsel, fiziksel ve duygusal gelişimleri bakımından birbirlerinden hızlı ve farklı bir gelişim sürecine girerler. Gizlilikten hoşlanırlar, gizlilik içeren roman, film ve öyküleri severler. Okudukları kitaplarda kendilerini görürler, beğenilme istekleri vardır, duygusal yönden bağımsız olma isteği hâkimdir, bazen çocuksu bazen yetişkin rol üstlenir.

Bu dönemdeki okurlar için hazırlanacak eserlerin sahip olması gereken özellikler şunlardır:

1. Yalın, sade dil kullanılmalı, mecazlar ve benzetmelerle birlikte bütün zaman kipleri kullanılabilir.
2. Kızlar sevgi, bağımlılık, özveri konularını işleyen duygusal eserler, sanat değeri olan kitap ve dergiler; erkekler soyut, duygusal düşünceye dayalı eserler, gazetelerdeki güncel olaylar, spor yazılarına ilgi duyarlar.

Cinsiyet ayrımının kesin hatlarıyla belirlendiği bu dönemde karşı cinse ilgileri ve sanat eğilimleri artar. Bu hususlara dikkat edilmelidir (Yalçın, Aytaş,2005: 41-42).

3. Okurun ruh dünyasını yansıtacak kelimeler seçilmeli, abartılı metinler oluşturulmamalı.

2.1.1.3 Çocuk Edebiyatı Ürünlerinin Dayanması Gereken Temel İlkeler

Çocuk edebiyatı ürünleri konusuyla, iletisiyle, kahramanlarıyla, dil ve anlatımıyla, görsel öğeleriyle bir bütün olarak çocuğun düzeyinde olduğu sürece amacına ulaşmış olacaktır. Çocuklar için hazırlanacak nitelikli eserlerin bazı temel ilkelere dayandırılması gerekir:

- Kitaplarda, çocuğun kendine özgü içtenliği ile anlatım dilinin doğallığı buluşturulmalıdır.
- Kitaplarda çocukların kavramsal gelişimlerine katkı sağlayacak bir anlatım yeğlenmeli, çocuklara Türkçemizin anlatım olanakları ve kuralları sezdirilmelidir.
- Kitaplardaki resimler, çocuklarının beğeni ve algılayma düzeyine uygun olmalı, metnin iletisine görsel bir zenginlik katmalı; estetik nitelikleriyle de görsel algılarını geliştirici özellikler taşımaktadır. Kahramanların fiziksel portreleri, metinde yansıtılan kişilik özelliklerine uygun biçimde çizilmeli; resimler kahramanların başat özelliklerini (şişman,

zayıf, uzun saçlı, kısa boylu, sinirli, uysal vb.) yaşadıkları ruhsal durumları, geçirdikleri fiziksel değişimleri çocuklara duyumsatabilmelidir.

- Kitaplar, dilsel ve görsel özellikleriyle çocuğun hem sanat hem de düşünme eğitimi sürecini desteklemelidir.

- Kitaplar, çocuğun yaşına ilgi ve gereksinmelerine uygun olarak insan ve yaşam gerçekliğini anlamasına katkı sağlamalı, her şeyden önemlisi de çocuk ile yaşam arasında güçlü bir bağ oluşturmalıdır. Özellikle, çocuğun kendini özgürce gerçekleştirebilmesine (düşünmesine, düşlemesine, gülmesine, eğlenmesine, imge üretmesine vb.) olanak sağlayacak yaşam durumları, dilin anlatım ustalığı ile kurgulanarak çocuklara sunulmalıdır.

- Kitaplar, çocukları okumaya isteklendirecek bir tasarım anlayışını yansıtmalı; çocuklar kendileri için üretilen bir araca verilen önemi, gösterilen saygıyı, kitabın dış yapı (biçimsel) özellikleriyle bütünleşmiş olan tasarım özeninden anlayabilmelidir.

- Çocuk edebiyatının temel sorumluluğu, çocuklara, dilin ve resmin olanaklarıyla kurgulanmış yeni yaşantılar sunmak olmalı, sunulan yaşantılardan çıkarsamalar yapma sorumluluğu ise çocuğa bırakılmalıdır. (Sever,2008:198-199)

2.1.2 Çocuk Edebiyatının Temel Öğeleri

Çocuk Edebiyatının var eden unsurlar hiç kuşkusuz çocuksuz duyarlılığın dikkate alınması sonucunda ortaya çıkmıştır. Söz konusu unsurlar edebi metnin içeriğine bağlı olarak farklılık arz etmekle beraber, , genelde belli birtakım unsurlardan meydana gelmektedir ve söz konusu unsurlar aynı zamanda çocuğa görelilik ilkesini de oluşturmaktadır. Bunlar Dil ve Üslup, Konu- Tema, İleti, Kahramanlar/ Karakterler ve Resim'dir (Demirel, 2010:53).

2.1.2.1 Konu

Konu, bir eserde ya da metinde anlatılanların bütünüdür. Diğer bir deyişle eserin bütününde anlatılanlardır.

Konu, bir edebi metinde ne anlatılıyor? Sorusuna verilen cevabı içerir. Konu, roman, hikâye, oyun, resim ya da filmle canlandırılan somut olaydır, yapıt kişilerin somut eylemleri ile karşılıklı etkilenmeleridir. Bir başka ifadeyle “ konu, bir roman okuduğumuz, bir resme baktığımız zaman doğrudan doğruya algıladığımız dış reaksiyondur ” (Demirel, 2010.55).

Oğuzkan (2006:375-376)'a göre, çocuk yayınlarında konu seçimi çok önemlidir. Bu seçimde, çocukların evrensel nitelik taşıyan ruhsal özellikleri yanında, onların dünyasına ayrı bir renk ve kişilik kazandıran ulusal kültür değerlerinin, içinde yaşadıkları toplumun benimsediği ahlâk kurallarının, gelenek ve göreneklerin de göz önünde tutulması gerekir.

Yazarların ilgi çekici konulara yönelmek bakımından, çeşitli yaş gruplarındaki çocukların okuma eğilimleri üzerinde birtakım bilgiler edinmeleri yararlı olur

Çocuk edebiyatı çerçevesinde konu şu özellikleri içermelidir:

1. Yaşama sevinci, iyimserlik aşılmalı, çocukları karamsarlıktan, kötümserlikten uzak tutmalıdır.
2. Çocuğa insanları, hayvanları ve tabiatı sevdirmelidir.
3. İnsanı tek boyutlu değil, iyi- güzel, güçlü- zayıf, olumlu- olumsuz gibi çelişkili bütün yönleriyle olduğu gibi vermelidir. İnsanı yenilmez her zorluğun üstesinden gelen, insanüstü bir varlık olarak işlememelidir...
4. Konular çocukta korku, acı, şiddet, kötülük, kin ve nefret gibi duyguları aşırı boyutta işlenmemelidir. Çünkü söz konusu duyguların aşırı boyutta işlenmesi çocukta onulmaz yararlın açılmasına neden olabilmekte, kitapları ya da kitaplardan filme ve çizgi filmlere yapılan uyarlamaları seyrettiğinde bunların etkisinde kalarak kimlik ve kişilik bozukluğuna uğrayabilmektedir.
5. Çocuğun içinde bulunduğu yaş ve gelişmişlik düzeyine uygun bir tasvir ve tahlil içermeli; özellikle aşırı uzun tasvir ve tahlillerin çocuğu kitaptan soğutacağı, sıkacağı hatırdan çıkarılmamalıdır.
6. Çocuğun en temel ihtiyaçlarından biri olan eğlenme ve hoşça vakit geçirmenin bir sonucu olarak, konunun yer yer mizah unsurunu da içermesine dikkat edilmelidir.
7. Çocuğa, toplumsal olaylara, yaşama karşı eleştirel, sorgulayıcı bir bakış kazandırmalıdır. Çocuk kendine topluma yabancılaşmamalı; birey olma- ait olma dengesini kurabilmelidir.
8. Bağnazcılığı, yazgıcılığı aşılammalıdır. Çünkü hiçbir edebi eserin böyle bir amacı olamaz, özellikle hitap edilen kesim çocuk olunca,

onun gelişim özellikleri dikkate alınınca bu konuda çok hassas davranılması gerekmektedir.

9. Konular belli bir din ve ırk üstünlüğü veya ayrımcılığını aşılammalıdır.

10. Şovenizmden arınmış ulus ve yurt sevgisi kazandırmalıdır.

11. Bireyciliği özendirmemeli, tam tersine yardımlaşma, paylaşma ve dayanışma anlayışını kazandırmalıdır.

12. Çocuğun barışçıl duygular beslemesine ve bu duygularla yetişmesine yardımcı olmalıdır.

13. Emeği, emeğiyle geçinenleri küçümseyen konulara yer verilmemelidir. Tersine emeğin kutsal olduğu, alın teriyle hak ederek kazanılmış değerlerin üstün tutulması işlenmelidir.

14. Otoriteye körü körüne itaat yerine, gerektiğinde eleştirmeyi, sorgulayabilmeyi kazandırmalı, böylece çocuğun sosyal sorumluluk duygusuna ve kişilik gelişimine katkıda bulunmalıdır.

15. Sadece insanların değil hayvanların birer sövgü aracı olarak kullanılması işlenmemelidir.

16. Ataerkil baskıyı öne çıkaran, bunu değerli kılan konulara yer verilmemelidir. Bununla birlikte erkek çocuğu değerli kılan anlatımlar yerine kadın-erkek eşitliğini vurgulayan işlenmelidir.

17. Engelli veya özürlü insanları aşağılayıcı küçük düşürücü anlatımlara yer verilmemelidir.

18. Günlük hayatın içinde olabilecek veya olması mümkün hatta tamamen hayali konular işlenmeli, söz konusu konuların çocuğun dünyasına hitap etmesine dikkat gösterilmelidir.

19. Çocuk kitaplarında çocuğa doğrudan öğüt veren, öğretici tutum takınan içerik değil de, bunların metnin içine serpiştirilmiş olmasına dikkat edilmelidir. Bu şekilde çocuğun anlama ve kavrama becerisi de faaliyete geçirilerek söz konusu konu/ temaların çocuk tarafından kavranmasına imkan tanınmalıdır.

20. Çocuk kitaplarında konular doğrudan bilgilendirmeyi hedefleyen nitelikte olmamalıdır. Bununla birlikte eğer çocuklara birtakım bilgiler de kazandırılacaksa bunlar konunun içine yedirilmeli ve çocuğun kavrayışına bırakılmalıdır.

21. Çocuk kitapları belli bir ideolojiyi/ öğretiyi dayatmamalıdır. Bununla birlikte çocuğun içinde yetiştiği toplumun değer yargıları ve inançları ile tanışması, bunları ne anlama geldiğini anlaması için seviyesine uygun düzeyde olması şartıyla konular yurt, bayrak, vatan sevgisini içermelidir.

22. Konular çocuğun merak duygusunu canlı tutacak, eserin başından sonuna kadar başarılı bir kurguyla meydana getirilmiş olmalıdır.

23. Çocuk kitaplarında işlenen konular eğitimin en temel ilkeleri ile paralellik arz etmelidir. Yani somuttan soyuta, basitten karmaşığa, kolaydan zora, yakından gibi hususlarda öncelikle çocuğun rahatça anlayabileceği netlikte olmalı çocuğun yaşı ilerledikçe konuların seviyesi de buna göre değişebilmelidir.

24. Çocuk kitaplarında işlenen konular çocuğun kendisine güven duymasına ve yine güven içinde çevresiyle iletişim kurmasına imkân tanıyacak içerikte olmalıdır ” (Demirel, 2010:62) .

2.1.2.2. İleti

Türkçe sözlükte “ Bildirme yazısı, mesaj” olarak tanımlanan iletiyi edebi metinde düşünürsek bir metinde okura iletilmesi istenen mesaj olduğunu söyleyebiliriz (TDK,2005: 954).

Sever(2008:140)’e göre ileti (ana düşünce) “Yazarın okurla paylaşmak istediği düşünce ya da öğretici metinlerde, yazarın savunduğu, vermek istediği düşünce biçiminde” şeklinde tanımlar. Edebiyat yapıtlarında ileti dendiğinde ise, sanatçının okurlarında yaratmak ya da oluşturmak istediği duygu ve düşünce ortaklığı akla gelmelidir. Okul öncesi dönemden gençlik dönemine değin, masal, şiir, öykü, roman ve anlatılanların iletileri, doğrudan öğretme amacı güden kesin yargılar içermez diyerek iletilerin dolaylı yollardan sezdirilerek verilmesi gerektiğini savunmaktadır.

Tür ve Turla’ ya göre çocuk edebiyatının yazarlarının iletilerini aktarırken sakınması gereken konular da bulunmaktadır: Çocuk yanlış yargılara, boş inançlara, kaderciliğe, çıkarıcılığa ya da saldırganlığa yöneltmemelidir. Kitaplarda; hatasız ve uslu çocuk olma, büyüklerin sözünden çıkmama, yaramazlık yapmanın kötü sonuçları yaratacağı üzerinde durma, yanlış bir tutumdur. Kurnazlık ve buna bağlı olarak aldatma ön planda olmamalıdır. Çocuklara, ileti aracılığıyla ırkçılık, düşmanlık ve öç alma duygularının aşılması zararlıdır (Akt. Demirel,2010:58).

Demirel'e göre çocuk edebiyatı ürünlerindeki iletilerde bulunması gereken özellikler şunlardır:

1. İletiler çocuğun bilişsel, duyuşsal gelişim özelliklerine uygun olmalı, çocuğun söz konusu gelişim boyutlarına olumlu katkıda bulunmalıdır.

2. İletiler ile konu-tema arasında yakın bir ilişkinin olmasına dikkat edilmeli.

3. İletilerin aktarımında önemli bir araç olan konu, dil ve anlatım gibi özellikler, kendi içlerinde bir uyumu barındırmalıdır.

4. İletilerin aktarımında anlatılan metnin özelliği de dikkate alınarak, elden geldiğince zengin bir yola başvurulmalıdır. Yani sadece örtük iletiler şeklinde değil, yerine göre doğrudan, dolaylı ve soru şeklindeki iletileri de metnin içine yedirmiş olmalıdır.

5. İletiler tıpkı tema/ana fikir gibi bir bakıma eserin yazılma nedeki haline gelmektedir (Demirel,2010:62).

2.1.2.3. Kahraman/ Karakter

Kahraman, genel anlamda edebi türlerdeki kişidir. Türkçe sözlükte ise kahraman "Roman, hikâye, tiyatro vb. edebiyat türlerinde en önemli kişi" olarak geçmektedir. (TDK ,2005:1035)

Demirel kahramanı aynı zamanda bir yapıtta duygu, tutku ve düşünce yönlerinden ele alınan kişi; karakteri " ayırt edici nitelik; bir kimsenin ya da bir insan grubunun tutumu duyusu ya da tepki biçimi; genel olarak " bir nesnenin, bir bireyin kendine özgün yapısı, onu başkalarından ayıran temel belirti; bireyin davranış biçimlerinin tümünü belirleyen ana özellik" biçiminde tanımlamıştır.(2010:62)

Çocuk hangi yaş grubunda olursa olsun, okuduğu kitapların kahramanlarıyla özdeşleşir. Yazar bunu bilmek, kahramanlarını seçerken de b özdeşleme yönünü sürekli göz önünde bulundurmak zorundadır. Çocuk kitaplarında gereğinden fazla kahraman bulunmamalı, diğer kahramanlar bir ana kahraman çevresinde açık tanımlarla ilgilendirilerek anlatılmalıdır. Çünkü çocuk karmaşık yapıları anlayabilecek, karmaşık ilişkileri yorumlayacak düzeyde değildir. Masal ve masal türü kitaplarda kahramanların özellikleri farklı bir teknikle sunulmalıdır (Yalçın ve Aytaş,2005: 47).

Sever çocuk edebiyatında karakterleri kapalı(geliştirilmemiş) ve açık (geliştirilmiş) olarak gruplamıştır.

Sever (2008:104-105)'e göre **kapalı (geliştirilmemiş) karakter** “Özellikleri yüzeysel olarak tanıtılan, okurun iyi tanımadığı karakterdir. Bu karakterlerin, çocuklara insan doğasını kavratma, yaşam gerçekliğini anlatmada çok az katkıları vardır. Kapalı karakterler, bir öyküde olayı yaratan, yönlendiren bir konumda bulunmazlar. Onlar daha çok kahramanın yönlendirdiği olayların sonuçlarından etkilenirler.

Açık (Geliştirilmiş) karakter, roman, öykü, masal ve anlatılarda birçok özelliğiyle okura tanıtılan, inandırıcı nitelikleriyle öne çıkan, okurun iyi bildiği karakterdir. Bu karakter, yazarın aktarmak istediği iletilerin okurlarla paylaşılmasında etkin bir sorumluluk üstlenir.” Okur, açık karakteri özelliklerinin iyi geliştirilmesinden ve ortaya çıkarılmasından dolayı çabuk fark eder ve unutmaz.

Dilidüzgün (1994:155)'e göre geliştirilen karakterler çocukta acıma duygusu yaratmamalı eser, koşullandırma üstüne kurgulanmamalıdır. Diğer bir söyleyişle çocuk kitaplarında ele alınan konuların aşırı duygusal bir üslupla işlenmemesi gerekir. Aksi takdirde çocukta oldukça duyarlı olan acıma duygusu, arabesk bir biçim kazanabilir.

Lukens ise karakterleri devingen (dinamik) ve durağan (statik) olarak gruplamıştır. **Devingen (dinamik) karakter**, öykü boyunca değişim gösteren geliştirilmiş karakter; **durağan (statik) karakter**, inandırıcı olmasına karşın değişmeyen karakterdir (Akt. Sever, 2008: 105).

Devingen karakterler, öykünün başlangıcıyla sonucu arasındaki kesitte değişim gösterir. Yeni kişisel davranışlar edinir, yeni değerler geliştirebilir. Karakterler, kendi düşüncesinin mutlak doğru olduğu anlayışından demokratik kültür bilinci edinmeye; bencillikten paylaşmaya kadar bir değişim yaşayabilir.

Durağan karakterler, öykü boyunca büyük kişilik değişimleri yaşamaz; kahramanların yaşadığı küçük, önemsiz değişimler de okur tarafından yeterince önemsenmez. Gerçek yaşamda da tanık olduğumuz gibi, bir edebiyat yapıtında da uzun bir süre geçmesine karşın kahramanda bir değişim gerçekleşmeyebilir (Sever, 2008: 114, 116).

2.1.2.4 Çevre

Türkçe sözlükte (TDK,2005: 420, 1363) çevre “ bir şeyin yakını, dolayı etraf; kişinin içinde bulunduğu toplumu oluşturan ortam” olarak, mekân ise “ bulunulan yer olarak tanımlanırken edebi yönden çevre ve mekâna farklı bakışlar getirilmiştir.

Bolat(2003:37)'a göre yazınsal anlatıda anlamın oluşmasında önemli olan öğelerden biri olan çevre olayların geçtiği fiziksel ve toplumsal ortamdır. Çevre, coğrafi, köy, kasaba, kent vb. bir yerleşim yeri olabileceği gibi aile, okul, iş vb. ortamlar da olabilir.

Çevre kişinin bulunduğu ya da olayların geçtiği yerlerin bütünü olarak genel, mekân ise bulunulan yerin kendisi olarak daha özel bir anlam içermektedir. Çetin(2004) de edebi metinlerde mekânları somut ve soyut mekânlar olarak gruplamış; somut mekânları açık –kapalı, soyut mekânları kendi içinde ütopyik, fantastik, metafizik ve duyusal mekânlar olarak sınıflamıştır. Çocuk kitaplarında bilişsel gelişimlerine uygunluk açısından somut mekânlar ağırlık kazanmaktadır. Soyut kavramı algılayabilme süreci göz önünde bulundurularak soyut mekânlar çocukların sadece hayal dünyalarında ve rüyalarında diyebiliriz.

Açık Mekân: Açık mekâna “dış mekân” ya da “geniş mekân” da denilmektedir. Olay örgüsü kimi zaman bir sokakta, caddede, tarlada, denizde, parkta geçebilmektedir. Genellikle macera, polisiye romanlarında ve bir savası, göçü konu alan romanlarda sıklıkla karşılaşılan mekânlardır. Geniş mekânlarda daha çok karakterlerin hareketleri ön plandadır. Çünkü hareket için zeminin sınırlayıcılığı olmamalıdır. Geniş mekân tasvirlerine yer verilen anlatılarda, karakterlerin kişisel ve ruhsal durumları hakkında ipuçları elde edilebilir.

Kapalı Mekân: Kapalı mekâna “dar mekân” ya da “iç mekân” da denilmektedir. Apartman, ev, oda, dükkân, büro, hapisane vb. yerler kapalı mekânlardır. Anlatıda kapalı mekânlar, daha çok psikolojik derinlikleri yansıtmak için kullanılırlar. Meselâ kapalı mekânları geniş mekânlara göre daha fazla tercih eden bir karakterin insanlardan kaçan, içe dönük ya da toplumla çatışan bir birey olduğu düşünülebilir (Zambak, 2007:5).

2.1.2.5 Dil ve Anlatım

Dil ve anlatım, çocuk kitaplarında konuların, iletilerin, olayların, kişilerin çocuğa göre aktarımını sağlayan araç görevindeki unsurdur. Kitabın çocuğun düzeyine indirgeyen ana öge olduğunu söyleyebiliriz.

Yalçın ve Aytaş'a göre “çocuk edebiyatının yetişkin edebiyatından ayıran belki de en önemli özellik, anlatımın hedef kitlenin anlayacağı biçimde sunulmasıdır.” Çocuk kitaplarında dil ve anlatımın nasıl olması gerektiğini şu şekilde sıralayabiliriz:

- Çocuk kitaplarında anlatımın sadeliğine dikkat edilmeli; gereksiz ve bayağı sözcükler yer almamalı, duruluk, acıcılık, açıklık gibi unsurlar göz önünde bulundurulmalıdır.

- Çocuğun günlük hayatında kullanmadığı kelimeler yer almamalıdır. Her çocuk edebiyatı metninde çocuğun anlamını bilmediği ancak cümle ve anlatım tekniğinden yararlanarak çağrışım yoluyla anlamlandırdığı belirli sayıda bilinmeyen söze yer verilmelidir.

- Birinci kişi ağzı ile yapılan anlatımın daha samimi olduğu, karşısındaki ikinci bir kişi ile karşılıklı bir sohbet içtenliği oluşturduğu görülmüştür. Bir çeşit duygu, düşünce ve sırlarını paylaştığı izlenimi veren bu anlatım tekniğinin çocuklar tarafından daha çok beğenildiği ve benimsendiği görülmektedir.

- Anlatımda geriye dönüşler, olayların birden yarıda bırakılarak bir başka olayın anlatımına geçilmesi teknikleri, televizyon ve film izleme alışkanlığı kazanmış olan günümüz çocuklarının, gerek algılama güçlerine, gerekse anlatım becerilerine ilave ettikleri alışkanlıklar olarak çocuk kitaplarında kullanılabilir (Yalçın ve Aytaş,2005: 47-48).

- Tekerleme, ninni, masal, şiir, hikâye gibi her bir türün kendisine has dil ve anlatım özellikleri çocuğun dil ve üslup gelişimine yeni ufuklar açıcı nitelikte olmalı.

- Çocuğun merak duygusunu kamçılaman ve eserin başından sonuna kadar bu duygusunu canlı tutacak bir anlatımda olmalı.

- Çocukta anadil bilincinin oluşmasında katkıda bulunmalı ve anadilin zengin ifade kaynaklarının nelerden meydana geldiği konusunda çocuğu bilinçlendirmeli.

- Çocuğun gelişim özellikleri çerçevesinde dilin ifade kaynaklarında olan benzetme, mecaz, cinas gibi edebi sanatları belli bir ölçüde barındırıyor olmalı.

- Anadilin zengin ifade kaynaklarından olan kalıp sözleri, deyim ve atasözlerini içermeli ve aynı zamanda söz konusu unsurları yerli yerinde kullanmış olmalı.

Harf, hece ve kelime gibi çeşitli tekrarlar ve paralel söyleyişleri bünyesinde barındırarak çocuğun dil gelişimine katkıda bulunmalı (Demirel, 2010:54-55).

Bu ilkelerden yola çıkarak bu çalışmada yazarın çocuk edebiyatına kazandırdığı eserlerindeki anlatım yöntemleri, ikilemeler, pekiştirmeler, deyimler, atasözleri, tekerlemeler, benzetmeler incelenmiştir.

Edebi metinlerde anlatımda okurun eserle bağ kurmasını sağlayan en önemli öğelerden biri anlatıcının bakış açısıdır. Çocuk kitaplarına yoğunluklu olarak birinci tekil kişi ağzından ve üçüncü tekil kişi ağzından yapılan anlatım yöntemleri kullanılmaktadır.

Birinci kişi (benöyküsel) anlatım: Anlatıcı, öykünün başkişisi ya da yan kahramanlardan biridir. Bu tür anlatılarda anlatan kişi ya başından geçen olayları ya da gözlemleri dile getirir. Ben dilini kullanıldığı anlatılarda anlatım doğrudan ve samimi olacağından okur, hem anlatıdaki kişiler, daha rahat tanıyacak hem de öyküyü daha kolay anlayacaktır (Özdemir,1994:220-221).

Üçüncü kişi anlatım: Yazar tarafından karşıdan yapılan gerek anlatıma tarafı gerek tarafsız gözlemci bir bakışla yapılan bir anlatım türüdür. Ve anlatımdaki tarzla bakış açısı değişmektedir. Yazar ağzından anlatılan bu yöntem Yalçın ve Ayaş (2005:48)'a göre çocuk kitaplarında ilke olarak benimsenmiş olsa da araştırmalar anlatımı zorlaştırdığı, inandırıcılığını yitirdiği için çocukların hoşuna gitmeyeceği sonucuna ulaştırdığını ifade eder.

İkileme: “Anlatım gücünü arttırmak, anlamı pekiştirmek, kavramı zenginleştirmek amacıyla, aynı sözcüğün tekrar edilmesi veya anlamları birbirine yakın yahut karşıt olan ya da sesleri birbirini andıran iki sözcüğün yan yana kullanılmasıdır.” (Hatiboğlu 1971:9)

Pekiştirme: Türkçe Sözlükte (TDK,2005:1591) güçlendirme anlamındaki pekiştirme sözcükleri dil bilgisinde sözcüklerin ilk hecesinin alıp sonuna “p, m, s, r” ünsüzlerinden birinin getirilip sözcüğün başına eklenmesiyle oluşan ve anlatımı güçlendiren kelimelerdir. Tanımı somutlaştırabilmek için “ **kop**-koyu, **sim**-siyah, **yem**-yeşil, **mas**-mavi, **dop**-dolu, **sap**-sarı, **sım**-sıkı, **ter**-temiz, **bem**-beyaz, **kas**-katı” örneklerini verebiliriz.

Deyim: Bir kavramı, bir durumu, ya çekici bir anlatımla ya da özel bir yapı içinde belirten ve çoğunun gerçek anlamlarından ayrı bir anlamı bulunan kalıplaşmış sözcük topluluğu ya da tümce (Aksoy,1993: 148).

Zeynep Korkmaz ise "Gerçek anlamından farklı bir anlam taşıyan ve çekici bir anlatım özelliğine sahip olan kelime öbeği" biçiminde bir deyim tanımı yapar (Korkmaz, 1992:43).

Atasözü: Atalarımızın, uzun denemelere dayanan yargılarını genel kural, bilgece düşünce veya öğüt olarak düsturlaştırıran ve kalıplaşmış şekilleri bulunana öz sözlerdir (Aksoy,1988: 140).

Tekerleme: Masal ve oyun yoluyla çocuğun yaşamına giren tekerleme eğlenceli bir dil alıştırmasıdır. Tekerlemeler, çocuklarca, hoşça vakit geçirmek, dil becerisi sergilemek, oyunlarda eş ve ebe seçmek için kullanılır (Akalin 1987:87).

Benzetme: Anlam açısından zayıf kabul edilen bir şeyi anlama bakımından daha kuvvetli, daha güçlü bir başka şeye benzeterek ifade etmeye denir. Anlam transferi, yön, ilgi veya özellik aktarabileceğimiz benzetme sanatı , farklı unsurların müşterek olduğu kabul edilen, öyle varsayılan bir yönüne dayanır (Önal, 2009: 73).

2.1.2.6 Resim

Hayatta ilk etkileşimleri görsel olarak başlayan çocukların okuma-yazma becerilerini edinmeden önce ve edinme sürecinde kitaplarındaki en önemli öge resimlerdir. Bilişsel gelişimleri doğrultusunda çocuk kitaplarında anlatılanların resimlerle somutlaştırılması gerekmektedir.

Çocuklar için hazırlanan kitaplar, öğretici metin olarak bilinen ve yetişkinlere seslenen düşünce yazılarından dil ve içerik olarak farklılık gösterir. Çocuklar için hazırlanan öğretici kitaplar genellikle görsel öğelerle desteklenir, bu kitaplarda resimler öğretme işlevinde başat bir öğedir. Resimli kitaplar bilişsel, duyuşsal ve devinişsel gelişmenin en hızlı olduğu, kişiliğin temellerinin atıldığı bir dönemde, çocukların öğrenme gereksinmesini estetik yolla karşılayan birer araç durumundadır (Sever, 2008: 140,181).

Çocuğun gelişimini etkileyen resimlerin çocuğa olan katkıları şöyle ayrıntılanabilir:

1. Çocuğa yaşadığı çevreye, doğaya daha duyarlı bakmayı öğretebilir.
2. Çocukları okumaya özendirir; yazınsal metinlerle kuracakları iletişime hazırlar.
3. Çocukların resimler üzerine yapacağı konuşmalarla , onların konuşma ve dinleme becerilerini geliştirir .
4. Çocuğa resmin duygu ve düşünceleri açıklamanın bir dili olduğuna, sanat dilinin de birden çok anlam içerebileceğine ilişkin ilk deneyimleri kazandırır.

5. Sözcüklerle aktarılamayan duygu ve düşüncelerin dışavurumuna, aktarılanların ise, çocuğun görme duyusunu da geliştirdiği söylenebilir (Demirel, 2010:69).

2.1.3 Çocuk Edebiyatı Türleri ve Genel Özellikleri

2.1.3.1 Masal

“ Genellikle halkın yarattığı, ağızdan ağıza, kuşaktan kuşağa sürüp gelen, çoğunlukla insanların veya tanrıların başından geçen olağan dışı olayları anlatan hikâye”dir (TDK,2005:1349).

Masallar; dil dokusunu oluşturan deyim, atasözü, kalıp sözler, ikilemeler; soyut ve somut kavramları oluşturan sözcükler; kısa yalın eylem tümceleriyle, bir bütün olarak konuşma dilinin inceliklerini ve zenginliğini yansıtması bakımından anadili ediniminin doğal gereci durumundadır (Sever,2008: 154).

Biyolojik ve psikolojik gelişimi içerisine diğer yaş gruplarından farklı ve özel bir yaş dönümü özelliğine sahip olan çocuğun ilk edebi tür masaldır. Anlatıma dayalı ve kendine has bir mantığı olan masal, hemen bütün milletlerde çocuk edebiyatının ilk ve önemli kaynağı olarak kabul edilmektedir. Çocuklar, masallar yardımıyla hayalden gerçeğe geçer, gerçeği hayalleri ile mukayese ederek somutlaştırır. Masalda orijinal bir anlatım tarzı, dili kullanma becerisi, canlandırma yeteneği çocuğu etkilemektedir. Masal okuyan veya dinleyen çocuk, kendi hayal dünyası ile anlatılan dünyayı birlikte yaşama fırsatı bulur (Yalçın ve Aytaş,2005: 60).

Masalın gizemli havası, serüven dolu fantastik olaylar içermesi, çoğunlukla iyilerin kazanıp kötülerin yenilgiye uğratılması, masalları çocuk için ilginç kılar. Başka deyişle masal, çocuğun dünyasına yakın bir dünya sunar (Dilidüzgün,1996:31). Masallar oluş biçimleriyle “halk masalları ve edebi masallar” olmak üzere ikiye ayrılır:

1.Halk Masalları (Halk geleneğiyle oluşmuş folklorik nitelikli masallar):

Söyleyenleri ve yatanları belli olmayan halk masalları konu olarak oldukça yalın, anlatım yönünden işlenmemiş, yerel ağız özelliklerini içinde barındıran yazınsal türlerdir (Kıbrıs,2010: 80).

2.Edebi Masallar: Yazarların kişisel hayal güçlerine dayanarak yazdıkları, halk masallarına benzeyen ve çoğunlukla ilhamını onlardan alan yapma masallardır. (Yalçın ve Aytaş,2005: 70)

Yazar Miyase Sertbarut'un incelenen masal kitapları da edebi masallar kategorisine girmektedir.

Çocuk Masallarında Bulunması Gereken Özellikler

- Çocuk masalları, okul öncesine okul çağı çocukların seviyesinin onların yaş grubu konumunu, eğitimin şehirde veya kasabada yapıyor olması dikkate alarak seçilmelidir.
- Çocuk masallarının dili olabildiğince yalın ve anlaşılır olmalıdır. Cümleler kısa, sözcükler duru Türkçe olmalıdır.
- Masalın konusu çocuğun hayal gücüne uygun olmalıdır.
- Masal, çocukları neşelendirecek bir anlatıma sahip olmalıdır.
- Çocuk masalları çocukların belleğini geliştirici nitelikte olmalıdır.
- Çocuk masalları bilgi verici (tarih, sosyal yaşayış) ahlaki ve edebi niteliği güçlü olmalıdır.(Ciravoğlu, 2000: 37)

2.1.3.2. Öykü

Belirli zaman ve belirli yerlerde genellikle az sayıdaki kişi arasında geçen gerçeğe uygun olayların karakterleriyle birlikte kısa, duygulu, heyecanlı bir biçimde gözleme veya tasarlanmaya dayanan edebi yazılara denir. (Ciravoğlu, 2000: 77)

Öyküde anlatım, akıcı ve sürükleyicidir. Öyküde esas olan insanın güdülenmesi, ilginin çekilmesidir. Öyküde gereksiz anlatımlar ve abartmalara yer verilmez. Çocuk edebiyatında öykü, çocukların gerçeklik dönemlerine doğru ilgi gösterdikleri yazı türleridir. (Güleryüz,2006: 265)

Öyküler kuruluş şekilleri yönünden ikiye ayrılır.

Olay öyküsü: Olay öyküsü adından da anlaşılacağı gibi olay ağırlıklıdır. Olay öykülerinde serim, düğüm ve çözüm aşamalıdır. Girişte kişi, olay, zaman ve yer gibi öğeler kısaca okura tanıtılır. Gelişme bölümünde olay ya da olaylar okurun merak duygusunu canlı tutacak biçimde aktarılır, ayrıntılar üzerinde durulur. Sonuç bölümünde ise düğüm çözülür, olay bir sona bağlanır (Özdemir, 2002:232)

Durum öyküsü: Yaşamdan bir kesit sunan ya da belli bir insanlık durumunu belli bir ortam içinde veren öykü biçimidir. Durum öyküleri olay ağırlıklı değildir. Durum öykülerinde okur, günlük yaşamdan seçilmiş, değişik durumlarla karşılaşır. Olay ya da gerilimin yerini belli bir ortamdan kaynaklanan izlenimler, çağrışımlar alır.(Özdemir, 2002:237)

Çocuklar masallar olay ağırlıklı tür olan masallardan den sonra yaşı ve beklentileri gereği hareketli merak ögesi baskın olan olay öykülerine ilgi duymaktadırlar. Bu sebeple çocuk edebiyatında da olay öykülerinin ağırlığı hissedilmektedir.

2.1.3.3. Roman

Roman, insanın veya çevrenin karakterlerini, göreneklerini inceleyen ve serüvenlerini anlatan, duygu ve tutkularını çözümleyen, kurmaca veya gerçek olaylara dayanan uzun edebi türdür.(TDK Türkçe Sözlük,2005: 1660)

Çocuk edebiyatı türü olarak roman, çocuğun somut işlemler döneminin bitimine doğru olayları çok boyutlu düşünmeye başladığı on yaşından sonra zevkle okuyabileceği sanat ürünleridir. Roman çocuklara, olaylar arası bağ kurma, olayları bütün içinde ayrıntılarına inerek görme fırsatı verir. Çocuk romanla hayal gücünü, düşünce ufkunu ve yaratıcı gücünü geliştirebilir. (Güleryüz,2006:279)

Yapısı, planı, konuları bakımından aynı özellikler taşıyan roman ve öykü sadece hacim bakımından birbirinden ayrılmaktadır. Gerek konuların gerek kişilerin ele alınışı bakımından öykü ve romanlar şu başlıklar altında toplanmıştır:

1. Yakın çevreyle ilgili öykü ve romanlar
2. Hayvan öyküleri ve romanları
3. Mizahi öykü ve romanlar
4. Serüven öykü ve romanları
5. Duygusal öykü ve romanlar
6. Tarihi öykü ve romanlar
7. Gezi öykü ve romanları

Çocuk Öykülerinde ve Romanlarında Bulunması Gereken Özellikler

1. Çocukların ilgilerine, hayat tecrübelerine ve kavrayış güçlerine uygun konu.
2. Özellikleri iyi anlatan, gerçekliğe uygunluğu bakımından hiç kuşku vermeyen kişiler
3. Kısa cümle ve paragraflar ile kısa, bol ve canlı konuşmalara dayalı sürükleyici bir anlatım.
4. Çocukların seviyesine uygun basit ruh çözümlemeleri.
5. Çocuk düşüncesine aykırı olmayan sade ve gerçekçi bir plan.
6. Mantıklı sonuçlarla biten hareketli olaylar.

7. Somut doğru, fakat dikkati dağıtmayan ayrıntılar.(Oğuzkan 2006: 111)

8. Öğrenciyi güdüleyici, ilgi uyandırıcı, sürükleyici ve okumaya kışkırtıcı olmalıdır, bunun için de yazının iç planlamasında gerilim ve gerilimi oluşturan öğeler, olaylar iyi ayarlanmış olmalı.

9. Olaylar çocuğun düşünsel dünyasına uygun olmalı, karmaşık ilişkiler, uzun, bıktırıcı tanımlar ve betimlemelerden oluşmamalı, cümlelerdeki sözcük sayıları çocuğun yaşına uygun olmalı. (Güleryüz 2006: 267)

2.2 İlgili Araştırmalar

Bu bölümde çocuk edebiyatı eserlerinin çocuk edebiyatı öğeleri yönünden incelenmesi üzerine yapılan çalışmaların kapsam, yöntem ve sonuçları özetlenmeye çalışılmıştır. Şu ana kadar yazar Miyase SERTBARUT'un eserleri üzerine inceleme içerikli bitmiş bir çalışma bulunmamakla beraber, enstitü sayfalarındaki bildirimler üzerine Miyase SERTBARUT'un eserlerinin çocukların gelişim alanlarına katkıları ve çocuk edebiyatı açısından değerlendirilmesi üzerine yürütülen tezler olduğu bilgisine ulaşılmıştır.

Türkyılmaz (2012) tarafından yapılan çalışmada gençlik romanlarının okunmasının gençlerin okuma tutumuna, okuma stratejisi kullanımına, okuma hızına, okuduğunu anlamaya, değerlere verilen ağırlığa etkisi, deneysel süreçte okuma malzemesi olarak kullanılan gençlik romanlarında aktarılan değerler belirlenmiştir. Fen Lisesi 10.sınıftan 33 öğrenci deney grubu ve Anadolu Öğretmen Lisesi 10.sınıftan 17 öğrenci kontrol grubu oluşturulmuştur. Gruplara ölçekler ve başarı testler uygulanmış 13 haftalık bir zaman diliminde 10 gençlik romanı (İnternet Canavarı, Ayrı Dünyalar, Kapiland'ın Kobayları, Kaçak Kız,Kaçak Kız, Sokaklar Düş Yangını, Aramızda, Leyleklerin Gitme Zamanı, Erkeklere Gitme Zamanı, Erkeklere Güven Olmaz, Düşlerime Kuşlar Konuyor, Yalnız Seninle) okutulmuştur.Metinlere ilişkin son başarı testleri uygulanmasıyla çalışma sonucunda çevresindekileri kitap okurken gören öğrencilerin görmeyenlere göre yüksek okuma tutumlarına sahip olduğu, cinsiyet özelliğinin ve anne babasının rol model olma özelliğın bireylerin kitap okuma stratejilerini farklılaştırdığını, gençlik romanlarında sevgi, dürüstlük, aile birlikteliği bilimsellik hoşgörü ve saygı değerlerine sık değinildiğine ulaşılmıştır.

Kırıtoglu Özdil (2011) Türkiye ve Almanya’da yaşayan çocuklara seslenen iki kitabın kahramanlarının karakter çerçevelerine göre değerlendirmeyi amaçladığı çalışmada Türk Çocuk Edebiyatı’nda önemli yere sahip Miyase Sertbarut’un “ Kapiland’ın Kobayları” ve Alman Çocuk Edebiyatı’nda önemli yere sahip Christine Nöstlinger’in “ Kim Takar Salatalık Kral’ı” adlı eserleri betimsel çözümleme tekniği ile incelemiştir. Tek tek kahramanları incelenip karakter çerçeveleri açısından karşılaştırılan araştırmada elde edilen bulgular sonucu iki farklı kültürün çocuk kitaplarındaki kahramanların benzer karakter özelliklerine sahip olduğu bilgilerine ulaşılmıştır.

Öncü (2011)’nün Mavisel Yener’in çocuk ve eğitim temasının ne boyutlarda ele alındığını, yazarın çocuk ve eğitim kavramları konusundaki düşüncelerini ortaya koymayı amaçladığı çalışmada 8 çocuk romanı incelenmiştir. Literatür taramaya dayalı inceleme modeli kullanılan bu çalışmada eserlerin birçok yararlı alışkanlıkları, okuma alışkanlıkları kazandıracak; çocukların zevkle okuyacağı, olumlu özelliklere sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Akkan (2010) çalışmasında çocuk edebiyatı yazarı olan Cahit Uçuk’un çocuk edebiyatı alanında roman, hikâye ve masal olarak ele aldığı kaleme aldığı 21 çocuk romanı, 13 çocuk hikâye kitabı, 17 masal kitabı olmak üzere 49 çocuk eseri çocuğa görelilik ilkesi açısından olay örgüsü, şahıs kadrosu, mekân, bakış açısı, anlatım teknikleri başlıkları altında incelemiştir. Elde edilen bulgulara göre eserlerde dinamik olay örgüleri, çocuk okuyucuya örnek teşkil edecek çocuk kahramanlar kullanıldığı; mekân olarak yetişkin mekânları, çocuk mekânları ve fantastik mekânların bir arada barındırıldığı, eserler kurgulanırken çeşitli anlatım tekniklerinin kullanıldığı ve gerek biçim gerek içerik bakımından başarılı eserler verildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Özmen (2010)’in çalışmasında Gülten Dayıoğlu’nun çocuk ve gençlere dönük fantastik eserlerinde karakterlerin yeri, karakterlerin Lukens’in belirlediği devingen ve durağan karakter ölçütlerine göre uygunluğu incelenmiştir. Araştırmada, Gülten Dayıoğlu’nun 9–14 yaş için yazdığı on üç çocuk romanından bir fantastik yapıt, on gençlik ve yetişkin romanından üç fantastik gençlik yapıtı seçilerek örneklem oluşturulmuştur. Çalışma sonucu yapıtlarda karakterlerin bilişsel ve ruhsal yönden devinim göstererek açık karakter özelliği sergilediği saptanmıştır.

Kaya (2010)’nın çalışmasında ebeveyn ve eğitimcilere yardımcı olmak ve çocuklara okuma alışkanlığı kazandırmak amacıyla Aytül Uncu Akal’ın öykü ve masal kitaplarından oluşan yetmiş iki eseri dil, tema ve eğitim öğeleri açısından

incelenmiştir. Tarama modeliyle yapılan incelemede eğitim öğretime yönelik, sosyal yaşama yönelik ve kişiliğe yönelik ögeler gibi başlıklar altında değerlendirmeler yapılmıştır. Bu değerlendirmeler sonucu öykü ve masallarda sevgi temasının yoğunluğu dikkat çekerken soyut konuların irdelendiği ve eğitsel iletilerin doğrudan verilmediği, kahramanların çocuklara olumlu davranışlar sağlayacağı görüşüne varılmıştır. Öykü ve masalların çocuklar sosyal yaşama hazırlayıcı ögeler içerdiği başarılı bir anlatımla Türkçenin eserlerde özenle kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Aydemir (2010) çalışmasında Mavisel Yener'in 6 roman ve 8 öykü kitabındaki 51 öyküsü nitel araştırma ve tarama modeli ile konu, vaka, kahramanlar, dil unsurları ve iletiler çerçevesinde inceleyerek eserlerin çocuk edebiyatı kapsamında kullanılabilirliğini saptamıştır. Bu çalışma ile Mavisel Yener'in eserlerinin tema bakımından çok zengin olduğu, çocuk edebiyatı ilkeleri açısından çocuk edebiyatı kapsamına uygun bulunduğu, çocukların ruhsal, bilişsel, dilsel ve motor gelişimlerine büyük katkı sağladığı ve eğitim öğretim materyali olarak kullanıldığında çocuklara okuma alışkanlığı kazandırabileceği sonuçları elde edilmiştir.

Demirkaya (2009)'nın Bilgin Adalı'nın çocuk kitaplarının çocuğun gelişim alanlarına etkileri üzerine yaptığı çalışmasında, çocuk romanlarından hareketle çocuk kitaplarını çocuğun yeni yaşam deneyimleri, farklı bakış açıları, dil sevgisi ve bilinci, insana özgü duyarlık, hayatı ve insanları anlama gibi dilsel bilişsel, kişilik ve toplumsal yönden etkileyecek alanları betimsel analiz yöntemiyle incelemiştir. Çocuk kitaplarının çocukların yaş ve ilgileri dikkate alınarak gelişim alanlarına uygun şekilde yazılması gerektiği ortaya konulmuştur. Bilgin Adalı'nın incelenen yedi çocuk romanının 9-12 yaş grubu çocukların gelişim özelliklerine göre uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Özdemir (2008)'in Sevim Ak'ın hikâye ve romanlarındaki eğitsel iletileri araştırmak amacıyla yaptığı çalışmasında yazarın hikâye ve romanlarında yer alan aile ortamındaki, okuldaki ve sosyal çevredeki yaşantılara yönelik eğitsel iletilere yer verilmiştir. Sevim Ak'ın 1996-2006 yılları arasında yayımlanmış kitapları arasında kronolojik sıra dikkate alınarak seçilmiş 10 kitabı incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre kitaplardaki eğitsel iletilerin çocuğun bilişsel, ahlaki, toplumsal ve kişilik gelişimine katkı sağlayacak nitelikte olduğu; kitapların çocuğun gelişimini olumsuz olarak etkileyecek, onu yanlışta sürükleyecek konularda ileti içermediği

genel olarak Sevim Ak'ın eğitsel iletiler içeren eserlerinde belirlenen ölçütlere uygun davranıldığı tespit edilmiştir.

Karakaya (2007) çalışmasında eserlerinde eğitim teması ve mizah çeşitli boyutlarıyla yer tutan Sulhi Dölek'in 4 çocuk romanı, 21 öyküden oluşan 3 çocuk öyküsü ve 29 manzumedan oluşan 1 çocuk şiir kitabı çocuk edebiyatı ölçütleri ve çocukların gelişim dönemi özellikleri açısından incelenmiştir. Genel tarama modeli esas alınan araştırmada taranan kaynaklar doğrultusunda konulara göre çözümlenmelere gidilmiştir. Sulhi Dölek'in 4 çocuk romanı,3 çocuk öyküsü ve 1 çocuk şiir kitabı olmak üzere 8 çocuk kitabının incelenmesi sonucunda eserlerin çocukların yaş seviyelerine uygun, ilgi ve beklentilerine hitap eden konular seçildiği; eserlerdeki mizah öğelerinin daha çok söz, durum ve karakter komiği üzerine oluştuğu; eserlerde eğlendirerek eğitime ve düşündürme amacı güdüldüğü, eğiticilik sezdirilerek doğal öğretmeye yönelik olsa da didaktiğe kaçıldığı, gerçeği acı yönleriyle anlatılan çocuk kahramanların kullanıldığı ortaya çıkarılmıştır.

Üzel (2007) çalışmasında Serpil Ural'ın yirmi bir çocuk kitabı ve kitaplardaki öykülerin çocuklar için uygunluğunu değerlendirmek amacıyla eserlerin biçimsel, dil, içerik özelliklerini tarama modeliyle incelemiştir. Serpil Ural'ın çocuk kitapları taranarak biçimsel özellikleri resim, yazı karakterleri, kitabın boyutu, sayfa düzeni, ciltleme; içerik özellikleri dil bilgisi ve güçlük formülleri esas alınarak değerlendirilmiştir ve çocuklar için uygun özellikler taşıdığı sonucuna ulaşılmıştır. İletilerin olumlu yönde, cümlelerin ilköğretim birinci kademe öğrencilerine uygun olduğu; biçimsel özelliklerin çocukların rahatlıkla okuyacakları özelliklere sahip olduğu görülmüştür.

Arpacı (2006)'ın çocuk kitaplarındaki iletilerin aktarılma biçiminin çocuğun içinde bulunduğu bilişsel, duyuşsal ve toplumsal gelişim amacıyla yaptığı çalışmasında Sevim Ak'ın 17 kitabında yer alan 6 roman ve 95 hikayesindeki iletiler ve iletilerin aktarılma biçimleri incelenmiştir. Söz konusu eserlerin çocuklara neler kazandırabileceği, çocukların ilgi, ihtiyaç ve gelişim özelliklerinin ne ölçüde dikkate alındığı değerlendirilmiştir. Çalışma sonunda Sevim Ak'ın kitaplarındaki iletilerin çocuğun içinde bulunduğu gelişim özelliklerine uygun olduğu; bilişsel, kişilik, ahlaki ve toplumsal gelişimlerine katkı sağladığı, iletilerin çocukların gelişim özelliklerini olumsuz etkileyebilecek ya da işlenmesi sakıncalı konularda ileti aktarımında bulunulmadığına ulaşılmıştır.

Karagöz (2006), çalışmasında Ayla Çınaroğlu'nun ilköğretim 1.- 5. Sınıf öğrencilerinin düzeylerine uygun olan çocuk romanları, öyküleri ve masallarını çocuk yazınının temel öğeleri yönünden incelemiştir. Raslantısal yöntemle seçilen kitaplar betimsel analiz yöntemle incelenmiş, eserlerin nitelikli çocuk yazını ilkelerine uygun görüldüğü sonucuna ulaşılmıştır.

Şimşek (2005) çalışmasında 300'ün üzerinde çocuklar için roman yazan Kemalettin Tuğcu'nun 50 romanı tema, zaman, mekân, üslup, verdiği mesajlar, şahıs kadrosu, dil ve anlatım, okurun gelişim sürecine katkıları ve hatalı yönleri başlıklar altında incelenmiştir. Tarama modeli kullanılan araştırmada fişleme tekniği ile kaydedilen bilgiler sonucu romanlarda sevgi, yardımlaşma, tutumluluk, sabır gibi temaların işlendiği; yetişkin bilgi ve deneyimine sahip çocuk kahramanların kullanıldığı, olayların genellikle İstanbul'da geçtiği, dönemin özelliklerinin yansıtıldığı, yalın bir anlatımın kullanıldığı verilerine ulaşılmıştır.

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Bu çalışmada betimsel nitelikli tarama modeli kullanılmıştır. Karasar (1998)'a göre tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumun var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır.

Tarama modeli kullanılan bu çalışmada elde edilen verilere nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi uygulanmıştır. Diğer adıyla belgesel gözlem, doküman metodu olan doküman incelemesini Best (1959) " mevcut kayıt ya da belgelerin veri kaynağı olarak sistemli olarak incelenmesi" ifade etmektedir (Akt. Karasar 1998:118).

3.2. Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini; yazar Miyase SERTBARUT' UN yetişkinler için yazdığı bir eser dışındaki çocuk edebiyatı alanında verdiği tüm eserleri (25 kitap) oluştururken, bu çalışmada örneklem alma yoluna gidilmemiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Miyase SERTBARUT'un " Çınar Ağacındaki Gizli Geçit, Akvaryumdaki Denizkızı, Bir Dilek Tut, Gözlüklü Ayçiçeği, Kırmızı Başlıklı Ispanak, Neşeli Marul, Kokusunu Arayan Çilek" adlı 7 masal kitabındaki 8 masal metni ; " Kırmızı Kartal, Tuna'nın Büyülü Gemisi, Dedemin Sihirli Dükkânı, Mendel'den Kopya İnsana, Altın Avcıları Plajda, Saat Canavarı, İkiizler İz Peşinde, Yangın Tüpyyle Uçan Çocuk, Sınıfta Kalanlar Okul Açtılar" adlı 9 öykü kitabındaki 49 öykü metni; " Sisın Sakladıkları, Kimsin Sen, Kaçak Köpek Biber, Yılankale, Gerçeklerle Büyüme Düşlerle Yürüme, Büyümenin zamanı geldi, Çöp Plaza, Kapiland'ın Kobayları, Kapiland'ın Karanlık Yüzü" adlı 9 çocuk romanı olmak üzere çocuk edebiyatı alanında Eylül 2014 tarihine kadar verdiği tüm eserler (66 metin) incelenmiş ve inceleme sonrası yazarın çocuk edebiyatı ve eserlerine yönelik fikirlerini almak için elektronik posta yoluyla yazışma yapılmış, merak edilen sorular sorulmuştur.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz yöntemi uygulanmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2011)'e göre betimsel analiz, elde edilen verilerin daha önceden belirlenen temalara göre özetlenip yorumlandığı elde edilen bulguların düzenlenip yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunulduğu veri analiz yöntemidir. Araştırmanın kavramsal çerçevesinden hareketle veri analizi için çerçeve oluşturulur, çerçeveye dayalı olarak belli temalar altında veriler düzenlenir. Düzenlenen veriler tanımlanıp ve açıklandıktan sonra yorumlanır.

Betimsel analizin bu aşamaları doğrultusunda bu çalışmada Miyase Sertbarut'un çocuk edebiyatı alanında verdiği 7 masal kitabı, 9 öykü kitabı ve 9 romanı çocuk edebiyatının temel öğeleri (konu, ileti, kişiler, çevre, dil ve anlatım, resim) yönünden incelenmiş; masal kitaplarına, öykü kitaplarına ve romanlara dair elde edilen bulgular değerlendirilmiştir.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR VE YORUMLAR

4.1 Miyase Sertbarut'un Çocuk Kitaplarının Çocuk Edebiyatı Temel Öğeleri Açısından Özellikleri

Yazar Miyase Sertbarut'un çocuk edebiyatı alanında verdiği çocuk masalları, çocuk öyküleri ve romanları türündeki eserleri çocuk edebiyatı temel öğeleri yönünden incelenip bu üç türe dair genel değerlendirmeler yapılarak aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

4.1.1. Miyase Sertbarut'un Çocuk Masallarının Çocuk Edebiyatı Temel Öğeleri Açısından Özellikleri

Miyase Sertbarut'un çocuk edebiyatı alanında verdiği 7 masal kitabındaki 8 masal metni çocuk edebiyatı temel öğeleri (konular, iletiler, kahramanlar, dil ve anlatım, olayın geçtiği yerler, resimler) yönünden incelenmiş ve masal metinlerine dair elde edilen bulgular değerlendirilmiştir.

KİTABIN ADI: ÇINAR AĞACINDAKİ GİZLİ GEÇİT

Resimleyen : Sena Türker

Kitap Türü : Masal

Basım Yeri : İstanbul

Basım Yılı : 2011

Yayınevi : Cumhuriyet Kitapları

Sayfa Sayısı : 46

ÖZET

Etrafı dağlarla çevrili küçük bir köyde yaşayan Şula, Yula, Suna, Tuna birbirleriyle çok iyi geçinen, oyunlar oynayan, gezen ve eğlenen dört arkadaştır. Bir gün akıllarına bu köyün çok güzel olmasına rağmen insanların köyü neden terk edip gittikleri sorusu takılır. Yula bunu babasına sorar, cevap alamayınca arkadaşlarına Bilge Çınar'a sormalarını söyler. Şula hemen koşarak bayırları, yokuşları geçip bin yıllık çınara gelir var gücüyle çınarın gövdesine sarılır ve soruyu sorar. Bilge Çınar Şula'ya, insanların böyle güzel köyü bırakıp neden dağların ötesine çekip gittiğini söylemek için soracağı bilmeceye doğru cevabı verme şartı koşar. Şula'ya merakla beklediği bilmeceyi sorar. Bilmeceye şaşırın Şula Bilge Çınar'dan başka bilmece

sormasını istese de Bilge Çınar bunu kabul etmez. Şula durumu arkadaşlarına anlatır. Uzun süre düşünmelerine rağmen bilmecenin cevabını bulamayan çocuklar Bilge Çınar'ın insanların nereye ve neden gittiklerini söylememek için böyle bir soru hazırladığını düşünürler. Suna rahat düşünmek için pınar kenarına gider elini yüzünü yıkar, serin sudan içip düşünmeye başlar. Düşünürken bir yandan pınara taş atan suna geniş yüzeyli taşın küçük taşlar gibi batmadığını görünce bilmecenin cevabı kafasında hemen şekillenir. Koşarak arkadaşlarının yanına gelir ve onları da Bilge Çınar'a götürüp cevabı söyler. Bilge Çınar doğru cevabından dolayı Suna'yı alkışlar ve insanların nereye gittiklerini söylemek yerine koca gövdesinden kapı açar ve oradan geçip kendi gözleriyle görmelerini söyler. Kapıdan bir yer altında bir geçitten geçen Kardeş Çınar'ın kapısından yeryüzüne çıkarlar. Ağaçsız dümdüz alanları, katlı apartmanları gören, kuş sesleri yerine makine sesleri duyan çocuklar şaşkınlık içerisinde kentin içine girerler. Sürekli koşuşturan insanlara bir türlü merak ettikleri soruyu sorup cevap alamayan çocuklar bir evin kapısını çalarlar. Hasta olduğu için o gün okula gitmeyen çocuk kapıyı açıp onları davet eder. Çocuklarla tanışıp kaynaşan kentli çocuk okul dönüşü bütün arkadaşlarını eve çağırıp onları da Suna, Tuna, Şula ve Yula ile tanıştırır. Suna, kentli çocuklara köyünü ve köyündeki güzellikleri anlatır. Çocuklara köyünün güzelliklerini anlatan şarkılar öğretir. Köydeki güzellikleri öğrenen kentli çocuklar aynı tadı kent hayatından alıncaya dek Suna, Tuna, Şula ve Yula ile köye gidip orada kalmaya karar verirler. İsteklerini mektuplara yazan çocuklar hep beraber köye giderler. Çocuklar köyde hep beraber mutlu şekilde yaşarken başkan büyük bir toplantı yapar ve çalışmalarını başlatır. Fabrika bacalarına filtreler takılır, kent ağaçlandırılır; parklar, sinema salonları, tiyatro binaları yapılır. Bütün isteklerinin gerçekleştirildiği haberi verilince çocuklar bir sabah kente dönerler. Döndükleri gün aileleri ile uzun süren bir kahvaltı yaparlar ve o gün Kahvaltı Bayramı ilan edilir. O günden sonra her sene yapılan Kahvaltı Bayramı gelenekselleşir ve mutlu şekilde çocuklar yaşamlarına devam eder.

KONU

Mutluluk konusunun işlendiği masalda köylerinin insanlar tarafından neden terk edildiğini merak eden dört çocuğun Bilge Çınar vasıtasıyla geçtikleri kentte ve sonrasında başından geçen olaylar anlatılmıştır.

İLETİ

Yaşadığımız çevreyi ve güzelliklerini korumalıyız. İnsanlar doğa güzelliklerini yok ettikçe ve bu güzelliklerden uzaklaştıkça huzursuz olmaya mecbur

kalırlar. Şehirleşirken doğaya zarar vermek kendimize zarar vermek olduğu vurgulanmıştır.

KAHRAMANLAR

Suna, Tuna, Şula ve Yula

Masalın ana kahramanları olan bu dört çocuk, birbirlerinden ayrılmayan, birlikte eğlenip güzel vakitler geçiren çok yakın arkadaşlardır. Meraklı yapılarıyla dikkat çeken bu dört arkadaş doğayla, köyle ilgili aklına gelen her şeyi sorgular. Merak ettiklerini öğreninceye kadar uğraşırlar, birbirlerine ailelerine ya da Bilge Çınar'a sorarlar.

“ Arkadaşlar, köyümüz böylesine güzelken niçin bizden önceki insanlar çekip gitmişler dağların ötesine? Tuna da merak ediyormuş bunu, Yula da, Şula da...”(s.8)

Kahramanların fiziksel betimlemelerine yer verilmemiş, okuyucunun merakı resimlerle giderilmiş.

Bilge Çınar

Köyde her şeyi bilmesiyle tanınan, ona soru sorup ondan bilgi almaya gelenlere sor sorarak bilgiye kendilerinin ulaşmalarını sağlayan çınar ağacıdır.

“Bilse bilse Bilge Çınar bilir, demiş.” (s.8)

“Sorduğum bilmeceyi bilersen, ben de insanların nereye gittiğini söylerim sana.”(s.9)

“Söylemeyeceğim, demiş çınar, göstereceğim...” (s.15)

“Bu kapıdan geçip giderseniz, bulursunuz onları. Ne yaptıklarını nasıl yaşadıklarını kendi gözlerinizle görürsünüz.”(s.15)

Kalın kabuklu, büyük gövdeli bin yıllık çınar oluşu dışında Bilge Çınar'a ait betimlemelere yer verilmemiştir.

“Soluk soluğa bin yıllık çınarın gövdesine sarılmış. Koskoca gövdeyi saramasa da kolunun yetebildiği kadarını kucaklamış. Ağzını ağacın kalın kabuğundaki pürtüklere değdirerek sormuş:” (s.9)

Kardeş Çınar

Bilge Çınar'ın gövdesinden açılan geçidin şehre açılan kapısı görevinde olup, şehirdeki tek ağaçolduğuna üzülen çınar ağacıdır.

“Kardeş Çınar sonra kendi kendine mırıldanmış. “Bunu söylememe gerek yoktu aslında. Benden başka ağaç yok ki burada, hemen bulurlar yerimi. Off... Öyle yalnızım ki...”

Kardeş Çınar çocuklara nasıl davranacağını bilir ve çocukların şarkı söylemeleriyle mutlu olup, insanların şehre yerleştikten sonra birçok şeyi unutmamasına üzülen çınar ağacı hassas bir duruş sergilemektedir.

“Kardeş Çınar onları tatlı, sakin bir sesle karşılamış.” (s.17)

Başkanın Oğlu

Suna, Şula, Tuna ve Yula’ya şehirde vakit ayırıp onlarla sohbet eden ilk çocuk ve kent başkanın oğludur. Fiziksel betimlemesine yer verilmeyen Şehir hayatının kurallarını ve babasının itibarını düşünen bir çocuktur.

“Burada bir kural var, demiş çocuk, insanlar başkanlarını seçmeden önce çocuğunu mutlu edip edememesine bakıyor. İyi anne baba olduğunu kanıtlayanların seçilme şansı var. Ben gidersem mutsuz olduğum anlaşılır. Babam da başkanlığı kaybeder.” (s.28)

Herkesi örgütleyebilme özelliğine sahip olan başkanın oğlu, kalıcı çözümler için toplu hareket etmeyi tercih eden herkesin mutluluğunu düşünen bir çocuktur.

“Bir düşüncem var, demiş başkanın oğlu, buradaki çocukların çoğu mutlu değil. Eğer hep birlikte gidersek etkili olur. Bütün arkadaşlarıma telefon edeceğim. Şimdi hepsi okuldan dönmüştür. Onlar da başka çocuklara haber versinler.” (s.29)

Başkan

Kentte çocuklarını mutlu ettiğini kanıtlayan aileler arasından seçilen, çocukların geri dönmeleri ve döndüklerinde mutlu olmaları için çalışmalar yapan kentin yöneticisi konumundaki kişidir.

“...Başkan, büyük bir toplantı yapılacağını duyurmuş.”

“Toplantıdan sonra hemen çalışmalara başlanmış. Havayı kirleten fabrika bacalarına filtreler takmışlar, temiz kaynaklardan getirtmişler içme sularını, kentin pek çok yerine parklar yapıp fidanlar dikmişler, yeni sinema ve tiyatro binaları yapmışlar, birçok müzik evi açmışlar.”(s.44)

ÇEVRE

Masalda olaylar köy ve kent olmak üzere iki yerleşim yerinde geçmektedir. İlk karşılaşılan mekân köydür. Sadece dört ailenin terk etmeyip yaşadığı masalsı özelliklerle betimlenen bu küçük köyün adı ve nerede olduğu bilinmemektedir.

“Yıllar önce, dört tarafı dağlarla çevrili küçük bir köy varmış. O kadar küçük o kadar küçükmüş ki bu köy, dört tanecik ev varmış.”(s.5)

Olaylar arasındaki en önemli bağlantıyı yapan köydeki kapısı Bilge Çınar’ın gövdesinden açılan şehirdeki kapısı Kardeş Çınar’ın gövdesinde olan yer altı geçididir. İki ayrı yerleşim merkezini, hayatı bağlayan bu yeraltı geçidi kahramanları huzur kaynağı bir mekân olan köyden yoğun tempolu daha sıkıcı bir mekân olan şehre ulaşmalarını sağlayan bu geçit kapalı mekân olarak yapısı gereği karanlık ve ürkütücüdür.

“Suna merakla ve korkuyla bakmış gizli geçide:” (s.15)

“İçerisi çok aydınlık olmadığı için önce biraz korkmuşlar. Birbirlerini yüreklendirmek için el ele tutuşmuşlar ve şarkılar söyleyerek yola devam etmişler.”(s.17)

Çok katlı apartmanlarıyla makine sesleriyle ve ağaçsız şekilde betimlenen köyden apayrı bir mekân olan bu büyük kent, yepyeni bir çevre ile karşılaşmalarından dolayı çocukları çok şaşırtmıştır.

“Çocuklar kovuktan çıkmışlar. Gördükleri karşısında şaşırıp kalmışlar. Koskoca bir kent... Ev, ev üstünde... Her yer dümdüz, dağ yok, orman yok, bırakın ormanı, Kardeş Çınar’ın dışında bir tek ağaç yok. Kuş sesleri yerine birtakım makinelerin homurtuları duyuluyormuş yalnızca. Uçuşan kelebekler yerine gri duman parçacıkları dönüp duruyormuş havada.”

Şehirde olayların devam ettiği en önemli mekân Başkan’ın evinin bodrum katıdır. Yüz çocuğu bir araya toplayabilecek genişlikteki bodrum, çocukların tanışıp kaynaştığı topluca kararlarını aldığı şehirde betimlemesi yapılan tek kapalı mekândır.

“...Evimizin altında geniş bir bodrum var. Orada buluşup konuşalım, siz geldiğiniz o güzel yeri anlatırsınız bana anlattığınız gibi.”

“...Böyle böyle tam yüz çocuk toplanmış bodrumda.”(s.29-30)

DİL VE ANLATIM

Tekerleme yerine olayların geçeceği köyün betimlemesi yapılarak giriş yapılan masalda üçüncü tekil şahıs anlatıcı kullanılmış ve diyaloglara sıkça yer verilmiş.

“Yıllar önce, dört tarafı dağlarla çevrili küçük bir köy varmış. O kadar küçükmüş ki bu köy, dört tanecik ev varmış. Çok çok önceden sayıları daha

fazlamış. Nedense bazı insanlar bağlarını, bahçelerini, çatılarını avlularını bırakıp gitmişler...”(s.5)

Yalın bir dil kullanılan masalda betimlemelere, sıfatlara az yer verilmiş, eylem ağırlıklı hareketli bir anlatım sağlanmıştır. Masaldaki ses tekrarlarıyla oluşturulan şiirsel söyleyişler de okumayı kolaylaştırmıştır.

“Ey çınar, yüce çınar bilge çınar! Kuşlara yuva, toprağa gölge çınar! Nereye gitti eskiden burada yaşayan insanlar?” (s.9)

“Bilge Çınar, dinle çınar! Bilmecen kolaymış bunu bilemeyecek ne var, demiş.”(s.14)

Çocukların yeni bir şeyler öğrenme isteklerini harekete geçiren bilmecelere yer verilerek anlatımda çocukların dikkati çekilmiştir.

“...Dağdan gelir,takla makla,aman abla beni sakla.”(s.10)

“Altı pınar içilir, üstü çayır biçilir.” (s.38)

Masalda “ hışkırdamak” (s.9,10), “uğuldamak, şırıldamak”(s.10), “tıngırdamak” (s.12) gibi yansıma sözcükler ve ikilemelere yer verilerek anlatımda akıcılık sağlanmıştır.

“Çatlak patlak” ikilemesi dışında bütün ikilemeler aynı sözcük tekrarıyla oluşmuştur.

Masalda yer alan ikilemeler:

“...**Kala kala** bu dört ev kalmış.” (s.5)

“...Her yıl güzelce boyar, çatısını bacasını onarır, **çatlak patlak** bırakmazlarmış.” (s.6)

“...Rüzgâr saçlarını **hafif hafif** okşamış.” (s.6)

“...Buz gibi suyla yüzünü yıkamış, **kana kana** içmiş.” (s.13)

“...Birbirlerini yüreklendirmek için **el ele** tutuşmuşlar ve şarkılar söyleyerek yola devam etmişler.” (s.17)

“...Kapılar, pencereler **sıkı sıkıya** kapalıymış.” (s.23)

“Çocuk, nasıl bir yerde yaşadıklarını sordukça **ballandıra ballandıra** anlatmışlar köylerini.” (s.24)

“Suna **tatlı tatlı** anlattıkça, duygularını hayalinde canlandırma ya çalışmış çocuk .”(s.25)

“...Oyun oynamak sınırlı, temiz hava yok, **sık sık** hastalanıyoruz, kahvaltıda ailemizle uzun sohbetler edemiyoruz.”(s.26)

“...**Böyle böyle** tam yüz çocuk toplanmış bodrumda.” (s.29-30)

“...Sonra pürtüklü gövdesinden çıkan ses **ağır ağır** yayılmış havaya.” (s.36)

“...**Uzun mu uzun** bir konvoy oluşturmuşlar.”(s.39)

Sözlü kültürümüzde önemli yerleri olan atasözleri ve deyimlerinin kullanılarak Türkçenin incelikleri ve zenginliği yansıtılmıştır.

Masalda kullanılan atasözleri ve deyimler:

“İyi ya, demiş **akıl akıldan üstündür.**”(s.36)

“...Çiçekler, böcekler, kelebekler bile onları izleyebilmek için sabahın olmasını **dört gözle beklerlermiş.**”(s.6)

“ Şula,Yula ve Tuna daha fazla **kafa yormayıp** düşünmekten vazgeçmişler,koşup oynamaya başlamışlar.”(s.13)

“...Çünkü konuşmak, **tadına varılarak** yapılan bir şey yapılan bir şey değilmiş onun yurdunda.”(s.25)

“...O zaman bu kadar çocuğun önünde **utanç duyacaklarını** düşünmüşler.”(s.29)

“...Keçileri, keçilerin boynundaki çingirakları, ağaçlardan sarkan yemişleri, doğadaki güzellikleri **dile getiren** şarkıları...”(s.30)

“...Başkanın oğlu **söz almış:**”(s.32)

“...Toprak altında yaşayan böcekler, solucanlar, yılanlar,karınca **kulaklarını tıkamışlar.**”(s.40)

“...Yine şaşkınlığa düşmüşler.”(s.40)

Masalda kullanılan benzetme ve masalsı öğeler anlatımı kuvvetlendirmiştir.

Masalda yer alan benzetmeler:

“Güneş yanaklarını elmalar gibi kızartmış.”(s.6)

“ Şula, keçiler gibi hoplayıp zıplayarak çalılara taşlara takılarak bayır aşağı koşturmuş.” (s.8)

“Anlaşılan Bilge Çınar bizim de kendisi gibi bilge olmamızı istiyor.” (s.12)

“Taş “Şap” diye çamurun orta yerine düşmüş, ama diğer küçük taşlar gibi gömülmemiş.” (s.13)

“Bilge Çınar, yapraklarını yüzlerce el gibi kullanıp alkışlamış Suna’yı.” (s.14)

“Kendi kendine mırıldanır gibi şöyle demiş.” (s.22)

Masalda yer alan masalsı öğeler:

“Çocuğun gözeri şaşkınlıktan fincan kadar büyümüş.” (s.24)

“Sesi öyle güzel çıkıyormuş ki, kuşlar susup onu dinlemiş.” (s.42)

Masal bitiş tekerlemesi ve tavsiye bölümü ile sonuçlandırılmıştır. Yazar son bölümde masalın bittiğini kendi haber verir ve çocuklara tavsiyede bulunmuştur.

“Masalımız burada bitti çocuklar. Gökten üç zeytin tanesi düşsün mü? Biri Sunaların kahvaltısına biri kentteki çocuklara, diğeri de sizi sofranıza...”

“Eğer siz de yüzyıllık ağaç görürseniz, mutlaka kovuğuna girin. O çınarla konuşun. Merak ettiğiniz şeyleri sorun, sıkıntılarınızı anlatın. Kovuktan çıktığınızda dünyayı daha çok sevecek, çok şey öğrenmiş olacaksınız.” (s.46)

RESİM

Kırk altı sayfalık 8-9 yaş grubuna seslenen bu masalda toplam on dokuz resim kullanılmıştır. Bütün resimler renkli olup konuyla ilişkili şekilde yerleştirilmiştir. Fiziksel betimlemeleri yapılmayan kahramanlarla ilgili merak resimlerle giderilmiştir. Çocukların zihinlerinde canlandırmaları zorlanacak olağanüstü olaylar resmedilmiş. Bu resimler metni uygun şekilde tamamlayıp bütün sayfa şeklinde yerleştirilmesiyle çocuğun zihninde kalıcılaştırılması sağlanmıştır.

KİTABIN ADI: BİR DİLEK TUT

Resimleyen : Gökçe Süvari

Kitap Türü : Masal

Basım Yeri : İzmir

Basım Yılı : 2011

Yayınevi : Tudem

Sayfa Sayısı : 44

ÖZET

Çiçekyıldız gökyüzündeki milyonlarca yıldızdan biridir. Birgün yıldızların arasından kayan kuyruklu yıldız onun rengarenk oluşunu fark edip duru ve ona Çiçekyıldız adını verir. O günden sonra bu rengârenk yıldızın adı hep Çiçekyıldız olarak kalmıştır.

Bütün yıldızlarla beraber gökyüzü yeryüzünü izlerken Çiçekyıldız her gece balkondan gökyüzüne bakmayı alışkanlık etmiş yine o akşam gökyüzünü seyreden çocuğu fark eder ona göz kırpar. Arkadaşları istemese de Çiçekyıldız çocukla konuşmaya başlar. Çocuk Çiçekyıldız’a çok soru sorar, Çiçekyıldız arkadaşlarının müdahalesine rağmen çocuğun tüm sorularına cevap verir. Çocuğun yıldızla konuştuğunu duyan ablası kendisinin de çocukken yıldızlarla konuştuğunu eğer bir

yıldız kayarken görürse bir dilek tutmasını söyler. Çocuk da kendi yıldızından bir şey dilese gerçekleşir mi, Çiçek yıldız bu dostluk sınavından geçebilir mi diye düşünür. Ertesi gün dalları balkona kadar dalları uzanan ama hiç çiçek açmayan, meyve vermeyen kayısı ağacı kesileceğini bunun için çocuğa bir yıldız yardımına ihtiyacı olduğunu söyleyip yalvarmış. Kayısı ağacının yalvarmalarına dayanamayan çocuk o akşam Çiçekyıldız'dan yardım istemeye karar verir. Akşam olunca her yeri yağmur bulutları kaplar. Bulutlar dağılmayınca Çiçekyıldız'ı göremeyecek olan çocuk kayısı ağacı için dilek dileyemeyeceğinden dolayı çok üzülür. Yine de biraz bekleyip ailesi televizyon seyrederken dayanamayıp balkona gizlice çıkar ve yağmurun altında Çiçekyıldız'a seslenir. Yağmurlu günde uyumayı çok seven Çiçekyıldız'ı arkadaşları çocuğun seslendiğini haber verir. Hemen uyanan Çiçekyıldız çocuğa cevap verir. Çocuk kayısı ağacı için yardım etmesini ister. Çiçekyıldız da bunun için sabaha kadar çalışacağını söyler. Üzerindeki ıslak çamaşırları çıkarıp sıcak bir ihlamur içtikten sonra uykuya dalan çocuk sabah kalktığında kayısı ağacının çiçekle dolduğunu görür ve gökyüzüne bakarak Çiçekyıldız'a teşekkür eder.

KONU

Her gün gökyüzünü seyreden çocuğun bir yıldızla olan arkadaşlığı konu edilmiştir. Hayal gücü gelişmiş bir çocuğun hem bir yıldızla arkadaşlığı hem de doğaya olan düşkünlüğü anlatılmıştır.

İLETİ

“Hiçbir zaman ümidimizi yitirmeyelim”, “ dostlarımız için elimizden geleni yapalım”, “ doğamıza sahip çıkalım”,” ağaçları koruyalım” iletileri verilmektedir.

KAHRAMANLAR

Çiçekyıldız

Çiçekler gibi rengarenk olup sarı, kırmızı, yeşil renkler saçan bu özelliğinden dolayı kuyruklu yıldız tarafından Çiçekyıldız adını alan masal boyunca kahramanımız Çocukla konuşan yıldızdır.

Yıldızların içinde en genci, en iyimseri olan Çiçekyıldız kimseye aldırmadan dost olmuştur.

“ Ben buradaki yıldızların en genciyim sevgili dostum.” (s.20) dostunu düşünen onun mutluluğu için elinden gelen Çiçekyıldız olumlu ve örnek bir karakterdir.

Çocuk

Masalın ana kahramanı olup ismi kitapta belirtilmemiştir. Fiziksel ve ruhsal betimlemesine yer verilmemiş, davranışları kahramanımızın kişiliğini yansıtmıştır.

Gökyüzüne bakmayı ve soru sormaktan keyif alan bu çocuk dostluğa çok önem verir. Doğayı, ağaçları seven çocuk bir kayısı ağacının kesilecek olmasına üzülecek kadar hassas, yağmur soğuk demeden çabalayacak kadar vefakârdır.

Çiçekyıldız'ın Arkadaşları

Çiçekyıldız'ın gökyüzündeki arkadaşlarıdır. Çiçekyıldız'ın duygularını ve düşüncelerini anlayamayan, Çiçekyıldız'ın çocukla konuşmasına engel olmaya çalışan, kıskanç, dedikoducu karakterler olarak karşımıza çıkmaktadır.

“Diğer yıldızlar, belki de kıskandıkları için olumsuz konuşmalarını sürdürmüşler:” (s.12)

“... Kendi aralarında dedikodu yapıp onu çekiştirmişler.” (s.13)

“ Onlar kendi aralarında Çiçekyıldız'ı çekiştiredursun...” (s.13)

Çocuğun Ablası

Çocuğun yıldızla konuşmasını destekleyip, çocuğa yıldız kayarken dilek tutmasını söyleyen çocuğun ablası, anlayışlı bir kişiliğe sahiptir.

“Ablası da anlayış gösterip susmuştur.” (s.36)

Kayısı Ağacı

Çocuğun yaşadığı evin bahçesinde, dalları balkona kadar uzanan, yıllardır hiç çiçek açmamış, meyve vermemiş, bu sebeple kesilecek olmasına çok üzülen çocuktan yardım isteyen hassas bir kayısı ağacıdır.

“...Dalları balkona kadar ulaşan bir kayısı ağacı...Ama bir tane bile çiçek yokmuş üzerinde.” (s.29)

“...Benim gini çiçeksiz, zavallı bir kayısı ağacına küçücük bir yardım...” (s.32)

ÇEVRE

Masalda olaylar yoğun olarak kahramanın yaşadığı evin balkonunda geçmektedir. Kahramanın gökyüzünü seyretmesi, Çiçekyıldız ile konuşması, Yağmurlu akşamda onu çağırması gibi kilit noktaların geçtiği yerdir balkon.

Yazar masalda gökyüzüne ağırlık vererek çocukları, hayal dünyalarının sıkıştığı kapalı mekânlardan çıkartıp adeta göklerde geziye çıkartmıştır. “Gökyüzünden biraz aşağılara inelim şimdi.” (s.7)

Betimlemelerine yer verilen tek mekân evin bahçedir. Bahçe çiçeklerle dolu, mis gibi kokan, huzur dolu bir açık mekân olarak anlatılmıştır.

“ Bahçe çiçek içindeydi. Mis gibi kokuyormuş. Erik, şeftali, armut ağaçları da çiçekliymiş...” (s.29)

DİL VE ANLATIM

Masala kahramanlardan Çiçekyıldız tanıtılarak ve devrik cümleler kullanılarak giriş yapılmış. Masalın giriş ve sonuç bölümlerindeki birinci tekil kişi anlatıcı yazar, okuyucu ile bire bir iletişime geçmektedir. Gelişme bölümüne kadar okuyucu ile bir yolculuk yapar havası oluşturulmuştur.

“...Nasıl mı olmuş bu ? Anlatayım :” (s.5)

“...siz de bilirsiniz... Milyonlarca çocuktan birisiniz, ama her biriniz farklısınız.” (s.7)

“...Gökyüzünden biraz aşağı inelim şimdi. Hep birlikte bakalım evlere, evlerin bahçelerine. O da ne? (s.7)

“...İşte siz de gördünüz mü onu?” (s.8)

“...Neyse biz gelelim balkondan gökyüzünü izleyen çocuğa.” (s.8)

Gelişme bölümünde üçüncü tekil kişi anlatıma yer veren yazar anlatımıyla okuyucuyu masala çekmiştir.

Anlatımda çocuğun soyut düşünce yapısının gelişimi dikkate alınarak uygun düzeyde deyimlere sıkça yerilmiştir.

Masalda yer alan deyimler:

“...**Aklını çelme** çocuğun.” (s.10)

“...Dünyadan biriyle gevezelik etmekle ne **elde edeceksin**?” (s.12)

“...O renksiz burnunuzu işime sokmayın.” (s.13)

“Yakında **boyunun ölçüsünü alır**, demiş biri.” (s.13)

“...Zaten sık sık **haberi olurmuş**.” (s.14)

“Çocuk gülmüş, hoş bir **yanıt vermek** istemiş.” (s.15)

“... Şu ‘dostluğun sınanması’ **kafasını** epeyce **karıştırmış**.” (s.27)

“...Sonunda **kararını vermiş**.” (s.36)

“...Kendisine **şaka yapıldığını** sanmış.” (s.39)

“...Hastalanıp **yatağa düşersen** çok üzülürüm.” (s.41)

Anlatım benzetmeler ve masalsı öğelerle de desteklenmiştir.

Masalda yer alan benzetmeler:

“ Ne güzel parlıyorsun, çiçekler gibi, demiş.” (s.6)

“ ...Kendi kendine konuşur gibi fısıldamış: ” (s.14)

“...Mis gibi kokuyormuş.” (s.29)

“...Çocuğun da gözlerinden yağmur gibi yaşlar akıyormuş.” (s.34)

“...Kayısı ağacı gelin gibi... ” (s.43)

“... Akşamdan kalan yağmur damlacıkları çiçeklerin üzerinde yıldız gibi parlıyormuş.” (s.45)

Masalda yer alan masalsı öğeler:

“Çiçekyıldız bu sözü duyunca öyle sevinmiş ki neredeyse taa oradan uzanıp öpecekmiş çocuğu.” (s.24)

“Hem kalbiyle hem sesiyle fısıldamış karanlık gökyüzüne.” (s.37)

“ Yüreğindeki sevgi büyümüş, koskoca bir ateş topuna dönüşmüş. Öyle bir ateş topu ki yaydığı ışık kapkara bulutlara ve yağmura karşın yeryüzünden görünmüş.” (s.39)

Kitapta sadece kolay kolay (s.6), kırpa kırpa (s.8), sık sık (s.14) ,üzgün üzgün (s.19), bile bile (s.27) ikilemelerine, rengârenk (s.6), kıpkırmızı (s.18), yapayalnız (s.19), kapkara (s.33-39), kapkaranlık (s.37), koskoca (s.39) pekiştirilmiş sözcüklerine ve fısıldamak (s.14), homurdanmak (s.15) yansıma sözcüklerine rastlanmıştır.

Masalda çocukların anlamakta zorluk çekeceği soyut ve yabancı kökenli sözcüklere yer verilmemiş, okuyucuya “vefa” (s.219) ve “ kubbe” (s.27) gibi yeni sözcükler kazandırılmıştır.

RESİM

Kitabın her sayfasında renkli resimler kullanılarak kitaba canlılık katmaktadır. Gökyüzü ve yıldızların arka fon olarak bütün sayfaya yayılması okuyucunun anlatılanları canlandırmasını kolaylaştırmaktadır.

Metin ile uyum içerisinde olan resimlere her sayfada farklı boyutlarda yer verilmiş, resimlere çerçeve yapmaktan kaçınılmıştır.

Sayfa 30 ve 31 deki resimde kayısı ağacı bahçe içerisinde resmedilmemesi anlatılanlarla ve 40.sayfadaki resimle çelişkiye düşmektedir.

KİTABIN ADI: KIRMIZI BAŞLIKLİ İSPANAK

Resimleyen : Beyza Tükel

Kitap Türü : Masal

Basım Yeri : İstanbul

Basım Yılı : 2009

Yayınevi : Çizmeli Kedi

Sayfa Sayısı : 64

ÖZET

Bir okul kenarındaki ıspanak tarlasında yetişen körpe bir ıspanak okulun açık pencerelerinden her gün bir şeyler dinler. Bir gün yine yapraklarını diker ve okulda anlatılan “Kırmızı Başlıklı Kız” masalını dinler. Bu masalı çok beğenen körpe ıspanak kendisinin de “Kırmızı Başlıklı Ispanak” olarak bir masal kahramanı olamaya karar verir. Solucanlardan yardım alarak gevşettiği kökünü topraktan çıkarıp baş aşağı dönmüş, yaprakları yerde kökü yukarıda ormana doğru ilerler. Rastladığı kelebeğe kurdun yerini sorar. Kelebek, kurdun mağarada yaşadığını ama ıspanak yemediğini söylese de körpe ıspanak aldırış etmez kurdun mağarasına gelir. Kurda masaldaki gibi onu yemesini ve avcılarının onun gelip kurtaracağını söyler. Kurt da ona avcılarının yıllar önce kente taşındıklarını kendisinin de ıspanak yemediğini günlerdir yolda olduğu için körpe ıspanağın harap düştüğünü hemen köklerini toprağa gömmesini söyler. Zorlukla tarlasına dönen körpe ıspanak kendini toprağa gömerek kendine gelir ve sonunda herkesin yaşadığı topraklarda kahraman olacağını söyler.

KONU

Okul kenarındaki bir tarlada yaşayan körpe bir ıspanağın masal kahramanı hayalini gerçekleştirilmek için başından geçen olaylar konu edilmiş.

İLETİ

“ Herkes kendi yaşadığı topraktan güç alır”, “ Bazen hiç fark etmediğimiz zamanlar birçok hikâye ve maceranın kahramanı olmuşuzdur” , “ Hayallerimizi yaşam şartlarımıza göre oluşturmalıyız” , “Hayallerimize ulaşamadığımızda bunun nedenini bulup bundan ders çıkarmalıyız.” gibi iletilere yer verilmiştir.

Azim ve kararlılıkla ilgili bu iletilerde çocukların karamsarlığa kapılmaması için vurgulara dikkat edilmiş. Yazar bazı iletileri kahramanın ağzından açık şekilde vermiştir.

“ Bu hayal, kendini ve çevreni değiştirme gücü verecektir sana.” (s.14)

“ Sorun varsa, çözüm de var!” (s.26)

KAHRAMANLAR

Fiziksel özelliklerinden bahsedilmeyen kahramanların kişiliğine dair özellikler davranışlarından ve konuşmalarından çıkartılmıştır.

Kırmızı Başlıklı Ispanak

Yemyeşil kabarmış ıspanak tarlasında yaşayan bu körpe ıspanak, meraklı, hayalperest, kafasına koyduğunu yapan kimseye aldırış etmeyen, sürekli yeni bir şeyler öğrenmeye çalışan, hayal gücüne güvenen yaşadıklarından ders çıkaran bir karakter olduğu “Bu hayal, kendini ve çevreni değiştirme gücü verecektir sana.” demiş bizimki ,“Körpe ıspanak umudunu yitirmemiş, birkaç alaylı söz yüzünden amacından vazgeçmemiş.” sözlerinden anlaşılmaktadır.

Kırmızı Başlıklı İspanağın Arkadaşları

Kırmızı başlıklı ıspanağın aksine meraksız, kaderine boyun eğen kolaya kaçan karakterde ıspanaklardır.

“Beni neden ilgilendirsin toprağımdan ötesi?” demiş diğeri.(s.9)

“ Atalarım nasıl boyun eğdiyse ıspanak olmanın yazgısına bizim de ne olduğumuz yazılmış işte alınımız.” demiş ötekine. (s.9)

Kelebek

Körpe ıspanağa ormanda giderken kurdun yerini söyleyen, alaycı, hazırcevap karakterde olan mavi benekli kelebektir.

Kurt

Körpe ıspanağın ‘ Kırmızı Başlıklı Ispanak’ olması için olayların kilit noktasındaki masal kahramanıdır. Körpe ıspanakla dalga geçmeyerek ona gerçeği, yapması gerekeni açıklayan karakterdir.

ÇEVRE

Olay pembe boyalı bir okul bahçesinin yanındaki yemyeşil kabarmış ıspanak tarlasında başlayıp ormanda devam etmiştir.

İspanağı tarladan çıkaran düşünce okuldaki masal ve geri toprağa dönemsini sağlayan fikir kurdun mağarasında öğrenir.

Okul ve mağara dışında kapalı mekân kullanılmayan masalda olaylar tarla ve ormanda yoğunluk kazanmıştır.

DİL VE ANLATIM

Kısa ve basit cümlelerin yanı sıra öğretici nitelikte ifadelere sık yer verilen masalda üçüncü tekil kişi anlatıcı kullanılmıştır.

7-8 yaş grubu çocuklarının rahatça anlayabilecekleri dilde yazılmıştır. Kahramanların diyalogları yoğunlukta olup anlatımda kurallı cümlelere ağırlık verilmiş.

Masalda “yemyeşil” kelimesi dışında pekiştirme sözcük kullanılmamış. Anlatımı akıcılığını sağlamak adına ikilemeler kullanılmış.

Masalda yer alan ikilemeler:

“... Sonra kendi düşüncelerini anlatmış yapraklarını **sallaya sallaya**.” (s.10)

“Bazıları esnemiş, bazıları **yarım yamalak** kulak kabartmış...” (s.18)

“...Yaprağının gölgesinde **kımıl kımıl** ilerleyen bir solucan varmış.” (s.26)

“Yaprağın gölgesindeki solucan ve konuşmaya kulak vermiş diğer solucanlar **kıvrıla kıvrıla** gülmüşler.” (s.29)

“...Toprağın altında **kımıl kımıl** yol almışlar.”(s.34)

“ Kökü tepede, yaprakları yerde **adım adım** ilerlemiş.”(s.37)

“...Orman kıpır kıpırmış.” (s.38)

Masalda iki yerde benzetme yapılırken, pek çok yerinde deyim kullanılmış.

Masalda yer alan benzetmeler:

“Yine bir gün yapraklarını kulak gibi kıvrıp pencerelelere doğru çevirmiş.” (s.6)

“ ...Bazıları da ayıp olmasın diye dinler gibi yapmış.” (s.18)

Masalda yer alan deyimler:

“Atalarım nasıl **boyun eğdiyse** ıspanak olmanın yazgısına, bizim de ne olduğumuz işte alınımıza.” (s.9)

“Bazıları esnemiş, bazıları yarım yamalak kulak kabartmış, bazıları da ayıp olmasın diye dinler gibi yapmış. Ama **haklarını yemeyelim**, içlerinde gerçekten dinleyenler de varmış. (s.18)

“...Aklını peynir ekmekle mi yedin?” demişler. (s.20)

“Doğaya **meydan okuyor**, daha dünkü ıspanak.” (s.24)

“Bu düşünce bizimkinin de **aklına yatmış**.” (s.32)

“ ...Toprağın altında kımıl kımıl **yol almışlar**.” (s.34)

“Kelebek, **aklını oynattığını** sandığını ıspanağa yardım etmiş.” (s.45)

“ ... Üstelik **uykumu da kaçırdın**. (s.50)

“Kaç gündür yoldasın, **rengin** iyice **uçmuş** senin.” (s.58)

“ ...Sofralarda **yerimizi alacağız**.” (.63)

Masalda çocuklara kazandırılan yeni kelimeler “yazgı” ve “yeğlemek” tir.

Anlatıyı güçlendirmek için yer yer masalsi öğeler kullanılmış:

“...Sabah güneşinin cömertçe sunduğu ışık iplerine tutunmuş. (s.22)

“ Ters yürümeyi öğrenmiş bir otsun sen.” (s.46)

RESİM

Kitaptaki bütün resimlerin siyah beyaz olup arka fon şeklindedir. Yazılar resimlerin aydınlık ve boş kısımlarına yerleştirilmiştir. Sayfada anlatılanların tamamı o sayfadaki resme yansıtılmıştır.

Yedi yaş grubu çocukların okuyacağı bu kitaptaki resimlerin siyah beyaz oluşu çocuklar için nesnelere gerçek renklerini öğrenmelerinde bir engel teşkil etmektedir. Masalı okurken çocuklarda dikkat dağılmasına neden olacak şekilde yazılar resimlerin içlerine yerleştirilmiştir.

KİTAPIN ADI : GÖZLÜKLÜ AYÇİÇEĞİ

Resimleyen : Şerif Karasu

Kitabı Türü : Masal

Basım Yeri : İstanbul

Basım Yılı : 2010

Yayınevi : Çizmeli Kedi

Sayfa Sayısı : 64

ÖZET

Bir gün ayçiçeği tarlasında bütün ayçiçekleri güneşe dönmüş konuşurlarken aralarında bir tanesi güneşin erken doğduğunu, isimleri ayçiçeği olmasına rağmen güneşin annelerin olduğunu, güneşe karşı durup yaşlanıp çekirdekleri olgunlaşmış bir ayçiçeği olmak istemediği konusunda mızızlanırlar. Arkadaşları ne yapsa ne söylese de asi ayçiçeğini güneşe dönmesini ikna edemez. O gece gökteki Aya da sorularını sorup aldığı yanıtlara üzüldü ve kendi kendine konuşmaya devam eder. Ayın gitmesiyle düşünceleriyle baş başa kalır. Ertesi gün tarlada dinlenirken uyuyakalan bir adamın güneş gözlüğünü ve şapkasını kendisine takar. Artık güneşte pişmeyeceğini düşünüp sevinirken adam uyku sersemliğinden unutup gider. O akşam yine Ayın söylediklerini dinlemeyen ayçiçeği rüyasında bütün ayçiçeklerinin çekirdeklerini toprağa döküp bir dahaki yıla çiçek olmayı beklerken kendisini boş çiçekle rüzgarda sallanıp durduğunu, başındaki şapkasını ve gözlüğünü bir çocuğun aldığını, kendisinin de öylece kaldığını görür. Ter içinde rüyasında uyanır ve

şapkayı, gözlüğünü atar.İçi dopdolu çekirdeklerle yarına kalmak için yüzünü güneşe döner.

KONU

Güneşin altında bunalıp kendi kendine farklı düşüncelere dalan, farklı olmaya çalışsan ayçiçeğinin yaşadıkları konu edilmiştir.

İLETİ

Okura büyüklerin sözlerini dikkate almak gerektiği, farklı olmak isterken doğamıza aykırı davranışlarda bulunmanın beklenmedik olumsuz durumlara yol açabileceği iletileri verilmiştir.

KAHRAMANLAR

Gözlüklü Ayçiçeği

Masalın ana kahramanı olan gözlüklü ayçiçeği her şeyden şikayetçi olan, farklı olmak için aykırı davranışlarda buluna söz dinlemeyen,asi bir ayçiçeğidir.. Kimsenin sözünü dinlemeyip dik başlılık yapan gözlüklü ayçiçeği rüyasından etkilenip özüne uygun davranmasıyla devingen bir karakterdir.

Diğer Ayçiçekleri

Yarına kalabilmek için güneşe asla sırt çevirmeyen, gözlüklü ayçiçeğini uyaran tarladaki diğer ayçiçekleridir.

ÇEVRE

Masalda bütün olaylar bir ayçiçeği tarlasında geçmektedir. Betimlemesi yapılmayan ayçiçeği tarlasına dair merak görselleştirilerek giderilmiştir.

DİL VE ANLATIM

Masala bir tekerleme ile değil öykü havasında giriş yapılmıştır.Bir ayçiçeği tarlasındaki asi bir ayçiçeğin farklı olma çabalarını dile getiren masalda ayçiçeklerine özelliklerine göre isimler verilmiştir.

“ Dünyadaki pek çok şey o olmazsa yaşayamaz ki” diye yanıtlamış doğa kurallarını iyi bilen ayçiçeği! (s.9)

Anlatımı okurun zihinsel gelişimine uygun olarak somutlaştırılmış ve benzetmeler yapılmıştır.

“ Sanki güneş iplikler yollamış da ayçiçeklerine bağlamış.” (s.5)

“Yukarıda bir bando şefi gibiymiş yani sopasını bir aşağı bir yukarı sallıyormuş, bir sağa bir sola ...”(s.7)

“ Derken bulutlar aralanmış ve Ay Anne güzel yüzünü göstermiş. O akşam bir tepsi gibiymiş. Neredeyse Güneş’in kız kardeşi.” (s.25)

“ Ay Anne gülümsemiş ...” (s.28)

“ Êrtesi sabah Güneş yine doğunca ayçiçekleri yıkamışlar yüzlerini günün ilk ışıklarıyla. Bizimkinin buruşukmuş suratı. Gözlerini kıpırtmış, saklanacak gölgelik aramış” (s.34)

“ Kül kedisi gibi saraya dansa da gidersin belki” (s.55)

Masalda kullanılan ikilemeler, ses ve kelime tekrarları anlatımı ahenkli hale getirmiştir.

“Sopasını **bir aşağı** bir yukarı sallıyormuş, **bir sağa bir sola** ...Ayçiçekleri de onunla birlikte **bir aşağı bir yukarı bir sağa bir sola** ...” (s.7)

“ Yarın yarın yarın...” (s.17)

“...Şenliklerde, parklarda, bahçelerde bizi **çıt çıt** yiyerek eğlenirler.” (s.19)

“...Aman ne eğlence, ne eğlence...” (s.20)

“ ...Bizimkinin alaylı sözleri **biter bitmez** eklemiştir” (s.23)

“ **Ay Anne! Ay Anne!** Biz senin çocukların değil miyiz?” (s.27)

“ Madem sana benziyoruz, o halde senin çocukların olmamız gerekirdi diye mırıldanmış **kendi kendine**.” (s.29)

“ Ay da çekilmiş bulutların arkasına, ay çiçeğini kendi düşleriyle **baş başa** bırakmış.” (s.33)

“ **Belki** bir de atkı bulurum, demiş bizim ki.”

“ **Belki** bir at, bir de araba diye eklemiştir ay anne”

“ Kül kedisi gibi saraya dansa da gidersin belki”

“ **Belki** demiş ay çiçeği”

“ **Belki** prensle de evlenirsin demiş ay anne”

“ **Belki** demiş bizimki” (s.55)

“ Yarın, yarın, yarın...” (s.56)

“ **Duyulur duyulmaz** bir sesle fısıldamış.” (s.64)

Türkçemizdeki günlük hayatta kullanılan deyimlerin pek çoğuna yer verilerek okurun ana dile hâkimiyetine katkı sağlamıştır.

“ Hava ısınmaya başladığında ayçiçekleri de **boy atmaya** başlamış usulca” (s.4)

“ Arkadaşının da **kafasını karıştırmış** bu sözler” (s.10)

“ **Kulak tıkamış** küçük ay çiçeği bu sözlere” (s.23)

“ Güneş batıya ilerleyip **gözden kaybolunca** ayçiçekleri de günü tamamlamışlar” (s.24)

“ Arkadaşı ile birlikte gündüz **akıllarına takılan** soruyu Ay’a soracaklarmış”(s.25)

“ Bizimki bu **fırsatı kaçırmamış**; uzanmış, uykudaki adamın gözlüğü almış”(s.41)

“O gittikten sonra bizimki sevinç **çıgıllıkları atmış.**”(s.51)

Masalda Dünya Klasikleri arasındaki Külkedisi masalı hatırlatması yapılarak okurun dikkati çekilmiştir.

RESİM

Kitaptaki bütün resimler sayfanın bütününe arka fon şeklinde yerleştirilmiş. Siyah beyaz resimler ile iç içe geçen yazılar aydınlık kısımlara yerleştirilmiş. Ayçiçeklerine çizilen suratlar siyah beyaz resimlere bir noktada canlılık katmıştır.

KİTABIN ADI : AKVARYUMDAKİ DENİZKIZI

Resimleyen : Canan BARIŞ

Kitap Türü : Masal

Basım Yeri : İzmir

Basım Yılı : 2009

Yayınevi : Tudem

Sayfa Sayısı : 45

1. AKVARYUMDAKİ DENİZKIZI

ÖZET

Bir zamanlar yaşlı bir akvaryumcu Çinli bir kaptandan pembe bir balık hediye alır. Çinli kaptan pembe balığın özel bir balık olduğunu söyler. Buna inanmayan akvaryumcu kitap okurken pembe balığın dinlemeye çalıştığını görünce onun diğer balıklardan farklı olduğunu anlar. Yaşlı akvaryumcu pembe balığın sırlarını açmasını için umudunu yitirmeden bekler. Bir gece evinde otururken uğultulu şekilde gizemli bir ses duyar ve konuşmalarda bu sesin pembe balıktan geldiğini anlar. Dükkânına geldiği gibi fanusta beline kadar gelen pembe saçlı küçük bir deniz kızı görür ve iç sesiyle konuşan denizkızına seslenir. Dükkândan çıkmak istediğini yıllardır sıkıldığını söyleyen denizkızı başkalarına verilmek ister. Bu isteğini, yalvarmalarına dayanamayan akvaryumcu 3 gün sonra rüyasına girdiği için pembe balığı almaya gelen Bilge’ye onu verir. Akvaryumcu Bilge’ye çok özel bir balık verdiğini ve ona iyi bakmasını tembih edince Bilge ona özenle bakar. Bir gece uykusundan uyanan Bilge pembe balığın denizkızına dönüştüğünü gördüğünü

annesine ve babasına söylese de onları inandıramaz. Sabah yeniden eski haline dönmek isteyen pembe balık Bilge ile baloncuk patlatarak konuşmaya başlar. Kendisine konuşmayı öğreten Bilge'nin bilgisayar isteğini gerçekleştirmesine yardımcı olur. Akşam babası eve bilgisayar ile gelince Bilge sevinçle oturdu bilgisayarın başından kalkmaz annesine yardım etmez ve özellikle de pembe balığını ihmal eder. İlgisizlik sonucu zayıflayan balığı eski güzelliğini kaybeder. Annesinin bunu vermesi ile fanusu kucaklayıp yaşlı akvaryumcuya giden Bilge üç gün balığının iyileşmesini bekler balığı ile beraber evine mutlu dönen Bilge bir daha pembe balığı Pembiş'i ihmal etmez.

KONU

Rüyasına giren gizemli pembe balığı alan Bilge'nin yaşadıkları konu edilmiştir.

İLETİ

Sevdiklerimize zaman ayırmamız, onlara değer verdiğimizizi göstermemiz gerektiği iletisi verilmeye çalışılmıştır.

KAHRAMANLAR

Bilge

Rüyasına giren pembe balığı satın alarak ona konuşmayı öğreten küçük kızdır. Fiziksel olarak betimlemelerine yer verilmeyen Bilge için "küçük kız" ifadesi kullanılmasıyla yaşının büyük olmadığı anlaşılmaktadır. Bilge sabırlı, yaşadıklarından ders çıkaran bir karakterdir.

Pembiş

Çinli kaptan tarafından akvaryumcuya, akvaryumcudan küçük kız Bilge'ye verilen özel güçleri olan pembe renkteki bir balıktır. Pembiş ismini ona Bilge vermiştir. Kitap okuyanları dinlemeyi, ilgi gösterilmeyi seven, ilgi gösterildikçe güzelleşen, sevgi dolu farklı yerleri ve insanları görmeyi merak eden pembe pullu balık geceleri denizkızına dönüşür. İnce belli, beline kadar uzanan saçları ve lacivert gözleriyle fanusa sığabilecek küçüklükte bir denizkızıdır.

Akvaryumcu

Daracık bir sokaktaki dükkânında elli yıldır akvaryumculuk yapan yaşlı bir adamdır. Balıklarını seven, onlara kitap okumayı ihmal etmeyen, özel zaman ayıran bir kişidir. Çinli kaptanın söyledikleri üzerine zaman geçse de umudunu yitirmeyen sabırlı biridir.

ÇEVRE

Masaldaki pembe balığın gizeminin açığa çıktığı, masalda karşımıza çıkan ilk mekân akvaryumcunun dükkânıdır. Dükkân yaşlı adamın evinin iki sokak aşağısında, daracık bir sokakta akvaryum ve balıklar ile dolu bir yerdir.

Pembe balığın bulunduğu fanus masaldaki en küçük yaşam alanıdır. Fakat bu küçük fanus balığın farklı yerler olduğunu öğrenmesini yani Bilge'ye ulaşmasına engel olmamıştır.

Masalda söz edilen diğer bir mekân ise Bilge'nin evidir. Denizkızının dükkândan sonra kaldığı ve olayların devam ettiği yerdir. Bu evin salonuna dair yapılan betimlemelere göre evini salonunda sarmaşık, sehpa ve kitaplarla dolu bir kitaplık bulunduğu ayrıntısına ulaşılmaktadır. Bilge'nin odasında ise çalışma masası, oyuncakları, kitapları, bilgisayarını, Pembiş'in akvaryumunu bulunmaktadır. Bilgisayar yaşamındaki birçok şeyden soyutlamaya neden olan bir araç haline gelmiştir.

DİL VE ANLATIM

Masala akvaryumcunun varlığından söz edilerek giriş yapılmıştır. Üçüncü tekil kişi anlatıcı kullanılan masalda eksilteli cümlelerin yoğunluğu dikkat çekmektedir.

“ ...Oysa başlarını azıcık kaldırsalar neler göreceklermiş neler...”(s.7)

“ ...Ama ona nasıl sesleneceğini bilememiş “Pembe Balık“ mı dese “Denizkızı“ mı? Yoksa en iyisi “Pembe Kız” mı dese ...”(s.12)

“ ...Başka dünyaları görmeyi öyle çok istiyormuş ki ...”(s.13)

“ ...Oysa dinlediği kitaplar öyle değişik dünyalardan söz ediyormuş ki...”(s.14)

“ ...Öyle mutluluk verici ve rahatlatıcıymış ki denizkızının sudaki dansı ...”(s.23)

“ Bir bilgisayar istesem...”(s.25)

“ Yolda Pembiş'ten o kadar çok özür dilemiş ki Bilge ...”(s.30)

Masalda kurallı cümle kadar devrik cümlede kullanılmıştır. Anlatımda sadece “tertemiz”, “daracık”, “küçücük” pekiştirmeleriyle “kendi kendine”, “kıpır kıpır” ikilemeleri kullanılmış, belirli benzetmelere yer verilmiştir.

“ ...Tertemiz sular içinde parlak mücevherler gibi yüzermiş balıklar.”(s.7)

“ ...Bana okuyacağı kitaplarla bütün dünyayı dolamış gibi olurum.” (s.18)

“ Babası da sayıklar gibi konuşmuş.” (s.23)

“ Bilge,işte bu beklentiler içinde parmaklarını klavyeye hazırlamak ister gibi ellerini açıp açıp kapıyormuş.”(s.26)

“ Morali öyle bozukmuş ki kendini unutulmuş bir eşya gibi görmeye başlamış.”(s.27)

Anlatımı kuvvetlendirmek ve anadildeki zenginliği verebilmek deyimlerden sıkça yararlanılmıştır.

“ ...Birini azıcık durgun görse **kaygıya kapılmış**.”(s.7)

“ ...Çünkü istermiş ki akvaryumdaki balıkların da **canı sıkılmış**.”(s.8)

“ ...Yaşlı adam yüksek sesle kitap okurken cam kenarına yaklaşıyor, sanki **kulak veriyormuş**.”(s.8)

“ ...Sonunda **kararını vermiş**.” (s.12)

“ Derin bir üzüntüyle **iç çekmiş** denizkızı.” (s.13)

“ ... Oysa dinlediğim kitaplar öyle değişik dünyalardan **söz ediyormuş** ki...”(s.14)

“ ...Yüksek sesle okumaya başlamış, Pembe balık, yine ona **kulak kabartmış**.” (s.14)

“ ...Kararını veren Bilge, elinde buruşturup durduğu parayı masanın üzerine bırakmış.” (s.14)

“ Yaşlı adamın **içi burkulmuş**.”(s.15)

“ ... Değil o kadcırcık para, onun yüz katını da verseler satmaya **gönlü razı değilmiş**.”(s.15)

“ ...Kitaplığın dopdolu olması çok **hoşuna gitmiş**.”(s.18)

“ ...Ona sahip olduğu için **gurur duymuş** kendiyile. Bunu annesine **haber vermek** için annesiyle babasının odasına koşmuş.”(s.22)

“ **Kulaklarına inanamamış** küçük kız.” (s.25)

“ ...İstediğim oyunu oynar, istediğim kadar otururum karşısında, diye **geçiriyormuş içinden**.”(s.26)

“ ...Gözlerine inanamamış.”(s.26)

“ ...Geceleri izlediği denizkızı dansı bile **aklına gelmiyormuş**.”(s.27)

“ ...O yaşlı adam balıkların **dilinden anlıyor** olmalı.”(s.31)

RESİM

Masalda resimler birbirinden farklı boyutlar yerleştirilmiştir. Kimi resimler bütün sayfayı kaplarken kimi, resimler yazıya uygun şekilde daha küçük

boyutlardadır. Resimler konuyla bağlantılı ve renkli olup okurun dikkatini çekmek için kırmızı renk yoğunluktadır.

2. ARKA BAHÇENİN KRALİÇESİ

ÖZET

Bir gün yoldan geçen bir kamyonun bir ayçiçeği çekirdeği Barışların arka bahçesine düşer. Sebze bahçesine düştüğüne sevinen ayçiçeği çekirdeği toprağı eşerek kendine yer edinir. Barış da ön bahçede güller olduğu için arka bahçeyle ilgilenmez. Dedesi ise bir gün gülleri budarken Barış da yabancı otları temizleyerek dedesine yardım etmeye çalışır. Tam sökeceği zaman ayçiçeği seslenir ve ona ot olmadığını söyler. Barış da bu bitkinin dedesinin de söylediği gibi nasıl güzel bir çiçek olacağını merak eder. Uzamayı çok isteyen ayçiçeği bol sulandığı için kısa sürede sırk fasulyeyi bile geçmiştir. Dedesi Barış'a ayçiçeğinin daha fazla uzarsa çiçeklerini taşıyamayacak hale geleceğini söyleyince Barış sulamayı azaltır. Ertesi gün Barış penceresinden ayçiçeğini ve tepesinde beş çiçeğini görüp ona daha fazla uzamamasını söyler. Bahçenin kraliçesi olmak için dört metre uzayan ayçiçeği söz dinlemeyip daha da uzamak ister. Beş ayçiçeği de büyüdükçe ağırlaşan ayçiçeği bir sabah bel ağrısından dayanamadığı için devrilir. Barış ayçiçeğine bunu kim yaptığını sorduğunda ayçiçeği rekor kırmak ve kendini kraliçe sandığı için buna kendisinin sebep olduğunu söyler. Bahçedeki sebzeler hemen ayçiçeğinin acısına ilaç olmak isteyince Barış ve dedesi ayçiçeğinin gövdesinde incinen yerlere maydanoz, tere, yeşil soğan yaprakları ile sararlar. Dik durması için eski süpürge sopasına bağlanan ayçiçeği bir daha kraliçelik taslamayacağına söz verir. Kısa sürede iyileşen ayçiçeği Barış'tan verdiği çekirdeklerinden birkaç tanesini bahçeye atmasını ister. Zamanla büyüyen çekirdekler hiçbir zaman annesi gibi yapmazlar ve açtıkları çiçekleri ile gurur duyarlar. Barış bu çiçeklerin tohumlarını yıllarca eker ve ayçiçeğinin torunlarının torunları Barış'ın torunlarına ulaşır.

KONU

Kamyon kasasından bir bahçeye düşüp orada büyümeye başlayan ayçiçeğinin bahçenin en uzununu olmak isterken başına gelenler anlatılmıştır.

İLETİ

Hiçbir zaman çevremize karşı büyüklenip etrafımızdakileri asla hor görmemek gerektiği düşüncesi üzerinde durulmuştur.

KAHRAMANLAR

Ayçiçek

Yoldan geçen kamyondan bir bahçeye çekirdek olarak düşüp orada büyüyen ayçiçeğidir. Bahçenin en uzun boylusu, kraliçesi olmak isteyen kibirli ve sahip olduğu boyla yetinmeyen inatçı ayçiçeğidir. Zamanla çiçeklerini taşıyamayıp devrilince yaşadıklarından ders çıkarıp gururundan sıyrılarak olması gerektiği gibi davranan devingen bir karakterdir.

Barış

Bahçeye uğraşan dedesine yardım eden, ön bahçeyi güllerden dolayı daha çok seven, zamanla ayçiçeğine alışıp onunla ilgilenen çocuk kahramanıdır. Yardımsever ruhlu, bitkileri seven, ayçiçeğinin dileğini geri çevirmeyen Barış'ın fiziksel özelliklerine dair bilgiye yer verilmemiştir.

Barışın Dedesi

Bahçeye uğraşan, çok emek harcayarak sebze ve çiçekler yetiştiren, onları ihmal etmeyen biridir. Bitkileri iyi tanıyan ve Barış ile birlikte bahçeye bakım yapmayı seven bir karakterdir. Daha fazla özelliğine yer verilmemesiyle kapalı bir karakterdir.

ÇEVRE

Açık mekân yoğunlukta olan masalda Barışların yaşadığı evin ön ve arka bahçesinden söz edilmektedir. Ön bahçe mis kokulu, renkli güllerin bulunduğu bir bahçe olarak betimlenirken; arka bahçe patates, soğan, domates, fasulye gibi sebzelerin bulunduğu bir bahçedir. Gülleriyle Barış için ön bahçe daha güzel görünse de olaylar arka bahçede cereyan etmektedir. Bir ayçiçeğiyle bütün hareketlilik arka bahçeye geçer. Arka bahçe sebzelerin yetiştiği ve Barış'ın odasının penceresinin açıldığı en önemli açık mekândır.

DİL VE ANLATIM

Üçüncü tekil anlatıcı kullanılan masala ayçiçeğinin kamyondan bahçeye düşmesinden bahsedilerek giriş yapılmıştır. Masalda abartmalara, benzetmelere, ve deyimlere anlatımın yalınlığını bozmayacak şekilde yer verilmiştir.

Masalda kullanılan deyimler:

“ Eh toprak da yumuşak, yorgan gibi örttüm mü üzerime kısa zamanda **boy atarım.**” (s.34)

“ Bütün sebzelerin **ağız açık kalmış.**” (s.36)

“ Aldırmamış ayçiçeği, nasıl olsa onlar da yakında görecekler ne kadar hızlı **boy attığımı**, demiş.”(s.36)

“ Her gün biraz daha **boy atıyormuş** ayçiçeği.”(s.38)

“ Uzun boyuyla **gurur duyan** ayçiçeği bir sabah bel ağrısıyla uyanmış.”(s.41)

“ Hiç kimse, ne yaptıysam ben yaptım, kendimi kraliçe sandım, aptalca bir **rekor kırayım** derken...” (s.42)

“ Barış’ın ektiği çekirdeklerin hiçbiri annelerinin düştüğü Hatay düşmemiş.” (s.44)

Masalda kullanılan benzetmeler:

“ Eh toprak da yumuşak, yorgan gibi örttüm mü üzerime kısa zamanda boy atarım.” (s.34)

“ Çiçek açınca ne güzel olur, bahçemizde güneş gibi parlar.(s.38)

“ Tepesinde de küçük birer tabak gibi tomurcuklar varmış.” (s.39)

“ Ertesi sabah Barış pencereden baktığında beş tane güneş gibi çiçek görmüş ayçiçeğinin tepesinde.” (s.40)

“ O, bücür soğanların, cüce maydanozların, bir karışı geçmeyen terelerin içinde kendini bir kraliçe gibi görüyormuş.” (s.41)

Anlatımda çocuğun zihnini zorlayacak bir kelime bulunmamasının yanında olaylar bilişsel gelişimine uygun şekilde sıralanmıştır. Bitkilerin konuşturulduğu fabl tadında ki masalda kullanılan ikilemeler anlatımı hareketlendirmiştir.

“ Dedesinin bin bir emekle dikip, özenle büyüttüğü mis kokulu, **renk renk** güller...”(s.37)

“ Yeter ki sen **bol bol** sula.” (s.38)

“ Sebzeleri sularken ona da **bol bol** su vermiş.”(s.38)

“ Dedesi de gelip **boylu boyunca** yerde yatan çiçeği görünce çok üzülmüş.(s.42)

RESİM

Okurun hayal gücüne yardımcı olacak şekilde kahramanlar ve mekân renkli şekilde resmedilmiştir. İçerikle uyumlu olan resimler sayfanın belirli yerine yerleştirilirken sayfa 43’teki resim sayfanın bütününe yerleştirilmiş.

KİTABIN ADI: KOKUSUNU ARAYAN ÇİLEK

Resimleyen : Esin ŞAHİN

Kitap Türü : Masal

Basım Yeri : İstanbul

Basım Yılı : 2012

Yayınevi : Çizmeli Kedi

Sayfa Sayısı :64

ÖZET

Geçen yıllardan daha fazla çilek almak isteyen çiftçi tarlasına çok kuvvetli zehir atar.Oğlu Emre tarlada ne uğur böceği ne kelebek ne arı ne de solucan göremeyince babasına söyler.Babası ise ona yakında geçen yıldan çok daha fazla çilek alacaklarını, elma gibi çilekleri olacağını söylese de Emre'nin akli hayvanlarda kalır.Aradan günler geçince çilek fideleri meyveye dönüşür.Anne çilek yavru çileği öpünce hiç kokmadığını anlar.Atlarından taşıdığı özü daha da götüremeyeceği için üzülür ve buna bir çare düşünür.Aklına ormandaki hiç ilaç görmemiş akrabaları olan dağ çilekleri gelir.Kabakların yaprakları yardımıyla toprağın altından kök salarak ormana kadar giden anne çilek ağaç altında, çalı diplerindeki dağ çileklerini bulur ve onlardan özü taşıyan tozdan alır. Bu toz gövdesiyle yavru çileklere kadar gelir. Çiftçi o yıl tonlarca çilek alıp kasa kasa pazarlara gönderilirken bu kokulu çilek kabak yaprakları altında arılarla kelebeklerle, uğur böcekleriyle yaşar. Emre bunu fark edip koksun duyunca hem ağzına atar hem köküne zarar vermeden toprağıyla birlikte onu evlerinin arkasına kendine yaptığı bahçeye eker.Bu kokulu çilek doğal ortamında börtü böcek içinde nefis çilekler verirken çiftçi kokusuz çileklerini pazarda kimseye satamayınca o yıl zarar eder.Zarar eden çiftçi oğlunu doğal çilek ekmeye karar verir ve oğlunun çileklerinden isteyip ekmeye karar verir.

KONU

Daha fazla kazanmak isteyen çiftçinin tarım ilacıyla çileklerin yapısını bozarak yaşadıkları konu edilir. Doğadaki varlıkların maruz kaldıkları ilaçlardan kendi çabalarıyla nasıl kurtuldukları işlenir.

İLETİ

İnsanların tarım ilaçları ile doğaya ne kadar zara verdikleri, kötülük ettikleri, her şeyin en güzelinin en doğal olduğu düşüncesi okura en açık şekilde verilmektedir.

İnsanlar doğayı koruması gerekirken doğanın kendini insanların verdiği zararlardan korumaya çalıştığı anne çileğin çabalarıyla gösterilmektedir. Doğal hallerinden ne kadar uzaklaşırsa meyve ve sebzelerin tatlarının, kokularının kaybolduğu, doğal yapılarının yok olduğu görülmektedir.

KAHRAMANLAR

Çiftçi

Geçimini çilek yetiştirip satarak sağlayan çiftçi geçen yıllara göre daha çok kâr etmek için doğaya zarar verirken hiç düşünmeyen bencil biridir. Fakat karşılaştığı durumla yaptığı hatanın farkına varıp oğlundan yardım istemesiyle doğal çilek yetiştirme kararı ile devingen bir karakterdir.

Emre

Çiftçinin oğlu Emre doğayı, böcekleri, hayvanları seven bir çocuktur. Meyve ve sebzelerin çok olmasına değil doğal ve lezzetli olmasını isteyen; babasından ayrı bahçe yaparak bu şekilde üretmeye devam eden bir karakterdir.

Anne Çilek

Tarlanın kıyısında ormana yakın bir çilek köküdür. Yavru çileğinde atlarından taşıdığı kökü ve özü bulamayıp telaşlanır ve gelecek yıllarda meyve verebilmek için ormana kadar kök atan azimli bir çilektir.

Yavru Çilek

Anne çileğin ilk yavrusudur. Atalarındaki özü ve belirgin kokuyu taşımayan yavru çilek annesinin dışlayacağından korkar. Sihirli değnek olsa birden değişmeyi isteyen hayalperest bir çilektir.

Dağ Çilekleri

Ormanda ağaç ve çalı diplerinde yaşayan dağ çilekleri anne çileği sevinçle karşılayıp ona özlerinden bulaştıran yardımsever akraba çileklerdir.

ÇEVRE

Masalda olaylar ağırlıklı olarak çilek tarlasında gerçekleşmektedir. Çilek tarlası hem çileklerin tarım ilacına maruz kaldığı hem de çiftçinin geçimini sağladığı açık mekândır. Bu çilek tarlasının yanında kabak tarlası yakınında orman bulunur. Bu tarla geçen yıllarda uğurböceğinden, kelebeğe, arıya, arıya, solucanlara kadar birçok canlıya yaşam alan iken bir çiftinin para hırsı ile doğal dengesi zarar görmüş çileklerden başka bir şey barındırmamaktadır. Masalda ilaçtan özünü, kokusunu

kaybeden çileğin çareyi ormanda doğallığını koruyan dağ çileklerinde bulur. Orman temizliğin, doğallığın korunduğu yer olarak karşımıza çıkmaktadır.

Evin arkasındaki bahçe ise Emre'nin doğal çileklerini yetiştirmeye başladığı, babasının da ilaçsız tarım yapmasına örnek olan bir yerdir.

DİL VE ANLATIM

Masalda çevre ve kişiler abartılarak betimlenerek hayal dünyasını canlanmasını kolaylaştırmıştır.

“Çiftçi, çilek tarlasına her bakışında mutluluktan coşuyormuş. Çünkü o yıl çilekler öyle güzel yaprak açmış, öyle iştahlı büyümüşler ki... Bir oraya bir buraya kol atmışlar, kök salmışlar...” (s.1-2)

“Kilolarca, tonlarca çilek; kamyonlar, kasalar dolusu çilek... Yer gök çileğe kesilecek bu tarlada.”(s.12)

“Çilekler öyle iri ,öyle iri olacak ki, bir tanesi avuç dolduracak.” (s.14)

Alt yaş grubuna hitap ettiği için okurun zihinsel gelişimine uygun anlatımı kuvvetlendiren benzetmelere, deyimlere ve pekiştirmelere yer verilmiştir.

Masalda geçen benzetmeler:

“Güzel olur herhalde elma gibi büyük bir çilek.”(s.15)

“Ama çilek gibi kokmuyorsun.”(s.28)

“Onlar da sap gibi, saman gibi, tatsız tuzsuz, kokusuz sarkıyormuş dallarda.” (s.34)

“Tıpkı bir anten gibi hassasmış insanların göremediği alıcılar.”(s.35)

“Mis gibi ... demiş.”(s.41)

“Tıpkı geçen yılki gibi...”(s.58)

“Emre içten içe seziyormuş gibiymiş anne çileğin verdiği emeği”(s.60)

“Sanki bu planı duymuş gibi kabak tarlasından da destek gelmiş anneye.”(s.43)

“Uzun ayrılıklardan sonra vatanına kavuşan insanlar gibiymişler.”(s.49)

“Çiftçinin tarlası tam istediği gibi olmuş,her yer iri iri çileklerde dolmuş.”(s.54)

“Her şey istediği gibiymiş.”(s.63)

Masalda geçen deyimler:

“Bir oraya bir buraya kol atmışlar **kök salmışlar**.”(s.5)

“Bir türlü **aklından çıkmıyormuş** bütün bunlar.” (s.17)

“Bu yıl çiftçi **hile yapmış** olmalı.”(s.29)

“**Kök salacağım** taaa orman içlerine.”(s.42)

“Çiftçi **bindiği dalı kesiyor** , ama geç anlayacak diye söylemişler.”(s.51)

“Köküne **zarar vermeden** toprağıyla birlikte almış anne çileği.”(s.61)

Masalda geçen pekiştirmeler:

“Babasının sevincinden habersiz **bambaşka** şeyler arıyormuş.”(s.6)

“Bu yıl **börtü böcek** derdimiz olmayacak köstebekler tarlamızı bozmayacak.”(s.14)

“**İpiri, kıpkırmızı, sapasağlam** çilekleri nasıl pahalı satacağını anlatmış oğluna.”(s.16)

Masalda kullanılan ikilemeler de anlatım ahenk katmıştır:

Masalda geçen ikilemeler :

“Ama Emre’nin akli **börtü böcekte** kalmış.”(s.16)

“Aradan günler geçmiş, çilek çiçekleri **yavaş yavaş** meyveye dönüşmüş.”(s.19)

“**Buram buram** bir koku yayılıyormuş havaya.”(s.57)

“Arka bahçede Emre’nin çileği **börtü böcek** zenginliği içinde nefis çilekler vermeye devam etmiş.”(s.63)

“**Bekleye bekleye** çürüyüp kalmışlar.(s.63)

“İnsanlar tadı olmayan, buram **buram** kokmayan bu çilekleri satın almamışlar.”(s.63)

“Emre, babasının bu isteğini **seve seve** yerine getirmiş.”(s.64)

RESİM

Masalda resimler sayfanın dörtte üçünün kaplayacak şekilde yerleştirilmiştir. Siyah beyaz resimler çilek vurgulu bir masalda sönük kalmıştır. Canlı renklere ihtiyacı olan masalda çilek tarlası ve kahramanlar hemen hemen her sayfada yer almış, kişilerin mimikleri anlatımı desteklemiştir.

KİTABIN ADI: NEŞELİ MARUL

Resimleyen : Sernur IŞIK

Kitap Türü : Masal

Basım Yeri : İstanbul

Basım Yılı : 2012

Yayınevi : Çizmeli Kedi

Sayfa sayısı : 64

ÖZET

Kente yarım saat uzaklıktaki marul tarlasındaki marullar daha yeni büyümeye başlar. Dingin Dingin Salyangoz marul fidelerinin arasında dolaşırken tarlanın kıyısındaki Neşeli Marul bunları keyifle izler. Kendi yaprağında uyuyan Dingin Salyangozun çabuk yorulup uyumasıyla eğlenip gülerken komşu kıskanç marul yakında çiftçinin Dingin Salyangozları yok edeceğini söyler. Bunun üzerine Dingin Salyangoz on iki yıldır çiftçilerin hilelerini iyi bildiğini söyleyince Neşeli Marul da Dingin Salyangoza destek çıkar. Kıskanç marul ise çiftçinin atacağı ilaçları hemen büyüyeceklerini hayal edip mutlu olur. Neşeli Marul ise güneşe yeterince bakmadan, arıları dinlemeden, doğanın tadını çıkaramadan birden büyümenin hiçbir faydası olamayacağını Dingin Salyangoza fısıldar. Kıskanç marul bu fısıldaşmadan kıskanıp sinirlenir ve kızarır. Herkesten farklı kırmızı marul olduğuna sevinmeye başlar ve tarlaya çiftçi gelir. Üç parmak boylarındaki marulları n büyümesini beklemeyip daha fazla beklemeyip kırmızı kamyonetiyle tarlayı ilaçlayınca tarladaki arılar, böcekler, solucanlar kaçar. Neşeli Marul büyümek için daha erken olduğundan ağlamaya başlar. Dingin Salyangoz da arkadaşına daha çok ağlayıp yapraklarının yıkanıp ilaçtan kurtulabileceğini söyleyince Neşeli Marul aklına üzücü şeyler getirip sabaha kadar ağlar. Neşeli Marul ağladıkça Dingin Salyangoz da arkadaşının yapraklarında dolaşıp ilaç kalıntılarını siler. Sabah erkenden işçileriyle gelen çiftçi her biri iki, üç kilo çeken marulları sökerken Neşeli Marul'a ilaç değmediği için büyümediğini düşünerek koparmadan gider. Neşeli Marul tam istediği gibi güneşin, yağmurun doğanın tadını çıkarır. Günü gelip olgunlaştığında bir çoban çocuk onu fark eder, sofrasına ekleyerek yer. Dingin Salyangoz da Neşeli Marul'un döktüğü tohumların sonunu izler.

KONU

Marul tarlasındaki doğanın kıymetini bilen marulun yaşadıkları ve isteğine ulaşması anlatılmaktadır. İyimserlik ve karamsarlık konuları temel alınarak duygularımızın hayatımızı nasıl şekillendirdiğini bir marul tarlasındaki marullarla ifade edilmektedir.

İLETİ

Açgözlü, para hırsı için yaşayan insanların diğer insanlara nasıl verdikleri iletisi verilirken iyimser insanların bütün kötülüklerden bir şekilde kurtulduğunu, kötü ruhluların ise kendilerine yakışan çirkinlerde kalmaya devam edeceğini de okura iletilmektedir.

Doğan yollar dışında hiçbir şeyin birden büyüemeyeceğini, her şeyin olması gereken boyuta belli süreçten sonra varacağı, sabırlı olamayıp aceleci davranmanın bir şekilde kötü sonuçlar doğuracağı günlük basit bir olayla ifade edilmektedir.

KAHRAMANLAR

Neşeli Marul

Marul tarlasının kıyısında salyangozları izlemekten hoşlanan ve konuşkan bir maruldur. Bu marul güneşe bakmayı, arılarını dinlemeyi, doğanın tadını çıkarmayı çok sever. Dostunu korur ve ona destek çıkar.

Kıskanç Marul

Tarladaki diğer marulları kıskanan, kendisinin farklı olduğunu düşünen, haset komşu maruldur. Sağlıksız da olsa birden büyümeyi isteyen, çevresine kaba ifadeler kullanan bir karakterdir.

Dingin Salyangoz

Marul tarlasında marulların yapraklarında yaşayan 12 yaşındaki sakin bir salyangozdur. En yakın arkadaşı Neşeli Marul'u ilaçlardan arınması için sabaha kadar yardım eden fedakâr bir arkadaştır.

Çiftçi

Gelirini tarlasındaki marul satarak kazanan ismine yer verilmeyen çiftçi, İnsanları da bitkileri de hayvanları da düşünmeyen çiftçi masalda olumsuz karaktere sahip biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Marulların büyümesini beklemeyecek kadar sabırsız, kısa sürede çok para kazanmak isteyecek kadar açgözlü, doğal olarak büyümeyen marulları ilaçlarla büyüterek satacak kadar sahtekâr biridir.

ÇEVRE

Masalda bütün olaylar kente yarım saat uzaklıkta olan marul tarlasında geçmektedir. Üç parmak boyunda dört yapraklı marullarla dolu tarlada arılar, kelebekler ve marullar üzerinde gezen salyangozlar yaşamaktadır. Masaldaki tek mekân olan bu tarla açık mekân olarak hem bitkilere hem hayvanlara ev sahipliği yapmaktadır.

DİL VE ANLATIM

5-7 yaş grubu çocuklar için kalem alınan bu masalda üçüncü tekil kişi anlatım yöntemi kullanılmaktadır. Devrik cümlelerle tekerleme havası yaratılmıştır.

Çocuklar için seçilen basit kelimelerle sağlanan sade anlatım kahramanın şarkı söylemesiyle eğlenceli hale gelmektedir. Masalda sadece fısıldamak, mırıldanmak, çıtırtı yansıma sözcükleri ve küçücük çarçabuk pekiştirme sözcükleri kullanılmıştır.

Doğadaki sesleri belirgin hale getirmek için resimler üzerinde yansıma seslere; hayal dünyasında anlatılanları canlandırmak için benzetmelere ve deyimlere; ahenkli anlatım için ikilemelere yer verilmektedir.

Masalda geçen benzetmeler:

“ Rüya gibi değil mi ?” (s.24)

“ Kötü büyüler yapan bir cadıya benziyormuş o an.” (s.40)

“ Oturmuş sürücü koltuğuna kölelerine seslenen efendi gibi marullara bağırılmış.” (s.44)

“ Neşeli Marul, tam istediği gibi yaşamış gençliğini.”(s.58)

Masalda geçen deyimler :

“ **Ses çıkarmazdı** marullar buna, daha pek çok yaprakları olacaktı nasılsa.”(s.7)

“ Çoğu zaman da **uykuya dalarlardı** bir gölgede.” (s.8)

“ Sevimli antenleri ile **yavaş yavaş yol alırlardı** toprağın üzerinde.” (s.8)

“ Yakında çiftçi senin hakkından gelecekmiş.” (s.16)

“ Beni alt edeceğini pek sanmam.”(s.18)

“ Dingin Salyangoz bu sözlerden **gurur duysa** da belli etmemiş.” (s.21)

“ Neşeli Marul’un **keyfi kaçmış**.”(s.26)

“ Sonra onu besleyen toprağa **göz gezdirmiş**.” (s.27)

“ Ama bu kırmızılık **hoşuna gitmiş**. (s.31)

“ On iki yıllık ömrünün deneyimlerini **getirmiş gözünün önüne**.” (s.47)

“ Sonunda **kararını vermiş.**”(s.47)

“ Gözyaşlarının daha çok akması için **aklına kötü anıları getir.**” (s.48)

“ Çiftçinin **gözüne** Neşeli Marul **ilişmiş.**” (s.54)

“ Bir de yaprağının gölgesinde yorgunluktan **uykuya dalmış** Dingin Salyangoz.” (s.57)

Masalda geçen ikilemeler:

“ Marullar henüz üç parmak boyunda ve **hepi topu** dört yapraktılar.”(s.5)

“ Daha ortada ne göbek, ne **kat kat** giysiler vardı.” (s.5)

“ Sevimli antenleri ile **yavaş yavaş yol alırlardı** toprağın üzerinde.” (s.8)

“ Küçücük ağzını açıp **uzun uzun** esnemiş.” (s.13)

“ Yapraklarımızı siz kırptıkça **kolay kolay** almıyorlar bizi pazarda.” (s.17)

“ **Ağır ağır** konuşmuş.” (s.18)

“ Bütün **börtü böceğin**, arının, kelebeğin hakkı yok mu sence de ?”(s.18)

“ **Börtü böcek**, her şeyi kurutup yok ediyormuş.”(s.22)

“ **Hafif hafif** esen rüzgarı koklamış.”(s.27)

“ **Çiçek çiçek** dolaşan arıların seslerini dinlemiş.” (s.27)

“ Kelebekleri bile **doğru dürüst** tanımadan yaşadım diyemem ki .”(s.27)

“ Karıncalar sığınakların en dibine **üst üste** yığılmış.”(s.42)

“ Çiftçi hem ilacı püskürtüyor hem de **kendi kendine** neşeli bir şarkı söylüyormuş.”(s.43)

“ **Kendi kendine** sorular sorup yanıtlar aramış.”(s.47)

“ Marulun gözyaşları **kendi kendini** böylece yıkamış.” (s.48)

“ Arkadaşım için yapmalıyım bunu demiş **kendi kendine.**” (s.49)

“ **Birer ikişer** sökmeye başlamışlar sahte dolgun marulları.” (s.52)

“ **Yavaş yavaş** büyümüş.” (s.58)

RESİM

Kitabın tamamında içerikle bağlantılı, sayfaların bütününe siyah-beyaz resim kullanılmaktadır. Masal yaşı çocukları için resimler yazılardan çoğunluklu olmasının yanı sıra kahramanların jest ve mimikleri resimlerde belirtilmiştir.

MİYASE SERTBARUT’UN ÇOCUK MASALLARINA YÖNELİK BULGULARIN GENEL DEĞERLENDİRMESİ

Çalışmada 7 masal kitabındaki 8 masal metni incelenmesi sonucu masalarda sevgi konusu ağırlıklı işlendiği görülmektedir. Yazar, “ Çınar Ağacındaki Gizli Geçit, Bir Dilek Tut, Kırmızı Başlıklı Ispanak, Gözlüklü Ayçiçeği, Neşeli Marul, Kokusunu Arayan Çilek, Akvaryumdaki Denizkızı” adlı masal kitaplarında doğa sevgisini işlerken çınar ağacı, kayısı ağacı, ıspanak, ayçiçeği, marul, çilek gibi kahramanlarla okurun dikkati ağaçlara, bitkilere, sebze ve meyvelere çekmiştir.

İletilerinin doğa üzerinden aktarıldığı masal kitaplarındaki sekiz masal metnini yedisinde benzer iletiler görülmektedir.” Çınar Ağacındaki Gizli Geçit, Bir Dilek Tut, Kokusunu Arayan Çilek, Neşeli Marul” masallarında kişisel çıkarlarımıza, hırslarımıza kapılıp tabiata ve tabiattaki bütün canlılara zarar vermekten kaçınmamız ve bize güzelliklerini sunan doğayı sevip korumamız gerektiği, doğaya yapılan müdahalelerin doğadaki her canlıyı etkilediği iletileri aktarılırken; “ Gözlüklü Ayçiçeği, Arka Bahçenin Kraliçesi” masallarında bir canlının doğasının dışında yaşamaya kalkışmasının kendisini yok etmek olduğu düşünceleri iletilmiştir. “Akvaryumdaki Denizkızı” okura vermek istediği sabırlı olmanın kişiye kazandırdıkları ve sevdiklerimize zaman ayırmanın ne kadar önemli olduğu düşünceleri ile diğer yedi masaldan farklı iletiye sahip masal özelliğini taşımaktadır.

Masalarda sorunlar doğanın kurallarına aykırı davranmaktan çıkarken çözümleri bu aykırılıkları ortadan kaldırmakla olmuştur. Hatasını fark eden kahraman olaylardan ders çıkarmasını bilmiştir. Ağaçların, sebzelerin ve meyvelerin kahraman olarak geçtiği masallar fabl tadında kaleme alınmıştır. “ Çınar Ağacındaki Gizli Geçit, Bir Dilek Tut, Kokusunu Arayan Çilek ve Akvaryumdaki Denizkızı” masallarında bitkilere çocuk kahramanlar da eşlik ederek okurun kendini masal kahramanının yerine koymasına yardımcı olmaktadır.

Masallar her yönüyle doğa ile iç içe olduğundan açık mekânlar yoğunluktadır. “ Akvaryumdaki Denizkızı” masalı dışında yedi masalda olaylar bahçe, tarla, kırık alan olmak üzere açık mekânlarda geçmektedir. Şehir hayatı içinde kapanıp kalmış çocuk okurların doğayı sevmesi, tanınması, doğa ile hayal kurması sağlanarak hayal dünyalarını olumlu yönde etkileme konusunda katkı sağlamaktadır.

Yazar masalarda okurun zihin ve dil gelişimine bağlı olarak belirgin seslerin tekrarından oluşan basit kelimeler kullanmıştır. Sade anlatımı pekiştirme ve yansıma

sözcüklerle desteklemiştir. Çocukları okurken eğlendirmek için tekerlemeler ve şarkı bölümlerine yer vermiştir.

Görsel öğelerin son derece önem taşıdığı, geniş hayal dünyasına sahip 6-8 yaş grubu okurlarına seslenen bu masalarda resimlerin yoğunluğu dikkat çekmektedir. “ Kokusunu Arayan Çilek, Neşeli Marul, Gözlüklü Ayçiçeği, Kırmızı Başlıklı Ispanak” masallarında siyah beyaz; “ Çınar Ağacındaki Gizli Geçit, Bir dilek Tut, Akvaryumdaki Denizkızı” adlı masalarda renkli resimler kullanılmıştır. Resimler okurun hayal gücünü destekleyecek şekilde tasarlanmış, metne göre öne çıkmıştır.

4.1.2. Miyase Sertbarut'un Çocuk Öykülerinin Çocuk Edebiyatı Temel Öğeleri Açısından Özellikleri

Miyase Sertbarut'un çocuk edebiyatı alanında verdiği 9 öykü kitabındaki 49 öykü metni çocuk edebiyatı temel öğeleri (konular, iletiler, kahramanlar, dil ve anlatım, olayın geçtiği yerler, resimler) yönünden incelenmiş ve öykü metinlerine dair elde edilen bulgular değerlendirilmiştir.

KİTABIN ADI : DEDEMİN SİHİRLİ DÜKKÂNI

Resimleyen : Dorukhan ÖZCAN

Kitap Türü : Öykü

Basım Yeri : İstanbul

Basım Yılı : 2011

Yayınevi : Cumhuriyet Kitapları

Sayfa Sayısı : 28

ÖZET

Onur her okul çıkışında cam ustası dedesi Salih Usta'nın yanına gider ve uzun süre onun bardakları, vazoları, sürahileri nasıl yaptığını, nasıl çalıştığını izler. Dedesinin her adımını hayretle izleyen Onur, dedesi işiyle ilgilenip konuşmadığında dedesinin çırağı Cengiz ile konuşur. Onur'un, dedesinin iş yerinde fazla zaman geçirmesinden annesi ve babası çok rahatsızdırlar. Dedesi gibi cam ustası olacaklarından korkan anne babası onun ölmüş bir meslek olan cam ustalığı değil doktor ya da bilgisayar mühendisi olmasını isterler. Bir gün Onur yine okul çıkışı dedesini izlerken dükkâna bir adam gelir ve dükkânın kirasını attırtacağını söyler. O adamın dükkânın sahibi olduğunu anlayan Onur bu duruma çok üzülür. Akşam eve geldiğinde doğru mutfağa geçen Onur annesine bu durumdan söz etmez. Annesi de ona mahalleye doğalgaz geldiği için artık satış yapamayan alt kattaki sobacının taşınacağını söyler. Aklına dedesi gelen Onur hemen sobacıyla konuşmaya gider ve ona dedesinin durumunu anlatır. Sobacı, anlaşılırsa dükkânı dedesine kiralayabileceğini söyleyince her şeyi dedesine anlatır. Dedesi sobacıyla anlaşır ve Onurların alt katındaki dükkânda çalışmalarına devam eder. Dedesinin yanında onu izleyerek büyüyen Onur hedeflerine ulaşip hayallerini gerçekleştirir ve bir cam fabrikasında ürün tasarımları yapar.

KONU

Çocukluğu cam ustası dedesi yanında geçiren Onur'un yıllar sonra çocukluk hayalini gerçekleştirmesi konu edilmiştir. Bir çocuğun çocukluk yıllarında yaşadıklarının onun için ne kadar önemli olduğu anlatılmıştır.

İLETİ

Çocuklukta yaşananların, çocukken kurulan hayallerin geleceği yönlendirdiği ve istediklerimizin her ne olursa olsun peşinden giderek mutlu olacağımız ana kahramanın yaşadıklarıyla okura verilmiştir.

Her sıkıntının sonunda ferahlığın olduğu Salih Usta'nın dükkânının değişmesiyle, her sanatının kendine özgü güzelliği olduğu cam sanatı örneğiyle iletilmiştir.

KAHRAMANLAR

Onur

Öykünün ana kahramanı olan Onur cam ustası dedesinin çalışırken izlemeyi seven, cam ustalığına hayranlık duyan, öğrenmeye meraklı bir çocuktur. Küçük yaşta olmasına rağmen dedesiyle dertleşen, dedesine teselli verebilen ve yardım eden; ailedir.

Salih Usta

Masal boyunca yaptığı iş ile ön planda olan Salih Usta yıllarca cam işiyle uğraşan bir cam ustasıdır. Onur'un dedesinden çok arkadaşı gibi davranan Salih Usta torunu Onur'u vaktinin çoğunu yanında geçirmesini çok sever. Yaptığı işin sanat olduğunu savunan Salih Usta işinde çok dikkatli ve titiz biri olup, işine saygı gösterilmesini ister.

Onur'un Anne Babası

Onur'un anne ve babasından masalda bireysel bahsedilmemiş sadece Onur'a karşı tavırlarıyla öne çıkan kapalı karakterlerdir. Onur'un hayallerinden çok kendi isteklerine odaklanmış ebeveynler olarak Onur'un üzerine çok düşmekte ve seçeceği meslek konusunda baskı yapmaktadırlar.

Cengiz

Salih Usta'nın çırağı olan Cengiz Onur'dan birkaç büyüktür. Salih Usta'nın yanında para için çalışıp sanat öğrenme hevesi olmayan bir karakterdir.

Süleyman Bey

Salih Usta'nın çalıştığı dükkânın sahibidir. Birçok yerden geliri olmasına rağmen paraya doyamayan, parayı sanattan öncelikli tutan, para için kabalaşabilen, konuşurken gayriciddî tavırlar sergileyen bir karakterdir.

ÇEVRE

Öyküde işlik, Onurların evi ve sobacının evi olmak üzere üç kapalı mekân geçmektedir.

İşlik, Salih Usta'nın çalıştığı, cam eşyalar ürettiği, sanatını icra ettiği dükkândır. Bu işlik ana kahraman Onur için büyümlü bir ortamdır. Dedesinin cam işleyişi ona bir sihir gibi gelir Onur'un geleceğine yön veren, meslek seçimin etkileyen, Onur'un cam fabrikasında çalışmasını sağlayan bir mekândır.

Onur ve ailesinin yaşadığı ev hakkında öyküde Onur'un işlikten sonra geldiği bilgisi dışında ayrıntılara girilmeyen bir yerdir.

Sobacının dükkânı Onurların evinin alt katında soba satılan bir dükkândır. Doğalgaz kullanımının artmasıyla işlevini yitiren bu dükkân Salih Ustanın sanatına devam etmesi açısından umut kapısı olan bir mekândır. Ve Onur'un, dedesinin yanında daha çok vakit geçirebileceği yer olmuştur.

DİL VE ANLATIM

Öyküye kahramanın kendinden bahsederek giriş yapıldığı öyküde birinci tekil kişi anlatım kullanılmaktadır. Öykünün Onur'un ağzından anlatılması okurun kendisini daha yakın hissetmesine yardımcı olmaktadır. Onur işliğı anlatırken açıklayıcı bir anlatımı kullanarak işlikte kullanılan pipoyu ve kullanılışını ayrıntılı şekilde anlatıp betimlemektedir.

“ Ne zaman işliğe gitsem elinde üfleme piposu olur. İçine tütün doldurulup içilen pipolardan değil, görünüşü pipoya benzediği için öyle demiş olmalılar. Demirden yapılmış ince, uzun ve içi boş bir boru. dedem bu pipoyu potadaki sıcak cama daldırır, ucuna gerektiği kadar erimiş cam alır. Bu camı önce masanın üzerinde yuvarlayarak küre biçimine getirir. Sonra bir yandan boruyu üfler, bir yandan da pipoyu kendi eksenini çevresinde döndürür. Böylece, borunun ucunda şişen cam balona istediği biçimi verir. ” (s. 6)

Öyküde deyim ve benzetmelerin yoğun biçimde kullanılması anlatımı kuvvetlendirip daha etkileyici hale getirmiştir.

Öyküde geçen benzetmeler

“ Dedem bardak, vazo, kase, tabak sürahi gibi şeyler yapar. ” (s. 6)

- “ Böylece, borunun ucunda şişen cam balona istediği biçimi verir. ” (s. 6)
- “ Dedem onunla sanki oyun hamuruymuş gibi oynar. ” (s. 8)
- “ Dedem gibi cam ustası olacağım diye annemin de babamın da ödü kopuyor. ” (s. 9)
- “ Ressamlar, müzisyenler gibi mi, diye sormuştum ben de “ (s. 11)
- “ Dans eden bir sabun köpüğüydü sanki. ” (s. 12)
- “ Dedem hiç konuşmuyor, sanki adam yokmuş gibi işine devam ediyordu. ” (s. 14)
- “ Sanki omuzları çökmüş, kamburu çıkmış, daha da yaşlanmış gibiydi. ” (s. 15)
- “ Ben de köşeme çekilip diğer yaşlıların yaptığı gibi pencereden sokağı izlemeliydim belki de . ” (s. 17)
- “ Biraz rahatlamış gibiydi. ” (s. 18)
- “ Umursamıyormuş gibi omuz silkti. ” (s. 18)
- “ O da sizin gibi zor durumda. ” (s. 21)
- “ Sanki oyun oynuyormuşum gibi inanamayan gözlerle baktı. ” (s. 24)
- “ O da herkes gibi kim çok para verirse ona kiralar, değil mi ?” (s. 24)
- “ Uzattığım elimi tuttu ve her zamanki gibi adımlarımızı birbirine uydurarak yürümeye başladık. ” (s. 25)
- “ Galiba işler umduğum gibi gitmedi diye düşündüm. ” (s. 26)
- Kahraman dedesinin üzgün anında çalışma alanı olan işliğini anlatırken benzetmeden faydalanmış ve etkileyici şekilde ifade etmiş.
- “ Oyuncakları bu cam eşyalardı ama az önce bir fil geçmişti buradan “ . (s. 16)
- Öyküde geçen deyimler
- “ Onun işinin başında izlemek çok **hoşuma gider**. ” (s. 5)
- “ Dedem gibi cam ustası olacağım diye annemin de babamın da **ödü kopuyor**. ” (s. 9)
- “ Sonra annem ve babam günlerce **dil dökmüş**, özür dilemiş, ancak **gönlünü alabilmişlerdir**. ” (s. 10)
- “ Biçimsiz yumuşak camlara **renk katmak**, onlardan türlü türlü eşyalar yamak çok heyecan vericiydi. ” (s. 11)” “ Eş dost **alaya alıyorlar** beni. ” (s. 13)
- “ Sana **gül gibi bakarlar**. ” (s. 14)
- “ Ben çalışmaktan **zevk alıyorum** Süleyman Bey. ” (s. 14)

- “ Mademki sanata saygın var sen de **üstüne düşeni yapacaksın.** ” (s. 15)
- “ Bu işi yapmazsa **sıkıntıdan patlayacağını** biliyordum. ” (s. 16)
- “ Ben de **köşeme çekilip** diğer yaşlıların yaptığı gibi pencereden sokağı izlemeliydim belki de . ” (s. 17)
- “ Dedemi bu üzüntüsüyle yalnız bırakıp eve gitmek **zorunda kaldım.** ” (s. 18)
- “ Olup bitenlerden hiç **söz etmedim.** ” (s. 18)
- “ İşte o zaman **aklıma** dedem **geldi.** ” (s. 20)
- “ Birlikte daha çok **vakit geçirebildik.** ” (s. 20)
- “ Teknoloji iyi hoş da bazı mesleklerin **sona ermesi** üzüyor insanı. ” (s. 21)
- “ Önce **kararsız kaldı,** ama sonra ‘Tamam, dedenle görüşelim, sonra kesin **sonuca varırız** ’dedi. ” (s. 22)
- “ Dedemin karşısında geçip **bir çırpıda anlattım** olup biteni. ” (s. 22)
- “ Sobacı **şaka yapmıştır** oğlum. ” (s. 24)
- “ **Özlemimizi gidermek** için bol bol zaman var, dedi. ” (s. 26)
- “ Baba ne demek istiyorsun, **açık konuşur** musun lütfen?” (s. 27)
- Öyküde geçen ikilemelerin yoğunluğu da dikkat çekmiştir ve anlatımı hareketlendirmiştir.
- Öyküde geçen ikilemeler
- “ **İster istemez** çıktım işlikten, evin yolunu tuttum. ” (s. 8)
- “ Benimle **gizli gizli** dertleşirdi dedem. ” (s. 10)
- “ Biçimsiz yumuşak camlara renk katmak, onlardan **türlü türlü** eşyalar yamak çok heyecan vericiydi. ” (s. 11)
- “ **Eş dost** alaya alıyorlar beni. ” (s. 13)
- “ Benim **uzun uzun** tartışacak vaktim yok usta. ” (s. 15)
- “ Televizyon karşısında uyuklamak, balkonda oturup yoldan geçenlere **boş boş** bakmak dedeme göre değildi. ” (s. 16)
- “ Dedem **ağır ağır** içti suyunu. ” (s. 18)
- “ **Abur cubur** yemedin değil mi?” (s. 18)
- “ Onun mesleği de **yavaş yavaş** kentlerden kalkacak elbette. ” (s. 19)
- “ **Doğru dürüst** insanlar tutsa keşke. ” (s. 20)” Annem konuşurken ben **hızlı hızlı** kaşıkladım yemeğimi. ” (s. 20)
- “ Ben merdivenleri **apar topar** inerken annemin sesi geliyordu arkamdan. ” (s. 21)

“ Gel bakalım delikanlı, yoksa ‘**güle güle**’ demeye mi geldin?” (s. 21)

“ O gün sobacı amcayla **uzun uzun** konuştuk. ” (s. 22)”

“ Biraz sonra kapı iki kez **kısa kısa** çaldı. ” (s. 26)

“ Özlemimizi gidermek için **bol bol** zaman var, dedi. ” (s. 26)

“ Ben hem dedeme **sık sık** konuk oldum hem de derslerimi hiç aksatmadım. ”
(s. 28)

“ Ben de arada sırada acemice çalıştım, **eğri büğrü** bardaklar, vazolar yaptım.
” (s. 28)

“ Onlara baktıkça eski güzel günleri **yeniden yeniden** yaşıyorum. ” (s. 28)

RESİM

Kapağında Onur, dedesi ve cam sanatını gerçekleştirdiği piposunun resmi bulunan kitabın içinde kullanılan bütün resimler renklidir. Öyküde geçen hemen hemen her olaya dair bir resim sayfaya uygun şekilde, öykünün başında ve sonunda giriş ve sonuç durumlarını yansıtan resimler sayfaların bütününe yerleştirilmiştir. İçerikle uyum içerisinde olan resimlerin hepsinde ana kahraman Onur bulunması dikkat çekmektedir.

KİTABIN ADI: KIRMIZI KARTAL

Resimleyen : Sema OKAN

Kitap Türü : Öykü

Basım Yeri : İzmir

Basım Yılı : 2003

Yayınevi : Tudem

Sayfa Sayısı : 62

ÖZET

Köy ve kentten uzakta kendilerine ait ufak çiftlikte ailesiyle yaşayan Evşen’in çevrelerinde pek ev olmadığı için Nuran dışında arkadaşı da yoktur. Tatillerde hayvanlarını otlatan Evşen’in tek hayali yazar olmaktır. Herkes tarafından ciddiye alınmayan Evşen bu duruma çok üzülür. Hayvanları otlatırken kitapları az olduğu için hep radyodaki oyunları dinler. Bir gün hayvanları otlatmaya gittiğinde biraz ilerisinde birkaç iş makinesi görür. Eve geldiğinde hiç vakit kaybetmeden babasına iş makinelerini sorup tarım uçaklarının inişi için bir havaalanı yapılacağını öğrenir. Öğrendiği günden itibaren merakla uçakları bekler ve uçağa binmenin hayallerini

kurar. Günlerin geçmesini beklerken köpeği Karabaş ile arkadaşlık eder. Yakın arkadaşı Nuran Evşen'in hayalleriyle alay eder. Ertesi gün gelen uçakların yanına giden Evşen kırmızı uçağa dokunurken pilot Muzaffer Bey ile tanışıp konuşur. Kırmızı uçağın Piper Pa-25 ismini beğenmeyip ona Kırmızı Kartal ismini koyan Evşen her gün iki kez ayran getirmeye başlar. Bir akşam yemeğinde ailesinin kendisine ve hayallerine olan tavırlarına kızar ve sabaha karşı eşyalarını alıp Muzaffer Bey'in kaldığı çadıra gelir. Bir süre onunla konuşan Muzaffer Bey yaptığının nasıl bir hata olduğunu Evşen'e gösterir ve ertesi gün ona uçak gezintisi yaptıracağını söyler. Herkesle bu sevinci paylaşan Evşen ertesi gün uçağı göremeyince görevlilerden muzaffer Bey'in acil toplanıp çıktığını öğrenir ve hayal kırıklığına uğrar. İki hafta sonra hayvanları otlatırken uçağıyla Muzaffer Bey döner ve eşi için gittiğini, ilaçlama dönemi bitmiş olsa da Evşen'e verdiği söz için döndüğünü söyleyip beraber uçakla gezerler. Hayallerinden birinin gerçekleştiği için çok mutlu olan Evşen Muzaffer Bey' yazar olacağı sözünü verir.

KONU

Yazar olmak ve uçağa binmek gibi iki hayali olan Evşen'in uçağa binme hayalinin gerçekleşmesi anlatılmıştır.

İLETİ

“Azmettiğimiz ve ısrar ettiğimizde çok istediğimizde hayallere mutlaka ulaşırız”, “Bazı ters giden durumlarda önyargılı olmak yerine durumun sebeplerini öğrenmemiz gerektiği” iletileri öyküde okura verilen temel iletilerdir.

KAHRAMANLAR

Evşen

Ailesiyle köy ve kentten uzaktaki çiftliklerinde yaşayan bir evin en küçük çocuğudur. Ablasıyla anlaşmasa da abisiyle hiç sorun yaşamamaktadır. İnek otlatırken kitapları az olduğu için radyo oyunları dinlemeyi sever ve kendini arkadaşlarından farklı görür. Onların sevdiği oyunları sevmez, farklı şeylerle ilgilenir.

Küçüklükten beri yazar olma ve uçağa binme hayali kuran, hayalleriyle dalga geçilmesine izin vermeyen; hayallerini gerçekleştireceğine inanan, bu duruşunu öykünün başından sonuna kadar koruyan, hayallerini gerçekleştiren durağan bir karakterdir.

Nuran

Evşenlerin komşusunun kızı olup pek anlaşılamasa da çevresinde başkaları olmadığı için mecburen arkadaşlık ettiği kızdır. Evşen'e göre Nuran dedikodu yapmayı seven, başkalarından duyduğunu herkese yayan, Evşen'in hayallerine inanmayan, Evşen'in konuşurken sıkıldığı, hayatın hep olumsuz yanlarını gören bir kızdır.

Muzaffer Bey

Evşenlerin evine yakın bölgede tarım uçağı kullanan Muzaffer Bey Evşen'in uçağa binme hayalini gerçekleştiren, onunla bir arkadaş gibi konuşan verdiği sözü tutan ve er geç sözünü yerine getiren biridir.

Evşen'in Ablası

İşler yüzünden Evşen ile hep tartışan, Evşen'in hayalleriyle alay eden, sır saklamayı beceremeyen, kardeşine sevgisini belli etmeyen bir karakterdir. Öyküde ismine ve fiziki özelliklerine yer verilmemiştir.

Evşen'in Abisi

Öyküde sadece sürekli çarşıda çalıştığından ve Evşen ile iyi geçindiğinden bahsedilmiş kapalı bir karakterdir.

Evşen'in Anne Babası

Evşen'in hayallerinin gelip geçeceğini düşünen, onun hayallerini gerçekleştirme konusunda ne kadar kararlı olduğunun farkında olmayan ebeveynlerdir. Öyküde haklarında daha fazla ayrıntıya yer verilmeyen kapalı karakterlerdir.

Remzi Amca

Motosikletiyle gezip dondurma satan, çocuklar alışmasın diye motosikletine bindirmeyen biridir. Bu duruma kızıp protesto eden Evşen'i dondurmasıyla gönlünü alan bir karakterdir.

ÇEVRE

Evşen ailesiyle köyden ve kentten uzakta olan kendilerine ait bir çiftlikte yaşarlar. Doğayla iç içe bir hayatları vardır. Evşen'in en çok vakit geçirdiği yer otlaktır. Hayvanları otlatırken otlakta, kırlarda açık mekânlarda vaktini geçirmesi onun geniş hayaller kurmasına yardımcı olup, düşüncelerini hayallerini özgürleştirmiştir. Uçak Evşen'in yeryüzündeki özgürlüğünü göklere taşıyan bir araç durumundadır.

Yaşadıkları ev ise Evşen'in kurtulmak istediği kimsenin onu anlamadığı, onu huzursuz eden kapalı bir mekândır.

DİL VE ANLATIM

Birinci tekil kişi ağzından anlatılan öyküye kahramanın kendini tanıtmamasıyla giriş yapılmıştır. Kendini ve yaşadığı çevreyi betimleyen kahramanın yaşına uygun sade bir anlatım kullanılmıştır.

Kahramanın duygu ve düşüncelerini anlatırken eksilteli cümlelere yer verilmesi dikkat çekmektedir.

Öyküde anlatıcı çocuk kahraman olduğu için yalın bir anlatımla dilimizin zenginliklerinden deyimlere yer verilmiştir.

Öyküde geçen deyimler:

“Onunla konuşurken **gözlerimin içine bakıyor**, arada bir başını sallayarak bana **hak veriyor**. ” (s. 6)

“Bir gün gerçekten yazar olduğumda Karabaş'ı anlatacağıma **söz verdim**. ” (s. 6)

“Birinci hayal kurabiliyorsun. ” (s. 6)

“Çizgi film vardı; ama ablam **rahat bırakmıyordu ki**. ” (s. 10)

“Bu evde rahat yüzü görmeyecektim. ” (s. 10)

“Başkasından duyduklarını hemen herkese yayar, okulda çocukları **birbirine düşürürdü**. ” (s. 15)

“Aslında **kendini beğenmiş** biri değilim; ama kendimi onlardan farklı görüyordum. ” (s. 15)

“Başka **bir şey gelmezdi** zaten **aklına**. ” (s. 15)

“**Sır verir** gibi fısıldadım Nuran'a.” (s. 16)

“Bu meslek hiç **aklına gelmemiştir**” (s. 16)

“Doğrusu o güne dek ne yazacağımı oturup **uzun boylu düşünmemiştim**. ” (s. 16)

“Bahçemizdeki en güzel, tepesi olgun eriklerle dopdolu ağacı **gözümüze kestirdik**. ” (s. 17)

“Ağaca çıkmaya **karar verdik**. ” (s. 17)

“Nuran hem ağzına attığı kocaman bir eriği şapırdatarak yiyor hem de bana söz yetiştiriyordu. ” (s. 18)

“Bir **anlam veremiyor**, sanki onları yakalayacakmış gibi havlayarak gölgelerini tutmaya çalışıyordu. ” (s. 20)

“O gün akşam yemeğinde babamdan ve ağabeyimden uçaklar hakkında biraz daha bilgi alabilmek için **can atıyordum.**” (s. 21)

“ İsteddiği zaman **alıp başını gider,** zaten büyüyünce de çekip gidecekmiş buradan. ” (s. 21)

“Sevindim; çünkü üzerinde iyi bir etki **bıraktığım** anlaşılıyordu. ” (s. 22)

“Bak, benim pamuk tarlasında ne **sıkıntılar çektiğimi** yazmazsan darılırım. ” (s. 22)

“Annemin **hoşuna gitmemiştir** bu söz . ” (s. 23)

“Bu ad Muzaffer Amca'nın da **hoşuna gitmişti.** ” (s. 27)

“Düşündükçe Muzaffer Amca'yı kendimce **haklı çıkaracak** nedenler buluyordum. ” (s. 28)

“Su kanalı boyunca yapılmış olan toprak yolda **tozu dumana katarak** geliyordu. ” (s. 29)

“Aslında **canım,** dondurma **çekiyordu,** fakat Remzi Amca'ya güvenmiştim. ” (s. 29)

“Biz de **gurur duyarız** yazar olursan...” (s. 32)

“Buna inanmam, her insan **hayal kurar.** ” (s. 33)

“Yine **kapatmıştı konuyu .** ” (s. 34)

“Nedense **canım çekmemiştir** bu yemekleri. ” (s. 35)

“Hiçbir yere gitmez benim kızım, büyüyünce **anlayacak** bu nimetlerin **değerini.** ” (s. 35)

“Ayakların yere basarsa kimse **alay etmez** seninle i dedi. ” (s. 36)

“Ağabeyim de **karıştı söze.**” (s. 36)

“Buralardan gitmeye **karar verdim.** ” (s. 37)

“Bazen insanlar, sevgilerini göstermeyi bilmezler ya da karşısındakinin **kalbini kırdığını** fark etmezler. ” (s. 40)

“ Hayır, ablan bizimle fazla ilgilenmiyor, oysa sen uçakları seviyorsun, **gözünü alamıyorsun** onlardan. ” (s. 41)

“Kaçmış olabileceğim ilk kimin **aklına gelecekti.** ” (s. 42)

“Kim ne derse desin, bir gün düşlerimi gerçekleştirmenin başka bir yolunu bulabilirdim. ” (s. 43)

“Benim için kaygılanmaları **hoşuma gitmişti.** ” (s. 44)

“Adamın ağzından girip burnundan çıkmışsındır. ” (s. 44)

“Köyün üzerinden uçarken insanlar kırmızı uçağın içinde benim de olduğumu **akıllarından bile geçirmeyeceklerdi.** ” (s. 44)

“Senin yerinde olsam **ödüm patlardı**, çok cesaretlisin. ” (s. 47)

“Ertesi gün inekleri otlatma işini her zamankinden erken bitirmem ablamın da **gözünden kaçmadı.** ” (s. 49)

“**Aklımdan** bin bir olasılık **geçiriyordum.** ” (s. 50)

“Ama...ama bana **söz vermiştir.** ” (s. 50)

“Ne **sözü vermişti**, bir şey anlamadım Evşen,açıkça söylesene şunu. ” (s. 52)

“İnatla **karşı çıktım** bu düşüncesine:” (s. 52)

“Çok ciddi idi; ama **sözünü tutmadan** kaçtı işe. ” (s. 52)

“Dünyam kararmıştı...” (s. 52)

“İnsanın verdiği **sözü tutmaması** şaka olur mu hiç?” (s. 53)

“O günden sonra **keyfim kaçmıştı.** ” (s. 53)

“Kırmızı uçaktan **umudumu kesmiştim**; ama yine de her an onu havada görecemişim gibi geliyordu. ” (s. 54)

“**Güneş başına geçecek**, sıcakta oturma. ” (s. 54)

“ **Tutamadım kendimi**, sesli sesli ağlamaya başladım. ” (s. 54)

“Haklıymışsınız, Muzaffer Amca **sözünü tutmadan** geldiği gibi gitti işte. ” (s. 54)

“**Suçluluk duyuyor** gibiydi. ” (s. 57)

“Demek **canı** öyle **istediği** için değil, gerçekten önemli bir nedeni olduğu için gitmiş. ” (s. 57)

“Ben buraya sana verdiğim **sözü tutmak** için döndüm. ” (s. 57)

“İşte insanlara karşı yitirdiğim **güveni** yine **kazanıyordum.** ” (s. 57)

“**Sözünü tutmadan** gitmek beni de çok rahatsız etti Evşen...” (s. 58)

“Ona gerçekten de büyük bir **teşekkür borçluydum**, bana dünyayı farklı bir açıdan göstermişti. ” (s. 60)

“ O yaşta beni **ciddiye almış**, **verdiği sözü** unutmamıştı. ” (s. 60)

“Kendimle **gurur duyarak** yanıtladım:” (s. 62)

“Sizin gibi ben de **tutacağım sözümü.** ” (s. 62)

“.... Artık yaşamayan İzmirli Pilot Muzaffer **Amca’ya verdiğim sözü** yerine getiriyorum. ” (s. 62)

Anlatım ikilemelerle canlandırılmış, benzetmelerle güçlendirilmiştir.

Öyküde geçen ikilemeler:

“Ablamın **getir götür** işlerinden de kurtulmuş olurum. ” (s. 7)

“Başımızın üzerinde üzümmler **salkım salkım** olur. ” (s. 10)

“**Peş peşe** gidiyor gibiydiler. ” (s. 17)

“Ben de dallara **çarpa çarpa** aşağıya düştüm. ” (s. 18)

“Bana hiç kimsenin inanmadığı bu ortamdan kurtulacak, yazar olacak ve onlara bir çanta dolusu kitapla gelip hepsini **tek tek** göstereceğim. ” (s. 20)

“Ablama **ters ters** baktım, burada herkesin içinde benim sırlarımı açıklıyordu. ” (s. 22)

“Belki senin gibi **ufak tefek** bir çocuğa da yer vardır. ” (s. 23)

“Bunun için de **sık sık** yoğurt yemeli, ayran içmeliyiz. ” (s. 26)

“Hayvanların otladığı yere doğru **süklüm püklüm** gittim. ” (s. 28)

“Motosikletinin kasasına dondurma kasalarını koyar, **köy köy ,tarla tarla** dolaşır,dondurma satardı. ” (s. 29)

“Kitap okumayı seviyorsan ve **çok çok** okuyorsan olabilirsin tabi. ” (s. 34)

“Zaten bu sözü **sık sık** söylerdi. ” (s. 35)

“Babam **şaşkın şaşkın** dinliyordu bu atışmaları. ” (s. 37)

“Evşen, **sabah sabah** bana şaka mı yapıyorsun?

“Aslında **yavaş yavaş** içime bir korku yerleşmeye başlamıştı. ” (s. 38)

“Karabaş’la birlikte **hoplaya zıplaya** eve doğru yönelmişken Muzaffer Amca seslendi arkamızdan. ” (s. 43)

“Biraz **derli toplu** olsam iyi olurdu. ” (s. 49)

“Nuran da **sessiz sessiz** yürüyordu. ” (s. 53)

“**Doğru dürüst** konuşmuyor, yemekte azıcık bir şeyler atıştırıp yatmaya gidiyordum. ” (s. 53)

“Tutamadım kendimi, **sesli sesli** ağlamaya başladım. ” (s. 54)

“**Soluk soluğa** anlattım ona. ” (s. 56)

“Önce şu suyu iç bakalım, **soluk soluğa** kalmışsın. ” (s. 56)

“Ben de **apar topar** gittim. ” (s. 57)

Öyküde geçen benzetmeler:

“Şu televizyonlarda gösterilen konaklar gibi değil. ” (s. 5)

“Onlar da bizim gibi tarlayla, bahçeyle uğraşiyor. ” (s. 5)

“Pek kitabım olmadığı için, radyo programları benim kitabım gibi oluyor. ”

(s. 6)

“Dev gibi makinelerdi, gürültüyle çalışıyorlardı. ” (s. 7)

“Birer canavar gibi toprağın üzerinde ne var ne yok kükreyip götürüyorlar. ”

“Ablama sormamıştım; ama sanki o sormuşum gibi karıştı işe.” (s. 8)

“Karabaş da benimle dinliyor gibiydi. ” (s. 13)

“Sense sanki o insanmış gibi konuşuyorsun. ” (s. 14)

“Bence Karabaş insan gibi her şeyi anlıyor,yalnızca konuşamıyor. ” (s. 14)

“Sır verir gibi fısıldadım Nuran’a:” (s. 16)

“Peş peşe gidiyor gibiydiler. ” (s. 17)

“Arkalarındaki dumana bak, yol gibi , dedim. ” (s. 17)

“Ben onun alay ettiğinin farkına varmamış gibi yaptım. ” (s. 18)

“ Bir anlam veremiyor,sanki onları yakalayacakmış gibi havlayarak gölgelerini tutmaya çalışıyordu. ” (s. 20)

“Babam saçlarımı okşayıp sanki içimden geçenleri anlamış gibi şöyle dedi:” (s. 23)

“Belki senin gibi ufak tefek bir çocuğa da yer vardır. ” (s. 23)

“Dondurma kasalarının kapaklarını açtıkça dışarıya sanki büyü bir buhar uçuşuyordu. ” (s. 29)

“Karabaş, sanki gideceğimi anlamış gibi huysuzluk ediyor, tuhaf sesler çıkarıyordu. ” (s. 37)

“Karabaş da gelip sanki konuşmalarımızı dinleyecekmiş gibi ayaklarımızın ucuna uzandı. ” (s. 38)

“Söğütler yapraklarını dereye doğru uzatmış, suyu okşuyor gibi görünüyordu. ” (s. 40)

“Ama senin her günün piknik gibi zaten. ” (s. 42)

“Bütün düşleri çayirlara uzanmış, sonsuz gibi görünen masmavi gökyüzüne bakarken kuruyordum. ” (s. 46)

“Remzi Amca da sevinmiş gibi geldi bana. ” (s. 48)

“Nuran sanki sevincimi azaltmak istiyormuş gibi:” (s. 48)

“Beni incitmekten çekiniyor gibiydi. ” (s. 53)

“Kırmızı Kartal’la dans ederek benim için küçük bir gösteri yapıyor gibiydi. ” (S. 56)

“Suçluluk duyuyor gibiydi. ” (s. 57)

“Salıncakta gibi hissettim kendimi. ” (s. 59)

“... Ama kolumu kıpırdatamıyordum ki pencere camına yapışık gibi durmak zorundaydım. ” (s. 60)

“Sizin gibi ben de tutacağım sözümü.” (s. 62)

RESİM

Kitabın kapak resminde kitaba adını veren kırmızı renkli uçak ve ana kahraman Evşen bulunmaktadır. Kapak resmi okura öyküye dair ipucu verirken öykünün genelinde toplam dokuz renkli resim kullanılmıştır. Bütün resimlerde ana karakter Evşen bulunmaktadır. Resimlerin ikisi hariç hepsi sayfanın bütününe yerleştirilmiş ve içeriğin görselleştirilmesi öyküye renk katmıştır.

KİTABIN ADI : SINIFTA KALANLAR OKUL AÇTILAR

Resimleyen : Devrim DEMİRAL- Yeşim GAZİOĞLU

Kitap Türü : Öykü

Basım Yeri : Ankara

Basım Yılı : 1999

Yayınevi : Eğitim Sen

Sayfa Sayısı : 64

ÖZET

Ailesiyle birlikte Diyarbakır'dan İzmir'e göç eden Hasan yeni çevresine alışmaya çalışır. Yeni okulundaki öğrencilerinden geri olduğunu hisseder. Kendileri gibi memleketlerinden göç etmiş ve burada okumayıp okulu bırakan çocuklar gibi olacağını düşünür ve çok üzülür. Okulda ve okul dışında zaman geçirebildiği arkadaşları Süleyman, Celalettin, Yılmaz, Nesibe, Meryem ve İsmail de Hasan gibi ailesiyle Diyarbakır'dan göçmüş ve aynı zorlukları yaşamaktadırlar. Bu çocuklar okulda derslerde okuma, konuşma ve yazma gibi temel becerilerde geridedir. Birçok eksiklikleri olduğunu fark eden Hasan bütün yıl zorlansa da çok çalışır. Yıl sonunda sınıfı geçmesine rağmen birkaç arkadaşı sınıfta kaldığı için çok üzülür. İzmir'den memleketlerine kaçmak isteyen arkadaşlarını ikna etmeye çalışır ve arkadaşlarıyla daha önce okulu bırakıp hurdacılık yapan Ali ağabeylerinden yardım isterler. Kaçmanın çözüm olmayacağını, daha büyük sıkıntılar açacağını anlatan Ali ağabeyleri çocukları yazın düzenli şekilde çalışabilecekleri, kendilerini geliştirebilecekleri bir yaz okulu açmaya ikna eder. Bütün çocuklar toplanıp eski ve yıkık bir evi temizleyip kitaplar getirip okula dönüştürürler. Her gün düzenli şekilde geldikleri okulda kitaplar okuyan, konuşmalara yapan çocuklar dillerini, düşüncelerini geliştirmek için çalışırlar. Hasan bu ortama sınıfın en çalışkan ve

zengin çocuklarından Orçun'u getirir ve hep birlikte kaynaşırlar. Bütün yıl okulda pek iletişime geçemeyen çocuklar Orçun ile yakın arkadaş olurlar. Tatil boyunca yaz okuluna gelen çocuklar kendilerini geliştirirler. Yaz okulunun Hasan ve arkadaşlarına kattığı bilgi ve güvenle okulun ilk günü başları dimdik okula gelirler ve arkadaşlarına selam verirler.

KONU

Diyarbakır'da İzmir'in bir kasabasına göç etmiş ailelerin çocuklarının okulda karşılaştığı sıkıntıları üstesinden nasıl geldikleri konu edilmiştir.

İLETİ

Her insan ayrı imkanlara sahip olmadığı, zorluklar içerisinde de başarılı olunabileceği, insanları tanımadan yargılamamak gerektiği iletileri çocuk karakterlerin yaşadıklarıyla verilmiştir.

KAHRAMANLAR

Hasan

Herkes tarafından Haso ismi takılan ve bundan içten içe rahatsız olan Hasan Diyarbakır'dan İzmir'in kasabasına taşınan bir ailenin çocuğudur. Daha iyi yaşamak ve eğitim görmek için geldiklerinin bilincindedir.

Arkadaşlarının üzüntüsüne üzülen, hassas ve kendini geliştirmeye çalışan açık bir karakterdir. Ailesinin, arkadaşlarının çektiği zorluklardan ders çıkaran Hasan öykünün ana kahramanı olarak azimli, her şeyi sorgulayan, dördüncü sınıf öğrencisidir.

İsmail

Hasandan iki yaş büyük olan amcasının oğlu İsmail, Hasanlardan iki yıl önce kasabaya gelmişlerdir. Dördüncü sınıfı yarıda bırakan ve okumak istemeyen İsmail, Hasan'ın babasının yanında çay ocağında çırak olarak çalışmaktadır. Hasan'ın başta karamsar düşünmesinde etkili olmuştur.

Hasan'ın Arkadaşları

Hasan'ın aynı mahallede yaşadığı Süleyman, Celalettin, Yılmaz, Nesibe ve Meryem adında beş arkadaşı var. Öyküde çocuklar tek tek ele alınmamış, arkadaş grubundan bütün olarak bahsedilmiştir.

Meryem, İsmail'in kardeşidir. Hasan'la aynı yaşta olmasına rağmen onlara ablası gibi davranan, evdeki abla rolünü benimsemiş bir çocuktur. Bu rolün etkisiyle güçlenen Meryem çok hızlı da koşar.

Süleyman, Celalettin ve Nesibe ise dördüncü sınıfı tekrar okumak zorunda kalmış arkadaşlarıdır.

Nesibe dışında her çocuğun ismi Sülo, Yılo, Meyro şeklinde isimleri kısaltarak kullanılmaktadır.

Celalettin ise öğretmenlerine göre kalın kafalı, bir şey anlamayan biri olsa da Hasan'a göre çok şey bilen bir çocuktur. Hayvanlarla arası iyi olup onlarla belirgin şekilde iyi anlaşmaktadır.

Orçun

Hasan'ın gözünde sınıfın en çalışkan çocuğudur. Öğretmenin bütün anlattıklarını anlayan, derste istenilen her şeyi anlatabilen, konuşurken diğerlerinden farklı olduğunu konuşurken hissettiren bir çocuktur.

Babasının oteli ve büyük bir kitap dükkânı olan maddi anlamda her şeye çok kolay sahip olan, hazır bulan bu yüzden bazı heyecanları tatmamış bir karakterdir.

Hasan'ın Öğretmeni

Öğrencileri arasında ayırım yapan, başarısız öğrencilerle ilgilenmek yerine onları arka sıralara atan, her zaman sınıfı ne en çalışkan öğrencisi Orçun'la ilgilenerek onun davranışlarını etkileyen bir öğretmendir.

Ali

Sınıfta kaldığı için okulu bırakıp sokaklarda plastik, kâğıt, şişe toplayan biridir. Hasan ve arkadaşlarından büyük olduğu için kendisine abi olarak hitap ederler. Öğretmenlerin çocuklara ona benzememeleri için sık sık örnek verdikleri, öğretmenler için olumsuz nitelikler taşıyan bir karakterdir.

Hasan'a göre Ali tembel olmayıp aksine sabahtan akşama kadar sokak sokak dolaşıp, topladıklarını satan çalışkan biridir.

Ali çocukların başarısızlıkları yüzünden pes etmemelerini sağlayarak, onların yaz okulunda kendilerini geliştirerek yeniden okula bağlamıştır. Kendi yaptığı hatayı çocukların yapmasının önüne geçen fedakâr bir abi olarak karşımıza çıkmaktadır.

ÇEVRE

Öyküde iki ayrı şehirde büyümüş çocukların eğitim sıkıntıları anlatılırken mekânın önemi vurgulanmıştır. Yaşanılan yerin insan hayatını nasıl etkilediği açıkça gösterilmiştir.

İzmir'in bir kasabasında geçen olayların temel kaynağı çocukların aileleriyle Diyarbakır'dan göçüp gelmeleridir. Çocukların farklı bir şehirde çevreye ve okula alışmalarındaki sıkıntı onları mutsuz etmiştir.

Günlük olaylar okulda geçer ve okul Diyarbakır'dan gelen ailelerin çocuklara büyük sıkıntı yaratan, arkadaşlarından geri kaldıkları, arka plana atıldıkları kapalı bir mekândır. Okuldaki bu sorunları gideren yer ise eski bir evin alt katında açtıkları yaz okuldur. Olumsuzlukların yaşandığı ve giderildiği yer yine bir okul olmuştur.

DİL VE ANLATIM

Öyküde birinci tekil kişi anlatım yöntem kullanılmış ve kahramanın kendisinden bahsetmesiyle giriş yapılmıştır. Öykü de kısa ve kurallı cümleler yoğunlukta olup okura kazandırılan kelime “diyafon” dur. Kelimenin anlamı öyküde kahraman tarafından anlatılmıştır.

On yaşında bir kahraman tarafından anlatılan öyküde benzetmeler ve deyimler yoğun kullanılmıştır.

Öyküde geçen benzetmeler:

“ Oğlanlar gibi top oynardı, öyle de hızlı koşardı ki...” (s.14)

“ Yaşı bizimle aynıydı; ama ablamız gibi davranırdı.” (s.14)

“ Şimdi öğretmenimiz sanki bütün sorumluluk Celo'nun babasına aitmiş gibi konuşuyordu.” (s.19)

“Büyük bir heykelin kafası gibi sert ve donuk bir kafa.” (s.20)

“Orçun, sanki sınıfın öğretmeni oymuş gibi bize tepeden bakardı konuşurken.” (s.21)

“ Meryem de ‘ Olmaz!’ der gibi başını sallıyordu.” (s.26)

“ Daha mutlu olacağız; çünkü oradaki çocuklar da bizim gibi” (s.26)

“ İçimizden yalnızca Haso ‘ ince kafalı’ gibi görünüyor.” (s.)

“ Kimse sizi anneniz, babanız gibi koruyup kollamaz.” (s.30)

“ Nesibe'nin gözleri fal taşı gibi açıldı.” (s.30)

“ Şişeler, kutular, yırtık pırtık giysiler, patlamış bir top...” (s.35)

“ Kuş gibi uçuyor baksana.” (s.37)

“ Önce utandım kendimden, yaşım ilerlemişti ve ben ilkokul çocukları gibi resimli kitaplarla ilgileniyordum.” (s.41)

“ Çevreye bir göz attık, kalabalıktı, herkes bizi izliyormuş gibi görünüyordu gözümüze.” (s.46)

“ Bal gibi, bal gibi...” (s.47)

“ Atatürk gibi büyük adammış Ali abi.” (s.49)

“ Yemek bitince, ben, Yılo ve Sülo bir köşeye çekilip okuduğumuz kitapları birbirimize aktarmaya başlamıştık ki, Meyro’nun anne gibi, abla gibi, hükmedici sesinin duyduk.” (s.51)

“ Yırtık yerinden içine biraz paçavra tıktırarak mis gibi olur.” (s.53)

“ Tuttuğumuz takımın bütün oyuncularının adını, kaç liraya transfer olduklarını, en yakın rakip takımın oyunlarını, kaç kez şampiyon olduklarını, oyuncuların güçlü ve zayıf yanarlımları sular seller gibi biliyorduk.” (s.55)

Öyküde geçen deyimler:

“ İkisi de **gücüne gitmez**; ama ‘Hasan’ diye çağırdıkları zaman nedense daha mutlu olurum.”(s.9)

“ Babam beni kasabanın ilköğretim okuluna kayıt yaptırırken bile **ağzından kaçırmıştı**.”(s.9)

“ Burada belki **sıkıntı çekeriz**.”(s.10)

“ **Yalnızlık çekmeyiz**, buralara alışmamız kolay olur.”(s.10)

Yıldız futbolcu **havalara girip** oyuna katılıyorum yeniden.”(s.10)

“ Burada en çok ‘diyafon’ dedikleri araç **ilgimi çekiyordu**.”(s.11-12)

“... Kendinden yaşça küçük çocuklarla bir arada olmak **canını çok sıkmış**, hem Türkçesi de bir türlü düzelmiyormuş.”(s.12)

“ Çoktan **uyum sağlamış** olması gerekirdi.”(s.13)

“ Sonra düşündüm de **haklı buldum** İsmail’i...”(s.13)

“ N’olacak Haso, çift dikiş **yapa yapa** bebelerle aynı sınıfta okumaya başlayınca işin **tadı kaçtı**.”(s.13)

“ Kitapların ise yalnızca resimleri **ilgimi çekiyordu**.” (s.15)

“ Öğretmenimizin ise sınava girecek çocuklara özel bir ilgi göstermesi **canımı sıkıyordu**.” (s.15)

“ Sülo bizimle **alay ediyordu** :” (s.16)

“Öğretmenin arkaya attığı sınıfı geçemez, **müjde verin** babanıza.”(s.16)

“ Ben çekingen bir çocuktum, yolda öğretmenimle karşılaştığımda **selam vermeye utanırdım**.”(s.16)

“ Öğretmenimiz, bazı çocukların kendisini düzeltmesi için gösterdiği **çabayı** bizim için **göstermiyordu** ki.”(s.18)

“ **Çaresini bulsunlar** diye yolluyordu okula.”(s.20)

“ Öğretmen ona **başından geçen** bir olayı anlat dediği zaman **bülbül kesilirdi**.”(s.21)

“ Orçun, sanki sınıfın öğretmenini oymuş gibi bize **tepeden bakardı** konuşurken. “ (s.21)

“ Orçun’u hepimiz **örnek almalısınız.**”(s.21)

“ Yılo’nun yüzü **mosmor kesilmiş**, alt dudağı sarkmıştı...”(s.23)

“ Ben geçtiğim için sanki **utanç duyuyordum.**” (s.23)

“ Biraz uzaklarında durup, nasıl bir **tepki göstereceklerini** bekliyordum.”(s.23)

“ Yılmaz hiç konuşmuyor, belki de evde **dayak yiyeceğini** düşünüyordur.”(s.23)

“ Yılmaz, omuzlarını silkti, **aldırış etmedi.**”(s.25)

“ Meryem de artık **karşı çıkmıyordu.**”(s.26)

“ **Aklına yatmış** gibiydi.”(s.26)

“ Nesibe **boş bulundu.**”(s.26)

“Önünde derme çatma tablası sokak sokak gezer, eski ne bulursa toplar, onları satıp eve **katkıda bulunmaya** çalışırdı.”(s.27)

“ Sınavda öğretmenin beni yakalamasını **göze alarak** Ebru’nun kağıdına bakmıştım; çünkü öğretmenimiz onlar gibi olmamızı istiyordu.” (s.29)

“ Böylece beni bir üst sınıfa geçirmeye **karar vermiş** oldular.”(s.29)

“Evden kaçarsanız günlerce **sıkıntı çekersiniz.**” (s.30)

“ Hepimizin **gücüne gitmişti.**” (s.33)

“Ben **karşı çıktım.**”(s.33)

“ Daha kaçak okulumuzu açmadan ilk **dersimi almıştım.** “(s.339)

“ Şimdilik böyle bir Şamsımız olmadığına göre boş yere **hayal kurmayalım** işimize bakalım artık.” (s.35)

“ Ali abi, mutfakta bulduğumuz kırık bir tabak dolabını, onardı, kitaplık yapamaya **karar verdik.**” (s.39)

“ Şimdi okuyacaklarımız dürüst düşünmeyi, bedenimizi sevmeyi, mutlu olmayı, doğa ve insanlarla iyi ilişki kurmayı, var olmaktan **hoşnut kalabilmeni**, bilgeliğini, yaşadığımızı hissetmeyi öğretecek...” (s.39)

“ Kitaplara ulaşabilmek için, **aklımıza gelen** bütün yolları denemeliydik.”(s.40)

“ Daha önce **aklıma gelen** soruyu sordum.” (s.41)

“ Resimli ya da resimsiz, önemli olan **hoşa giden** bir şey okumaktır.” (s.41)

“ O gece epeyce okudum ve kitapların hiçbirini satmamaya **karar verdim.**”
(s.42)

“ Unutmayın çok kitaba ihtiyacımız var, bulmak için **çaba gösterin.**” (s.44)

“ Satıcı onu **başından savmaya** çalışıyordu.” (s.45)

“ **Aklımdan geçenleri** onunla da paylaşmak istedim.”(s.50)

“ Bu **işe yarar** değil mi ?” (s.53)

“ Sevinerek koşturmaya, top kapmaya, **çalım atmaya** devam etik; ama eski günlerdeki gibi heyecanlı ilerlemiyordu oyun.” (s.53)

“ İçimizde **kendini kaptıran** yalnızca Celo’ydu.” (s.54)

“ Kafamdaki bu soruları **dile getirdiğimde** herkes **bana hak verdi.**” (s.56)

“ Bu okul gerçekten büyüdü gibiydi, içine aldığı herkesi değiştiriyor, olgunlaştırıyor, **aklını başına getiriyordu.**”(s.58)

“Biz artık çekingen, sıkılgan, birçok sözcüğe **dili dönmeyen** çocuklar değildik.”(s.58)

Her şey çok kolay geliyordu, **zorluk çekenleri** hiç anlamıyordum.” (s.59)

“ Babam şimdi burada olsa, sen gittikten sonra soru yağmuruna tutar, **nutuk çeker:**” (s.59)

“ **Canım sıkılıyor** burada.” (s.58)

“ Burada insanın **canı sıkılır** mı Orçun ?” (s.58)

“ Hiç problemi yokmuş, çok mutluymuş gibi davranan Orçun **içini döküyordu.**” (S.62)

“ Orçun bizimle birlikte olmak istiyorsa, buna kendiliğinden **karar vermişse,** onu aramıza **seve seve** alacağız arkadaşlar.” (s.63)

Anlatımda akıcılığı sağlamak için ikilemelere, bazı ifadeleri güçlendirmek için pekiştirmelere yer verilmiştir.

Öyküde geçen ikilemeler:

“ Kayıt işlerini yapan müdür yardımcısı bana **dik dik** baktı, kafasını bir o yana bir bu yana çevirdi.”(s.9)

“ Elindeki belgeleri **evirip çeviriyordu.**”(s.9)

“ Katık olduğu zaman öyle mutlu oluyorum ki, dünyanın en güzel yiyeceğini ısırmıyormuşum gibi ağzımın suyu **aka aka** yiyorum.”(s.10)

““ N’olacak Haso, çift dikiş **yapa yapa** bebelerle aynı sınıfta okumaya başlayınca işin **tadı kaçtı.**”(s.13)

“Böylece **doğru dürüst** konuşamayan bir çaycının oğlu dördüncü sınıfa başlamıştım.”(s.13)

“ Aslında kızlar bizden daha **iri yarı** görünüyorlardı.”(s.14)

“ Ben de **kendi kendime** yemin ediyordum, her sabah okula giderken.”
(s.15)

“ Onlar zaten ayrıca dersler alan çocuklardı ve kalın test kitaplarıyla **kendi kendilerine** hazırlanabiliyordu.” (s.16)

“ O gün öğretmenimizin çevresindekiler dağılınca **çekine çekine** yanına gittim.”(s.18)

“ Böyle güzel özellikler olan, kimsenin **kolay kolay** yapamayacağı şeyleri yapan arkadaşım nasıl olur da kalın kafalılıkla suçlanabilirdi ki ?” (s.21)

“Önünde **derme çatma** tablası **sokak sokak** gezer, eski ne bulursa toplar, onları satıp eve katkıda bulunmaya çalışırdı.”(s.27)

“ Bana göre Ali abi tembel değil, çalışkan bir insandı; çünkü sabahtan akşama kadar kasabayı **sokak sokak** dolaşır, işe yaramaz gibi görünen şeyler toplardı.”
(s.28)

“ **Tomar tomar** gazeteleri, kutuları toplaması daha az ağaca kesilmesine neden oluyordu.”(s.289)

“ Hepsinin **tek tek** inceledikten sonra gülerek baktı yüzlerimize.”

“ Sonra **ağır ağır** konuştu. “ (s.30)

“ Ali abi, **sakin sakin** açıkladı:” (s.32)

“ Onları, zaten okulda **bol bol** okuttular bize.” (s.39)

“ Ali abi **ballandıra ballandıra** anlatıyor, biz de ağzımız bir karış açık onu dinliyorduk.” (s.39)

“ **Çerden çöpten** yapılmış, saçaklı bir yuva görüyorum, dedi.”(s.42)

“ Biz, böyle **konuşa konuşa** pazarın içinde yürürken bir portakal gördük.”
(s.46)

“ Biz böyle portakalla oyun oynuyormuş numarasına **yata yata**, pazarın içinden kimsenin olmadığı dar bir sokağa saptık.” (s.47)

“Ali abi'nin **derme çatma** kitaplığımıza, koyduğu kitapları incelemeye başladık.” (s.49)

“Celo **basbas** bağııyordu.(s.54)

“ Raflar rengârenk kapaklı **cıvıl cıvıl** kitaplarla doluydu.” (s.58)

“ Yalanımdan ben de rahatsız oldum; ama daha sonra **alıştırma alıştırma** anlatırım ona.” (s.51)

Öyküde geçen pekiştirmeler:

“ Öğretmenimiz de ilk günlerde yoklama yaparken ‘Hasan Cangüven ‘ diye adımı **tastaman** okurken sonraları, o da beni tahtaya kaldırırken...” (s.14)

“ Beslenme çantaları **dopdoluydu**, üstüne bir de kantinden içecekler alabiliyorlardı.”(s.17)

“ **Koskoca** bir kafa!” (s.20)

“ Yuva **bomboş** nasıl görüyorsun Meyro?” (s.43)

“ Bizimkiler onu görünce şaşırıldılar; kendilerine benzemeyen, giyinişiyle, kültürüyle bambaşka biri gibi görünen Orçun’un kendilerine benzemeyen, giyinişiyle, kültürüyle **bambaşka** biri gibi görünen Orçun’un bizim aramızda ne işi vardı?” (s.61)

“Diyafon”kelimesinin açıklanması, yarasalara dair bilgilerin verilmesi ve eğitim kavramı üzerinde durulmasıyla okuyucunun dikkati bilgilendirici ifadelere çekilmiştir.

“ Birkaç kez beni de götürdü. Burada en çok ‘ diyafon dedikleri araç ilgimi çekiyordu. Bizim iple yaptığımız telefonlara çok benzeyen bir araçtı.”(s.10-12)

Öyküde “ Küçük Prens”, “Barbiana Öğrencilerinden Mektuplar” gibi eserlerden bahsedilmiştir. Ve kitaplardaki sözlerden okura mesaj verilmiştir.”

“ Ali abinin derme çatma kitaplığımıza koyduğu kitapları incelemeye başladık. ‘ Küçük Prens’ için kura çektik. Yılo çıktı. Biz üzüldük, o sevindi, keyifle aldı kitabı, bir köşeye çekilip okumaya başladı. Herkes kitabın adına, satırların uzunluğuna, harflerin büyüklüğüne, varsa resimlerine göre seçip aldı. Ben ‘ Barbiana Öğrencilerin den Mektup’ adlı bir kitabı aldım. Kitabın arka kapağında okuduğum şu sözler, seçme nedenim oldu:

Eğitimin görevi sınıfta bırakmak değil, eğitmektir.

Sınıfta kalanlar tembeller ve aptallar mı ?

Sınıfta kalanlar ne oluyor?” (s.49-50)

RESİM

Kitapta toplam altı resim bulunmaktadır. Resimlerin hepsi siyah-beyaz olup, resimlerde mekândan çok kişiler ön plandadır. Resimler sayfanın bütününe yerleştirilmiş ve yazıya yer verilmemiştir.

KİTABIN ADI: ALTIN AVCILARI PLAJDA

Resimleyen : Uğur KÖSE

Kitap türü : Öykü

Basım Yeri : İzmir

Basım Yılı : 2007

Yayınevi : Tudem

Sayfa Sayısı : 120

1.ÖYKÜ ALTIN AVCILARI PLAJDA

ÖZET

Televizyon da Antalya’da fırtına çıkacağı haberini duyan Utku okulların tatil olabileceğinden sevinçle Cenk’i arar.Tatil olursa fırtına dindiğinde plaja inip fırtınayla beraber kıyıya vuranlar arasından altın arayacaklarına karar verirler ve Serkan’ı da çağırırlar.Fırtınalı geçen Cuma günü Utku bulacakları altınların kime ait olduğunu, altınla yüzmeye girip ölmüş olacaklarını düşünüp huzursuz olur.Fırtına sonra hava sakinleşir ve güneşli cumartesi günü Utku, Serkan ve Cenk birçok insan gibi plaja inerler.Plajdaki kalabalığı gören Cenk öfkelenir ve aceleyle hep birlikte çakılların ve kıyıya vuran malzemelerin arasından altın aramaya başlarlar.Bir yandan altın arasa da dün düşündükleri gelen Utku altın bulmak istemez.Playstation alma hayali kuran Cenk herkesten hevesli şekilde çakılları karıştırır.Beş saat Konyaaltı plajında dolaşmalarına rağmen Cenk ve Utku bir şey bulamazken Serkan bulduğu altın yüzükle altı tane kitap alır.Yıllar sonra Utku Serkan’la karşılaşır ve eski günlerden, plajda geçirdikleri günlerden bahsettiklerinde Serkan’ın o zaman aldığı kitapları hala sakladığını söyler.

KONU

Antalya’da yaşayan üç çocuğun fırtınanın dinmesiyle Konyaaltı plajında geçirdikleri gün konu edinilmiştir.

İLETİ

Bu öykü okuru kitaplara yapılan yatırımın geleceğe yapılan yatırımlar olduğu, aşırı hırsın insana zarar verdiği, kitaplara altından daha çok değer vermenin gerektiği iletileri üzerinde düşündürmüştü.

KAHRAMANLAR

Utku

Öykünü başkişisi olan Utku baştan hevesle altın aramak istese de denizde kaybedilen altınların kimlere ait olduğunu, neler yaşandığını düşündükçe altın aramanın da keyif verici olduğunu düşünmekten vazgeçmiş bir karakterdir.

Cenk

Utku'nun yakın arkadaşıdır. Aşırı hırslı olup paraya değer veren bir çocuktur. Kitaplara değer vermeyen, değer verenlere saygı duymayan bir karakterdir.

Serkan

Utku'nun sınıf arkadaşıdır. Sınıfta kendi halinde sessiz olan, sokakta oynamayı sevmeyen olgun bir çocuktur. Kitapları çok seven ve kitaplara düşkün onlara değer veren, bulduğu altın yüzükle kitap alan ve doçentliğe yükselmiş biridir. Yıllar sonra arkadaşıyla karşılaştığında kütüphanesinin ve binlerce kitabı olduğunu söylemesi kitaplara dair tutumunu değişmediğini ve durağan bir karakter olduğunu göstermektedir.

Utku'nun Ailesi

Öykünü bir bölümünde Utku'nun annesi ve babası yer alsalar da fiziksel ve ruhsal hiçbir özelliğine yer verilmemiştir.

ÇEVRE

Öyküde o karşımıza çıkan ilk mekân fırtınalı bir Cuma günü Utkunun hiç çıkmadığı, düşünceler daldığı evleridir. Fakat olaylar ağırlıklı olarak Antalya Konyaaltı plajında geçmiştir. Konyaaltı plajı fırtına sonrası denizdeki atıkların altınların kıyıya vurmasıyla herkesin altın aradığı açık bir mekândır. Bu plaj kahramanların kişilik özelliklerini dışa burdukları, hırslarını gösterdikleri bir yer olmuştur.

DİL VE ANLATIM

Öyküde birinci kişi anlatıcı kullanılmış ve öykünün başkişisi Utku'nun ağzından anlatılmaktadır. Yalın bir anlatımı olan bu öyküde belirli sayıda deyim ve ikileme kullanılmıştır.

Öyküde geçen deyimler:

“ Serkan'ın bir süre sesi soluğu çıkmadı.” (s.10)

“ Ben ne zaman çok korksam annem su içirirdi, bu kez kendiliğimden su içmeye karar verdim, işe yarardı belki.” (s.11)

“ Gitmekten vazgeçer gibi oldum; ama arkadaşlarıma söz vermişim bir kere, üstelik Serkan’a da ben önermişim.” (s.14)

“ Dün aklıma gelen, denizde boğulmuş insanların altınları düşüncesinden hala kurtulamadığım için korkuyordum galiba.” (s.17)

Romanda geçen ikilemeler:

“ Tabi ya,bak geçen fırtınada 5-B’deki Osman var ya ,arkadaşlarıyla **karış karış** aramış plajı.” (s.8)

“ Tabi ilk gün fırtınayla geçeceği için dışarıya çıkamayacaktık, ama ne gam;evde televizyon izlemek,bilgisayarda oyun oynamak,**rahat rahat** uzanıp yatmak da çok güzeldi.” (s.9)

“ Bak, oraya bir yığın **ipsiz sapsiz** adam da gelir, dikkat edin, tanımadığınız kimselerle ahbaplık etmeyin .” (s.10)

“ Cenk, orada **küp küp** altınlar olduğunu söyledi “ . (s.10)

“ Yağmur başlamıştı, biri pencereye **kova kova** su döküyordu sanki.” (s.14)

“ Yağmur ‘**yandan yandan**‘ yağıyormuş, böyle tanımlıyordu babam.” (s.14)

“ Babamsa bizim gölge oyunumuzdan hiç zevk almazdı.” (s.15)

“ Elindekilerin değerini bil, bak şimdi her şeyin var senin, hiçbir eksikğin yok, ama **doğru dürüst** çalışmıyorsun.” (s.15)

Anlatımı güçlendirmek için yoğun benzetme kullanılırken öyküde “projektör”, “detektör” ve “falez” gibi farklı kelimelere yer verilmiştir.

Öyküde geçen benzetmeler :

“ Çünkü fırtına olacaksa okulların tatil edilmesi kesin gibi bir şeydi.” (s.7)

“ Sanki başındaymış gibi hemen açıldı telefon.” (s.7)

“ Süpürge gibi bir alet, dedi babam.” (s.9)

“ Ertesi gün uyandığımda sanki sabah olmamış gibi geldi bana.” (s.11)

“ Daha önceki fırtınalarda olduğu gibi bu kez de elektrikler kesilebilirdi.” (s.12)

“ Yalnızca dışarının hala akşam karanlığında gibi olması biraz ürkütücüydü.” (s.12)

“ Havada durmadan çoğalan karanlık bulutlar, gidecek başka yer yokmuş gibi tam bizim evin üzerine toplanıyorlardı.” (s.12)

“ Deniz, canlı bir varlık gibi, o sarı madeni tanıyıp kendi mi almak istiyordu yani ? (s.12)

“ Gitmekten vazgeçer gibi oldum; ama arkadaşlarıma söz vermiştim bir kere üstelik Serkan ‘ a da ben önermiştim.” (s.14)

“ Sabah olduğunda sanki dünkü fırtına yaşanmamış gibi, güneşli bir hava vardı.” (s.16)

“ Cenk bana bakıp düşüncelerini paylaşmak ister gibi göz kırptı . (s.17)

“ Yalnızca bizim gibi aylak çocuklar girişirler bu işlere, diye düşünüyordum.” (s.18)

“ Onlar gibi, ayakkabılarımızla çakılları dürterek altın aramaya başladık.” (s.18)

“ Bu upuzun plajda belki bir iki yüzük veya kolye de olabilirdi, ama bana çok düşük bir olasılık gibi görünüyordu.” (s.18)

Öyküde sadece “karış karış”,”rahat rahat”, “ipsiz sapsız”, “küp küp”, “tek tek”, “yandan yandan”, “kova kova”,” doğru dürüst” ikilemeleri kullanılmıştır.

RESİM

Kitabın kapak resmi bu hikâyeden alınmış ve plajın görünüşü resmedilmiştir. Öyküde hepsi sayfanın bütününe yerleştirilmiş üç renkli resim kullanılmıştır. İlk görselde fırtınalı günden dışarının ürkütücü görünüşü, ikinci görselde bu fırtınalı günün ardından plajda insanların altın arayışı son görselde ise deniz kabukları resmedilmiştir.

2.ÖYKÜ KEDİ OLTASI

ÖZET

Okuldan gelirken kedileri sevdiği için annesi her defasında eve geldiğinde üstünü çıkartırır. Pınar ne zaman kedi sevse annesi bir şekilde anlar. Bir gün balkonda otururken aklına sepetle kedileri yukarı çekebilecek bir kedi oltası yapmak gelir. Annesini oyalayıp ip ve sepeti alıp balkona bağlar. Bağladığı sepeti sarkıtsa da bir türlü balkona kedileri çıkaramaz. Ya sepetteki yiyeceği köpek yer ya da daha sepet havalanmadan kedi içinden atlar. Ne yapacağını düşünürken kauçuk ağacından balkona bir kedi atlar. Pınar git dediğinde gidip, annesi yokken kauçuk ağacından gelen bu kediye “kauçuk” adını verir.

KONU

Kedileri çok seven Pınar’ın annesinden gizli kedi sevme planları ve balkonlarında yaptıkları anlatılmıştır.

İLETİ

“Hayvanlar sevildiklerini anlarlar ve biz onları sevdiğe onlar da bizi severler” ve “İstediğimiz zaman her şeye çare bulabiliriz.” düşünceleri okura verilmeye çalışılmıştır.

KAHRAMANLAR

Pınar

Öykünün başkişisi olan Pınar kedileri çok seven, onlarla vakit geçirmeye bayılan, kediler söz konusu olduğunda kendince çare arayan bir çocuktur.

Pınar’ın Annesi

Kedilere karşı hassas, kızının ne zaman kedilerle oynasa anlayabilen biridir. Diziyi seyretmeyi seven, kızının kedileri sevmesine izin vermeyen bir annedir.

Pınar’ın Anneannesi

Romatizma hastalığına kedi tüyünün iyi geldiğine inandığı için evinde yedi kedi besleyen, kedileri kendisine alıştırmış biridir. Kedileri seven Pınar da anneannesini sık sık ziyaret etmektedir.

ÇEVRE

Öyküde olaylar Pınar’ın evinde, balkonunda ağırlık kazanır. Kedi oltasını yapabilmek için dizinin balından kaldırıp mutfığa göndermesiyle evlerinden bahsedilmiştir. İkinci katta oturan Pınarların alt katında bakkal dükkânı vardır. Öykü de olayların hareketlendiği yer ise evin balkonudur. Balkonun yakınındaki kauçuk ağacı kedilerin tırmanarak çıkıp gelmesiyle Pınar’ın istediği zaman kedileri sevmesini sağlamıştır.

DİL VE ANLATIM

Pınar’ın kedileri sevmesinden bahsedilerek giriş yapılan öyküde birinci kişi anlatım yöntemi kullanılmıştır.

Öyküde “sabırsızlıktan ölmek”, “burun kıvırmak”, “yerde ararken gökte bulmak” deyimleri ; “kupkuru” pekiştirme sözcüğü ve “havlamak” yansıma sözcüğü dışında deyim, pekiştirme ve yansıma sözcüğe yer verilmemiştir.

Öyküde geçen benzetmeler ve ikilemeler anlatımı renklendirmiştir.

Öyküde geçen benzetmeler:

“ Ben, öyle annem gibi özel bir koku almıyordum kedilerden.” (s.22)

“ Ayak bileklerine, dizlerinin üstüne battaniye gibi serilip yatıyordu kediler.”

(s.23)

“ Ben de ileride onun gibi olmak istiyorum; yani kendi evim olduğunda, romatizmam olsun olmasın evime tam yedi kedi alacağım.” (s.23)

“ Dargın gibiydiler, birbirlerine bakmaya çalışıyorlardı sanki.” (s.23)

“ Annemin, içine sabun, şampuan gibi şeyler doldurduğu bir sepet vardı banyoda; ama onu alırsam hemen fark edebilirdi, vazgeçtim.” (s.24)

“ içimden, Keloğlan gibi, ip ip ip diyerek odaları dolaşmaya başladım.” (s.24)

“ Annem de bütün dertlerin devasıymış gibi her durumda bunu önerirdi.” (s.24)

“ Odaya girip çok sıkılıyormuş gibi püfleyerek annemin yanına oturdum.” (s.25)

“ Hiçbir şey olmamış gibi mutfağa gittim.” (s.27)

Sarı kedi oldukça ürkek ve dikkatliydi, bir tuzak varmış gibi tedirgin atıyordu her adımını.” (s.30)

“ Kedicik durumu anlamış gibiydi.” (s.30)

“ Hayır hayır, dedi, sanki balkonda kedi varmış gibi geldi bana.” (s.31)

Öyküde geçen ikilemeler:

“ Onları görünce **pisi pisi** deyip yaklaşmaya çalışırım.” (s.22)

“ **Hayır hayır**, balık oltası gibi değil.” (s.23)

“ Şimdi onun evinde olsaydım **boy boy**, **renk renk** bir yığın ip bulmuş olurdum.” (s.25)

“ Şu, hep aynı sözcüklerin **tekrar tekrar** ve **ağır ağır** söylendiği yabancı aşk dizileri var ya,onlardan birini izliyordu.” (s.25)

“ Keyifle, **yavaş yavaş** aşağıya sarkıttım.” (s.28)

“ Elimle **git git**, diye işaret ettim.” (s.30)

“ **Hayır hayır**, dedi, sanki balkonda kedi varmış gibi geldi bana.” (s.31)

“ O günden sonra kedicik, kauçuk ağacına tırmanarak **sık sık** ziyaret etti beni.” (s.30)

RESİM

Öyküde sadece üç renkli resim kullanılmıştır. İki resim ufak boyutlarda olup bir resim sayfa bütününe yerleştirilmiştir. Kahramanın yaşadığı hareketli an sayfanın bütününe yerleştirilmesi dikkati çekmiştir.

3.ÖYKÜ BÜLENTİN ÇUBUKLARI

ÖZET

Beş yaşından beri yediği dondurmaların çubuklarını saklamayı alışkanlık haline getiren Bülent bundan kim ne derse desin vazgeçmez. Dördüncü sınıfa geçtiği halde çubuklarıyla oynar. Okula başladığında uzun boylu olduğu için en arkaya Ebruyla oturur. Zamanla bütün sınıf Bülent'in Ebruya olan ilgisini anlar ve bir gün tahtaya Bülent'in Ebru'yu sevdiğini yazarlar. Bülent yazıyı görünce çok utanır ve Ebru'nun rahatça tahtayı silmesine anlam veremez. Bir gün dayanamayıp dondurma çubukları ile Ebru'yu çok sevdiğini yazınca Ebru da ona sevdiğini söyler ve Bülent'in sorusu üzerine tahtadaki yazıyı sevgileriyle alay etmemeleri için sildiğini söyler. O günden sonra Bülent çekmecesinde üstü güzel sözlerle dolu dondurma çubukları biriktirir. Yıllar sonra bu çubuklara baktıkça Ebru'yu ve o günleri hatırlayacaktır.

KONU

Yıllardır dondurma çubuğu toplayan, bu alışkanlığını bırakmayan bir çocuğun sevgisini dile getirmede bu çubukları nasıl kullandığı anlatılmıştır.

İLETİ

Hayal gücümüzü ne kadar zorlarsak yaratıcılığımızın o kadar artacağı, ne olursa olsun sevgimizi belli etmememiz gerektiği ve sevgimizi belli etmenin bir sürü yolu olabileceği bize en yakını olanı seçmenin en doğal olacağı gibi düşünceler dördüncü sınıf öğrencisinin çocukça bir alışkanlığında yola çıkılarak verilmiştir.

KAHRAMANLAR

Bülent

Öykünün başkişisi olan Bülent alışkanlıklarını bırakmayan, hayal dünyası gelişmiş, elindeki dondurma çubukları ile kocaman bir hayal dünyası oluşturan dördüncü sınıf öğrencisidir.

Her şeyi içinde yaşayan Bülent Ebru'ya olan sevgisini de kimse söyleyemeyen, Ebruya sözlü olarak açılmayacak kadar utangaç bir çocuktur. Fiziksel özelliklerine dair sadece uzun boylu oluşundan bahsedilmiştir.

Ebru

Bülent'in sıra arkadaşı ve sevdiği kişidir. Bülent'in yanına oturtulacak kadar uzun boyludur. Herkese iyi davranan, kimseye kırıcı şakalar yapmayan, diğerlerinden farklı güzel bir kızdır. Duygusal anlamda hassas olup, sevgilerine saygı gösterilmesini isteyen, sevgisine sahip çıkan bir kızdır.

ÇEVRE

Öyküde olaylar sınıf ortamında geçmektedir. Ebru'nun Bülent'in yanına oturmasıyla paylaştıkları sıra iki öğrencinin arasında güzel duyguların artmasını sağlamıştır. Ve mekân ögesi öykünün genelinde geri planda kalmıştır.

DİL VE ANLATIM

Öyküye, öykünün başkişisinden bahsedilerek giriş yapılmış ve kişilere dair ayrıntılı betimlemelere yer verilmiştir. Üçüncü kişi anlatımın yönteminin kullanıldığı öyküde günlük hayatta sık kullanılan deyimler bulunmaktadır.

Öyküde geçen deyimler:

Sade bir anlatımla kaleme alınan öyküde benzetmelere yok denilecek kadar az yer verilmesi ve ikilemelerle akıcılığın sağlanması dikkat çekmektedir.

Öyküde geçen benzetmeler:

“ Hem güzel bir kızdı hem de herkese iyi davranır, kimseye kırıcı şakalar yapmazdı diğerleri gibi.” (s.33)

“ Ebru sınıfa girdiğinde olaylar hiç de Bülent ‘ in düşündüğü gibi gelişmedi.” (s.34)

“ Ebru tahtayı okudu, sonra silgiyi alıp yazıyı sildi ve hiçbir şey olmamış gibi sırasına yürüdü.” (s.34)

“ Korktuğu gibi olmadı.” (s.37)

“ Çantası, defterler arka sıradaydı; şimdi onları almak için arkaya geçse Ebru rahatsız olacaktı, dünyayı unutmuş gibi resim yapıyordu çünkü.” (s.37)

“ Tahta çubuğun üzeri çok güzel zımpara edildiği için kağıt gibi pürüzsüzdü.” (s.38)

“ Evet, ünlem koyacaktı, böyle daha etkili olur gibi geliyordu ona.” (s.39)

“ Bir Kızılderili gibi çılgınlık atıp dans etmek istiyordu .” (s.39)

Öyküde geçen ikilemeler :

“ Dondurmayı güzelce **yalaya yalaya** bitiriyor, çubuğunu da diliyle iyice temizledikten sonra yıkama gereği duymadan cebine atıyordu.” (s.32)

“ Derse giriş zili çaldığında **birer ikişer** sınıfa giren çocuklar tahtadaki yazıyı okuyor, kahkahadan yerlere yatıyor, sıralara vurup şamata çıkarıyorlardı.” (s.34)

“ **Bula bula** onu mu bulmuştu ?” (s.36)

“ İçinden, koşarak gitmek geliyordu sınıfa, ama başı ağrıyan birinin koşarak gitmesi uygun olmaz

Düşüncesiyle ayaklarını **sürüye sürüye** binaya yürüdü.” (s.37)

“ En güzel yazısıyla, **özene bezene** yazmaya gayret etti.” (s.38)

“ Bülent, kalbi **küt küt** atarak dondurma çubuğunu Ebru'nun yaptığı ev resminin üzerine koydu.” (s.39)

“ O günden sonra Bülent'in çekmecesinde, üstü güzel sevgi sözleriyle dolu **demet demet** dondurma çubuğu birikti.” (s.41)

RESİM

Öyküde içerikle uyum içinde, olayların oluş sırasına göre yerleştirilmiş üç renkli resim kullanılmıştır. Resimlerde kişilerin yer alması merak edilen fiziksel özelliklerini görselleştirilmesi açısından etkileyici olmuştur.

5. ÖYKÜ KARANFİL KARANTİNADA

ÖZET

Güloba ilçesinde yaşayan on yaşındaki Erdinç, Salih Amcanın bakıp iyileştirdiği ve sonra taşımacılıkta kullandığı atı Karanfil'i çok sever. Bit gün Salih Amca ve Karanfil yolda geçerken Erdinç sokağa çıkar ve Salih amcayla konuşur. Karanfil'in nasıl erik yediğini Erdinç'e göstermek at arabasında inince ani bir korna sesiyle ürken at dört nala koşar. Çocuk parkından hızla geçen at sonunda ilçe dışındaki evlerin birinin bahçesine girer. Erdinç hem sınıf arkadaşı hem komşu oldukları fakat pek anlayamadığı arkadaşı Sevgi atın parktan hızlı geçişini abartarak babasına anlatınca atın kuduz olduğuna dair şikayetçi olurlar.

Evinin bahçesinde Karanfil'i bulan Hurdacı İhsan atı derme çatma ahırına bağlar. Bu esnada zabıtarlar Salih Amca'ya atı saklamaması ve onlara vermesi için baskı yaparlar. Bir gece Karanfil güçlü çiftesiyle ahırın kapısını açar ve evine geri döner. Salih Amca'nın evini gözetleyen zabıtarlar atı hemen alıp belediyenin barınağına götürürler. Erdinç, Sevgi'ye ne kadar yanlış yaptığını, şikâyetlerini geri almalarını söyler. Belediyedeki babasına giden Sevgi olayın aslında atın ona zarar vermediğini, kuduz olmadığını, şikâyetlerini geri almaları gerektiğini söyler. Fazla geç olmadan anlattığı için Sevgi'yi affeden babası ve Sevgi hayvan barınağına gidip veterinerine atın kuduz olmadıklarını söyleyerek Salih Amcayla geri verilmesini sağlar. Salih Amca Karanfil'i alır ve arabasının kayıp olduğunu karakola bildirir.

On beş gün sonra Sevgi ve Erdinç bahçede oynarlarken bir at arabası sesi duyarlar.Sıska atına bağladığı araba ile sokaktan Hurdacı İhsan geçer.Dikkatlice e arabaya bakan Erdinç üzerindeki karanfil desenlerinden arabanın Salih Amca'nın

arabası olduğunu analar ve hurdacıyı oyalayıp polise haber verir. Polise at arabasındaki karanfilin yanındaki isim ve tarih gösterilerek arabanın sahibinin Salih Amca olduğu kanıtlanır. atından sonra arabasına da kavuşan Salih Amca eski işine döner

KONU

Atıyla taşımacılık yapan yaşlı bir amcanın emek vererek iyileştirdiği atının başına gelenler, yaşadığı haksızlık ve ona kavuşması konu edilmiştir.

İLETİ

Yalan söylemenin ne kadar yanlış olduğu, hayvanlara değer vermemiz gerektiği, hatalarımızın neresinden dönersek o kadar kâr olabileceği iletileri bir ana olay etrafında kişilerin davranışlarıyla verilmiştir.

KAHRAMANLAR

Erdiñ

Gülobası ilçesinde yaşayan, babası kütüphane müdürü olan Erdiñ dördüncü sınıf öğrencisidir. Bahçe sulamayı ve playstation ile oynamayı çok sever. Öykünün başkişisi olup hem sınıf arkadaşı hem komşusu olan Sevgi ile iyi anlaşamaz. Hayvanları seven, yalan söylemeyen, yaşlılarına göre daha duyarlı, tavırlarını değiştirmeyen durağan bir karakterdir.

Sevgi

Erdiñ'in hem komşusu hem sınıf arkadaşıdır. İlgiyi sürekli üzerine çekmeye çalışan, oyunlarda hemen mızızlanan bir çocuktur. Evin tek çocuğu olan Sevgi, insanları düşünmeyen, olayları abartan ve değişik şekilde anlatan biridir. Başlarda söylediği yalanın hata olduğunu farkına varıp hatasını düzeltip doğruyu söylemesiyle devingen bir karakterdir.

Salih Amca

Yıllardır at bakıcılığı yapmış sonra geçimini ölümden kurtarıp baktığı Karanfil adlı atıyla taşımacılık yapan yaşlı bir adamdır. Zor durumdan kurtardığı, iyileştirdiği Karanfil'i çocuğu gibi sever ona değer verir.

ÇEVRE

Öyküde olaylar Güloba ilçesinde geçmektedir. Mekân olarak bahçe, ahır, barınak, park ve çiftlikten bahsedilmiştir. Güloba ilçesi gülden çok erikleriyle ünlü olan bir yerdir. İlçeden sonra sözü geçen ilk mekân bahçe olmuştur. Erdiñ'in bahçe sulamayı, erik ağaçlarından erikler toplayıp yemesinden bahsedilmesiyle bahçe mutluluk veren açık bir mekân olarak karşımıza çıkmaktadır.

Karanfil'in ürkmesiyle anlatım sokağa geçer. Hareketlilik sokakta başlar. Korna sesiyle ürken at sokak hızla koşmaya başlar, çocuk parkından geçerek ilçe dışına çıkar. Kendinin ilçenin çıkışında Hurdacı İhsan'ın ahırında bulur. Ahır, birikmiş gübre yığınlarından dolayı soluk alınamayacak kadar ağır havası olan derme çatma bir yerdir.

DİL VE ANLATIM

Güloba ilçesinin betimlemesiyle öyküye giriş yapılmıştır. Giriş bölümünde ilçe ve Erdinç'in vakit geçirdiği bahçeden söz edilmiştir. Öyküde üçüncü tekil kişi anlatım yöntemi kullanılmıştır ve anadildeki zenginliklerini farkına varılması açısından dengeli bir şekilde deyimler kullanılmıştır.

Öyküde geçen deyimler:

Anlatımda “hart, çıtırtı, tıklatıp”, yansıma sözcükleri ve “koskoca, sapasağlam, yepyeni” pekiştirme sözcükleri kullanılmıştır.

Öyküde okurun dikkati çekecek şekilde benzetmeler yapılmıştır.

Öyküde geçen benzetmeler:

“ Çevre köylerde pek çok erik yetiştirildiği gibi ilçedeki evlerin bahçelerinde bile erik ağaçları bulunurdu.” (s.42)

“ Sınıfımızda evin tek çocuğu olan başkaları da var anne, hiçbiri Sevgi gibi değil, demişti.” (s.43)

“ Oyun oynamak isteyecek, bir süre sonra da oyunbozanlık edecekti, bundan adı gibi emindi.” (s.43)

“ Onu çocuğu gibi seviyor, demişti babası, yalnız yaşayan Salih Amca için.” (s.44)

“ Deli gibi koşuyordu.” (s.48)

“ Olayı bildiği için bu haber Erdinç ‘ e yeni bir şey gibi görünmedi.” (s .48)

“ Tabi ya, kudurmuş gibiydi.” (s.49)

“ Kudurmuş gibiydi diyorum.” (s.49)

“ Omuzları her zamankinden daha çökük, beli eskisinden daha bükü gibiydi.” (s.50)

“ Karanfil hipodromdaymış, rüzgar gibi koşuyormuş, bütün atlarla arayı açmış, ama birden durup yol kenarındaki erik ağaçlarına yönelmiş ve erikleri yemeye başlamış.” (s.51)

“ Sanki bir şey arıyormuş gibi evlerin bahçelerine bakınıyordu.” (s.51)

“ Zabıta pek inanmıyordu gibiydi :” (s.53)

“ Şimdi Erdiñ, ona dargın gibiydi bu yüzden.” (s.54)

“ Çocuk gibi seviyor atı.” (s.54)

“ Erdiñ bundan sonra kendisiyle hiç oynamaz gibi geliyordu, eğer atı öldürürlerse konuşmaz bile.” (s.54)

“ Karanfil, sıska ata, hoşça kal, der gibi baktı.” (s.57)

“ Sanki yanıt verebilecekmiş gibi öfkeyle sorular sordu atına.” (s.61)

“ Karanfil ‘ i yolda koşarken gördüğünü, ona bakarken ya beni ısırır diye düşündüğünü, sonra düşüncesini babasına gerçekmiş gibi aktardığını söyledi . (s.64)

“ Yeşil hırka altında kırmızı elbise gibi.” (s.73)

Öyküde “Al al, Karanfil mi? Karanfil mi?” gibi kelime tekrarlarının yanı sıra ikilemeler kullanılarak anlatıma akıcılık ve hareketlilik katılmıştır.

Öyküde geçen ikilemeler:

“ Annesi ona bu görevi verdiğiinde **seve seve** üstlenirdi.” (s.42)

“ **Al al** utanma, bir avuç erikten ne olacak ? ” (s.45)

“ Sonra tadını **çıkara çıkara** yersin.” (s.45)

“ Yaşlı adam, bu arada arabadan inmiş, Karanfil’in nasıl **kütür kütür** erik yediğini göstermek istemişti.” (s.46)

“ Erdiñ işte buna şaşırđı, gözlerini **iri iri** açarak...” (s.48)

“ Erdiñ **kara kara** düşünmeye başladı.” (s.49)

“ Arabacı Salih **yorgun argın** evine dönerken onu pencereden gören Erdiñ, atı bulup bulmadığını öğrenmek için sokağa fırladı.” (s.49)

“ O, evine **süklüm püklüm** dönerken Erdiñ de kendi evine yöneldi.” (s.50)

“ Şimdi her hastalığı iyileştiriyorlar mı, annesi **sık sık** böyle söylerdi.” (s.54)

“ Erdiñ de o zaman **seve seve** kabul ederdi bu öneriyi.” (s.56)

“ Renk renk karanfil resimleri vardı arabanın tahtalarında.” (s.56)

“ Derme çatma bir ahırdı, kolaylıkla kapıyı açabileceğini umuyordu.” (s.57)

“ Karanfil olsaydı; evden kaçıp sonra **süklüm püklüm** geri dönen bir çocuğa benziyordu.” (s.58)

“ Zabita memuru da, **uslu uslu** durup sahibinin kendisini okşamasına izin veren atın kuduz olduğuna inanmamıştı; ama görevi gereği götürmek zorundaydı.” (s.60)

“ **İster istemez** yuları tutup çekti yaşlı adam.” (s.60)

“ Salih Amca’nın arabasının üzerindeki karanfillere **baka baka** resim defterine aynısını yapmıştı önceden.” (s.66)

RESİM

Öyküde değişik boyutlarda beş renkli resim kullanılmıştır. Mekân tasvirlerinde ağırlık verilen erik dalı, öykünün hareketlendiği Karanfil'in ürkmesi sahnesi, Salih Amca'nın Karanfil'le buluşması, Karanfil'in çifte atarak kırdığı ahır kapısı, ve Salih Amca'nın karanfil süslemeli at arabasını gördüğündeki şaşkınları resmedilmiştir. Anlatımda yer verilmeyen kişisel betimlemelerdeki merak resimlerle giderilmiştir.

5.ÖYKÜ KURABİYELERİ DEĞİL, SİZİ İSTİYORUM

ÖZET

Bir hafta sonu ailesiyle pikniğe giden Suna gelinciklerden bebek yapmayı öğrenir, eğlenir. Yemek vakti ateşte pişen etlerin kokusuna bir köpek gelir. Verilen ekmeği bile havada kapan bu zayıf ve aç köpeğe Konuk isminin verirler. Kalan kemikleri de yiyerek karnını doyuran Konuk yemekten sonra Suna'nın ailesiyle oynar. Akşam olduğunda ailesiyle araçlarına binip hareket ederler. Konuk ise aracın arkasından koşmaya başlar ve bozuk yolda yavaş ilerleyen Sunaların aracına yaklaşır. Koşmasına dayanamaz ve araçtan inip geri kalan yiyecekleri verseler de Konuk onların peşini bırakmaz. Bütün gücüyle arabanın peşinden koşar. Suna ve Sıla'nın yalvarmalarının üzerine annesi de köpeği almak isteyince Semih Bey kabul eder. Biraz su içirdikten sonra araca alırlar ve yolculuklarına Konuk'la devam eder.

KONU

Ailesiyle pikniğe giden Suna ve Sıla'nın piknik alanında gördükleri sahipsiz köpeğin kendini sevdirmesi ve onların yanına kendisini aldırması konu edilmiştir.

İLETİ

Hayvanlar insanları terk etmeyen, insan canlısı, sevildiklerini anlayan varlıklardır. Hayvanları sevip onlara yardım etmemiz gerektiği iletileri verilmiştir.

KAHRAMANLAR

Öyküde dört kişilik bir aile bulunmaktadır. Bunlar iki kız kardeş olan Suna, Sıla, annesi ve babası Semih Bey'dir.

Suna

Öykünün başkişisi olan Suna ailesiyle vakit geçirmeyi seven bir çocuktur. Hayvanları seven, onlara hemen alışan bir karakterdir.

Sıla

Sunanın ikizidir. Gelincikten bebek yapmaya bayılır. Suna gibi hayvanlar seven, Suna ile iyi anlaşılan ve beraber Konuk adını verdikleri köpeği yanlarına olmak isteyen karakterdir.

Anne Baba

Mutlu bir aile tablosu çizilen bu öyküdeki anne baba kızlarına düşkün, onları kırmayan, hayvanları seven ve beslemeyi kabul eden kişilerdir. Daha fazla ayrıntıya inilmemiş, babaları Semih Bey'in ve annelerinin duyarlı ebeveyn oldukları hissettirilmiştir.

ÇEVRE

Öyküde geçen tek çevresel öge ailenin gittiği piknik alanıdır. Piknik alanı kimsenin olmadığı, sessiz, gelinciklerle dolu çok güzel bir yerdir. Çocukların çayırılığın eğlendiği, söğüt ağaçlarının bulunduğu ve Konuk'la tanıştıkları açık alandır.

DİL VE ANLATIM

Öyküde birinci tekil kişi anlatım yöntemi kullanılan öyküye Suna'nın ailecek gittikleri hafta sonu pikniğinden söz edilerek giriş yapılmış, piknik alanının betimlemesiyle devam edilmiştir.

Öyküde “ çalı çırpı, çıtır çıtır, söylene söylene bol bol, hopyaya zıplaya” ikilemeleri ve “ aklına gelmek, fırsattan yararlanmak, düşünüp taşınmak “ deyimleri kullanılmıştır.

Anlatımı güçlendirmek için benzetmelerden yararlanılmıştır.

Öyküde geçen benzetmeler :

“ Yeşil hırka altında kırmızı elbise gibi.” (s.73)

“ Bebekler o kadar albeniliydi ki babam bile ilgilendi bu işle; ama babamın parmakları incelik isteyen işlerde hep sakarlaştığı için onun yaptığı bebeklerin elbiseleri yırtık, saçları da hiç tarak görmemiş gibi oldu.” (s.74)

“ Sanki yıllarca onunla birlikte büyümüşüz gibi.” (s.75)

“ Bizim çantaları hazırladığımızı gören Konuk, başını yere yapıştırıp ağlar gibi, inler gibi sesler çıkarmaya başladı.” (s.76)

“ Annem de, Sıla da üzülüyordu, köpeğin ağlar gibi çıkardığı seslere.” (s.76)

“ Sanki evimize kadar takip edecek gibiydi.” (s.78)

“ Konuk, hemen koklayıp, ikramı geri çevirmek ayıp olur, der gibi atıştırmaya başladı.” (s.78)

RESİM

Öyküde sadece renkli iki resim kullanılır. Resimlerde Konuk ve Konuk'un ailenin dönüşünde arabalarının arkasından koşması yer almaktadır. Piknik alanına dair görselin olmaması çevreye dair merak okurun hayal dünyasına bırakılmıştır.

6. ÖYKÜ ANNELER GÜNÜ

ÖZET

Mayıs ayındaki anneler günü öncesi Caner, Ceren ve Tuncay kardeşler anneler için sürpriz yapmak isterler. Akıllarına hemşire olan ve pazar günü nöbette olan anneleri için bir sürpriz yapmak isterler. Anneleri evden çıkınca kardeşler hemen iş bölümü yaparlar. Caner evi süpürürken, Tuncay camları siler Ceren de çiçekleri sular. Fakat dikkatsizlikleri yüzünden her yeri, her şeyi birbirine katarlar. Ceren saksıyı devirir, halıyı kirletir, fırının derecesini arttırarak tavuğun kömür olmasına neden olur. Caner süpürgenin hortumunu kesmek zorunda kalır, salataya kereviz doğrar. Annesi eve geldiğinde çok şaşırır da çocuklara kızmaz. O akşam yemekte kahvaltılık bir şeyler yerler ve anneleri onlara her şeye rağmen dürüst davrandıkları için teşekkür eder.

KONU

Üç kardeşin anneler gününe anneleri için sürpriz yapmak isterken başına gelenler ve annelerinin tepkisi konu edilmiştir.

İLETİ

Çocukların her şeyi annelerine anlatmasıyla “Her durumda her zaman dürüst olmalıyız”, iletileri verilmiştir.

KAHRAMANLAR

Ceren

Kardeşlerin en küçüğüdür. Bu yüzden ona daha kolay işler verilse de sakarlığından dolayı işleri zorlaştırır. Annesine bir hediye alamadığı, sürpriz yapmak isterken ortalığı batırdığı için üzülür. Her şeye rağmen annesine olanları açıkça anlatan dürüst bir çocuktur.

Caner

Ortanca kardeşidir. Sorunlara ani, pratik çözümler bulan, Tuncay'ın fikirlerine destek veren, bir işi kendi yapmaya çalışan biridir.

Tuncay

Kardeşlerin en büyüğü olup annesi için yapacaklarını organize eden Ceren ve Caner'in yaptıklarını sakın karşılayıp sorun çıkartmaz.

Anne

Çocuklarının dürüstlüğüne her şeyden çok önem veren, eşi şehir dışında çalıştığı için çocukları ile kendi uğraşan, çocuklarının yaptıklarına iyi niyetlerinden dolayı kızmayan anlayışlı, hemşirelik yapan bir annedir.

ÇEVRE

Öyküde kapalı mekân ağırlığı hissedilmektedir. Bütün olaylar evde geçmektedir. Anneler günü sebebiyle yapılacak sürprizin evde gerçekleşmesi planlanır. Öyküde çocuk odası, mutfak ve salondan bahsedilmektedir. Mutfakta başlayan hareketlilik çocuk odası ve salondan sonra yine mutfakta son bulmuştur. Bütün şanssızlıklara rağmen ev, ailenin bir arada olduğu huzur dolu mekândır.

DİL VE ANLATIM

Öyküde olayların zaman olarak anneler günü öncesi gecesi mayıs ayında geçtiği vurgulanarak, üç kardeşin ne durumda oldukları anlatılarak giriş yapılmıştır.

Mecaz anlamlarından faydalanılan deyimler öyküde kullanılırken benzetmeler de anlatımı güçlendirmiştir.

Öyküde geçen deyimler:

“ Dondurma arıyorsan çoktan bitti, üstelik yatmadan önce dondurma yemek doğru olmaz, **kabus mu görmek** istiyorsan ?” (s.82)

“ Fırının içini temizleyene kadar **canı çıkmıştı.**” (s.84)

“ Çiçekleri sulamasına annesi **izin vermezdi** çünkü.” (s.85)

“ Ceren' in düşerken **attığı çığlığı** duyan Tuncay ve Caner işlerini bırakıp geldiler.” (s.88)

“ Ceren ister istemez **razı oldu** buna.” (s.88)

“ Her şeyi **aklında kaldığı** gibi yaptı.” (s.90)

“ Ceren, o gece uyumadan önce dürüst davranmanın bir armağan olup olmayacağına epeyce **kafa yordu.**” (s.95)

Öyküde geçen benzetmeler:

“ Annesi durumu anlar gibi oldu.” (s.82)

“ Üzüldü, çünkü her anne gibi o da anımsanmak isterdi.” (s.84)

“ Anneler gününden haberim yokmuş gibi rol yaptım.” (s.84)

“ Bu sözleri şimdiden duyar gibiydi.” (s.84)

“ Eliyle, yerdeki görünen kirleri aldı; zaten süpürülmüş gibi görünüyor, dedi kendi kendine.” (s.87)

“ Koskoca devetabanı da Ceren ‘le birlikte devrilmişti.” (s.88)

“ Her şeyi aklında kaldığı gibi yaptı.” (s.90)

“ Kapı sesi bir alarm gibi üç çocuğun da yerinden fırlamasına neden oldu.” (s.93)

“ Ama tıpkı maydanoz gibiydi, yalnızca kartlaşmış maydanoz almış annem, diye düşünmüştüm.” (s.95)

Üç kardeşin yaşadıklarını anlatılan öyküde üçüncü kişi anlatım yöntemi ve birkaç ikileme kullanılmıştır.

Öyküde geçen ikilemeler:

“ **İster istemez** kabullendi Ceren bunu .” (s.81)

“ **Var var**, koca bir tavuk var.” (s.84)

“ Yapılacak çok iş vardı, **acele acele** kahvaltılarını yaptılar.” (s.85)

“ **Yutar yutmaz** da tuhaf sesler çıkarmaya başlamıştı.” (s.86)

“ **Yok yok**, bezle daha iyi temizleniyor, bak.” (s.89)

“ **Özene bezene** peçeteleri yerleştirdi.” (s.89)

“ Ceren **suçlu suçlu** yanıtladı annesini.” (s.93)

RESİM

Öyküde bütün sayfaya yerleştirilmiş renkli iki resim kullanılmıştır. İlk resimde Caner’in tavuk pişirme fikri için geldiği mutfaktan elma ile dönüşü, ikinci resimde her şeye rağmen çocuklarının bir arada olmasından mutlu olan anneleri resmedilmiştir.

7. ÖYKÜ DEĞİRMENCİ DAYI

ÖZET

Mehmet, babasından yazlık sitelerinin önceden kalma değirmenini ve orayı çalıştıran değirmencisini dinler. Üç kedisi ile değirmeninde tek yaşayan değirmenci, Mehmet’in zihninde Robinson Crusoe’a benzer. Git gide meraklanan Mehmet arkadaşları Gonca ve Tunç ile değirmene giderler, değirmenci ile konuşup değirmenin işleyiş düzenini öğrenirler bunun üzerine Mehmet aklına gelen değirmenle ilgili film çekilmesi fikrini arkadaşları ile paylaşır. Arkadaşları dalga geçse de Mehmet bu film projesi filmini e-posta ile bir yönetmene gönderir. Mehmet’e olumlu cevap veren yönetmen kısa süre sonra ekibi ile değirmene gelirler.

Mehmet hayal ettiğinin tam tersi olan, değirmeni kötüleyen bir reklam filmi senaryosu okuyunca bunu Değirmenci Dayı'ya söyler. Yaşlı adam bu senaryoya itiraz edince yönetmen de değirmencinin yaptığı işi anlatan film çekmeye karar verir. Üç gün süren çekimden sonra film kültür Bakanlığının düzenlediği yarışmaya katılır. Üç ay sonra e-posta ile Mehmet'e bu filmin birinci olduğu, kazanılan paranın değirmenciye gönderildiği iletir.

KONU

Eski bir değirmenle ilgili film çekilmesi fikrinin gerçekleşmesi ve beklenilmeyen ödül konu edilmiştir.

İLETİ

Çevremizdeki kültürel eski yapıları korumak, onların sanatsal etkinliklerle değerlerini yaşatmalıyız. İyi niyetli olmalı ve başarmak için kendimize inanmalıyız.

KAHRAMANLAR

Mehmet

Öykünün başkişisi olan Mehmet meraklı yapısı ile yerinde duramayan, arkadaşlarını toplayıp değirmene götüren bir çocuktur. Hayal gücü gelişmiş, hayallerini ciddiye alan ve gerçekleştirmek için uğraşan, doğru bildiklerinden vazgeçmeyen, kararlılığını bozmayan, durağan bir karakterdir.

Gonca ve Tunç

Gonca, Mehmet ile değirmene gidip, Mehmet'e film fikrini destekleyen kaldıkları siteden arkadaşıdır. Tunç ise Gonca'nın kardeşidir. Çabuk pes eden ve ablasına göre daha korkak, karamsar yapıda bir çocuktur.

Evşen

Mehmet'in dört yaşındaki kardeşidir. Mehmet ile gezmek isteyen, her şeye atılan, soru sormaya seven, herkesle hemen konuşabilen, dikkat çekmeyi ve rol yapmayı seven bir çocuktur.

Değirmenci Dayı

Yıllardır değirmeninden geçimini sağlamış dört çocuğunu buradan kazandığı parayla büyütmüş, değirmen kullanılmasa da orayı terk etmemiş; sarman, duman ve benekli adındaki kedileriyle yaşayan, adını kimsenin bilmediği yaşlı bir adamdır.

Beli bükülmüş, kıvrıkcık, bembeyaz saçlı Değirmenci Dayı'nın çocuklarla arası gayet iyidir. Değirmenci Dayı kendisini arayıp sormayan paragöz oğlunun aksine parayı hayatında ikinci plana atmış, yıllardır karnını doyuran emektar

değirmenine ve işine saygısı olan birisidir. Öykünün başından sonuna değirmenine olan ilgisi ve saygısını yitirmeyen durağan bir karakterdir.

Yönetmen Mustafa Şenocak

Değirmenin filminin çekilmesi için Mehmet'in e-posta yolladığı, e-posta yoluyla cevap verip ekibi ile değirmen filmi için gelen yönetmendir. İlk zamanlar değirmene olumsuz şekilde yansıtacak reklam filmi çekmeye hazırlanan yönetmen Değirmenci Dayı'yı para ile ikna edemeyince fikrinden vazgeçer. Daha sonra değirmeni güzel ve olumlu yansıtan bir reklam filmi çekerek devingen karakter özellikleri sergiler.

ÇEVRE

Öyküde olaylar köy, site ve değirmende geçmektedir. Deniz kıyısına yakın manzaralı bir köyün yerini alan site, Mehmet'lerin yazları gelip tatil yaptıkları yerdir. Önceden kurulmuş bu köyün buğdaylarını öğüten değirmen bu köyden kalan tek kalıntıdır. Değirmen iri taşlarla örülü yapısı, işlemeli tahta kapısı, yüksek ve demirli pencereler, içindeki değirmen taşları değirmene dair verilen ayrıntıdır. Bu eski yapı film fikrinin çıkış noktası olmuştur.

DİL VE ANLATIM

Ben dili ile anlatılan öyküye ismi bilinmeyen Değirmenci Dayı üzerinde durularak giriş yapılmıştır.

İkilemeler ve günlük hayatta kullanılan deyimlerin yoğunluğu dikkat çekerken anlatımda benzetmelerden de yararlanılmıştır.

Öyküde geçen ikilemeleler:

“ Orada **yatıp kalkıyormuş.**” (s.97)

“ Gonca da ben de **ters ters** baktık Tunç ‘ a.” (s.101)

“ Ama oğlum, öyle **yıkık dökük** bir değirmende reklam filmi çekilir mi hiç ?” (s.105)

“ Bu reklam için değirmenin çalışması gerekir, yani size **çuval çuval** buğday getirirler... “ (s.107)

“ Annem, yönetmen ve ekip arkadaşları için mutfakta **harıl harıl** yemek hazırlıyordu.” (s110)

“ Annem konuklar için **sık sık** yollayıp durmuştu babamı markete.” (s.111)

“ Şuraya üç beş çuval da buğday getirdiniz mi **tıkır tıkır** çalıştırırım ben değirmeni size.” (s.113)

“ Konuklar evimizden ayrılıp pansiyona **gider gitmez** babam beni sıkıştırdı.”
(s.116)

“ İçimizde takılmadan **hızlı hızlı** ve yanlışsız söyleyen Gonca ‘ ydı.” (s.117)

Romanda geçen deyimler:

“ Sana şapka al demiştim, abla **sözü dinlemezsen** böyle olur, dedi.” (s.98)

“ **Dilimin döndüğünce** anlattım ona.” (s.99)

“ Gonca da ben de **ters ters baktık** Tunç ‘a.” (s.101)

“ Burada yalnız başınıza **canınız sıkılmıyor** mu ?” (s.102)

“ Gonca ‘ nın **ilgisini** en çok değirmen taşları **çekmişti.**” (s.102)

“ Yine toprak yoldan siteye dönerken benim **aklıma bir fikir geldi.**” (s.103)

“ Gonca, kardeşine, benim düşüncelerimle **dalga geçtiği** için çıkıştı.”
(s.104)

“ Sen ne **işler çeviriyorsun** Mehmet ?” (s.105)

“ Seni sordu, heyecandan **dilim tutuldu** Mehmet.” (s.105)

“ Demek elektronik postamı okumuş ve projeyi **ciddiye almıştı.**” (s.105)

“ Mustafa Şenocak bu ilgiden çok **memnun kalmışa** benziyordu.” (s.110)

“ Benim oğlanın değirmencilikte **gözü olmadığı** için o başka işlere yöneldi.”
(s.113)

“ Bu değirmenle dört çocuğumu yurt yuva sahibi yaptım ben.” (s.114)

“ Sen biraz düşün dayı, **karar verdiğinde** bizi Güneş Pansiyon ‘ da bulabilirsin, diyerek değirmenden dışarı çıktı.” (s.116)

“ Oğlu, değirmencinin **sözünü kesti.**” (s.118)

“ Gonca **söze girdi** hemen.” (s.119)

Öyküde geçen benzetmeler:

“ Orada tek başına, Robinson Crusoe gibi nasıl yaşıyordu acaba ?” (s.97)

“ Galiba yalnızlığa alışmıştı, hiç yakınır gibi bir hali yoktu . (s.102)

“ Bir çocuk gibi ellerini çırpıttı Değirmenci Dayı, içinden gelen coşkulu duygularını saklamamıştı.” (s.107)

“ Evşen de kendi filminin çekilmesi ister gibi koridorda poz verip televizyonda izlediği mankenlerin yürüyüşünü taklit ederek adamın çevresinde dolanıp duruyordu.” (s.110)

“ Pencereden dışarıyı izleyen Mustafa Ağabey, yüzüme bakmadan kendi kendine konuşur gibi yanıtladı.” (s.111)

“ Dedelerimin mirası bana burası, gözüm gibi baktım.” (s.113)

“ Mustafa Ağabey dinlemiyordu onu, eliyle çeşitli açılar oluşturup kamera ekimlerini planlıyor gibiydi.” (s.114)

“ Yaşlı adamın ruh durumunu anlar gibi olan Mustafa Ağabey, alttan alarak daha yumuşak bir ses tonuyla konuşmaya başladı.” (s.115)

“ Babam işin iç yüzünü anlamaya çalışır gibi bana baktı .” (s.116)

“ Anlattım; babam da yaşlı adama hak verir gibiydi.” (s.116)

“ Baba, iyi para verecekler, bak bu para ilaç gibi gelecek bize.” (s.118)

“ Şimdilerde küçük bir pet şişeyi mikrofon gibi kullanarak pop star yarışmalarına hazırlanıyor.” (s.120)

RESİM

Öyküde çocukların değirmene gelişi ve karşılaştıkları eski değirmen ile Değirmenci Dayı'nın etrafına toplanışları resmedilmiştir. Gerek dış, gerek iç tasviriyle dikkat çeken değirmenin resmedilmesi ile okuyucunun merakı giderilmiştir.

KİTABIN ADI : SAAT CANAVARI

Resimleyen : Ayşe İNAN

Kitap Türü : Öykü

Basım Yeri : Ankara

Basım Yılı : 2006

Yayın Evi : Paydos

Sayfa Sayısı : 118

1. ÖYKÜ SAAT CANAVARI

ÖZET

Küçüklüğünden beri saatlere aşırı ilgisi olan çocuk evdeki her türlü saati kurcalayarak bozar. Evde sağlam saat bırakmayınca bekçi babasının iş yerine gidip oradaki bekçi saatini görmek ister. Babasının anlatmasıyla merakı azalmaz ve annesini ikna edip bir gece babasıyla işe gider. Babasıyla beraber karanlıkta laboratuara girerler. Babasının odaya girip dolaplara bağlı anahtarlarla saati kurmasından kendini dedektif gibi hisseder ve babasıyla en son telefon santraline girerler. Bir yandan çay içip bir yandan babasının bekçi saatini kurup okulun anahtarlığını takmak için bulunan delikleri incelerken ani bir sesle elindeki saati düşürür. Lavabodan koşarak telefonu açmaya gelen babası telefonla müdürle

konuştuktan sonra saati kontrol eder. Bir şey olmadığını söyleyince çocuk rahatlar. Babası çocuğu bir daha işe götürmez ve çocuk da artık elektrikli aletlerle ilgilenmeye başlar.

KONU

Saatlere aşırı ilgisi olan bir çocuğun merakı yüzünden başına gelenler anlatılmıştır.

İLETİ

Merak edilen, ilgi duyulan eşyalara zarar vermeden incelenmesi gerektiği ve çocukken ilgi duyulan alanların gelecekte de hayatımızda yer aldığı iletiler verilmiştir.

KAHRAMANLAR

Çocuk

Öyküde ismine ve fiziksel özelliklerine yer verilmeyen çocuk öykünün ana kişisidir. Bebeklikten beri saatlere ilgisi olan, meraklı yapısıyla bütün saatleri kurcalayan, kurcalarken çoğu kez bozulmasına sebep olan, bıkmadan incelemeye devam eden bir çocuktur.

Saatlere olan ilgisi zamanla elektrikli aletlere yönelen bu çocuk yeni buluşlar için düşünen yaratıcı zekâya sahiptir.

Çocuğun Babası

Emekliliğinden sonra bir lisede gece bekçiliği yapan babanın ismi öyküde verilmemiştir. Oğlunun saatleri incelerken bozmasına genelde anlayışlı karşılayıp, onu işyerine götürerek bazı meraklarını gidermek ister. Nöbetinde hile yapamayan baba, oğlunun gözünde dürüst biridir.

Çocuğun Annesi

Eşinin nöbetten gelip gündüzleri uyurken ev işi yapamadığından yakınan, oğlunun saatlere olan ilgisinden dolayı babasıyla gitmesine izin veren anneye dair daha fazla bilgiye yer verilememiştir.

ÇEVRE

Öyküde olaylar babanın gece bekçiliği yaptığı lisede geçmektedir. Lisenin gece karanlığında geniş ve boş koridorları çocuk için korkunç gözükmektedir. Dil laboratuvarına girdiklerinde babasının saatini kurmak için açtığı dolap ve anahtarlar çocuğun dikkatini çeker. Okulun diğer bölümlerindeki anahtarları bulmaya çalışmaları kendisini dedektif gibi hissettirir. Bekçi saatini yere düşürdüğü yer ise

telefon santralidir. Bu santral odasında elektrikli çay ocağı, üzerinde kabloların ve çubukların olduğu telefon bağlama düzeneğinin olduğu bir masa bulunmaktadır.

DİL VE ANLATIM

Saat merakı olan bir ocuk tarafından anlatılan öyküde birinci tekil kişi anlarım yöntemi kullanılmıştır. Öykünün girişinde kahraman kendinden bahsetmiştir. Öyküde sadece “ kıp kırmız ı” ve “ koskocaman” pekiştirmeleri kullanılmıştır. Öyküde anlatımın güçlenmesi için ikilemeler ve deyimler kullanılmıştır.

Öyküde geçen ikilemeler:

“ Annem beni uyumakta zorlandığı gecelerde kulağıma yakın bir yere masa saati koyarmış, ben onun **ıt ıtlarını** biraz dinledikten sonra uykuya dalarmışım.” (s.1)

“ şu çabuk bozulan, plastik, **icili bicili** ucuz saatlerden almıştı babam.” (s.1)

“ **Allah bullak** oldum.”(s.4)

“ **Korkma korkma**, senin benim gibi bir insan işte.” (s.6)

“ Babam saati **evirip çevirdi**.” (s.9)

Öyküde geçen deyimler:

“ Annem beni uyumakta zorlandığı gecelerde kulağıma yakın bir yere masa saati koyarmış, ben onun çıt ıtlarını biraz dinledikten sonra **uykuya dalarmışım**.” (s.1)

“Ban saat alınmama **cezası verince** evdeki çalar saate dadandım.”(s.2)

“ Bu **işime gelmezdi** tabii...” (s.3)

“ Bir gün benim de annemin de **canına tak etti**.”(s.3)

“ Bu da gece senin uyumadığını, her yeri **kolaçan ettiğini**, dolaştığını gösteriyor.”(s.4)

“ Ben yolda da sorularımla **rahat bırakmadım** babamı.”(s.6)

“ Bekilere verilmezmiş, içini açıp **hile yapmasınlar** diye .”(s.8)

“ Telefonu açsa, saati mi kaldırırsa **karar veremedi**.”(s.8)

“ Zaten o olaydan sonra da saat merakım **son bulmuştu**.”

“ Annem benim ilginç buluşlarıma **karşı çıkıyor**, testerenin **işe yaramayacağını** söylüyor...”(s.9)

Kahramanın yaptığı mekân değişikliği sonucu hissettikleri ifade edilirken benzetmeden yararlanılmıştır.

“ Glgelerimiz duvarlarda, yerlerde öyle korkunç görünüyor ki arada bir dönüp arkama bakıyorum, sanki biri bizi takip ediyormuş gibi.”(s.7)

“ Sanki düğüm haline gelmiş bir sorunu çözmeye çalışan dedektifler gibi bir sorunu çözmeye çalışan dedektifler gibi hissediyordum kendimi.”(s.7)

2. ÖYKÜ ŞENLİK

ÖZET

Pınar ve Çınar kardeşler 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı öncesi gösterileri izlemek, bayrama gitmek için heyecanla hazırlık yaparlar. Akşam babası işten gelince onlara bir süt firmasının reklam amaçlı düzenlediği şenliğe götüreceğini söyler. Şenlikte yarışmalara katılabileceğini, uçurtma, balon ve yiyecekler alabileceklerini anlattıkça Pınar ve Çınar meraklanır. Anneleri öyle kalabalık bir şenliğe ne olur ne olmaz diye piknik sepetini hazırlar.Şenliğe gittiklerinde aşırı bir kalabalıkla karşılaşır.İzdiham içinde ve düzensiz şekilde dağıtılan balon ve uçurtmalardan sadece Çınar balon alabilir.Bunu görünce babası Pınar’a da satın alır.Uçurtma alamayan ikizler ailecek bir kenara geçip annesinin getirdiği yiyecekleri yerler ve bu şenlikten sonra babaları ailesini hiçbir reklam şenliğine götürmez.

KONU

Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı’nda bir reklam şenliğine giden ailenin ve çocuklarının yaşadıkları konu edilmiştir.

İLETİ

“Her zaman tedbirli olmalıyız”, “Bütün olumsuzluklara rağmen mutlu olabilmeliyiz” iletileri verilmiştir.

KAHRAMANLAR

Çınar

Öykünün başkişisidir. İkiz kardeşleriyle uyumlu şekilde eğlenen, ikizinden beş dakika önce doğduğu için kendisini ablası gibi hisseden, ikizine göre daha dayanıklı, her şeye uyum sağlayabilen bir çocuktur.

Pınar

Çınar’a göre daha çabuk hastalanan, daha çok sakarlık yapan, Çınar’a göre daha pasif yapıda bir çocuktur.

Anne ve Baba

İkiz kardeşlerin anne ve babasının isimlerinden ve fiziksel özelliklerinden bahsedilmemektedir.

İkizlerin annesi şenliğe gitmeden önce hazırlanmasıyla tedbirli oluşunu, eşinin şenlikte yiyecek vereceklerini söylemesine rağmen yiyecekleri hazırlayıp götürmesiyle kararlılığını gösterir.

İkizlerin babası ise kızlarına sürpriz yapmayı seven, iyimser düşünen fakat yolunda gitmeyen bir şeyler olduğundan çabuk sinirlenen biridir.

ÇEVRE

Öyküde ailenin yaşadığı ev ve şenlik olanı olmak üzere iki mekânda bahsedilememektedir. Eve dair hiçbir ayrıntıya yer verilmemişken şenlik alanına dair betimlemelerle okur merakı giderilmiştir.

Şenlik alanı, aşır kalabalığın olduğu, büyük çimenlik bir alandır. Hava uçurtma uçurulacak kadar açıktır.

DİL VE ANLATIM

Öyküde olayların geçeceği yere ve tarihe dair bilgiler verilerek giriş yapılmış ve birinci tekil kişi anlatım yöntemi kullanılmıştır. Kişilere dair bilgi verilirken karşılaştırmadan yararlanılmıştır.

“ Pınar’la ikiz olmamıza karşın kimi yönlerimiz değişti. Ben daha dayanıklıyım ve her türlü koşula uyum sağlayabilirdim. En azından annem böyle olduğumu söylüyordu. Belki de kardeşimden beş dakika daha büyük olduğum içindir. Pınar ise çabuk hastalanan, olur olmaz kazalar ve sakarlıklar yapabilen bir yapıdaydı. Çoğu zaman kendimi onun ablası gibi duyumsardım.” (s.16)

Öyküde “ homurdanmak, kikirdelemek” yansıma sözcüklerine ve “ masmavi, koskocaman” pekiştirmeleri kullanılmıştır.

Günlük hayatta kullanılan deyimlerin yanı sıra ikilemelere de yer verilmiştir. Sade anlatımda söz sanatlarına pek yer verilmemiş bazı noktalarda benzetme yapılmıştır.

Öyküde geçen deyimler:

“ Babam müjdesiz de gelse bu gelenek **yerine getirilirdi.**” (s.12)

...“ Bu güzel düşleri konuşup kikirdeyerek **uykuya daldık.**” (s.14)

“ Balon kapma yarışı **moralimizi bozmuştu**, ama uçurtmayı daha çok sevdiğimiz için bu itişip kakışmanın içinde yer alacaktık.” (s.18)

“ Sinirden **sesi soluğu kesilmişti** galiba.” (s.19)

Öyküde geçen ikilemeler:

“ Gerçek abamız **yavaş yavaş** ortaya çıkıyordu.” (s.12)

“ Babam bu kez öğretmenimiz gibi **ciddi ciddi** açıklamalarla başladı.” (s.12)

“ Pınar **bilmiş bilmiş** konuştu.” (s.13)

“ Şenliği düzenleyenler ne kadar çocuğun katılacağını **aşağı yukarı** hesaplamışlardır.” (s.13)

“ Bu güzel düşleri konuşup kikirdeyerek **uykuya daldık**.” (s.14)

“ Pınar’la bakışıp masa altından işaretleşip **kıs kıs** gülüyorduk.” (s.15)

“ Şenlik yeri olan büyük park alanına geldiğimizde insanlar da **yavaş yavaş** parkı doldurmaya başlamıştı.” (s.15)

“ Biz **sağa sola** bakarken bir görevli çıktı ortaya.” (s.16)

“ Kuyruğun sonu burasıdır diyip sıraya gideriyorduk , ama **ite kaka** bizi yine sıranın dışına atıyorlardı.” (s.16)

“ Bazı büyükler ellerinde **üç dört** balon sevinerek uzaklaşıyordu.” (s.17)

“ Balon kapma yarışı moralimizi bozmuştu, ama uçurtmayı daha çok sevdiğimiz için bu **itişip kakışmanın** içinde yer alacaktık.” (s.18)

“ **Özene bezene** hazırladığı içli köfteleri, börekleri, domates ve salatalıkları yerleştirdi piknik örtüsünün üzerine.” (s.20)

Öyküde geçen benzetmeler:

“ İnsan durmadan yiyip yok eden bir makine gibi hissediyor kendini.” (s.13)

“ Şimdi, o süt firmasının genel müdürü gibiydi.” (s.13)

“ Kardeşimle ben, babam gibi iyimserdik.” (s.14)

“ Çoğu zaman kendimi onun ablası gibi duyumsardım.” (s.16)

“ Balon malon yok! Vermiyorum! Diyerek kollarını bir Kızılderili gibi kavuşturdu.” (s.17)

“ O sırada babam, elinde sarı bir balon, safer kazanmış komutan gibi geldi.” (s.17)

3. ÖYKÜ ZORUNLU EYLEM

ÖZET

Annesi babası öğretmen olup ayrı okullarda çalışan Denizlerin evinde birkaç akşamdır öğretmenlerin bir günlük iş bırakma eylemi tartışması yapılır. Onların bu konuşmalarından etkilenen Deniz tepkisini ortaya koyar. Anne babasının kararsızlığı yüzünden tat alamadan yemekten kalkar ve ailesine sıkıntı yaratacaksa eyleme katılmamalarını söyler, kitabını okuyup yatar. O sabah okula gidip gitme konusunda bir kararsızlık yaşar ve bir günlüğüne okula gitmeyerek geri yatar. Fakat annesi babası da işe geç kalırlar. Eğer giderlerse okula vardıklarında birkaç ders geçmiş olacaklarından mecburen o gün eyleme katılmış gibi okula gidemezler. Daha sonra

eyleme katılan öğretmenlere ceza verilince, çocuğun anne babasına da çocuğun okuduğu okula atanır. Bu ceza aileye aslında ödül almıştır.

KONU

Bir günlük iş bırakma eylemine katılıp katılmayacaklarına karar veremeyen öğretmen karı kocanın mecburen yaşadıkları ve beklenmedik cezaları konu edilmiştir

İLETİ

Kararsız olmak insanı gerginleştirir. Kurallara, kanunlara aykırı her davranış cezalandırılır. Rahatsız eden durumlarda fikirlerimizi anne babamızla paylaşmalıyız.

KAHRAMANLAR

Deniz

Mustafa Kemal İlköğretim Okulu'na giden, anne babası öğretmen olan, her akşam kitap okuyan bir çocuktur. Anne babasının iş hayatlarına dair problemlerinden yakınmalarından bıkar ve onlara fikirlerini ciddiye almalarını gösteren açık sözlü bir karakterdir.

Aysel Hanım

Sinirli bir yapıya sahip, iş hayatındaki problemleri ailesine yansıtan okulundaki sorunları sürekli dile getiren bir annedir.

Baba

İsmi öyküde yer almayan baba, eşiyle her gün okuldaki sorunları şikâyet eden bir öğretmendir. Eşine göre daha sakin, ortamı yumuşatmaya çalışan biridir.

Çevre

Öyküde yaşananlar Denizlerin evinde geçmektedir. Kararsızlıkların yaşandığı gergin bir ortam olarak karşımıza çıkan bu mekâna tatsızlıkların kaynağı okullardaki sıkıntılar olarak karşımıza çıkmaktadır. Mekânların fiziksel betimlemeleri yapılmak yerine mekândaki psikolojik hava yansıtılmıştır.

DİL VE ANLATIM

Ailede yaşananların bir çocuk gözünden anlatıldığı öyküde olaylar ağırlıklı olup anlatımda birkaç benzetme dışında söz sanatına yer verilmemiştir.

Öyküde geçen benzetmeler:

“ Oda sizler gibi kararsız.” (s.22)

“ Bizimkiler de ceza aldı; ama ödül gibi bir cezaydı.” (s.25)

Birinci tekil kişi anlatım yöntemi kullanılmış ve “ fokurdamak, mırıldanmak” yansıma sözcüklerine yer verilmiştir.

Öyküde yer yer deyim ve ikileme kullanılmıştır.

Öyküde geçen deyimler:

“ Uyarmak **zorunda kaldım**.”(s.22)

“ Bu akşam **karar verecekmiş**.”(s.22)

“ Babam artık beni **ciddiye alması** gerektiğini anlayarak sordu: (s.22)

“ Belki **karar vermemizde** etkili olur.” (s.22)

” Çocuğun sözlerine bakarak mı **karar vereceğiz**, dedi annem .” (s.22)

“ O akşamki yemekten hiç **tat almamıştım**.” (s.23)

“ Şaşırdım, demek ben uyuduktan sonra eyleme katılmaya **karar vermişler**.”

(s.24)

“ Sevindim, insanın tek başına direnmesi **moral bozucuydu** çünkü.(s.24)

“ Bizimkiler de **ceza aldı**; ama ödül gibi bir cezaydı.” (s.25)

Öyküde geçen ikilemeler:

“ Anlayacağınız üçümüzün de okulu **başka başkaydı**.” (s.21)

“ Annem de babam da **şaşkın şaşkın** yüzüme baktılar.” (s.22)

“ Annem de **apar topar** fırladı yataktan.”(s.24)

4. ÖYKÜ TAŞAR AMCA

ÖZET

Selamların mahallesinde Taşar Amca'nın dedikleri sinirli ve çabuk öfkelenen biri yaşar. Meyvelerle dolu bu mahallede kiraz ağaç sadece bu amcanın bahçesinde olunca bütün çocuklar kirazlara imrenerek bakarlar. Fakat çok sinirli olan Taşar Amca kimi bahçesinde görse hemen kovaladığından hiçbir çocuk meyve ağaçlarına tırmanmaya cesaret edemez. Selma arkadaşlarıyla kızların erkeklerden daha cesur olduğunu göstermek için Taşar Amca'nın ağacından bir taba kiraz toplayacağını söyler. Bunu beklemeyen arkadaşları şaşırırlar ve hemen bir tabak getirirler. Taşar Amca caminin yolunu tutunca kirazları toplamaya başlar. Arkadaşlarının tempolu bağırışlarını duyan Taşar Amca abdestini yarım bırakıp takunyalarıyla koşup gelir. Selma o korkuyla kiraz dolu tabağı Taşar Amca'ya fırlatıp kaçar. Çocukların kiraz yemesine mani olan Taşar Amca mutlu şekilde camiye döner.

KONU

Kızların ne kadar cesur olduğunu göstermek için Taşar Amca'nın kirazlarını hedef alan Selma'nın yaşadıkları anlatılmıştır.

İLETİ

Öykü okuru, savunduğumuz fikirleri yanlış yollardan ispatlamanın yanlış olduğu ve sahip olduklarımızı insanlarla paylaşmanın güzel olduğu konularında düşündürür.

KAHRAMANLAR

Taşar Amca

“Taşar “ isminin onun gerçek adı mı, soyadı mı yoksa insanların taktığı bir takma ad mı bilinmez. Çok çabuk sinirlenen, öfkeli, adı gibi taşkın olan, sinirli ve çabuk öfkelenen bir adamdır. Selmaların mahallesindeki tek kiraz ağacı onun bahçesinde bulunmasına rağmen asla çocukların yemesine izin vermez. Çocuklara karşı sert davranan, herkesin korktuğu bir karakterdir.

Selma

Arkadaşlarına girdiği tartışmada fikirlerinin haklılığını ispat etmek ve sözünden dönmek için her şeyi göze alabilen bir kızdır.

ÇEVRE

Öyküde dikkat çeken ve olayların yaşandığı yerler Selmaların mahallesi ve Taşar Amca'nın bahçesidir. Mahalledeki bütün evler meyve ağaçlarıyla dolu bahçeleriyle dikkat çekmektedir. Ağaçlar bahçe duvarlarından sarkmaktadır. Herkesin özenle baktığı bahçelerin arasında Taşar Amca'nın bahçesi vardır. Bahçesine herkesten çok özenen Taşar Amca mahalledeki tek kiraz ağacına sahiptir.

Bu da olayları onun bahçesine taşır. Çocukların sesini duyup gelebildiğinden caminin evine yakın olduğu anlaşılmaktadır.

DİL VE ANLATIM

Öyküye isim veren kişiden bahsedilerek giriş yapılmıştır. Olayların hareketlilik kazandığı Taşar amca ve çevreye dair betimleme yapılmıştır.

“ Mahallemizde bütün evler bahçeliydi. Bahçeler meyve ağaçlarıyla doluydu. Bizim bahçemizde de kayısı, erik, şeftali ve armut ağacı vardı. Ağaçların dalları duvarın üzerinden sokağa sarkardı. Duvara çıkıp rahatça ulaşabilirdik meyvelere.” (s.27)

Öyküde sadece iki yerde benzetme yapılmış ve ikileme kullanılmış ve anlatım deyimlerle canlandırılmıştır.

Öyküde geçen benzetmeler:

“ Keşke karga olsaydım, seçe olsaydım diye ağzım sulanarak bakardım kırmızı küpeler gibi sallanan kirazlara.”(s.28)

“ **İlgisini çekmemek** için ayakkabılarımı bağıyormuşum gibi yaptım.” (s.30)

Öyküde geçen ikilemeler:

“ **Karı koca** yalnız yaşıyordu.” (s.28)

“ Bahçesinde de **boy boy** sopalar olurdu.” (s.29)

Öyküde geçen deyimler:

“ Belki de karakterine bakıp insanlar böyle **ad vermişti**.” (s.27)

“ Toprağı çapalar, suyunu **eksik etmez**; budamasını, ilaçlamasını unutmazlardı mevsimi geldiğinde.” (s.27)

“ Keşke karga olsaydım, seçe olsaydım diye **ağzım sulanarak** bakardım kırmızı küpeler gibi sallanan kirazlara.”(28)

“ İnanmadıklarını, yapamayacağımı, **yüksekten attığımı** söylediler.” (s.29)

“ Aslında ben de öyle dediğime **pişman olmuşum**, ama sözümünden dönersem iyice alaya alırlardı.(S.29)

“ İş **inada binmişti**.” (s.29)

“Şimdi evinden çıkar, caminin **yolunu tutar** diye düşünüyordum.” (s.29)

“ **İlgisini çekmemek** için ayakkabılarımı bağıyormuşum gibi yaptım.” (s.30)

“Beni gözleyen arkadaşlarım sevinç **çığlıkları atmaya** başladı.1 (s.30)

“ Hem elleriyle **tempo tutuyor** hem bağıyorlardı.” (s.30)

“ Sokağa **göz atınca** Taşar amcanın yalpalayarak benden tarafa koştuğunu gördüm.” (s.30)

5.ÖYKÜ AYAKKABI GÖTÜREN KÖPEK

ÖZET

Engin bir gün bakkala gitmek için kapıyı açtığında ayakkabılarının üzerine yatmış, küçük sarı bir köpek görür. Bakkala kadar Enginle gelen köpek hiç peşini bırakmaz. Onunla vakit geçirirken çok mutlu olan Engin köpeğin bir sahibi çıkıp onu almasından korksa da bir süre sonra kimse gelmeyip sahibi olmadığını anlayınca onu sahiplenir ve ona Oyna kadını verir. Bir sabah babası işe gideceği zaman bulamadığı ayakkabının eşini Engin bahçede çiçeklerin arasında bulur. Oynak bu ayakkabıyı kullanılmaz hale getirmiş, bahçe hortumunu dişler, mahalledekilerin ayakkabılarını da eve taşımaya başlar. Anne babasının ve komşularının kızması üzerine Oynak'ı geceleri bağlar ve kimsenin ayakkabısına zarar gelmez.

KONU

Bakkala gitmeden önce kapının önünde bulduğu köpeğe sahip çıkan Engin'in yaşadığı sıkıntılar ve buna bulduğu çözüm anlatılmıştır.

İLETİ

Bazı durumlarda sabırlı davranarak sorunlara mantıklı çözümler getirirsek daha güzel sonuçlar alabiliriz.

KAHRAMANLAR

Engin

Öykünün başkişisidir. Hayvanları seven, sahiplendiği köpeği kaybetmemek için onu eğitmek için uğraşan bir çocuktur.

Anne Baba

Her anne baba gibi her şeyi başta kabul etmeyen fakat hayvanın bir sahibi olacağını düşünüp araştıran kişilerdir.

ÇEVRE

Evin önünde başlayan olaylar bahçede devam eder.kış mevsiminin soğuşundan korunan Oynak oyunlarına bahçede devam eder.Bahçede ise maydanoz , aslanağzı çiçeği gibi bitkilerin olduğu ,armut ağacı bulunan bir yerdir.Engin'in köpeğinle en çok vakit geçirdiği ,onu öğretmeye çalıştığı ve bağlamaya alıştırdığı açık mekân olarak karşımıza çıkmaktadır.

DİL VE ANLATIM

Öyküde birinci tekil kişi anlatım yöntemi kullanılmış ve olaylar öykünün başkişisi tarafından anlatılmıştır. Olayların ağırlıklı olmasıyla sade bir anlatım kullanılmıştır. Bu sade anlatımda birkaç deyim ve benzetme kullanılmıştır.

Öyküde geçen benzetmeler:

“ Beni görünce sanki daha önceden tanıyormuş gibi kuyruk sallayıp sevimli sevimli havlamaya başladı.” (s.33)

“ Mis gibi kokan ekmeğin ucundan koparıp ağzıma attım.”(s.34)

“ Susuzluğunu giderince güler gibi baktı yüzüme.” (s.34)

“ İştahla yedi ve sanki kendi evinin yolunu biliyormuş gibi önümden gitmeye başladı.” (s.34)

“ Sanki annemin oradan uzaklaşmasını bekliyormuş gibi Oynak çıktı birden ortaya.” (s.37)

Öyküde geçen deyimler:

“ Bu görüntü çok **hoşuma gittiği** için elimi yukarı kaldırıp parmaklarımı şaklatıyor, onu daha çok oynatmak istiyordum.” (s.34)

“ Ona bir **ad verdiğimi** gören babam uyardı beni.” (s.34)

“ Yalvara yakara annemi **razı etmeye** çalıştım.” (s.35)

“ Annem de bu eğitimin sonucunu beklemeye **karar verdi**.” (s.35)

“ Oynak bahçede rastgele dolaştıkça çiçekleri kırıyor, benim de **ödüm kopuyor** annem görecektir, köpeğimiz kovacak diye.” (s.35)

“ Belki de anlamıştı; ama sarı köpeği çok sevdiğimi bildiği için **sesini çıkarmıyordu**.” (s.36)

“ Oynak bize **pahalya mal olmaya** başladı.” (s.37)

“ Benim **yüz vermediğimi** görünce bahçe hortumuyla oynamaya başladı.” (s.37)

“ Ona aldırış etmeyerek **ceza vermek** niyetindeyim.” (s.38)

Öyküde “ sevimli sevimli, uslu uslu, içten içe, yalvara yakara, sallaya sallaya, yırtık pırtık, tatlı tatlı” ikilemeleri ve “ havlama, şaklama” yansıma sözcükleri kullanılmıştır.”

6. ÖYKÜ ÇUKURA DÜŞEN KURBAĞA

ÖZET

Çukurova’da çiftçi bir ailenin çocuğu olan Hasan evlerine uzak olan okuluna her gün tarla yollarından geçerek gider. Giderken de çoğu kez karşılaştıklarını okulda öğretmenine anlatır. Bazen arkadaşları için bazı şeyler uydurduğunu öğretmeni anlarsa da bu durumu sınıfa fark ettirmez.. Bir gün okula giderken telefon direği için açılmış çukura düşen ve bir türlü çıkamayan kurbağa görür. Ne yaparsa yapsın çukurun darlığından çıkarmaya n Hasan, okula geç kalır. Yaşadıklarını okulda anlatan Hasan öğretmenin sözünü dinler ve eve dönüşte çukura koyduğu bir çubuk parçası ile kurbağayı çıkarır. daha sonra kurbağa olursa çıksın diye dal parçasını yine çukurda bırakır. Bir kurbağanın hayatını kurtardığı için çok mutlu olan Hasan sevinçle eve gelir ve babasına anlatır. Babasının umursamayıp terslemesi üzerine çok üzülen Hasan duygularını öğretmeniyle paylaşır ve öğretmenin dediği hep öyle kalmaya devam eder.

KONU

Evlerinden baya uzaktaki okuluna giderken yaşadıklarını babasıyla paylaşamayan Hasan'ın duygularını ve yaşadıklarını öğretmeniyle paylaşması konu edilmiştir.

İLETİ

“Zor durumda gördüğümüz bütün canlılara elimizden geldiğince yardım etmeliyiz” , “Ne olursa olsun bir canlının hayatını kurtarmak her şeyden önemlidir” “Yoğun yaşadığımız duyguları bizi dinleyecek biriyle paylaşmakta fayda vardır” gibi vicdani ve duygusal konular üzerine dikkat çekilmiştir.

KAHRAMANLAR

Hasan

Çiftçi bir ailenin çocuğu olan Hasan ne kadar uza k olsa da okula gitmekten keyif alan, yeni yebi yollar keşfetmeyi, farklı olaylar yaşamayı, yaşadıklarını anlatmayı, hayvanlara yardım etmeyi seven beşinci sınıfa giden bir çocuktur.

Hasan'ın Öğretmeni

Hasan'ın uzak yoldan geldiği için geç kalmalarını, anlayışla karşılayan, onun iyi bir yazar olacağına inanan, Hasan'ı her zaman dinleyen, anlayan ve destekleyen tek kişidir.

Hasan'ın Babası

Oğlu Hasan'ı anlamayan onun ne hissettiklerine önem vermeyen biridir. Hasan'ın değer verdiği ve önemseydiği şeyleri umursamayan kaba bir karakterdir. Bu özelliği de Hasan'ın öğretmenine daha da yakınlaşmasına neden olmuştur.

ÇEVRE

Öykünün başkişisi Hasan Çukurova'da bir köyde yaşar. Çukurova'yı kendi gözüyle anlatır.Hasan için Çukurova sadece pamuk ve karpuz değildir. Çukurova onun için sıtma hastalığı, yaz işçileri gibi birçok şeyi barındırır.

Ev ile okulunun arasındaki tarlalar Hasan için her gün giderken değişik şeyler yaşamasına neden olan yerlerdir.

DİL VE ANLATIM

Okur ile konuşmuşçasına, sohbet havasında giriş yapılan öyküye art arda sorulan soru cümleleriyle okurun dikkati çekilmiştir. Giriş bölümünde çevre betimlemelerine yer verilerek okurun dikkati çekilmiştir.

Öyküde “ karı koca, yaz kış, kendi kendime aylak aylak, pütür pütür, içten içe, hayır hayır ikilemeleri ve “ Çukurun dibindeki kurbağanın karnı körük gibi şişip şişip iniyordu.” Benzetmesi kullanılmıştır.

Hissettiklerini ve yaşadıklarını açıkça dile getiren kahraman anlatımda deyimlere yer verilmiştir.

Öyküde geçen deyimler:

“ Ben de büyüdüğümde, çiftçilik yapan ailemin çabasına **gücüm yettiği** oranda katılma başladım.” (s.41)

“ İlk günler zor olduysa da sonradan **hoşuma gitmeye** başladı bu uzun yürüyüşler.” (s.41)

“ **Başımdan** o kadar ilginç olaylar **geçiyordu ki...**” (s.42)

“ **Bire bin katarak** anlatıyordum bunları işte.” (s.42)

“ Sonunda kararımı verdim.”(s.44)

“ Bir **sıkıntı bastı** içimi; değil eğilip kurbağayı almak, çukurda rahatça dönemiyordum bile.” (s.44)

“ Bütün bunları kurbağaya ve kendime söylerken **aklıma** bir fikir **geldi.**” (s.44)

“ Başımdan geçenleri anlattım.” (s.45)

“ Yolda **aklıma** bir şey **gelebilirdi** belki.” (s.45)

7.ÖYKÜ FİLM ŞENLİĞİ

ÖZET

Her yıl eylül ayında yaşadıkları kentte film festivali düzenlene çocuk ve ailesi festival için bayram gezmesine gider gibi giyinirler. Annesi günler öncesinden hazırladığı giysileri gitmeye çalışırken küçük çocuğunun kestiğini görünce evde kıyameti koparır. O sinirle farklı renkte ayakkabılar giyerken babası da aceleyle takım elbisesinin içinde pijamasının göleği, şort ve ceketle çıkar. Çevrenin tuhaf bakışlarına aldırmadan caddede festival geçişini izlerler. Herkes sanatçıların fotoğraflarını çekip hayran hayran bakarken çocuk yakından o kadar güzel ya da korkulacak olmadıklarını bütün etkinin filmlerden kaynaklandığını düşünür. Kırmızı ışıktaki araçtaki kadın sanatçının ayakkabılarının farklı renkte, diğer sanatçının da pijamalar giydiğinin gören aile kendilerine gülseler de umursamadan eve giderler. Çocuk o gece yatağına yatınca sanatçıların sıradan insanlar gibi davrandıklarına göre sıradan insanların da sanatçılar gibi davranabileceğini düşünür.

KONU

Her yıl düzenlene fil festivaline giden ailenin farklı giyinmeleri ve çevredekilerin ne diyeceklerini önemsemeden özgürce yaşadıkları bir gün konu edilmiştir.

İnsanların eğlence günlerinde yaşadıkları ve çevrenin insanlar üzerindeki etkisi dile getirilmiştir.

İLETİ

Her insanın farklı olmak istediği anlar vardır. İçimizden geldiğimiz gibi davranırsak mutlu olabiliriz.

Günlük hayatın sıradanlığından kurtulup hayatımıza renk katmak bizim elimizdedir. Gerektiğinde çevremizin psikolojik baskısını önemsememeliyiz.

KAHRAMANLAR

Çocuk

Öykünün başkişisi olan bu çocuk evin büyük çocuğudur. Ailesinin davranışlarını ve çevreyi iyi gözlemleyebilen, yorumlayabilen, komedi ve korku filmlerini seven bir çocuktur. Karşılaştırma yeteneği kuvvetli olmasının yanı sıra bütün yaşananları zihninde değerlendirmesini yapan bir karakterdir.

Aysun Hanım

Heyecanlı yapısıyla dikkat çeken Aysun Hanım çocukların annesidir. Bazı durumları fazla ciddiye alan, festival için kendisini ve ailesini sanatçılar gibi hazırlamaya çalışan bir kişidir.

Tuğrul Bey

Eşi Aysun Hanım'a göre daha sakin anlayışlı, eşinin düşüncelerini pek onaylamayan biridir. Tuğrul Bey için Daha fazla özelliğine yer verilmeyen kapalı karakterdir diyebiliriz.

Mine

Evin küçüğü olan Mine festival öncesi annesinin gömleğini kesip, yaramazlık yapan, hayvanlı filmler izlemeyi seven bir kız çocuğudur.

ÇEVRE

Öyküde ev ve festivalin geçiş yapılacağı cadde olmak üzere bir kapalı bir açık mekândan söz edilmektedir.

Ev koşuşturmanın başladığı, hazırlıkların yapıldığı yer iken, cadde sanatçılarının geçiş yaptığı halkı bir araya toplayan kişiler için önem taşıyan bir yerdir.

DİL VE ANLATIM

Açıklayıcı bir anlatımla girilen öyküde birinci tekil kişi anlatım yöntemi kullanılmıştır. Ailecek gidilen film şenliğindeki kişilerdeki farklılıklar anlatılırken benzetmelerden faydalanılmış ve şenlik alanındaki hareketlilik betimlenmiştir.

Öyküde geçen benzetmeler:

“ Anneme hak verdim, doğrusu sinema oyuncularını gibi yakışıklı bir adamdı.” (s.54)

“ Filmlerde bir büyü vardı sanki de bizim gibi, komşumuz gibi insanları bambaşka gösterebiliyordu.” (s.54)

“ Babamın omzuna maymun gibi tünemiş kardeşim Mine’ yi gözledim bir süre.” (s.54)

Kişilerin, çevrenin ve olayların apaçık anlatıldığı öyküde uygun deyimler ve ikilemeler kullanılmıştır.

Öyküde geçen deyimler:

“İnsan içine çıkıyoruz, biraz kendime **eki düzen vermekle** film artisti mi olacağımı sanıyorsun?” (s.49)

“ Doğrusu ben de mavi gömleğin üzerine niçin ille de turuncu rengin yakışacağına **akıl erdiremiyorum.**” (s.50)

“ Babam **araya girdi**, onu sakinleştirmeye çalıştı.” (s.51)

“ Tam **kararımı vermişken** şu hale bakın.” (s.51)

“ Anneme **hak verdim**, doğrusu sinema oyuncularını gibi yakışıklı bir adamdı.” (s.54)

Bak bak, senin gibi giyinmiş, **altı kaval üstü şişhane...**” (s.55)

Öyküde geçen ikilemeler:

“ Ben de **zaman zaman** annemin sinema sanatçılarına özendiğini düşünürüm.” (s.50)

“ Mine, annemin ığlığından babamın **koştura koştura** gidip su getirmesinden ve bardakla içeceğine şişeden içmesinden bir şey anlamamıştı.” (s.51)

“ Üzülme Aysun, maaşımı **alır almaz** sana turuncu bir gömlek alırız.” (s.51)

“ Diğer insanların bize **tuhaf tuhaf** baktıklarını fark edince sanki halimiz çok normalmiş gibi yola devam ediyorduk.” (s.52)

“ Daha kısa boylu, daha yaşlı, daha **ufak tefek** insanlar oluverirlerdi.” (s.54)

“ Babam kimse duydu mu bu soruyu diye **sağa sola** bakıp anneme alçak sesle şunları söyledi.” (s.54)

“ Ağzı bir karış açık, gözleri **fıldır fıldır** araçlardaki sanatçılara el sallıyordu.” (s.54)

“ **Bak bak**, senin gibi giyinmiş, altı kaval üstü şişhane...” (s.55)

“ Annemi **kolay kolay** onaylamayan babam ne olduysa bu kez onun dediğini yaptı.” (s.56)

8. ÖYKÜ EMİNE TEYZE’NİN ÇİLEK REÇELİ

ÖZET

Kocası yıllar önce ölen, iki kızı ve oğlunu alarak köyden kente taşınan Emine Teyze bir apartmanın arka bahçesindeki evde yaşarlar. Boş durmayı sevmeyen Emine Teyze bahçeye ektiği çiçeklerle ilgilenir ya da kapının önünde dantelini örer. Oğluna iş bulduğu için komşusu Mehmet Bey’i herkes anlatı. O olaydan sonra herkes Mehmet Bey’in kapısını çalar. Mehmet Bey işsizlik sorununu ciddiye alarak herkese yardımcı olmaya çalışır.

Bir gün Emine Teyze yaptığı çilek reçelinden Mehmet Beylere de getirmesi üzerine Mehmet Bey aklındaki reçel yapımevi fikrinin açıklar. Ertesi gün eve bütün işsiz tanıdıkları toplar ve bu reçel yapımevi işi fikrini onlara da anlatır. Herkesin destek verdiği bu işte reçellerin markası ise Mehmet Bey’in kızının “Emine Teyze Reçelleri ” önerisi oybirliği ile kabul edilir.

KONU

İşsizliğe karşı duyarlı olan Mehmet Bey’in yıllar önce eşini kaybetmiş, kıt kanaat geçinen Emine Teyze’yi başına aldığı projesiyle çevresindekilere ekmek kapısı açması konu edilmiştir.

İLETİ

Çevremizdeki insanların sorunlarına duyarlı olmalıyız. Yaratıcı fikirler ile geniş çaplı yardımlarda bulunabiliriz. Ufacık bir yardım farkına varamayacağımız kadar büyük iyilikler sağlayabilir.

Çevremize karşı hassas olma konusunda okur düşündürülmeye çalışılmıştır.

KAHRAMANLAR

Emine Teyze

İki kız ve bir oğlu olan, yıllar önce eşi ölmüş; köyden kente gelerek bir apartmanın arak bahçesindeki küçük evde yaşayan biridir. Öykünün başkışisi olan

Emine Teyze boş durmayı sevmeyen, danteller ören, güzeller reçeller yapabilen hem becerikli hem sevgi dolu hem şakacı açık bir karakterdir.

Mehmet Bey

Emine Teyze'nin komşusu Mehmet Bey mahallede işsiz insanlara iş bulmakla tanınan, işsizlik konusunu ciddiye alan biridir. İnsanlar için yeni fikirler üreten, yaratıcı, azimli, planlı, programlı ve sorumlu bir kişidir.

Mehmet Bey'in Kızı

Evden pek dışarı çıkmadığı için Emine Teyze ve çevresini iyi gözlemleyen, babasının reçel evi projesini destekleyen bir çocuktur.

ÇEVRE

Öyküde ağırlıklı olarak kapalı mekânlar bulunmaktadır. Emine Teyze'nin yaşadığı koşullar ve evinden bahsedilmiştir. Emine Teyze, Mehmet Beylerin yaşadığı apartmanın arka bahçesinde daha önce kömürlük olup sonradan onarılan ufak evde yaşamaktadır. Yaşadığı ufak ev çocuklarıyla beraber hayata tutunmaya çalışan aileyi bir araya toplayan bir çatı görevindedir.

Reçel evi fikrinin ortaya atıldığı, bu projede yer alacak kişileri toplanıp projeyi konuştuğu yer olarak da Mehmet Bey'in evi yer almaktadır.

DİL VE ANLATIM

Öyküye çevre betimlemesiyle giriş yapılmış, kişiye dair açıklamalarda devam edilmiştir. Öyküde önemli yer tutan Emine teyzeye dair ayrıntılı bilgilere verilmiştir.

Anlatım benzetmeler ve ikilemelerle güçlendirilip deyimlerle desteklenmiştir.

Öyküde geçen benzetmeler:

“ Ya bu elsiz ayaksız yavrucaklar ne yapacak? Der çiçekleri gösterirdi.”
(s.58)

“ Bana ‘Salon çiçeği’ derdi, evden pek çıkmadığım için.” (s.58)

“ İşsizlik sorunundan kendisi sorumluymuş gibi kara kara düşünürdü.” (s.59)

“ Her şeyi planlamış gibi anlatıyordu.” (s.61)

Öyküde geçen ikilemeler:

“ **Renk renk** kasımpatılar, aslanağızları, güller dikti.” (s.57)

“ İşsizlik sorunundan kendisi sorumluymuş gibi **kara kara** düşündü.” (s.59)

“ Güzelce kuruldu koltuğa ve **ballandıra ballandıra** reçeli nasıl yaptığını anlattı.” (s.60)

“Ben de Emine teyzenin yanına oturmuş **hayran hayran** anlatışını izliyordum.” (s.61)

“ Babam, ellerini ovuşturuyor ‘ müthiş’, ‘ çok güzel’ diye **kendi kendine** konuşuyordu.” (s.61)

Öyküde geçen deyimler:

“ Annem **hak verirdi** ona.” (s.58)

“ Onları hep insanmış gibi düşünmesi çok **hoşuma giderdi.**” (s.58)

“ Dantel motifini **hayran kalırlardı** güzelliğine .” (s.58)

“ Babam, Emine teyzenin işsiz oğluna kendi çalıştığı yerde çaycılık işi bulunduğu kadıncağız bizi **yere göğe sığdıramaz** oldu.” (s.58)

“ Mahallemizdeki işsizler bu olaydan sonra babamın **yolunu gözlemeye** başladılar.” (s.59)

“ Yine de **sağa sola** telefon eder, arkadaşlarına sorar, çevresindeki insanlar için iş arardı.” (s.59)

“ Annem olayları **ciddiye almıyordu**, ama babam onun gibi değildi.” (s.59)

“ Önce şu reçeli nasıl yaptın onu anlat, sonra **hâl hatır sorarım.**”(s.609)

“ **Aklıma** herkesi rahatlatacak bir düşünce **geldi**, diyerek bizi meraklandırdı.” (s.60)

“ Babam ertesi gün işsizler listesini elime tutuşturup **bir bir** bu insanları bulmamı, akşam bizim evde toplantı yapılacağını **haber vermemi** istedi.” (s.61)

“ Yaptığı çilek reçelinin bir iş alanı oluşturmasından **gurur duyduğu** yüzünden belli oluyordu.” (s.62)

“ Bu yüzden **sözü uzatmadan** konuya gireceğim.” (s.62)

“ Herkes şaşkınlığını değişik ünlemlerle **dile getiriyordu.**” (s.62)

“ Reçel yapımevinin neresi olacağına **karar verildi.**”(s.63)

“Artık herkesin uykusu geldiğinden bir hafta sonra toplanmak üzere babam toplantıya **son verdi.**” (s.63)

“ Bu iş babamın çok **zamanını alıyordu** ve iki işi birden yürütmesi zor oluyordu.” (s.63)

9.ÖYKÜ FASULYEM BULUTLARA ÇIKAMAZ

ÖZET

Bir Haftadır babaannesinin yanlarında kalmasına sevinen çocuk, her akşam babaannesine masallar anlattırarak uyur. Masalda cinlerin, devlerin bulunduğu olağanüstü durumlardan dolayı annesi, babası tarafından azar işitse de babaannesini ikna edip her akşam kendine masallar anlattırır. Bazı akşamlar masallar dinleyip

korktuğu için geceleri altını ıslatsa da babaannesinin gönlünü yapar ve kendisine yeni bir masal anlattırır. Çocuk masalda gökyüzüne kadar uzanan sırık fasulyesini ve devlerden kaçıp fasulyenin yapraklarında saklanan çocuğu hayalinde canlandırmaya çalışır. Sabah uyandığında devli masal dinleyip altını ıslatmadığına sevinen çocuk o sevinçle annesine sarılıp söyler. annesi kupkuru uyandığına sevinmeyip masal dinlediği için kızar. Bu masalla beraber aklına fasulye ekmek gelen çocuk, balkondaki boş saksının birine fasulyesini eker ve onunla ilgili düşler kurar. Fasulyenin çok uzamayacağını bildiği halde hemen uzamasını beklerken bir hafta sonra toprak kabarır ve iki yeşil yaprak çıkar. Bunu bütün komşularına gösterip sevinen çocuk fasulyesi bulutlara tırmanamasa da onun için olağanüstü güzelliğindedir.

KONU

Babaannesinden masal dinlemeye bayılan bir çocuğun bir masalın etkisinde kalarak ektiği fasulyeyle ilgili düşler kurup ona dair sevinçleri konu edilmiştir.

İLETİ

“İnsanla hayalsiz yaşayamazlar” , “Hayallerimiz sayesinde güzel işlere adım atarız” hayallerin insanları mutlu ettiğini ifade eden iletiler verilmiştir.

KAHRAMANLAR

Çocuk

İsmi belirtilmeyen öykünün başkişisi olan çocuk, babaannesinden masal dinlemeyi sever, hayal gücü gelişmiştir ve kendi yaptıklarıyla kendini ödüllendirir. Çocuğun yaşı verilmese de korktuğunda gece altını ıslatacak ve masal dünyasına kendini kaptıracak kadar küçük olduğu sezdirilmiştir.

Babaanne

Torunuyla vakit geçirmeyi seven, ona kıyamayan, ona her akşam masallar anlatan sevimli bir karakterdir.

Anne

Çocuğunun gerçek dışı unsurların bulunduğu için masal kitabı okumasına ve masal dinlemesine karşı gelen, çocuğuna karşı anlayışsız davranan bir annedir.

ÇEVRE

Çocuk, babaannesiyile odasında muhabbetini eder, masallarını dinler. Masallarla bulunduğu ortamdan hayal dünyasına geçer. Hayal dünyasında hep gökyüzü vardır. Fasulyesini gökyüzüne çıkartmak ister. Fasulyesine dair mutluluğunu yaşadığı, komşularıyla paylaştığı ve fasulyesini yetiştirdiği yer ise evlerinin balkonudur.

DİL VE ANLATIM

Masal tadındaki öyküde birinci tekil kişi anlatım yöntemi kullanılmıştır. Sade anlatımda benzetmelere ve deyimlere yer verilmiştir.

Öyküde geçen benzetmeler:

“ O da şakayı anlar, ama inanmış gibi yaprak parmağını bana doğru sallardı.”
(s.66)

“ Çocuk tırmanıyor, tıpkı bir merdiven gibi fasulyenin yaprakları.” (s.68)

“ Büyülenmiş gibi ayrılamadım saksının yanında.” (s.71)

Öyküde geçen deyimler:

“ Ben sevinçten bir **çıglık atıp** onun yorganının altına girdim.”(s.67)

“ Uyumayacağıma **söz verdim.**” (s.67)

“ Ben de babaannemin **gönlünü almak** için oturma odasına gittim.”(s.68)

“ **Yüzüm iyice asıldı.**” (s.70)

Öyküde “ masmavi, kupkuru” pekiştirmeleri ve “ tembel tembel, fısıl fısıl” ikilemeleri kullanılmıştır.”

10.ÖYKÜ KAMİL

ÖZET

Çocuk, Pazar günü bahçede otururken bahçeye kimseye zararı olmayan, beş yıldır o mahallede yaşayan, mahallenin delisi olarak bilinen Kamil gelir. Çocuğa kapıyı açmasını söyleyince çocuk biraz korkup her zaman Kâmile ilgilenen babasına seslenir. Balkona çıkan baba Kamil’e selam verip bir tepsi yemekle bahçeye iner. Babasının Kâmile bu denli ilgilenmesi çocuğun dikkatini çeker ve babasına sorular sorar. O esnada Kamil de iştahla yemeğini yer. Çocuğun zor durumda olan, toplumca dışlanan Kâmile ilgilenip, ona yardım eden babasına karşı sevgisi daha da artar.

KONU

Mahallelerinde kimsesiz olan ve sokakta yaşayan birine yardım eden babasını izleyen çocuğun, babasına olan sevgisi ve saygısının artması konu edilmiştir.

İLETİ

Çevremizde yardıma muhtaç insanlara karşı duyarlı olmalıyız, onlara yardım etmeliyiz. Toplumca dışlanan insanlara karşı önyargılarımızı kaldırıp, yarının büyükleri bugünün küçüklerini bu konuda bilinçlendirmeliyiz.

KAHRAMANLAR

Çocuk

Öyküde çocuğun ismine ve fiziki özelliklerine yer verilmez. İnsanların Kamille kaba şekilde eğlenişine eleştirel gözle bakan, babasının Kamil'e yardım etmesini sorgulayan, bundan mutlu olup babasına olan sevgisini arttıran, gözlem gücü yüksek bir çocuktur.

Kamil

Beş yıldır bir mahallede yaşayan, akli dengesi yerinde olmayan biridir. Geceleri kömürlüklerde ve merdiven boşluklarında yattığından eli yüzü kapkara durur.

Mahalledeki büyükler ona zorla küfür ettirip gülerler. Herkes tarafından itelendiğinden ürkekleşmiş, bir tabak yemek karşılığında milletini işini yapan kimseye zararı olmayan biridir.

Baba

Öyküde Kamil'e yardımıyla dikkat çeken baba çevredekilerden farklıdır. Herkesin çalıştırdığı, itip kaktığı Kamil'e giyecek, yiyecek veren, ona olması gerektiği gibi davranan çok az sayıda insandan biridir. Diğer insanlardan farklı kıla bu özelliği çocuğunun gözünde ve yüreğindeki yeri daha da önem kazanır.

ÇEVRE

Olaylar çocuğun evinin bahçesinde gerçekleşirken arka planda Kamil'in yaşadığı mahalle vardır. Kamil'in mahalle insanları tarafından kaba muamele görmesinin yanı sıra geceleri yattığı kömürlükler ve merdiven gibi izbe yerlerden bahsedilmiştir.

Kamil'in çocuğun yaşadığı evin bahçesine gelmesi ile aralarındaki demir parmaklıklar olması çocuğun birden korktuğunda Kamille arasında mesafe oluşturmuştur. Babası balkona çıkana kadar çocuğun bahçedeki korkusuna bahçe kapısı yardımcı olmuştur.

DİL VE ANLATIM

Birinci tekil kişi anlatım yöntemi kullanılan öyküde sade bir anlatım tercih edilmiştir. Öyküde sadece “ kapkara, koskoca” pekiştirmeleri ve “ kaba saba, zaman zaman, bağıra çağıra, içten içe” ikilemelerine yer verilmiştir.

Öykünün başlığına ismi verilen kişiye dair bilgi ve bu kişinin çocukta bıraktığı etkiye ayrıntılı yer verilmiştir. Günlük hayatta kullanılan birkaç deyimle ve benzetmeyle anlatım güçlendirilmiştir

Öyküde geçen deyimler:

“ Büyükler, çocuklarına ondan **uzak durmalarını** söylerdi.” (s.74)

“ Yolda görse selam verir, **halini hatırını sorardı.**” (s.74)

“Kâmil’in kışın incecik gömlekle, su alan yırtık ayakkabılarla sokaklarda dolaşmasına **gönlü razı olmazdı.**” (s.74)

“ Şoför, **sorun çıkarınca** inmişler otobüsten, babam bir taksi şoförünü güçlükle **razı etmiş.**” (s.75)

“ Bir grup çocuk arkasına takılır, **canından bezdirene** kadar bağıra çağıra şaklabanlık ederdi.” (s.76)

“ Bir grup çocuk arkasına takılır, canından bezdirene kadar **bağıra çağıra** şaklabanlık ederdi.” (s.76)

“ İçlerinde yakın arkadaşlarımdan birisi varsa uyarırdım, ama onlara uymadığım için bu kez beni **alaya alırlardı.**” (s.76)

“ Gözümüzün önünde kötü şartlar içinde olan birini **görmezden gelemeyiz,** değil mi?” (s.77)

Öyküde geçen benzetmeler:

“ Nemli toprağa elimdeki çiviyle şekiller çiziyor, bozuyor; zaman zaman da çiviye mızrak gibi fırlatıp yere dik olarak saplamaya çalışıyordum.”(s.73)

“ Ona eğlencelik bir deli gibi davranmazdı” (s.74)

“ Günlerce aç kalmış gibiydi.” (s.76)

11.ÖYKÜ “ŞANS TALİH, KADER, KISMET ...”

ÖZET

Beş yaşında taşındıkları, mahallenin ilk yerleşenlerinde olduklarından mahallesinin git gide kalabalıklaşmasına, satıcıların gelmesine şahit olan çocuk arkadaşlarıyla birlikte ufacık şeylerden mutlu olup eğlenirler. Sokaklarına gelen macuncu bile söylediği manilerle onun gözünde çok farklı görünür. Haftada bir kurulan semt pazarlarında mahalledeki çocuklarla beraber su satmaya başlar. Bir gün “ Şans, talih, kader, kismet.. beş kuruşa” diye bağırarak ve çevresine üşüşen çocuklar görür. Beş kuruşa aldıkları kartonları kazıyarak çikolata, gofret, sakız, balon gibi şeyler kazanan çocuklar tarafından çok sevilen bu kazı kazananların “şans, talih, kader, kismet beş kuruşa ” sözü bu çocuğu da etkileyince bir kutu alıp satmaya başlar. Fakat ilk sokakta çikolata, gofret, balon gibi hediyeler alınınca geri kalan kazı

kazananları satamaz. Sonradan diğer satıcıların hile yaptığını öğrenen çocuk bir daha kazı kazan satar ne de kendi kazır.

KONU

Çevresindeki değişimin farkında olan bir çocuğun arkadaşlarına özenerek kalkıştığı işin sonunda yaşadıkları ve bundan nasıl ders çıkardığı anlatılmıştır.

İLETİ

Bazı şeyler aslında görüldüğü gibi değildir. Şans oyunlarından elde edilen kazanca güvenmemeliyiz. Hilenin karıştığı her şeyden uzak durmalıyız. Emeğimizle kazanmaktan vazgeçmemeliyiz.

KAHRAMANLAR

Çocuk

Beş yaşından beri aynı mahallede oturan altıncı sınıfa geçmiş bir çocuktur. Mahallelerine yeni gelen motorlu araçlardan, satıcılardan, macuncudan hazzeden bu çocuk mahalle sinin ilk zamanlardan sonraki değişimine farkında olarak inceleyip gözleyen biridir.

Aldatmacayı sevmeyen çocuk bu yüzden bir daha ne kazı kazan satmış ne de kazımıştır.

ÇEVRE

Öyküde bahsedilen tek mekân mahalledir. Çocuğun beş yaşında taşındıkları bu mahalle zaman içerisindeki değişimleri çocuğun gözünden belirgin şekilde verilmiştir. İlk zamanlarda kent merkezine yol bile olmayan bu mahalleye evler tamamlanıp yollar asfaltlanır. Zamanla motorlu araçların, satıcıların gelmesi mahalleye hareket katar. Mahalleye gelen macuncu ve sirk çocuğun unutamayacağı bir etki bırakır. Haftada bir kurulan semt pazarı çocuğun hem su sattığı hem arkadaşlarıyla eğlendiği önemli açık bir mekândır.

DİL VE ANLATIM

Yakın anlamlı kelimelerden oluşan tekerleme tadındaki başlıkla merak uyandırılan öyküye çevre betimlemesiyle giriş yapılmıştır.

İkilemelerle hareketlendirilen öyküde bir maniye yer verilmiştir. Öyküde sadece “ dört gözle beklemek ve haklı çıkmak” deyimleri kullanılmıştır.

Öyküde geçen ikilemeler:

Eskiden bataklık olan bu yere **yeni yeni** evler yapılıyordu.” (s.79)

“ Koskoca mahallede **tek tük** motorlu araç görürdük.”(s.79)

“ daha sesini **duyar duymaz** yerimizden fırladık.” (s.79)

“ bütün çocuklar **çığlık çığlığa** koştururduk aracın peşinden.” (s.79)

“ **Renk renk** plastik kap satıcısı, kalaycı, hallaç, macuncu...”(s.80)

“ Gür sesiyle tekerlemeler, maniler söyleyerek **sokak sokak** dolaşır.”(s.80)

“ Kutunun bir bölmesinde kıpkırmızı elma şekerleri, diğer bölümünden **renk renk** macunlar bulunurdu.” (s.80)

“ Sokağımıza girdiği zaman **büyük küçük** bütün çocuklar başına üşüşürdü.” (s.80)

“ **Uzun uzun** izler sonra bir koşu eve para almaya giderdik.”

“ Bizde eski çaputları top biçimine getiri, onun **peşi sıra** koştururduk.” (s.81)

“ Ama bu toplar, kaldırımlara belli aralıklarla dikilen dikenli ağaçlara **değer değmez** top patlardı.” (s.81)

“ birkaç sokak dolaşıp **süklüm püklüm** döndüm eve.” (s.82)

Öyküde geçen mani:

“ Gitme yârim uzağa

Düşürürler tuzağa

Yârime kurban olsun

Altmış paşa yüz ağa.” (s.80)

12.ÖYKÜ ELMADAKİ VİTAMİN

ÖZET

Murat her cumartesi semtlerinde kurulan pazarı çok sever. Her hafta pazarcıların yaşadıklarını izler ve annesine yardım etmek için beraber pazara gider. Annesinin köy kadınlarından alışverişini izler, hayatın pahalılığında yakınığını dinler. Murat annesiyle eve yaklaşırken apartmanın önünde gördüğü muz satıcısının tezgâhındaki muzlardan canı çeker. Onun muzlara takıldığını gören annesi bütün parayı elindeki torbalara harcadığını, muzdaki vitaminin elmada da olduğu olduğunu söyler ve eve girerler. O anda pazarda bir şey satmaya karar veren Murat eve gelince hemen satabileceği bir şeyler arar. Okuduğu kitaplardan on tanesini ve birkaç dergi seçip üzerlerine fiyat yazar. Onları birer birer torbaya koyarken üzüldüğü dayanamayınca fikrinden vazgeçer ve arkadaş olarak gördüğü kitaplarını yerlerine yerleştirir. Kitaplarını kaybetmeyi düşündükçe muz isteği giden Murat elma yemeyi tercih eder. Bir elma alıp hem elmasının hem okuduğu kitabın tadına varır.

KONU

Annesiyle gittiği semt pazarında gördüğü muzların canı çekmesi sonucu yaşadığı ikilem konu edilmiştir. Yiyecekler ile kitaplar arasında kalan çocuğun hissetleri üzerinde durulmuştur.

İLETİ

Her zaman düşünerek hareket etmeliyiz. Acele karar vermemeliyiz. Kitapların hayatımızdaki yeri ve önemini sorgulayıp bunun farkına varmalıyız.

KAHRAMANLAR

Murat

Öykünün başkışisi olan Murat, pazarları, pazardaki insanları seyretmeyi seven bir çocuktur. Annesinin kendi emekleriyle üretip saran insanlara karşı yaklaşımından etkilenip emekçi kadınlara sevgisi artar.

İstedikğine ulaşmak için yaratıcı fikirler oluşturan fikirlerini kendice düşünüp inceleyen, kitaplara düşkün, onları bir arkadaş olarak gören, kendi kendini mutlu etmeyi bilen, elindekilerle zamanın tadını çıkaran bir karakterdir.

Murat'ın Annesi

Alışverişlerinde kendi emekleriyle ürettiklerini pazarda satan köylü emekçi kadınlardan yapan, ekonominin iyi gitmeyişinden yakınan biridir. Hormonlu yiyeceklerden uzak duran, dikkatli bir tüketici ve bu konuda oğlunu uyaran bilinçli bir annedir. Alışverişlerinde bütçelerine uygun şekilde yapmayı alışkanlık edinmiş, oğluna da her şeyi söyleyen açık sözlü bir karakterdir.

ÇEVRE

Öyküde ön planda olan tek mekân pazardır. Murat'ın gözlemlerini yaptığı, annesine alışverişte yardımcı olduğu, oturdukları mahallede her cumartesi kurulan semt pazarıdır. Pazar, kitapta geçen tek açık mekân olup alışveriş ve köylü emekçi kadınlar hakkında fikir edindiği bir yerdir. pazardan sonra gelip kitaplarına kavuştuğu yer ise evleridir.

DİL VE ANLATIM

Yaşadığı sıradan bir durumdan ders çıkaran Murat'ın anlattığı öyküde birinci tekil kişi anlatım yöntemi ve sade bir anlatım kullanılmıştır. Öyküde bazı ifadelerde ikileme ve deyim kullanılmıştır.

Öyküde geçen ikilemeler:

“ Kaldırımların yanı sıra, yollara sergilerle kapandığı için taşıtlar **kolay kolay** geçemez.”(s.85)

“ **Bağrış çığırış** içinde bir gün yaşanır.” (s.85)

“ Babamın getirdikleri küçük, kahverengimsi ve **benek benek** olurdu.” (s.87)

“ Elma ise **süse püse** önem vermeyen, ama iç zenginliği olan sevimli meyveydi.” (s.89)

Öyküde geçen deyimler:

“ Emine abladan keçi peyniri alırken **halini hatırımı soruyor.**” (s.86)

“ Bütün kitaplarımdan neredeyse özür dileyecektim ki annemin sesiyle **kendime geldim.**” (s.89)

“ Hem elmanın hem de yeniden okuduğum kitabın **tadına vardım.**” (s.89)

Öyküde kitaplara düşkün bir çocuğun kitaplarından bahsederken onun için nasıl önem taşıdığı ve hangi kitabın nasıl etki bıraktığını tek tek sayması dikkat çekmektedir.

“ Bu kitaplara çok şey borçluydum. Dünyamı değiştiren, aydınlatan, canlandıran varlıklardı onlar.”(s.88)

“ Küçük Prens, elimden tutmuş kendi gezenine götürmüştü beni.

Köyden gelen ‘ Ökkeş’ in şaşkınlığı ile kentte bir de onun gözüyle bakmıştım.

‘ Bir Şeftali Bin Şeftali ‘ ile doğaya saygı durmayı öğrenmiştim.

‘ Kaşağı’ yürek sızısının ne olduğunu anlatmıştı.

‘ Küçük Kara Balık’ ile bilinmezi bilmenin önemini anlamıştım.”(s.88)

13.ÖYKÜ SOBACI

ÖZET

Ankara’nın dış mahallelerinin birinde iki katlı evin ikinci katında oturan Deniz’in ailesi alt katlarının boş olmasından faydalanarak bahçeyle de ilgilenirler. Bir gün ev sahiplerinin uzun zamanadır kiralayamadığı alt katı dükkân yapmaya karar verdiğini öğrenirler. Deniz sevinse de annesi bu duruma üzülür. Deniz bir sabah bahçe duvarlarının yıkımının sesiyle uyanır. Annesi ev sahipleri Süleyman Bey’ e duvarın yıkılacağını önceden haber vermiş olması böylelikle çiçekleri yan tarafa dikmiş olacağını söylese de Süleyman Bey’in bunu umursamadığını ima etmesiyle Deniz’in annesi Nevin Hanım sinirlenir. Televizyonun sesini sonuna kadar açsa da balyoz sesini sonuna kadar açsa da balyoz sesini bastıramayınca iki sokak ötedeki kız kardeşlerine gitmeye karar verir. Kısa sürede keke hazırlayabilen teyzesine gideceklerini öğrenen Deniz sevinerek hazırlanır ve çabucak teyzelerine

gelirler. Teyzesinin evde olmadığını görünce komşusuna sorarlar. Komşusunun daveti geri çevirmeyip orada otururlar. Deniz'in canı sıkılsa da annesi, teyzesinin komşusuyla dertleşir konuşur. Eve geldiklerinde ise ön bahçenin tamamen betonla kaplandığını görürler. Deniz, yapımını çabuk bitiren Süleyman Bey'in dükkânı bir sobacıya kiraladığını bir cumartesi sabahı dükkâna bir sobacının taşındığını görünce anlar. Bütün dikkatini işine veren, sadece işiyle uğraşan bu sessiz sobacı, mahalleye doğalgaz geldiği için oradan taşınır ve Deniz bu sobacının sessizliğini ve çalışkanlığını hiç unutmaz.

KONU

Uzun süredir alt katlarına kiracı taşınmadığından dükkâna çevrilmesiyle taşınan sobacının Deniz'de bıraktığı etki konu edilmiştir.

İLETİ

Kendimizi yalnızlığa alıştırmamalıyız. Her zaman çevremizdeki değişikliklere hazırlıklı olmalıyız. Bazı değişikliklerin yarattığı anlık olumsuzluklara takılmayıp getireceğin güzellikleri düşünmeliyiz. Çalışmanın hem kendi hayatımıza hem de çevremize olumlu etkileri vardır.

KAHRAMANLAR

Deniz

Hayatındaki sıradanlıktan bıkmış, alt katlarına yeni bir kiracı taşınacağından bile mutlu olan, annesinin çiçekleri için üzülmesine dayanamayacak kadar hassas bir çocuktur. Teyzesini çok seven, ilan ilan yazılarındaki hatalarını fark edecek kadar dikkatli, kendisine ilgi ve yakınlık göstermeyen insanları bile sevecek kadar sevgi dolu bir karakterdir.

Nevin Hanım

Deniz'in annesi Nevin Hanım bahçeyle, çiçeklerle ilgilenmeyi seven, onlara değer veren diğer yandan çabuk sinirlenen, şikâyetçi olduğu durumlarda uzun süre yakınan, karamsar bir bayandır.

Süleyman Bey

Denizlerin ev sahibi olan Süleyman Bey paraya çok önem veren bu yüzden evinin ilk katını dükkâna çeviren, çiçeklere bile değer vermeyen biridir.

Deniz'in Teyzesi

Denizlerin üç sokak ötesinde oturan teyzesi kısa sürede kek hazırlayabilmesiyle Deniz için özel bir bayandır.

Sobacı

Denizlerin alt katındaki dükkânı kiralayıp orada çalışan sobacı, gayet sessiz, bütün dikkatini işine veren, saç sakalı beyazlasa da canlı ve dinç görünen biridir.

ÇEVRE

Olayların hareket noktası Denizlerin oturduğu binanın alt katıdır. Denizler iki katlı binanın ikinci katında oturmakta ve alt katları kiralamadığında uzun süre boştur. Bu sayede Deniz ve ailesi bahçeyle ilgilenmişlerdir. Boş dairenin dükkâna çevrilmesi, yıkım esnasında bahçedeki çiçeklerin harap edilmesi ile tatsızlık yaşanır. Duvarların yıkılışını duymamak ve bahçenin beton oluşunu görmemek için Deniz ve annesi kısa süreliğine üç sokak ötedeki teyzesine gider. Teyzesine evde bulamayınca komşusunda otururlar.

DİL VE ANLATIM

Çevre betimlemesiyle giriş yapılan öyküde çevrenin çocuk karakterde bıraktığı izlenim açıkça anlatılmıştır. Deyimlerin ve ikilemelerin yoğun kullanıldığı anlatımda belirli yerlerde benzetme yapılmıştır.

Öyküde geçen deyimler:

“ Annemin kırgın sesi benim de **içimi burkmuştu.**” (s.92)

“ Teyzemin komşusu da **üstüne üstüne gidiyordu** annemi.” (s.97)

“ Dizlerine vura vura Süleyman amcaya **lanetler okuyor.**” (s.95)

“ Sokağımızın başına geldiğimizde yalnızca **hayal kurmuş** olduğumu anladım.”

“ Bir gün **cesaretimi toplayıp** sobacıya ‘ günaydın’ dedim.” (s.97)

“ Onun bir şey söylemeyeceğini anlayınca ben bütün **cesaretimi topladım.**” (s.99),

Öyküde geçen ikilemeler:

“ Tuğlalar **sağa sola** saçılmış, duvarın bitişiğine annemin **özene bezene** diktiği kasımpatılar toza bulanmış, bir bölümü molozların altında kalmıştı.” (s.92)

“ Benim de emeğim vardı op çiçeklerde; çünkü sulama işini annem **sık sık** bana verirdi.”(s.93)

“ Artık arkadaşlarımla üzerinde oturup ayağımı **sallaya sallaya** konuşup gülüşeceğimiz bir duvarımız yoktu.” (s.93)

“ Ama boş bir hayalmiş bu, teyzem evde değildi; **üst üste** zile bastık, belki nereye gittiğini biliyordur diye.” (s.94)

“ Bahçesiz yaşamaya alışmanın zorluğundan, **özene bezene** ektiği çiçeklerin ezildiğinden, nane ve maydanozların güneş görmeyen arka bahçede yetişmeyeceğinden söz etti.” (s.94)

“ **Kafe mafe** istemem.” (s.94)

“ Teyzemin komşusu da **üstüne üstüne** gidiyordu annemi.” (s.97)

“ Bir sürü **işsiz güçsüz** adam doluşur.” (s.95)

“ **Şakıdık şukuduk** tavla, okey sesinden başımı alamazsın.” (s.95)

“ Dizlerine **vura vura** Süleyman amcaya lanetler okuyor.” (s.95)

“ **İster istemez** kalktı annem.” (s.95)

“ Bir akşam yemekte babam **keyifli keyifli** gülerek.” (s.98)

“ Ben de **apar topar** merdivenlerden inip yanına gittim.” (s.98)

“ Okuduğum bazı çocuk romanlarındaki yaşlı, aksi, taş kalpli görünen, ama aslında **içten içe** altın bir kalp taşıyan benzetirdim onu.” (s.98)

“ Adımı bile öğrenemediğim hep ‘ sobacı amca’ dediğim yaşlı adam dükkâna nasıl **sessiz sedasız** ve çarcabucak yerleştiyse araç gereçlerinin aynı hızla kamyonete taşımaya başladı.” (s.98)

Öyküde geçen benzetmeler:

“ Kendimi tehlikelere karşı korunmasız kalmış, sokağa bırakılmış bir kedi yavrusu gibi duyumsadım.” (s.93)

“ Okuduğum bazı çocuk romanlarındaki yaşlı, aksi, taş kalpli görünen, ama aslında **içten içe** altın bir kalp taşıyan benzetirdim onu.” (s.98)

“Rüzgârda sallana iri bir çınar yaprağı gibiydi elleri.” (s.99)

Günlük hayatta karşılaşılan yazım yanlışları üzerinde de eğlenceli bir şekilde durulmuştur.

“Dükkâna taktırdığı cama koca bir kağıt yapıştırdı.Üstelik o kadar aceleye getirmiş ki iki sözcük de yanlış yazılmıştı: SATLIK TÜKKAN

Bu kağıt bir ay boyunca orada kaldı. Arkadaşlarımla bakıp eğleniyordum bu yanlış yazılmış ilana. Dükkânın camına pastel boyalarımızla, tebeşirler doğrusu yazıyorduk; ama Süleyman amca o yazıları görmüyor muydu, SATLIK TÜKKAN kağıdını düzeltmedi.

14.ÖYKÜ ERİK ÇEKİRDEKLERİ

ÖZET

Çukurova’da bahçeli bir evde Songül’ün ailesi yirmi dönümlük otlaklarını meyve bahçesi yapmaya karar verir. Kaya gibi toprağı yumuşatıp meyve fidanları dikerler. Songül dokuz yaşına geldiğinde meyve ağaçları da verimli hale gelirler. Dedesinin en sevdiği ve en küçük torunu olan Songül babasının yasakladığı bahçeden meyveleri dedesinden destek alarak toplar. Babası izin vermediği için dedesi bir gün gizlice bahçeden topladığı erikleri Songül’e verir. Ablasıyla erikleri yiyen Songül erik çekirdeklerini babası görmesin diye patlıcan yaprakları arasına itelerler. Akşamüstü babası bu çekirdekleri görünce Songül’ü ve ablasını azarlarken araya dedesi girer ve erikleri kendi yediğini bu cimriliğe son vermesini söyler. Eriklerine kıyamayan baba bu olaydan sonra her erik mevsiminde kendi elleriyle erikleri toplayıp kızlarına verir. Songül ve ablası bu olayın anısına çekirdekleri toprağı gömerek belki fidan çıkacağı hayallerini kurarlar.

KONU

Bahçelerindeki erikleri babasından gizlice yiyip çekirdeklerini saklamaya çalışırken edindikleri alışkanlığı sürdürmesi konu edilmiştir.

İLETİ

Sahip olduklarımızı yakınlarımızla paylaşmalıyız ki cimrilik kimseyi mutlu etmez. Çocuklara karşı sert davranmak yerine onların anlayabileceği şekilde ortak kurallar koymalıyız.

KAHRAMANLAR

Songül

Songül dokuz yaşlarında açık tenli, dedesinin en sevdiği veren küçük torunudur. Ablası Şengül’den daha ön planda olan Songül’e dedesi “Beyaz “ diye seslenir ve dedesinden aldığı destekle bahçedeki erikleri daha lezzetle yiyen durağan bir karakterdir.

Songül’ün Babası

Yıllardır otlak olarak kullanılan taşlaşmış toprağı sürerek pamuk yumuşaklığına çeviren azimli ve inatçı yapıda olan baba meyve dallarına zarar geleceğinden korkup kimseye meyvelerden yedirmeyen cimri biridir. Meyveler toplandığında hemen öfkelenen, kızan biri iken Bekir Dede’nin ona kızıp onu uyarması üzerine kendi eliyle erikleri toplayıp çocuklarına sunması ile devingen karakter özellikleri sergiler.

Bekir Dede

Bulunduğu yerin iklimine uygun olmamasına rağmen bahçeye ceviz ekecek kadar inatçı, insanların söylediklerin kulak asmayan biridir. Açık tenli insanları seven bu yüzden küçük torunu Songül'e düşkün, ona kıyamayıp kendi elleriyle bahçedeki meyveleri toplayıp veren bu konuda oğlunu karşısına alan baskın bir karakterdir.

ÇEVRE

Öyküde olaylar Çukurova'nın bir köyünde geçmektedir. Karşımıza bir kızın dokuz yaşlarındayken babasından erik yiyemediği bahçe çıkmaktadır. Yıllar önce devletin köylülere dağıttığı arazi otlak iken emeklerle meyve fidanları da dikilerek bahçeye çevrilir. Bu bahçeye inatla ceviz fidanı diken Bekir Dede ceviz fidanının yanına yaşayacağı bir kulübeyi yapar. Bu kulübe il Tom Amca'nın kulübesine hatırlatma yapılmıştır.

DİL VE ANLATIM

Birinci tekil kişi anlatım yöntemi kullanılan öykünün girişinde çevreye dair ayrıntılı şekilde bilgi verilmiştir. "Heidi" ve "Tom Amcanın Kulübesi" eserlerinden bahsedilerek eserlere hatırlatılma yapılmıştır. Öyküde yoğun şekilde ikileme ve deyim kullanılmıştır.

Öyküde geçen ikilemeler:

"Arabadan **kendi kendime** inebilecek yaşta olduğum halde dedem..."(s.103)

"Ablam ve ağabeylerimle ayağımızı at arabasından **sallaya sallaya** yolculuk yapmak çok eğlenceliydi." (s.104)

"**Yutkuna yutkuna** işe devam ederdik." (s.104)

"Güneş **yavaş yavaş** batmaya başladığında işi bıraktık."(s.105)

"Baba, çocuklar gibi **gizli gizli** erik mi kopartıyorsun dallardan?" (s.106)

Öyküde geçen deyimler:

"Doğduğumda, babam devletin topraksız köylülere dağıttığı arazilerden bir bölümüne sahip olma şansını **elde etmiş**."(s.101)

"Annem de babam da ceviz fidanı serin hava ister, kavrulur bu fidancık dese de hiç **kulak vermemiş** onlarla dedem." (s.102)

"Tom Amcanın Kulübesi'ni okurken dedemin kulübesi **gelirdi aklıma**."(s.103)

“ İneğinden yeni sağıp kocaman ocağında kaydattığı sütü içerken, yine sevdiğimi ‘Heidi’ kitaplarındaki büyükbaba **gelirdi aklıma.**”(s.104)

“ Bana kalırsa babam dalların kırılmasından, eriklerin **ziyan olmasından** çekiniyordu.” (s.105)

“ Üstelik dedemin sevgisi, çocukça hevesimizi **ciddiye almış** olması çoşku vermiş, çalışma isteğimizi arttırmıştı.”(s.105)

“ Ne yapayım oğlum, **canım çok çekmişti.**” (s.106)

“ Böylece hem o olayı anımsayıp gülüşüyorduk, hem de yeni bir erik fidanı çıkar buradan diye **hayaller kuruyorduk.**”(s.107)

15. ÖYKÜ KARABAŞ YAŞLANINCA

ÖZET

Ailenin son çocuğu olan Gonca'nın en yakın arkadaşı yaşlı köpeği Karabaş'tır. Bütün vaktini onunla geçirir, onunla konuşur ve sırlarını ona anlatır. Yaşlı ve uysal Karabaş, Gonca'nın söylediklerini anlarmışçasına tepkiler verir. Bir gün Karabaş ile birlikte kırlarda dolaşırken birden irkilip hırlayarak eve koşar. Evin önündeki dut ağacına bağlı başka bir köpeğe havlamaya başlar. Gonca dut ağacına bağlı sarı köpeği koruyarak Karabaş'ı azarlar. Bu köpeği abisine soran gonca abisinin Halil Amca'dan aldıkları yeni köpek olduğunu öğrenince sevinir ve ona hemen isim bulmaya çalışır. Abisi Karabaş'ın yeni köpekle anlaşamazsa öldürülebileceğini söylemesine çok üzülen Gonca Karabaş ile yeni köpekleri Kont'u yakınlaştırarak birbirlerine alıştıtır. Onların arkadaş olmasını başaran Gonca kendisiyle gurur duyar.

KONU

Yaşlanan köpeğinin kaybetmemek için evlerine yeni aldıkları köpeğe alıştıran bir kız çocuğunun yaşadığı mutluluk dile getirilmiştir. Abisinin acımasız tavırlarından korkan bir kız kardeşin çabalayıp istediği sonuca ulaşması anlatılmıştır.

İLETİ

Hayvanlara karşı vicdanlı olmalıyız. Hayvanları beslerken, onlara bakarken özen göstermeliyiz ve onların da insanlar kadar hassas olduğunu bilmeliyiz.

KAHRAMANLAR

Gonca

Ailesinin yedinci ve son çocuğu olan Songül öykünün başkişisidir. En yakın arkadaşı köpeği, Karabaş'tır. Onunla dertleşip, sırlarını paylaşır. Onu kaybetmek için

azimle yeni gelen köpekleriyle birbirini alıştıırır. Hayvanlarına değer veren, onlara zarar geleceği korkusu taşıyan hassas bir çocuktur.

Gonca'nın Abisi

Gonca ile uğraşmayı seven, hayvanların acı çekmemesi için öldürüldüğünü küçük kardeşine söyleyip onu üzen, kendi dediğini yaptıran, kardeşine fikir sormayan biridir.

ÇEVRE

Öyküde çevre geri planda kalarak sadece olayların nerede geçtiğine dair ayrıntılardan mekâna dair bilgilere ulaşılmaktadır. Öykünün başkişisi Gonca köpeğiyle vakit geçirdiği kırlardan ve köpeklerinin durduğu evlerinin önünden bahsedilmektedir. Köpeklerin biri dut diğeri asma ağacı altında yatmasıyla evlerinin önünün ağaçlık olduğu hissettirilmiştir.

DİL VE ANLATIM

Üçüncü tekil kişi anlatım yöntemi kullanılan öykünün girişinde çocuk kahramana dair bilgi verilmiştir.” Havlama, hırlama, şaklatma, çıtır” yansımaları kullanılan öyküde benzetme kullanılarak anlatım güçlendirilmiştir.

Öyküde geçen benzetmeler:

“Karabaş ağır adımlarla yanında yürürken hep onu dinlermiş gibi görünüyordu. Bu haliyle görmüş geçirmiş bilge bir insana benziyordu Karabaş.”(s.110)

“Karabaş, tüylerin kırılmış senin, iyice yaşlandın artık, ninem gibi kulağın da ağır işitiyor, derdi.” (s.110)

“ Karabaş anlamış gibi boynunu büker; üzgün üzgün bakardı. Gonca ona iyice yüklenir, şakanın dozunu arttırırdı:” (s.110)

“ Gövdesi yay gibi gerildi.” (s.110)

“ Karabaş da konuşulanları anlıyormuş gibi üzgün üzgün bakıyordu onlara.” (s.114)

“ O sabah tandırda pişirmişti annesi, mis gibi kokuyordu.” (s.116)

Anlatım ikilemelerle hareketlenirken, günlük hayatta kullanılan deyimlerle anlatıma mecaz anlamlar yüklenmiştir.

Öyküde geçen ikilemeler:

“ Bu **çıtır çıtır**, ballı baklava ile kutladılar Gonca'nın gelişini.”(s.109)

“ Karabaş anlamış gibi boynunu büker; **üzgün üzgün** bakardı. Gonca ona iyice yüklenir, şakanın dozunu arttırırdı:” (s.110)

“ Gonca ne olduğunu anlamak için **sağa sola** baktı, ama Karabaş'ın tedirginliğini anlayamadı.”(s.110)

“ Gonca soruları soluk almadan **arka arkaya** sormuştu.” (s.111)

“ İkisine de **ayrı ayrı** sesleneceğimize bir kez seslendik mi **koşa koşa** gelirler, dedi.”(s.112)

“ Öyle **saçma sapan** adlar bulup kafamı karıştırma.” (s.113)

“ Karabaş da konuşulanları anlıyormuş gibi **üzgün üzgün** bakıyordu onlara.” (s.114)

Öyküde geçen deyimler:

“ Öyle saçma sapan adlar bulup **kafamı karıştırma.**” (s.113)

“ Eğer hemen ölecek şekilde kalbine **nişan alırsam acı çekmez.**” (s.115)

“ Onun açlıktan ölmesine de, acımasızca öldürülmesine de **göz yummazdı.**” (s.115)

“ Gonca **gurur duyuyordu** yaptığından.” (s.118)

KİTABIN ADI : TUNA'NIN BÜYÜLÜ GEMİSİ

Resimleyen : Özgür GÜCÜYENER

Kitap Türü : Öykü

Basım Yeri : İzmir

Basım Yılı : 2011

Yayınevi : Tudem

Sayfa Sayısı : 78

ÖZET

İlkbahar'da bir gün Tuna bahçede papatya yapraklarını kopararak annesinin gelip gelemeyeceğine bakar. Moralsız şekilde kendi kendine söylenen Tuna yemeğe de oturmak istemez. Kağıttan yaptığı kayığı alıp avludaki su birikintisinde yüzdürmeye gider. Bir yandan rüzgarda hareket eden kayığını izler bir yandan hayaller kurar. Artık kendisi Kaptan Tuna'dır. Batmayan Büyülü Gemisi ve yolcuları ile yolculuğa başlar derken ablası seslenir. Yemekte masadaki gazetede gördüğü pasta resmine takılır. Annesinin ona yaptığı pastayı yediğini hayal eder. Yemekten sonra doyamadığı kaptancılık oyununa geri döner. Oyun esnasında Salih Amca'nın hızla geldiği arabasının sesini duyar. Ablasına Salih Amca'nı ne kadar şanslı kendilerinin ise ne kadar şanssız olduğundan bahseder. Şanslarının olmayışında

babasını Fransa'ya, annesinin kentte iş bulmaya gittiğini söyleyip oyunu bırakır. Ailesini bu durumdan kurtarmak için hazine aramaya karar veren Tuna'yı hazine olmadığına ikna edemeyen anneannesini bunun üzerine onları Tuna'yı ve ablasını böğürtlen toplamaya gönderir. Bu esnada Salih Amca'nın evini, bahçesindeki havuzu görür ve bir gün dedesinin gömüsünü bulunca böyle bir e yaptıracağına söz verip yoluna devam eder. Yolda bulduğu nalın şans getireceğini düşünen Tuna eski nalı kapılarına asar. Zorla uyuduğu ve rüyasında annesini görse de bir hafta içinde değişen bir şey olmaz. Tuna ona şans getirecek başka bir şeylerin olduğunu düşünüp bunu anlamak için Salih Amca'nın evinin oralarda dolaşır ve simsiyah atının üzerinde gördüğü Salih Amca'nın ellerindeki beyaz eldivenleri görünce kimsede görmediği bu eldivenlerde bir şey olduğunu düşünür. Bakkala, berbere sorsa da eldiven bulamayınca en son anneannesinin gelinlik eldivenleri takan Tuna tesadüfen duvara çarpmasıyla düzelen televizyonun eldivenler sayesinde olduğunu düşünür. Bir gün anneannesine bezelye ayıklarken bir bezelyeden dokuz tane bezelye içi çıkınca o bezelyenin şanslı olduğunu ve bu şansın ona geçebileceğini düşünerek cebinde saklar. O esnada tarlalarını satması için anneannesini ikna etmeye gelen Salih Amca Tuna'nın elinde oynadığı bezelye tanelerini görür ve ağzına tar. Tuna buna sinirlenir. Salih Amca'nın toprakları satın almayı ısrar etmesinin altında hazine olduğunu düşünerek ertesi gün ablasıyla patates sökme bahanesiyle tarlaya gider. Tarlada zorla kazdıkları toprakta çatlak testi dışında bir şey bulamayan tuna boşuna hayal kurduğunu düşünüp sinirlenir. Bir hafta sonra bahçede kaptancılık oynarken annesi gelir. Annesiyle hasret gideren Tuna ertesi sabah kahvaltı ederlerken polislerin Salih Amca'yı götürdüklerini görünce onun tarihi eser kaçakçısı olduğunu öğrenir ve o günden sonra Tuna şans diye bir şeyin olmadığını her şeyin çalışılarak gerçekleştiğini öğrenir.

KONU

Kente çalışmaya giden annesine kavuşmak için çevresindeki birtakım şeylerden şans bekleyen ve hayal kuran bir çocuğun yaşadıkları anlatılmıştır.

İnsanların iş bulma telaşı, geçim sıkıntıları yüzünden aileleriyle yaşadığı ayrılıklar ve bu durumun çocuklardaki etkisi üzerinde durulmuştur.

İLETİ

Hiçbir zaman ümidimizi kesmemeliyiz. Hayallerimize ulaşmak için çalışmalıyız. Nesnelere ya da insanlardan şans beklemek yerine şansını kendimiz

yaratmalıyız. Şans üzerinde durulan öyküde “hiçbir şeyin aile kadar önemli olmayacağı “ vurgulanmıştır.

KAHRAMANLAR

Tuna

Ablası ve anneannesi ile köyde yaşayan ve annesinin şehirden gelmesini bekleyen Tuna öykünün baş kişisidir. Hayal kurmayı seven, eşyaların şans getirebileceğine inanan, annesine olan özlemini sık sık hayal kurarak gideren bir çocuktur. Her şeyin şansa bağlı olduğunu düşünüp boş şeylerden ümitlenir, köydeki zengin Salih amca’ya özenen Tuna çevresindekilerin sözlerine pek kulak asmaz.

İlk başlarda eşyaların şans getireceğine inanarak olmadık işlerle uğraşan Tuna, örnek aldığı Salih amca’sının nasıl biri olduğunu öğrendikten sonra boş işleri bırakarak her şeye çalışarak ulaşabileceğine inanmaya başlayarak devingen bir karakter özelliği sergilemiştir.

Suna

Bir abla olarak daha olgun ve mantıklı davranan, Tuna gibi şans getirecek bir şeyler aramayan, bol bol kitap okuyan bir çocuktur. Annesinin gelişine sakin bir şekilde bekleyip Tuna gibi hayaller kurmayan durağan bir karakterdir.

Anneanne

Kızının kent iş bulması için gittiği günden beri Tuna ve Suna’ya bakan anneanne sabırlı, torunlarını seven, onları dünyanın en değerli hazinesi gören bir kadındır. Çocuklara çalışmanın ne kadar önemli olduğunu anlatmak için dedelerinden bahseder.

Salih Amca

Sadece çocuklara karşı değil çoğu insana karşı sert davranmasına rağmen sahip olduğu evi ve arabasıyla Tuna’nın gözünde apayrı yeri olan, mal varlıklarını tarihi eser kaçakçılığı ile kazanan kötü karakterli bir adamdır. Zorla insanların topraklarını satın almayı çalışır, davranışları ile onları rahatsız eder. Yaptığı tarihi eser kaçakçılığı yüzünden sonunda polisler tarafından yakalanır.

ÇEVRE

Öyküde olaylar Tuna’nın ablası ve anneannesi ile yaşadığı Yeşil Bağ köyünde geçmektedir. İlkbahar güneşinin canlandırdığı köy Tuna için annesinden uzakta kaldığı sıkıcı bir yerdir. Bu sıkıcı ortamda dikkatini çeken ve yeni hayaller kurmasına sebep olan yer ise Salih Amca’nın görkemli evidir. Havuzlu bahçesinde Tuna’nın hayallerinde yüzdürdüğü gemisi ile annesine kavuşmasını sağlayan, onu

mutlu eden bu ev öykünün önemli mekânlarından biri olmuştur. Tuna'nın uğradığı bakkal ve berber dükkânları üzerinde durulmayan geçiş mekânlarıdır.

DİL VE ANLATIM

Üçüncü tekil kişi anlatım yöntemi kullanılan bu öyküye ilkbaharın köy üzerindeki hoş yansımalarının betimlemesi ile giriş yapılmıştır. Öyküde yer yer eksilteli cümleler kullanılmıştır. Anlatım benzetmelerle güçlendirilirken deyimlerle de desteklenmiştir.

Öyküde geçen benzetmeler:

“ Şu resimdeki pastalar gibi pasta yapsın .” (s.14)

“ Suna bu düşünceyi beğenmemiş gibi yüzünü ekşitti.” (s.14)

“ Ablan ve sen, ikiniz hem benim için hem de anneniz için dünyanın en değerli hazinesisiniz.” (s. 20)

“ Düşünde Salih Amca'nın bahçesi gibi büyük bir bahçe içindeydi.” (s.30)

“ Balıklar sanki bu gemiyi kötülüklerden koruyan perilermiş gibi çevresinde yüzerek bir halka oluşturuyordu.” (s.30)

“ Dünyayı bir masal gibi yaşamaktan vazgeç ! (s.45)

“ Dalları yine öyle kurumuş çalılar gibi kara kara duruyordu.” (s.50)

“ Ay ışığı bahçeyi gündüz gibi aydınlatmış.” (s.57)

“ Hepsi de patates gibiymiş, ama altından yapılmış patatesler.” (s.67)

“ Suna kardeşi gibi telaşlı değildi, sakince yanıtladı.” (s.71)

Öyküde geçen deyimler :

“ Yolcular ona saygı gösteriyordu.” (s.11)

“ Bayatlayınca bir **işe yaramaz ki.** “ (s.14)

“ Tuna'nın hayalleri suya düşmüştü. (s.15)

“ Ne zaman babalarını sorsalar **gözleri dolardı.**” (s.15)

“ Tuna **kulak kabarttı** ve uzandığı yerden kalkıp çitlerin üzerinden yola baktı.” (s.16)

“ Salih amcanınki gibi **tozu toprağa katan** bir de araban olacak.” (s.21)

“ Tuna'nın **düşlere dalması** pek çabuk olmuştur.” (s.24)

“ Bir gün dedesinin gömüsünü bulunca, bu evin aynısından yaptıracağına kendi kendine **söz verdi.**” (s.26)

“ İşte! İşte bize **uğur getirecek** şeyi buldum.” (s.27)

“ Bu hallerle **uykuya** daldı.” (s.30)

“ Dedesinin hazinesini daha aramaya başlamamıştı; ama ne yapıp ne edip bu işe bir **çözüm bulacaktı.**” (s.32)

“ Ablasının söyledikleri **içini acıtıyordu** Tuna'nın ama bir şeyde diyemiyordu.” (s.33)

“ Heyecanlandı, **dili dolaştı.**” (s.34)

“ İşte bu kalın ses Tuna'nın **aklını başından aldı.**” (s.42)

“ Tuna'nın **yüreği ağzına** geldi.” (s.44)

“ Tuna şaşkınlığını **üzerinden atmış,** yaptığıyla gurur duymaya başlamıştı.” (s.48)

“ Hemen **havalara girme** Tuna, televizyonu çarptın ya...O zaman, düzelmiştir dedi.” (s.49)

“ Eldivenleri taktığı gün her şey **yolunda gitmeye** başlamıştı.” (s.52)

“ Fazla mal gözmü çıkarır ona?(s.64)

“ Belki bir daha hiç bulamayacağı dokuz taneli bezelyeyi midesine indirdiği için öyle **öfke duydu** ki bu adama.” (s.64)

“ Kahvaltıda ablasına hiç **rahat vermedi.**” (s.68)

“ Anneannem bizim **hazıra konmamızı** istemiyor da onun için öyle konuşuyor.” (s.68)

“ Senin **aklına uydum,** boşuna yoruluyoruz.” (s.69)

“ O gün bir **karara vardı** Tuna.” (s.78)

Öyküdeki pekiştirmeler ve ikilemeler söyleyişe ahenk katmıştır.

Öyküde geçen pekiştirmeler:

“ İşte **koskoca** bir deniz, denizde kendisinin yaptığı beyaz bir gemi, denizde yol alıyor.” (s.11)

“ Sayın yolcular, biraz sonra **masmavi** deniz üzerinde güzel bir yolculuk yapacağız. “ (s.12)

“ Üzerinde üç tane mum olan **koskoca** bir çikolatalı pasta resmi görmüştüm. (s.13)

“ Suna, patates salatasıyla **dopdolu** tabağı tamda bu resmin üzerine koydu.” (s.13)

“ Gölgelekler altındaki salıncaklar **bomboş.**” (s.23)

“ **Simsiyah** bir atın üzerinde kurumla oturuyordu Salih amca.” (s.34)

“ Sen artık beyaz eldiven takacaksın ya, **paramparça** olsa bile tamir edebilirsin.” (s.46)

“ Şimdi **yemyeşil** görünen bu tarlada annesiyle birlikte nasıl çalıştıklarını anımsadı.” (s.68)

Öyküde geçen ikilemeler:

“ Tuna **aklı fikri** çikolatalı pasta, mutfağa gitti.” (s.13)

“ Tabii, iyi ki buna da kurs açıldığında katılmış **biçki dikiş** kursuna.” (s.15)

“ Yoldaki tavuklar, kediler **sağa sola** kaçar, özellikle tavuklar bunu yaparken çığlık çığlığa bağırırlardı.” (s.18)

“ Bu sırada üçü de evin önünden **ağır ağır** geçen kamyonu çevirdiler.” (s.21)

“ Hele geceleri geminin geçişini izlemek için kıyıları binlerce insan dolaşır, geminin sarı, kırmızı, yeşil **pırl pırl** ışıklarına hayranlıkla bakıyorlardı.” (s.30)

“ İnanmayan gözlerle **sinsi sinsi** bakıyordu Salih.” (s.42)

“ Sandığın odanın bulunduğu kapısını kalbi **güm güm** atarak açtı.” (s.43)

“ Dalları yine öyle kurumuş çalılar gibi **kara kara** duruyordu.” (s.50)

“ Şimdi uyandırıp soramaz ki **mışıl mışıl** uyuyor Suna.” (s.56)

“ Salih **pis pis** güldü.” (s.63)

“ Yoksa **gizli gizli** şeker mi atıştırıyorsun?(s.63)

“ **Çıka çıka** kırık bir testi kulpu çıkmıştı.” (s.69)

“ Bizim en gerçek altınımız o, hepsi de **sarı sarı** ve **tombul tombul**...(s.72)

“ Polis, Tuna’ya **ters ters** baktı.” (s.76)

“ Salih, arka koltukta **süklüm püklüm** oturuyor, başını kaldırıp Tuna’nın yüzüne bakmıyordu utançtan.” (s.76)

Altı bölümden oluşan öyküde Tuna’nın hayalleri ile okurun hayal gücü gelişmesine yardımcı bulunmuştur.

RESİM

Öyküde sayfanın bütünü kapsayacak şekilde on altı renkli resim kullanılmıştır. Konu ile iç içe olan bu resimlerde kişiler ön plandadır. Anlatımda fiziksel betimlemelere yer verilmeyen kahramanlara dair merak resimlerle giderilmiştir.

KİTABIN ADI : YANGIN TÜPÜYLE UÇAN ÇOCUK

Kitabın Türü : Öykü

Resimleyen : Çınar Dize SERTBARUT, Emre Ozan ŞİRİN

Basım Yeri : Ankara

Basım Yılı : 2014

Yayınevi : Tudem

Sayfa Sayısı : 94

1. ÖYKÜ YANGIN TÜPÜYLE UÇAN ÇOCUK

ÖZET

Her Cuma son dersi okuma saatine ayıran Elif Hanım, bu kez küçük öğrencilerine okula gelen sivil savunma ekibi ile deprem tatbikatı yapacaklarını söyler. Daha tatbikat kelimesini bile anlamayan minik öğrenciler kendi aralarında konuşmaya başlar. Efe, Başak ile dalga geçip onu ağlatırken Samet, internette izlediği yangın tüpüyle uçuş fikrindedir. Biran evvel yangın tatbikatının yapılmasını ister.

Sivil savunma görevlisi çocuklara deprem esnasında neler yapacaklarını anlatırken, müdür siren sesi için cdleri bilgisayara taratamayınca sinirlenir ve siren sesi çıkarması için Boran'ı çağırır. Müdürün masasında, alerjisi olduğu nane şekerinden dolayı hapşırılmaya başlayınca öğrenciler mecburen zil sesiyle bahçeye çıkarılır ve tatbikatın ikinci aşamasına geçilir. Sınıfta kalan iki öğrenciyi kurtarmak için harekete geçen ekip başlarındaki kasktan duymayıp yanlış anladıkları sınıfa girerler. Ekip yanlış girdikleri sınıfta bu tür tatbikatları çocukça bulan sekizinci sınıf öğrencileri Cenk ve Sedat vardır. Tuvaleti gelen Cenk'i ve yükseklik korkusu olan Sedat'ı aldığı gibi halatla aşağıya indirir. Bağırış ve çığırışlar bütün mahalleyi inletirken öğrenciler çok gerçekçi bulduğu bu kurtarıcı alkışlar ve sıra yangın tatbikatına gelir.

Çalı çırpı yakılarak oluşturulan ateşi yangın tüpüyle söndürecek gönüllü aranırken Samet ne zamandır beklediği anın geldiği için hemen atılır. İtfaiyeci bir şey söylemeden tüpün pimini çekip mandala basıp bacaklarının arasındaki yangın söndürme tüpüyle birkaç saniye uçar ve yere düşer. Dizi ve yüzü yaralanan Samet okul idaresinden azar işitir ve sivil savunma ekibi de araç gerecini toplayıp gider.

KONU

İlk kez sivil savunma ekibi gören ve tatbikat yapacak olan minik öğrencilerin yaşadıkları, çevresine yaşattıkları anlatılmaktadır.

İlköğretimin alt sınıflarında yaşanabilecek tehlikeler eğlenceli şekilde yansıtılmıştır.

İLETİ

Hayalperest çocukların hayallerini gerçekleştireceği günü bekledikleri öykünün en belirgin iletisi olmuştur.

Öykü, çocukların doğal afet konusunda mutlak bilinçlendirilmesi gerektiği ve çok masum gözükken davranışların sonunda beklenmedik kazaların olabileceği üzerinde okuru düşündürmektedir.

KAHRAMANLAR

Öyküde bir ilköğretim okulunda sivil savunma ekiplerinde doğal afet tatbikatı yaptırılan öğrenciler yer almakta ve birebir öğrencilerin yaş gruplarından bahsedilememektedir. Kahramanlar olaylara dahil olma sürecine göre incelenmiştir.

Elif Hanım

Elif Hanım, her Cuma öğrencilerle kitap okumaya vakit ayıran bir sınıf öğretmenidir. sivil savunma ekiplerinin yapacağı tatbikatı bile zorlukla anlattığı yaramaz ve gürültülü öğrencileri vardır.

Efe

Efe, arkadaşlarıyla dalga geçip, arkadaşlarını kızdırmayı seven haylaz bir öğrencidir. Sıra arkadaşı Başak'ı ağlatacak kadar kaba konuşan bir çocuktur.

Başak

Efe'nin sıra arkadaşıdır. Efe ile sık sık tartışan, onun sözlerini ciddiye alıp hemen üzülen, Efe'nin yaptıklarına karşılık vermeye çalışan bir çocuktur.

Samet

Hayalperest bir çocuk olan Samet, hayalini gerçekleştirebilmek için her fırsatı değerlendirir. Yapmak istediklerinin nasıl sonuçlar doğuracağını düşünmeyen, baştan sona kadar hayallerine bağlı olan durağan bir karakterdir.

Boran

Usta bir şekilde siren sesi çıkarabilen, koridorlarda bu taklidi yapmasından dolayı çok ceza almış sekizinci sınıf öğrencisidir. Kimsenin bilmediği yönü ise nane şekerine alerjisi olmasıdır.

Sivil Savunma Ekibi ve Şefi

Okula gelerek öğrencilere deprem ve yangın gibi doğal afet durumlarında ne yapacaklarını sabırla anlatıp tatbikatlarla gösteren ekiptir. Bu eki yöneten kişi de eki bir şefidir.

İtfaiyeci

Yangın tatbikatı yaptıran ve yaptırırken çocukları da tatbikata katmaya çalışan itfaiye görevlisidir.

Ali

Deprem tatbikatı esnasında şımarıklık yapan, öğretmenlerin yaptığı uyarılara karşılık veren, ukala bir öğrencidir.

Ömer Bey

Tatbikat gereği dışarıya çıkmaya çalışan, öğrenciler gözetleyip onları uyaran, terbiyesiz öğrencileri kovalayacak kadar gergin bir öğretmendir.

Müdür ve Müdür Yardımcısı

Kitapta isimleri verilmeyen okul idarecileridir. Müdür ve yardımcısı öğrenciye hapsirdiği için kızacak kadar sinirli ve sert kişilerdir.

Cenk

Sivil savunma ekibinin tatbikatından kaçmış sekizinci sınıf öğrencisidir. Bu uygulamayı basit bulduğunu söylemesine rağmen korkudan tuvaletini tutamaz.

Sedat

Tatbikatı basit bulup kaçan diğer sekizinci sınıf öğrencisidir. Aşırı yükseklik korkusu olan Sedat üçüncü kattan aşağıya indirilirken bütün mahalleye bağırışını duymuştur.

ÇEVRE

Öyküde olaylar bir ilköğretim okulunda geçmektedir. Elif Hanım, sınıfında başlayan hareketliliği bütün okula katacak siren sesi için müdür odasında birtakım olaylar yaşanır ve öğrenciler bahçeye çıkarılır. Üçüncü katta öğrencilerin indirilmesiyle olayların çoğu kapalı bir mekânda gerçekleşirken bütün olayları bitirecek Samet'in tüple uçuş olayı okul bahçesinde meydana gelmiştir.

DİL VE ANLATIM

Öyküde üçüncü tekil kişi anlatım kullanılmıştır. Yazar öyküyü eğlenceli hale getirmek için öğrenciler arasındaki diyaloglara yer vermiştir.

8-10 yaş grubuna hitap eden bu öyküde öğrencilerin kelime hazinesini yoklamak için anlamı bilinmediği tahmin edilen kelimeler soru yoluyla okura hissettirilmiştir.

Söz sanatından uzak bir anlatımda yer yer deyim ve ikilemeler kullanılmıştır.

Öyküde geçen deyimler:

“ Bilmeyenler ortalığı **birbirine kattı.**”(s.7)

“Başak da yediği tekmenin **öcünü almak** için aynı şiddette Efe'nin bacağına vurdu.”(s.9)

“Ama aşağıda , müdürün odasında **yolunda gitmeyen** bir şeyler vardı.”(s.11)

“ Ama çocuğun nane şekerine alerjisi olabileceği kimsenin **aklına gelmemiştir.**”(s.11)

“Her uyarıya bir karşılık bulan Ali, bu sözün de altında kalmadı.”(s.14)

“Ne kadar tedbirli davranırsak o kadar az **zayıat veririz.**”(s.15)

“Merdivenlerde bekleyen öğretmenlerden Ömer Bey azarladı **dalga geçenleri.**”(s.13)

“Bugün büyük gün olacak, diye **geçirdi içinden.**”(s.15)

“Çocukların daha fazla bir şey söylemelerine **fırsat vermeden,** bacaklarından, bellerinden bir takım kemerler, ipler geçirip tıkr tıkr kilitlediler mekânizmaları.”(s.16)

“Aferin arkadaşlarınıza, çok güzel **rol yaptılar** değil mi?”(s.17)

“Ekip şefi avludaki gülüşmeye bir **anlam veremedi.**”(s.18)

“**Kalbi çarparak** tüpü aldı.”(s.19)

“Günün sonunda Samet dizinde, yüzünde sıyrıklar ve kızarıklarla birlikte bir yığın **azar işitti.**”(s.20)

“Sivil savunma **tası tarağı toplayıp** gitti.”(s.20)

Öyküde geçen ikilemeler:

“ Elif Hanım **güç bela** susturdu sınıfı.”(s.7)

“ **Sık sık** saatine bakıyordu.”(s.8)

“ **İtişip kakışmadan** sırların altına gireceksiniz ki başınız zarar görmesin”.(s.9)

“ Mikrofona açıldı, okulun bütün koridorlarında hışırtı sesleri **gümbür gümbür** duyuluyordu.”(s.12)

“ **Rahat rahat** bağırdı Baran'a.”(s.13)

“ **Siren miren** beklemeyin .”(s.13)

“Eğlenmeyin bizimle çocuklar, **hadi hadi...**”(s.16)

“Çocukların daha fazla bir şey söylemelerine fırsat vermeden, bacaklarından, bellerinden bir takım kemerler, ipler geçirip **tıkır tıkır** kilitledirler mekânizmaları.”(s.16)

“Ama nasıl iniş, **bağıra çağıra...**”(s.17)

“Hadi getirin **çalı çırpıyı** da yakalım şu ateşi,dedi sonra arkadaşlarına.”(s.185)

“Görevliler ortaya iç kucak dolusu **çalı çırpı** odun yığıdı.”(s.18)

“Alevler **yükselir yükselmez** özellikle küçüklerin heyecanı arttı.”(s.18)

RESİM

Öyküde sayfanın yarısını kaplayan iki tane renkli resim kullanılmıştır.İlk görselde sınıf ortamını yansıtabilmek için kendi aralarında kavga eden Efe ve Başak,ikinci görselde bütün hayali yangın tüpüyle uçmak olan Samet'in uçuş anı resmedilmiştir.

2.ÖYKÜ KIRMIZI KARANFİL ŞAKASI

ÖZET

Esin, annesinin sık sık görüştüğü alt kat komşuları Gülay Hanım'dan pek hoşlanmaz. Her şeyi merak eden, soran ve her şeye karışan Gülay Hanım'a annesinin ısrarı üzerine oturmaya giderler. İzledikleri evlenme programlarında bahsederken ilen eşinin ona her cumartesi bir karanfil ve karanfile bağlı iki badem şekeri getirdiğini söyler ve duygulanır. Kadınların konuşmalarından sıkılan Esin, Gülay Hanım'a her şeyine karışmanın ne olduğunu göstermek için bir şaka planlar. Bir cumartesi sabahı erkenden kalkıp evlerinin önündeki çiçekçiden aldığı karanfile iki badem şekeri yapıştırır. Gülay Hanım'ın kapısına şekerli karanfili koyup zili basar, kaçar. Gülay Hanım çiçeği ve şekeri görünce bağırır. Sesini duyup merakla gelen Esin'in annesine eşinin ölmediğini, yakında geleceğini söyler. Esin ve ailesi Gülay Hanım'ın durumundan korkmaya başlar. Esin, ne zaman apartmandan geçse Gülay hanım kapıyı açıp eşinden bahseder. Eşinin televizyon seyrettiğini, rahatsızlandığını söyler. Vicdanı rahat etmen Esin ne kadar korksa da Gülay Hanım'a şaka yaptığını, eşinin öldüğünü söyleyince Gülay Hanım kahkahasını atar. Bu şakayı yaparken zaten Esin'i gördüğünü ve şakasına karşılık verdiğini söyleyince Esin özür dileyerek evine gider.

KONU

Her şeye karışan kötü şaka yapmaya kalkışan Esin'in başına gelenler anlatılmıştır. Şaka yaparken şakalanan bir çocuğun yaşadıkları ile okurun dikkati nasıl eğleneceğimiz konusuna çekilmiştir.

İLETİ

İnsanların önem verdikleri değerler üzerinden incitici şakalar yapılmaması vurgulanmaktadır. Şakalar yaparken karşımızdan nasıl tepkiler alacağımızı konusundan okuru düşündürür.

KAHRAMANLAR

Esin

Öykünün ana kahramanıdır. Alt komşu Gülay Hanım'dan hoşlanmadığı için ona rahmetli kocası ile ilgili kötü bir şaka yapar. Kendisiyle ilgili sürekli bir şeyler söylenilmesinden hoşlanmayan bir çocuktur.

Esin'in Annesi

Gülay Hanım ile komşuluk yapmayı seven Esin'in annesi kızının da Gülay Hanım'a götürmek için ısrar eder.

Gülay Hanım

Esinlerin alt komşusu olan Gülay Hanım beş yıl önce eşini kaybetmiş ,elli yaşlarında bir teyzedir.Sürekli Esin'in kıyafetine karışıp bir şeyler söyleyen bir kadındır.

Çiçekçi

Esinlerin sokağındaki kaldırımda kovalara koyduğu çiçekleri satan biridir. Çiçekleri sabahları yüksek akşamları ucuz satmasıyla Esin'in dikkatini çeken bir adamdır.

ÇEVRE

Esin'in balkonda zaman geçirirken sokaklarındaki çiçekçiyi izlemesi onun yapacağı bir şakanın başlangıç noktası olsa da olaylar ağırlıklı olarak bir apartmanda geçer.

Sokakta apartmana olmak üzere açık mekândan kapalı mekâna geçiş yapılmıştır. Balkondan sokağı ve sokaktaki çiçekçi izlemek kahramanı mutlu etmesiyle mekânın üzerindeki etkisi verilmektedir.

DİL VE ANLATIM

Sokaktaki çiçekçinin tanıtılmasıyla giriş yapılmış ve anlatımda ana kahramanın kendisiyle konuşmasına yoğun şekilde yer verilmiştir. Kahramanın ağzından öyküde birinci tekil kişi anlatım yöntemi kullanılmıştır.

Sade bir anlatım tercih edilen öyküde dilsel öğelerden sadece ikilemelere ve deyimlere yer verilmiş ve benzetmelerle anlatım güçlendirilmeye çalışılmıştır.

Öyküde geçen ikilemeler:

“ Öyle **demet demet** değil, zaten memur adamdı, maşısı neydi sanki .”(s.23)

“ Gülay teyze galiba anne, dedim **saf saf**.”(s.26)

“Bunu ondan başkası yapmaz ki **bak bak** badem şekerini bile unutmamış.”(s.28)

“Bu karanfil, badem şeker falan da ne demek?”dedi babam **şaşkın şaşkın**.”(s.28)

“Aralık kapıdan **gümbür gümbür** televizyonda sesi geliyordu.”(s.29)

“Annem **girer girmez** de kapadım.”(s.30)

“ **Düşüne taşına** bir karara vardım.”(s.31)

“ Tekrar özür diledim eve **süklüm püklüm** merdivenlere yöneldim.”(s.33)

Öyküde geçen deyimler:

“ Merdivenlerde falan karşılaştığımda **saçım başım kılık kıyafetime** çok karışır.”(s.22)

“ O gün annem **ısrar edince ister istemez** onunla gittim.”(s.22)

“ İlgimi de çekmiyordu zaten.”(s.22)

“Beni tepeden tırnağa süzdü.”(s.22)

“ Eve çıkıp bilgisayarımdaki oyunumuza dönmek için **can atıyordum**.”(s.24)

“ **Kararsızlığa düştüğümü** anlamıştı çiçekçi.”(s.26)

“ Kadın **aklını oynatmış**, dedi annem.”(s.28)

“ Eve girdiğimde **gözlerimden ateş çıkıyordu** sanki.”(s.29)

“Okulda aklımdan hiç çıkmadı.”(s.31)

“ Düşüne taşına bir karara vardım.”(s.31)

“ Okul servisinden indiğimde **aklımdan** yüzlerce kez **geçirmiştım** söyleyeceğim sözler,.”(s.31)

“ **Dilim damağım kurudu**, ama konuşmalıydım.”(s.32)

“Beni ters köşeye yatırmıştı.”(s.32)

Öyküde geçen benzetmeler:

“Sevinirdim, vallahi çocuk gibi sevinirdim.”(s.23)

“Annem hortlak görmüş gibi baktı karanfile.”(s.28)

“Ne bu halin kızım, hortlak görmüş gibisin.”(s.30)

“Sanki beni bekliyor gibiydi.”(s.31)

“Şimdi deli gibi değil, kurnaz bir komşu teyze gibi bakıyordu yüzüme.”(s.32)

RESİM

Öyküde ana kişi Esin’in evdeki düşünceli hali ve sokaklarındaki çiçekçide çiçek alışması üzere iki resim kullanılmıştır. Resimler olaylardan çok Esin’in ruh halini yansıtmaktadır. Renkli resimlerden biri sayfanın tamamını diğeri ise sayfanın yarısını kaplamaktadır.

3.ÖYKÜ ANTİKA OYUNCAK

Topladığı hurdaları pazarda satan babasının yanına giden Murat iyice alışır ve babasından daha iyi para üstü vermeye başlar. Sabah karşı Serdarların kamyonetiyle pazara gidip sergisini açar. Eski giysileri, kitapları bir tarafa koyan Murat’ın dikkatini kurma kolu olmayan, pantolonunda minik yanık izi olan palyaço çeker ve Murat palyaçoğu satmamak için ayakucuna koyar. Güneş ışıkları sokağı aydınlatmaya başlayınca Adem abisi gelir ve onun sözü dinleyerek mikrop kopmamak için eldiven takar. Eldiveniyle simidini yerken bir adam gelir ve sergide sadece palyaço dikkatini çeker. Palyaço’yu Murat’tan isteyince Murat satmak istemediği için Murat palyaço için yirmi lira der. Murat’ın verdiği fiyata aldirmaya adam oyuncağı alır. Akşam olurken için huzursuz şekilde eve dönen ,Murat televizyonda o gün kendisinden palyaçoğu alan koleksiyoncuyu görür. Murat’tan aldığı palyaçoğu Fransa’da bir antikacıdan beş yüz liraya aldığını söyleyince Murat oyuncağı çok paraya satmadığını anlar ve rahatlar. Adam gelirse vermeyi düşündüğü parayı babasına uzatır.

KONU

Babası rahatsızlandığı için hurdaları ve ikinci el eşyaları pazara satmaya götüren Murat’ın haberi olmadan bir koleksiyoncuya antika palyaço satması ve sonrasında yaşadığı duygular anlatılmıştır.

Murat’ın ufacık palyaçoğu satarken hissettiği vicdanı ,satın alan koleksiyoncunun bu palyaço ile ilgili yalan söylerken rahat olma tezatlığı konusunda okur düşündürölmek istenmiştir.

İLETİ

En basit durumlarda bile vicdanımızın sesini dinlemeliyiz ve asla yalan söylememeliyiz. Bir gün mutlaka yalanlar ortaya çıkar ve yalan söyleyen sadece kendini kandırmış olur.

KAHRAMANLAR

Murat

Babasının yanında pazara giderek yardım eden, matematiği iyi olduğu için para üstü vermeye alışmış, şımarıklık etmeyip sabahın dördünde babası yerine pazara giden bir çocuktur. Oyuncak palyaçoğu pahalıya sattığını düşünerek üzülen, vicdanı güçlü bir karakterdir.

Murat'ın Babası

Ailesinin geçimini hurda toplayıp, ikinci el eski eşyaları satarak sağlayan , hastalandığında oğluna güvenip pazar sergisini emanet edebilen babadır.

Adem Abi

Murat'ın babası gibi pazarda sergi açan, mikrop kopmamak dikkat edip eldiven takmayı ihmal etmeyen ve bunu Murat'a yaptıran düşünceli biridir.

Serdarların Ailesi

Öyküde Serdarlar ifadesiyle Serdar'ın ailesinden bahsedilerek genelleme yapılmıştır. Sabah karşı kamyonetleriyle pazara gidenleri götüren bir komşu aile olarak okur karşısına çıkar.

Koleksiyoncu Adam

Murat'ın sergisinden sadece dikkatini çeken palyaçoğu Murat'ın yüksek fiyat söylemesine rağmen satın alan koleksiyoncudur.

Koleksiyoncunun bir kanaldaki konuşmasından Murat'tan aldığı palyaçoğu Fransa'da bir antikacıdan beş yüz liraya aldığını söyleyen yalancı biridir.

ÇEVRE

Öyküde Muratların evi ve Pazar yeri olmak üzere bir açık bir kapalı mekân kullanılmıştır. Babasının uzandığı kanepeden oğluyla konuşmasıyla olayların Pazar yerine doğru gideceği haber verilir. Murat'ın yer yatağından uyuması ayrıntısının verilmesiyle Muratların maddi imkansızlıklarını vurgulamaktadır. Murat sabah karşı güneş doğmadan Serdarların kamyonetiyle Pazar yerine gider. Pazaryerinde çevresinde kendisi gibi eski eşyalar satan sergiler bulunur. Akşama kadar birkaç eşya satmak için sergide duran Murat'ın bir koleksiyoncuya palyaço satmasıyla huzursuzluğu Pazar yerinde başlar.

DİL VE ANLATIM

Üçüncü tekil kişi anlatım yönteminin kullanılan öyküde “içinden geçirmek, aklına gelmek,sorumluluk almak,zorda kalmak,ilgisini çekmek,aklına yatmak, ağzından çıkmak,umudunu yitirmek, lafi uzatmak,ağzı açık dinlemek,yüzünü asmak, içini kemirmek,canı sıkılmak “ deyimleri ve anlatımı hareketlendirmek için ikilemeler kullanılmıştır.

Öyküde geçen ikilemeler:

“ Çoğu **kırık dökük** zaten, pazarlık eden olursa elli kuruş da isteyebilirsin.”(s.35)

“Adam el arabasıyla **sokak sokak** dolaşıp hurda toplayarak geçimini sağlıyordu.”(s.35)

“ Evlerde artık istenmeyen **ıvır zıvır** şeylerdi.”(s.35)

“ Adam **evirdi çevirdi.**”(s.38)

Olayların ve nesnelere okurun zihninde rahat canlandırabilmesi için birkaç benzetmeye yer verilmiştir.

“Palyaçodan çok maymuna benziyor gibiydi oyuncak.”(s.37)

“ Ama adam yere çivilenmiş gibi serginin önünden ayrılmıyordu.”(s.39)

RESİM

Öyküde sayfanın yarısını kaplayan iki renkli resim kullanılmıştır.Murat'ın pazardaki sergisi ve ilgisini çeken palyaçonun bir koleksiyoncu tarafından satın alınışı resmedilmiştir.

4.ÖYKÜ O ÇOCUK

ÖZET

Kedileri çok seven, onlara yardım eden çocuğun sınıfına yeni biri gelir. Çocuk oldukça kaba, saygısız davranan bu yeni öğrenciyken “O çocuk” diye bahseder. Sınıftaki bütün çocukları korkutur ve yıldırır ki müdürün oğlu Çağatay bile sesini çıkaramaz. Bir gün evine gelen kahraman kapılarının önünde yaralı sarı renkli yavru gelen bir kedi bulur. Yine bir arabanın çarptığını düşünerek annesiyle birlikte kediyi veterinerine götürür. Kemikleri kırılan kedicik o gece veteriner kliniğinde kalır. Ertesi gün okula geldiğinde “ o çocuk” kahramana kediyi kendi yaralayıp ona hediye olarak gönderdiğini söyleyince kahraman hemen müdüre söyler. O çocuk, yaptıklarını inkar eder ve kedileri sevdiğini söyleyince müdür olayın üzerine gitmez. Fakat bir gün O Çocuk ile Çağatay kavga eder. Bu durum üzerine o çocuk okul

idaresi tarafından başka okula gönderilir. Öykümüz ana kahramanı olan çocuk ise bir çantaya bir kediden daha çok önem verilmesine, böyle bir adaletsizliğe için için üzüdür.

KONU

Kedileri çok seven çocuğun okuluna yeni gelen öğrenciyle imtihanını adaletsizce yaşaması ve duyguları anlatılmıştır.

İLETİ

Hayvanları sevmeyen insanları da sevmez. Hayvanlara zarar vermenin yaptırımları daha büyük olmalı ve hayvanları koruma konusunda hassas bireyler olmalıyız.

KAHRAMANLAR

Çocuk

Öykünün ana kahramanıdır ve öyküde ismi belirtilmemiştir. Kedileri seven, onların canı yandığında elinden geleni yapan, yardımsever, hayvan sever, hassas bir çocuktur. Hayvanlara önem verilmeyişine, adaletsiz davranışlara karşı kendi kendine sorgulayan bilinçli bir karakterdir.

O Çocuk

Ana kahramanın adını söylemeyip “ o çocuk” dediği yeni sınıf arkadaşıdır. “O çocuk” sınıfta herkese sataşan, zarar veren, iri yarı olduğu için herkesi korkutan bir öğrencidir. Hayvanları sevmeyen ve zarar veren acımasız, ruhsuz bir çocuktur.

Okul Müdürü

Kahramanların gittikleri okulun müdürüdür. Hayvanlara değer vermeyen, çevresine kötü davranan öğrencilerle ilgilenmeyen, sadece kendi çocuğuna zarar verildiğinde gerekeni yapan bencil bir adamdır.

Çağatay

Okul müdürünün oğludur ve ana kahramanın ve o çocuğun sınıf arkadaşıdır. Müdürün oğlu olmasına rağmen “ O çocuk”tan çekinir.

Almanya’dan amcasının getirdiği çantaya “O çocuk “ tuvaletini yapınca onun kavga eder.

ÇEVRE

Öyküde çocuğun evi, sınıf, veteriner kliniği ve müdür odası olmak üzere kapalı mekân yoğun kullanılmıştır. Kahramanın evi yürüyerek gidip gelebilecek kadar okula yakındır. Sokaklarında bir kırtasiye bulunur. Evlerinin önünde bulduğu

kediyi veteriner kliniğe götürür. Bu klinik evlerine üç sokak ötesinde olduğu için kahraman yaralı kedileri hemen buraya getirebilmektedir.

Müdür odası ise olayların gidişatından dolayı kahramanların müdürle yapacakları konuşma için girdikleri bir yer olup odaya dair hiçbir betimleme yapılmamıştır.

DİL VE ANLATIM

Kahramanın kendi ağzından anlattığı birinci tekil kişi anlatım yöntemi kullanılır. Öykünün giriş bölümünde kahraman kendini ve hiç sevmediği olaylar çıkaran sınıf arkadaşını tanıtır. Kahraman başından geçen olayı en doğal en içten ifadelerle anlatır. Öyküde birkaç deyim ve ikilemeye yer verilmiştir. söz sanatlarına az yer verilmiştir.

Öyküde geçen deyimler :

“Sonraki günler de sürdü bu **laf atmalar** sataşmalar.”(s.43)

“Ben bunu yaparken **canı yanmış** olmalı ki yine acı acı miyavladı.”(s.44)

“Müdürümüzün **ilgisini çekmemiş** gibiydi bu olay.”(s.45)

“Doğrusu suçunun karşılıksız kalmasını **içime sindiremedim.**”(s.46)

Öyküde geçen ikilemeler :

“Defterin kapağındaki sevimli kedi resimlerine bakarak **dalgın dalgın** eve yürüdüm.”(s.43)

“Ben bunu yaparken canı yanmış olmalı ki yine **acı acı** miyavladı.”(s.44)

“O iri yarıydı, ben **ufak tefek** ittirdi beni, neredeyse düşecektim.”(s.45)

“**Vallahi billahi** yapmadım öğretmenim.”(s.46)

“Onunla sanki ben de kediymişim gibi **mır mır** konuştum.”(s47-48)

RESİM

Öyküde kötü karakteriyle merak edilen “ o çocuk “ ve öykünün başkişisi olan çocuğun, o çocuk tarafından zarar verilen kediyi veterinerine götürüşü resmedilmiştir. Olaylarda çok kişilerin yer aldığı iki resim kullanılmıştır.

5.ÖYKÜ ŞİŞEDEKİ MESAJ

ÖZET

Bir Pazar sabahı babasının piknik planı ile arkadaşlarıyla yaptıkları sinema planı alt üst olan Hakan ve Hakan'ın ablasının keyfi kaçır. Keyifsiz oldukları için babası piknik alanının güzelliğinden, annesi orada maceralar yaşayabileceğinden

bahsetseler de çocuklar isteksizce giderler. Zorla gelen çocuklar piknik yerinin babasının anlattığı gibi yemyeşil bir vadi olduğunu görünce biraz memnun olurlar. Babasının mangal yakması için çalı çırpı toplamaya giden Hakan ve ablası dere kenarında yürürken içinde bir kâğıt olan bir şişe bulurlar. Şişeyi alıp içindeki kâğıdı okuyan Hakan ve ablası beklenmedik bir mesaj okurlar. Mesajda kaçırıldığını ve şelalenin yanındaki kulübe olduğunu yazan Emre adında birinden bahsedildiği gören Hakan ve ablası telaşla anne ve babasının yanına giderler. Anne ve babası bu mesajın onların yaptığını düşününce Hakan ve ablası şelalenin yanındaki kulübeyi bulmaya koyulurlar.

Bir süre dere kenarında yürüyen çocuklar şelaleyi ve şelalenin yanında piknik yapan aileyi görürler. Şişelerin içine kâğıtlar koyan oğlu Emre'ye ve ona seslenen annesini görünce Hakan ve ablası olayın oyun olduğunu anlarlar.

KONU

İsteksizce ailesiyle pikniğe giden çocukların piknik alanında yaşadıkları beklenmedik olaylar anlatılmıştır. Kahramanların içinde bulunduğu heyecanlı orta beklenmedik şekilde son bulur.

İLETİ

Her zaman olayların gerçek yönü bize görüldüğü gibi olmayabilir. Beklenmedik durumlarda daha temkinli davranmanın gerektiğini belirten öyküde her konuda şaka yapılmaması, insanları kandırarak eğlenmenin söz konusu olmayacağı vurgulanmaktadır.

KAHRAMANLAR

Hakan

Öyküde ismi verilen tek kişidir. Ablası gibi ailesiyle pikniğe gitmek istemez. Piknik alanında yaşadıklarından korkan ve çabuk heyecanlanan bir çocuktur.

Hakan'ın Ablası

Öykünün ana kahramanıdır. Arkadaşlarıyla yaptığı plana ailesiyle gideceği piknikten daha çok önem veren bir gençtir. Kardeşiyle beraber olayların görünen yüzüne hemen inanan bir karakterdir.

Hakan'ın Annesi

Çocuklarını ikna edip, gönül rahatlığıyla pikniğe gitmeleri için onarla hoş şeyler söyleyen iyimser yapıda biridir. Çocukların getirdiği mesaja ise inanamayıp bunu onların yaptığını düşünüp kızar.

Hakan'ın Babası

Ailesiyle vakit geçirebilmek için ailesine sormadan plan yapan baba çocukların piknik için heveslenmesi için piknik alanında bahseder. Piknik yapmayı seven ve ailesiyle bunu gerçekleştiren baba piknikte çocuklara mangal için kuru dal buldurma gibi onlara görev verir.

Emre

Hakanlar gibi ailesiyle pikniğe gelen Emre şişelerin içine koyup deneye bırakarak oyunlar oynayan on iki yaşlarında bir çocuktur. İnsanların bu mesajlara inanıp telaşlanacağına aldırış etmeden oyun oynayan dikkatsiz bir karakterdir.

ÇEVRE

Hakan ve ailesi bir Pazar sabahı arkadaşlarıyla plan yapmışken ailesiyle kendi arabalarıyla giderler. Öyküde olaylar bu piknik alanında başlar. Piknik alanı şırıl şırıl akan bir derenin bulunduğu, ağaçların ortasında yemyeşil bir alandır.

Doğanın güzelliği çocukların moralini bile yerine getirir. Dere boyu ilerlemenin ardında kahramanları küçücük bir şelale karşılar. Bu açık mekân kahramanların heyecanlı anlar yaşatır.

DİL VE ANLATIM

Piknik alanının betimlemesiyle okurun zihninde mekân canlandırılması kolaylaştırılmış, yansıma sözcüklerin kullanımı anlatımı daha gerçekçi yapmıştır.

Birinci tekil kişi kullanılmış, olayları Hakan'ın ablası anlatmıştır. İkilemelerle ve deyimlerle anlatım kuvvetlendirilmiştir.

Öyküde geçen ikilemeler:

“ Babam arabadan **iner inmez** mangal yakmaya girer, bize de çevreden **çalı çırpı**, kuru dal toplayıp getirmemizi söyler.”(s.50)

“Su olmaz mı, **şırıl şırıl** akan küçük bir dere var.”(s.51)

“ Babamın **ballandıra ballandıra** anlattığı bu yere bir saat yolculuktan sonra ulaştık.”(s.51)

“ Ellerim titremeye, kalbim **hızlı hızlı** çarpmaya başladı.”(s.53)

Öyküde geçen deyimler :

“Kardeşim Hakan **suratını astı**, bana baktı.”(s.49)

“İnsan eli değmediyse **cinler periler cirit atıyordur** abla.”(s.51)

“Sen de hiç **hayal kurmuyorsun** abla.”(s.52)

“Az önceki harita hayali için **kalbini kırdığının** farkındayım.”(s.52)

“Onları inandıramayınca Hakan’la dereyi izleyip şelaleyi bulmaya **karar verdik.**”(s.53)

“Arada durup çevreye **kulak veriyorduk.**”(s.54)

RESİM

Öyküde üç renkli resim kullanılmıştır. İlk resimde ailenin pikniğe ginde çocukların isteksiz oluşu gösterilmekte, ikinci resimde gizemli şekilde anlatılan içinde kağıt bulunan şişe ve üçüncü resimde abla kardeşin kendilerince atıldığı macera somutlaştırılmıştır. Resimlerin iki

6.ÖYKÜ BALKONDAKİ KEDİ

ÖZET

Ev sahipleri kirayı arttırdınca başka bir apartman dairesine taşınan ailenin çocuğu bu duruma sıkılır. Dip dibe apartmanları sevmese de evlerinin her odasında balkon olması hoşuna gider. Kendi odasının balkonuna bir sehpa ve sandalye koyup balkonunda zaman geçirir. Balkonunda hava alırken yan apartmanın balkonundaki kediyi gören çocuk, sahibinin konuşmalarından kediyi balkona atıp eve sokmadığını öğrenir ve çok üzülür. Her gün zavallı hayvanı izleyen çocuk bir gün kedinin sahibi yaşlı teyzenin ambulansla hastaneye kaldırıldığını görür. Hastaneden en zaman döneceği belli olmayan yaşlı kadının akrabaları da kediyi bakmayınca çocuk ikna ettiği annesiyle balkondan diğer balkona bir tahta uzatarak kediyi alırlar. Yaşlı teyze gelinceye kadar bakacağı kediyi bir isim bulsa da annesi sahiplenmemesinin söyler. Yaşlı teyzenin kapısına kedilerine onların baktığını açıklayan bir kağıt asar. Üç gün sonra yaşlı teyzenin yeğenleri u çocuğu evine gelip kedinin onlarla kalabileceğine onların bakabileceğini söyleyin çocuk çok sevinir. Ve kedisine verdiği Cambaz ismini kullanmaya başlar.

KONU

Yeni taşındıkları evin balkonunda zaman geçiren çocuğun yan balkonda yaşamak zorunda bırakılan kediyi sahiplenebilmek için çabalaması ve beklenmedik olaylarla o kedinin sahibi olması anlatılmıştır.

İLETİ

Bakamayacağız hayvanları ufacık yerlerde yaşamak zorunda bırakmak yerine ona daha iyi bakabilecek kişilere vermeliyiz iletisi okura verilmektedir. Hayvanların da insanlar gibi özgür yaşama hakları konusunda okuru düşündürür.

KAHRAMANLAR

Çocuk

İsmi, yaşı verilmeyen bu kız çocuğu öykünün ana kahramanıdır. Hayvanları seven, onarla zarar verilmesine dayanamayan, kolayca onarlı sahiplenen duygusal bir kızdır. Öykünün başından sonuna hayvan sever tavrını koruyan durağan bir karakterdir.

Çocuğun Annesi

Başlarda kızının kediyi söylemleriyle ilgilenmeyip daha sonra kızıyla kediyi balkondan kurtarıp geçici de olsa bakmasına izin verir.

Çocuğun Babası

Kızının hayvanlara olan ilgisini umursamayan, hayvanlara acımayan, kediler için dokuz canlı olduğunu söyleyip geçen biridir.

Yaşlı Teyze

Kahramanın ailesiyle taşındığı yeni dairenin balkonlarının dip dibe olduğu yan apartman dairesinde kalan komşularıdır. Evde eşyalara zarar verdiği için kedisiyle uğraşmayıp, onu balkona atan ve kediyi düşünmeyen sinirli bir kadındır.

ÇEVRE

Öyküde kira sebebiyle taşınan, evlerini değiştirerek ailenin kızını ettikler. Mekân değişikliği çocuğu üzer. Duygularını dile getirirken yeni evlerinin de fiziksel betimlemesini yapar. Bu Betimlemeyle yeni evlerinin küçük bir apartman dairesi ve her odasında balkonu olduğu belirtilmektedir. Bu yeni evin çocuğun zihninde farklı bir yeri vardır. Bilmediği bir yerde, dip dibe apartmanların arasındaki bu küçük dairenin sıkıcılığından odasındaki balkonundan diğer evleri inceleyerek kurtulur. Balkonunda yan apartmanın balkonundaki kediyi seyrederek hayatında değişiklikler başlar.

DİL VE ANLATIM

Kahramanın yaşamındaki değişikliğinden bahsedilerek giriş yapılmış ve mekân betimlemesiyle devam edilmiştir. Olaylar kahramanın ağzından anlatılarak birinci tekil kişi anlatım yöntemi kullanılmıştır. İkilemeler ve deyimler kullanılması anlatıma canlılık katmıştır.

Öyküde geçen ikilemeler:

“ İpte yürüyen bir cambaz gibi demirin üzerinde **adım adım** ilerliyordu.”(s.56)

“ **Pisi pisi!**dedim, miyavlayarak karşılık verdi, konuşur gibiydi.” (s.56)

“ Bütün koltukları tırmalıyor, tüyelerini **süpür süpür** bitiremiyorum.”(s.57)

“ O da bana alışmış gibiydi, artık öyle **dik dik** bakmıyordu.”(s.57)

“ Gel **pisi pisi**, gel pisi...çağrımıza da **boş boş** baktı.”(s.59)

“ Sanki hep benim kucağımda büyümüş gibi **mırıl mırıl** sesler çıkardı.”(s.60)

Öyküde geçen deyimler:

“ Ev sahibimiz kirayı arttırmak isteyince annem ve babam taşınmaya **karar vermişti.**”(s.55)

“ **Canım sıkılmıştır** tabii, çünkü arkadaşlarımdan ayrılacaktım.”(s.55)

“ **Hoşuma giden** tek şey bu oldu.”(s.55)

“ O gün **içim içimi yedi**, gece de zor uyudum.”(s.58)

“Kediler dokuz canlıdır kızım, **takma kafana**, deyip çıktı.”(s.58)

“Birden babamın bana kitaplık yapmak için aldığı, ama sonra bir türlü yapamadığı uzun tahtalar **geldi aklıma.**”(s.59)

“Sahibi hastaneden çıkıncaya kadar, tamam mı? diye **söz vermeme** istedi.”(s.59)

“Çok içimden gelmese de bu sözü verdim.”(s.59)

“Annemin de **hoşuna gitti** bu mırıltılar.”(s.60)

“Ben bunu duyunca kendimi utamayıp bir sevinç **çılgılığı attım.**”(s.61)

Öyküde olayların içine kedinin de dâhil olmasıyla mırıl ve miyavlama yansıma sözcükleri ve kediyeye dair benzetmeler kullanılmıştır.

“ İpte yürüyen bir cambaz gibi demirin üzerinde adım adım ilerliyordu.”(s.56)

“ Pisi pisi!dedim, miyavlayarak karşılık verdi, konuşur gibiydi.” (s.56)

RESİM

Öyküde iki renkli resim kullanılmıştır. Resimler sayfanın yarısını kaplamaktadır. İlk resimde öykünü başkişisi olan çocuğun yeni evlerinin balkonundan yan balkondaki kediyi izleyişi ve ikinci resimde kediyeye sahip oluşunun sevinci yansıtılmıştır.

7.ÖYKÜ ARKA BAHÇEDEKİ GÖKTAŞI

ÖZET

Her sabah uyandığında penceresinden arka bahçeye bakan Sinan internette araştırıp yeryüzüne düşen göktaşlarını ararken bir sabah çilek fidelerinin arasında gri bir taş görür. Koşarak gidip aldığı taşı önce dedesine götürür ve göktaşına

benzediğini söyler. Dede torununun hayalini bozmadan onun kamyonlardan fırlayan bir taş olabileceğini söyler. Dedesinin yanında annesinin yanına giden Sinan taşın göktaşı olduğuna annesini de inandıramaz. Fen Bilgisi öğretmenine gönderebilmek için fotoğrafını çekip bilgisayara aktarırken yanına gelen babasına da inandıramaz. Sinan taş odasında bırakıp mutfağa gidince bilim adamlarının keşfedemediği gezegendeki Tal ve Kal adında iki arkadaş Sinan'ın odasındaki taştan evdeki sinyalleri alır, konuşmaları dinlerler. Tal ve Kal konuşmalarda insanların nasıl yaşadıklarını, nasıl beslendiklerini öğrenirken Sinan elindeki taşın uzaydan geldiğine ne öğretmenini ne arkadaşlarını inandıramaz.

KONU

İnternette göktaşlarının atmosferde parçalanıp eridiği bilgisini öğrenen Sinan, belki kendi bahçelerine bir parçasının düşebileceği ihtimaliyle kontrol ederken gördüğü taşın göktaşı olduğuna inandıramazken herkesten habersiz bilinmeyen gezegendekilerin dünyada olup biteni dinlenilmesi anlatılmaktadır.

İLETİ

Doğada farkına varılmayan birçok olayın yaşandığını, bazı durumlar üzerinde düşünmekte yarar olacağı ifade edilmiştir.

Önyargılı insanların evrenin sınırlarını öğrenemeyeceğini bazı gerçekler için şüpheci olmak konusunda okurun dikkati çekilmiştir.

KAHRAMANLAR

Sinan

Öykünün başkişisidir. Göktaşlarına ilgisi olup onlara dair yeni bir şeyler öğrenir ve her sabah bıkmadan bahçelerine düşüp düşmediğini kontrol eder. Bulduğu taşın göktaşı olduğuna aileni ve öğretmenini ikna etmeye çalışan azimli bir çocuktur.

Sinan'ın Dedesi

Sinan'ın bulunduğu taş götürdüğü ilk kişidir. Torununun incinmemesi için dikkatli davranarak taşın göktaşı olamayacağını söyler. Herkesten önce uyanıp bahçeye ettikleriyle uğraşan dedesi, Sinan'a karşı çok yumuşak kalplidir.

Sinan'ın Anne ve Babası

Sinan'ın ciddiye aldıkları bir şeye inanmadıklarında oğullarının moralini bozacak kadar alaylı tavırlar takınan kişilerdir.

Tal ve Kal

Bilim adamlarının keşfedemediği gezegende yaşayan iki arkadaştır. Uzaya fırlattıkları taşın Sinanların evine düşmesiyle dünyadakilerin yani insanların nasıl yaşadıklarını nasıl beslendiklerini öğrenen, gözlemci iki yaratıktır.

ÇEVRE

Bir Pazar sabahı Sinan'ın düşen göktaşını bulduğu yer olan evlerinin arka bahçeleri öyküdeki olayı başlatan yerdir. Sinan'ın dedesinin çilek fideleri, maydanozlar, fasulyeler, sarmaşıklar ektiği bu bahçeye düşen taş fark eden Sinan'ın taş e eve getirmesiyle hareketlilik evde devam eder. Bu hareketliliği takip eden iki uzaylı ile bilim adamlarının keşfedemediği bir gezegenden bahsedilir.

Bahçe gezegen gibi açık mekânların dışında Sinanların evi öyküde karşımıza çıkan kapalı bir mekândır. Mutfakta annesinin ikna edemeyince taş kendi odasında inceler ve bilgisayarına fotoğrafını aktarır.

DİL VE ANLATIM

Öyküye doğrudan kahramanın davranışlarından bahsedilmesiyle giriş yapılmıştır. Ana mekân bahçenin betimlenmesiyle okurun merakı arttırılmıştır. Yer yer devrik cümleler kullanılarak anlatıma ahenk katılmıştır. Sade bir anlatım tercih edilen öyküde birkaç deyim ve ikileme kullanılmıştır.

Öyküde geçen deyimler:

“Şimdi dedesinin dün çapa yaptığı çilek fidelerinin arasında gördüğü gri bir çıkıntı, **kalbinin hızlı hızlı çarpmasına** yol açtı.”(s.62)

“Dedesini, annesi, babası bu olasılığı akıllarına bile getirmiyordu.”(s.66)

Öyküde geçen ikilemeler:

“Şimdi dedesinin dün çapa yaptığı çilek fidelerinin arasında gördüğü gri bir çıkıntı, kalbinin **hızlı hızlı çarpmasına** yol açtı.”(s.62)

“İyi ki **sık sık** düşmüyor bunlardan.”(s.66)

RESİM

Öyküde iki renkli resim kullanılmış ve resimler sayfaların tamamını kaplamıştır. Bahçede bulunduğu göktaşının fotoğrafını çeken Sinan ve merak edilen iki uzaylı yaratık resmedilmiştir. Resimler konuyla bağlantılı olup okurun ilgisini çekecek şekilde çizilmiştir.

8.ÖYKÜ KAYBOLAN YOĞURT KAPLARI

ÖZET

Televizyonda sokak hayvanlarının su içebileceği kaplarla evlerinin önüne su koyulması gerektiğini duyan Umut, bir Pazar sabahı boş bir yoğurt kabını apartmanın önüne koyar. Annesi ve babası da bu konuda Umut'u destekler ve hoş sözlerle onu hoşnut ederler. Ertesi gün okula giderken koyduğu yoğurt kabını göremeyince yeni kaplar koyar. Yine bir gün sonra göremeyince yeni kabın yanına kapları almamaları, hayvanları susuz bırakmamaları gerektiğini ifade eden bir yazı asar.yazıdan sonra toplayıcılar kabı almayı hayvanlar suyunu rahatça içer.Bundan sonra Umut okul arkadaşlarıyla birlikte sokak hayvanlarının yemek yiyebileceği, su içebileceği düzenekler yapılması için belediyeye bir başvuru yapmayı planlar.

KONU

Sokak hayvanlarının su içebilmesi için koyduğu kapların kaybolması sorununa çözüm bulan bir çocuğun bu durum için daha geniş düşünmeye başlaması anlatılmıştır.

İLETİ

Çevremizdeki sokak hayvanlarının yaşam koşullarını kolaylaştırmak, onlara yardımcı olmak gerekir. Bizimle yaşamaları için yüzyıllar önce evcilleştirilen bu hayvanlara sorumluluklarımızı gerçekleştirmeliyiz.

Hayvanları doğal ortamlarından uzaklaştırıyorsak temel ihtiyaçlarına dair üzerimize düşen görevleri yapmamız konusunda okurun dikkatini çekmiştir.

KAHRAMANLAR

Umut

Televizyondaki bir programdan sokak hayvanlarının su bulmakta zorlandığını öğrenip bir sabah boş bir yoğurt kabına su doldurup apartmanın önüne koyan Umut öykünün baş kişisidir.

Hayvanlar için bir şeyler yapmaya çalışan, yardımsever, hayvansever, sorumluluk duygusu taşıya ve yatıklarını yarıda bırakmayan bir çocuktur.

Umut'un Babası

Oğlunun hayvanlar için yaptığı davranıştan dolayı kutlayan bir babadır. Ve bu konu üzerinde belediyelerin uygun düzeneklerin oluşturması fikrinin ortaya koysa da bu konuda umutsuz biridir.

Umut'un Annesi

Eşi kadar karamsar olmayan anne Umut'a okulda bir kampanya başlatma fikrini ve cesaretini verir.

Sevcan Teyze

Umutların apartmanının giriş katında oturan komşuları Sevcan teyze Umut'a kaybolan yoğurt kaplarını toplayıcıların alabileceğinin söyleyerek onun yazı asmasına yardımcı olmuştur.

ÇEVRE

Olaylar ve kişiler ağırlığından çevre geri planda kalmıştır. Öyküde kahramanın evi, evlerinin bulunduğu sokağı bahsedilen yerler olmuştur.

Öyküdeki kişiler bir apartmanda yaşamaktadırlar. Sokak hayvanlarının su içebilmesi için kap koyduğu sokak ve apartmanın önündeki küçük bahçenin kapısındaki kaldırım öyküde geçen yerlerdir.

Umut'un ailesi ile konuşmaları ise kendi evlerinde geçmektedir.

DİL VE ANLATIM

Kahramanın içsel konuşmalarına sık yer verilen metinde kahramanın sokak hayvanları için yaptıklarının başlama noktasına dair bilgi verilerek giriş yapılmıştır. Öykü kahramanın ağzından anlatılmış yani birinci tekil kişi anlatım yöntemi kullanılmıştır.

Yazar " Küçük Prens" kitabını hatırlatıp oradan bir alıntı yapar. Okurun merakı arttırılırken ana fikir öykünün sonunda ayrıntılı şekilde verilmiş ve çıkartılması gereken dersin sebepleri belirtilmiştir.

Öyküde birkaç deyim ve ikileme kullanılmıştır.

Öyküde geçen deyimler :

" Acaba gelip hemen su içerler mi diye bekledim biraz, **gelen giden** olmadı, ben de evimize çıktım."(s.70)

" Aslında sokak hayvanlarına zaman zaman yemek de veriyordum; ama su vermek o güne kadar ne benim ne anne babamın **aklına gelmişti**"(s.70)

" Bu proje benim de **hoşuma gitmişti**."(s.71)

" Arkadaşlarım **geldi gözümün önüne**."(s.71)

" Ama bizim kabın **yerinde yeller esiyordu**."(s.71)

" Tutkalla kaldırıma yapıştırmayı bile **geçirdim aklımdan**."(s.72)

" Sonunda bir uyarı yazısı yazmaya **karar verdim**."(s.72)

" Sonradan anlamı **dank etti kafama**."(s.74)

Öyküde geçen ikilemeler:

“ Aslında sokak hayvanlarına **zaman zaman** yemek de veriyordum; ama su vermek o güne kadar ne benim ne anne babamın **aklına gelmişti**”(s.70)

“ O mahallede, o sokakta oturan insanlar yemek artıklarını oraya bırakabilecekler ve tabi **sık sık** da temiz su vermek gerekir.”(s.70)

“ Ertesi gün **yarım yamalak** kahvaltı yapıp çantamı sırtladığım gibi sokağa koştum.”(s.74)

RESİM

Öyküde bir resim kullanılmıştır. Umut'un kaldırırma koyduğu su dolu kabı, kabın alınmaması için astığı uyarısı, kaba gelen kedi ve Umut'un bulunduğu o an tek resimde gösterilmiştir.

9.ÖYKÜ CİPS PAKETİNDEN ÇIKAN CADİ

ÖZET

Arkadaşı Taner ile bakla giren Umut cips paketlerinin karıştırırken Taner taso paketi bulup parasını ödemeye içeri girer. Umut'un paketleri karıştırmaya devam ettiği esnada Cilve teyze bir gelip Umut'un arkasında ona paketten taso yerine cadı çıkacağını söyler. Birden irkilen Umut kendisi gibi cadı çıkacağını söyleyen Cilve teyzeye onun cadı olmadığını, saçlarını tarayıp , üst üste giyinmeyip bir dışçıye de giderse çok hoş olacağını söyler. Cilve teyze Umut'un bu sözlerinden etkilenir ve saçlarına dokunur. Ona iyi çocuk olduğunu, içinde iki tane taso olan gösterdiği paketi almasını söyleyip gider. O paketten iki tane taso çıkmasına Umut şaşırır, arkadaşı Taner imrenerek bakar.

KONU

Bakkaldan cips seçmeye çalışan Umut'un cadı diye dalga geçtikleri Cilve teyzeyle olan samimi konuşmalarından sonra yaşadığı sürpriz anlatılmıştır.

İLETİ

İnsanları dış görünüşüne göre yargılamamalıyız. Kötü giyinmeler insanları kötü yapmayacağı gibi aksine dış görünüşleri tuhaf olan insanların da hissiyatlarının kuvvetli olabilecekleri düşüncesi okura verilmiştir. Giyimler ya da davranışları farklı ve kötü bulduğumuz kişilere düşüncelerimi nazik şekilde, onları kırmadan söyleme konusunda okurun dikkati çekilmiştir.

KAHRAMANLAR

Umut

Öykünün ana kişisi olan Umut annesinin sözünü dinlemeye çalışsa da bazen giyiminden dolayı Cilve teyzeye “cadı” demekten kendini alıkoyamaz. Fakat içinden geçenleri karşısındakine pat diye söylemeyen, dikkat eden, karşısındakini nazikçe uyaran bir çocuktur.

Cilve Teyze

Umutların mahallesinde yaşayan tuhaf denilebilecek biridir. Çocukların görünüşünden dolayı cadı dedikleri Cilve teyze saçlarını taramayan, üst üste rengarenk giyinen, üzeri kirli olan, üzerinden renkli şeylerin sarktığı yaşlı bir kadındır. Öyküdeki en ilginç karakter olmasını sağlayan diğer yönü ise hiç dokunmadan kapalı cips paketinde iki taso olduğunu bilmesidir.

Öyküde fiziksel betimlemesi yapılan tek kişi CİLve teyzedir.

Taner

Umut ile birlikte cips paketlerinde taso arayan, Umut’un paketinden iki taso çıkmasına imrenerek bakan arkadaşıdır.

Umut’un Annesi

Cilve teyzeye asla “cadı” demeyen ve onu görünüşünden dolayı dilek ağacına benzeten anne Umut’un kötü söz söylemesine kızar ve onu uyarır.

ÇEVRE

Öyküde kişilerin baskınlığından çevre geri planda kalmıştır. Betimlemelere yer verilmeyen bu öyküde geçen tek mekân kahramanların gitmiş olduğu bakkal dükkânıdır. Taner içeri girince Umut ile Cilve teyzenin konuşması cips paketlerinin olduğu bakkalın önüdür.

DİL VE ANLATIM

Öyküye olayın başladığı yerden bahsedilerek giriş yapılmış, anlatımın içine kahramanın düşünceleri ve konuşmaları yerleştirilmiştir. Kişisel betimlemenin yoğunluğundan kaynaklı benzetmeler yapılmıştır.

Öyküde geçen benzetmeler:

“Renkli çamaşırlarla dolu, yürüyen bir kirli sepeti gibiydi.”(s.75)

“Dilek ağacı gibi kadın! derdi.”(s.75)

“Sınıfımızın en utangaç kızı Gizem gibiydi.”(s.78)

Anlatımda dikkat çeken kahramanın yarıda kestiği eksilteli cümlelerin yanı sıra deyimler ve ikilemeler kullanılmıştır.

Öyküde geçen deyimler :

“Acaba **aklımdan geçenleri** mi okumuştun?”(s.76)

“Cadı sensin, diye **geçirmiştin** ya **içimden**.”(s.76)

“**Gönlünü almak** istedim.”(s.76)

Öyküde geçen ikilemeler:

“Tuhaf giysiler giyerdi **üst üste**.”(s.75)

“Dilekler çoğaldıkça da ağacı her tarafından **renkli renkli** kumaş parçaları sallanmış.”(s.76)

“Bu kadar çok giysiyi **üst üste** giymesiniz...”(s.76)

“Hemen cebine doldurduğu **ıvır zıvır** şeyleri bakkalın çöp kovasına attı.”(s.78)

RESİM

Öyküde bir tane renkli resim kullanılmıştır. Cadıya benzetilen, merakla beklenen Cilve teyzenin Umut ve arkadaşının cips paketlerinin önündeki anları resmedilmiştir. Resim öyküdeki önemli bir sahne somutlaştırılmıştır.

10.ÖYKÜ SÜHEYLA HANIM’IN KEDİLERİ

ÖZET

Beş katlı apartmanın giriş katında on beş kedisiyle yaşayan Süheyla Hanım’ın her şeyi kedileri olmuştur. Hepsinin adını tek tek bilen Süheyla Hanım kedilerinin aşklarını yaptırdığını, çıktıkları arka bahçeyi temizlese de komşuları kediler istemediği için bahaneler üretir. Komşular en son kedilerin apartmanı korkuttuklarını söylemeye başlayınca Ceren ve arkadaşları her gün apartmana güzel kokular yapıp kötü koku söylentisini engellenmeye çalışırlar. Komşular bunun Süheyla Hanımın yaptığını düşünürken Ceren’in annesi kızının çantasında kendi parfüm şişesinin bulur ve olup biteni öğrenir. Çocukların sırları ortaya çıkmış olsa da bu konu apartman toplantısında konuşulup kedilerden yakınılmama kararı alınır.

KONU

Her türlü bakım ve temizliği yapılsa da apartmandakiler boş bahanelerle rahatsızlıklarını bildirmesi üzerine apartmandaki çocukların kedilerin gönderilmemesi için yaptıkları anlatılmaktadır.

İLETİ

Haksızlığa karşı birleşip yılmadan elinden geleni yapanın karşılığını alacağı, adaletin her zaman haklının yanında olacağı ve hakkımızı savunmamızı gerektiği

düşünceleri iletilirken, insanları, hayvanlar değil önyargıları rahatsız edeceği iletisi vurgulanmıştır.

KAHRAMANLAR

Süheyla Hanım

Cerenlerle aynı apartmanda on beş kedisiyle yaşayan bir apartman sakinidir. Her kedisine ayrı isim veren Süheyla Hanım onları çocuğu gibi sever ve isimlerini bile karıştırmaz. Tek tek bakımlarını, aşımalarını yapar ve giriş katından çıkıp gezindikleri arka bahçeyi her gün temizler. Çevresinin rahatsız etmemek için elinden geleni yapan duyarlı biridir.

Ceren

Annesi izin vermediği için kedilere yaklaşamayan ama kediler i çok seven bir çocuktur. Apartmandaki koku dedikodusuna karşı arkadaşlarını harekete geçiren, üzerine düşen görevi yerine getiren sorumluluk duygusuna sahip bir karakterdir.

Ceren'in Arkadaşları

Ceren'in apartmandaki koku planına karşı birlik içinde olduğu yedi arkadaşı vardır. İş bölümü içinde görevlerini gerçekleştiren, hayvan sever çocuklardır. Ceren'in kapı komşusu Semih, anneannesinin gülsuyunu kullanan Ayşegül, ablasının deodorantını kullanan Pınar ve Ahmet'in isimleri öyküde geçerken bireysel tahlillerine yer verilmemiştir.

Ceren'in Annesi

Kızının kedileri sevmesine izin vermeyen, kedilerden hastalık kapacağı ve kedilerin zarar vereceğini düşündüğü için kızını kedilerden uzak tutan biridir.

Komşular

Süheyla Hanımın apartmanındaki hayvan sevmeyen, her türlü bakımlarının yaptırıldıkları bildikleri halde koktukları bahanesini üreten inatçı ve duyarsız komşularıdır.

ÇEVRE

Öyküde mekân ögesinin ağırlıklı işleve sahip olduğu hissettirilmiştir. Toplumda insanlar arasında yaşanabilecek bir sorun beş katlı bir apartman içerisinde ele alınmıştır. Süheyla Hanımı ve on beş kedisinin yaşadığı giriş katı ve bahçede öyküde hem kedilerin hem çocukların kokuyu engellemek için apartmanın içinde ele alınmıştır.

Süheyla Hanım ve on beş kedisinin yaşadığı giriş katı ve bahçe öyküde hem kedilerin hem çocukların vakit geçirebileceği mekândır. Çocukların kokuyu

engellemek için apartmanın her katına dolaşp kokular sıkması katlardaki ailelerin bahanelerini boşa çıkarmak içindir.

DİL VE ANLATIM

Öyküye Süheyla Hanım'ın on beş kedisinin isimlerinden bahsedilerek giriş yapılması ve simlerdeki ses benzerlikleri anlatıma ahenk katmıştır.

“ Öyle güzel adları vardı ki kedilerin insanın çoğuna kedi adı koyası gelirdi. Tarçın, Minnoş, Benekli, Tıpış, Çinko, Mırmır, Kiraz Kız, Kumaş, Tortop, Kolye...Tam on beş kedi. Süheyla Hanım, kediler birbirne benzese de adlarını hiç şaşırılmazdı.”(s.79)

Süheyla Hanımın tanıtılmasından sonra ana kahraman hakkında bilgi verilen öyküde üçüncü tekil kişi anlatım yöntemi kullanılmıştır. Öyküde belirli yerlerde benzetmeler, deyimler ve ikilemeler kullanılması anlatıma hareketlilik katmaktadır.

Öyküde geçen benzetmeler:

“ Tabii her apartman gibi Cerenlerin de apartmanı zaman zaman kokardı, ama bu kedilerden kaynaklanmıyordu.”(s.81)

“Evlerinde kullanabileceği hiçbir şey bulamayınca küçük bir paket vanilya ile bütün apartmanın pasta gibi kokmasını sağladı.”(S.84)

“Durup dururken parfüm dükkânı gibi kokmaya başlamıştı apartman.”(s.85)

“Apartman apartman gibi, kediler de kedi gibi kokmaya devam etti.”(S.85)

Öyküde geçen deyimler:

“Yemek masasında otururken kedilerin payı da **gelirdi aklına.**”(s.80)

“Süheyla Hanım'ın **aklını kaçırmış** olduğunu düşünenler bile vardı.”(s.80)

“ Ceren ilginç bir **görüş attı ortaya.**”(s.83)

“ Ceren başını yastığa koyduğunda “Umarım sabah merdivenlerde kimseyle karşılaşmam, diye **geçirdi aklından.**” (s.83)

“ Yapacağın işin gururuyla ,huzuruyla **uykuya daldı.**”(s.83)

“Ben de mi kullansam acaba?diye **geçti aklından.**”(s.84)

“Oybirliği ile artık kedilerden yakınmayacakların **dile getirdiler.**”(s.85)

Öyküde geçen ikilemeler:

“Sofradan **kalkar kalkmaz** ellerinde bir tabak, doğru arka bahçeye.”(s.80)

“Kadıncağz **sık sık** kendini ve kedilerini savunmak zorunda kalıyordu.”(s.80)

“Bir kez Süheyla Hanım'ın kapısının önünde de durmuş, ayakkabısının bağcığını bağlıyormuş gibi yapıp **uzun uzun** koklamıştı oraları.”(s.81)

“ Tabii her apartman gibi Cerenlerin de apartmanı **zaman zaman** kokardı, ama bu kedilerden kaynaklanmıyordu.”(s.81)

“ Söz **dönüp dolaşp** don günlerde ortaya çıkartılan ‘koku’ konusuna geldi.”(S.81)

“ Ben **koku moku** almıyorum arkadaşlar, ya benim duyu organlarım beş değil dört tane ya da onarın altıncı bir duyu organı var, dedi.”(s.83)

“Annesi onun **acele acele** atıştırdığını görünce şaşırıldı.”(s.83)

RESİM

Öyküde bütün sayfayı kaplamak üzere sadece bir resim kullanılmıştır. Öykünün içeriğiyle bağlantılı olarak kedilerin ve kedileri seven çocukların bahçedeki mutlu anları resmedilmiştir.

11.ÖYKÜ KORKULUK

ÖZET

Babasının yeni eve taşınacaklarını söylemesi üzerine Barış yeni evlerini, yeni odasını, yeni arkadaşlarını düşünerek sevinir. Bir hafta sonra evlerine taşınınca hemen kendi odasına gider. Odasının küçük bir bahçeye bakmasını a sevinirken arka bahçedeki korkuluğu görür. Hemen gidip anne babasına bunu söylese de evi yerleştirmeye çalıştıkları için kimse Barış ile ilgilenen birkaç gün sonra arka bahçeye düzenlerken artık ıspanak falan ekilmediği için ihtiyaçları olmayan korkuluğu da sökeceğini söyleyince Barış tepki gösterir. Onun çok sevimli olduğunu, sökülmesinin istemediği söyler. Annesi ve babası o korkuluğu güzelleştirmek şartıyla Barış’a izin verirler. Babasına izin verirler. Babasına dar gelen bir ceket, siyah bir şapkayı ve gözlüğü korkuluğa takan Barış, ona göz ve gülen bir ağız da çizer. Yeni giysileriyle sürekli gülümseyen korkuluktan artık kuşlar bile korkmaz.

KONU

Taşındıkları yeni evde beklemediği sürprizle karşılan Barış’ın bu sürpriz için yaptıkları, ailesini ikna edişi anlatılmıştır.

İLETİ

Çevremizi güzelleştirmek bizim elimizdedir. Bazı nesnelere kullanılsa bile görünüşleri biz mutlu edebilirler. Ufacık değişikliklerle mutlu olmak bizim elimizdedir. Barış’ın kuşları korkutan korkuluğu güzelleştirmesiyle hem kuşları bu korkudan kurtarması hem kendini mutlu etmesi buna güzel bir örnektir.

KAHRAMANLAR

Barış

Öykünün baş kişisi, ailenin tek çocuğudur. Yeni evleri, odası ve yeni arkadaşları için umutlu, iyimser bir karakterdir. Çoğu kişinin korktuğu korkuluğu betimlemesinde boyun eğmeyi sevmeyen; dimdik, gururlu ,gururlu durmayı doğru bulduğu anlaşılmaktadır.

“ Üzerine eski bir ceket giydirmişler. Bu haliyle yoksul bir insana benziyordu. Yoksuldu yoksul olmasına ama gururluydu, çünkü dimdik duruyor, başını hiç eğmiyordu. Bu korkuluğu çok sevmişim.”(s.87)

Barış'ın Anne ve Babası

Oğullarının korkuluğu sevmesine şaşırان anne, baba ona hem görev verip sorumluluk duygusuna katkıda bulunurlar hem de ödül olarak güzelleştirdiği korkuluğun kalmasına izin vermiş olurlar.

ÇEVRE

Öyküde kahramanın yeni evlerine taşınması olayları da beraberinde getirmektedir. Arka bahçeye bakan bir odasının onu hoşnut etmektedir. Arka bahçede yaşlı bir elma ağacının dışında bir korkuluğun olması dikkat çekici hale getirmiştir. İlk defa gördüğü korkuluktan etkilene kahraman için arka bahçe kahramanı heyecanlandıran bir yer olmuştur.

DİL VE ANLATIM

Öyküde birinci tekil kişi anlatım kullanılmıştır. Bir çocuğun ağzından anlatılan bu öyküde birkaç deyim, benzetme ve ikileme kullanılmış.

Öyküde geçen deyimler:

“Kanepeyi nereye sığdıracağız? diye **araya girdi** annem.”(s.87)

“Ama karanlıkta eve girerken **gözüm takılıyor**, korkuyorum, dedi annem şaka yollu.”(s.88)

Öyküde geçen benzetmeler:

“ Bu haliyle yoksul bir insana benziyordu.”(s.87)

“ Sanki beni taklit eder gibi o da dikkatle bana bakıyordu.”(s.89)

Hem harekete hem betimlemelere ait yerlerde sade bir anlatım öne çıkmış ve bir cümlede ikileme kullanılmıştır:

“Onlar **üst üste** yığılmış, karmakarışık eşyalar arasında hiç umursamadılar beni.”(s.86)

RESİM

Öyküde bir resim kullanılmıştır. Sayfanın yarısını kaplayan bu resimde öykünün başkişisi Barış'ın yeni evlerinin bahçesinde korkulukla nasıl mutlu olduğu yansıtılmıştır.

12. ÖYKÜ TEKİR KEDİ, KIZIL KEDİ, BEYAZ KEDİ, BENEKLİ KEDİ

ÖZET

Hem çiçek hem sebze yetiştiren Berklerin alt kat komşusu Semiha teyzenin yedi kedisi vardır. Bahçede oynayan rengarenk kedileri seyretmeyi çok seven Berk birgün annesiyle balkondayken Semiha teyzenin en çok hangisini sevebileceğini konuşurlar. O esnada Semih teyze kedilerini ilaçlarken Berk'ten yardım ister. Sevinerek giden Berk kedileri birer birer kucaklayıp tutar, Semiha teyze de kedilerin enselerine ilaç damlatır. Berk yardım ederken Semiha teyzeye hangi kedisinin onun için değerli olduğunu, hangisini çok sevdiğini, hangisini kaybetse çok üzüleceğini sorar. Semiha teyze hepsini ayrı sevdiğini cinsine ya da rengine göre kedilerini ayırt etmediğini söyleyince Berk Semiha teyzeye imrenir; anne ve anneannesinin de kedileri güzelliğine ve cinsine göre ayırmasa diye düşünür.

KONU

Annesiyle birlikte izlediği Semiha teyzenin kedilerinin birbirinden farklı özellikleri olmasına rağmen Semiha teyzenin bunları ayırt etmeden sevmesi anlatılmıştır.

Kahraman komşusuna yardım ederken merak ettiği soruların cevabını alır.

İLETİ

Çevremizdeki hayvanları renklerine ve cinslerine göre ayırt etmek insanlığa aykırıdır. İnsan sevmek için neden aramamalıdır.

KAHRAMANLAR

Berk

Öykünün baş kişisidir. Annesiyle birlikte balkonda oturup komşusunun rengarenk kedilerini izlemeyi, seven Berk, hayvanların rengine ve cinsine göre ayırt edilmesine karşıdır.

Berk'in Anne ve Babaannesi

Berk'in içsel konuşmalarından yola çıkılırsa hayvanları renklerine, cinslerine göre seven, onları birbirlerinden ayırt eden kişilerdir. Berk'in annesi oğluyla balkonda otururken çay içmeyi de sevmesi anneye dair verilen tek ayrıntıdır.

Babaannesi ise kara kedilerin uğursuzluk getireceğine inanır ve Berk bu babaannesinin bu düşüncesinden rahatsız olur.

Semiha Teyze

Bahçesinde hem çiçek hem sebze yetiştiren yedi tane kedi besleyen Semiha teyze Berklerin alt kat komşusudur. Birbirinden ayrı renkte ayrı cinste olan kedilerini ayırt etmeden onları çocukları gibi sever.

Berk Semiha teyzeyi çocukları arasında ayırım yapmayan bir anneye benzetir. Kedilerin uğur ya da uğursuzluk yerine mutluluk getirdiğini savunur.

ÇEVRE

Öyküde olaylar Berklerin balkonunda Semih teyzenin bahçesine doğru cereyan etmiştir. Berk ve annesi evlerinin balkonundan vakit geçirirken çiçek ve sebzelerin yetiştirdiği Semiha teyzenin bahçesini izlemektedirler. Kahramanlar burada farklı etkilenirler. Berk bahçede oynayan rengarenk kedileri seyretmeyi severken annesi yeşilliklere bakmayı sever. Berk alt komşuları Semiha teyze yardımı için bahçeye iner. Kapalı mekândan açık mekân geçişi sağlayan balkon ve görüntüsüyle etkilenilen bahçe öykünün ağırlıklı işleve sahip olan mekânlarıdır.

DİL VE ANLATIM

Ana kahramanın diğer bir kahramanı tanıtmayla giriş yapılan öyküde birinci tekil kişi anlatım yöntemi kullanılmıştır.

Anlatımda ana kahramanın etkilendiği bazı kedilerin betimlemeleri yapılmış okurun merakı giderilmiştir.

“ Semiha Hanım herhalde en çok şu Van kedisini seviyordur. Çünkü tüyleri bembeyaz ve uzun ayrıca gözleri de çok güzel. Biri mavi, diğer bal rengi.”(s.92)

Anlatımda gerek kediler gerek Semiha teyze için yapılan benzetmelere yer verilmiş, deyimler kullanılmıştır.

Öyküde geçen benzetmeler:

“Hayır, dedim benze tekir kediyi daha çok seviyor, baksana ormandan kaçmış bir kaplan gibi.”(s.92)

“Bir anne gibiydi komşumuz Semiha teyze, çocuklarının hepsini ayrımsız seven bir anne gibi.”(s.94)

Öyküde geçen deyimler:

“ Var, herkes gibi benim de ödevlerim, işlerim var; ama kedileri incelemeye zaman ayırıyorum. Televizyon ve bilgisayardan biraz **zaman çaldım** mı yetiyor.”(s.91)

“Annem **dudak büktü** benim beğenime.”(s.92)

“Kara kediler **uğursuzluk getirir** mi Semiha teyze, babaannem bize misafir geldiğinde balkondan aşağıya bakıp öyle demişti.”(s.94)

“Şu güzel, şu çirkin, şu soylu, şu melez diye birini diğerinden **üstün tutmuyorum.**”(s.94)

RESİM

Kedilerden bahseden bu öyküde bir resim kullanılmıştır. Farklı renklerdeki ve cinslerdeki kedilerin resmedilmesiyle okurun merakı giderilmiştir.

KİTABIN ADI : İKİZLER İZ PEŞİNDE

Kitap Türü : Öykü
Resimleye : Zeynep ÖZATALAY
Basım Yeri : İzmir
Basım Yılı : 2013
Yayınevi : TUDEM
Sayfa Sayısı : 144

1.ÖYKÜ İKİZLER İZ PEŞİNDE

ÖZET

Bir akşam yemeğinde çocuklar ve annesi televizyon haberlerinden rahatsız olsa da babaları Sedat Bey'e söylemezlerken ekranda çöp ev haberi çıkar.(Yaşlı teyze Şerife Hanım'ın evinin boşaltılmasına ağlamasına içerleyen Pınar) O esnada Sedat Bet kızlarına odalarının da çöpe eve döndüğünü söyleyince Çınar annesinin, babasının Pınar'ın ne kadar çok şey biriktirdiğini eski eşyalarını atmadığını aklına gelir. Hatta ikizi Pınar ile yaşadığı tartışmaları hatırlar. Yemekten sonra odalarına giden ikizlerden Pınar'ın aklına televizyondaki çöp evinin boşaltılmasına ağlayan Şerife teyze gelir. Onların apartmanında da böyle birileri var mı sorgulamaya başlar. Pınar ve Çınar okul dönüşü apartman görevlisi İsmet amcaya apartmandaki yaşlıları sorar ve bir kağıda daire numaralarını yazarlar. Bir akşam Sedat Bey ikizlerine çocuk parkına yapılacak heykel için yarışmayı açıklar. Uzun süre düşünen ikizler sonunda

eski oyuncaklarda bir heykel tasarlarlar. Baş kısmı oyuncak bebek kafalarından gövde, bilgisayar klavyesinden derken bacaklarını bisikletten tasarlayan çocuklar projeyi gönderirler. Ödevleri projeleri derken çocukların beklediği şeker bayramı gelir. Pınar ve Çınar apartmandaki yaşlılarda Celal amcaı Ayşe teyzeyi, Sevim Hanımı ziyaret ederler ve apartmandaki yaşlıların bekledikleri çöp biriktirmediklerini görürler. Bayram sonrası pazartesi akşamı heyecanla eve gelen Sedat Bey ailesine müjdeli heykel yarışmasında kızların projesinin kazandığının söyleyerek Sedat Bey yakınlarıyla bu haberi paylaştıktan sonra Gülay Hanım eski kaçık çorapları getirip paspas örmek için şeritler halinde kesmeye başlar.

KONU

Ailesinde çoğu eşyanın atılmadığına, eski eşyaları biriktirdiğini fark eden ikizlerin bu farkındalıktan yola çıkarak başardıkları proje ve çevrelerindeki yaşlıları nasıl tanıdıkları anlatılmıştır.

İzledikleri haberden yola çıkarak apartmandaki yaşlıları ziyaret eden ikizlerin geri dönüşüm fikrinden ulaştıkları başarı birbirleriyle bağlantılı şekilde anlatılmıştır.

İLETİ

Öykünün genelinde elimizdeki malzemelerin değil yaratıcı fikirlerimizin bizi başarıya götürdüğu iletisi verilmektedir. Televizyondaki çöp ev ile ilgili haberden zihinlerini sorgulayan ikiz kardeşlerin çevrelerindeki yaşlıları ziyaret etmeleri, onları unutmamız gerektiğini belirtmektedir.

Bazı eski eşyaları geri dönüşümle beklenmedik güzel şeyler ortaya çıkarabileceğimizi yeter ki elimizdekilere bakmayı ve onlardan yeni bir şey çıkarma konusunda vurgu yapılmıştır.

KAHRAMANLAR

Çınar

Öyküdeki ana kahramandan biridir. Birçok işi kardeşi ile yapar ve kardeşiyle birlikte birbirlerini her zaman eski defterlerini, bebeklerini atmaya kıyamayan, peçete koleksiyonu yapan bir çocuktur. Kardeşiyle birlikte apartmanda çöp biriktiren yaşlıların olup olmadığını ararken yalnız yaşayan yaşlıları tanımış olurlar. Yaratıcılığını kardeşi Pınar ile birleştiren Çınar çocuk parkı için düzenlenen heykel projesini yarışmasını kazanırlar.

Pınar

Çınar'ın ikiz kardeşi Pınar, Çınar'dan daha pratik davranarak gerektiği anda karşısındakine mantıklı cevaplar vermektedir. Meyve suyu ve kola kutularını

biriktirip onlarda ev yapmayı planlaması Çınar'ı rahatsız eder. Kafasına taktığı bir şeyi yarım bırakmayan Pınar izlediği haberin etkisinden kurtulmayıp apartmandaki çöp biriktiren yaşlıları bulma konusunda Çınar'ı da ikna eder.

Sedat Bey

İkizlerin babası Sedat Bey akşam yemeğini yerken haberleri izlemeyi seven biridir. Eşinin yakınacağı kadar dağınık da olan Sedat Bey, eski faturalarını, bozuk çakmalarını atmayan biriktirmeyi seven ve bunu alışkanlık haline getirmiş biridir. Kızlarının proje yarışmasının kazanmasına da çok sevinip sevdikleriyle paylaşan bir babadır.

Gülay Hanım

İkiz kahramanların annesidir. Eşi gibi biriktirmeyi seven, kaçık çorapları atmayan, düğmeleri, biriktiren bir kadındır.

Şerife Hanım

Yetmiş iki yaşında topladığı çöplerle evini çöp eve çevirip belediye tarafından evi temizlenen ve bundan dolayı haberlere çıkan yaşlı teyzedir.

İsmet Amca

Çınarların apartmanında görevlisi İsmet amca kuşkucu, inatçı ve meraklı biridir. Çocuklara apartmandaki yaşlıların yaşadıkları daire numaralarını vererek onlara yardım etmiştir.

Celal Amca

İkizlerin apartmanda ziyaret ettiği ilk yaşlı komşudur. En üst katta, kırk sekiz numaralı dairede kedisiyle yaşayan yaşlı yaşayan yaşlı bir amcadır. Bayramlaşmak için çocuklara alışık olmadığı için elinde şeker olmadığına ikizlere leblebi vermiştir.

Ayşe Hanım

Otuz dokuz numarada oturan yalnız yaşayan Aysel Hanım, kapısındaki bütün kilitleri kilitleyip hırsızlara karşı önlem amaçlı kapısını önüne ayakkabıları koyan, güvenliye çok önem veren bir teyzedir.

Sevim Hanım

Yirmi bir numaralı dairede yaşayan yaşlı teyzedir. Evinde bir sürü çiçek yetiştiren, çiçeklerine müzik dinleten, çocuklardaki yaşlıların sıkıcı olduğuna dair düşünceyi yıkan bir yaşlıdır.

ÇEVRE

Öyküde kişiler haberlerden gösterilen çöp evlerden yola çıkarak yaşadıkları elli dairelik büyük apartmandaki yaşlı kişilerin evlerini dolaşırlar. İkizler keşif amaçlı

çıktıkları apartmanlarında ilk olarak en üst katta oturan Celal amcanın evine sonra iki kat aşağıda otuz dokuz numaralı dairede Ayşe Hanım'ın evine girerler.Kapının önündeki ayakkabılarla yalnız yaşadığını belli etmemeye çalışmaktadır.En son yirmi bir numaralı dairede oturan Sevim Hanım'a uğrarlar.Birçok çiçeği olduğu bu evden müzik sesiyle birlikte huzurla ayrılırlar.İkizler Celal Bey ve Ayşe Hanım'ın evine girmeden kapıdan temiz olduğunu sezerler.Öyküde olaylar apartman içerisinde cereyan ettiği için kapalı mekândan başka mekâna geçilmemiştir.

DİL VE ANLATIM

Birinci tekil kişi anlatım yöntemi kullanılan öyküde olayların başkişisi Çınar anlatılmaktadır. Öyküde söz kalıplarına çok yer verilmemiş, o kurun günlük hayatta kullanabileceği belli deyimler kullanılmıştır.

Öyküde geçen deyimler:

“**İştahımız kapanır**, desek babamız gücenir.” (s.8)

“Hala **içim yanıyor**.” (s.10)

“ Bu konu Pınar'ın da **kafasını kurcalayıp** duruyormuş.” (s.10)

“Yeniden kitap özetine dönerek bu konuyu unutmaya **karar verdim**, ama kardeşim **rahat bırakmıyor** ki.” (s.11)

“**Kafasına takmıştı** bir kez.” (s.11)

“Kardeşimin böyle düşünmesi benim de iyilik **damarımı kabarttı**.”(s.11)

“ İlk önce bizim evi eleyip araştırmaya kırk dokuz daireyle devam edebiliriz.” diyerek biraz **dalga geçmek** istedim.(s.12)

“ Bir süre sonra **uyku bastı** ve yataklarımıza geçtik.” (s.12)

“Çöp kutusunun yanından geçerken Pınar'ın **gözünün** çöpe atılmış tenekelere kutulara **takıldığını** gördüm.” (s.13)

“ Şimdilik ölümsüzleşmek kaygısı taşımadığım için yalnızca para çok işime yarar diye **geçirdim aklımdan**.” (s.16)

“ İşin içine bilgisayar girince **akan sular durdu** bizimkinde.” (s.16)

“ Birdenbire, beni çok etkileyen rüya **geldi aklıma**.” (s.17)

“Düşündükçe, **gözümün önüne getirdikçe** heyecanlanıyordum.”(s.17)

“Düşüncelerimizi dağıttığı için ikimiz de **kaş çatarak** baktık ona.”(s.18)

“Bizi **tepeden tırnağa inceledikten** sonra zinciri çıkardı.” (s.22)

“Onu tanıdığımız için çok mutluyduk, yeniden ziyaret etme **sözü vererek** evimize döndük.” (s.24)

“Bak **aklıma** ne **geldi**, biz o yarışmayı kazanamazsak bile yine de benzer bir heykel yapıp balkona koyalım, tamam mı?” (s.25)

“O güne dek atmaya kıyamadığımız, bir gün **işe yarar** diye sakladığımız bu eski eşyaların bize böyle bir sevinç yaşatacağını hiç ummamıştım.” (s.26)

Öyküde aynı seslerin tekrarıyla oluşan ikilemelerin yoğun olmak üzere anlatımda ahengi sağlamak için ikilemelere yer verilmiştir.

Öyküde geçen ikilemeler:

“Annem biraz daha söylenince ağzı **dolu dolu** konuştu.” (s.7)

“Haber sunucusu kaşını **abartılı abartılı** açıp kapayarak ilk haberleri görüntüleriyle birlikte vermeye başladı.”

(s.8)

“Kardeşimler ben bu haberi ilginç bulup **şaşkın şaşkın** ekrana bakarken annem elini ağzına kapatıp banyoya koştu.” (s.8)

“ Ne varsa, ne varsa... dolaplardan, çekmecelerden, yatak altlarından, kutulardan, çuvallardan çıkıp **üzerime üzerime** geliyorlardı.” (s.13)

“Yemek artıklarıyla çocuk bezleriyle **yan yana**...”(s.13)

“ Tüylerim **diken diken** oldu.”(s.17)

“ Bayramlaşmanın nesi korkunç ! diyerek **şaşkın şaşkın** baktı yüzüme.” (s.14)

“ Pasta heykeli, bisiklet heykeli, **el ele** tutuşmuş çocuk heykelleri; hatta kedi köpek heykeli bile çizdik...”(s.17)

“ Bakışlarımız etkili olmuş ki elmaları bırakıp **geri geri** çekilmeye başladı.”(s.18)

“ Bu sözcük ben sekiz yaşlarımdayken alınmış olan bisikleti çağrıştırdı; çünkü önüne **çın çın** çalan bir zili vardı ve ben o bisikletin en çok zilini seviyordum.” (s.19)

“ İkisi de **uzun uzun** incelemeye başladı.” (s.19)

“ Babam başını **aşağı yukarı** sallayıp biraz onaylar gibi, biraz da kararsız konuştu.” (s.19)

“ İstersen en üst kata asansörle çıkalım, oradan kapıları **çala çala** aşağıya kadar ineriz, dedi.”(s.20)

“ Sonunda **ufak tefek** bir adam, kucağında kedisiyle kapıyı açtı.”(s.20)

“ Kapıda tam üç ayrı anahtar deliği vardı, üçü de sırayla **yavaş yavaş** tıkırdadı.” (s.22)

“ Eve **döner dönmez**, takvime bakıp en yakın uzun tatil ne zamanmış öğrenmeye çalıştım.” (s.25)

“ Sonra da makasla onlardan **uzun uzun** şeritler kesip birbirine eklemeye başladı.”(s.26)

Benzetmeler ve betimlemeler anlatılanların zihninde canlandırılmasını kolaylaştırmıştır

Öyküde geçen benzetmeler ve betimlemeler :

“ Yani şu televizyondaki yaşlı kadın gibi biri.” (s.11)

“ Oyuncaklardan bir çocuk heykeli... Düşündükçe, gözümün önüne getirdikçe heyecanlanıyordum.” S.17)

“ Korku filmi gibi, dedim.” (s.14)

“ Onun da yüzü azıcık sarardı ama vazgeçecek gibi değildi.” (s.14)

“ Tıpkı legolardan robot yapar gibi oyuncaklardan bir çocuk heykeli...”(s.17)

“ Projeyi Pınar!a açmadan önce kafamda tasarlamaya çalıştım.Bir çocuk heykeli olacaktı bu. Kullanılan malzeme ise eski oyuncaklar... Her tarafı oyuncaklardan kurgulanmış dev bir çocuk heykeli, rengarenk ... Malzemeler birbirine telle, tutkalla ya da başka bir araçla tutturulacaktı. Tıpkı Legolardan robot yapar gibi

“ O da iyi bir şeyler söylemek istiyormuş; ama iyi bir şey göremiyormuş gibiydi.”(s.19)

“ Bir sır verir gibi sesini alçaltıp gülerek bize doğru yaklaştı.” (s.23)

“ Onları çocuklarım, torunlarım gibi görüyorum.”(s.24)

“ Bu çocuklar altın gibi Gülay!” (s.26)

RESİM

Öyküde farklı boyutlarda iki resim kullanılmıştır. İlkinde çöp yığımından kaçan ikizlerden Çınar hayali bir durumda resmedilirken ikinci resimde ikizlerin apartmanı bayram günü gezmesiyle bir şekerlik dolusu bayram şekeri resmedilmiştir. Olaylar yerine öyküdeki ayrıntılar görsellerde kullanılmıştır.

2.ÖYKÜ ÇİĞDEM DER Kİ

ÖZET

Çoğu şeyi, çiçeği, bitkiyi, hareketi, davranışı uğursuz gören büyük hala bahçedeki horozibiği çiçeklerini sökerken bahçenin son halini gören çocuk üzülür. Çocuk akıyla bile halasının batıl inançlarına inanmaz. Fakat çocuk, hayvanları

bitkileri, çiçekleri sevmesinin bilen küçük halasıyla iyi anlaşır. Hatta küçük halasını yedi yıl önce ablasından gizli zakkumların altına yedi kök ektiği güzçiğdemini açtığını gören çocuk bu çiçeğin güzelliğine kapılır. Hem küçük hala çocuğa güzçiğdemlerin tıpta nasıl kullanıldığını bile anlatmıştır. İki haftadır gelmeyen halasının hasta olduğunu söylemek için komşusu gelir ve aileye bir süredir ne yapsa iyileştiremediğini de anlatınca ailecek büyük halasının yanına giderler. Sitem ettikten sonra büyük hala kardeşlerine hastalığının romatizma olduğunu anlatırken gelen komşusu şifacı Ayşe Kadın'dan hastalığına çiğdemini iyi geldiğini öğrendiğini söyler. Uğursuz dediği çiğdemleri getirir. Büyük hala artık evine çiğdemler ve bir sürü çiçek ekerek bahçeyi yemyeşil yapar. Renk renk çiçeklerin bahçeyi güzelleştirdiği gibi bahçeyle uğraşan hala ağrılarını da unuttur gider.

KONU

Çiçekleri, bazı davranışları, eşyaları, hayvanların uğursuz olduğuna inanan, batıl inançlarıyla yaşayan yaşlı bir kadının yaşadığı rahatsızlıkla hayatındaki keskin değişiklikler anlatılmıştır.

İLETİ

Hayatta hiçbir hayvanın ya da bitkinin uğursuzluk getirmediğini, bunların boş inançlar olduğu vurgulanmıştır.

İnsanın hiç beklenmedik anda önem vermediği bir şeye muhtaç olabileceği düşüncesi okura iletilmiştir.

Çiçekler ve bitkiler insanlara mutluluk ve neşe getireceği gerçeği açıkça gösterilmiştir.

KAHRAMANLAR

Çocuk

Yaşı, cinsiyeti ve adına dair bilgi verilmeyen kahramanın çocuk olduğu konuşmalarından anlaşılmaktadır. Büyük halasının batıl inançlarına akıl erdiremeyen çocuk halasının aksine hayvanları ve bitkileri seven kapalı bir karakterdir.

Büyük Hala

Yalnız yaşadığı için sık sık oğlan kardeşine gelen büyük hala bazı çiçekleri, hayvanları uğursuz sayan, gece tırnak kestirmeyen, merdiven altından geçirmeyen, siyah kedi ve baykuş gördüğünde kovalayan boş inançlara sağlanmış inatçı bir insandır. Çiğdem çiçekleri olmak üzere bir sürü bitkiyi bahçeden yolup atan onların uğursuzluk getirdiğine inanan büyük hala romatizma hastalığından sonra bitkilerde şifa bulmasıyla her yeri yeşillendirmesi ile devingen karakter özelliği taşımaktadır.

Diğer bir özelliğiyle ufak tefek meselelerden kardeşlerine küsen alıngan, yalnız bir kadındır.

Küçük Hala

Çocuğun babası Yılmaz Bey'den üç yaş küçük olan çocuğun küçük halası, büyük halanın aksine akla önem veren, mantıklı biridir. Bitkileri seven, ablasından gizli çiçek eken, yeğenine bitkilere dair bilgi veren, bu konuda fikri değişmeyen durağan bir karakterdir.

Yılmaz Bey

Çocuk kahramanın babasıdır. Akla önem veren bitki ve hayvanlar üzerinde boş inançları olmayan ve ablasına tepki gösteren biridir.

Büyük Halanın Komşusu

Büyük halanın rahatsızlığında onunla ilgilenen, ona yemek yapan, ismine yer verilmeyen komşusudur. Yardımsever yönüyle dikkat çeken komşusu kasabadaki Şifacı Ayşe Kadın'dan romatizmaya iyi gelen ilacı öğrenir.

Şifacı Ayşe Kadın

Bitkilerden ilaç yapan, kasabada bilgisiyle ünlü kadındır. Eczacı torunundan yardım alarak hazırladığı ilaçlarla büyük hala gibi rahatsız kişilere yardımcı olmaktadır.

ÇEVRE

Öyküde olaylar çocuk kahramanın evlerinin önünde ve halasının evinde geçmektedir. Evlerinin önündeki çiçeklerin yolunmasıyla kahramanın keyfi kaçır. Çiçeklerin güzelleştirdiği, ceviz ağacının da bulunduğu bahçe büyük hala yüzünden kötü bir görünüme bürünür. Büyük halanın rahatsızlanması üzerine onun evine gidilir. Eve dair betimleme yapılmazken büyük hala da bahçesini yeşillendirdiği belirtilmiş.

DİL VE ANLATIM

Öyküde birinci tekil kişi anlatım yöntemi kullanılmış. Öykünün girişinde bahçedeki horozibiği çiçeğinin betimlemesi yapılmıştır. Kullanılan ikilemelerle akıcılık kazandırılırken yer yer benzetmelerle anlatım kuvvetlendirilmiştir.

Öyküde geçen ikilemeler:

“ Halam **üzerime üzerime** yürümeye başladı.”(s.28)

“ Yine de **zaman zaman** tartıştıklarını duyardım.”(s.30)

“ Bizimle birlikte yaşamıyordu, yalnız olduğu için bize **sık sık** gelirdi.”(s.29)

“ Tüyleri simsiyah Mestan’ın, öyle de parlaktı ki sanki yağlanmış bir pehlivan gibi **sağa sola** yalpa yaparak dolaşırdı.”(s.30)

“ Babam halamın bu açığını **yakalar yakalamaz** sözü kaptı.”(s.31)

“ Nasıl şimşek çakıyor, hava **gümbür gümbür** duymuyor musun?” (s.32)

“ Senin dediğin gibi olsa, bütün okullara yıldırım düşer; çünkü hepsinde **kırmızı kırmızı** bayraklar asılı.”(s.33)

“ Küçük halam hala anlayamadığı bir şeyler varmış gibi **uzun uzun** süzüyordu sarı güzçiğdemlerini.”(s.35)

“ Temizlik açısından önemli bu; hele geçmişte elektriğin sağladığı **pırl pırl** aydınlık olmayınca bu iş daha da zor oluyordu sanırım.” (s.31)

“ Hemen hazırlandık, ben **koşa koşa** gidip küçük halama da **haber verdim.**”(s.37)

“ Her çiçeğe bir **kusur bulduğu** için bu bahçede **hemen hemen** hiç çiçek olmazdı.”(s.37)

“ **Zaman zaman** rüzgarın getirdiği birkaç tohum yeşerip çiçeklenmeye çalışsa da halam onu fark edince hemen söküp yola atardı.(s.38)

“ **Renk renk** hatmiler, menekşeler, papatyalar, gelincikler bahçeyi iyice güzelleştirmişti.”(s.40)

“ O günden sonra büyük halam Şifacı Ayşe Kadın’la **sık sık** görüştü.”(s.40)

Öyküde geçen benzetmeler:

“ Kırmızıdan mora doğru koyulaşan o güzelim kadifemsi çiçeklere kim kıymıştı anlayamamıştım. “ (s.27)

“ Hala, bahçe kel kaldı sayende.”(s.27)

“ Sanki korku filmlerinden fırlamış manyak bir manyak bir kadın gibi görünüyordu. Halam olduğunu bilmesem bağırarak kaçırdım oradan.”(s.28)

“ Halam o zaman başını dikleştirir, sanki başka bir dünyanın başöğretmeniymiş gibi konuşurdu.” (s.30)

“ Şimdi sen evin emektar kedisini yalnızca rengi yüzünden düşman gibi görüyorsun.”(s.30)

“ Bu kasabada halam gibi düşünen insan çoktu.” (s.31)

“ Zakkumların altına saklambaç oynar gibi gizlenmiş olan sarı çiçekleri gösterdim.”(s.35)

Öyküde günlük hayatta kullanılan kalıplaşmış sözlerin yanı sıra sözlerin horozibiği ve çiğdem dışında çiçek isimlerine ve büyük halanın çiçeklere taktığı isimler de dikkat çekmektedir.

“ Tabi,çiğdem bile demez o.Kalkgit, vargit, acıçiğdem,itboğan gibi nerede çirkin bir çiçek adı var onu bulur, onu söyler.”(s.35)

“ Renk renk hatmiler, menekşeler, papatyalar, gelincikler bahçeyi iyice güzelleştirmişti.”(s.40)

Öyküde geçen deyimler :

“ Çiçek demeye **dilim varmıyor**, ot demeli buna.”(s.29)

“ Dünyayı seviyor ve var olmak için **elinden geleni yapıyordu**.”(s.29)

“ Çoğu zaman **yatıya da kalırdı**.”(s.29)

“ Bazı şeyleri **kestirip atmadan** önce düşünmelisin Yılmaz.” (s.30)

“ Tartışmaya kendince bir son **noktayı koymayı** planlamıştı.” (s.31)

“ Benim evim olsa bir dakika barındırmam; ama mademki siz **ağzınızın tadını bozmak** istiyorsunuz, **paşa gönlünüz bilir...**” (s.31)

“ Babam halamın bu **açığını yakalar** yakalamaz sözü kaptı.”(s.31)

“ Nasıl **şimşek çakıyor** , hava gümbür gümbür duymuyor musun?” (s.32)

“ Ne gülüyorsun , **karşında ayı mı oynuyor?** diye azarladı.” (s.32)

“ İkisinin **arası** son zamanlarda iyice **açıldı**.”(s.33)

“ Bu ilkbaharda çıkanlardan farklı, zehirli olduğu için böyle **adlar takmışlar** sanırım.”(s.35)

“ Bakayım dedim, **uğursuzluk getirecek** mi başımıza ?”(s.36)

“ Her çiçeğe bir **kusur bulduğu** için bu bahçede hemen hemen hiç çiçek olmazdı.”(s.37)

“ Oh, sonunda o da **aklını kullanıp** mantıklı şeyler söylemeye başlamıştır.”(s.37)

“ Annemle babam artık gidip **gönlünü alalım**, diye konuşuyorlardı kendi aralarında.”(s.37)

“ Yeni yeni **aklınıza geldim**, değil mi?”(s.38)

“ Annem de **söze girdi**.”(s.38)

“ **Göz kırptı** bana.”(s.39)

“ Aman Yılmaz, **fırsatını buldun** yükleniyorsun.”(s.39)

RESİM

Başlık ve içerikten yola çıkılarak çiçeklerin bulunduğu öyküde iki renkli yer almaktadır. İlk resim sayfanın bütününe kaplayıp büyük halanın uğursuz diye bahçedeki çiçekleri yolup atması ve yine uğursuz saydığı kara kedi gösterilmektedir. İkinci görselde zakkumların altına gizlice ekilmiş güzçiğdemleri resmedilmiştir.

3.ÖYKÜ EMEL ÖĞRETMENE NE OLMUŞ ?

ÖZET

Sevcan'ın İngilizce dersine giren Emel Hanım hiç Türkçe konuşmayan, sürekli gergin, sinirli bir ifadeyle gezen, öğrencilerinin konuşmaya korktuğu, Türkçe konuştuklarında kıyameti koparan bir öğretmendir. Emel öğretmen ne zaman Sevcan'a bir şey sorsa Sevcan sınıfı nen iyisi kemal'den yardım alır. Sevcan bir gün evde televizyonda film izlerken aklına Emel öğretmeni gelir. Son zamanlarda Türkçe kelimeler kullanması, daha yumuşak davranması Sevcan'ı meraklandırır. Ondaki mutluluğun nedenini öğrenmek için öğretmenin evine yaklaşması gerekiyordu. Öğretmenin evinin yakınlarında öğretmeni görünce düşüp ayağını incitme rolü yaparak öğretmenine yaklaşmayı planlayan Sevcan düşme provası yaparken annesini bile bu rolüne inandırır. Bir cumartesi sabah kahvaltısını edince kütüphane bahanesiyle Emel öğretmenin evin önüne gider. Sokağın başında Emel öğretmeni Türkçe öğretmeni Esat Bey'e konuşurken görür. Yanlarından geçerken kendisini fark eden öğretmenleri selam verip, Sevcan ile ilgili konuşurlar. O esnada birbirlerine olan hitaplarını samimi bulur. Sevcan iyice şüphelendirse de güzel bir kadın olan Emel öğretmeni Esat Bey'e yakıştırır. Okul bahçesinde de onları sık sık konuşurken görünce Sevcan'ın düşünceleri netleşir. Karne almaya bir hafta kala sınıfa düğün davetiyesini asan Emel öğretmen kiminle evlendiğini merak edip etmediklerini sınıfa sorunca bütün sınıf hep bir ağızdan Esat Bey'i söylerken Sevcan bir aydır bu sırrı saklamanın gururuyla sessizce sırasında oturur.

KONU

Kısa süre de davranışlarında değişiklik gösteren öğretmenin özel hayatında olan biteni öğrenmeyen çalışan meraklı öğrenci Sevcan'ın gördükleri ve iradeli bir şekilde bunları arkadaşlarından saklayabilmesi anlatılmaktadır.

İLETİ

Hayattaki keskin değişikliklerin altında mutlaka sebepler vardır. İnsanlardaki değişimlerin sebeplerini merak etmek normal olsa da öğrenmek için özel hayatlarını kurcalamak büyük bir saygısızlıktır.

Öyküde hiç Türkçe konuşmayan emel öğretmen ve Türkçeye aşık Esat öğretmen aracılığıyla okura dil ve düşüncenin arasındaki ilişki, anadildeki başarının diğer alanları da etkilediği için önemi iletilmiştir.

KAHRAMANLAR

Sevcan

Öykünün baş kişisi olan Sevcan diğer öğretmenlerinden farklı olan Emel öğretmeninden korkan bir öğrencidir. Öğretmenindeki değişikliklerinin sebebini, öğretmenin özel hayatını merak eden ve bunu öğrenmeye çalışan meraklı bir öğrencidir. Yapacaklarını planlayan ve evde provasını yapan Sevcan sonunda gördükleri ve öğrendiklerini kimseyle paylaşmayarak doğru bir davranışta bulunur.

Emel Öğretmen

Kendini dersine adanmış bir İngilizce öğretmenidir. Ders dışında ağabeyle hep İngilizce konuşan, Türkçe konuştuklarında öğrencilerine kızan, çevresine gergin bakan, gözlüklerinin üzerinden gülümseyen, sürekli koyu renk giyinen, sert bir bayandır. Sürekli korkulan bir öğretmen tavırları sergilerken Esat Bey ile yakınlaşmaları sonrası Türkçe kelimeler kullandığı, daha yumuşak, güler yüzlü davrandığı ve rengarenk giyindiği için devingen bir karakterdir.

Esat Bey

Dil ve düşüncenin birbirini çok etkilediğini düşünen, Türkçeye aşık, canlı, hayat dolu, şakacı ve öğrencileri tarafından sevilen bir Türkçe öğretmenidir.

Sevcan'ın Annesi

Kızının yaptığı provaya inanıp kızına bir şey olduğunu sanır. Rol yaptığını anlayınca sinirlenen anneye dair başka ayrıntıya yer verilmemiştir.

ÇEVRE

Öyküde çevresel öğesi içerik ve kişileri destekleyici yönde olup arka planda kalmıştır. Öğretmenlerin bulunduğu öyküde okulun varlığı söz konusu olsa da fiziksel betimlemesi konusunda okula yer verilmemiştir. Sevcan'ın evinde öğretmenine yapacağı rolün provasını ertesi gün öğretmenin evinin aynı sokağında olan kütüphaneye gider. Sevcanların evi, kütüphane ve ayağını boyamak için girdiği apartman girişi öyküde geçen yerlerdir. Olaylardaki merakın çözüldüğü yer ise emel

öğretmenin evinin bulunduğu sokaktır. Sevcan öğretmenin balkonu ve bahçe kapısını görecektir yerde öğretmenini bekler.

DİL VE ANLATIM

Öyküde birinci tekil kişi anlatım yöntemi kullanılmış, öykü Sevcan'ın ağzından anlatılmıştır. Emel öğretmenin tanıtılmasıyla giriş yapılmıştır.

Sade bir anlatımda kalıplaşmış sözcüklere ve ikilemelere çok yer verilmezken, anlatım benzetmelerle güçlendirilmiştir.

Öyküde geçen deyimler:

“ Çünkü Emel Öğretmen sınıfta Türkçe tek sözcük bile duysa **kiyameti koparır**, bağıırır çağırırdı.”(s.43)

“ Bizlere karşı daha yumuşaktı, zaman zaman tüm yüzüyle gülebiliyor, hatta inanmayacaksınız **ağzından** Türkçe cümleler bile **kaçırıyordu**.”(s.44)

“ Derken dedektif ruhum **kendini göstermeye** başladı.”(s.44)

“ Bu filmin basitliğine içten içe gülerken **kafamda şimşekler çaktı!**”(s.45)

“ Ayak bileğimi tutar, çok acıyormuş gibi yüzümü buruşturup **rol yapardım**.”(s.45)

“ Annem **kaşlarını çattı**.”(s.47)

“ Onu da yapabilirdim, pastel boyalarım resim dersinin dışında da **işe yarayabilirdi**.” (s.47)

“ Denedim ve gerçekten öyle gerçekçi bir burkulma morluğu **elde ettim** ki neredeyse kendim de inanacaktım.”(s.47)

“ Sevcan! Kütüphaneye giden çalışkan **kız rolü yapmıyorsun** değil mi?” (s.47)

“ Yazmaya başladım ama **aklım fikrim** dışarıda oynayacağım küçük oyunda.”(s.48)

“ Bir apartman giriş kapısında kuytu bir yer bulup sağ ayak bileğimi, cebime attığım mor pastel boya ile morarttım ve avını bekleyen bir avcı gibi **pusuya yattım**.”(s.48)

“ Kafamdaki senaryo, filme çekilemeden kalacak diye düşünüp eve dönmeye **karar verdim**.”(s.48)

“ Ama birden **işin rengi değişti**.”(s.48)

“ Senaryom içim bir **fırsat çıkmıştı**, beklemeye başladım.”(s.48)

“ Sonunda planımı değiştirip onlara doğru yürümeye ve arkası dönük adamın yüzünü görmeye **karar verdim**.”(s.49)

“ Yaklaştıkça bu adamın tanıdığım biri olduğu düşüncesi **ağır basmaya** başladı.”(s.49)

“ Anadilinde böylesine başarılı yabancı dilde de **sıkıntı çekmez** herhalde.”(s.49) “Birbirlerine hitap tarzları **geliyor** sonra **aklıma**.”(s.49)

“ Bu durum diğer öğrencilerin de **gözünden kaçmıyordu**.”(s.50)

“ Sınıftan büyük bir **alkış koptu**.”(s.50)

Öyküde geçen ikilemeler:

“ Biz yeni bir dil öğreniyorduk ve Türkçe öğretmenimiz Esat Bey’in dediği gibi dil ve düşünce birbirini çok etkileyen, hep **kol kola** gezen, ayrılmaz iki arkadaşı.”(s.43)

“ Bizlere karşı daha yumuşaktı, **zaman zaman** tüm yüzüyle gülebiliyor, hatta inanmayacaksınız ağzından Türkçe cümleler bile kaçırıyordu.”(s.44)

“ Hiçbir şey anlamayan annem **şaşkın şaşkın** yüzüme baktı.”(s.46)

“ Annem **imalı imalı** baktı.”(s.47)

“ **Uzun uzun** ne konuşuyorlar ki böyle?”(s.48)

“ Zaten öğrenciler **sık sık** kadın ve erkek öğretmenleri birbirine yakıştırır, hatta söylemeye utanıyorum ama tuvalet kapılarının arkasına bu yakıştırmaları yazarlardı.”(s.50)

“ Bir süre sonra onları okulun bahçesinde ve koridorlarda **sık sık** konuşurken görmeye başladım.”(s.50)

Öyküde geçen benzetmeler :

“ O bize gözlüklerinin üzerinden kızgınlıkla bakıp dudaklarıyla güler gibi yapardı. Evet, yanlış söylemezdim, gülmezdi, güler gibi yapardı.”(s.41)

“ Evet, işte sokakta da gözüyle kızıp ağzıyla güler gibi yaptıktan sonra ‘ Good morning!’ derdi.”(s.41)

“ Bazılarımız bir dili öğrenmek için o dilde düşünmek hatta o dilde düş görmek gerektiğini savunurdu. Bu durumda Emel Öğretmen’i haklı bulurlardı.”(s.43)

“ Ayak bileğimi tutar, çok acıyormuş gibi yüzümü buruşturup rol yapardım.”(s.45)

“ Ağrıyormuş gibi yapmak kolay, şişlik ise elimde olan bir şey değil.”(s.47)

“ Kendimi meraklı, dedikoducu kadınlar gibi hissediyor böyle düşündüğüm için utanıyorum bir yandan.”(s.49)

Sevcan’ın araştırma amaçlı kütüphaneye gitmesi araştırdığı yazarın ismine yer verilerek okur meraklandırılmıştır.

“ Hemen içeri dalıp bana gerekli olan ansiklopediye uzandım ve masaya oturup aradığım yazarın adını buldum: Mehmet Seyda. Bu yazarın hayatını yazacaktım.”(s.48)

Anlatımın sadeliği ve ifadelerin basitliği öykünün başkışı olan öğrencinin yaşının büyük olmadığını sezdirmektedir.

RESİM

Öyküde önemli bir yeri olan, duruşuyla ve ciddiyetiyle sert bir öğretmen olan Emel öğretmenin ve Emel öğretmenin hayatını değiştiren kişiyle adım attığı hayatın bir kanıtı olan düğün davetiyelerinin resmedildiği iki resim kullanılmıştır.

Olaylar yerine kişi e nesnelere resimlerde yer almıştır.

4.ÖYKÜ KINALI KEKLİK

ÖZET

Apartmanlarında herkesin bir hayvan beslemesi çok hoşuna giden Taner hep bir hayvan beslemeyi ister. Annesi titizlikten kabul etmeyince Taner de arkadaşı Deniz’in köpeği Jumbo, Salih dedenin kedilerini, Emine teyzenin balıklarını, Hüseyin amcanın tavşanlarını sever. Bir akşam ailecek izledikleri belgesel de keklıkların aşırı avlanma yüzünden sayılarının azaldığını öğrenince annesi yemeği bırakınca Taner şaşırır. Çocukken annesinin keklık beslediğini, Taner’in dedesinin tatlı arabasında keklığı gezdirdiğini ve adının Kınalı olduğunu sözleşmesi üzerine Taner de eve bir keklık almalarını söyler. Her şeye karşı gelen annesi keklık için bir şey söylemez ve babası da bir hafta sonra eve yavru keklık getirir. Taner, keklığıne annesinin çocukluğundaki keklığın adı olan Kınalı’yı koyar. Keklikle beraber evin neşesi artar, Taner keklığını kendi elleriyle besler ve gezdirir. Kınalı eve geldikten iki ay sonra Kınalı miskinleşir, köşeye çekilir ve ölmez. bunu veterinerlere sorarlar. Veteriner onun bir eş istediğini yalnızlıktan hastalandığını söyleyince Taner’in babası bir eş getirir. İki keklığın sesiyle ev daha da neşelenir ve aile yavru keklıklarına bile beklemeye başlar.

KONU

Annesinin titizliği yüzünden evde evcil hayvan beslemeyen Taner’in sonunda annesini ikna edip eve aldıkları hayvan ve eve kattığı neşe anlatılmaktadır. Evcil hayvan beslemek isteyen bir çocuğun çabaları, eve alınan keklık ve eskilerin yad edilmesi eğlenceli bir şekilde dile getirilmiştir.

İLETİ

Dikkatli olduğumuz sürece evde hayvan beslemenin sakıncası olmadığı ifade edilirken hayvan beslemek insandaki hayvan sevgisini arttırdığını, eve neşe kattığını, daha da güzellikler getirdiği vurgulanmıştır.

Çocukluğumuzda hayvanlarla yaşadığımız anıları unutmak kolay değildir, çocukların hayvanlarla vakit geçirmesine izin vermeliyiz iletisi verilmiştir.

Keklik örneğiyle her canlının bir eşe, arkadaşa ihtiyaca olduğunu, yalnızlığın bir yere kadar olduğu düşüncesi okura verilmektedir.

KAHRAMANLAR

Taner

Öykünün başkişisi olan Taner hayvanları çok seven, evde bir hayvan beslemek için annesinin ikna etmek için uğraşan, apartmandakilerin besledikleri hayvanlarla ilgilenen, onlarla severek vakit geçiren bir çocuktur.

Taner'in Annesi

Her hayvan için bir kusur bulup evde beslenmesine izin vermeyen, onlarla uğraşmasını sevmeyen, temizliğe düşkün, titiz bir kadındır. Çocukluğundaki keklik alına gelince duygulanır ve eve getirilen kekliğe bir şey demez. Çocukluğunda Kınalı keklüğünden ayrılmasına çok üzülür ve yıllar sonra oğlu Taner'e anlatırken bile hüzünlenir. İlk zamanlarda hayvan beslemeye karşı olduğunu halde evde keklik beslemesine izin vermesiyle devingen bir karakter özelliği sergiler.

Taner'in Babası

Orman mühendisi olup işi gereği kısa süreli yolculuklara çıkan biri olarak evde beslenecek evcil hayvan konusunu eşine ve Taner'e bırakır. Televizyonu sevmeyen ve ona "kara kutu" diyen biridir.

Komşular

Olayların içinde olmasalar da besledikleri hayvanlardan dolayı Taner'in bahsettiği kişilerdir.

Emine Teyze

Beslediği balıklarını seven, onlarla konuşan ve onlarla yakında ilgilenen üst katta oturan komşusudur.

Salih Dede

Tanerlerin kedi besleyen alt kat komşusudur. Salih dedenin yavru kedileri Taner'in çok hoşuna gitmektedir.

Deniz

Taner'in arkadaşı Deniz'in ufak tefek Jumbo adında bir köpeği vardır. Ve Hüseyin amcanın köpeğe karışması ile aralarında bir tartışma geçer. Deniz'in sevimli köpeği Taner'in çok hoşuna gider.

Hüseyin Amca

Apartmanın kapıcısı olan Hüseyin amca tavşan besler. Deniz'in köpeğinin tavşanlarını rahatsız etmesi üzerine Deniz ile tartışması Taner'in ve çevrenin de hoşuna gitmektedir.

ÇEVRE

Öyküde çevre ögesi kişi kadrosunun geri planında kalmıştır. Apartmanda yaşayanların besledikleri hayvanlar öykünü başkişisi Taner için mutluluk kaynağı olmuş ve apartman onu mutlu eden bir mekân haline gelmiştir. Her kapıdan gelen hayvan sesleri, hayvanların bahçede gezdirilmesi Taner'in de kendi evlerinde hayvan besleme konusunun sık sık gündeme gelmesine neden olmaktadır. Diğer evlerdeki hayvanlar kahramanı da etkilemiş ve kendi evlerine keklik almalarını bir bir nebze etkilemiştir.

DİL VE ANLATIM

Apartmandakilerin tek tek tanıtılmasıyla giriş yapılan öyküde bazı hayvanlara dair ayrıntılı bilgi verilmiştir.

“ Deniz'in köpeğinin adı Jumbo'ydu. Jumbo iri, azman anlamına geliyormuş. Bu anlama hiç uymayan ufak tefek bir köpekti oysa. Jumbo, tavşanların aksine bizimle oynamak için çırpınır, üzerimize atlar; l-kolumuzu, bacağımızı çekiştirirdi. Sevimli köpek, tavşanlarla da oynama isterdi.; ama bur ürkek hayvanlar onu gördükleri an kaçıp bodrum katının penceresinden içeriye dalarlardı. Tavşanların sahibi kapıcı Hüseyin amca, Deniz'e kızardı.” (s.53)

İkilemelerin sık kullanılması anlatıma ahenk katarken benzetmelerin sık kullanılması anlatılanların zihinde canlandırılmasını kolaylaştırılmıştır.

Öyküde geçen ikilemeler:

“Böyle durumlarda kıpırtısız bekler, nerdeyse soluk bile almazdım; çünkü en küçük hareketimden korkar, **hoplaya zıplaya** bir iki metre öteye kaçarlardı.”(s.53)

“Bu anlama hiç uymayan **ufak tefek** bir köpekti oysa.”(s.53)

“Hemen çevrelerinde halka olur, **güle eğlene** izlerdik.”(s.53)

“**Sabah akşam** gezdirmek için hiçbirimizin zamanı yok.”(s.54)

“Yararlı programların çok az olduğunu, kanalların basit, **ıvır zıvır** programlarla doldurulduğunu söylerdi.”(s.54)

“**Olur olmaz** programları izleme, gözüne yazık, zamanına yazık.”(s.55)

“Babam, **Yazık yazık!** Çoğaltacağımıza yok ediyoruz,’ dedi.”(s.55)

“ Deden **bici bici** denilen bir tatlı satardı sokaklarda.”(s.55)

“Annemin gözleri **dolu dolu** oldu ya da bana öyle geldi.”(s.56)

“Ben **iyileşir iyileşmez**, babam Kınalı’yı götürüp doktora armağan etti”(s.

“İstersen, **arar tarar** sana bir keklik bulurum, dedi.”(s.57)

“**Yavaş yavaş** okşadı tüylerini.”(s.58)

“ Kınalı da bir köşede benim gibi **düşünceli düşünceli** duruyordu.”(s.62)

“Daha kapıyı **açar açmaz** söylediğim bu sözden babam hiçbir şey anlamamıştı.”(s.62)

Babamın gelme saatine kadar **kara kara** düşündüm.”(s.62)

“Bu sorunu çözmeden kendisini rahat bırakmayacağımı anlayan babam, bir köşede **mahzun mahzun** duran Kınalı’ya baktı.”(s.63)

“Babam sözünü **bitirir bitirmez** boynuna sarılıp öptüm.”(s.63)

“Hadi gözün aydın, yakında yine **şen şakrak** ötmeye başlarsın, dedi.”(s.63)

Öyküde geçen benzetmeler:

“Hele bir gelsin kekliğiniz Taner, onun ötüşünü bir duyayım, yaylaya çıkmış gibi olurum ha! dedi.” (s.58)

“Böyle zamanlarda çevrede bir keklik sürüsü varmış gibi şenlenirdi apartman.”(s.60)

“Annem ve babam ise belki de beni üzmemek için rahat davranıyor, önemli bir şey yokmuş gibi gündelik konulardan konuşuyorlardır.”(s.61)

Birinci tekil kişi anlatım yöntemi kullanılmıştır. Öykünün başkişisi Taner’in anlattığı anlatımda 10-12 yaş grubu okuruna uygun deyimler kullanılmıştır.

Öyküde geçen deyimler:

“İşte böyle, annem her hayvan için mutlaka bir **kusur bulurdu**.”(s.54)

“Eve yeni bir canlı girecekse, sorumluluğu size ait, der **köşesine çekilirdi**.”(s.54)

“Babam televizyona hep “kara kutu” der.”(s.54)

“ Annemin gözleri uzaklara dalmış, yüzü çocuklaşmıştı.”(s.55)

“Sesi bile bir çocuğun sesi gibi inceldi.”(s.55)

“Köpek gibymiş desene.”(s.56)

“O anda kafamda bir şimşek çaktı.”(s.56)

“Çoğu zaman evde değilim, keklğin sorumluluğu size ait, **kararı siz verin.**”(s.56)

“Babam her zamanki gibi **sıyrılıvermişti işin içinden.**”(s.56)

“Geçmiş günleri, çocukluğunu düşünüyor gibiydi.”(s.56)

“Çok üzölmüşüm, babam yeni bir keklık bulacağına **söz verdiyse de sözünü tutamadı.**”(s.57)

“Kulun görünümü beni biraz **düş kırıklığına uğrattı.**”(s.58)

“Senin **aklına** bir şey **geliyor mu?**” (s.58)

“Senin çocukluğundaki gibi...”(s.59)

“En çok **hoşuma gidense** elimden yemesiydi.”(s.59)

“Arkadaşlarımı da diğer balkonlardan bizimki **karşılık versin** diye ötüp durdular.”(s.60)

“Bir köşeye çekilmiş, **miskın miskın** duruyor.”(s.60)

“Hemen anneme **haber verdim .**”(s.61)

“Çıkış zili **çalar çalmaz** eve koştum. **Üst üste** çaldım kapıyı.”(s.61)

“ Düşündükçe **hak verdim** Kınalı’ya.”(s.62)

“ “Bu sorunu çözmeden kendisini **rahat bırakmayacağımı** anlayan babam, bir köşede mahzun mahzun duran Kınalı’ya baktı.”(s.63)

“Babam **sözünü bitirir** bitirmez boynuna sarılıp öptüm.”(s.63)

RESİM

Öyküde sayfanın dörtte üçünü kaplayacak şekilde bir renkli resim kullanılmıştır. Resimde keklğin ve keklği çok isteyen Taner’ın keklikle ilgilenişi çizilerek bu kula dair merak giderilmiştir.

5.ÖYKÜ BİR VARMIŞ BİR YOKMUŞ

ÖZET

Kerem ve ablası babaanneleri Gül nineyi çok sever ve Gül nine evlerine geldiklerinde onu mutlu edebilmek için elinden geçeni yaparlar. Gül nine de torunlarını çok sever ve ne zaman görüşseler onlara masallar anlatır. annesi ve babası Kerem ve ablasına masal yaşlarını geçtiğini söylese de çocuklar masal dinlemenin yaşı olmadığını söyleyip dinlemeye devam ederler. Babaannesine çay demleyip başına oturan Kerem ve ablası defalarca dinledikleri Keloğlan masalını yine anlatmalarını isteyince Gül nine başlar: Bir gün kardeşi Osman ile kendilerine iş

bulmaya uzaklara gider. Bir çiftlikteki keçiler i güderken abisini dinlemeyen Keloğlan keçilere kızıp zarar verince abisiyle oradan kaçarlar. Keloğlan yolda gördüğü değirmenin taşını annesinin iplik eğirmesi için alır ve geceyi geçirmek için ağaca çıkarlar. Tam ağaca çıktıklarında Kırk Haramiler gelir ve paralarını saymaya başlar. Çok sıkışan Keloğlan altına yapar. Yukarıdan bir şeylerin süzülmesini gören Kırk Haramiler ağaçtan nur indiğine inanırken, Keloğlan dayanamayıp taşı salıverir. Ağaçtan gelen çatırtılardan ve taşın korkan Kırk Haramiler bütün paraları altınları ve silahları bırakıp kaçınca Keloğlan ve abisi Haramilerin bıraktıklarını toplayıp evine giderler. O günden sonra ailesiyle bolluk içinde yaşarlar. Masal bitince Gül nineye soru soran Kerem ve ablası kararlı ve akıllı olmaları gerektiğini öğrenirler. Kerem'in ablası da masal dinlemeyi ve anlatmayı bırakmayacağına kendi kendine bir daha söz verir.

KONU

Ninelerinden masa dinlemeyi bırakmayan torunların öğrendikleri, masalların ona neler kattıkları anlatılmaktadır.

İLETİ

Masallar bizim sadece kültürel mirasımız değil hayal dünyamızı genişleten, bize olağanüstü kurgusuyla öğütler veren, bize olağanüstü kurgusuyla öğütler veren, bizi çocukluğumuza götüren bir yazı türü olduğundan masal dinlemenin yaşı yoktur.

Gül ninenin masal sonrası yaptığı konuşma ile şimdiki hırsızlarla savaşmak için çok güçlü olmak doğru bildiğimiz konularda kararlı olmak gerektiği üzerinde durulmuştur.

KAHRAMANLAR

Kerem'in Ablası

Öyküyü anlatan kişi ve öykünün başkişisidir. Ninesinin çok seven, onun getirdiği meyvelerdeki lezzete bayılan, ninesinin masallarını dinlemeden yapamayan on dört yaşında genç bir kızdır. Anne babasının masal engelini dinlemeyip ninesinin masallarıyla küçüklüğüne dönmeyi tercih eden bir torundur.

Gül Nine

Köyde yaşayan, bir çok masal bilen Gül nine torunlarıyla buluştuğunda onlara çeşit çeşit masallar anlatan, masallardaki kahramanlardan yola çıkarak torunlarına öğüt veren, onlara doğal, katkısız meyveler yedirmeyi seven biridir.

Gül nine kendini çok sevdiği ninesi gibi hissetmek için torunlarının babaanne yerine nine demesini isteyen ve torunlarını çok seven bir babaannedir.

Kerem

Gül nineni on iki yaşındaki erkek torunudur. Ninesini çok seven Kerem, isteklerini ikiletmeyen, ablası gibi masal dinlemeye bayılan bir çocuktur.

Öykü içinde geçen masaldaki kişiler ise Keloğlan abisi Osman ve Kırk Haramilerdir.

Keloğlan

Türk masal dünyasının ünlü kahramanı Keloğlan bu öykü içinde anlatılan masalda başkasının sözünü dinlemeyen, işlerine davranışlarına akıl sır ermeyen, bazen çok akıllıca bazen saf davranışlar sergilemesiyle karşımıza çıkar.

Osman

Keloğlan'ın abisi Osman, Keloğlan ile iş bulmak için yola çıkar. Davranışlarına hakim olan daha olgun biridir.

Kırk Haramiler

Türk masal dünyasına zorla insanların mallarına el koyan, olumsuz yönleriyle tanınan kırk kişiden oluşan harami, eşkıya grubudur.

ÇEVRE

Öyküde geçen mekânlar ve öykü içerisinde anlatılan masalda geçen mekânlar olmak üzere iki ayrı anlatımdaki mekânlar karşımıza çıkmaktadır.

Öyküde gül ninenin yaşadığı köydeki evi ve Keremlerin evi bilinen bahsedilen kapalı mekânlardır.

Gül nine önünde yemyeşil bir bahçesi, bahçesinde çardağı ve meyveleri olan cennet gibi bir köy evinde yaşar. gül nine için köyünden ayrı yaşamak diri diri ölmeye benzer.

Keremlerin evi ise betimlemesine yer verilmeyen Gül ninenin Keremlere gelişle hissettirilen kapalı bir mekândır. Kerem ve ablasının ninelerini rahat ettirmek için koltuğa oturmayan nineleri için pikeden minder yaptıkları, ninelerinin gelemsiyle mutlu oldukları bir yerdir.

Keloğlan masalında ise mekân her masalda olduğu gibi belli değildir. Az gitmiş, uz gitmiş der tepe düz gitmiş şeklinde kalıplaşmış masal tekerlemesiyle çevreye dair belirsizlik ifade edilmiştir. bir süre çalıştığı çiftlik ile Kırk Haramilerle karşılaştığı ağaç tepesi masalda geçen yerlerdir.

DİL VE ANLATIM

Başlığıyla bir masal havası yaratılan öyküde bir Keloğlan masalına da yer verilmiştir. Öyküde birinci tekil kişi anlatım yöntemi kullanılmış ve öyküleyici anlatımın içinde betimlemelere yer verilmiştir.

“Ninemiz sepetin ağzını kapayan el dokuması eski örtüyü, altından bir hazine çıkacakmış gibi özenle kaldırır, eliyle düzelterek yere yayar. Sonra sakın sakın hazinelerini yere yaydığı örtünün üzerine sıralamaya başlar. İki salkım mor üzüm buğuları hâlâ üzerindedir. Çatlamaya başlamış üç iri nari içindeki balı saklayamaz olmuş incirler, taze ceviz, kurutulmuş kayısılar, erikler...” (s.65)

“Sanki bir cennette yaşıyor. Evinin önü yemyeşil. Küçük bir bahçesi var; ama bu küçük bahçede her şey var. Çardağa dolanmış bir asma, gölgeli bir dut ağacı, ki en çok onun üzerine çıkıp dut yemeye bayılıyorum.”(s.66)

Deyimlerle renklendirilen anlatım benzetmelerle güçlendirilmiş ve masal bölümüne tekerleme ile giriş yapılmıştır.

Öyküde geçen deyimler:

“Ama o bakmaz, **burun kıvrır** onlara :”(s.64)

“ Sihirli sofraya bizim pazarda göremediğimiz ya da **göz ardı ettiğimiz** yiyeceklerle donandı.”(s.65)

“Kerem de ben de sevinçten **deli divane oluruz.**”(s.66)

“Padişahın çözümlenemeyen bilmecelerine onunla birlikte **kafa yorardık.**”(s.66)

“Hatta annemle babam bile o anlatırken kıs kıs güleler bir de yandan anlatılan olayı kaçırmamak için **kulak kabartırlardı.**”(s.68)

“İki kardeş gidip kendinize iş arayın, **bir baltaya sap olun**, demiş.”(s.69)

“Aman koca ağaçtan **nur iniyor**, kudret helvası dökülüyor, diyerek başlarına, yüzlerine bol bol sürünüp sıvazlamışlar.”(s.71)

“Ne bileyim oğul, Keloğlan’ın işlerine **akıl sır ermez.**”(s.73)

Öyküde geçen benzetmeler :

“Kendimi yedi yaşında, hatta daha küçük bir kız gibi hissedirim.”(s.64)

“Nine, buz gibi kola var, getireyim mi ? diye sorar.”(s.64)

“Geçen sefer tatmıştım bunlardan, plastik gibi hepsi.”(s.65)

“Ninemiz sepetin ağzını kapayan el dokuması eski örtüyü, altından bir hazine çıkacakmış gibi özenle kaldırır, eliyle düzelterek yere yayar.”(s.65)

“Şimdi kendisini onun gibi hissetmek istiyormuş.”(s.65)

“Bir de ne görsün? Havada sinek minek yok. Ağacın üstü al al, ipiri elmalarla pıtrak gibi yüklü.”(s.69)

“Masal bittiğinde uzun zamandır yemek isteyip de yiyemediğim bir tatlıyı yemiş gibi ağızda bir tat, içimde bir doyunluk hissettim”(s.72)

“Kerem, hala Keloğlan’ın dünyasında gibi dalgın görünüyordu.”(s.72)

“Kendisi de masal dünyasından çıkıp gelmiş sanki.”(s.69)

Öyküde geçen tekerleme:

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde

Develer tellak iken, eski hamam içinde

Hamamcının taşı yok

Külhancının baltası yok

Bu yalanın ötesi yok

Gül ninenim kendine özgü uygun şekilde anlattığı masalda giriş bölümün tekerlemesine ve dilek bölümünde, iyi dileklerine açıkça yer verilmiştir.

“Bir varmış bir yokmuş. Çok eski zamanlarda çok demesi de, çok yemesi de günahmış. Az iken uz iken anam evde kız iken kocakarı ile iki oğlu var imiş. büyüğün adı Osman, küçüğün adı Keloğlan’mış.

“ O günden sonra bolluk ve rahatlık içinde yaşamışlar. Onlar ermiş muratlarına, darısı bizim başımıza.” (s.72)

Öyküdeki ikilemelerle anlatımın canlılığı sağlanmıştır.

Öyküde geçen ikilemeler :

“ Sonra **sakin sakin** hazinelerini yere yaydığı örtünün üzerine sıralamaya başlar.”(s.65)

“Kerem de ben de sevinçten **deli divane** oluruz.”(s.66)

“Çünkü Keloğlan da bizim gibi **ufak tefek** ,çelimsiz biriydi.”(s.67)

“Hatta annemle babam bile o anlatırken **kıs kıs** güleler bir de yandan anlatılan olayı kaçırmamak için kulak kabartırlardı.”(s.68)

“Öyle güzel, öyle **ballandıra ballandıra** anlatırdı ki...”(s.68)

“Yarın annen baban işe gidince **rahat rahat** anlatırım, tamam mı?”(s.69)

“Bir de ne görsün?Havada **sinek minek** yok.Ağacın üstü **al al**, ipiri elmalarla pıtrak gibi yüklü.”(s.69)

“ Keloğlan inat etmiş, **ıkına sıkına** koca değirmen taşı ile çıkmış ağaca.”(s.71)

“**Göz gözü görmez**, iğne iplikten seçilemez olunca aşağıdan sesler gelmeye başlamış.”(s.71)”

“Çaldıkları altınlar **şıkır şıkır** sayıyorlarmış.”(s.71)

“Onlar orada **şıkır şıkır, tıklar tıklar** altın sayarlarken Keloğlan sıkışmış.”(s.71)

“Aman koca ağaçtan nur iniyor, kudret helvası dökülüyor, diyerek başlarına , yüzlerine **bol bol** sürünüp sıvazlamışlar.”(s.71)

“Değirmen taşı dalları **haşır haşır** kırıp çatırtılar koparıp **gümbür gümbür** inerken haramiler,”(s.72)

“Kırk haramilerin sofraları, **kese kese** altınları, eşyaları, hem de silahları orada yığılı duruyor.”(s.72)

“Gül Nine, başını **sağa sola** çevirerek:”(s.73)

RESİM

Öyküde ufak boyutlarda iki renkli resim yer almaktadır. Gül ninenin getirdiği, doğal ortamda yetişen meyveler ve Gül ninenin anlattığı masalda Keloğlan'ın değirmen taşını taşınması resmedilmiştir. Öyküdeki ayrıntılar somutlaştırılarak anlatım okurun hayal dünyasına bırakılmıştır.

6.ÖYKÜ BALKONDAKİ MUHABBET KUŞU

ÖZET

Ertesi gün iki tane sınavı olan Selvi, havaların da sıcak olmasından balkonda ders çalışırken bir muhabbet kuşu meyve tabağına konar. Selvi daha ne yapacağını düşünürken muhabbet kuşu balkon kapısından salona girer. Bir süre uçup düşünce Selvi ve annesi onu yakalayıp evdeki önceden kalan bir kafese koyarlar. Selvi ona yem alıp, isim koymak isterken annesi onun sahibini bulmasını gerektiğini söyleyince Selvi kuşun söylediği isimlere dikkat eder. Okuldaki Türkçe sınavında kompozisyon bölümünde bu yaşadığı olayı bile yazar. Kuş “cici boncuk, âşık, güzel Pınar” gibi sözcükleri söylerken yedi numaralı bir telefon numarası söylemesi Selvi’yi şaşırtır. Annesinin sözü üzerine bu numarayı arayıp telefonu açan kişiye kuşla ilgili durumu anlatıp sorular sorarak sahiplerini bulur. Bu muhabbet kuşunun sahipleri Selvilere gelip hem kuşu alırlar hem o günden sonra iki aile arasında dostluk başlar.

KONU

Balkonda ders yaparken yanına gelen bir kuşun iki aile arasında nasıl bir dostluk sağladığı anlatılmıştır.

Balkonlarına gelen kuşu kendi kuşu gibi ilgilenen Selvi'nin bir dedektif edasıyla kuşun tekrarladığı kelimelerden ve telefon numarasından yola çıkarak kuşun sahibini nasıl bulduğu ve bu vesileyle kuşun sahibi olan aile ile yakınlaşmaları anlatılmıştır.

İLETİ

Karşılıksız yaptığımız iyilikler bizi daha güzel şeyler getirilebilir. Sahibini kaybetmiş hayvanlara bakıp, sahiplerine ulaştırmak bizim insani görevimizdir. Beklenemedik anda karşılaştığımız tesadüfleri kalıcı güzel anlara çevirmek bizim elimizdedir. İletile ders çalışırken yanına gelen bir kuşu kahramanın sahibine ulaştırmalarıyla verilmiştir.

KAHRAMANLAR

Selvi

Yaşından, fiziksel özelliklerinden bahsedilmeyen Selvi öykünün başkişisidir. Sınavlarına son gün çalışan ve yaptığı yanlışın farkında olan bir öğrencidir. Balkonda yanına gelen muhabbet kuşunu kaçırmamak için sakin davranıp hemen sahiplenmek isteyen hayvan sever biridir. Babasının öğütleriyle kuşu ne kadar sevse de sahiplerinin kaçan kuşlarının üzüleceğini düşünüp empati kurarak onlara ulaşan ince düşünceli bir kızdır.

Selvi'nin Babası

Selvi'nin kuşu sahiplenmesine engel olup anlattıklarıyla kızına kuşun sahibini bulmasını empati kurmasını sağlamış düşünceli bir babadır. Kızındaki kuşu sahiplenip geri vermem niyetini kırmış ve Selvi'ye kuşların konuşmadığını sesleri taklit ettiğinin öğretmiştir.

Selvi'nin Annesi

Selvi ile birlikte kuşu kafese koymuş ama eşi gibi kuşun sahibinin bulunması taraftarı olmuştur. İsmine, yaşına, fiziksel özelliklerinden bahsedilmemiştir.

Muhabbet Kuşunun Sahibi

Selvi'nin kuşun söylediği telefon numarasından arayıp ulaştığı ,kuşun gerçek sahibidir. Selvi'nin kuşla ilgili bütün sorularına açıklayıcı cevap vermiş, sözü uzatan Selvi'nin oyun oynadığını düşünen Selvi yaşlarında Pınar adında bir kızı olan babadır.

ÇEVRE

Öyküde olaylar balkonda başlayıp ev içinde aileler arasında devam etmiştir. Kahramanın balkonda ders çalışmasıyla havaların sıcak olduğu anlaşılmaktadır. Evlerinin balkonuna gelen kuşu kaçırmamak için Selvi ve annesi kuşu kafese koyarlar. Ve Öykünün başkışisi Selvi çoğu zamanını bu kafes başında geçirir. Selvi bir süre sonra apartmanların kapısındaki isimleri okumak için sokaklarını dolaşmasıyla kaplı mekândan açık mekâna geçiş yapar.

DİL VE ANLATIM

Olayın başlangıç noktasından bahsedilerek öyküye giriş yapılmış, öykü birinci tekil kişi anlatım yöntemi kullanılmıştır. Sade bir anlatım içerisinde günlük hayata kullanılan deyimlere ve birkaç benzetmeye yer verilmiştir.

Öyküde geçen deyimler:

“Hangisine çalışsam **aklım** diğerinde **oluyor**.”(s.74)

“Her defasında pişman oluyor, dersleri biriktirmemek için kendime **söz veriyorum** ama sonra her şey eskisi gibi oluyor.”(s.74)

“Kuşun bize geldiği ikinci gün ona bir **ad bulmak** için düşünüp duruyor, kendi kendime mırıldanarak ad beğenmeye uğraşıyordum.”(s.76)

“Unuttun mu bizim Maviş pencereden uçup gittiğine ne kadar üzülmüştük ; hatta sen neredeyse **yas tuttun,yemeden içmeden kesildin**.”(s.76)

“Kendine ev arıyordu ve bizi seçti diye düşünmek **hoşuma gidiyordu**.”(s.76)

“Aman baba, muhabbet kuşları öyle çok çeşitli değil ki , **kafadan atıp** tuttururlar”(s.77)

“Adının Aşık mı yoksa Cici Boncuk mu olduğunu kestiremediğimiz kaçak muhabbet kuşu sanki **içimden geçenleri** sezmiş gibi yeni bir sözcük daha söyleyiverdi.”(s.78)

“ Muhabbet kuşlarının, papağanların konuşabilme yetenekleri her zaman **ilgimi çekerdi**.”(s.78)

“Kızım kuşu vermek için **elinden geleni yapıyorsun**.”(s.79)

“Kâğıdı kalemi elime alıp rakamları net duymak için **kulak kesildim**.”(s.80)

“Dalga mı geçiyorsun çocuk?”(s.81)

“Çabalarım **boşa gidiyor** sanmıştım, demek öğrenmiş kerata.”(s.84)

“Babam, sanki **içimden geçenleri** anlamış gibi.”(s.84)

“Fakat bu çabam hep **boşa gidiyor**.”(s.85)

Öyküde geçen benzetmeler:

“ Sanki kuş açlıktan ölecekmiş gibi koşa koşa gidip yem aldım.”(s.76)

“Ben onların gerçekten insan gibi konuştuklarını düşünürdüm.”(s.78)

“Babam, sanki içimden geçenleri anlamış gibi.”(s.84)

Bir kuşun çıkarabileceği sesleri içeren kelimeleri örneklemenin yanı sıra ikilemelerle anlatıma seslerle hareketlilik katılmıştır.

“Boncuk!Boncuk!Boncuk!Cici Boncuk!”, “Aşık, Aşık, Aşık!”(s.77)

“Güzel Pınar!Güzel Pınar!”(s.79)

“Hatıçe!Hatıçe!...”(s.80)

Öyküde geçen ikilemeler :

“O gün de **oflaya puflaya** Türkçe kitabımın yapraklarını çeviriyor, bir yandan da yanımdaki tabağa uzanıp annemin soyup dilimlediği elmaları atıştırıyordum.”(s.74)

“Küçücük yüreğinin **tıp tıp** atışını duyuyordum avucumda.”(s.75)

“ Sanki kuş açlıktan ölecekmiş gibi **koşa koşa** gidip yem aldım.”(s.76)

“Kuşun bize geldiği ikinci gün ona bir ad bulmak için düşünüp duruyor, **kendi kendime** mırıldanarak ad beğenmeye uğraşıyordum.”(s.76)

“**Kapı kapı** dolaşıp kuşun sahibini mi arayacağız baba?”(s.76)

Öykünün içerisinde muhabbet kuşlarına dair bilgi verici bir paragraf da geçmektedir.

“ Bir kuşa ‘ Günaydın demeyi öğretebilirsiniz; ama o size ‘ günaydın’ derken gününüzün aydın olması dileğiyle söylemez bunu. O sözü, bir ötme biçimi olarak algılar ve yalnızca taklit eder. Yanında her gün bir bardağı tıklatacak olursanız tıklatma sesini de çıkartabilir. Bu, bizim konuştuğumuz dille bağlantılı bir şey değil.

RESİM

Biri sayfanın bütününe kaplayacak diğerinin ise ufak boyutlarda olduğu iki renkli resim kullanılmıştır. İlk resimde merak edilen muhabbet kuşu, ikinci resimde ise kuşun kafesteyken Selvi’nin telefon ile kuşun sahibini araması çizilmiştir.

7.ÖYKÜ TEKERLEMECİ DAYIM

ÖZET

Çocuk Türkçe ödevi için farklı tekerlemeler aradığını söyleyince annesi Adana’daki dayısının ne kadar çok tekerleme bildiğinden bahseder. Bunun üzerine çocuk yarı yıl tatilinde uzun yıllardır görmediği dayısına gitmek için ailesini ikna eder ve annesiyle yola çıkar. Otobüste bitişiğindeki koltukta oturan teyzeye yolculuk

sebeplerini açıklayınca teyze çocuğun ilk defa duyduğu upuzun tekerlemeleri söyleyince çocuk hemen not eder. İzmir'den Adana'ya ulaşan çocuk ve annesini otogarda ali dayısı karşılar. Dayısı sarılır sarılmaz tekerlemelerine başlar ve hemen evlerine götürür. Sıcak bir karşılamadan sonra dayısından değişik tekerlemeleri toplayan çocuk İzmir'e giderken de otobüsteki dedemiz de bildiği tekerlemeleri bot alan çocuk bu ödevi hazırlarken masalların tekerlemelerin insana ne kadar iyi geldiğini zihnini ve dilini nasıl geliştirdiğini anlar.

KONU

Tekerlemeler ile ilgili Türkçe dersi ödevi için yarı yıl tatilinde dayısının yanına giden çocuğun yaşadıkları anlatılmıştır. Yıllar önce gördüğü ve hatırlayamadığı dayısını tekerleme yönünden zenginliği hatırlatması üzerine annesiyle yola koyulan çocuğun yolculuk esnasında ve dayısıyla kavuşunca yaşadıkları dile getirmiştir.

İLETİ

Tekerlemeler dilimizin ve sözlü kültürümüzün zenginlikleridir. Tekerlemeler ile eğlenirken hem zihnimizi hem dilimiz geliştirmektedir.

Bize basit görünen bize neler kazandıracığından her ödevin ciddiyetle yapılması iletisi verilmiştir.

KAHRAMANLAR

Çocuk

Yaşı ve ismi belirtilemeyen çocuğun annesinin ona seslenmesinden erkek olduğu anlaşılmaktadır. Yarı yıl tatili için verilen Türkçe ödevini özenle hazırlamak için Adana'daki dayısını yanına gidecek kadar istekli, azimli ve sorumluluk duygusu gelişmiş bir öğrencidir.

Çocuğun Annesi

Oğlunun ödevini tekerleme üzerinden olduğunu söylemesi üzerine kardeşinden bahseder. Bir ödev vesilesi ile uzun zamandır görmediği kardeşini özlediğinin farkına varır. Oğluyla beraber Adana'ya gider. Çocuğa göre annesi kendileri arasındayken oğlundan yakınırken başkalarının yanına ondan övgüyle söz etmesi ve abartması oğlunun hoşuna gider.

Çocuğun Babası

Oğlunun ödevi için Adana'ya gidilmesinin masraflı olacağını söyleyen çocuğun babası, eşinin kardeş özlemine dayanamayıp izin verir.

Yolcu Teyze

Çocuğun annesiyle Adana'ya gittiği otobüste bitişiklerindeki koltukta oturup bir süre çocuk ve annesiyle konuşan teyzedir. Ödevi için Adana'ya kadar giden çocuğa yardım edip ona değişik ve uzun uzun tekerlemeler söyleyen bir kadındır. Tekerlemeleriyle hem çocuk hem de annesini eğlendirir.

Ali Dayı

Çocuğun on beş yaşında gördüğü için hatırlayamadığı Adana'da yaşayan dayısıdır. Ali dayı çeşit çeşit bir çok tekerleme bilir ve evine kadar gelen yeğenin ödevine yardımcı olur. Öyküde dış görünüşe dair betimlemesi yapılan tek kişi olan Ali dayı orta boylarda, pos bıyıklı ve tombul biridir. Konuşurken pos bıyıklarının hareketi dayıya sevimlilik katmaktadır.

Yenge

Ali dayının eşi ismi ve yaşı görünüşüne göre dair bilgi verilmezken misafirlerini sıcak karşılayıp candan davranması, güzel kahvaltı hazırlaması çocuğu mutlu eder.

Yolcu Dede

Çocuğun Adana'da İzmir'e dönerken otobüste tanıdığı yaşlı adamdır. Çocuğun dede diye bahsettiği bu yaşlı adamın söylediği masal tekerlemesi çocuğun hoşuna gider. Ve çocuğu masalda tekerlemesi ve konuşmasıyla etkiler.

ÇEVRE

Okulların yarı yıl tatilinden söz edildiği için olaylar ocak, şubat aylarında gerçekleşmektedir. Dayının Adana otogarında karşılaşmasıyla ve “ İzmir'e dönerken” gibi ifadelerden olayların İzmir'den Adana'ya devam ederek gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Çocuk ve ailesi İzmir'de yaşarken Adana'da yaşayan dayısının yanına giderler.

Öyküde betimlemesi yapılan tek mekân Ali dayının yaşadığı yer. Ali dayı kentin dışında yemyeşil bir portakal bahçesini kıyısında bir evde yaşaması çocuğu etkiler.

“Evleri kentin dışında bir portakal bahçesinin kıyısında idi. Bu yemyeşil bahçe dayımlarınmış. Olgun portakallar, yeşil yaprakların arasında öyle güzel görünüyor ki.” (s.92)

DİL VE ANLATIM

Tekerleme araştırmasına dayanan bu öyküde sözlü kültürümüzün önemli ürünlerin tekerlemelerin önemi açıkça vurgulanmış ve öykü içinde yoğun şekilde kullanılmıştır.

“ Sanırım masallar da tekerlemeler de bizi besliyor. Yiyeceklerin vitaminleri, mineralleri, proteinleri nasıl geliştiriyorsa kaslarımızı, kemiklerimizi; masallar, tekerlemeler de zihnimizi ve orada dille yaratılan sistemi geliştiriyor. Büyüdükçe bunu daha iyi anlıyorum.

Şimdi ben de diğer çocukların; hatta büyüklerin ağzı tatlısın diye masallar, tekerlemeler, hikayeler; fıkralar topluyorum. Bilgisayarların ışığıyla kamaşan zihnimiz dinlensin, sıcak ve telaşlı yaşantılarımız geçmişin dinginliğiyle serinlesin diye.” (s.94)

Öyküde geçen tekerlemeler:

“Kartal kalkar dal sarkar, dal sarkar kartal kalkar!”8s.88)

“Kırk küp, kırkının da kulpu kırık küp.”(s.90)

“Çıktım tavan arasında, bir kırık sandık buldum.

Açtım baktım: İçinde bir kırık altın.

Almayacaktım ama aldım, sarıdır diye.

Ordan gittim İstanbul’a ,bir kase yoğurt aldım, durudur diye.

Dokuz yüz doksan dokuz testi su kattım koyudur diye.

Tophane güllerini cebime doldurdum, darıdır diye.

Akdeniz’e girdim, kıyıdır diye

Ortasına bastım, kurudur diye.

Ahır Dağı’na bir tekme vurdum, geri dur diye.

Beni aldılar tımarhaneye götürdüler, delidir diye.

İki adam geldi şahitlik etti, veli oğlu velidir diye.”

Beş on sopa vurdular, yeridir diye.

Beni padişaha bildirdiler, delidir diye.

Padişaktan derman çıktı, bırakın onun eski huyudur diye.”(90-91)

“Değirmen girdi köpek. Değirmenci vurdu kötek.Hem kepek yedi köpek, hem kötek yedi köpek.”(s.92)

“Bir tarlaya kemeken ekmişler. İki kürkü yırtık kel kör kirpi dadanmış.Biri dişi kürkü yırtık kel kör kirpi, biri erkek kürkü yırtık kel kör kirpi.Dişi kürkü yırtık kel kör kirpinin yırtık kürkünü, erkek kürkü yırtık kel kör kirpinin yırtık kürküne

,erkek kel kör kirpinin yırtık kürkünü , dişi kürkü yırtık kel kör kirpinin yırtık kürküne yamamışlar.”(s.93)

“Masal masal maliki

Kuyruğu var on iki

Kuyruğunda beni var

Kulağında çanı var.

Masal masal mat atar.

Dil okur damak tadar.”(s.94)

Tekerlemelerle anlatım hareketlendirilmiş okur bu hareketin içine çekilmesi sağlanmıştır. Öyküde birinci tekil kişi anlatım yöntemi kullanılmıştır.Öyküde sadece “ tek tek,uzun uzun, apar topar,yaz kış” ikilemeleri geçmektedir.Anlatımda tekerlemelere yoğunluk verildiği için deyim ve benzetmeler ölçülü şekilde kullanılmıştır.

Öyküde geçen deyimler:

“Anneme sorduğumda derin bir **içe çekişle** yanıtladı beni.”(s.86)

“Anne, hiç **aklında kalmadı** mı onlardan?”(s.87)

“Konuşmalarımızı dinleyen babam da bu noktada **söze karıştı**.”(s.87)

“Her şey **ilgimi çekiyordu**.”(s.89)

“Annem **fırsatı kaçırmayıp** benden övgüyle söz etmeye başladı.”(s.89)

“Söz aramızda, bu da **hoşuma giderdi**.”(s.89)

“O anlattıkça **koltuklarım kabarır**, kendimi önemli biri gibi duyumsarım.”(s.89)

“İzmir’e dönerken otobüste tanıdığım bir dedeyle konuşurken onun hafızasının da masallarla, tekerlemelerle dopdolu olduğunu anlayınca bu **fırsatı kaçırmadım**.”(s.94)

“Öyle **hoşuma gitmişti** ki bu söyleyiş...”(s.94)

“Ben de küçüklüğümden bu yana dinlediğim bütün masallardan çok tatlı bir şey yiyormuş gibi **zevk alırdım**.”(s.94)

“Bu çocuğa ne zaman, gel sana bir masal anlatayım, desem **ağzının suyu akar**.”(s.94)

Öyküde geçen benzetmeler:

“Bu köşe yaz köşesi ... gibi.”(s.86)

“Annem önce olmaz gibilerinden baktı.”(s.87)

“Sanki masal dinlemiyor da baklava yiyor.”(s.94)

“Ben de küçüklüğümden bu yana dinlediğim bütün masallardan çok tatlı bir şey yiyormuş gibi zevk alırdım.”(s.94)

RESİM

Tekerleme üzerine olan öykünün içeriğine uygun bir resim kullanılmıştır. Resimde kahramanın kendini söylenen tekerlemenin dünyasında yer almasıyla hayal dünyası yansıtılmıştır.

8.ÖYKÜ YILLAR SONRA

ÖZET

Öğretmenin günlük tutmanın yaralarından söz etmesi üzerine günlük tutmaya karar veren Asuman, annesi Aysel Hanım’A özel bir defter almak istediğini söyleyince annesinin de yıllar önce böyle bir defter tuttuğunu öğrenir. Dolaptan en altlarındaki bavuldan çıkardığı hatıra defterini inceleyen Asuman annesine yazılan manileri, akrostiş şiirleri görüp şaşırır. Aysel Hanım kızına gösterdiği bir fotoğrafla Asuman’ın en yakın arkadaşı Selva’nın annesi Neslihan Hanım ile okul yıllarında çok yakın arkadaş olduklarını ve sınıfın Aysel Hanım’a oynadığı bir oyun yüzünden küstüğünü anlatır. Bu durum üzerine Asuman annesiyle Neslihan teyzeyi bastırmayı kafasına koyduğu gibi Selvalara gider. Selva’ya her şeyi anlatır ve Neslihan teyzeye günlüğünü çıkartırlar. O yıllarda yazdığı ve sadece suçsuzluğunu anlattığı bölümün fotokopisini Aysel Hanım’a götürmesi için Asuman’ verir. Asuman bu kağıdı hemen annesine ulaştırır ve boş yere küstüğünü kanıtlar. Asuman annesiyle tatlı alıp Selvalara giderler ve Neslihan Hanım ile barışırlar.

KONU

Öğrencilik yıllarında en samimi, en yakın arkadaşına küsen bir annenin yıllar sonra kızı aracılığıyla yok yere yıllardır küstüğü arkadaşıyla barışması anlatılmıştır. Bir annenin yıllardır sürdürdüğü çocukça bir kırgınlığı yine kendi kızının buna son vermesi dikkat çekici bir şekilde işlenmiştir.

İLETİ

Hiçbir zaman bir olayın aslını öğrenmeden dostlarımıza arkadaşlarımıza küsmemeliyiz. Barışmak için çabalayan kişilere şans tanınmalıyız ileti verilirken olgun ve akıllıca davranışlar sergilemek için yetişkin olamaya gerek olmadığı ve ufak kırgınlıkları büyük dargınlıklara çevirmemiz gerektiği vurgulanmıştır. Bir annenin çocuksuz davranmasına bir çocuğun yetişkin gibi davranmasıyla hayatımızda bazen yaşın bir önemi olmadığı hatırlanmıştır.

KAHRAMANLAR

Asuman

Öykünün başkişisi olan Asuman günlük tutuma kararından sonra öğrendiklerinin peşini bırakmayan annesini yıllar önce küstüğü arkadaşıyla barıştırmayı başaran bir kızdır. Yaşı ve fiziksel özelliklerine yer verilmese de annesinden daha olgun davranmayı bilmiştir.

Aysel Hanım

Asumanın annesi Aysel Hanım yıllar önce sınıf arkadaşlarının yaptığı şakadan dolayı en yakın arkadaşına küsüp yıllardır barışmayan inatçı biri kişidir.

Çocukluk yıllarında yapılan bir şakayı affetmeyecek kadar gururlu olsa da yıllardır konuşmadığı arkadaşıyla olan fotoğrafını saklaması da içten içe arkadaşlığına verdiği değeri göstermektedir.

Selva

Asuman'ın dört yıllık yakın arkadaşıdır. Asuman'ın anneleri barıştırmaya fikrine katılıp onunla birlikte hareket eder. Arkadaşına yardım eden destek çıkan bir karakterdir.

Neslihan Teyze

Selva'nın annesi Aysel Hanım'ın yıllar önce küstüğü arkadaşıdır. Yıllar önce küsen arkadaşıyla barışmak için uğraşıp çabalayan, yıllar sonra kızının ve kızının arkadaşıyla yardımcı olan biridir. Aysel Hanıma göre daha alçakgönüllü davranan bir karakterdir.

ÇEVRE

Öyküde kapalı mekân kullanılmış ve olayların hareketliliğine göre mekân değişmiştir. Asumanların evinden arkadaşı Selvaların evine geçiş söz konusudur. Öyküde eskileri hatıra defterlerinin evde sakladığı dolapların betimlemesi yapılmıştır.

“Eski bavullardan birinin içindeymiş. Israrla görmek istediğimi söyleyince , işini bırakıp dolapları karıştırmaya başladı. Sonunda üst üste yığılmış çantaların, valizlerin, kilimlerin en altından epeyce yıpranmış bir bavulu çekip çıkardı. Bavulun içinde neler yoktu ki; eski sehpa örtüleri, benim bebeklik patiklerim, fotoğraf albümleri, eski okul karneleri...” (s.95)

Asuman annesi izin vermediği için dört yıllık arkadaşı Selva'nın evine ilk kez girip evlerinin görmüş olur. Dört yıllık merakının yanı sıra arkadaşının da kendisi gibi dağınık olduğuna tanık olunca dağınıklık onu rahatlatır.

DİL VE ANLATIM

Karşılıklı konuşmaların yoğun olduğu öyküde kısa cümleler kullanılmıştır. Kısa cümlelerin kullanıldığı sade anlatımda deyimlere ve benzetmelere de yer verilmiştir.

Öyküde geçen deyimler:

“ Dize başlarındaki harflerden ‘AYSEL’ adını **ortaya çıkarmak** için tasarlanmış bu zorlama sözler annemin en kadar **hoşuna gitmişti** kim bilir.”(s.96)

“ O güne dek hiç **söz etmemişt**i bundan.”(s.97)

“ Böyle söyleyince daha da **ilgimi çekti**.”(s.97)

“ Sonra **aramız açıldı**, küstük birbirimize.”(s.98)

“ Sana **tuzak kurmuşlar!**”(s.98)

“ En yakın arkadaşı ben olduğum halde, bu tuzaktan **söz etmemişt**i.”(s.99)

“Annem defterin sayfalarını karıştırarak söyleyeceklerini toplamak için **zaman kazanmaya** çalıştı.”(s.99)

“ Belki ben bile anlamıyorum da onun için **dile getiremiyorum**.”(s.100)

“Ayrıca barışmak için onun da **çaba göstermemesi** cesaretimi kırıyor.”(s.100)

“ Neslihan Teyze de bu arkadaşlıktan hiç **söz etmemişt**i ona.”(s.101)

“ Ama **açık söylemese** de bence annem de barışmak istiyor.”(s.103)

“ İnanın çocuklar böyle bir şaka yapılacağını bilsem **haber vermez** miydim?”(s.103)

“ Bu benim hiç **aklıma gelmemişt**i.”(s.104)

“ Neslihan Teyze günlüğünden söz edince **aklıma** bir düşünce **geldi**.”(s.104)

Öyküde geçen benzetmeler:

Birinci tekil kişi anlatım yöntemi kullanılan ve günlük tutma üzerinde durulan öyküde ikilemelere ve manilere de yer verilmesi anlatımı hareketlendirmiştir.

“ İşte annem de diğer büyükler gibiydi.”(s.99)

“ Küçük bir çocuk gibi omuzlarını silkti annem, ‘Bana ne! Bana ne ! ‘ der gibiydi.”(s.100)

Öyküde geçen ikilemeler:

Sonunda **üst üste** yığılmış çantaların, valizlerini kilimlerin en altından epeyce yıpranmış bir bavulu çekip çıkardı.”(s.95)

“ **Alt üst** ettirdin her şeyi.”(s.95)

“ Arkadaşları **hemen hemen** aynı şeyleri yazmışlar.”(s.96)

“ Sonra derinlerden, taa çocukluğundan geliyormuş gibi **yavaş yavaş** anlatmaya başladı.”(s.98)

“ Herkesten önce niçin **bas bas** bağıırıyorsun, diye kızdı.”(s.99)

“ **Üst üste** bastım zile.”(s.100)

“ Annelerimizi yine eski günlerde olduğu gibi **sıkı fıkı** iki arkadaş yapabiliriz, dedim.”(s101)

“ Biz böyle **düşüne konuşa** kafa yorarken Neslihan Teyze geldi.”(s.102)

“ Böyle diyerek odadan çıktı, o **çıkır çıkmaz** heyecanla baktık birbirimize.”(s.102)

“ O zaman kesin inanır; insanın günlüğüne **yalan yanlış** şeyler yazmayacağını o da biliyor .(s.104)

“ **Üst üste** birkaç kez çaldım kapıyı.”(s105)

“ Annem **söylene söylene** açtı .”(s.105)

“ **Ayıp ayıp!**”(s.106)

Öyküde geçen maniler:

“ Maniler bile birbirinin aynı:

Sepet sepet yumurta

Sakın beni unutma

Unutursan küserim

Gözlerinden öperim” (s.96)

“ Arkadaşım biriciğim

Yalnız sana sır veririm

Sakla onu herkesten

El içinde açma sakın

Laf ederler benim için.”(s.96)

RESİM

Öyküde biri ufak biri orta boyutlarda olmak üzere iki resim kullanılmıştır. Resimlerde kişilere, mekânlara ya da olaylara yer verilmemiştir. Beklenenin aksine olayları ,hareketliliği başlatan eskilerden kalma bir fotoğraf ve olayları mutlu sonla bitmesini sağlayan yıllarca saklanan bir hatıra defteri resmedilmiştir.

9.ÖYKÜ HOROZ DÖVÜŞÜ

ÖZET

Yedinci sınıfa geçen Selçuk yaz tatilini bisiklet sürerek geçirme, yaz kapına ya da köydeki dayısının yanına gitme konusunda düşünürken en son dayısının yanına gitme konusunda düşünürken en son dayısının yanına köye gitmeye karar verir. Büyüdüğünü düşünerek şehre dört saat uzaklıktaki köye giden Selçuk köy girişinde dayısının oğlu Bekir'i keçileriyle görür ve birlikte eve giderler. Evde göremediği dayısının horoz dövüşüne gittiğini öğrenen Selçuk zorla horoz dövüşünü anlatır. Bekir kendi horozunu da dövüşe katacağını, horozunun ölmesinin istemediğini Selçuk'a veriyormuş gibi yapmayı planlayarak horozunu kurtarmaya çalışır. Selçuk, bir yandan Bekir'in şehirde okuyup buralardan çobanlık yapmayı istemediğini bir yandan da dayısını horoz dövüşünü bırakması konusunda ikna etmenin yollarını düşünür. Dayısıyla ne kadar konuşsa da vazgeçiremeyince Selçuk düşünürken okuldaki piyes aklına gelir. Dayısının böyle bir tiyatro oyunundan etkilenebileceğini Bekir'e söyler ve birlikte bir oyun tasarlar. Bekir ile Selçuk'un canlandıracağı horozların kostümlerini yengesi dayısından gizli dikip hazırlar. Dayısı gelmeden çocuklar horoz kılığına, evin en küçük kızı Yeter de kasketi bıyığıyla babasının kılığına girer. Selçuk bunun işe yarayacağından emin şeklinde Bekir ile birlikte dayısı gelince gösteriye başlarlar Meryem ve Yeter babası kılığında iki horozu kızıştırıp dövüştürür ve birbirlerini öldürtür. Vücutlarına koydukları kızılçık şuruplarıyla kan görüntüsü verip oyunlarının inandırıcılığını arttırınca dayısı etkilenir. Çocukları kutlayıp horoz dövüşüne tövbe ettiğini söyler. Yaz sonunda kazandığı sınavla Güzel Sanatlar Lisesine girer ve çocukken kendi yaptığı flütü çalan Bekir yan flüt sanatçısı olur.

KONU

Yaz tatili için dayısının köyünü seçen bir çocuğun tatil boyunca yaptıkları anlatılmaktadır. Yaz tatilini diğer çocuklardan farklı geçiren Selçuk'un nasıl hem eğlenip hem çevresi için faydalı şeyler yapabildiği gösterilmiştir.

Okur yaz tatilini köyde geçirmeyi tercih eden çocuğun dayısını kötü alışkanlığından nasıl vazgeçirdiğini, nasıl eğlendiğini apaçık görmüştür.

İLETİ

Hayvanları dövüştürerek acımasızca birbirlerini öldürterek eğlenmek insanlık dışı bir durumdur. Çocukların bile kolaylık gördü belirtilmiştir. İnsanların istedikleri bir şeyi başarmaları için hiçbir şeyin engel olamayacağı düşüncesi on üç on dört

yaşarında bir çocuğun dayısının alışkanlığını terk etmesiyle sağlanmasıyla okura verilmiştir.

Çevremizde yakınlarımıza özel yeteneği olan insanların fark edilmesine ve kötü alışkanlıkları olanların alışkanlıklarını bırakmalarına yardımcı olmalıyız.

KAHRAMANLAR

Selçuk

Öykünün yedinci sınıfa geçmiş başkişisidir. Hareket etmeden önce düşünen durumları yorumlayan bir karakterdir. Yaz tatili için kendine ayırdığı üç seçeneği mantıklı şekilde sorgulayabilmektedir. Dayısının çocuklarıyla iyi anlaşılan, onlarla vakit geçirmeyi sever.

Dayısının horoz dövüşü alışkanlığını bırakması için bir tiyatro oyunu düşünmüş, yapacaklarının etkili olacağını düşünen, kararlı ve azimli bir çocuktur.

Selçuk'un Annesi

Bekir'in okuması için Bekir'in babasına baskı yapsa da etkili olamayınca oğlu Selçuk'tan bunu gönülden isteyen ve oğluna güvenen bir annedir.

Selçuk'un Dayısı

İsmi ve yaşı belirtilmese de kişiliğine dair ayrıntıların yoğun yer verilen dayısı kaba saba, anlayışsız, horoz dövüşlerinden zevk alan biriyken oğluna köyde keçi gütmesi için liseye göndermek istemeyen biriyken yeğeni Selçuk'un sayesinde horoz dövüşünü bırakıp oğlunu liseye gönderen devingen bir karakterdir. İki kızı bir oğlu olan dayı öyküde etkin bir kişidir.

Bekir

Selçuk'un dayısının oğlu, ortanca çocuğudur. Ailesiyle köyde yaşayıp keçilere bakıp onları otlatan Bekir sakin yapılı uysal bir çocuktur.

Meryem ve Yeter

Selçuk'un dayısının kızları Meryem evin büyük Yeter ise en küçük çocuğudur. Meryem evin büyüğü olarak işlerini yapar, Yeter ise küçük çocuk gibi davranmayıp işlere yardım eder, ineklerle ilgilenip süt sağlar. Yeter ve Meryem Selçuk ile Bekir'in hazırladığı oyunda oynayarak babalarının alışkanlığını bırakmasına yardımcı olurlar.

ÇEVRE

Öyküde karşımıza çıkan ilk mekân Selçukların sokağıdır. Bisiklet alsa süremeyeceği kadar işlek olan, arabaların geçtiği caddeye bağlı bir sokaktır. Evleri

ise asansörü olmayan apartmanın dördüncü katındadır. Tatil için Selçuk kente dört saat uzaklıktaki dayısının yaşadığı Değirmenköyü tercih eder.

Kentten köye yolculuğunu tek başına yapan kahramanın yolculuğunda çevreyi izlemesiyle çevreye dair bilgiler aktarılmıştır. Kahramana göre otobüsün daracak yollardan gittiği dağ köyleri birbirine benzemektedir. Köydeki dere, Selçuk ve Bekir'in altında oturup düşündükleri ince uzun yapraklı söğüt ağacı dışında çevreye dair ayrıntıya girilmemiştir.

Değirmenköy Selçuk için Bekir'in yaşadıklarını yakından görmesini, dayısının horoz dövüşü alışkanlığını bırakmasına yardımcı olduğu, tatilinin kentteki çocuklardan farklı geçirmesini sağladığı bir yerdir.

DİL VE ANLATIM

Kahramanın çocukluğundaki bir yaz tatilini anlattığı öyküde birinci tekil kişi anlatım yöntemi kullanılmıştır. Öyküde mekân betimlemeleri dikkat çekmiştir.

“Bizim sokak işlek bir cadde gibi, arabalar vızır vızır... Yalnızca Pazar günleri trafik azalıyor. Ayrıca biz apartmanın dördüncü katındayız, asansör de yok. “ (s.108)

“ Bir süre sonra ‘ Değirmenköy’ yazılı kırık, tahta tabelayla karşılaştık. Köyün yolu geldiğimiz anayoldan ayrılan bozuk ve dar bir yoldu.” (s.112)

Öyküde deyimlerin, ikilemelerin ve benzetmelerin yoğunluğu dikkat çekmektedir. Benzetmelerdeki canlılık anlatımı güçlendirmiştir.

Öyküde geçen deyimler:

“ Üç şey geçiriyordum aklımdan.”(s.108)

“ Bisiklet aldırısam gerçekten iyi olurdu; sokaklarda , parklarda yüzümü rüzgara vererek **tadını çıkarırdım.**”(s.108)

“ Bisikleti dört kat aşağıya indirmek, yeniden yukarıya çıkarmak işin bütün **keyfini kaçırabilir.**”(s.108)

“ Bu durumda ödül olarak bisiklet istemek pek akıllıca **görünmedi gözüme.**”(s.109)

“ İçim rahat olsun.”(s.109)

“ Bekir benim elim ayağım.”(s.109)

“ Bak Selçuk, oraya gidince **ağzından gir, burnumdan çık** dayımı ikna et.”(s.110)

“ Kimi zaman köpekler havlayarak **takılıyor peşimize**,ama hızlarının yetmeyeceğini anlayınca da geri dönüyorlar.”(s.112)

- “ Birara **uykuya dalmışım.**”(s.112)
- “ Uzakta olduğu için o mu , değil **mi karar veremedim.**”(s.112)
- “ Sopa bir **işe yaramaz** ki .”(s.115)
- “ Sana doğru hücumla geçmişlerse yapacağın tek şey, yere oturmak.”(s.115)
- “ Sen en iyisi at o sopayı, hiçbir **işe yaramaz.**”(s.115)
- “ Aferin sana, koca delikanlı olmuşsun, **boy atmışsın** iyice.”(s.117)
- “ Sofraya oturduğumuzda her yemekten ikişer tabak yedirmese **İçi rahat etmez.**”(s.117)
- “ Belli ki bu kaygı Bekir’in içine **iyice yer etmişti.**”(s.118)
- “ Öneriyi kabul ettim, **işe yarar** mıydı bilmiyorum.”(s.118)
- “ İşte öyle düşün, o zaman aklına gelen her şeyi yaşamış gibi olursun.”(s.118)
- “ Belki orda keyif için hayvanlara **acı çektirmiyorlardır.**”(s.119)
- “ Çoban tutarsınız dedim, bu bana çok doğal bir çözüm gibi görünmüştü.”(s.120)
- “ Geçen yıl hiç **söz etmemiştin** bu okuldan.”(s.120)
- “ Böyle deyip sıkıca sarıldı bana, **soluğum kesildi** neredeyse.”(s.121)
- “ Ben sözü horoz dövüşüne getirmek için **fırsat kolluyordum.**”(s.121)
- “ **Galip geldi** ama canı pahasına.”(s.122)
- “Ama dayı, diyelim ki bizden daha akıllı canlılar olsa bu dünyada ve bizi gırtlak gırtlığa dövdürüp bunu eğlence saysalar, **hoşuna gider miydi?**”(s.122)
- “ Dayım altında oturduğumuz çardaktaki asma yapraklarında, üzüm salkımlarında **göz gezdirdi** bir süre.”(s.122)
- “ Birden kafamda şimşek çaktı.”(s.124)
- “ **Aklma** bir şey **geldi!**”(s.124)
- “ Baban da oyunumuzdan **ders çıkarıp** horoz dövüşünde vazgeçer.”(s.124)
- “ Bekir’in o güne kadar ne **işe yarayacağını** düşünmeden biriktirdiği kuş tüyleri de **işimize yarardı.**”(s.125)
- “ Bahse tutuşacaklar ve çok çirkin sataşmalarla, konuşmalarla inatlaşacaklardı.”(s.125)
- “ Dövüşün sonuna doğru iğneleri balona batırdıkça **kan gövdeyi götürecekti.**”(s.125)
- “ Çok iyimser olduğumuzun **farkına varmadan** coşkuyla tasarladık oyunu .”(s.125)

- “ Bu gözlemimi Bekir’e de anlattım,**aklı yatar** gibi oldu.”(s.126)
- “ Yeter de bunu **fırsat bilip** bastı kahkahayı.”(s.127)
- “ İkimizi nasıl **karşı karşıya getirirler?**”(s.128)
- “ Haklısın, biz insanoğulları kendi savaşlarımızdan, kavgalarımızdan **ders almıyor.**”(s.131)
- “ Muradınıza erdiniz mi?”(s.132)
- “ Bu, Bekir’in **gözü gibi sakındığı** horozuydu.”(s.132)
- “ Kimin **aklına gelirdi** uzak bir köyde keçi çobanlığını olan Bekir’in en ünlü müzisyenlerle birlikte konserler vereceği.”(s.132)
- Öyküde geçen ikilemeler :
- “ Bizim sokak işlek bir cadde gibi, arabalar **vızır vızır...**”(s.108)
- “ Yeter’in **köpürte köpürte** süt sağışı, koskoca danayı inekten uzaklaştırıcı hâlâ gözümün önünden gitmez.”(s.110)
- “ Babam hem otobüs sürücüsünün, hem yardımcısını beni Değirmenköy’de indirmelerini **sıkı sıkı** tembihledir.”(s.111)
- “ Valizim ağırdı, **sık sık** durmak zorunda kalıyordum.”(s.113)
- “ Keçiler de **hoplaya zıplaya** onun peşinde.”(s.113)
- “ Yanıma geldiğinde **soluk soluğaydı.**”(s.113)
- “ **İçten içe** kızmıştım dayıma.”(s.109)
- “ Hepsinin **uysal uysal** geldiğini görünce yürümeye devam etti.”(s.115)
- “ Başını **sağa sola** salladı.”(s.115)
- “ Şimdi rengarenk, **pırıl pırıl** tüyleri var.”(s.115)
- “ **Gögüs göğse** getirip kızıştırırlar.”(s.116)
- “ Ne yapabilirim diye **kara kara** düşünmeye başladım.”(s.118)
- “ O gün **gülerek eğlenerek** vakit geçirdik.”(s.118)
- “ Yıldızlarda birileri olsa bile kimse kendi dünyasından **kolay kolay** çıkamaz.”(s.119)
- “ Bunu **sık sık** yaparlar zaten, oyun haline getirmişler, ama zavallı kurbağalar ölüyor.”(s.119)
- “ Bir de iş çok burada, **yaz kış...**”(s.120)
- “ Böyle tatlı hayaller **kura kura** uykuya geçtik.”(s.121)
- “ Ama dayı, diyelim ki bizden daha akıllı canlılar olsa bu dünyada ve bizi **gırtlak gırtlığa** dövüştürüp bunu eğlence saysalar, hoşuna gider miydi?”(s.122)

“ Ben de **hoplayan zıplayan**, birbirleriyle toslaşan keçilere bakarak düşünüyordum.”(s.123)

“ Birbirlerinden **geri geri** giderek uzaklaşıyor, sonra hızla ileri atılıp **kafa kafaya** vuruşuyorlardı.”(s.123)

“ Hâlâ gözleri kapalı **derin derin** düşünen Bekir’in kolunu sarstım.”(s.124)

“ Ben böyle deyince **ister istemez** ilgilendi.”(s.125)

“ O gün **düşüne konuşa** bir oyun tasarladık.”(s.125)

“ Sahnede **karı koca** kavgası canlandırıldığı zaman, annem ve babam birbirlerine **gizli gizli** bakar, hafifçe gülümserlerdi.(s.126)

“ Onlar da **sık sık** tartışmalarını kavga dercesine getirdikleri halde, oyunu izledikten sonra uzun süre kavga etmezlerdi.”(s.126)

“ Biz de repliklerimizi **peş peşe** söylemeye başladık.”(s.128)

“ Ne oldu kardeşim, niçin **derin derin** ah çektin?”(s.128)

“ Sen saldırmazsan o saldıracak, hadi koçum çiğne onu, **tüy telek** bırakma fos kabadayıda .”(s.130)

“ Ama sahiplerimiz bıkmadan usanmadan **bağıra çağıra** bizi geri getirip diğerinin üzerine saldırtıyordu.”(s.130)

“ Bir yandan da göbeğini **hoplata hoplata** gülüyordu.”(s.131)

Öyküde geçen benzetmeler :

“ Bekir’le konuşmak bir masal kahramanı ile konuşmak gibiydi.”(s.110)

“ Başlangıçta tek başına yolculuk korkutucu gibi görünse de zevkli yanlarını düşünmeye çalıştım.”(s.111)

“ Bekir, sanki babası futbol maçı izlemeye gitmiş gibi çok rahat söylemişti bunu.”(s.114)

“ Önemsemiyor ya da anlatmak istemiyor gibiydi.”(s.114)

“ Bunu anlatırken kendisi de nefes alamıyor, boğuluyor gibi oldu.”(s.116)

“ Ben insanlar nasıl güreşirse, horozların da öyle biraz oyun gibi dövüşüğünü sanıyordum.”(s.116)

“ Duymamış gibi arkamızdan gelen keçilerle ilgilendi.”(s.115)

“ İbiğini bir görsen, kıpkırmızı! Kral tacı gibi.”(s.116)

“ Kuyruk telek yayları gibi.”(s.116)

“ Tüyü yeleği yağlanmış gibi pırıl pırıl. Ayağındaki mahmuzlar iri iri ,özel olarak sivriltilmiş sanki.Kümesin içinde öyle bir dolaşması var , sanki kral.”(s.117)

“ Ayağındaki mahmuzlar iri iri ,özel olarak sivriltilmiş sanki.”(s.117)

“ Hemen yanıt vermedi, gözü yıldızlarda ve sanki kendisi de oralardaymış gibiydi.”(s.118=

“ Hayal gibi olmayacak mı ?”(s118)

“ Bekir bana düş kurmayı öğreten bir öğretmen gibiydi.”(s.119)

“ Bekir hâlâ yıldızlardaymış gibiydi, sesi sanki çok uzaktan ve derinden geliyordu.”(s.119)

“ İkisi de iyi yetiştirilmiş, canavar gibiydiler.”(s.122)

“ Eleştirime gücenmiş gibiydi.”(s.122)

“ Sen de Bekir gibisin ha!”(s.122)

“ Elinde kendi yaptığı flütlerden biri var, dünyayı unutmuş gibi.”(s.123)

“ Piyes, tiyatro gibi, okulda yapmışsınızdır.”(s.124)

“ Saçlarını da kasketle kapatınca erkek gibi oldular.”(s.127)

“ Evet, benim sonum da babam gibi, dedem gibi acı olacak.”(s.128)

Öyküde kahramanların oynadığı ufak bir tiyatro oyunundan dolayı 128-131 sayfaları arasında diyaloglara yer verilmiştir.

RESİM

Öyküde sadece iki resim kullanılarak anlatılanlar okurun hayal dünyasına bırakılmıştır. Bekir'in geleceğine yön veren kendi yaptığı flütü ve güzel bir dersin verildiği piyes resmedilmiştir.

10.ÖYKÜ DİLİM DİLİM GÜZEL DİLİM

ÖZET

Türkçe öğretmenin Türkçe hakkında uzun uzun konuşmasına canı sıkılan Onur öğretmenin dil kirlenmesi üzerine verdiği ödevi alarak ona insanların Türkçeyi doğru kullandıklarını göstermek ister. Hemen çevresindeki dükkânları incelemeye başlar ve gördüğü yabancı isimleri kaydeder. Ertesi gün tek tek gezdiği bu dükkânların yetkililere iş yerlerine neden yabancı isim koyduklarını sorar.

Her yetkiliden ters cevap alan onur kafası karışmış şekilde evlerine dönerken yolda arkadaşı Çağlar ile karşılaşır. Çağlar'ın onu aquaparka daveti üzerine Türkçe su parkı kelimesi kullanmadığını konuşmak istese de Çağlar'dan beklemediği tepkiyi alan Onur, ödevi olduğunda gelemeyeceği söyleyip eve gider. Onur'un bu yabancı kelime kullanma üzerine canı sıkılınca annesi de program adlarının, reklamları yapılan ürünlerin adlarının yabancı oluşundan ve bütün bunların başının televizyonu

olduğunu anlatmasıyla Onur bu konuyu bir de babasıyla konuşmayı dener. Babasının umursamaz tavırlarla cevap vermesi üzerine ödevine devam eden Onur ertesi gün dışarıda vitrin camlarındaki yabancı markaların adını gördüğü dükkâna girince orada çalışan okul arkadaşının annesiyle konuşur. İnsanların sırf birbirinden etkilendikleri için böyle yabancı kelime kullanma hayranlığı oluştuğunu not eden Onur diğer tabelaları da takip ederek dükkân sahiplerinden sorularına cevapları alıp ödevine “Dilim Dilim Güzel Dilim” başlığını da koyarak ödevini bitirir. Tam okuluna girerken İlhan amca Türkçeye çevirdiği tabelasını göstermesi üzerine Onur son düşüncelerini de ödevine ekler.

KONU

İnsanların Türkçeyi doğru kullandıklarını Türkçe öğretmenine göstermek isteyen öğrencinin ödevini hazırlarken karşılaştığı manzara anlatılmaktadır. Öğretmenin Türkçenin çok bozulması üzerinde uzun konuşmalarına inat araştırma ödevi alan Onur’un ödevi hazırlarken dışarıda dükkân isimlerinde televizyondaki programlarda, reklamlar ve ürünlerde ne kadar çok yabancı kelime kullanıldığına tanık olması ayrıntısıyla işlenmiştir.

İLETİ

Anadilimiz, Türkçemiz bizim ortak değerimiz olduğu için onu korumak hepimizin görevidir. Yabancı kelimeleri dilimize katmanın hiçbir getirisi ve havası olamaz. Aksine Türkçemizin zenginliğine güvenmeyerek sadece kelimelerle yaratılmaya çalışılan hava bizleri basitleştirir. Tabelalarda, izlediğimiz programlarda kullandığımız ürün ve ürün reklamları derken günlük hayatın tam olarak da içerisine giren yabancı kelimelerle dilimizi, kültürel mirasımızı, geçmişimizi, zihnimizi yozlaştırmaktayız. Anadil konusundaki hassasiyetimizi korumalı, çevremizdekileri bilinçlendirmeliyiz. Yazar, okuru anadile saygı konusunda düşünmesini ve kendini sorgulamasını sağlamıştır.

KAHRAMANLAR

Onur

Öykünün başkişisi Onur’un Türkçe dersinden bahsettiği ve verilen ödevden yola çıkılarak ilköğretim öğrencisi olduğu hissettirilmiştir.

Türkçe öğretmenin anadil hakkında uzun uzun konuşmasından sıkılan ve öğretmenin verdiği ödevi öğretmenine haksız olduğunu göstermek için alır. Ödevini ayrıntısıyla dikkatle hazırlayan Onur araştırmasının her adımında karşılaştığı dildeki

yozlaşmalar ödevin sonunda Türkçe öğretmeni gibi düşünen ve Türkçeye olan hassasiyeti artan devingen bir karakterdir.

Onur'un Türkçe Öğretmeni

Kişisel ayrıntılara yer verilmese de derslerindeki konuşmalarından Onur'dan Türkçeye olan hassasiyetin artmasını sağlayan kişidir. Son yıllarda Türkçenin bozulduğunu, anadile olan saygının azaldığını anlatarak Türkçe dersinin önemli olduğunu sık sık vurgulayan bir öğretmendir.

İlhan Amca

Onur'un okulunun karşısında büfe çalıştıran, çocuklarla iç içe aslen Yozgatlı olan bir amcadır. Dükkânına çocukların hoşuna gideceğini düşünerek” Donald Amca” adını verir. Onur'un tabelası ile ilgili konuşmasından etkilenecek büfesinin ismini “ İlhan Amca olarak değiştirir.

Çağlar

Onur'un Türkçe ödevini hazırlarken yolda karşılaştığı arkadaşıdır. Daha havalı olduğunu düşündüğü için yabancı kelimeler kullanmayı sever ve kaba bir şekilde Türkçeye yabancı kelimeler katıp çevreye uymayı tercih eden bir karakterdir.

Onur'un Annesi

Oğlu Onur gibi her yerde yabancı kelimelerin kullanılmasından rahatsız olan duyarlı, gözlemci bir annedir. Yarışmaların, programların adlarına dikkat edip oğlu ile bunları konuşur.

Onur'un Babası

Türkçenin bozulmasına bir sorun olarak bile bakmayan, dile gösterilmesi gereken hassasiyeti bir uğraşı olarak gören, oğlunun ödevini de gereksiz gören duyarsız bir babadır.

Emre'nin Annesi

Vitrin camındaki yabancı markaların dikkatini çekmesiyle girdiği mağazada çalışan okul arkadaşı Emre'nin annesidir. Bir çalışan olarak yabancı kelimelerin kullanımının bir özentilik durumundan ve ilgi çekmesi amacıyla yapıldığının farkında olan biridir.

ÇEVRE

Öyküde mekânlar iletileri destekler durumdadır. Karşımıza çıkan ilk yer okuldur. Derste aldığı ödevi hazırlamak için kahraman çevreyi gezer. Çevre

incelemesi okul karşısındaki küçük büfeden başlar Mekânların isimleri araştırıldığı için öyküde betimlemesine yer verilmemiştir.

Kahraman vaktinin çoğunu açık mekân olarak sokakta geçirmektedir. Dükkânların tabelalarındaki isimleri vitrin camlarındaki isimler kahramanda merak duygusu oluşturmaktadır. Kahramanın uğradığı pizzacı, müzik cdleri satan bir dükkân, giyim mağazası ve markettir. Bu mekânlardan sonra kahramanın evi dil yozlaşmasını annesiyle rahatlıkla konuşup fikir paylaşımlarında bulunduğu bir mekândır.

DİL VE ANLATIM

Başlığıyla dilin ön planda olduğu öyküye kahramanın Türkçe öğretmenin dil üzerindeki tutumları dile getirilerek giriş yapılmıştır. Öyküde birinci tekil kişi anlatım yöntemi kullanılmış, olaylar hareketlilik kazanmadan bir yazarın dil üzerine olan sözünden alıntı yapılmıştır.

“Bir yazarımız şöyle diyor çocuklar, kişinin yarısı dil, öteki yarısı kalbidir.”(s.133)

Dilin yozlaşması işlenen öyküde dükkânlara verilen yabancı isimlere açıkça yer verilmiştir.

“ Pizza House, Delete İnternet Cafe, Lord of the Kebaps, soup Saloon, Music Shop, Star Market, Pretty Kuaför” gibi isimler geçmektedir.

Günlük hayatta gerek giysilerimize basılmış gerek dilimize yerleşmiş bazı yabancı sözcüklere dikkat çekilmiştir.

“ Üzerindeki tişörtte” (s.138)

“ Çağlar ...” (s.138)

“ Biz free takılıyorz...” (s.139)

“ magazin forever ...” (s. 139)

“ Saat yirmi üçteki talk-show programımızı sakın kaçırmayın!” (s.140)

“ Bu deterjan hem anti-leke sistemine sahip hem de eko-pakette. Konsantre active fresh için haydi marketlere! ” (s.140)

Deyim ve benzetmelerin ölçülü şekilde kullanılmasının yanı sıra benzetmelerin güçlülüğü anlatımı güçlendirmiştir.

Öyküde geçen deyimler :

“ **İşin çığırından** çıktığını ödev alacak olan arkadaşımızın çalışmaları sonucunda hep birlikte göreceğiz .”(s.133)

“ Öğretmenim bunlara hiç **kulak vermedi.**”(s.135)

“ Ne bileyim oğlum, çocukların **hoşuna gider** diye düşündüm herhalde.”(s.135)

“ Kabaca, azarlayarak **sözümü kesti**.”(s.137)

“ Yakasındaki bayrak rozetine **gözüm takıldı**.”(s.137)

“ Ülkemizde turizm patlaması değil, yabancı sözcük patlaması olmuş da biz **farkına varmamışız**.”(s.138)

“ Duyan olsa **dilin dönmüyor**, söyleyemiyorsun sanacak .”(s.138)

“ Öğretmenimizin abarttığını sanıyordum ama duydukça, dinledikçe, tabelaları inceledikçe **ona hak vermeye** başladım.”(s.139)

“ **Canım sikkındı**, annemin **gözünden kaçmadı** bu halim.”(s.139)

“ Sonra oturma odasına gidip televizyona **gözümü diktim**.”(s.140)

“ İlk işim **gözüme ilişen** tabelaların fotoğrafını çekmek oldu.”(s.141)

“ **İlgi çeksin** diye yapıyor, komşu dükkânlarda var diye o da özeniyor.”(s.142)

“Başkalarının işine **burnunu sokacağına** git evine dersine çalış.”(s.142)

“ İnsanların işine **burnumu sokmayı** ben de sevmem;” ama bu dil...”(s.142)

“ Yine öğretmenimizin bir sözü **geldi aklıma**.”(s.142)

“ Bu çalışmayı sürdürmek gittikçe daha fazla **canımı sıkıyordu**.”(s.142)

“ **Hava atmak** uğruna dilimizi öldürüyordu.”(s.143)

“ Bu başlıkla anadilime olan sevgimi ve bağlılığımı hem de dilimizin **parça parça** edildiğini, yara aldığını belirtmiş olacaktım.”(s.143)

Öyküde geçen benzetmeler:

“ Sonra kaçarcasına çıktım pizzacıdan.”(s.137)

“ Sanki olağanüstü bir şey görecekmışiz gibi bütün sınıf pencere önüne yığıldı.”(s.134)

“ Televizyon işte yılanın başı bu!”(s.139)

“ Sonsuza dek gibi bir şey.”(s.139)

“ Her evde gümbür gümbür yayın yapan, kapatma düğmesinin çok az kullanıldığı bir dil düşmanı!”(s.140)

“ Anladım ki insanlar birbirlerinden etkileniyor, biri yapınca diğeri de başlıyor ve her şey çorap söküğü gibi yapınca diğeri de başlıyor ve her şey çorap söküğü gibi uzayıp gidiyor.”(s.142)

“ Madem ki dilimiz, yollar gibi köprüler gibi anıtlar gibi ormanlar gibi hepimizin ortak malı, o halde ormanda ateş yakan birini nasıl uyarıyorsak, dil yanlışları için de uyarmak hakkımızdı.”(s.144)

“ Artık öğretmenim gibi düşünüyordum.”(s.143)

Öyküde yer yer ikilemeler kullanılarak anlatımın akıcılığı arttırılmıştır.

Öyküde geçen ikilemeler :

“ Bir gün yine Türkçe hakkında **uzun uzun** konuştu. Biz artık **of puf** etmeye başlamıştık ki durdu, derin bir soluk aldı.”(s.133)

“ Eve dönerken gözüm **ister istemez**, dükkânların tabelalarını takılıyor ve bugüne kadar bütün bunları nasıl olup da fark etmediğime şaşıyordum.”(s.136)

“ Başını **sağa sola** saklayarak, ayaklarını sürüyerek bir kapıya doğru yürüdü.”(s.137)

“ **Ters ters** yüzüme bakıp, ‘Bir şey almayacaksın çık dışarı,’ dedi.” (s.137)

“ Bu düşünceler içinde **dalgın dalgın** yürürken arkamdan birinin seslendiğini duydum.”(s.138)

“ Üzerindeki tişörtte yine **koca koca** harflerle yabancı bir sözcük yazılı:”(s.138)

“ **Cahil cahil** konuşma oğlum!”(s.138)

“ Her evde **gümbür gümbür** yayın yapan, kapatma düğmesinin çok az kullanıldığı bir dil düşmanı!”(s.140)

“Çayına iki şeker atıp **şingir şingir** karıştırdıktan sonra bana döndü.”(s.140)

“ Düşünce dile bağlıysa dilin **abur cuburluğu** düşünceyi de bozuyordu.”(s.141)

“ Hadi **bay bay** oğlum! dedi.”(s.141)

“ Her şey rengârenk ve **pırl pırl** görünmesine karşın başka bir kirlenme vardı:”(s.142)

RESİM

Öyküde iki renkli resim yer almaktadır. İlk resimde ödevinin hazırlarken yabancı sözcükleri her tabelada görmesiyle şaşırان Onur ve Onur’un duyarlılığıyla etkilenen bir esnafın değişen tabelasının son hali yer almaktadır.

KİTABIN ADI : MENDEL'DEN KOPYA İNSANA

Kitap Türü : Öykü
Resimleyen (Kapak) : Emre ÖZCAN
Basım Yeri : Ankara
Basım Yılı : 2007
Yayınevi : Paydos
Sayfa Sayısı : 96

ÖZET

1.BÖLÜM

1822 yılında Avusturya'da doğan Gregor Mendel çiftçi bir babanın tek oğludur. Babasının yanında bitkilerle zaman geçiren Mendel biberleri, bezelyeleri inceleyerek aralarındaki farkları, renkleri, her yıl değişiklik göstermeleriyle botaniğe ilgisi artar. Babası maddi olarak çok sıkıntı çekmesine rağmen oğlunu ortaokula ve liseye gönderir. Liseden mezun olunca Felsefe Enstitüsüne devam eder. Ablasının eşinin çiftliğin idaresini üzerine alıp Mendel'in hakkını ödemesiyle biraz rahatlayan Mendel'in hakkını ödemesiyle biraz rahatlayan Mendel Profesör Franz'ın tavsiyesiyle manastıra girer. Manastırda din ile hiçbir ilgisi olmayınca bilimsel çalışma işlerine girer. Manastırın bahçesinde doğal yollarla tozlarının birbirine taşınmasıyla oluşan çaprazlamayı gerçekleştirir. Kendi eliyle çaprazladığı aynı renk çiçeklerden farklı çiçek olmasına şaşırır ve düşünüp deneylerinde devam eder.

19.yüzyıldaki hücre ve hücrenin canlı oluşurken bölünüp artması gibi buluşları Mendel de takip eder. Bir köy okulunda çalışırken sınava hazırlanamayan Mendel öğretmenlik belgesi için girdiği sınavı kazanamayınca eğitimine Viyana Üniversitesinde devam eder.

İki bitkinin tozlaştırılmasında yeni bitkiler türeyeceğine inanılırken atalarının özelliklerini taşıyan ürünler de ortaya çıkması üzerine Mendel “ Kalıtım yoluyla geçen nedir?” sorusuyla genetik biliminin temellerinin atar. Mendel, her yavrunun özelliklerini anne babasından almasının matematiksel açıklamasını yapmayı bezelyeler üzerinde deneyler yaparak bikiriler de baskın-çekinik özellikleri bulur ve yeni bitkilere aktarıldığını saptamasına daha sonra Mendel yasası adı verilir. Mendel üniversitede ya da bilimsel kurumda değil de manastırda çalıştığı için deneylerine dair yazıları kimseler ciddiye almaz.

Zamanında okumak için aldığı kız kardeşinin çeyizi karşılığında kardeşinin oğlunun eğitimine destek vermek zorunda kalır ve başrahip seçilmesine itiraz etmez. Kırk altı yaşında başrahip seçilen Mendel meteoroloji ile ilgilenerek rüzgarın yönünü saptar, şiddetinin hesaplar, yağış miktarını ve havadaki ozonu ölçebilmektedir. Babasının uğraşlarından olan arıcılığa da manastır bahçesinde devam eder. Bezelyeler üzerindeki eşleştirmeleri arılar üzerinde yaparak arı yetiştiriciliği konusunda uzman kabul edilir.

Mendel, küpeçiçekleri üzerinde deneyler yapan Johann Twrdy ile sık sık görüşür ve ona farklı tür çiçek eşleştirmelerinde yardım eder. Bu yardımlar üzere Johann yeni küpeçiçeğine Mendel ismini verir. Mendel yaşamının son anlarını bile koltuğunda bahçesini izleyerek geçirir.

2.BÖLÜM

Mendel'in bezelye deneyleri bilimin insan kopyalanabilir düzeyine getirir. Hücre ve hücre çekirdeğini çözen bilim adamları yeni deneylerle 1952'de canlı kopyalama çalışmalarına başlar.1975'te ilk canlı olarak kurbağa kopyalanır ve bunun ardından yapılan çalışmalarla inek, koyun, fare kopyalamaları gerçekleştirilir.

İnsan kopyala deneyleri arttıkça çeşitli yasalarla insan genetiğinin kopyalamasının önüne geçilmeye çalışılıyor. İnsan kopyalama çalışmaları yön değiştirmesiyle laboratuvarlarda tüp bebek uygulaması yapılmaya başlanır. Hücre çekirdeğini ve hücrede oluşturulan embriyo ile gebelik sağlanarak erkeklere bile ihtiyaç olmadan çocuk doğumunun gerçekleşmesinin yaşamın dengesine zarar getireceği şüphelerini de birlikte getirir. İlk olarak 1998'de elde edilen kök hücreleri bilim adamları istedikleri hücreye dönüştürerek vücutta hastalanan ya da ölen organların yerine yeni organlar elde etme çalışmaları başlar. Ünlülerin önlemler almaktadırlar. Klonlamadaki ilerlemeler soyu tükenmekte olan hayvanları çoğaltmak içinde kullanılma çabaları ile Nuh'un gemisi gibi hayvanların devamlılığı sağlanması düşünülmektedir. Hatta yeterince korunmuş bir dna bulunduğunda soyu tükenmiş canlıların bile kopyalanmasının mümkün olabileceği ifade edilmektedir.

3.BÖLÜM

19.yüzyılda biyolojide önemli adımlar atılmıştır. Pastörizasyon yöntemi bulunmuş, Mendel'in çalışmaları genetik bilimine temel oluşturmuş, Mendel'in çalışmaları genetik bilimine temel oluşturmuş, biyoteknoloji terimi kullanılmıştır. Canlıların daha verimli hale gelmesini sağlamak için hücre değişimi yapılan biyoteknolojinin başlangıçta hedefleri hızlı çoğalan hayvanlar, verimli et ve bol

süttür. Günümüzde her alanda biyoteknolojiden yararlanılmaktadır. Gen teknolojisi ilerledikçe dayanıklı bitkiler üretilmekte, besin değeri yüksek ürünler yetiştirilmekte, suçlular belirlemekte, kişiye özel ilaçlar geliştirilmektedir. Doğada genleri değiştirilen 1800 farklı bitki geliştirilmiştir. Bu teknoloji kuraklığa, sıcaklığa, soğuğa ve virüslere karşı dirençli bitkiler geliştirse de şirketler gücü elinde tutarak dünya nüfusu üzerinde faydalı olmasını engellemektedir. Kısır tohumlarla çiftçiler yüksek fiyatlarla tohum almak zorunda bırakılmaktadır. Genetiği değiştirilmiş organizmaların gelişimi doğal yollara göre daha hızlı olduğu için dünyanın evrimsel gelişimine uygun değildir. Genetiği değiştirilmiş organizmaların ekolojik dengeye olumsuz etkiler yapabilmektedir. Bazı genlerin tozlaşma yoluyla başka türlere geçerek zararlı böcekler yabancı otları dayanıklı hale getirmesinden otlarla beslenen kuş ve böceklerin de etkilenmesi geri dönüşü olmayan sonuçlar doğurmasına neden olmaktadır. Amerika ve Avrupa Birliği ülkelerinde genetiği değiştirilmiş organizmaların ticarete kullanılmasına dair izinler ve denetimler varken Türkiye’de bu konuya dair yasal boşluklar tehlikelere yol açıyorlar.

KONU

Gregor Johann Mendel’in hayatının, hayatı boyunca yaptığı bilimsel çalışmaların anlatıldığı bu kitap genetik biliminin evrelerini detaylarıyla anlatmıştır. Genetik biliminin en temel çalışmasından, son zamanlardaki en ileri, üst düzey gelişmelere yıllara göre yapılanlara yer verilmiştir. Bilimsel bilgiler ve gelişmeler şaşırtıcı yönleriyle ve eğlenceli şekliyle öyküsel havada okura aktarılmıştır.

İLETİ

Genetik biliminin temellerini 19.yüzyıla dayanmasıyla bilimsel gelişmelerin birden ortaya çıkmadığı, zincirleme birçok çalışma ve deneyleri içerdiği mesajı verilmiştir.

Başarıların en büyük destekçisinin azim ve kararlılığın olduğu mesajı Gregor Mendel’ in bezelyeler üzerinde on beş yıl deney yapmasıyla okura iletilmiştir. Her alanda gelişen bilimi insanlığın faydasına kullanmak gerektiği halde maddi çıkarlar için dünyaya, insanlığa zarar verecek şekilde kullanıldığı bilgisi de verilmektedir.

KAHRAMANLAR

Genetik biliminin gelişme evreleri Gregor Johan Mendel’in hayatıyla başlayan kitapta Mendel’in babasından, Johann Twrdy ve Darwin’den bahsedilmiştir.

Gregor Johan Mendel

Evin tek oğlu olan Mendel babasının, ablasının ve kız kardeşinin desteğiyle okula gidebilmiştir. Çocukluğunda beri bitkilerle ilgilenen, soru sormaktan yılmayan biridir. Bezelyelere olan ilgisi çocukluk yıllarında başlar. Bezelyeleri inceleyen Mendel dikkatli ve titiz bir gözlemcidir. İleride bilim adamı olacağı çocukken davranışlarından belli eder. Bilgiye para ve mülkten daha çok önem veren Mendel zorluklara rağmen ailesinin desteğini boşa çıkarmayıp başarılı bir öğrenci olmuştur. On beş yıl bezelyeleri incelemesiyle kararlı oluşunu göstermiştir. Çocukluğundan ölene kadar bilimsel çalışmalara ve bilgiye önem vererek, nerede olursa olsun çalışmalarına devam ederek yaşamış bir durağan karakterdir.

Anton Mendel

Gregor Johan Mendel'in babası Anton Mendel ailesini çiftçilik yaparak geçindirir. Oğlunun okuma isteği üzerine bütün ailesiyle fikir alışverişi yaparak maddi sıkıntılarını göze alan fedakâr bir babadır.

Johann Twrdy

Mendel'in Brno çevresinde görüştüğü arı yetiştiricisi biridir. Bahçesindeki küpeçiçekleri üzerinde çaprazlama deneyleri yapması Mendel'in hoşuna gider ve onu destekler.

Charles Darwin

Mendel ile aynı çağda yaşayan Darwin evrim kuramını ortaya koyan bilim adamıdır. Ana-baba ve yavrular arasındaki genel benzerliğin farkında olup kalıtım sürecinin ayrıntılarına inememiştir.

ÇEVRE

Kitapta çevre Gregor Mendel'in hayatı boyunca bulunduğu yerler karşımıza çıkmaktadır. Avusturya'da doğan Mendel ailesiyle bir çiftlikte yaşar. Babasına yardım etmek için zamanının çoğunu bahçede geçirir. Bahçe Mendel'in bilim hayatında yapacağı her şeyin başlangıç noktasıdır. Bahçedeki biberleri, bezelyeleri incelemesi onun botaniğe olan ilgisinin başladığı yer olur. Ortaokula ve liseden sonra bütün zamanını girdiği Brno'daki manastırın bahçesinde geçirir. Manastırın bahçesindeki meyve ağaçları yani Mendel'in manastırda yaşaması Mendel'in bilimden uzaklaşmasını engellememiş aksine bilimsel araştırmalarını yoğunlaştırmasını sağlamıştır. Manastır'dan sonra bir süre Znojimo adında bir köyün okulunda geçirir. Zorlu şartlarda öğretenlik yapan Mendel için bu köy okulu bilgilerini paylaştığı, öğrencilere aktardığı bir yerdir. Başrahip'in desteğiyle Viyana

Üniveristesine devam eder ve bikri çaprazlama çalışmalarını bir süre geç de olsa bir üniversite ortamında sürdürür. Sürekli bir çevre değişimi yaşandığı görülse de kahramanın hedeflerinden hiç sapmadığı görülmüştür. Mendel üniversiteden sonra manastıra geri döner ve hayatının geri kalanını bahçe ortamında bitkilerle geçirmeye devam eder.

DİL VE ANLATIM

Kitap üç bölümden ve bölümler içerisinde yer alan başlıklardan oluşmaktadır. Gregor Johann Mandal'ın hayatından oluşan birinci bölümde on sekiz alt başlık bulunmaktadır.

Alt başlıklar :

1. GREGOR JOHANN MENDEL
2. GENETİK BİLİMİN ÖNCÜSÜ
3. BİLİM ZİNCİRİNİN HALKALARI
4. MENDEL'İN SIKINTILARI
5. MANASTIRA GİRİŞ
6. TOZLAŞMA
7. MENDEL NE RÜZGÂR BEKLEDİ, NE ARI KULLANDI
8. ÇAPRAZLAMA NASIL YAPILIR?
9. HEPİMİZ HÜCRE KARDEŞİYİZ
10. MENDEL SINAVDA BAŞARILI OLAMADI
11. .BİR ÇİÇEĞİN KIRMIZI OLMA OLASILIĞI
12. BEZELYE DENEYLERİ
13. MENDEL YASALARI
14. BAŞRAHİP MENDEL
15. METEROLOJİ İLGİSİ MENDEL'İN ARICILIĞI
16. MENDEL'İN ARICILIĞI
17. KÜPEÇİÇEĞİNİN ADI NE OLSUN?
18. BAHÇEYE ÇIKAMAMAK
19. BİRBİRİNDEN HABERSİZ İKİ BİLİMADAMI

Mendel'in hayatı içerisinde yaptığı çalışmalar bu başlıklarda ayrıntılarıyla anlatılmıştır. Mendel'in çalışmalarının ve ortaya çıkarttığı yasaların genetik bilimin temelini oluşturduğu işlendikten sonra ikinci bölüme giriş yapılmıştır. İkinci bölümde on alt başlık bulunmaktadır.

1. KOPYALAMA
2. SİZ DE BİR CANLIYI KOPYALAYABİLİRSİNİZ
3. BİLİM DÜNYASI CANLILARI KOPYALAMAYA NE ZAMAN VE NASIL BAŞLADI?
4. MEDYATİK KOYUN DOLLY
5. İNSAN KOPYALAMA ÇALIŞMALARI
6. TÜP BEBEK
7. DOLLY YÖNTEMİ İNSANDA DA UYGULANBİLİR Mİ?
8. BEBEK İÇİN ERKEĞE GEREK KALMIYOR
9. KLONLANMIŞ CANLILAR TAM BİR KOPYA MI ?
10. KENDİ ORGANINI KENDİN YAP
11. KÖK HÜCRELER DÖNÜŞÜM SİNYALİNİ NEREDEN ALIYOR?
12. İYİLEŞTİRME AMAÇLI KLONLAMA
13. ÜNLÜ İNSANLAR KORKUYOR
14. 20BİN DOALRLIK SU ŞİŞESİ
15. KOPYALAMA TEKNİĞİ NUH'UN GEMİSİNİN YERİNİ ALIYOR
16. NUH'UN GEMİSİNE BİNEMEYENLER

Bu on altı başlıkta bilim dünyasında klonlamanın gelişim evreleri, ünlülerin klonlama korkuları zamanla kopyalama dair neler olabileceği anlatılmıştır. Üçüncü bölümde yirmi iki başlıkta günümüzde biyoteknolojiden hangi alanlarda faydalandığı, güçlü şirketlerin bu gelişmeleri nasıl kendi çıkarlarına çevirdikleri anlatılmıştır.

1. GÜÇ BENDE ARTIK
2. BİYOTEKNOLOJİ NEDİR?
3. HIZLI ÇOĞALAN HAYVANLAR, VERİMLİ ET,BOL SÜT
4. GEN TEKNOLOJİSİNİN YARARLARI
5. GENETİĞİ DEĞİŞTİRİLMİŞ ORGANİZMALAR GDO
6. 1800 FARKLI BİTKİ TÜRÜ YARATILDI
7. GEN MÜHENDİSİ NE YAPAR
8. BİYOTEKNOLOJİNİN ÜZERİNDE ÇALIŞTIĞI ÜRÜNLER
9. BİYOTEKNOLOJİ AÇLIĞA ÇÖZÜM BULABİLİR Mİ?
10. İNTİHAR EDEN TOHUMLAR

11. BİYOLOJİK KORSANLIK
12. TERMİNATÖR YÖNTEMİ
13. HORMONLU ÜRÜN İLE GDO'NUN FARKI
14. TRANSGENİK ÜRÜN, KRAKER VE GOSRETE KADAR UZANIYOR
15. GENETİĞİ DEĞİŞTİRİLMİŞ ORGANİZMALAR TEHLİKELİ Mİ?
16. YABANI OTUN KİME NE FAYDASI VAR !
17. BÖCEKLERE NELER OLUYOR?
18. YABANI BİTKİLER DE PAYLARINI ALIYOR
19. GENETİĞİ DEĞİŞTİRİLMİŞ YİYECEKLER İNSANA ZARAR VERİR Mİ ?
20. ETİK PROBLEMLER
21. DİĞER ÜLKELERDEKİ YSAL DÜZENLEMELER
22. TÜRKİYE'DE DURUM

Bilimsel Öyküler Serisi olarak geçen kitapta Mendel'in hayatından sonra genetik biliminin gelişimi kronolojik olarak anlatılmıştır. Açıklayıcı anlatım yöntemiyle, sayısal veriler kullanılıp, nesnel ifadelerle tarihler belirtilerek bilimsel bilgiler açıklanmıştır.

Mendel'in yaşamıyla bir öykü havasında başlanılan kitapta aşama aşama açık ifadelerle 12-14 yaş grubuna uygun şekilde genetik bilimin evreleri anlatılmıştır.

RESİM

Kitapta Mendel, Darwin gibi bilim adamlarının fotoğrafları kullanılmış ve tozlaşma genetik baskınlık gibi bazı bilimsel durumlar resmedilmiştir.

Her başlığın içeriğine uygun şekilde karikatürlerle bilimsel gelişmelere mizahi bir yön katılmıştır. Kullanılan resimlerle bilimsel bilgiler eğlenceli, hale çevrilmesi sağlanmıştır. Fotoğrafik ya da karikatürel toplam kırk sekiz resim kullanılmıştır.

MİYASE SERTBARUT'UN ÇOCUK ÖYKÜLERİNE YÖNELİK BULGULARIN DEĞERLENDİRMESİ

Yazarın 9 öykü kitabındaki toplam 49 öykü incelendiğinde birbirinden farklı çeşitli konuların işlendiği görülmektedir. Bireye küçük yaşta yerleştirilmesi gereken hayvan sevgisi ve hayvanlara etrafımızdaki canlılara yardım etme gibi konular, “Altın Avcıları Plajda” kitabının “ Çukura Düşen Kurbağa, Ayakkabı Götüren Köpek, Karabaş Yaşlanınca” öykülerinde; “ Yangın Tüpüyle Uçan Çocuk” kitabının “ Balkondaki Kedi, Kaybolan Yoğurt Kapları, Süheyla Hanım’ın Kedileri, ‘ Tekir Kedi, Kızıl Kedi, Beyaz Kedi” öykülerinde kaleme alınmıştır. Cesur olma ve her durumda güçlü olmaya devam etmenin üzerinde duran yazar hayal dünyasının gücü, hayallerin peşinden gidebilmeyi “ Dedemin Sihirli Dükkânı” ve “ Tuna’nın Büyülü Gemisi”nde işlenirken beklenmedik kazaları ve olumsuzları “ Saat Canavarı” kitabındaki” Şenlik” ve “ Zorunlu Eylem” öykülerinde farklı yönleriyle, detaylarla beslenerek işlenmiş ve olumsuzlukların arkasından gelebilecek güzellikleri göstermiştir.

Anadilimiz Türkçenin son zamanlarda pek çok bozulmalara uğradığından, dilimizin güzellikleri ve zenginliklerine kadar dile ait birçok konu “ İkizler İz Peşinde” kitabının “ Bir Varmış Bir Yokmuş, Tekerlemeci Dayım, Dilim Dilim Güzel Dilim” öykülerinde karşımıza çıkarken; kitaplar ve kitapların insanlara kattıklarını “ Altın Avcıları Plajda” ve “ Saat Canavarı”nın “ Elmadaki Vitamin” öykülerinde görmekteyiz.

Yazar, öykülerindeki çeşitli konuların yanında benzer içerikli konuları farklı olaylar içerisinde işleyerek okura sunmuştur. İletileri, okurun empati kurarak algılamasını sağlamasının yanı sıra dolaylı yollardan aktarmaya çalışmıştır. Hayallerin ve hayal etmenin her şeyden güzel ve önemli olduğu, hayalleri gerçekleştirmeye hiçbir şeyin engel olamayacağı, hayallerimizin hayatımızı şekillendirdiği, bizi ayakta tutan hayallerin olduğu iletileri “ Dedemin Sihirli dükkânı, Kırmızı Kartal, Tuna’nın Büyülü Gemisi” öykülerinde aktarmıştır.

İnsanları, hayvanları, doğadaki tüm canlıları sevmemiz, sevdiklerimize zaman ayırmamız ve sevgimizi göstermemiz gerektiği, yardım muhtaç her canlının yanında olmanın insani görevimiz olduğu, her canlının sevildiğini hissettiğini “ Altın Avcıları Plajda”nın “ Kedi Oltası, Bülent’in Çubukları, Karanfil Karantinada, Kurabiyeleri Değil Sizi İstiyorum, Anneler Günü”; “Saat Canavarı”nın “ Çukura Düşen Kurbağa, Emine Teyzenin Çilek Reçeli, Kâmil, Karabaş Yaşlanınca” ; “ Yangın Tüpüyle Uçan

Çocuk”un “ Balkondaki Kedi, Kaybolan Yoğurt Kapları, ‘ Tekir Kedi,Kızıl Kedi, Beyaz Kedi’ , Süheyla Hanım’ın Kedileri” ve “ İkizler İz Peşinde”nin “ Balkondaki Muhabbet Kuşu, Horoz Dövüşü” öykülerinde verilen iletiler olmuştur.

Olumsuzluklar karşısında çözüm üretme ve olumsuz gözüken durumları olumlu hale getirmenin kişinin elinde olduğu, çocuklukta yaşananların insanda unutulmayacak etki bıraktığı “ Saat Canavarı” kitabındaki “ Şenlik, Zorunlu Eylem, Ayakkabı Götüren Köpek ” öykülerinde iletilmiştir.

İnsanlara kırıcı şakalar yapılmaması, çevremizdeki insanları üzerek eğlencenin olamayacağı, oyunlar oynarken ve eğlenirken dikkatli olunması gerektiği düşünceleri “ Yangın tüpüyle Uçan Çocuk” un “ Kırmızı Karanfil Şakası” ve “ Şişedeki Mesaj” öykülerinde; kötülük yapmaya devam edenin mutlaka cezalandırılacağı, adaletin her zaman ve her yerde olması dünyayı yaşanılabilir kıldığı iletileri “ O Çocuk” öyküsünde verilmiştir.

Bilimsel araştırmaların da göz ardı edilmediği öykülerde yazar, genetik biliminin aşamalarını bir kitapta toplayıp öykü tadında çocuk okurların karşısına çıkarmıştır. Merak ve araştırma isteğinin azimle birleştiğinde önemli bilimsel gelişmeler sağlayabileceği, bilimsel gelişmelerin temelinin çok eskilere dayandığını, gençlerin bilime ve bilimsel çalışmalara yönlendirilmesi gerektiğine” Mendel’den Kopya İnsana” kitabında ve “ Yangın Tüpüyle Uçan Çocuk” kitabındaki “Arka Bahçedeki Göktaşı” öyküsünde yer verilmiştir.

Öykülerde kahramanlar hayvan sever olmakla beraber, yaşadıkları çevrede evcil hayvana bakmaktadır. Hayvanlar içinde en çok kedi, köpek ve kuş bulunmaktadır. Kahramanların yaşına,ismine ve fiziksel özelliklerine yer verilmesi ve davranışlarından bahsedilerek okuru çıkarım yapmaya yönelmiştir.

“ Dedemin Sihirli Dükkânı, Kırmızı Kartal, Sınıfta KAlanlar Okul Açtılar” öykü kitaplarında, “ Altın Avcıları Plajda”nın “ Karanfil Karantinada,Kurabiyeleri Değil sizi İstiyorum, Değirmenci Dayı” öykülerinde “; “ Saat Canavarı”nın “ Zorunlu Eylem, Ayakkabı Götüren Köpek, Fasulyem Bulutlara Çıkamaz, Erik Çekirdekleri, Karabaş Yaşlanınca,Balkondaki Kedi,’ Tekir Kedi, Kızıl Kedi, Beyaz Kedi’, Süheyla Hanım’ın Kedileri” öykülerinde; “ İkizler İz Peşinde” nin “Bir Varmış Bir Yokmuş, Yıllar Sonra” öykülerinde çocuk kahramanlar büyüklere örnek teşkil edecek davranışlar sergilemektedirler.

Çevresel öğeler yönünden incelendiğinde öykülerde yakın çevre ve kapalı mekânlar ağırlıklıdır. Kahramanların yaşadıkları, vakitlerinin çoğunu geçirdikleri belli olaylara tanık oldukları ev, okul, sokak, bahçe gibi mekânlar kullanılmıştır.

Konu, ileti, olaylar ve çevre gibi öğelerin bir bütünlük içinde okurun düzeyine indirgenerek aktarımını sağlayan anlatımın öykülerdeki etkisi apaçık görülmektedir. Dili özenle kullanan yazar anlatımını okur kitlesi anlayacağı şekilde sunmuştur.

Öyküler gayet sade ve akıcı bir anlatımın yanında tekerleme, masal gibi türleri de içermektedir. Masal ve tekerlemelerin dil gelişimine faydalarının ve boyutta olduğu ve sözlü kültürümüzün zenginliklerine sahip çıkılması gerektiği eserlerde doğrudan ya da dolaylı olarak ifade edilmiştir. “ Bir Varmış Bir Yokmuş” öyküsünde Keloğlan masalına,” Tekerlemeci Dayım” öyküsünde tekerlemelere yer verilerek anlatımın canlanmasının yanı sıra okurun söz kültür ürünlerine olan ilgisinin artmasına katkıda bulunmaktadır.

Öykülerde dil ve anlatım ögesi öne çıkarken görsel öğeler masallardaki gibi yoğun kullanılmamıştır. İçerisinde birden fazla öykü içeren “ Saat Canavarı, İkizler İz Peşinde, Yangın Tüpüyle Uçan Çocuk, Altın Avcıları Plajda” kitaplarının kapak resimleri kitaba adını veren öykülere ait resimler olmuştur. Öykülerde “ Yangın Tüpüyle Uçan Çocuk, Dedemin Sihirli Dükkânı, İkizler İz Peşinde, Altın Avcıları Plajda, Kırmızı Kartal, Tuna’nın Büyülü Gemisi” öykü kitaplarında renkli, “Mendel’den Kopya İnsana, Sınıfta Kalanlar Okul Açtılar” gibi öykü kitaplarında ise siyah beyaz resimler kullanılmıştır.

4.1.3. Miyase Sertbarut'un Çocuk Romanlarının Çocuk Edebiyatı Temel Öğeleri Açısından Özellikleri

Miyase Sertbarut'un çocuk edebiyatı alanında kaleme aldığı 9 romanı çocuk edebiyatı temel öğeleri (konular, iletiler, kahramanlar, dil ve anlatım, olayın geçtiği yerler, resimler) yönünden incelenmiş ve romanlara dair elde edilen bulgular değerlendirilmiştir.

KİTABIN ADI : YILANKALE

Resimleyen : Tülay SÖZBİR- Seidel

Kitap Türü : Roman

Basım Yeri : İzmir

Basım Yılı : 2011

Yayınevi : Tudem

Sayfa Sayısı : 127

ÖZET

Sonsuzluk Pasajı'nda kitaplar satan Sahaf Sami'yi bir gün dedesinden kalan kitaplarını satmak için bir bayan arar. Farklı hislerle gittiği kitapların arasında eski bir kağıt dikkatini çekince fark ettirmeden kitapları satın alıp çay ocağına gelen Sami sararmış eski kağıttaki Osmanlıca yazıyı okur. Yılankale'deki Çift Başlı Kartal Definesi haritası olduğunu anlar. Uzun süredir define işiyle uğraşmış arkadaşı İhsan'a bu haritayı satar. İhsan yeğeni Mahir'i de alır ve definenin peşine düşer. Dedesinden kalma arazide altın bulmaya gideceklerini zanneden Mahir amcasıyla Yılankale'ye doğru yola çıkar. Köy yolunda gördükleri Çoban Ali'ye bir miras işi için geldiklerini söyleyip haritadaki değirmenin yanındaki kulübeye gelirler. Bu sırada bunların geliş haberi yılanlar arasından Şahmeran'ın kızının kulağına gelir. (Yıllar önce annesini öldüren insanoğlundan birinin gelmesine sevinen Şahmeran'ın kızı intikam için diğer yılanlar ile birlikte o anın gelmesini bekler) Mahir ile birlikte İhsan kulübede yaşayan yaşlı karı kocanın misafiri olurlar. Çobanın oğlu Caner'de Mahir ile amcasının yanına gelerek onlarla tanışır. Mahir ile arkadaşlık etmek isteyen Caner ona Yılankale'yi gezdirir. Bu esnada Mahir'e Şahmeran'ın yıllar önce kralın iyileşmesi için öldürüldüğünü anlatır. Bunları duyan benekli yılan Şahmeran'ın kızı genç kraliçeye söyler. İhsan'da kitabını yazması için yalnız kalması gerektiğine ikna

ederek yaşlı çiftten evlerini kiralar. Yaşlı çifti gönderen İhsan hemen işe koyular ve toprağı kazar. Çoban Ali bir öğlen İhsan'ın yazar olduğunu duyunca eski daktilosuna sırtlar ve kulübeye getirir. İhsan teşekkür edip adının Özdemir Asaf olduğunu söyleyip onu başından salar. İhsan kazısına devam ederken Mahir Caner ile Yıllankale'yi gezer. Genç Şahmeran aynaya bakıp konuşurken camın ardından öfkesine mani olmasını söyleyen anne Şahmeran'ın sesini duyar. Kuyudan tırmanırken küçük kraliçe oduncu Camsab'ı görür fakat annesini dinleyip ona zarar vermez. Muhtarlıktaki internetten Özdemir Asaf'ı aratan Çoban Ali İhsan'ın yanına giderek ona her şeyi söyler. Çoban Ali'den özür dileyip başından gönderen, birkaç gün daha define duasıyla bile defineyi bulamayan İhsan evi boşaltır ertesini gün evlerine dönen Gülsüm Teyze ve Sadık Amca horoz ve taze toprak kokusundan onların da defineci olduğunu anlayıp gülüşürler. Yıllar önce buldukları Çift Başlı Kartal Heykelini verdikleri müzedeki rehber kalabalık öğrenci grubuna Yıllankale eteklerinde kimin bulup getirdiğini söyler. Yıllar önce gittiği Yıllankale' deki kuyudan çıkınca üzerinde bulunduğu Şahmeran'ın saçını saklayan Mahir yıllar sonra genetik mühendisi olunca öğrencilerine bu saçı incelettirir. Erkek öğrencisi kız öğrenciye bu saçın yılan saçı olduğunu söyleyince kız öğrenci buna çok güler.

KONU

Bir sahafın sattığı harita ile define arayan amca ve yeğeninini yaşadıkları konu edinmiştir. Yıllar önce bir oduncunun annesinin ölümüne sebep olması ile bütün insanlara öfke besleyen Genç Şahmeran'ın öfkesine engel olması suçu olmayan çocuklara zarar vermeden yerine dönmesi ön plana çıkarılmıştır.

İLETİ

Romanda “ akılcılıktan uzak, batıl inanışların insanı trajikomik duruma düşürdüğü, aslı olmayan inanışların, düşüncülerin insanı asla başarıya ulaştırmayacağı, insanoğlunun acımasızlığına son vermesi gerektiği, doğanın, hayvanların insanlardan daha masum olduğu” iletileri baskın şekilde verilmiştir.

KAHRAMANLAR

Sahaf Sami

Sonsuzluk pasajında sahaf dükkânı çalıştıran eski kitap avcısıdır. Ucuza aldığı kitapları pahalı satan, çıraklarını ucuza çalıştıran, arkasından sansar lakabı takılmış kurnaz, yalnız yaşayan bir adamdır. Hafif kambur duruşlu olan Sami aslen Erzurum'ludur. Üniversiteyi okumamasına rağmen dükkânına gelen eski kitaplara düşkün bir profesörden Osmanlı Türkçesini okumayı öğrenmiştir.

İhsan

Yıllarca definecilikle uğraşmış sahaf Sami'nin arkadaşıdır. Yeğeni Mahir'i alıp son kez define peşine düşmüş hırslı bir karakterdir. Defineye ulaşmak için yollara düşüp insanlara bin bir yalan söyleyen inatçı biridir. Okul çıkışları ve hafta sonları amcasına yardım eden Mahir İhsan'ın yeğenidir. Karnesini aldıktan sonra amcası ile Yıllankale eteklerine gelir. Amcası defineyi ararken o da Caner ile arkadaşlık eder.

Mahir

Okul çıkışları ve hafta sonları amcası İhsan'a yardım eden Mahir karnesini aldıktan sonra amcasıyla Yıllankale eteklerine gelir. Amcası hazineyi ararken o da Caner'le arkadaşlık eder.

Çoban Ali

İhsan ile Mahir Yıllankale eteklerinde rastladığı Çoban Ali her söylenen inanan, insanlara yardım etmeyi seven birisidir. Köylü ve çoban oluşundan dolayı hor görülme kabul etmeyen, meraklı bir karakterdir.

Yaşlı Çift (Gülsüm Teyze ve Sadık Amca)

Yıllankale eteklerinde eski değirmenin yanında kulübeyi andıran evlerinde oturan Gülsüm Teyze ve Sadık Amca evlerine gelen insanları tanıdık , yabancı demeden davet eden, misafirperver insanlardır.Parada pulda gözü olmayan bu çift buldukları heykeli müzeye verirler e evlerinde mütevazi hayatlarına devam ederler.

Konuşmayı ve yardımcı olmayı seven bu çift yazar olduklarına inandıkları İhsan'ı rahat ettirmek için bir süreliğine evlerini bile kiralayıp giderler.

Caner

Çobanın oğlu Caner sıcakkanlı, girişken ve konuşkan bir çocuktur. Bu sayede yaşı kendine yakın Mahir ile arkadaş olur. Mahir'i Yıllankale'de gezdirip efsaneyi anlatır.

ÇEVRE

Sonsuzluk Pasajı, Sami Bey'in dükkânı, çay ocağı, Sami Bey'e kitaplarını satan bayanın dedesinin evi, Yıllankale eteklerindeki değirmen ve yanındaki ev romanda geçen mekânlardır. Romana Sonsuzluk Pasajıyla giriş yapılmıştır. Eski kitapların satıldığı dükkânlarla dolu olan bu pasaj eski kitaplar sayesinde insanları farklı âlemlere taşır. Sami Bey'in sahaf dükkânında sadece kitap bulunmaz. Eski porselen fincanlar, gümüş kâseler, simli iplerle işlenmiş nakışlı bezlerden siyah beyaz fotoğrafa kadar birçok eski eşya bulunur. Yıllardır biriktirdiği kitaplar ve

eşyalar arasında huzurla çalışan Sami Bey bir gün aldığı telefonla eski kitaplarla dolu bir eve gider. Bu evdeki kitapların arasından bulduğu haritayla romanda hareketlilik başlar.

Haritayı Sonsuzluk Pasajı'nda satın İhsan Bey'in heykelin peşine düşmesiyle Ceyhan'da Yılankale eteklerine geçiş yapılır. Kırmızı, eski model aracıyla Çukurova'nın sıcağında gelinen Yılankale şahane manzarasıyla imparator heybetiyle İhsan'ı ve Mahir'i etkiler. Yılankale'yi inceleyen amca ve yeğen definenin olduğuna inandıkları değirmenin yanındaki eve gelirler. Kulübeyi andıran bu ev İhsan için önemli yerdir. Hazineyi bulma adına yaşlı çiftten bu evi kiralar. İhsan'ın define planı yaparken Mahir ve Çoban Ali Şahmeran'ın yaşadığı yılanlarla dolu eski bir kale olan Yılankale'yi gezer.

DİL VE ANLATIM

Roman “ Şahmeran'ın kızı”, “ Sonsuzluk Pasajı”, “ Alfbedeki Harita”, “ Harita Satılıyor”, “ Yılankale'nin Eteklerinde”, “ Yılan Çılgılığı”, “ Sessiz Ev Arayan Yazar”, “ Gömü İşaretleri” , “ Rüyaya Sızan Yılanlar”, “ çuvaldaki Ağır Yük”, “ Defineci Horoz”, “ Anne Şahmeran'ın Vasiyeti”, “ Kim Bu Yazar”, “ Kuyu Başındaki Hikaye” , “ Ölsene Mübarek Hayvan” olmak üzere on beş bölümden oluşmaktadır.

Şahmeran efsanesine yer verilen bu fantastik romanda hayali öğeleri sıkça kullanılması romanı sürükleyiciliğini arttırmıştır.

“ Tüm yılanlar nefes alamdan izliyordu olup biteni.”(s.7)

“ Tüm yılan soyu bu kutlu doğuşu taçlandırmak için üç gün üç gece şenlik yaptı.”(s.7)

Benzetmelerin yoğun şekilde kullanılmasıyla anlatılanların okurun zihninde canlandırmasını kolaylaştırmaktadır.

Romanda geçen benzetmeler:

“ Altının parlaklığı, genç kraliçenin nemli gövdesine, oradan da gözlerine akmış gibiydi.” (s.5)

“ Yıllardır kitap topladığı halde böyle telefonlar aldığında, benzer çağrılar yapıldığında hep heyecanlanır, avını görmüş bir kedi gibi çenesi ince ince titrer, tüfeğini dalgın bir tavşana yöneltmiş, eli tetikte avcı gibi kalp atışları hızlanırdı.” (s.12)

“ Eli boş dönen avcılar gibi omuzları düşük dükkânına gelirdi.” (s.13)

“ Sami, cin gibi gözleriyle sağı solu araştırırken kadın durumu anlattı.” (s.15)

“ Dönüş yolunda elindeki torba ağır da olsa kuşlar gibi hafif duyumsuyordu kendini.” (s.17)

“ Köyceğiz civarında bir gölün altında define olduğuna o da diğer hayalperest defineciler gibi inanmıştı.” (s.23)

“ Mahzuzları hançer gibi sivri, gözlerinden keskin ışıklar çıkan, tüyleri yağlanmışçasına parlak gerçek bir kartala benziyordu.” (s.29)

“ Çukurova sıcaklığını dağıtan bir pervane gibi serinlik veriyordu İhsan’a.” (s.29)

“ Gözetleme şefi ovayı avucunun içi gibi bilen ve küçük olduğu için kolay fark edilmeyen en ince yılanı görevlendirdi.” (s.30)

“ Ölümsüzlüğü arayan Lokman gibi, şimdikilerin de belki aradıkları ölümsüzlüktü.” (s.41)

“ Yağmur, rüzgar ve zaman eskiden pürüzsüz olan yüzeylerini yaşlanan bir insanın yüzü gibi çizgilerle donatmıştı.” (s.47)

“ Sarı parlak benekli yıldı bu ve çalıların içinden ok gibi fırlayıp iki çocuğun karşısına geçmiş buz gibi bakıyordu.” (s.51)

“ Belden yukarısı çok güzel bir kadınmış, tıpkı insan gibi, uzun siyah saçları, badem gibi gözleri varmış.” (s.51)

“ Ama oğlum, biz konuşmadan put gibi duramayız ki...” (s.55)

“ Yapı ustaları gibi konuştuğun oğlum.” (s.58)

“ Biraz eğri bir V harfi gibiydi.” (s.64)

“ Çocukların konuşmalarını aktaran benekli, öfke anıtı gibi duruyordu.” (s.69)

“ Evin içindeki toprak tarla olarak kullanılmadığına göre kaya gibi sert olmalıydı.” (s.71)

“ Ama öyle değildi, bulgur gibiydi.” (s.71)

“ Tüm hayalperest defineciler gibi olumsuzlukların üzerine perde çekiyordu.” (s.71)

“ Biraz önce güven duygusuyla baktığı, gücüne hayran olduğu adam şimdi yasal olmayan bir işle uğraşan kaçakçı gibiydi.” (s.73)

“ Galiba amcası da o sözünü ettiği aklını oynatan defineciler gibi olacaktı.” (s.80)

“ Cinler bu enerjiden vitamin gibi yararlanır.” (s.80)

“ Ben çok severim daktilo ile yazmayı, tıkırtıları şarkı gibi,türkü gibi gelir bana. (s.85)

- “ Yemek yapabileceği pirinç, makarna gibi bir şeyler almayı düşündü.” (s.92)
- “ Git kızımı uyar ve benim gibi ihanete uğramaması için insanoğlundan uzak durmasını söyle.” (s.101)
- “ Yay gibi fırlayıp oracıkta Camsab’ı öldürebilirdi.” (s.104)
- “ Hakkı, zehir gibi çocuktur.” (s.106)
- “ Kapatıyorum Sami, burası öyle sandığın gibi ıssız bir yer değil, dağ başı sandık, boğaz köprüsü gibi çıktı.” (s.109)
- “ İnek güdüyorum diye beni de inekler gibi aptal mı sandın? (s.109)
- “ Bu bağıra çağıra konuşmaya içerideki horoz da tepki verdi ve boğulur gibi bir ses çıkardı.” (s.110)
- “ Bütün çocuklar gibi, bütün insan soyu gibi onlar da uyduruyor.” (s.118)
- “ Arkadaşı da kendisi gibiydi.” (s.119)
- “ Eee masal gibi olunca uyuttu galiba bizi.” (s.119)
- “ Biraz kümes gibi kokuyor.” (s.124)
- Romanda kullanılan ikilemeler anlatımı pekiştirmiştir.
- Romanda geçen ikilemeler :
- “ Zamanı gelince yumurta **ince ince** çatlamaya başladı.” (s.7)
- “ Şahmeran efsanesini anlatsalar sesleri **alçalır alçalır** ,bir fısıltıya dönüşür.” (s.8)
- “ Kim bilir kaç kişinin dokunup **satır satır** okuduğu ve hayallere daldığı yapraklar arasında gezinin.” (s.10)
- “ Bu kitabın yazarı olan ben de **zaman zaman** kitap avına çıkarım.” (s.11)
- “ Yıllardır kitap topladığı halde böyle telefonlar aldığında, benzer çağrılar yapıldığında hep heyecanlanır, avını görmüş bir kedi gibi çenesi **ince ince** titrer.”(s.12)
- “ Üç gündür **ata ata** bitiremedik.” (s.15)
- “ Üstteki ilk kitabı **açar açmaz Enderunlu** Vasıf Divanı ile karşılaştı Sami.”(s.16)
- “ Gücenmişti Mahir, ne vardı sanki, beş yaşında çocuk muydu, **düzgün düzgün** sayfaları çevirip bakacaktı.” (s.18)
- “ Sen dünyaya beni **avare avare** dolaştırmak için mi geldin abi?” (s.21)
- “ Sen nasıl topraktan sebepleniyorsun, dünyanın düzeni böyle işte, birbirimizi **yiye yiye** yaşıyoruz.” (s.24)
- “ Aldığı övgüden hoşnut **gevrek gevrek** güldü Sami.” (s.25)

- “ Eee bu kadar kitap içinde “ **boş boş** oturmuyorum ben.”(s.25)
- “ **Evet evet** Fransızlar...” (s.28)
- “ İhsan **gevrek gevrek** güldü.” (s.31)
- “ İhsan **kendi kendine** kızdı.” (s.32)
- “ Kazmayla kırılmış olan küpten **sağa sola** saçılan toprağa karışan altınları topladı zihninde.” (s.33)
- “ Saydıklarını **onar onar** torbaya koyuyordu.” (s.34)
- “ Çocuk **soluk soluğa** yaklaştı.” (s.37)
- “ **Yok yok** biz besicilik falan yapmayacağız.” (s.38)
- “ **Gelin gelin** korkmayın bir şey yapmaz.” (s.40)
- “ Yaşlı adam **ağır ağır** ve sevecenlikle konuşuyordu.”(s.42)
- “ Sami'nin sesi uzaklardan **kesik kesik** geliyordu.” (s.43)
- “ Hem de **koca koca kelli felli** adamlar.” (s.50)
- “ İhsan **yavaş yavaş** kafasında planını yapmıştı.” (s.53)
- “ Hayal kurmayalım, **kendi kendime** konuşmalıyım, **kendi kendime** kavga etmeliyim.” (s.54)
- “ **Hayır hayır**, bana tam sizin oturduğunuz yer gerekiyor.” (s.55)
- “ Tıpkı definecilerin saçmalıkları gibi, çocuklar da **uydurup uydurup** konuşurlardı.” (s.59)
- “ İnsanlar **zaman zaman** yılan öldürürlerdi, buna kendisi de tanık olmuştu.” (s.60)
- “ İhsan kayaya geri dönüp çıkış noktasından bir daha başladı **adım adım** saymaya.” (s.65)
- “ Şahmeran'ın kızı pullarını **dalga dalga** hareketlendiren derin bir soluk aldı.” (s.70)
- “ Biz defineciler, **kolay kolay** bırakmayız bu işi evlat, hastalık bu.” (s.73)
- “ Kötü yanı da onu almamıza **kolay kolay** izin vermeyecekler.” (s. 79)
- “ **Bak bak** toprağa ne çizmişsin.” (s. 81)
- “ Zor olur öyle, daktilo ile **pıt pıt** yazmak daha kolay olamaz mı?”(s.86)
- “ **ALLAH ALLAH** sen içeri gir yahu, ben orda konuşmadan otururum.”(s.87)
- “ **Sağ ol sağ ol**, gerekirse ben seni bulurum Ali.” (s.87)
- “ Mahir **kara kara** amcasının bu işten asla vazgeçmeyeceğini düşündü.” (s.89)

“ İhsan arabada **sık sık** tembihlerdi Mahir’i.” (s.91)

“ Yorulan horoz **soluk soluğa** kalmış ağzı açıknefes almaya çalışıyordu.” (s.95)

“ Ama öyle büyük gömü değil, **ufak tefek** şeyler işte.”(s.97)

“ Annesini özlediğinde bunu yapardı, **uzun uzun** bakardı kendisine.” (s.99)

“ Bir tahta oturmuş **pul pul** gövdesinin üzerinde gururla, mutlulukla, iyilik dolu gözlerle bakıyordu.” (s.100)

“ Kulağından **gece gündüz**” gitmiyordu o ihanet ettiği Şahmeran’ın sesi.” (S.101)

“ **İyi iyi** git!Ama çocuğu getirme buraya tamam mı?” (s.112)

“ İki çocuk ayaklarını kuyuya sarkıtarak oturdular **yan yana**.” (s.114)

“ Hemen ağ atmışlar kraliçenin üzerine, **sıkı sıkı** bağlamışlar.” (s.117)

“ **Şaşkın şaşkın** bulunduğu yere baktı.” (s.118)

“ İpin ucunu **sıkı sıkı** kavradı.” (s.122)

Günlük hayatta kullanılan deyimler okura kazandırılması için yoğun şekilde deyim ve anlatımın canlılığı için “tertemiz, koskoca, bembeyaz, koskoca” pekiştirme sözcükleri kullanılmıştır.

Romanda geçen deyimler:

“ Yılanlar ondan geriye kalan tek şey olan bu hatıraya **gözleri gibi baktılar.**”(s.7)

“ Ama yer altında yeni kraliçenin onuruna bir eğlence yapılabileceği kimsenin **aklına gelmedi.**” (s.8)

“ Büyüklü küçüklü **akla hayale sığmayacak** renklerde balıklarla, denizler altında upuzun bir yolculuk yapabilirsiniz.” (s.9-10)

“ Sararmış kağıt üzerindeki çizimlere ve yazılara **dili damağı kurumuş** bir halde bakıyordu.” (s.18)

“ Böyle nadir parçalar **paha biçilemezdi** ki, ama Sansar Sami’ye fazla **para kaptırma istemiyordu.**” (s.22)

“ Derin bir **iç çekti** Sansar Sami.” (s.23)

“ Yok canım **lafın gelişi** öyle söyledim...”(s.26)

“ Ama bir de **eli boş dönersem...**” (s.26)

“ Güzel...” dedi amcası ve birden **aklına gelen** düşüncüyü pat diye açıkladı.” (s.27)

“ Amcasının ışığı ile **uykusu açıldı** ve doğrulup oturdu.” (s.29)

- “ Indiana Jones filmlerindeki heyecanlı sahneler geldi **gözünün önüne.**”
(s.36)
- “ Amca, yeğen ovaya **göz attılar.**” (s.31)
- “ Bu olasılığı “ **aklına bile getirmek** istemezdi İhsan.” (s.32)
- “ Mahir’e işin doğrusunu söylesem mi’ diye **geçirdi aklından.**” (s.33)
- “ Mahir’in altın sayma hayalleri de **suya düşecek** gibi oldu.” (s.34)
- “ İhsan yine **ağzından kaçırmıştı.**” (s.36)
- “ Mahir tarif edilen yerin tam da kulübeye **denk geldiğini** gördü.” (s.37)
- “ Anlaşılan karı koca yaşıyorlardı orada ve bu İhsan’ın hiç ama hiç **hoşuna gitmedi.**” (s.40)
- “ Artık hazineye ilişkin **umudunu yitirmek** üzeriydi.” (s.42)
- “ Kurda kuşa selam verip selam alırsız, senin gibi insanlar gelince de **yarenlik etmek** isteriz.” (s.42)
- “ **Aklını kullan**, uydur bir şeyler, ne bileyim ben.” (s.43)
- “ Yerdeki bazı çukurlar Mahir’in **ilgisini çekti.**” (s.47)
- “ Mahir **omuz silkti.**” (s.52)
- “ İki çocuğun konuşmalarını dinlemiş olan sarı benekli yılan, çocukların yanından uzaklaştıktan sonra uzun süre **kendine gelememişti.**” (s.58)
- “ İnsanların bilmediklerini biliyor gibi, yaşamadıklarını yaşamış gibi nasıl görebiliyordu, benekli buna **akıl erdiremiyordu.**” (s.60)
- “ Eve bekçilik yapmaya devam et, sakın **peşimize düşme.**” (s.62)
- “ İhsan’ın da **aklı yattı** buna.” (s.63)
- “ Gülsüm Teyze, **aklından çıkaramadığı** bu soruyu sonunda eşine sordu.
(s.65)
- “ Yıllardır **ilgisini çeken** bir konuydu bu.”(s.67)
- “ Yalvardı yakardı, **ağzından girdi burnundan çıktı, eski daktiloyu aldı** muhtardan.” (s.67)
- “ Sarı benekli kraliçenin **aklını okuyabilseydi** bunları görebilecekti.” (s.70)
- “ Amcası ile **gurur duydu** bir an.” (s.71)
- “ Hatta daha fazlasından **söz etmişti.**” (s.72)
- “ Tüm definecileri **aynı kaba koyuyor.**” (s.73)
- “ **Paha biçilmez** bir kartal bu.” (s.74)
- “ Yer altındaki denge yer üstündeki dengenin bir parçası, buna **aklı ermeyenler** hala var ne yazık ki.” (s.77)

- “ Hatta **aklını oynatanlar** bile var.” (s.80)
- “ Cinlere inanmıyordu, ama amcasının inancı ve **kendini kaptırarak** onu ürkütmüştü.” (s.80)
- “ Kapının sürgüsünün sağlamlığına **göz atıp** seslendi dışarıya.” (s.84)
- “ Kapıyı açmadan başından savsa bu kez **kuşku uyandırmış** olacaktı.” (s.84)
- “ Armağanının **ilgi görmemesi** Ali’nin zoruna gitmişti.” (s.86)
- “ Köyden bu daktiloyu getirene kadar **canı çıkmıştı.**” (s.86)
- “ Bizi ak pak görsünler de **kuşku duymasınlar.**” (s.91)
- “ Pirinç ve makarnanın parasını ödedi, daha fazla **kara haber duymamak** için gidip arabanın içinde oturdu.”(s.94)
- “ Yorulan horoz **soluk soluğa kalmış,** ağzı açık nefes almaya çalışıyordu.” (s.95)
- “ Mahir kucağında horoz arabaya bindi, **tozu dumana katarak** uzaklaştılar köyden.” (s.96)
- “ Git ve benim gibi **ihanete uğramaması** için insanoğlundan uzak durmasını söyle.” (s.101)
- “ Seni **sağ bırakacağım** ki isteğimi yerine getirebilesin.” (s.102)
- “ Öyle içinde oturmuştu ki bu davranış, bel ağrısından daha fazla **sıkıntı veriyordu** kendisine.” (s.105)
- “ Bence kimseye Özdemir Asaf’la tanıştım falan deme abi, milletin **diline düşersin.**” (s.107)
- “ Bu nedenle **alttan almaya** çalıştı.” (s.110)
- “ Yazar adam **hor görmez.**” (s.110)
- “ Sadık Amca’nın mendillerinden birinde **karar kıldı.**” (s.111)
- “ **Karşılık vermiş** genç kraliçe.” (s.118)
- “ Mahir içinden ‘böyle altın bulunmaz amca’ diye geçirse de bunu **dile getiremedi,** çünkü onun güçlü inancını değiştiremeyeceğini çoktan anlamıştı.” (s.122-123)
- Romanda Divan Edebiyatı şairi Enderunlu Vasıf ile Divan’ına, Yaşar Kemal’e ve Indiana Jones filmleri ile ilgili hatırlatma yapılmıştır.
- “ Üstteki ilk kitabı açar açmaz Enderunlu Vasıf Divanı ile karşılaştı Sami.”(s.16)
- “ Indiana Jones filmlerindeki heyecanlı sahneler geldi gözünün önüne.” (s.36)

KİTABIN ADI: BÜYÜMENİN ZAMANI GELDİ

Resimleyen : Ayşe İNAN

Kitap Türü : Roman

Basım Yeri : Ankara

Basım Yılı : 2006

Yayınevi : Paydos

Sayfa Sayısı : 72

ÖZET

Yedi yaşındaki Elif son kardeşi Şükran da doğunca ailesinin sekiz kişi olup ou okutmanın zor olacağı için köye halasının yanına göndereceklerini söyler. Buna çok üzülen Elif'i birkaç gün sonra gelen amcası onu evin tek kızı olacağını, ev işi yapmayacağını söyleyerek onun için rahatlamaya çalışır. Annesini mavi boncuklu başörtüsünü ve anne babasının fotoğrafını alarak amcasıyla Seydilli Köyüne giderler.

Yaşlı ve felçli babaannesiyile ve halasıyla tanışan Elif, halasını soğuk bulur. Ne yapsa hoş söz duyamadığı halasına, bahçedeki kazlara ve köye alışır. Okullar açılınca okula başlayan Elif okula giderken gördüğü deneye isim takar, onu izler. Babaannesini konuşturmaya çalışacak günleri geçirir.

Bir gün okul yolunda karşılaştığı çerçiden halasının derslerinde başarılı olma şartı karşılığı mavi taşlı bileziği alırlar. Halasına verdiği sözü yerine getiren Elif öğretmenini çok sever ve bazen öğretmenin evine gider. Öğretmeni Elif ile konuştuklarını bazen bir yere yazar ve ona sonra okutacağını söyleyince Elif öğretmenin onunla daha çok ilgilenmesi için abartıp, yalanlar katarak halasını kötüler. Kendi kendine kazlara öğretmenlik yaparak günler geçerken öğretmenin başka okula atanışı Elif'i çok üzer. Elif öğretmenine ailesinin yaşadığı şehre gidince ailesini bulmayı, evlerinin önündeki dut ağacına çıkamazsa bile dokunmasını ister ve bu zamana kadar halası ile ilgili anlattıklarının yalan olduğunu söyleyerek rahatlar. Okulun son günü Elif halasına söz verdiği gibi güzel bir karne götürür ve babaannesinin ilk defa Elif dediğini öğrenir. Ertesi gün şehirden çok sevdiği amcası gelir. Tatili çok güzel geçen Elif, komşularının kızı Gül Gökşen'in amcasını sevdiği ve bir yıl sonra evleneceklerini öğrenip hem annesinden hem öğretmeninden mektup alınca sevinci ikiye katlanır. Öğretmenin ailesini bulduğunu, evlerinin önündeki dut ağacına çıktığını, annesinin de yol parası yüzünden sadece Şükran ile

gelebileceğini öğrenince çok mutlu olur. Komşuları Leyla teyze ise halasına kendisinin bakabileceğini Elif'i de alıp gitmesini söyleyince hemen bavulları hazırlanıp ertesi gün yola çıkarlar. Babaannesini Leyla teyzeyle emanet edip halasıyla ailesinin yanına gitme heyecanıyla Elif, yol boyunca rüyalar görür. otobüs otagara girince bütün ailesinin gören Elif hemen annesine sarılıp kokusunu doya doya içine çeker ve bu ayrılığın onu ne kadar çabuk büyümesinin sağladığı hissettirir.

KONU

Kalabalık ailesinin maddi sıkıntı çekmesi üzerine ailesinin onu okutamayacağı için köydeki halasının yanına gönderilmesiyle geçirdiği bir yıl ve bir yılda ne kadar büyüdüğünü hissetmesi konu edilmektedir.

İLETİ

Bazı insanların küçük yaşta kısa sürede içinde yaşadıklarıyla ne kadar olgunlaşabileceğini ruhsal olarak büyüyecekleri düşüncesi romanın genelinde verilmiştir.

Bir çocuğun küçük yaşta ailesinden ayrılmasının çocuk psikolojisini ne kadar etkilediği Elif karakterinin duygularıyla okuyucuya iletilmektedir.

Hangi yaşta olursa olsun çocukların sevildiklerini hissetmeleri, kendileri ile ilgilenilmesini isterler. Elif'in halasından güzel sözler duymak için yaptığı şeylerle bu durum açıkça gösterilmektedir.

KAHRAMANLAR

Elif

Romanın baş kişisi olan Elif sekiz kişilik fakir bir ailenin yedi yaşındaki bir kızıdır. Annesine çok düşkün olup onun kokusunu duymaktan çok mutlu olan, kendisiyle ilgilenmesini seven, sevildiğini görmek için elinden geleni yapan bir çocuktur.

Halasına verdiği sözü tutmasıyla sözüne sadık, sorumluluk sahibi, söylediği yalanlardan rahatsız olan, hayvanları sevip koruyan bir kızıdır. Felçli babaannesini konuşturacak kadar azimli ve büyüklerinden daha umut dolu bir çocuktur.

Yaşadıkları sonucu büyüdüğünü hisseden Elif, romanda devingen bir karakter sergilemektedir.

Elif'in Ailesi

Elif'in ailesi son kardeşinin doğmasıyla sekiz kişi olmuşlardır. Annesi, babası ve ablaları dışında ayrıntılara yere verilmemekte ve çok düşkün olduğu annesinin adı bile belirtilmemektedir.

Annesi çocuklarına düşkün, onların okumasını isteyen, onların kendi çektiklerini çekmemesi düşünen altı çocuk sahibi bir kadındır. Gür ve bukle bukle saçları, mavi boncuklu başörtüsü ve mavi çiçekli elbisesiyle Elif'in zihnine kazanmıştır. Çocuklarıyla tatlı tatlı konuşan, umut dolu biridir.

Babası Hasan ise erkek evlat tutkusu yüzünden kızlarına soğuk davranıp, eşini suçlayan, az konuşan biridir.

Elif'in Amcası

Elif'in çok sevdiği amcasının fiziksel ve ruhsal betimlemelerine yer verilmeyip Elif'e karşı davranışları okurun çıkarımlarda bulunmasını kolaylaştırmıştır. Elif'in köyde kalması için ikna edip ona destek olan, Elif'i eğlendirebilen, çalıştığı fabrikadan izin alabildikçe Elif'i ve annesini görmeye gelen ailesine düşkün biridir. Komşularının kızı Gül Gökşen'i seven amca kızın babasıyla konuşup onunla evlenmek istediğini açıkça dürüst davranışlar sergiler.

Elif'in Halası

Sıcakkanlı amcasından sonra tanıdığı halası soğukkanlı ve sinirli biri olarak Elif'in karşısına çıkar. İsmine yer verilmeyen halası hiç evlenemeyerek ömrünü felçli annesine bakmaya adar. Kaşlarının arasındaki çatıklığın gülse bile kaybolmadığı sert bakışlı, sinirli yapıda ve sert sesli biridir. Yıllardır hem ev hem bahçe işleriyle uğraşmasının yanı sıra yatalak hiç konuşmayan annesine bakan hala, yaşadıklarından dolayı sert mizaçlı olup Elif'e sevgisini gösterememektedir.

Gül Gökşen

Köyün tek demircisi olan, kazma kürek gibi aletleri yapan Elif'in halasının komşusu Mehmet amcanın on yedi yaşındaki kızıdır. Çocuksu davrandığı için Elif tarafından çok sevilmektedir. Çok güzel bir kız olduğu için babasına yardım ederken yaptığı işleri kimse ona yakıştıramaz. Elif'in amcasını sevdiği için diğer görücüleri geri çevirir. Ailenin tek çocuğu olup başka şehre gelin gitmek istemez ve Elif'in amcasıyla evlenmeyi bekler.

Leyla Teyze

Köyde halasının komşusu Leyla teyze diğer kadınlardan farklıdır. Dantel, oya gibi işlerle oyalanmayıp çocuklarına sevgisini gösteren, onları türküler

söyleyerek seven, onlara masal anlatan bir kadındır. Leyla teyzeden bahsedip halasını kıskandırsa da Leyla teyzenin her zaman yardıma koşması, halası ve Elif şehre giderken babaannesine bakmasıyla halasının komşusunu daha da sevip kardeş bilmesini sağlar. Tatlı dilli, ortamı yumuşatmasını bilen yardımsever biridir.

Elif'in Öğretmeni

Otuz beş yaşlarında, okulun lojmanlarında yalnız yaşayan bir kadındır. Çoğu zamanlarda Elif'i evine getirip onunla sohbet eder ve Elif'in anlattıklarını yazar. Elif'in çok sevdiği öğretmeni köyden ayrılırken Elif'e verdiği sözleri tutar. Şehirde Elif'in ailesini bulur ve evlerini önündeki dut ağacına çıkar. Elif'in unutmadığı, çok sevdiği bu kadın okul hayatındaki ilk ve en özel öğretmeni olmuştur.

ÇEVRE

Sekiz kişilik ailesi ile Elif derme çatma bir evde yaşar. Evlerinin önündeki dut ağacı Elif'in duygularını paylaştığı, üzerine çıkıp dertleştiği diğer insanlardan uzaklaştığı onun için özel bir yer olmuştur. Evlerin dair betimlemesine yer verilmemesine rağmen Elif, Seydilli Köyüne gittiğinde şehirde oturduğu anlaşılmaktadır. Ne kadar zorluk çekerlerse çeksinler Elif için, derme çatma evlerinde ailesiyle yaşamak her şeyden güzel ve önemlidir.

Ailesinin kararıyla halasının yanına Seydilli Köyüne gider. Köy meydanındaki kahvenin önünde inen Elif daha köyü gezmeden amcası köyü anlatır. Bu anlatımda köyün bağ ve bahçelerin olduğu, ağaçlık açık bir mekân olduğu ifade ediliyor.

Elif bu köyde kacak olduğu halasının eviyle çevreyi incelemeye başlar. Bahçeye girdiğinde dikkatini hemen kazlar çeker. Başlarda korktuğu kazlara zamanla alışıp onları öğrencileri yapar. Bu bahçede birçok meyve ağacı bulunurken en çok dut ağacının olmasına sevinir ve şehirdeki evlerinin önündeki dut ağacını hatırlar. Çitlerle çevrilmiş sebze ekilmiş bahçe tam köy havasını hem kahramana hem okura hissettirilir.

Eve dair verilen bilgilerden oturdukları yere gece yer yatağında yatmasıyla, bitişiğindeki mutfak dışında başka yerden bahsedilmemesiyle küçük az odalı geleneksel köy evlerinden anlaşılmaktadır.

Halasının evinden sonra Elif'in en çok bulunduğu yer okuldur. Köyün biraz dışında olup her gün üzerinden geçtiği bir dere vardır. Berrak suyu ile şırl şırl akan bu dere kahramanın dikkatini çeker ve ona isim bile koyar. Okul, en mutlu olduğu ve halasına verdiği sözü tutup başarılı olduğu yerdir.

Okul dışında sınıf öğretmeninin yanına okul lojmanlarına gider . Öğretmenin evi, çok sevdiği öğretmeniyle vakit geçirdiği, kendini özel hissettiği, ona kurguladıklarını anlattığı kapalı bir mekândır.

DİL VE ANLATIM

Yedi yaşındaki bir çocuğun ailesinden ayrılmasıyla yaşadığı bir yılı anlatan bu romanda, birinci tekil kişi anlatım yöntemi kullanılmıştır. Ana kişi için önemli olayları içeren dokuz bölüm okuru sürüklerken bölüm geçişlerinde merak iyice arttırılmıştır.

Romanın bölümleri:

1. Evden Ayrılışım
2. Sevdilli Köyü'ne Gelişimiz
3. Okula Başlıyorum
4. Öğretmenime Söylediğim Yalan
5. Öğretmenimiz Gidiyor
6. Halam Masal Bilir mi ?
7. Gül Gökşen Amcamı Seviyor
8. Postacı İki Mektup Getirdi
9. Annemi Göreceğim

Roman yedi yaşında bir çocuğun ağzından anlatıldığı için sade bir anlatıma sahip olup benzetmelere söz sanatlarına kahramanın zihinsel gelişimine uygun şekilde belirli yerlerde kullanılmıştır.

Romanda geçen benzetmeler:

“ Kenarları üzüm salkımı gibi boncuklarla işlenmiş, çok eskimiş olmasına karşın atmaya kıyamadığı örtü.” (s.7)

“ Annem mi onun gibi, o mu annem gibi kokardı karıştırırdım.” (s.7)

“ ...prensesler gibi olacaksın valla!” (s.6)

“ Bal gibi tatlıydı onun meyveleri.” (s.9)

“ Amcam benim artık halamla yaşayacağımı söylediğinde sanki bana acıyorlarmış gibi baktılar.” (s.10)

“ Demek ki o da benim gibi yaşadığı yere çabuk bağlanan biri, ” diye düşündüm.” (s.11)

“ Yatakta örtüler altında kaybolmuş gibi görünen yaşlı bir kadın vardı.” (s.13)

“ Boğulur gibi sesler çıkarıyordu.” (s.13)

“ Göremezsin elbette, kenttekiler neredeyse *güvercin yumurtası gibi* küçücük.”(s.14)

“ Sanki hep *sinirli gibiydi*, kaşlarının arasındaki çatlaklık gülse bile kaybolmuyordu.” (s.15)

“ Annemin yumuşak ve *okşar gibi* çıkan sesini anımsadım.” (s.16)

“ Kendilerine doğru ilerlediğimi görünce en irileri, *korna sesi gibi* bir sesle bağırarak üzerime doğru *paytak paytak (ikileme)* yürümeye başladı.” (s.16)

“ Günaydın” *der gibi* bakıyordu yüzüme.” (s.17)

“ Nöbet tutan *askerler gibi dimdik (pekiştirme)* duruyorlar, ”Çık bakalım çıkabilirsen!” dercesine bana bakıyorlardı.” (s.18)

“ *Düinkü gibi* tabağı fırlatma sakın!” (s.19)

“ Bana öyle geliyordu ki çaba gösterirsek bazı basit sözcükleri *eskisi gibi* olmasa da söyleyebilirdi.” (s.22)

“ Bir gün, benimle *annem gibi* ilgilensin diye bilerek kolumu böğürtlen dikenine çizdirdim.” (s.23)

“ *Bebek gibi* hiçbir şey yapmıyor.”(s.31)

“ Tıpkı senin *söylediğin gibi* söylerim onlara.”(s.37)

“ Öğretmenim önce *gülecek gibi* oldu.” (s.37)

“ Sanki ben *dokunuyormuşum gibi* dokunun ona.”(s.37)

“Adım okunduğunda kalbim *yerinden çıkacakmış gibi* atıyordu.” (s.40)

“ Babaannem zayıftı zaten, amcam kucağına *bebek gibi* alabilirdi.” (s.44)

“ Amcam da *benim gibi* sabırsızlanıyordu.” (s.46)

“ Öfkesinden *deli gibi* olmuş da gelini kucakladığı gibi pencereden bahçeye fırlatmış.”(s.48)

“ ...ama *zaman zaman çocuk gibi* davranırdı.” (s.51)

“ O da böyle olacağına *inanyor gibiydi*.” (s.54)

“ Ona her şeyi *bebek gibi* sabırla öğretmek gerekiyordu.” (s.57)

Anlatımın öz olması deyimlerle akıcılığı ise ikilemelerlesoğlanmıştır.

Romanda geçen deyimler:

“ Böyle söylesem de annem *içimden geçenleri* nasıl olsa anlıyordu.” (s.1)

“ Babaannemin gözlerine *takılı kalmıştı* gözlerim.” (s.13)

“ Ben de çamurla oynarken, yaptığım bebeklere, annem bana nasıl güzel *diller döküyorsa* aynısını yapardım.” (s.4)

- “ Bir şeyler yapıp halamın **gözüne girmek** istiyordum.” (s.17)
- “ ...der **gönlümü alırdı.**” (s.20)
- “ Bütün anlattıklarım halamın kulağına gitse **yerin dibine geçerim.**” (s.30)
- “ Sonunda **aklum başıma geldi.**” (s.44)
- “ Anladıysan anladın, **üstüme gelme** o zaman.”(s.52)
- Romanda geçen ikilemeler:
- “ Burası gibi evler **iç içe** değildi.” (s.2)
- “ Ben **sık sık** gelirim, merak etme.”(s.6)
- “ ...**çeşit çeşit** hem de.” (s.16)
- “ Hepsi **kapış kapış** yemeye başladı.” (s.16)
- “ Madeni tabak taşlara çarpıp **tangır tungur** sesler çıkarmıştı.” (s.16)
- “ **Eğri büğrü** ettin güzelim tabağı.”(s.16)
- “ Bir de **eski püskü** bir bebek vardı.” (s.21)
- “ Okulda **bol bol** oynayabilirdim, teneffüsler vardı ya!” (s.24)
- “ ...orada **şırıl şırıl** akan.”(s.24)
- “ **Süse püse** ayıracak para mı var?’’ (s.26)
- “ Halam **sık sık** bileziği gösterip verdiği sözünü hatırlatıyordu.” (s.27)
- “ Çocuklar, defter yapraklarını **boşu boşuna** harcamayın.”(s.)
- “ Ben **uzun uzun** cümleler kurdu sanmıştım.” (s.41)
- “ **Acele acele** konuştu.” (s.52)
- “ Önceleri bilemiyor, **delik deşik** ediyordum.” (s.59)
- “ ... diyerek **avuç avuç** içiyordu.” (s.70)
- “ O güzelim anne kokusunu **doya doya** içime çektim.” (s.72)

KİTABIN ADI : KAPILAND'IN KOBAYLARI

Resimleyen (Kapak Resmi) : Tülay SÖZBİR –Seidel

Kitap Türü : Roman

Basım Yeri : İzmir

Basım Yılı : 2011

Yayınevi : Tudem

Sayfa Sayısı : 211

ÖZET

Herkesten farklı davranışlarıyla Marjinal ismiyle çağrılan Hayri kendi isminden memnun olmadığı için ona Marji demelerini seve seve kabul eder. Bir sabah arkadaşlarıyla serviste tatsızlık yaşayan Marji kendini hemen okula atar. Okul müdürü Çetin Bey ise o gün çok farklı konu hakkında konuşma yapar. Konuşmasında yapılan bir araştırmaya göre ülkede tehlikeli bir virüsün olduğu bunun için devletin temin edip okullara dağıttığı şuruplardan içilmesi gerektiğinden bahseder. Konuşmayı Yiğit, Sati, Burhan ve diğer çocuklar dinlemeyip gürültü yaparken Marji müdürü dikkatlice dinler. Şiddet virüsünü ve ona karşı üretilen şurubun faydası olacağına inanmaz. En yakın arkadaşı Mehtap dahi herkes Kapiland'dan getirtilen antirow adlı şurubu içer. Şurubu içen çocukların git gide iştahları artar., okul kantininde her teneffüs uzun kuyruklar oluşur. İştahı artan gençlerin sayısı arttıkça tüketim çılgınlığı başlar. Kapiland'dan gelen evleri doldurur. Bunun sonucu olarak yetkililerin de istediği gibi şişmanladıkça miskinleşen ve miskinlikten suç işlemeyen pasif genç bir kitle oluşur. Git gide kilo alan öğrencilerin arasında bir tek ,Marji bu durumda farkında olup şurubu içmediği için normal kilosundadır. Bu şurubu içmediğini sadece Mehtap'a söyler. Öğrencilerin bu durumundan rahatsız olan Sevda öğretmen bu konuyu Ekrem Bey ile konuşsa da destek alamaz. Bir gece yetkililere e-posta gönderir. O günden sonra Kapiland için çalışan adamlar tarafından takibe başlanır. Bu takipten korkan Sevda öğretmen çantasında silah taşımaya başlayınca Marji bunu sezer. Bir konuşmasında bunu öğretmenine söylemesiyle işin aslını öğrenir. Mehtapla birlikte sınıf arkadaşlarıyla antirow şurubunun onları ne hale getirdiğini anlatan Marji, arkadaşlarıyla okuldaki şurup bidonlarına bir gece meyve suyu doldururlar. Gece çıkışta camdan atlayıp ayağını burkan Burhan o acıyla zar zor eve gider. Her zamanki gibi babasının aşığılamasından ve azarlamasından sinirlenip kurtulmak için bir şişe antirowun

hepsini içer.Ertesi gün okula gelmeyince Mehtap ve Marji Burhan'ın evine gelip olan biteni öğrenince hemen Sevda öğretmenine giderler.Ailesine de her şey anlatılıp Burhan acil olarak hastaneye kaldırılır.Durumu ciddileşen ve günden güne yaşlanmaya başlayan Burhan için Sevda öğretmenin hastanedeki doktor arkadaşı Bülent Bey bu durumla ilgili çalışmaya başlar.Marji de sürekli takip edilen Sevda öğretmeni saklamak için yıllardır bitkilerle uğraşan , organik besinlerle hayatını geçiren dedesi Nuri Bey'in evine götürür. Sevda Hanım olup biteni Nuri Baba'ya anlatınca Nuri Baba Burhan için hazırladığı ilacı Burhan'a verirler.Nuri Baba'nın ilacı Burhan'ı iyileştirmeye başlar. Tüm dünyaya Kapiland 'ın ürünlerinin zararı duyurulur ve Kapiland'ın komplosu böylelikle suya düşer.

KONU

Son zamanlarda gençlerde artan şiddet eğilimini azaltmak için Kapiland'ın ürettiği şiddet karşıtı antirow şuruplarıyla başlayan kobaylığın yarattığı durumlar ve Kapiland'ın gençler üzerinde bıraktığı olumsuzluklar konu edinmiştir.

İLETİ

İnsanlardaki şiddet eğiliminin şuruplarla değil bilinçli şekilde yok edilebileceği iletisi kitabın bütününde yer almaktadır. İnsanların günlük hayatta tükettiklerine dikkat etmediği GDO'Lu yiyeceklerin insan vücuduna ne kadar zarar verdiği vurgulanmıştır. Bir kişinin duyarlılığının çoğunluğun uğradığı zararı durdurmaya yetebileceği gösterilmiştir.

Öğrenciler üzerinden para kazanmayı hedefleyip onların sağlığını hiçe sayan okul müdürü ve müdür yardımcısı ile sağlığın paradan çok daha önemli olduğu okura iletilmiştir.

En güçlü ilaçların bile zararlarını Nuri Baba'nın bitkilerden yaptıklarıyla yok edilmesiyle her şeyin çaresinin doğada olduğu, kimyasallardan uzak durulması iletisi verilmiştir.

KAHRAMANLAR

Marjinal (Hayri)

Çevresindekilerden farklı davrandığı için arkadaşları tarafından Marjinal lakabı Hayri romanın başkişisidir. Arkadaşlarına fırsat vermemek ve üzerine gelmemeleri için zayıf yanını belli etmeyen, ani çıkışları, aykırı davranışları ve düşünceleri olan bir gençtir.

Yaşlılarından daha bilinçli olan Marji antirow şurubuna ve virüse inanmayarak çevresindeki olup bitenleri dikkatle izleyen, takip eden ve olumsuz

durumların önüne geçmeye çalışıp çabalayan bir lise öğrencisidir. Hayri'nin Marjinal lakabı hak edecek farklı bir tarafı da kapalı eşyaların içinde ne olduğunu anlaması ve hissetmesidir. Hayatın sıkıcılığından fantastik kitaplar okuyarak kurtulan Marji fantastik kitapları yaşamayı seven birisidir.

Mehtap

Marjinal'in en yakın arkadaşı olup onun fikirlerine inanıp yardım eden ilk kişidir. Zamanla Marjinal ile yakınlaşıp sevgilisi olur. Marjinal'in attığı he adımda ona destek çıkar ve yanında bulunup birlikte adımlar atarlar.

Sevda Öğretmen

Lisede edebiyat öğretmenliği yapan Sevda Hanım çocuklardaki olumsuz dikkatle takip eden, bundan rahatsız olup diğer meslektaşlarına rağmen bir şeyler yapmaya çalışan duyarlı bir eğitimcidir. Tek başına yaşayan Sevda Hanım Kapiland'a çalışanlar tarafından rahatsız edilse de gençler için ülkenin geleceği için kendini düşünmeyip elinden geleni yapmaya çalışır.

Sevda Hanım'ın güzel gözleri ve kumral dalgalı saçları fiziki betimlemesine dair verilen tek bilgidir.

Çetin Bey

Aydınlıkevler Lisesinin müdürü olan Çetin Bey, gençlerdeki şiddetin azalması için antirow şurupları içilmesini zorunlu kılan, gözünü para bürümüş, geleceği ve gençleri düşünmeyen bencil biridir.

Okul karşısında konuşma yaptıktan sonra öğrencilerin soru sormasına tahammül edemeyen, öğrencilere karşı adil ve dürüst olmayan, kuralcı ve otoriter biridir.

Ekrem Bey

Aydınlıkevler Lisesi'nde biyoloji öğretmenliği yapan Ekrem Bey çocukların kilo alıp, Kapiland'ın politikasının bir parçası olmasından rahatsız olmayan bir eğitimcidir. Öğrencilerin olumsuz gidişatını durdurmak yerine okul idaresinin hoşuna gideceği ekonomik anlamada fayda getirecek yeni görüşler ortaya koyar.

Eşinden boşanmış yalnız yaşayan Ekrem Bey Sevda Hanım'dan hoşlanmaya başlar. Onunla sohbet etmekten mutlu olur. Fakat düşüncelerinin uyuşmaması yüzünden Sevda Hanım'dan bir karşılık göremez.

Burhan

Okulun hareketleriyle öne çıkan en yaramaz öğrencisi Mehtap ve Marjinal'in sınıf arkadaşıdır. Başlarda Mehtap ve Marjinal ile arası iyi olmayan Burhan antirow

şuruplarına karşı el ele vermek için yakın arkadaş olurlar. Öfkesine hakim olamayan Burhan antirow şurubuna karşı savaşa devam etmek yerin yenik düşer.

Bülent Bey

Sevda öğretmenin arkadaşı olan Bülent Bey Burhan'ın tedavisiyle ilgilenen, gençlerin sağlıklarına zarar veren bir doktordur. Üzerine düşen görevi yapar ve şurupların zararını kanıtlar.

Nuri Baba

Romanın başkişisi olan Marjinal'in dedesidir. Sağlığına son derece dikkat eden, faydalı bitkilerden yemek yapan, doğadan ve doğallıktan yana olup bitkilerden ilaç yapan biridir. Beş yıl önce eşini kaybeden Nuri Baba, oğal besinlerle yaşamını sürdürür.

Romanında başından sonuna doğal hayata verdiği önemi kaybetmeyen durağan bir karakterdir.

Mehtap'ın Ailesi

Salih Bey

Babası Salih Bey yedikleri yiyeceklerin ambalajları üzerindikileri okuyup, hangi katkı maddelerinin olduğunu inceleyen ve gıdalar konusun hassas biridir. Emekli olması da bu konuya vakit ayırmasını sağlamıştır.

Nurten Hanım

Eşinin aksine gıdaların tüketimine dikkat etmeyen , kızının çok yemek yemesini isteyen klasik bir annedir.

Nurten Hanım ve Salih Bey'in sadece beslenme alışkanlıkları ile ilgili özelliklerine yer verilmesiyle kapalı karakterler olduğunu görülmektedir.

Zafer Bey

Aydınlıkevler Lisesinin müdür yardımcısıdır. Çocukların antirow şuruplarını içmelerinden dolayı onlarda meydana gelen değişikliklerden rahatsız olması yerine memnun olan, çok yemek yemelerini fırsat bilip bundan faydalanarak ek kantinler yaptırarak sadece maddi konuları düşünen biridir.

Marjinal'in Sınıf Arkadaşları

Marjinal'in bazı sınıf arkadaşlarının konuşmalarına zaman zaman yer verilmiştir. Yiğit, Çağatay ve Ezgi'nin konuşmalarıyla nasıl biri olduklarına dair özellikler yansıtılmıştır.

Yiğit, okul ve sınıf ortamında sürekli şaka yapan, her şeyi alaya alıp gürültü yaratan, muzipliklerle arkadaşlarını güldürerek kendini gösteren bir çocuktur.

Çağatay da Yiğit'in başlattığı gürültüye katılıp şımaran bir öğrencidir.

Ezgi ise Çetin Bey'in söz hakkı verdiği akıllı uslu son sınıf öğrencisidir.

ÇEVRE

Eserde mekânlar fiziksel betimlemeleriyle değil kahraman üzerindeki etkileriyle ön plana çıkmıştır. Ön planda olan mekânların başında Kapiland ve Aydınlikevler Lisesi gelmektedir.

Bilinmeyenlerle dolu Kapiland ülkesi olayların gelişmesinde önemli rol oynamaktadır. Nerede olduğu belirtilmeyen Kapiland, halkın gözünce bilim insanlarının çalıştığı, sağlık alanında gelişmiş, gençler ve çocuklar üzerinde faydalı olduğu düşünülen ilaçlar piyasaya süren iyimser bir ülke olarak gözükmesine rağmen çok kısa sürelerde yetiştirdiği sebze, meyve ve diğer gıdaları Türkiye'ye satan, ülkenin hem gıda hem tekstil sektörünü ele geçirip halkın sağlığını alt üst eden bir ülkedir. Ülkemizi tüketim dünyası haline getiren günümüz kapitalist ülkelerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Diğer bir önemli mekân ise Aydınlikevler Lisesidir. Bu okul, eğitimcilik anlayışından, ilerleme ve çeviklik düşüncesinden kopmuş; Kapiland'dan getirilen antirow şurupları ile genç neslin başta beslenme alışkanlıkları ile tüm metabolizmik düzenlerini alt üst eden kapitalizmin ağına düşmüş, idarecileriyle kötü bir gidişat içinde bulunan bir yerdir.

Fiziksel betimlemelere az verilen romanda bazı mekânların psikolojik ve etki betimlemeleriyle sağlanmıştır. Bu mekânların arasında depo, soyunma odası, Kitapçılar Sokağı bulunmaktadır.

Antirow şuruplarının saklandığı bu şurupları meyve suları ile değiştirmek için Marjinal ve Burhan'ın gittiği okulun alt katında asma kilitle kilitlenmiş olan depo, çelik büro masası üzerinde şurup bidonu bulunmaktadır.

Burhan ve Marjinal'in depoya giderken uğradıkları soyunma odası ise karanlık, tozlu, küf kokulu ürkütücü bir yerdir. Romanda fiziksel betimlemesi en net yapılmış kapalı mekân soyunma odasıdır.

Kapalı mekânların yoğun olduğu bu romanda Mehtap ve Marjinal'in öğrencilerdeki değişikliği konuşmak için Cumhuriyet Meydanındaki Sonkale Kitabevinin kafesini tercih ederler. En ayrıntılı tasvir edilen mekânlardan biri de Kitapçılar Sokağı Marjinal ve Mehtap'ın sevdiği bu sokak dikkat çeken giyimleriyle, takılarıyla dolaşan farklı kişilerin bulunduğu, seslerini duyurmaya çalışan, protesto yapan kişilerin bulunduğu bir mekândır. Bu sokak eski kahvelerini çağrıştıran çay

bahçeleriyle lüksten uzak, halkın hakkını savunduğu yanlış politikalara karşı tepkisini gösterdiği bir meydanı anımsatmaktadır.

Az da olsa bahsedilen Nuri Baba'nın evi kendi yaşam tarzına uygun şekilde bitkilerle çevrili bir bahçe içindedir. Doğallığı seven Nuri Baba kapı zili yerine piriñten kapı tokmağı kullanmaktadır.

DİL VE ANLATIM

Romanın başkişisi Marjinal'den bahsedilerek romana giriş yapılmıştır. Girişte Marjinal,'in kişisel özelliklerine yoğun şekilde yer verilmiştir. Üçüncü kişi anlatım yöntemi kullanılan romanda yabancı kökenli kelime hakkında bilgi vermek için açıklayıcı yapılmıştır.

“ Aslında Kapılandlı bilim insanları bu ilaca anti- row adını vermişti. ‘ Row’ virüsün adıydı ve kavga, kargaşa anlamını taşıyordu. Birlikte çalıştıkları Türkiyeli bilim insanları bu bakteriyi kendileri keşfetmedikleri ve daha alt görevlerde çalıştıkları için bakterinin ve ilacın isim babalığını yapamamışlardı.”(s.29)

Romanda Türkçe olmayan ve anlamı bilinmeyebilecek ‘ jurnalleme’ kelimesi geçmektedir.

Dilin mecazi yönünden yararlanılan deyimlere romanda yoğun şekilde yer verilmiştir.

Romanda geçen deyimler:

“Yazarı J.K.Rowling'in artık film **hakkını vermeyi** düşünmediğini okumuştı.”(s.5)

“Hem anlamını beğenmiyor hem de **kulağa hoş geldiğini** düşünüyordu.”(s.5)

“Bu konuşma Marjinal'in yanındakileri de, arkasında oturanları da **kahkaya boğdu**.”(s.8)

“Marjinal'in hemen arkasında oturan sınıf arkadaşı Yiğit de alay etme **fırsatını kaçırmadı**.”(s.9)

“Yiğit, kendine doğru kurt gibi hırlayarak hamle yapan Marjinal'ın **üstüne** daha fazla **gitmedi**.”(s.10)

“Marjinal, Sati'nin ensesindeki bene **gözlerini dikmişti** yine.”(s.10)

“Sevgilisi de fark etmişti benin büyüdüğünü; doktordan o da **söz etmişti**; ama hastanelerin ne kadar **baştan savma** çalıştıklarını biliyordu Sati.”(s.10)

“ **İçime doğdu**, demişti.”(s.14)

“Telaşlı edebiyat öğretmeni seviyordu, onun bu pasaklı görünüşü **hoşuna gidiyordu.**”(S.15)

“Öğretmenler bile öyle yapardı; ama bu kez öğretmenler de **dikkat kesilmiş** dinliyorlardı konuşmayı.”(s.16)

“Çetin Bey önce bu espiye ne **karşılık vereceğini** bilememenin şaşkınlığıyla ‘Duymazlıktan mı gelsem acaba?’ diye düşündükten sonra, duymamış gibi davranmasının hiç de inandırıcı olamayacağını düşünerek, çözümü Burhan’ı azarlamakta buldu.”(s.18)

“Müdür, Burhan’ı örnek göstererek **intikam aldığını** düşünmüş ve alaylı bir gülüşle delikanlının olduğu tarafa bakmıştı.”(s.19)

“Atacağı ilk adımda müdür yardımcıları, öğretmenler, hizmetliler üzerine bütün öğrencilerin önünde kendisini **karga tulumba** müdürün odasına **götürebilirlerdi.**”(s.19)

“Tabi bilim, **eli kolu bağlı** durup meydanı bu şiddet virüslerine bırakmayacağından, Kapılandlı ve Türkiyeli bilim insanları karşı ilaç araştırmalarına başlamışlar.”(s.19)

“Öğrencilerin çoğunluğu **dalgaya alma** amaçlı alkışlayıp kutlama **çıgıkları attı.**”(s.19)

“Üstelik ciddiyetiyle ve kuralcı görüntüsüyle **ün salmış** okul müdürü anlatıyordu bütün bunları.”(s.20)

“İkinci grubun **aklından şunlar geçiyordu:** “(s.21)

“Mehtap ise **gözünü kırpmadan** kendisine bakan Burhan’dan rahatsız olup arkadaşlarına yöneldi.”(s.22)

“Böylesi durumlarda Çetin Bey, liseli gençlerin aptal olduğunu düşünmekten **kendini alamazdı.**”(S.23)

“Çetin Bey, öğrencilerin karakterlerini genel olarak tanıdığından kendince akıllı uslu bildiği öğrencilere **söz hakkı vermeyi** yeğlerdi.”(s.23)

“Son sınıftan Ezgi’ye **söz verdi.**”(s.23)

“Burhan, bu sözü **fırsat bilerek**, az önce kendisini herkesin önünde aşağılayan Çetin Bey’den **öç almak** istedi.”(s.24)

“ Burhan **bastı yaygarayı.**”(s.24)

“Çetin Bey , bu öğrenciyle **ağız dalaşına girerse** diğerlerinin önünde imajını zedeleneceğini düşünerek delikanlının üzerine gitmekten vazgeçti.”(s.24)

“Zaten bilim insanları da yaptıkları çalışmalarla yakında onların **canına okuyacak.**” (s.25)

“Müdür, sözünün sonuna eklediği bu ‘ **canına okumak**’ deyiminden pişman olmuştu; ama **ağzından kaçmıştı** bir kez.”(s.25)

“Başbozukluğa, serseriliğe **prim vermeyeceğiz.**”(s.26)

“Öğrencilerin bir bölümü olayı fazla **ciddiye almamıştı.**”(s.27)

“ Kendimi sizler için **feda ediyorum** arkadaşlar.”(s.30)

“ Ezgi’nin kör olmasına siz **yol açmış** sayılırsınız”.(s.30)

“ Bütün sınıf **gülmekten kırılıyordu.**”(s.30)

“ Bir öğretmen olarak korkutma da içeren bu sözün **altında kalmak** istemedi...”(s.31)

“ Sevda Hanım’ın ad karıştırma huyunu bildiği halde yine de adının bilinmemesi **gururuna dokunmuştu.**”(s.31)

“ Sonuçsuz kalacak bu diyalog bütün sınıfı **neşeye boğmuştu.**”(s.31)

“ Herkes **soluğunu tutmuştu.**”(s.31)

“ Hiçbiri Burhan’ı kolundan çekip sırasına oturtmaya da **cesaret edemiyordu.**”(s.31)

“ Hemen her konuda bilmişlik taslayan Ezgi, ön sırada oturduğu için parmağını öğretmenin **gözüne sokarcasına** uzatıp daha Sevda Hanım **söz vermeden** konuştu.”(s.32)

“ Görünürde her şey **yoluna girmişti.**”(s.33)

“ ...insanları birbirine karşı kıskırtan şiddet virüsüne tüm genç kuşak **bağışıklık kazanmış** olacaktı.”(s.35)

“ Çocuklar daha önce **burun kıvırdıkları** kahvaltılık masalarından tabaklarındakini **silip süpürmeden,** bardaklarındakini...”(s.36)

“ Biyoloji öğretmeni, Ekrem Bey **üstünkörü okuduğu** gazeteyi katladı.”(s.38)

“ Ekrem Bey daha farklı bir **çözüm önerdi.**”(s.39)

“ Aşk olsun Sevda Hanım, benimle **alay ediyorsunuz.**”(s.40)

“ Fotokopi makinesinden başka bir şey göremeyince anlatmaya **karar verdi.**”(s.40)

“ Bir giysi yeni alınmış olsa bile bir hafta,on gün sonra irileşen genç bedeni kavramakta **yetersiz kalıyordu.**”(s.43)

“ Kim,hangi firma hazırlamış onu **merak ettim.**”(s.47)

- “ **Açlıktan midesi kazınarak** servisin gelmesini bekliyordu.”(s.48)
- “ Suat umursamazca **omuz silkti.**”(s.50)
- “ En iyisi yine Ekrem Bey’in **ağzını aramak** diye düşündü.”(s.57)
- “ O mutlaka bir şeyler yumurtlardı.”(s.57)
- “ Yine ağız ağza vermişler.”(s.57)
- “ Bu kez ikisi de **uzun uzun güldüler.**”(s.59)
- “ Erken gelenler hangisi bizim penceremiz diye aldırmadan **kuyruğa giriyordu.**”(s.60)
- “ **Donda kaldı** Sevda Hanım.”(s.63)
- “ Şöyle bir gözünüzün önüne getirin.”(s.64)
- “ Ekrem Beyin böyle **sözü uzatarak anlatması** onu her zaman sinirlendirirdi.”(s.64)
- “ Kapiland’ın alçakça planının **su yüzüne çıkartılmaması** için bir manzeret mi idi ?” (s.65)
- “ Ben günlerce **kafa patlattım** Sevda Hanım.”(s.65)
- “ O zaman onlarla nasıl **başa çıkarım?**”(s.68)
- “ Zamanla onun da konuşulanlara inanmasına **yol açtı.**”(s.68)
- “ Boşalan çay bardaklarını doldurup getirdiğinde eşi de **cümleyi sökmüştü.**”
(s.71)
- “ Mehtap **ağzından kaçırdı.**”(s.73)
- “ Yiğit’in yanında duran Marjinal **söze karıştı.**”(s.74)
- “ Kapiland’dan **kuşku duymaya** başlamıştı bile.”(s.80)
- “ Ezgi **lafa karıştı.**”(s.82)
- “ Burhan bu **fırsatı kaçırmak** istemedi.”(s.82)
- “ Dünyanın sırtından para kazanıyordu.”(s.86)
- “ Bin dört yüz hektarlık görkemli bir parka göre dört yüz metrecik uzunluğuyla demokrasimizin ölçüsü hakkında da bir **fikir veriyordu.**”(s.89)
- “ Bu gıdaların kendi sofralarında da bulunabileceği **aklına gelmemiştir.**”(s.104)
- “ Üçünün de **iştahı kalmamıştı.**”(s.105)
- “ Yatakta dönüp duruyordu Sevda Hanım **uyku tutmamıştı.**”(s.106)
- “ Sevda Hanımı fark edince dalgınlığı **bir anda uçtu.**”(s.107)
- “ Ekrem Beyin **rengi iyice attı.**”(s.108)

“ İsimsiz ve adresiz yazdığı bu mektubun **başına bela olacağı** hiç **aklına gelmemiştir.**”(s.109)

“ O zaman bunun yalnızca güçlü bir **iştah açıcı** olduğundan emin oluruz ve okul idaresine yaptığımız deneyi bildiririz.”(s.111)

“ Burhan ve Marjinal o gün son zilden sonra okulda saklanacak bir yer bulup **el ayak çekildikten sonra...**”(s.112)

“ Marjinal ise ,yapılan bu işin elde edilecek sonucuna göre riski **göze almaya** değip değmeyeceğini düşünüyordu.”(s.112)

“ Marjinal’le birlikte onun büyükbabasına uğrayacaklarını **haber vermişti.**(s.114)

“ Ters bir yanıt alırsa söylediğinden günlerce **pişmanlık duyabilirdi.**”(s.116)

“ Buna karşı taraftan kaba bir erkek gülüşü **karşılık verdi.**”(s.117)

“ E-posta ile yolladığı yazı konusunda kendini **haklı çıkarmak için...**”(s.117)

“ Bugüne kadar nasıl oldu da **gözümünden kaçtı.**”(s.121)

“ Aramızda kalacağına **söz verirsem...**”(s.122)

“ Bugün seni görünce kilo fazlan olmaması **dikkatimi çekti.**”(s.124)

“ Sevda Hanım’ın söylemeye **dilinin varmadığı** sözcüğü o tamamladı.”(s.126)

“ Kabul eder, ama yine de soracağım.”(s.127)

“ Planın gerçekleştirileceği **gün gelip çatmıştı.**”(s.128)

“ Bizim oğlan da ona **merak sarmış.**”(s.129)

“ **Canlarımı okuyacağım** hepsinin.”(s.131)

“ Bu övgüden **gurur duydu.**”(s.133)

“ Bu şişeden çıkmaman için **elimden geleni yaparım.**”(s.134)

“ Burhan bu durumdan yararlanmayı **akıl edemedi.**”(s.139)

“Babandır, **karşılık verme.**”(s.140)

“ Marjinal’in de **içine bir kuşku düşmüştü.**”(s.145)

“ Geceki tartışmanın üzerine biraz **pişmanlık duymuş.**”(s.145)

“ Burhan’ın arkadaşları olduğunu **tahmin etti.**”(s.146)

“ Ama biraz sonra arkadaşlarının uzaklaştığını görünce seslenmekten **kendini alamadı.**”(s.150)

“ O **boş bulundu.**”(s.154)

“ Sakin sakin oluşu büyükbabanın **hoşuna gitmişti.**”(s.157)

“ Bahçeden el sallayarak ona **moral verdik.**”(s.166)

“ Sorularının **önünü kesmiş** oldu.(s.169)

“ Artık sesi soluğu çıkmıyordu.”(s.171)

“ Öğrencileri her zaman **tefe koyarlardı.**”(s.176)

“ Biliyorum senin **hoşuna gitmiyor.**”(s.210)

“ Daha önceki **burun kıvırmalarını** unutup...”(s.211)

Otuz bir bölümden oluşan romanda olaylarda vurgu yapılan noktalarda bölümlere isim vermesiyle bölümde anlatılara dair ipucu verilmektedir.

Romanın bölümler : Birinci bölüm “Ne kadar marjinal bir çocuksun sen!”, ikinci bölüm “Sayın basketbol potası, değerli okul duvarı, biricik kantin binası...”, üçüncü bölüm “ Anti- şiddet şurupları”, dördüncü bölüm “ Fareler, kediler, köpekler ve bizimkiler”, beşinci bölüm “ Yan etki değil, tam etki!”, altıncı bölüm “ Sandviç paketindeki küçücük yazılar “, “ Ben o şurubu içmiyorum...”, sekizinci bölüm “ Bazı insanlar fotosentez yapabilir mi ?”, dokuzuncu bölüm “ Siz hiçbir suçlu gördünüz mü ?”,onuncu bölüm “Kapiland’ın kobayı oldunuz hepimiz!” on birinci bölüm “ birazcık yağ bağlanmaları, daha mı kötü kan dökülmesinden?”,on ikinci bölüm “ Frankeştayn gıdalar”, “ Anti-row içemeyenler grubu oluşuyor.”, on dördüncü bölüm “ Hepimiz birer Dolly mi olacağız ?”, on beşinci bölüm “ Nedir şu GDO?”,on altıncı bölüm “ IP numarası diye bir şey var.”, on yedinci bölüm “ Anti-rowun tadı değişecek mi ?”, on sekizinci bölüm “ Bilet falı” , yirminci bölüm “ Giriş var, çıkış yok.”, yirmi birinci bölüm “ Çilingirin oğlu”, yirmi ikinci bölüm “ Aradığımız kişiye şu an ulaşamıyor, lütfen daha sonra...”, yirmi üçüncü bölüm “ Yaşlanacak bu çocuk , hızla yaşlanacak ...”, yirmi dördüncü bölüm “ Gönüllü on öğrenci aranıyor...”, yirmi beşinci bölüm “ Parola : ŞİDDETİN MİTOLOJİSİ”, Yirmi altıncı bölüm “ gözleri bağlı, hasır şapkalı adam”, yirmi yedinci bölüm “ Sayın halkımızın dikkatine ...”,yirmi sekizinci bölüm “ Nuri Baba şarlatan mı hokkabaz mı ?”,yirmi dokuzuncu bölüm “ On yedi yaşındaki B.G.”, otuzuncu bölüm “ Turnusol kağıdı”, otuz birinci bölüm “ Marjinal salata “.

Romanda anlatımı gerçekçi kılmak için benzetmelere yer verilirken ikilemelerin ve pekiştirmelerin yoğunluğu da dikkat çekmektedir.

Romanda geçen benzetmeler:

“Ona göre büyükbabasının tenceresinde kaynayan şeyler yemek değil, ilaç gibi kokan ot çorbalarıydı.”(s.7)

“O gün bir farklılık vardı bende, biraz daha büyümüş, nohut tanesi gibi olmuştu sanki, oysa cuma günü bıraktığımda mercimek kadardı.”(s.8)

“Sati, aynadan ne var der gibi baktı ona.”(s.8)

“Bu nedenle bir kurt gibi hırlayarak arkasına döndü.”(s.9)

Yiğit esprisi, kahkahalar, Sati'nin alaylı sözleri, arka sırada oturan gençlerin hayvan gibi bağırışları...”(s.12)

“Gözleri, başka bir mahallede oturan ve oradan kendisi gibi servisle gelen Mehtap'ı aradı.”(s.12)

“Elinde siyah evrak çantası, biraz sallanarak, sanki çok önemli şeyler düşünüyormuş gibi dalgın, öğrencileri görmüyormuş gibi yürüyor.”(s.12)

“Aptala malum olurmuş.”(s.14)

“Bunun hesabını sorarım sana, der gibi baktı müdüre.”(s.19)

“O kitapları okurken gerçekmiş gibi gelmiyor mu sana, diye sordu Yiğit.”(s.22)

“Hasta gibi, her an herkese çatacak bir hasta...”(s.22)

“Marjinal sesini çıkarmadı, bambaşka şeyler düşünüyor gibiydi.”(s.23)

“Kimse kimsenin ne sorusunu, ne yanıtını dinler, aynı soruları sorulmamış gibi sorardı.” (s.23)

“Kuduz gibi bir şey galiba.”(s.27)

Bütün sınıf ,ana sınıfındaki çocuklar gibi bağırarak ve sözcüğü yayararak bir ağızdan yanıtladılar:”(s.28)

“Çağatay çıktığı sıradan aşağı atladı ve hiçbir şey olmamış gibi sırasına oturdu.Tahtadaki Yiğit de masaya vurarak güya arkadaşlarını susturmak için oraya çıkmış gibi bağırıldı.”(s.28)

“Burhan sanki öğretmenin üzerine yürüyecekmiş gibi ayağa kalktı.” (s.31)

“Kapiland'dan ithal edilmiş sosisler kızartılıyor; yine Kapiland'ın sıcak gölgelerinde yetişen tornada yuvarlaklık verilmiş gibi düzgün, ithal portakalların suyu sıkılıyor; Kapiland'ın iri ineklerinin sütünden hazırlanmış cicili bicili plastik kaplara, fabrikalarda otomatik makinelerle doldurulmuş krem peynirler, ekmeclere sürülüyordu.” (s.35-36)

“Zafer Bey, bir an Ekrem Bey'in ne dediğini anlamamış gibi baktı.” (s.39)

“Yerinden kalkıp saldırıya hazır savaşçı amazonlar gibi Ekrem Bey'in karşısına geçti.” (s.41)

“Sesini kontrol edemeden çıkışır gibi bağırıldı.” (s.41)

“ İlacın tadı, greyfurtla çilek karışımı gibi bir şeydi.” (s. 42)

“ Evde alışveriş listesi hazırlanırken daha önce yarım sayfalık bir liste yazınca gereksinimlerin tamamı karşılanırken, şimdi A4 boyutlarında bir kâğıt arkalı önlü dolduğu gibi sonradan akla gelen şeyler kağıdın sağındaki solundaki boşluklara iliştiriliyordu.” (s. 42)

“ Bir ev için 5-6 yatak örtüsünden fazlasını yapmak pek de yararlı bir şey gibi görülmedi kadınların gözüne.” (s. 44)

“ Göbeği iyice çıkıntı oluşturmuştu, kalçaları da öyle, göğüslerinin büyümesinden rahatsız olmadıysa da abartılı bir fazlalık ve yağ birikintileri gibi göründü gözüne.” (s. 45)

“ Birden tüm öğrencilerin kendisi gibi kilo almış olduğunu fark etti.” (s. 49)

“ Kıpırdanıp duruyorlardı, oturdukları koltuklara sığmıyormuş gibi...” (s. 49)

“ Marjinal'in 'ciddi bir sorun' sözünü duymamış gibiydi.” (s. 51)

“ Ağzındaki lokma gittikçe büyüyor gibi geldi ona.” (s. 52)

“ Boyunları geniş ve etli omuzlarının içine gömülmüş; bol tişörtler ve bol pantolonlarla saklamaya çalıştıkları göbekleri, kalın belleri, kalın bacakları yinede fark edilemeyecek gibi değildi.” (s. 53)

“ O anda birden Marjinel'in kendileri gibi olmadığını, eskiden nasılsa öyle, yani aynı kiloda görüldüğünün farkına vardı.” (s. 53)

“ Başkaları yaklaştığında fisıl fisıl konuşmalarını kesip okul ve öğrenciler üzerine konuşuyorlarmış gibi yapıyorlardı.” (s. 57)

“ Ot gibi adam adam dediklerimiz, öyle mi !” (s. 59)

“ Sanki yangın alarmı verilmişti de canlarını kurtarmaya çalışıyorlardı.” (s. 59)

“ Bu durumda yalnızca bizim ülkemize değil, bizim gibi gelişmekte olan veya az gelişmiş ülkelere de bu ürünleri ucuza satıyorlar.” (s. 62)

“ Ama ben konuşacağım, sizin gibi kabuğumun içine çekilip oturamam.” (s. 63)

“ Ekrem Bey azarlanmış bir çocuk gibi başını eğdi.” (s. 66)

“ Ama içiyormuş gibi yap kimse fark etmesin.” (s. 68)

“ Bu kız fil gibi yemeye başladı artık!” (s. 69)

“ Her şeyi bana sorma artık, emekli oldun ve bütün gün evdesin, misafir gibi şu nerede, bu nerede gibi sorulur mu ?” (s. 69)

“ Her zamanki gibi binaya girmeden önce sıra oldular.” (s. 72)

“ Okul müdürü tüm söylevlerinde olduğu gibi yine ceketini ilikleyip gençlere değil de, kürsüye ve mikrofona saygı gösterisinde bulunduktan sonra, kürsünün iki tahta basamağını özenle çıktı.” (s. 73-74)

“ Ekrem Bey tahtaya asılı insan suratlı köpek resmini; her dişi başka renk, püskülü daha da başka bir renk mısır resmine; balık gibi yüzgeçleri olan domates resmine gülümseyerek baktı.” (s. 78)

“ Yani bizim ülkemizde olduğu gibi çiftçi ürünün bir bölümünü tohumluk olarak ayıramıyor.” (s. 79)

“ Dünya'yı açlıktan kurtaracağız gibi bir slogan kullanıyorlar.” (s.80)

“ Eğer genlerin normal olsaydı bu üflesen uçacak Hayrettin'le dolaşmak yerine benim gibi yakışıklı bir çocukla takılırdın.” (s.81)

“ Karşılık vermek zorundaymış gibi duyumsadı.” (s.81)

“ Her ikisi de artık Marjinal ve Mehtap gibi eksikliği belli olmasın diye şişeden her gün bir kaşık azaltacaklardı.” (s.87)

“ Hizmet gibi gösterilen bu tuzağı nasıl ortaya çıkaracaklardı?” (s.87)

“ Bir tür protesto alanı sayılabilirdi burası, Londra'daki Hyde Park gibi.” (s.89)

“ Tarçın, gerçekten de söyleneni anlamış gibi gözlerini yine araladı ve Hayri'ye bakıp kısa bir miyav sesi çıkardıktan sonra yine gözlerini kapadı.” (s.93)

“ Bir de çığırkan gibi ucuz ucuz diye bağırarak sunmuyorlar mı?” (s.95)

“ Tarçın, sanki kendisine sitemli sözler edildiğini anlamış gibi bir güceniklik içinde çıkıp gitti odadan.” (s.96)

“ Büyükbabamın mutfağı büyücü atölyesi gibi, diye düşündü.” (s.96)

“ Kuduz gibi desene...” (s.97)

“ Bu bana Kapiland'ın bir komplosu gibi geliyor; çünkü ilacı onlar üretmiş.” (s.97)

“ Şimdi bir mucize gibi görülen bu şurup tüm arkadaşlarını şişmanlatmaya başladığına göre...” (s.99)

“ Yakında belki de Dolly gibi yaşlanmaya başlayacaklardı ve derken...” (s.99)

“ Bir ülke, başka bir ülkenin insanlarını kobay gibi kullanıyordu.” (s.99)

“ Dolly gibi...” (s.99)

“ Büyükbaba Hayri'nin önemli bir şeyler düşündüğünü anlamış gibi ağzını açmamıştı bu süre içinde.” (s.100)

“ Var, her gün içmiş gibi yapıp bir kaşık eksiltiyorum.” (s.100)

“ Daha aşağılara in, daha aşağılara,bit kadar yazılar yok mu orada?” (s.104)

“ Sonra da korkaklığını kılıf bulmak için Őiřmanların suça yatkın olmadıkları gibi bir tez atmıştı ortaya.” (s.107)

“ Greyfurt ve ilek karışımı gibi bir tadı vardı,dedi Ezgi.” (s.111)

“ Gözetleme nöbetini yine kendisi gibi kirli bir amaca hizmet eden taksideki adama mı devretmişti?” (s.119)

“ Artık bu ev gerçekten güvenli bir yer olmaktan çıkmış gibi geldi Sevda Hanım'a.” (s.119)

“ Umduğu gibi olmadığı, tabanca uyku getirmedi Sevda Hanım'a.” (s.120)

“ Heyecanla sayıklar gibi mırıldandı delikanlı.” (s.120)

“ Sevda Hanım, boş bulunup sanki herkes görüyormuş gibi çantasını kolunun altına sıkıştırdı hemen,” (s.124)

“ İlacı içenler yaşlanıyor, tıpkı kopya koyun Dolly gibi.” (s.125)

“ Kapiland bizi kobay gibi kullanıyor hepimiz onların gözünde aptal bir koyunuz.” (s.125)

“ fkeli karakteri yeniden baş gösterir gibi olmuştu.” (s.128)

“ Zafer Bey sinirlenmiş, çıkışır gibi konuşmuştu.” (s.130)

“ Sonra kapıyı eskisi gibi kilitleyip ayakkabılarını ellerine aldılar.” (s.134)

“ Ne yaptığın belli, kendin gibi serserilerle orada burada srtmşsn yine.” (s.140)

“ Korkunçtu korkunç olmasına; ama o an öyle mantıklı geliyordu ki, yerimde kim olsa benim gibi yapar, diye düşündü.” (s.141)

“ Bulduğu bir telle kapıyı kurcalasa da Burhan gibi yetenekli olmadığı için kapıyı aamadı.” (s.142)

“ Azarlar gibi konuştu Mehtap.” (s.143)

“ Bilmem ki ne yüzden, dedi Sevinç Hanım, daha az önce uyandı, hasta gibi bir hali var.” (s.146)

“ Ne kapıyı ne arkadaşlarının sesini duymuş gibi görünüyordu.” (s.146)

“ Bir gecede mahvolmuştu ocuk, sanki on yaş birden yaşlanmış gibiydi.” (s.148)

“ Sanki o mektubu hiç almamış gibiler.” (s.151)

“ Biraz sonra, sanki üçü de durakta incekmiş gibi kapıya yaklaştılar.” (s.156)

“ Mehtap'la Marjinal inmediler; inmedikleri gibi mavi tişörtlü adam da inmesin diye geçişi kapadılar.” (s.156)

“ Bülent Bey'in masasına doğru iyice yaklaştı ve sanki odada dinleme cihazı varmış gibi sesini alçaltarak konuştu.” (s.160)

“ On yedi, ama baksana 40 yaşında gibi.” (s.161)

“ Hiç de hasta gibi görünmüyordu.” (s.162)

“ Burhan, Bülent Bey'in dediği gibi depresyon belirtileri göstermeye başlamıştı.” (s.164)

“ İnsan haklarına saygılıymış gibi görünüp yalnızca kendi çıkarları,ülkesindeki büyük şirketlerin çıkarları için uğraşan bir ülkeydi.” (s.173)

“ Binanın ana kapısına yürüdü ve her zaman yaptığı gibi asansörün düğmesine bastı.” (s.184)

“ Bu zarar giderme, kesinlikle eleman yardımı, ilaç yardımı gibi alanlarda değil, yine uluslar arası kurulun tespit edeceği parasal bir ödeme biçiminde olacaktı.” (s.185)

“ Durmadan telefon numaraları çeviren Çetin Bey, tamam tamam der gibi başını salladı.” (s.189)

“ Bu yolu beğenmiş gibiydi müdür yardımcısı, ama birkaç soru daha vardı kafasında.” (s.190)

“ İlaç kullanımı sürdükçe yaşlanma duracak, daha sonra da zamanı geriye alır gibi her gün her gün biraz daha gençliğine kavuşacak.” (s.197)

“ Ben de annem gibi anti-aging hapları kullanmaya başladım.” (s.198)

“ Aşk olsun Marji, sanki daha önce konuşmadık gibi...” (s.198)

“ Bir yanlışlık olmalıydı; kâğıdın rengi yeşile dönmemiş, olduğu gibi, açık turuncu olarak kalmıştı.” (s.204)

“ Hemen o gün gazeteye verirse, bomba gibi haberin altında kendi resmi yayınlanırdı.” (s.205)

“ Tabureden taşan gövdesi, kalın ensesiyle başını eğmiş de yemek yiyen bir ayı gibi görünüyordu bu fotoğrafta...” (s.205)

“ Dalmıştı şef, duymamış gibi hiçbir şey söylemedi.” (s.206)

“ Aslında en büyük cezayı almış gibi hissediyordu kendini.” (s.207)

Romanda geçen ikilemeler:

“Pazarda bile görmediği **tuhaf tuhaf** yapraklardan yemekler yapardı yaşlı adam.”(s.7)

“İşte, onlardan biriydi; adının önemi yoktu, her sabah irileştiğini **milim milim** gözlediği siyah ben yoktu.”(8s.)

“Marjinal **içe içe** bozuldu, ama belli etmedi...”(s.9)

Servistekiler bu sözleri gülünç bulmasalar da **itişip kakışmaya , bağırıp çağırmaya** fırsat sayarak gürültüyle güldüler.”(s.9)

“Bana fazla sokulmasan iyi olur, kuzucuk, karnım acıkırsa **arkadaş markadaş** dinlemem yutarım,ona göre!”(s.9)

“Arkadaşının böyle **saçma sapan** bir nedenle ölecek duruma gelmesini aklı almıyordu.”(s.10)

“ Öğretmenler de **yavaş yavaş** giriyordu okulun ağaçsız bahçesine.”(s.12)

“ Bu sayede arkadaşlarına **bol bol** gazoz ısmarladığı için arada bir ona ‘Gazozcu Hayri’ diyenler de oluyordu.”(s.14)

“Marjinal, **kendi kendine** bunlara bakıp eğlenirken bir el dokundu omzuna.” (s.15)

“O gün de aynı biçimde mikrofonu alıp **çekiştire çekiştire** kürsüye gelmesine kimse şaşırmadı.”(s.16)

“Genelde **duya duya** ezberlemiş oldukları uzun söylevleri hiç dinlemez, kendi aralarında konuşup şakalaşırlardı.”(s.16)

“ Bu akıllı mikroorganizmalar, özellikle 7- 17 yaş grubu içinde olanlar üzerinde **çok çok** etkiliymiş.” (s.18)

“Elimizdeki kitaplara , **uçuk kaçık** şeyler okuyorsunuz diye kızan müdüre bak!”(s.20)

“Burhan, Mehtap’la **sıkı fıkı** olmandan rahatsız oluyor sanırım.”(s.23)

“Deneyimlerinden biliyordu ki bu yeni kuşak **acayip acayip** sorular sorarak kendisini sıkıştırmak isterdi.”(s.23)

“Çetin Bey, öğrencilerin karakterlerini genel olarak tanıdığından kendince **akıllı uslu** bildiği öğrencilere söz hakkı vermeyi yeğlerdi.”(s.23)

“Sevda Hanım, hizmetli kutuyu açtıktan sonra bir kişinin bile adını doğru söylemeyerek tüm öğrencileri **tek tek** yanına çağırıp şişeleri ellerine tutuşturdular.”(s.29)

“ Keşke ben de Marjinal’in **peşi sıra** kaçsaydım diye düşündüm.”(s.27)

“ Televizyon kanalları, radyolar, gazeteler bu konuda **sık sık** yayın yapıyordu.” (s.34)

“ Kapiland’ın iri ineklerinin sütünden hazırlanmış, **cicili bicili** plastik kaplara, fabrikalarda otomatik makinelerle doldurulmuş krem peynirler , ekmeklere sürülüyordu.” (s.36)

“ Bu yiyecekler piyasaya **sürülür sürülmez**, hatta kimisi mağaza raflarına konmamışken **üst üste** verilen televizyon ve radyo reklamlarıyla, albenili, rengârenk ve gençlerin hoşuna gidecek mizahi yaklaşımlar içeren sokak afişleriyle halka tanıtılmıştı.” (s.37)

“ Önceden teneffüslerde basketbol, voleybol oynarlardı ya da birbirleriyle şakalaşır, **itişip kakışır**lardı.” (s.38)

“ Öğrenciler söylenerek, ayaklarını sürüyerek okul binasına yönelince Zafer Bey olumsuz anlamda başını **sağa sola** salladı.” (s.39)

“ Okulumuz kantin geliri epeyce yükselmişti, şimdi bunu iki katına çıkarabiliriz, diyerek öğretmenler odasından neredeyse **hoplaya zıplaya** çıktı.” (s.39)

“ Ekrem Bey **bir iki** yutkundu, ama Sevda Hanım’ın güzel gözleri, kumral saçları ve havada **hafif hafif** dağılan hoş parfüm kokusu karşısında daha fazla dayanamadı.” (s.40)

“ Evet bu ilaç çocuklarımız, gençlerimiz şişmanlasın; daha çok yemek yesin ve Kapiland’ın ürünleri bizim pazarlarımızda **bol bol** tüketilsin diye üretildi. “ (s.41)

“ Elde taşınan küçük sepetler ise artık hiç kullanılmadığından yer işgal etmesin diye depoya **üst üste** istiflenmişti.” (s.42)

“Mağaza rafları hemen boşalıyor; çalışanlar kan ter içinde depodan yeni mallar çıkarıyor; Kapiland amblemlili kutular **cırt cırt** kesilip yeni gıdalar raflara, buzdolaplarına yerleştiriliyordu.” (s.42)

“ Durmadan bir şeyler yiyen içen; bu nedenle **sık sık** da tuvalete giden öğrencilerin fermuarları, irileşen bedenlerden ve **sık sık** açılıp kapanmaktan bozulmaya başladı.” (s.43)

“Kredi kartlarının pos makinelerinden **şakır şakır** geçiriliyor, şifreler **bip bip** sesler içinde tuşlanıyor, **harcanıyor harcanyordu...**” (s.44)

“ Bu durumda ülkede tekstil fabrikaları, pamuk işleme merkezleri, dikiş atölyeleri **tek tek** kapanırken yeni, çok katlı, büyük giysi mağazaları da açılmaya başlandı.” (s.44)

“**Allah Allah** bu da yeni bir buluş mu?” (s.46)

“ Markette **kapış kapış** gidiyordu, ben de aldım.” (s.47)

“Suat, dikiz aynasından **ters ters** baktı.” (s.49)

“Ağzı **dolu dolu** konuştu?” (s.52)

“Televizyonda da program aralarında **gümbür gümbür** bir müzikle giriş yapılıyor, etkileyici tok bir erkek sesi biraz da tehdit edercesine soruyordu.” (s. 53)

“Harç karılıyor, tuğlalar **üst üste** diziliyor; mala harcın üzerine gidip geliyor , pürüzler gideriliyor yapı hızla yükseliyordu.” (s.55)

“Başkaları yaklaştığında **fısıl fısıl** konuşmalarını kesip okul ve öğrenciler üzerinde konuşuyorlarmış gibi yapıyorlardı.” (s.57)

“Zafer Bey yine uzun bir gülmeye hazırlıyordu kendini, ama Ekrem Bey , ciddi ve **tane tane** konuşarak onun bu hazırlığının önüne geçti.” (s.59)

“Öyle mi ?**Allah Allah!**” (s.59)

“Bu kez Ekrem Bey ve Sevda Hanım **uzun uzun** güldüler.” (s.59)

“Okul binasının büyük ana kapısından , iki yandaki diğer küçük kapılardan birbirlerini **ite kaka** çıkmaya başladı öğrenciler. “(s.59)

“”Öğrencilerin her biri açlıktan sersemlemiş, uyarıları anlamıyormuş gibi **boş boş** bakıyorlardı.” (s.60)

“Sevda Hanım **uzaya uzaya** kendi önlerine kadar gelen kantin kuyruğuna kaygıyla baktı.” (s.60)

“ Şişmanlar suç işlemez gibi **saçma sapan** bir düşüncemi atacaktı şimdi de ortaya ?” (s.63)

“ Sevda Hanım , Ekrem Bey’in **ağır ağır** anlatmasına daha fazla dayanamadı, bir an önce sonucu duymak istiyordu.” (s.65)

“ **Yiyip yiyip** de şişmanlamamanın bir yolu olabilir.” (s.67)

“ Aklına karısının Mehtap için **sık sık** aldığı sandviçler geldi.” (s.69)

“ Eee, ne yazmışlar **bu mini minnacık** harflerle?” (s.70)

“ Dudaklarından **tane tane** şu cümle döküldü.” (s.71)

“ Sabah iyi bir kahvaltı yapmasına karşın **aklı fikri** annesinin çantasına doldurduğu sandviçlerdeydi.” (s.72)

“Üç sıra arkadaki Burhan’ın gözünden kaçmıyordu Mehtap ile Marjinal’in **fısıl fısıl** konuşması.” (s.75)

“Teneffüs uzatma haberleriyle ilgili sevinç çığlıkları sürerken Sevda Hanım ve Ekrem Bey de **yan yanaydılar.**” (s.76)

“Müdür yardımcısı sizin düşüncenizi pek güzel satmış dedi Sevda Hanım , sizin **saçma sapan** düşüncenizi.” (s.76)

“ Evet, gerçekten de artık okulda **itişip kakışma** bitmiş , sevgilileri yüzünden ya da ufacık başka olaylar nedeniyle birbirlerine saldırmaktan vazgeçmiş görünüyordu öğrenciler.” (s.76)

“ Onun aşkını bile **saçma sapan** buluyormuş, öyle dememiş miydi geçen gün.” (s.77)

“ Bitkiler üzerinde iyileştirme ,dayanıklı hale geliştirme ve bol ürün alma amacıyla biyoteknoloji konusunda yapılan çalışmaları **tek tek** sırladı.” (s.79)

“ Ezgi’yle birlikte aralarına girmeye çalışsalar bile **iri yarı** Burhan’ı kontrol edemezlerdi ki...”(s.81)

“ O an tek isteği , karşısında duran bu **ufak tefek** çocuğun suratına yumruk atıp sınıftan çekip gitmekti.” (s.83)

“ Sınıftakilerin hiçbiriyle **göz göze** gelmemek için pencereden dışarıya baktı.” (s.83)

“ Mehtap hala **tuhaf tuhaf** bakıyordu delikanlıya.” (s.84)

“ Sen **tepeden tırnağa** tuhaf birisin Hayrettin.” (s.84)

“ **Cinli minli** değil o ,hem ben Marji ile çıkmıyorum , ne seninle ne de onunla...”(s.84)

“ Marjinal **ağır ağır** konuştu.” (s.88)

“ Üstelik büyükbabasının pişirdiği otları da **kolay kolay** yiyemezdi.” (s.88)

“ Elektronik eşyaların satıldığı , kitapçılar sokağına hiç de yakışmayan bir mağazanın önünde **ister istemez** durdular. (s.90)

“ **Sıra sıra** kitapevleri ve çay bahçelerinin olduğu bu sokakta yerini yadırgamış rahatsız bir konuk gibiydi mağaza.” (s.90)

“Mehtap ve Marjinal ‘ i durduran şey mağazanın bu rahatsızlığı değil vitrine serpiştirilmiş , aynı kanala ayarlı , **boy boy** televizyonlardaki görüntüydü.” (s.90)

“ **Sık sık** bu ülkeyle ilgili övücü haberler, müzik , Kapiland markalı ürünlerin reklamı yayınlanırdı. (s.90)

“ Dudağını maymun gibi **büzüp büzüp** gevşetiyordu.” (s.90)

“ Hedef tahtasının üzerindeki resmin gözü ,ağzı, kulağı,alını , **delik deşikti**, ama burnunda pek **yara bere** görünmüyordu.” (s.91)

“ Başını **hafif hafif** sallayarak dinleniyordu büyük baba. (s.94)

“ Bir de çığırkan gibi **ucuz ucuz** diye bağıarak sunmuyorlar mı?” (s.95)

“Kantin önündeki hafif **itişip kakışma** dışında **kimse kimseyi** yumruklamamış, kimse **kimseyi** bıçaklamamıştı.” (s.98)

“ **Ver ver**, onu da okuyalım.” (s.103)

“ O evden çıkın Sevda Hanım, hiç olmazsa **iki üç** aylığına başka bir yerde kalın.” (s.108)

“ **Hayır hayır**, benim müthiş bir planım var.” (s.110)

“Burhan ve Marjinal o gün son zilden sonra okulda saklanacak bir yer bulup **el ayak** çekildikten sonra...”(s.112)

“Belki de yapılan işi **öğrenir öğrenmez** polise haber verip öğrencilerin sağlığı ile oynadılar diyerek karakola yollardı onları.” (s.113)

“ Kolundan tutan Mehtap’ın elini sıkıca tuttu, **yüz yüzeydiler** şimdi.” (s. 116)

“Büyükbabanın evine kadar **el ele** yürüdüler.” (s.116)

“Sevda Hanım gece çalan telefonlardan **doğru dürüst** uyuyamadı.” (s.117)

“ **Görmüş geçirmiş**, evlenmiş, boşanmış yıllardır öğretmenlik gibi çetin bir mesleğin içinde olan bir insanın böyle hafiflikler yapması beklenemezdi.” (s.118)

“ Çoğunlukla emeklilerin oturduğu bu sokakta kimse gece kolay kolay dışarı çıkmaz ya da eğlence yerlerine gitmezdi ki ama kafasındaki düşünceler **kolay kolay** uyutacağa benzemiyordu.” (s.119)

“ Paranoyak oluyorum galiba, dedi **kendi kendine.**” (s.119)

“ Kadın birdenbire nöbetçi öğrenci ne kadar zayıf diye düşünmüş bu düşüncenin **peşi sıra** zıncı diye dönmüştü.” (s.121)

“ Ben, Ezgi, Mehtap ve Burhan dışında herkeste **tek tük** beyaz saçlar belirmeye başladı.” (s.125)

“ İkisinin yüzü aynada **yan yanaydı.**” (s.131)

“ Gerçekten de anahtar kapı deliğinde **tıkır tıkır** işlemiş ve kapı açılmıştı.” (s.133)

“ Ayağı çok acıdığı için otobüs durağına **yavaş yavaş** gitmiş, otobüs de hemen gelmemişti.” (s.137)

“ Burhan, **süklüm püklüm** hiçbir şey demeden aksayarak girdi içeri.” (s.138)

“ Burhan yalanını **sayıp döken** babasının karşısında ne diyeceğini bilememenin sıkıntısı içindeydi.” (s.139)

“ Burhan **yavaş yavaş** içinde kabaran öfkeyi kontrol edemeyecek hale geliyordu.” (s.139)

“ **Çok çok** yakalanma riski vardı o da eğer gece okul müdürü herhangi bir şey için okula uğrar ve de bodruma inerse...”(s.142)

“ **Girse girse** odasına girip tekrar çıkardı.” (s.142)

“ Öğrenciler **yavaş yavaş** okulun bahçesinde birikmeye başlamıştı.” (s.144)

“ Oğlunun **derin derin** uyuduğunu görünce birkaç kez seslenmiş.” (s.145)

“ Zafer Bey Mehtap’ın alaylı sözlerine **içten içe** kızsız da bilgisayarda adresi okuyup yazdırdı.” (s.146)

“O gece sabaha kadar iki litre anti-row içmiş olan Burhan’ı bekleyen son ikisini de **allak bullak** etmişti.” (s.148)

“ O sırada Marjinal **beş altı** metre ötelerdeki Sevda Hanım’ı gördü. “(s.148)

“ Sevda Hanım **bak bak** önümüzde işte.” (s.148)

“Binecekleri otobüs durağa yanaştığında **sakin sakin** izlendiklerinin farkında değillermiş gibi bindiler arka tarafa doğru ilerlediler.” (s.155)

“ **İner inmez** bir taksi bulup bu adrese gidin.” (s.155)

“ Otobüs bir sonraki durağa yanaşıp kapı açılınca adam küfredencesine baktı çocuklara; basamakları indi ve **gerisin geri** adımlarla yürüdü.” (s. 156)

“ **Hayır hayır** acelem var, yakında olsa taksiyle gitmeliyim.” (s.156)

“ Büyükbaba **sakin sakin** dinledi Sevda Hanımı’ı.” (s.157)

“ Hatta **tek tek** sayabilirdi hangi bitkiler olduğunu , ama tanımlayamadı bir maddeyle de karşılaştığını düşünüyordu.” (s.157)

“ Belki **iki üç** bitki özü karıştırınca bu maddeyi oluşturmuştu.” (s.157)

“ Zaten o gün okula gelince **allak bullak** olmuştu.” (s.158)

“ Sen **kolay kolay** rapor almazdın Sevda, ilk kez alıyorsun belki de , hayrola?” (s.159)

“ Hımm diye düşünde Bülent Bey , **evet evet** bugün laboratuvarın kan , idrar ve hormon incelemeleri gelecek.” (s.159)

“ Sonra olup biteni , aldığı tehdit telefonlarını , gençlerin hızla şişmanladıklarını , marketlerdeki Kapiland üretimi tüm gıdaların hızla tüketildiğini **her şeyi her şeyi** anlattı.” (s.160)

“ Kapısını tıklatıp içeri girdiklerinde Bülent Bey hala masadaki kağıtlara gömülmüş, **derin derin** düşünüyordu.” (s.163)

“ Herkesle **sinirli sinirli** konuşuyor odada birileri varken yüzlerini görmemek için sırtını dönüp yatıyordu.” (s.164)

“ Seçecekleri kişileri güvenmeleri de gerekiyordu, hastaneye gittiklerini ve kan örneği verdiklerini **sağa sola** saymayacak on öğrenci...”(s.166)

“ Ders çıkışında gidecekseniz biz de gelelim, **kabadayı mabadayı** ,ama yine de iyi arkadaşdır Burhan.” (s.167)

“ Geliriz Marji merak etme, bu adamı da **sürükleye sürükleye** getiririm ben.” (s.168)

“Arkadaşlar, bundan kimseye söz etmeyin , bir duyulursa gazeteciler **aptal aptal** yorumlar katarak acayip haberler yazarlar yoksa.” (s.168)

“ **Tamam tamam**, biz ucuz reklama karşıyız zaten.” (s.169)

“**Çıldırılmış mıldırılmış** ama kafasını anti-rowa takmış olması çok ilginç.” (s.171)

“ Bülent Bey, öğrencilerden alınan kan örneklerinin raporlarını **tek tek** bir daha okuduktan sonra ,

“ Laboratuar başkanın gizli raporunu da son kez okudu.” (s.172)

“Evet efendim, her seferinde **bağıra çağıra** üzerime yürüdü.” (s.173)

“ Kedi iki üç kez **kısa kısa** miyavlayarak yanıtladı.” (s.176)

“Çünkü yıllar öncesinin modasına uygun olan bu giysilerle sokağa çıktığında insanların kendisine **tuhaf tuhaf** baktığını fark etmişti.” (s.176)

“Mutfaktan **tabak bardak** sesleri geliyordu.” (s.177)

“ Büyükbaba biraz loş olan mutfağın lambasını yakmış , mutfak tezgahına bir yığın **boy boy** cam kavanoz indirmiş önündeki kasede bir şeyler karıştırıyordu.” (s.177)

“ Havaneliyle **tak tak** vurarak ezmeye başladı.” (s.177)

“ Tarçın küçük bir teşekkür miyavından sonra bıyıklarını süte **batıra batıra** , küçük şırıltılarla sütünü içmeye koyuldu.” (s.177)

“ Büyükbaba havanın **tak taklarını** kesmeden yanıtladı.” (s.177)

“ Ülke Güvenlik Biriminin adresinin **sık sık** değiştiğini yalnızca başbakan , cumhurbaşkanı ve genelkurmay başkanının bildiğini duymuştu.” (s.182)

“ Başkan mantıklı sorular sormuş, belgeleri **uzun uzun** incelemiş ve ikna olduğunu belirten sözlerle **zaman zaman** görüşlerini dile getirmişti.” (s.184)

“ Televizyonlar programlarını **sık sık** kesip bakanlığın kararını ve gerekçelerini duyurdu.”(s.187)

“**Olsun olsun** , sağlam olsun...”(s.191)

“ Bir torbaya **gece gündüz** , **düşüne taşına** hazırlamış olduğu üç ayrı ilaç şişesini koydu.” (s.193)

“ Şimdi o boyacı burada olsaydı, **ajan majan** dinlemem...”(s.200)

“ **Saçma sapan** önerilerle Kapiland’a hizmet ettim, ikinci kantini yapın dedim ; yaptılar.” (s.201)

Romanda geçen pekiştirmeler:

“ Sırtı sınıfa dönük olarak **koskoca** harflerle tahtaya 'BURHAN' yazdı.”
(s.32)

“ Bu yiyecekler piyasaya sürülür sürülmez,hatta kimisi daha mağaza raflarına konmamışken üst üste verilen televizyon ve radyo reklamlarıyla,albenili,**rengarenk** ve gençlerin hoşuna gidecek mizahi yaklaşımlar içeren sokak afişleriyle halka tanıtılmıştı.” (s.37)

“ Ertesi gün şiş ve **kıpkırmızı** gözlerle girdi okul bahçesine.” (s.107)

“ Ertesi gün uykusuzluktan şişmiş ve **kıpkırmızı** olmuş gözlerle çıktı evden.”
(s.120)

“ Sevda Hanım, oğlunun hastalığı yüzünden **darmadağın** olmuş annenin kulağına fısıldadı.” (s.160)

“ Sokakların tombul çocuklarla **dopdolu** olduğunu anımsadı.” (s.173)

“ Ayak parmaklarında küçücük, acıtmayan ısırıkların ne olduğunu ilk önce anlayamadı, korktu biraz.” (s.175-176)

“ Kafası **karmakarışıktı**.” (s.178)

KİTABIN ADI : KAPILAND'IN KARANLIK YÜZÜ

Resimleyen : Tülay Sözbir – Seidel

Kitap Türü : Roman

Basım Yeri : İzmir

Basım Yılı : 2013

Yayınevi : Tudem

Sayfa Sayısı : 160

ÖZET

Aydınlıkevler Lisesi öğrencileri antirow şuruplarından sonra yaşadıklarıyla daha da kaynaşarak şamatalarını devam ettirirken Küresel Güvenlik Kurumu Başkanı Bud ve yardımcısı Sagar tüm insanların Kapiland'ı sevip ona güven duymaları için planlarla yine işbirliği içine girerler. Özellikle antirow şurubunun foyasını çıkaran Türk gençlerinin Kapiland'a gelmesi için bir sınav yaparak ikinci başarılı öğrenciye Kapiland gezisi kazanan süsü vermeye çalışırlar. Bütün öğrenciler hevesle sınava başvurmaya çalışıp müdür yardımcısı Recep Bey de idareye gelen sınav sorularının fotokopisini kızına götürürken Marjinal bu sınavın bir oyun olduğunu düşünür ve sevgilisi Mehtap'ın ısrarlarına rağmen sınava girmek istemez.

Mehtap Kapiland hayalini ciddiye almayan, üniversiteyi Ankara yerine İstanbul'da okumak isteyen Marjinal'in kendisini sevmediğini düşünerek Marjinal'den ayrılır. Marjinal ise Mehtap'a bu sınavın bir kompo olduğunu göstermek için sınava girmeye karar verir.

Üniversiteler, burslar sunan, yazarları ile Kapiland'a misafir edip Kapiland ile ilgili kitaplar yazmasını isteyen Kapiland'ın planlarına yenisini eklemek için Bud ve Sagar hiç durmadan çalışırken Marjinal Mehtap'a sınavın bir oyun olduğunu ikisinin Kapiland'a getirebilme planı olduğunu anlatmaya çalışsa da Mehtap paranoyak düşünceler olduğunu söyleyip, Marjinal'e inanmaz. Sınav günü Recep Bey kızı Neva'ya bütün soruların cevaplarını verirken Marjinal bazı soruları kafadan sallar, Mehtap ise canla başla sorularını çözer. Neva kazanmayı beklerken sınavın Mehtap'ın ve Marjinal'in kazandığı açıklanır.

Mehtap bu duruma çok sevinirken, Marjinal bunun bir tuzak olduğu konusunda haklı çıktığını düşünür. Bu sınavda bir sıkıntı olduğunu düşünürken biyoloji öğretmeni Ekrem Bey ve Marjinal'den de duyunca Marjinal'in dedesi Nuri Baba'ya danışmak gerektiğini söyler. Nuri Baba, mehtap ve Marjinal'e Kapiland'ın

1950 yıllarında süt tozu, et, buğday yardımlarıyla ülkemize hastalık bulaştırıp sonra da aşı sattığını, ülkemize karışıp istediğini yaptırdığını şimdi şurup foyasını çıkaran gençlere iyi gözükerek göz boyamaya çalıştığını bunun bilincinde olarak bu geziye gidebileceklerini söyler. On iki saat uçak yolculuğundan sonra bir Türk tarafından karşılanan gençlere konforlu bir hizmet sunulur. Marjinal ise Kapiland'a geldiği anda itibaren dikkate çevresini izler. Ve insanların ev araba almak için bankalara sürekli borçlanmalarını, borçlarını ödemek için birden fazla işte çalışmalarını bilinçsizce gezip gördükleri Barış müzesinde gerçeklerin yansıtılmadığını, eleştirilere sabreden İsmail bir yanda Kapiland'ı övmeye ve güzelliklerini sürekli ön plana çıkarmaya çalışır. KGK başkanı ve yardımcısı Kapiland'ın yeni başkanı Truman'ın savaşı barışçıl girişimlerle görmesinin ve Türkiye'yi ziyaretlerinde yaptığı hareketlerle herkesin gözüne girdiğini konuşurken İsmail gelir.Çocukların ne kadar olduklarını her şeyi olumsuz eleştirdiklerini söylemesi üzerine Profesör Baha 'dan daha önce bir siyasetçiye yaptığı sempati, mutluluk sinirlerini uyarıcı iğneyi bu çocuklara da yapmasını ister.Türk asıllı babasını hatırlayan Profesör Baha bu çocuklara bunu yapamayacağını bilir ve bir gece dilenci kılığında çocukların kaldığı konukevine giden Baha onarla durumu anlatır.Etkisi ilaç yapacağını, onlardan rol yapmalarını ister.Ne kadar korksalar da Türkiye'ye dönebilmek için bu iki genç iğneden sonra rol yaparlar. Alışveriş manyağı olmuş, sürekli eğlenen, kendilerini kaybederlercesine mutlu bireylermiş gibi davranan bu gençler gezinin sonunda Ankara'ya döner. Kapiland'da Marshall Bilim Kurulu Profesör Baha'nın fareler üzerindeki incelenmesi üzerine vereceği ödül törenine hazırlanırken Ankara'da Marjinal ve Mehtap basın açıklaması yapar.Basın açıklamasında hileli sınavdan, Kapilan'ın amaçlarına, kendilerine yapılan iğneye kadar her şeyi açıklamalar üzerine polisler salonu basar ve gençleri merkeze götürürler.Ertesi gün İçişleri Bakanlığının açıklaması ile halk yine yalanlara inanmaya devam eder.

KONU

Türkiye'ye gönderdiği antirow şuruplarının tehlikesini ortaya çıkaran gençleri hileli bir sınav aracılığıyla Kapiland'a getirtilip , bu gençler üzerinden yaptıkları oyunlar ve gençlerin zekice bunların üstünden gelmeleri konu edilmiştir.

Kapiland'ın Türkiye üzerinde geçmişten bu yana nasıl planlar yapıp, hangi oyunlar oynandığına değinerek genç okurların ülkemizde hakkında daha dikkatli bireyler olmasını sağlayacak durumları bu konu içinde yer verilmiştir.

İLETİ

Kapitalizm ile kendini dünyanın en büyük gücü haline gelmek isteyen ülkelerin diğer üzerindeki planlarını gençleri kullanarak gerçekleştirmek istediği iletisi verilmektedir.

İnsanları kapitalizmin ağına düşürüp, tüketim bağımlısı yaparak dünyada büyük güç olma planları ve insanları nasıl modern köle haline getirdikleri apaçık gösterilerek genç okur bilinçlendirilmektedir.

Pizzacıda çalışan kızın her müşteriye aynı memnuiyet ifadesi kullanmasıyla insanların nasıl makineleştiği, çalışmaktan öte duygusuzlaşıp kapitalizmin bir makinesi olduğu iletisi verilmektedir.

KAHRAMANLAR

Marjinal (Hayri deniz)

Gerçek adı Hayri olan Aydınlikevler Lisesi öğrencisi Marjinal, her durumu en incesine kadar düşünen, mantığına yatıramadığı durumları irdeleyen, araştıran, kanıtlayan bir gençtir. Doğru olduğuna inandığı düşüncenin ya da durumun peşini bırakmayan, ülke üzerine oynanan planları açığa çıkartacak kadar kendine güvenip cesur davranan, planlarını çevrenin etkisiyle değil kendi hedeflerine göre oluşturan, yaşitlarına göre daha ileri görüşlü, kendinden emin ,durağan bir karakterdir.

Mehtap Taşçı

Marjinal'in kız arkadaşı Mehtap yapılan oyunların gerçek olmayacağını düşünen, iyi niyetli, sınavı kazanmak için hırsla çalışan bir lise öğrencisidir. Marjinal'in her şeyden şüphe etmesini eleştirip sinirlenir.

Kapiland'ın gezisi ve sağladığı kolaylıklar hakkında güzel şeyler düşünürken, Marjinal'in ona her şeyi ispatlamasıyla Kapiland gezisinde fikrini ve davranışlarını değiştirerek devingen karakter özellikleri sergilemektedir.

Burhan

“Kapiland'ın Kobayları” nda yaramazlıklarıyla tanınan Burhan, bu romanda çektiği kopyalar ve bilgisizliği ile karşımıza çıkmaktadır. Burhan okulu ve dersleri ciddiye almayan, kelimelerin eş anlamlılarını bulamayacak kadar bilgisi olmayan haylaz bir öğrencidir.

Ezgi

Mehtap ve Marjinal'in sınıf arkadaşıdır. Her türlü söze karışıp cevap vermeye çalışan Ezgi Burhan'ın da kız arkadaşı olarak okulda sesi çıkan öğrencilerden biridir. Hakkında fazla ayrıntıya inilmeyen kapalı bir karakterdir.

Sevda Hanım

Aydınlıkevler Lisesinde edebiyat öğretmenliği yapan Sevda Hanım antirow şuruplarındaki olaylar esnasında öğrencilerine destek çıkmasıyla öğrencilerinin güvenini kazanır. Bu eserde ise öğrencilerinin kopya çektiklerini fark etmeyen, isimlerini karıştırırsa da öğrencilerini seven, onlarla şakalaşan, okulda öğrencileri tarafından çok sevilen bir öğretmen olmasıyla ön plana çıkmıştır.

Ekrem Bey

Ekrem Bey Aydınlıkevler Lisesinde biyoloji öğretmenidir. Romanda öğretmenliğinden çok Sevda Hanım'dan hoşlanmasından bahsedilmiştir. Sevda Hanım'ı karşılıksız seven, onunla vakit geçirmek için her anını değerlendirmeye çalışan; baskın ve güçlü biri olan sevda Hanım karşısında zayıf ve pasif kalan durağan bir karakterdir.

Recep Bey

Antirow şurupları olayından sonra Zafer Bey'in yerine Aydınlıkevler Lisesi'nde müdür yardımcılığı yapmaya başlayan Recep Bey Kapiland gezisi için yapılan sınavı kızı Neva'nın kazanması için soruları çalan, sınavda kızına gizlice cevapları veren, haksızlık yapmaktan rahatsız olamayan adaletsiz biridir. Bir eğitimci olarak yanlış davranışlarda bulunan ve davranışlarını değiştirmeyen durağan bir karakterdir.

Çetin Bey

Aydınlıkevler Lisesi müdürü Çetin Bey, Kapiland'ın Kobayları'ndaki açgözlü, para düşkünü, öğrencileri para kazandıran birer araç olarak gören Çetin Bey, bu eserde üzerine düşen görevleri yerine getirmekten ileri gitmeyen, arka planda kalan, etkisi z bir karakterdir.

Zafer Bey

Kapiland'ın Kobayları'nda Çetin Bey'in destekçisi müdür yardımcısı Zafer Bey antirow şurupları yüzünden yaşanan olaylardan sonra görevden alınıp lisede görevine tarih öğretmeni olarak devam etmektedir.

Sınav kağıdı okumaktan bile hoşlanmayan Zafer Bey öğrencilere sınav kağıtlarından yakaladığı birkaç sözcükle iyi notlat verip, saatini doldurmaya çalışıp derslere gönülsüz girmektedir.

Tekin

Aydınlıkevler Lisesinin güvenlik görevlisi Tekin sadece görünüşte bir güvenlikçidir. Giriş çıkış saatlerinde okul kapısında dursa da dışarıyı özellikle gökyüzünde güvercinleri seyreden, güvercinlerle ilgilenen aşırı dalgın birisidir. Marjinal 'in dedesinin komşusu olan Tekin, Marjinal'i bebekliğinden beri tanıdığı için okulda ona Hayri diyen tek kişidir.

Nuri Baba

Marjinal'in dedesi Nuri Baba bitkilerden şifa üreten ve her şeyde doğal yolları kullanır ve kedisi Tarçın ile yaşar. "Kapiland'ın Kobayları"nda yaptığı ilaçla Burhan'ı iyileştiren, burada Mehtap ve Marjinal'i tarihte yaşananlarla ilgili bilgilendiren, herkesin güvenini kazanmış, çevresindekilerin danışmak için bilgilerin başvurduğu durağan bir karakterdir.

Bud

Dünyadaki tüm milletlerin Kapiland'ı sevmesini ve Kapiland'a bağımlı olmasını amaçlayan Küresel Güvenlik Kurumu başkanıdır. Marshall'daki ofisinde bütün dünyayı Kapiland'ın kölesi haline getirecek planları yapan acımasız, açgözlü, kötü ruhlu biridir.

Kapiland'ın can damarı kapitaliz için çalışan Bud romanda antiow şurupları ile Türkiye üzerinde yapılanları ortay çıkaran gençlerin zihnindeki gerçek Kapiland'ın yerine herkesin hayallerini süsleyen sahte Kapiland'ı yerleştirmek için planlar yapıp bunları uygulatan kişidir. Türkiye'deki adamlarıyla her türlü bilgiye ulaşan Kapiland'ın her amacı, yöntemi ve dünya üzerindeki tehlikesi Bud karakteriyle can bulmuştur.

Sagar

Küresel Güvenlik Kurumu başkan yardımcısıdır. Türkiye üzerindeki planlar yapılırken başkana yardım eden, bütün oyunlar oynanırken başkanın sağ kolu olmasına rağmen içten içe başkana öfke duyan, onun başarısız olup yerine geçmek isteyen iki yüzlü biridir. Başkan kadar katı yürekli ,acımasız olan Sagar, planlarının gerçekleşmesi için insanların hayatlarıyla rahatça oynayabilen bir karakterdir.

İsmail

Mehtap ile marjinal'i Kapiland'a geldiklerinde havaalanında karşılayıp onlarla ilgilenen kişidir. Yıllar önce Kapiland'a gelen bir doktorun oğlu olan İsmail bu yüzden Türkçeyi iyi konuşmaktadır. Uluslar arası ilişkiler üçüncü sınıf öğrencisi olan İsmail yarı zamanlı olarak da rehberlik işi yapmaktadır. Genç yaşta ev ve araba almak için kredi çekip borçlanan ,kapitalizmin ağına takılmış ve bundan haberi olmayan İsmail Kapiland'a niçin hizmet ettiğinden haberi olmadan gençlere Kapiland'ın en güzel taraflarını gösterip onları etkilemeye çalışır.

Truman

Kapiland'ın dünyaca sevilen yeni başkanıdır. Halktan biriymiş gibi davranıp, sosyal paylaşım sitelerinde paylaşımlarda bulunmasıyla hem Kapiland içinde hem diğer ülkelerde sevilen, sempatik bir başkan izlenimi yaratmıştır.

Ülkelerdeki nükleer silahları yok edip özgürlük ve demokrasi getireceğini barışçıl yollarla ifade etmesiyle Kapiland'ın değişmeyen amacını gerçekleştirmeye devam edeceğini belli eder. İnsanların sempatisini kazanmak için halkın dini duygularının sömürsünü yaparak onları her konuda anlamaya çalıştığını gösterişini yapan dünyaca tanınan günümüz siyasetçilerinden biridir.

Profesör Baha

Genç yaşta Kapiland'a gelip, oraya yerleşen bir bilim adamının oğlu Baha da Küresel Güvenlik Kurumunun desteğiyle çalışmalar yapan bir bilim adamıdır. Politikayla ilgilenmeyen, sadece bilimsel projeler ve formüllerle ilgilenen Baha, Kapiland'da doğup büyümüş olsa bile babasının sözlerini unutmayıp, iki gencin sempati genin baskınlığını arttıran iğne yapması istense de profesör her şeye rağmen bu gençleri kurtarır.

Mehtap'ın Ailesi

Nurten Hanım ve Salih Bey

Mehtap'ın anne ve babası kızlarının mutlu olması için elinden geleni yapan, erkek arkadaşı olmasına tepki göstermeyip anlayışla karşılayan, kızlarıyla iletişime geçmek için sabırlı davranan kişilerdir. Daha fazla bilgi verilmediği için kapalı karakterlerdir.

Marjinal'in Ailesi

Sibel Hanım ve Hakan Bey

Kapiland'ın Kobayları ve Kapiland'ın Karanlık Yüzü'nün baş kişisi Marjinal (Marji)'in anne ve babasından ilk kez bu romanda bahsedilmektedir. Oğulları Marji'nin Mehtap'tan ayrılmasıyla mutsuz halleri anne babanın dikkatini çeker.

Hakan Bey şakacı tavırlarıyla eşiyle şakalaşıp onunla tartışmayı seven bir kişi olarak karşımıza çıkmıştır.

ÇEVRE

Romanda çevresel öğeler olaylara dahil olma ve kahramanlar üzerindeki etkisine göre incelenmiş, geniş ve açık mekânlardan kapalı mekânlara geçiş yapılmıştır.

Ankara ve Kapiland'dan Aydınlikevler Lisesi, Sonkale Kitabevi, Başkan Bud'un odası, konukevi, Profesör Baha'nın odası gibi mekânlara değinilmiştir.

Romanda olaylar Ankara'da başlayıp Kapiland'da devam ettikten sonra yine Ankara'da son bulmaktadır. Kapiland'ın Kobayları'nda bilinmeyenlerle dolu iken bu eserde Kapiland günümüzdeki kapitalizmin başkenti olan hangi dünya ülkesi olduğu ortaya çıkmıştır. Anlatılanlardan okur hangi ülkeden bahsedildiğini kolayca anlayabilmektedir.

Ankara Aydınlikevler Lisesinde okuyan Marjinal ve Mehtap'ın en sevdiği yerlerden biri Sonkale Kitabevi'nin kafe bölümüdür. Bu ikili bu mekânı sahiplenerek kendilerinin yeri olduğunu dile getirmektedirler.

Kapiland'a dair ilk bilgiler başkanın odasındaki durum betimlenirken verilmiştir. Bud Kapiland'ın başkenti Marshall'da ofisinde yardımcısıyla konuşurken kullandığı ifadelerle bu şehrin; evlerden, işyerlerine, caddelere kadar her yerin ışıklar içinde olup bir mücevher gibi etkileyici olduğu anlaşılmaktadır.

Marjinal ve Mehtap'ın Kapiland'a geldikleri ilk yer kaldıkları konukevidir. Üçüncü katında kalan kahramanların odalarında yatak, dolap, televizyonu koltuk gibi belli eşyalar bulunan konukevi, otel havasından uzak bir mekândır.

Konukevinin karşısındaki park, yüksek ağaçlar, düzgün çimler ve güçlü lambalarıyla kahramanların nefes alıp rahatça dolaşabildiği açık ve ferah bir mekândır.

Romanın odak noktası olan Kapiland'a dair ayrıntılara yoğun şekilde yer verilmiştir. Kapiland'ın dünya üzerinde hangi amaçları olduğu, varlığını nasıl koruduğu, geçmişten bu yana ne gibi eylemlerde bulunduğu, hangi oyunları oynadığı

Bud ve Nuri Baba'nın anlattıkları ile bu ülkeye dair pek çok bilgi verilmiştir. Marjinal ve Mehtap'ın Kapiland gezisi ile yüzeysel olarak Kapiland'daki mekânlara dair betimlemeler yapılmıştır.

Kapiland, ilkel kabilelerden insanlar getirip gezdirilerek gözlerinin boyandığı, Marshall yardımı adı altında Türkiye gibi ülkelere ileriye dönük zararlar veren, şimdi ise demokrasi getireceğini vaade derken kilometrelerce uzağındaki ülke topraklarına giren bir ülkedir. Yıllar önceki eylemlerine hala devam etse de günümüzde göz boyama politikalarıyla gerçekleri saklamaktadır. Romanda Kapiland'ın gerçekleri saklarken kendi güzelliklerini gösterme yöntemini kullanmıştır. Mehtap ve Marjinal'e Barış Müzesi, alışveriş merkezleri gibi insanların kalbini fethedecek mekânlar gösterilmiştir. En ayrıntılı betimleme Barış Müzesi ile dair yapılarak okurun zihninde canlandırması sağlanmıştır. Geniş beton bahçeli, görkemli bir yapı olan müzenin bahçesindeki ürkütücü kartal heykeli barışı sembolize etmesi kahramanları şaşırtmış ve Hiroşima'yı unutan Japon turistlerin beğeniyle müzedeki görselleri bakması kahramanların dikkatinin çekmiştir.

Barış Müzesinin Kapiland askerlerinin sivil halkın yanında olduğu fotoğraflarla dolu olması Mehtap ve Marjinal'in halka kısıtlı durumların gösterilmesi konusunda şüphelendirmiştir. Barış Müzesi betimlemeleri ve kahramanların yorumlarıyla okurun genel anlamada mekânlara olan bakış açılarını değiştirmelerine dair ipuçları verilmiştir.

Hamburger gibi hazır yemek dükkânları ve alışveriş merkezlerine giden kahramanlarda mekânlardan çok mekânların insanlardaki etkisi ilgi uyandırmıştır. Kapiland'daki alışveriş merkezleri Türkiye'deki alışveriş merkezlerinin beş katı büyüklüğünde, her yerin ışıklı vitrinlerle dolu olduğu, insanların süslenip geldikleri, bütün paralarını harcadıkları, ışıltısıyla insanları büyüleyen kapalı mekânlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kişiyi ait yerler olarak Başkan Bud'un odası dışında Profesör Baha'nın hem ev hem laboratuvar olarak kullandığı daireden bahsedilmemiştir. Yatak, gardırop ve kitaplığının bulunduğu eşyasının az olduğu, تنها sokaktaki dairesi romanda ayrıntılarına yer verilmiş kapalı bir mekândır.

Kahramanların Ankara'ya geri döndüklerinde ise basın açıklaması yaptığı belediye salonu ve gözaltına alındıkları polis merkezi betimlemeleri yapılmayan olayları sonlandıran yerlerdir.

DİL VE ANLATIM

Roman hem Türkiye'deki hem Kapiland'daki planların birbiriyle yakın zamanda anlatıldığı otuz dört bölümden oluşmaktadır.

Üçüncü tekil kişi anlatım yöntemi kullanılan romana kahramanlardan Burhan'ın konuşmaları ve Burhan'a dair bilgilerle giriş yapılmıştır.

Romanda yoğun şekilde benzetme ve konuşmalarda deyimler kullanılmıştır.

Romanda geçen benzetmeler:

“ Bu tür yardımlaşmalar her arkadaş grubunda olduğu gibi onların da sınıfında olağandı.” (s. 5)

“ Roman gibi ne yazdın öyle ?” (s.8)

“ Burhan ve Marjinal kızların ne konuştuğunu deli gibi ” merak etmişlerdi.” (s.10)

“ Kapıdan geçtiler, artık pek çok okulda olduğu gibi onların da kapısında bir güvenlik görevlisi vardı.” (s.19)

“ Acaba oda mı pek çok insan gibi balık hafızasına sahipti.” (s.21)

“ Anlamamış gibi yapma Marji Kapiland sınavı tabii ki.” (s.25)

“ Kaç kez duydum ben ondan, atar yapmak, ters davranmak, kavga çıkarmaya çalışmak gibi bir şey.” (s.27)

“ Mehtap annesinin çeviri bürosundan getirdiği sorulara aç kurt gibi saldırdı.” (s.34)

“ Çok sevimli bir söz ama, kanka mı diyeyim yani, ne o öyle kaka gibi “.” (s.44)

“ O halde başka birine yazdırıp başkanın kitabı gibi sunmayı deneyebiliriz, dedi Bud.” (s.47)

“ Herkes çıkmıştı, buna rağmen yinede biri dinliyormuş gibi alçak sesle konuştu Marji. (s.50)

“ Anlaşılan benim gibi binlerce kişi aynı anda tıklıyor buraya, diye düşündü.” (s.60)

“ Kutsal reklam gibi en sevdiği kitabın iç kapağına kaydetmişti.” (s.62)

“ Bardakta kalan son yudumlarını vantuz gibi çekti Ekrem Bey.” (s.70)

“ Bu da gösteriyor ki, oda diğer öğretmenler gibi bizi birey olarak görmüyor.” (s.73)

“ Her biri iri kuşlar gibiydi ”, tombul iri kuşlar...” (s.78)

“ Sarhoş gibi .” (s.82)

“ Belki onu da biriktiriyorlardır, para gibi ‘.’”(s.120)

“ Marjî yatakta ölü gibi yatıyordu.” (s.135)

“ Kapiland cennet gibi gösterilen bir cehennemdir.” (s.156)

Romanda geçen deyimler :

“ Mehtap bu tehdidi **ciddiye almadı** ‘.’” (s.5)

“ Kâğıdımda gördüğünü doğru dürüst yazabilecek misin?” diye “**dalga geçti**”.” (s.5)

“ Marjinal de biliyordu öğretmenin kâğıtları “**üstün körü**” okuduğunu.” (s.8)

“ Ezgi **söze karıştı** ‘.’” (s. 8)

“ Ezgi boş boş baktı ‘’” (s.10)

“ Türkiye’de Kapiland’a karşı güvensizlik **baş göstermeye başladı**.” (s.12)

“ Bu nedenle **akıl almaz bir** öneride bulundu.” (s.13)

“ Burhan bunu **dert edecek değildi**.” (s.22)

“ Doğru, tembelliğin kendisi zaten ödül, “**hayatın tadını**” onlar çıkarıyor.” (s.22)

“ Yok, bu çocuktan umut yoktu, düşünceleriyle “**dalga geçiyordu**”.” (s. 25)

“ Salih Bey’in **suratı asıldı**”.” (s.28)

“ **Canı cehenneme kendi** girmeyeceği gibi bana da çelme takıyo.” (s.30)

“ Yoksa **saf ayaklarına yatıp durumdan** kurtarmaya mı çalışıyordu?” (s.32)

“ Dün dalga geçtin benimle.” (s.32)

“ Komplo teorisi diye bir kalemde **silip atmazdı** ‘.’” (s.33)

“ Herkes kendi **derdine düştü** .” (s.34)

“ Kafayı yemişsin sen.” (s.41)

“ Kapiland’ın “foyasını ortaya çıkaranları götürmek istiyorlar.” (s.52)

“ Ekrem Bey **içini çekti**” .” (s.53)

“ Arada bir sorulara **göz attı** .” (s.56)

“ Kapiland’a gidecek olması **gururunu okşamıştı** .” (s.67)

“ Zaten bir şey olsa de ders kaynasa diye **geçiriyordu içinden** .” (s.71)

“ Ben yalnızca üç-beş soru işaretledim ve onları da “**kafadan attım** .” (s.72)

“ Takma kafana iyi kadındır.” (s.73)

“ Kitaba bir daha **göz atmak** istemedi.” (s.75)

“ İki de uçak anonsları için **kulak kesildi** .” (s.79)

“ Bu çocuk ne söylerse **keyfini kaçıramazdı** .” (s.79)

- “ Hayır, yapacağım tek şey **“karşı koymak”** . (s.81)
- “ Aman sus ya, yol boyunca **içimi karartacaksın** .” (s. 81)
- “ İsmail, **duymazlıktan geldi** bu sözleri.” (s.86)
- “ Sanki **ciğerimizi sökecek gibi** duruyor.” (s.95)
- “ Marji birden **boş bulundu** .” (s.99)
- “ Ama fazla **kafa yormak istemedi.**” (s.109)
- “ Yapılan onca işe kıyasla **devede kulak kalırdı** “.” (s.109)
- “ Başka bir şey görmese de **zihnini açıyordu** pencereden bakmak. (s.116)
- “ Kurmayı aklından bile geçirmedi .” (s.131)
- “ Cehennemin dibine gidin .” (s.131)
- “ Yatağa uzanmış, **gözlerini tavana dikmiş kapının** açılmasını bekliyordu.” (s.132)
- “ Delikanlı **yüzünü buruşturdu, anlaşılmaz** bir şeyler söyledi.” (s.135)
- “ Marji bu durumdan hoşlanmasa da rol gereği tepki gösteremedi ve **sineye çekti bu** durumu.” (s.136)
- “ Evet hem para hem **kafa dağıtıyoruz** .” (s.138)
- “ Pırıl pırıl vitrinler mi **aklınızı başınızdan alıyordu** ?” (s.139)
- “ Sonunda muradımıza erdik demek.” (s.141)
- “ Bazen aklın duruyor senin.” (s.142)
- “ O anı **dört gözle bekliyordu** Marjın.” (s.144)
- “ Kapağı kırıldığını anladı Emre, ama **bozuntuya vermedi ve** kamerasını sahneye çevirdi.” (s.152)
- “ Ama biliyordu ki bütün bunlar yalnızca **gözümüzü boyamak içindi.**” (s.154)
- “ Kapiland’a **kafa tutmak** ” ne haddinize?” (s.158)
- Romanda olaylar akıcı şekilde aktarılırken ikilemelerin kullanımını dikkat çekmektedir.
- Romanda geçen ikilemeler:
- “ Rejim yapıyorum derdi **sık sık** .” (s. 7)
- “ Hem yorulmuştu da, sınıftan bir an çıkıp **lak lak** ederek birini bulmalıydı.” (s.7)
- “ Ezgi **boş boş** baktı.” (s. 10)
- “ Başkan Bud, ofisinin penceresinden **pırıl pırıl** ışıklar içindeki kente baktı.” (s.11)

“ Sagar şaşırıldı, başkanın **fıldır fıldır** dönen gözbebeklerindeki planı anlamaya çalışıyordu.” (s.13)

“ **Tıpış tıpış gelecekler** kendi ayaklarıyla.” (s.13)

“ Kapiland’ı öve öve bitiremeyecekler.” (s.14)

“ İyi sen git İstanbul’da **özgür özgür** yaşa o zaman.” (s.18)

“ Ekrem Bey sınıfa girdiğinde tartışma **ister istemez** kesildi.” (s.23)

“ Nurten Hanım’da **zaman zaman** böyle düşünmüyor değildi.” (s.29)

“ Mehtap bütün öfkesini herkesin içinde **bağıra çağıra** söylemek isterdi.” (s.32)

“ Marjinal’i arada **karman çorman** bir yüzle bırakıp giriş kapısına yürüdü.” (s.33)

“ Delikanlı genç kızın ardında **şaşkın şaşkın** bakarken ders zili çaldı.” (s.33)

“ Bu ayakların yalnızca o mesajın hesabını sormak için ilerlemediğini **içten içe** kendiside hissediyordu.” (s.39)

“ Mehtap **boş boş** baktı ona.” (s.39)

“ Mehtap, arkadaşının **kolay kolay** yalana başvurmayan bir insan olduğunu biliyordu.” (s.40)

“ Bana ‘ panpa’ deme diyorum ya, **Allah Allah** .” (s.44)

“ İkisini **baş başa** görünce çıkmak istedi.” (s.52)

“ Kızı Neva burada olduğu için Recep Bey **sık sık** uğruyordu salona.” (s.55)

“ Bu nedenle **sık sık** odasına gidiyor.” (s.56)

“ Neva gofrete uzandı, kuşku çekmemek için bir ısırık alıp **çıtır çıtır** yemeye başladı.” (s.56)

“ Soluk soluğa söylemişti Mehtap.” (s.62)

“ Recep Bey **tekrar tekrar** yazdı sorgu kutusuna kızının kimlik numarasını.” (s.63)

“ Ama insan **bile bile** tuzağa basar mı?” (s.60)

“ Onlar konuşurken Aydınlikevler Lisesi’nin faksı **tıkır tıkır** çalışıyordu.” (s.66)

“ **Büyük küçük** tüm öğrenciler, tüm öğretmenler ve çatıdaki güvercinler bile...” (s.67)

“ Nasıl **bile bile** seçsinler?” (s.70)

“ Mehtap ve Marjinal, Sevda Hanım’ın arkasından **tıpış tıpış** yürürken Mehtap arkadaşına fısıldadı.” (s.71)

- “ Ben çalıştım Hocam, **gece gündüz**” çalıştım.” (s.72)
- “ **Kuzu kuzu** ödedik o bedeli.” (s.76)
- “ Ve bu eski kitapların bize söylediklerini **sık sık** anımsayın.” (s.77)
- “ Mehtap ve Marjinal **dönüp dönüp** el salladılar geride bıraktıklarına.” (s.78)
- “ Sözlüğe baka baka konuşacağız.” (s.79)
- “ Üf tabi, işine gelmeyince üfff püfff .” (s.80)
- “ Pilotun sözcükleri **yaya yaya** yaptığı anonsla gözleri açıldı Mehtap’ın.” (s.82)
- “ Arada bir yer değiştirdiler, hosteslerin getirdiği bir şeyi **yyip içtiler**”.” (s.82)
- “ Tüm yollar **ince uzun** binalar, **irili ufaklı** yapılar tepeden tırnağa capcanlı ışık seçen bir canavar gibiydi.” (s.83)
- “ İsmail cevabı bildiği için bu diyalogu ve gece bile olsa **pırl pırl**” aydınlatılmış kaldırımlardaki vitrinlere daldı gitti.” (s.87)
- “ Annesi “**söylene söylene**” düzenlemişti bu çantanın içini.” (syf:90)
- “ Ne yapıyım saat 11’de uyandım “**aç aç**” bekleyemedim.” (s.91)
- “ **Yo yo gelirim** seninle.” (s.91)
- “ Yemek tezgâhında “**beş altı**” çeşit vardı.” (s.93)
- “ Kapiland’ın albenisi, “**cicisi bicisi**” yanıp kavrulan atalarının ruhunu silmişti hafızalarından.” (s.95)
- “ Ve sanki atalarının ruhunu katladıkları kağıtların içine koyup bir daha çıkmasınlar oradan diye **sıkı sıkı bastırıyorlardı**.”(s.95)
- “ Öylece durup **sağa sola bakan** aylaklık eden kimse yoktu.” (s. 94)
- “ Savaşıkları ülkelerdeki halkların sevgi gösterileri **kare kare**” panolara yerleştirilmişti.” (s.96)
- “ Yüzlerce yüzlerce fotoğraf.” (s.96)
- “ Bizimkiler **adım adım** kasaya yaklaşırken klip yayını kesildi.” (s.98)
- “ **Sık sık sosyal** paylaşım sitelerinden Kapiland karşıtı söylemler, videolar, resimler hakkında rapor alırdı.” (s.115)
- “ Hepsi kendileri gibi ise **kim kime yemek** verir, tabi ki buraya gelecekler” dedi, Mehtap.” (s.104).
- “ Türkiye’de kaldığı sürece **uzun uzun övüldü**.” (s.109)
- “ Üzerinde çalıştığı projelere **kolay kolay sponsor** bulamazdı. (s.111)

- “ **Duyulur duyulmaz bir** sesle “peki” dedi, karşı tarafa.” (s.111)
- “ **Tatlı tatlı gülümseyecekler** ‘ dedi, Sagar sonra birden ciddileşti.” (s.110)
- “ Adam **boş boş** baktı.” (s.117)
- “ Ama üzerindeki ihtiyacım var, **değiş tokuş** yapacağız yani...” (s. 117)
- “ Odasına **girer girmez giysileri** üzerine geçirdi.” (s.118)
- “ O köşeyi **döner dönmez çalgıcı** ayağa kalktı ve cebinden çıkardığı son model telefonuyla birini aradı.” (s.118)
- “ O güne dek görmedikleri türden pek çok köpek cinsi buraya koşturuyor, sahiplerine attıkları topları **soluk soluğa yakalıyor** ve geri getiriyordu.” (s.121)
- “ **İri yarı delikanlı** kapandı kapanacak şiş gözleriyle Mehtap’a bakmadan yanıtladı.” (s.121)
- “ **Uykulu uykulu** güldü genç.” (s.121)
- “ Ama ben **değiş tokuşu** seninle yapmak isterdim.” (s.123)
- “ Adamın arkasından yürüyen Mehtap’ın peşine **ister istemez** Marji’de takıldı.” (s.126)
- “ Tıkırtıyı **duyar duymaz** kapadı gözlerini.” (s.132)
- “ **Vay vay** tatlı bir tavşan varmış burada.” (s.132)
- “ **Başım başım** diye mırıldandı.” (s.134)
- “ **Kendi kendini** test etse...” (s.134)
- “ **Tamam tamam** özür dilerim.” (s.136)
- “ Fotoğraf makinesini daha sık kullanırız, alışveriş merkezinden çıkmak istemeyiz **falan falan** .” (s.136)
- “ Marji içi sıkılsa da **ister istemez** bir hayranlık ışıltısı çaldı.” (s.137)
- “ Kocaman bardaklardan **türlü türlü** kahve içtiler.” (s.138)
- “ **Çeker çekmez telefonlarından** sosyal paylaşım sitelerine koydular.” (s.138)
- “ **Pırıl pırıl vitrinler** mi aklınızı başınızdan alıyordu, o ışığın bizim bilmediğimiz bir çekim gücümü vardı?” (s.139)
- “ Mehtap’ın **peşi sıra yürüdü**.” (s.140)
- “ Sagar’ın sol bacağı yine sinirden **kıpır kıpır** oynamaya başladı.” (s. 142)
- “ **Aması maması yok**, senin bize yaptığın katkıların yanında bunun ne önemi var?” (s.144)
- “ Bavullarını, çantalarını **tıka basa doldurmuş** olan Marji ve “Mehtap çılgın giysileriyle havaalanındaydılar.” (s.146)

“ Tam bu sırada kapı açıldı ve bizimkiler hostese iyi günler dileyip **apar topar indiler.**” (s.149)

“ Ezgi’yle **yan yana** oturuyordu.” (s.151)

“ Mehtap ağzından hileli sınav sözü **çık ar çık maz** o anda bu yayına denk gelmiş olanlar yayını paylaşmaya başladılar.” (s.153)

“ Sagar’ın kafası **allak bullak** ‘tı.” (s.153)

“ Bunu gidermek için “**gece gündüz**” çalıştı.” (s.154)

“ Eve **döner dönmez** bir gençlik iksiri yapayım da gör sen kim yaşlı!” (s.155)

“ Bu borcu ödemek için deli gibi çalışıyor **kuruş kuruş** hesap yapıyordu.” (s.155)

“ İçeriye **gümbür gümbür** giren polisler nedeniyle ortalık bir anda karıştı.” (s.157)

“ Polis merkezinde **ayrı ayrı bölümlerde** birkaç saat bekledi “Mehtap ve Marjinal.” (s.158)

“ Dünya “**kuruldu kurulalı**” az olanların inancı çoğunluğun inadından her zaman daha sağlamdı.” (s.159)

Romanda bazı durumlar, bilgiler, ünlü yazar ve eserini sembolik bir isimle vurgulamış, ünlü kahve markasına ufak bir kelime oyunu yaparak değinilmiş ve okurun hafızasını yoklaması sağlanmıştır.

“ Demet Kısaer mi? ” (s.47)

KİTABIN ADI : ÇÖP PLAZA

Resimleyen : Tülay SÖZBİR- Seidel

Kitap Türü : Roman

Basım Yeri : İzmir

Basım Yılı : 2012

Yayınevi : Tudem

Sayfa Sayısı : 152

ÖZET

İşten gelen babasına yardım etmesi için çağrılan Fırat çizgi filmi yarım bırakıp televizyonu kapatmak istemezken babasının büyüteç bulduğunu söylemesiyle yerinden fırlaması bir olur. Yedinci büyütecini de koleksiyonuna katan Fırat etrafı

incelerken hurda arabasıyla Murat abisi de gelir. Topladığı kolilerde patlamış paketlerden dökülmüş şekerleme bulamayışının hincını Fırat da çıkararak Murat kız kardeşinin arkadaşlarıyla alışveriş merkezine, plazaya gittiklerini iyice öfkelenir. Avlularında hurdaların içinden bir tabela alıp üzerine ÇÖP PLAZA yazarak mahallenin girişinde olan evlerinin bahçesine yüksekçe şekilde yerleştirir. Hurdacılıkla geçinen, çatma derme evlerden oluşan Gülova mahallesine ÇÖP PLAZA adını vermiş olur.

Fırat ise o hafta babasına yardım etmek için bitpazarına gider. Fakat büyüteç koleksiyonuna büyüteç alıp pazarı gezer. Elindeki paraya büyüteç bulamayınca ablasının kurbağa koleksiyonu için ablasına kurbağa alıp döner. Bu sıralarda ise “Elit City”si sakinlerinin çocukları büyük koruma altında yaşadıkları sitelerinde hiçbir virüs ya da mikropla tanışmayan vücutlarının bağışıklık sistemini zayıflamasıyla güçlerini kaybederler. Bütün çocuklarda ki bu durum için Elit City’deki kliniğin teras katında bir toplantı yapılır ve Gül Ova Mahallesinde çöpler içinde yaşadığı halde sağlıklı halde çocuklar gibi Elit City çocuklarının da bağışıklık sistemlerinin güçlendirilmesi için çözümler paylaşılır. Birkaç gün sonra Çöp Plaza’ya prefabrik bir sağlık ocağı kurulur. Sağlık Bakanlığında gizli şekilde kurulan bu sağlık ocağında kontrol amaçlı olduğu söylenerek çocukların gözleri bağlanarak bir miktar kanları alınıp Elit City çocuklarına aktarılır. Elit City çocukları iyileşirken Gül Ova Mahallesi çocukları kansızlıktan hastalanıp bitkin düşerler. Doktor Metin’den gizli gerçekleşen bu aktarım sayesinde çocukları iyileşen aileler başhekime minnet duyarken; İsmail Bey, Fırat ve Feride’nin halinden korkup aynı mahallede İhsan ile beraber Doktor Metin’e gelirler. Durumu Doktor Metin’e anlatırlar. Çocukların aşırı kan kaybından rahatsızlanması ve sağlık ocağının böyle bir şeye yol açması doktoru şüphelendirir. İhsan ve Murat sağlık ocağının fotoğrafını çekip deliller bulmaya çalışsa da başarı olamazlar. Sağlık Bakanlığı programında yer almayan bu uygulama üzerine gizlice Elit City’deki kliniğe girerek yasa dışı yapılan bu uygulamaların evraklarını alır. Fırat ise kendisinden alınan kanların izini sürmek için büyüteci ile gizlice Elit City’ye girerek çimler üzerinde incelemeler yaparken Berk ile tanışır. Bildiklerini Berk’e anlatan Fırat onunla kan kardeşi olur. Berk’in annesinin gelmesi ile Fırat sitenin dışına çıkartılır. Doktor Metin ise elindeki kanıtlar ile savcılığa başvurmasına rağmen polis birimlerinin içindeki bir köstebek durumu klinik şefi ve başhekime bildirir. Savcı Bey gerekli araştırmalar için Çöp Plaza’ya gider. Fırat ile konuşan savcı Fırat’ın birkaç gün önce Elit City’ yi gidip Berk’in evinde büyütecini

unuttuğunu söyletmesi üzerine savcı Berk'lerin evine gider. Berk'in bodrum katındaki kan odasını tarif etmesi üzerine her şeyin gerçek olduğunu anlayan savcı bu suçla ilgili herkesin gözaltına alınması talimatını verir. Sağlık Bakanlığı birbirlerine güç vermesi amacıyla Gülova Mahallesiindeki ailelere Elit City' ye kurulan prefabrik evlere taşınması uygulamasını başlatır fakat seçkin insanlar evlerini satarak başka sitelere taşınıp çocuklarına başka aşılar arayınca Gülovalılar da kendi mahallerine geri dönerler.

KONU

Her şeyden korunan bir sitede yaşayan çocukların bağışıklık sisteminin çökmesi üzerine meslek ahlakından uzak doktorlar tarafından kentin çöpünü toplayan mahallenin çocuklarından kan alınarak seçkin eilelerin çocuklarına aktarımı konu edilmiştir.

İLETİ

Her insanın hayatının eşit derecede değerli olduğu, fakir olduğu için yaşamlarına müdahale etmenin insanlık suçu olduğu iletisi kitabın geneline yayılmıştır.

Doğal ortamlarından uzak, her şeyden korunmuş ortamlarda yaşaması insanların biyolojik yapısını etkilediğini çöp toplayarak yaşayan ailelerin çocukların seçkin, zengin ve özel korunaklı sitelerde yaşayan çocuklardan daha sağlıklı olmalarıyla gösterilmiştir.

Çöp toplayan aile çocuklarının buldukları ufacık eşyalardan koleksiyonlar yapması, birbirlerini hoşnut etmesiyle küçük şeylerden mutlu olunabileceği iletisi verilmiştir.

KAHRAMANLAR

Fırat

Gülova mahallesinde çöp toplayarak geçimini sağlayan ailenin küçük oğludur. Romanın da başkişisi olan Fırat çöpten buldukları büyüteçlerden koleksiyon yapmayı, büyüteçleriyle hayaller kurup kendini başka dünyalarda hissetmeyi seven sekiz yaşlarında bir çocuktur. Kendinden alınan kanı araştırmak için elinden geleni yapan, Berk ile hemen arkadaş olan, arkadaş canlısı bir karakterdir.

Murat

Fırat ve Feride'nin abisi Murat, çöplerden hurda ve geri dönüşümü mümkün atıkları toplayarak ailesine katkıda bulunur. Kendisini çöpçü yerine geri dönüşüm işçisi ya da katı atık toplayıcısı olarak tanımlar.

Sokaklarda dolaşıp, değerli birkaç çatık bulmanın sıkıntısıyla öfkeli ve karamsar bir yapısı vardır. Geri Dönüşüm İşçileri Derneği'nin kurulmasıyla orada sorunların paylaşılması, yalnız olmadığını hissetmesi kendi gibi insanlar onu rahatlatır ve isyancı tarafını yatıştırır.

Mahalledeki çocuklardan kan alınması ve kardeşlerinin rahatsızlanması üzerine kurulan sağlık ocağında olur bitenleri anlamak için hemen öne atılıp bir şeyler yapmaya çalışan bir gençtir. Çalışmayı okumaya tercih etmiştir.

Feride

Fırat'ın ablası Feride ailenin ortanca çocuğudur. Sokaklar da atık toplayarak, dışarıdaki hayatın zorluklarla küçük yaşlardan beri kız başına karşı koyması onu korkusuz, erkeksi bir karaktere büründürmüştür. Erkek giysileri giyerek gece abisiyle çöpe çıkacak kadar cesurdur.

Güçlü oldukları için kadın polis olmaya özenen feride kurbağadan yapılmış eşya, oyuncak koleksiyonu yapmayı ve zengin arkadaşlarıyla zengin kişilerin gittiği alışveriş merkezlerine gitmeyi seven bir genç kızıdır.

İsmail

Hakkari'deki köylerini, evlerini, hayvanlarını yok etmeleri üzerine ailesini de alıp Ankara'ya gelen, Ankara'da çöp toplayıp, hurdacılık yaparak ailesine bakan bir babadır. Fakirliği sonuna kadar yaşayan, çocuklarına düşkün onları elinden geldiğince mutlu etmeye çalışan Gülova mahallesi sakinlerinden biridir.

Zeynep

Üç çocuk annesi olan Zeynep, eşi İsmail ile büyükşehrin zorluklarına, fakirliğe katlanmış, eşine yardımcı olan sabırlı bir kadındır. Zeynep, hayatında en önemli varlığı çocukları olan kendini ailesine adanmış bir annedir.

İhsan

Gülova Mahallesinde yaşayan İhsan atık toplayan insanların sorunlarını paylaşp, bilgilenmeleri için Geri Dönüşüm İşçileri Derneği'ni kurmuştur. Murat ve Doktor Metin ile birlikte çocuklara yapılanları bulmak için elinden geleni yapan yardımsever bir karakterdir.

Klinik Şefi

Elit City'nin sağlık kurulundaki çocuk kliniği şefinin roman ismi verilmeden, davranışlarıyla kişisel özellikleri yansıtılan biridir. Zengin ve seçkin insanların yaşamları için fakir insanların hayatlarını hiçe sayan, cezaevine girmesi bile hayata ve insanlara olan bakış açısını değiştirmeyen durağan bir karakterdir.

Başhekim

Elit City'nin sağlık kurulunda başhekimliği yapan bu kişi insan hayatlarıyla oynayan tehlikeli işte en yetkili kişidir. Çocuk klinik şefi ile insanlık dışı olaylara el atan başhekim, Doktor Metin üzerine komplo kuran iftiracı bir kişidir.

Doktor Metin

Elit Site sağlık kurulunda hekimlik yapan Metin Bey klinikte Elit City çocukları için yapılanlardan Gülova Mahallesi çocuklarını hastalanmasıyla öğrenip, olan biteni araştırıp savcılığa bildirerek insanlık görevini yerine getirir. İnsan yaşamını her şeyden üstün tutan Doktor Metin insanları gelir düzeyine, yaşam alanına göre ayırt etmeden hekimlik görevini icra eden insan sevgisi ile dolu bir kişidir.

ÇEVRE

Romanda olaylar takam adı Çöp Plaza olan Gülova Mahallesi, sağlık ocağı, Elit City, Elit City Sağlık Kliniği, ve ana kahraman Fıratların evinde geçmektedir.

Gülova Mahallesi ekmeğini hurdalardan, atıklardan çıkaran, derme çatma gecekondulu evlerde insanların yaşadığı, muhtarlığının bile penceresi olmayan, her türlü hastalığa açık olan bir mahalledir.

Geri dönüşümü sağlanan atıkları toplayarak geçinen insanların yaşadığı Gülova Mahallesi her yerde yığın yığın hurdaların olmasından dolayı Çöp Plaza adını takar ve tabela yazıp asar. Hakkâri'deki köylerini bırakıp gelmek zorunda bırakılan aile, yaşadığı işlerle hayatlarını çöplük olarak görmektedir.

Romanın girişinde karşımıza çıkan Fıratların evi, Fırat'ın çizdiği resim anlatılarak betimlenmiştir. Bu betimlemeyle Fırat'ın yaşadığı mekânla yaşamlarına dair bilgi okura yansıtılmaktadır.

“ Birtakım uzun demir demir borular, araba kaportasına benzeyen bir yükselti. Üst üste yığılmış otomobil, kamyon lastikleri, variller, bisiklet tekeri, hemen onun yanında yamuk bir kanep, onun arkasında üst üste sırla briketler. Briketlerin üzerine yığılmış uzantılar, yuvarlıklar, birtakım şekilsiz parçalar, tenekeler, balya balya kağıtlar, çuvallar, hurdalar, hurdalar...” (s.8)

Gülova Mahallesi'nin yıkık dökük evlerinde yaşayan insanların karşısında lüks içinde, her türlü konfora sahip, tüm ihtiyaçlarını siteden çıkmada giderebilen , hiçbir hastalığın bulaşamayacağı kadar korunaklı ,yüksek makam mevki sahibi kişilerin yaşadığı modern bir yer olan Elit City bulunmaktadır. Bu mekân hem

yapısıyla hem sakinleriyle ülkede yaşayan iki zıt grubun varlığını, gelir düzeyinin dengesizliğini açıkça gösteren önemli bir işleve sahiptir.

Elit City Özel Sağlık kliniği, Elit City sakinleri ve çocuklarının sağlığı için her türlü kontrolün yapıldığı, ufacık bir rahatsızlıkla müdahale edildiği, onların yaşadıkları yapay ortamdan kaynaklı zayıf bağışıklık sistemleri için Çöp Plaza'daki çocuklardan aldıkları kanları Elit City çocuklarına gizlice verildiği klinikdir. Sağlık kliniği betimlemeleriyle değil işlevleriyle karşımıza çıkan kapalı bir mekândır.

Romanda dikkat çeken bir yerlerden biri de Çöp Plaza'ya kurulan sağlık ocağıdır. Gülova Mahallesi'nin ortasına konan üç güvenlikçinin koruduğu prefabrik sağlık ocağı, siyah camlarında kendi görüntülerine bakan çocuklar için sihirli mekân gibi gözükmesine rağmen Gülova çocuklarının kanarlı acımasızca aldıkları, insanlık duygularını kaybetmiş sağlık görevlilerin olduğu bir barakadır.

Bit pazarı ise Fırat'ın babasına yardım etmek için geldiği, ailesi gibi çöplerden topladığı kırık dökük ya da eski eşyaların satıldığı ve buradaki insanların bu eşyaları ne zorluklarla buraya getirdiklerini düşündüğü düşünürken gezip ablasının ve kendi koleksiyonu için bir şeyler bulduğu, izlenimlerin yoğun olduğu bir mekândır.

DİL VE ANLATIM

Fırat'ın evine dair bilgiler verilerek giriş yapılan romanda mekân betimlemelerinin ağırlıklı olduğu bir anlatım kullanılmıştır. Her olayın, hareketliliğin farklı bölümler adı altında anlatılan eserde on dört bölüm bulunmaktadır. İlginç başlıklarla okurun dikkatini çekilmesinin yanı sıra sade bir anlatı tercih edilmiştir.

İkilemeler ve deyimler kullanılan anlatım, benzetmelerle zenginleştirilmiştir.

Romanda geçen ikilemeler:

“ **Üst üste** yığılmış otomobil, kamyon lastikleri, variller, bisiklet tekeri hemen onun yanında yamuk bir kanepenin arkasında **üst üste** sıralı briketler.” (s.8)

“ Briketlerin üzerine yığılmış uzantılar yuvarlaklıklar bir takım şekilsiz parçalar, tenekeler, **balya balya** kâğıtlar, çuvallar, hurdalar.” (s.8)

“ Televizyonun kumandasını fırlattı eski **püskü koltuğa**.” (s.9)

“ Hakkâri'deki köylerinde babasını beklerken babası kır atıyla görünür olduğunda o da **koşar koşardı**.” (s.10)

“ Murat iki tekerlekli arabasını **ıhlaya tıslaya** avluya çektiğinde baba oğul arasındaki satardım satamazdım oyununu sürdürüyordum. “(s.11)

“ Arabanın dev çuvalı **tıka basa** kartonla gazetelerle dergilerle doluydu.” (s.11)

“ Altı yedi saattir **sokak sokak** dolaşmıştı.”

“ Uğradığı marketlerin depo kapılarında beklemiş; salçalar, yağlar, şekerler, makarnalar, pirinçler, mukavva kutulardan **boşalır boşalmaz** kapmıştı ambalajları.” (s.11)

“ **Çöp möp** karıştırmazlar orada” (s.13)

“ Yalnız gitmedi, üç beş kız **giyinip kuşandılar**” (s.13)

“ **Kaşından gözünden** bilirler.” (s.13)

“ Bu konuşmalar **sık sık** yaşanırdı yoksul mahallenin yoksul avlusunda.” (s.14)

“ Hemen hemen diğer **yıkık dökük** evlerde de bu tür konuşmalar olurdu.” (s.14)

“ Renkleri karıştırıyorlar sonrada çok önemli bir şey yapmış gibi **süzüm süzüm** süzülüyorlardı.” (s.15)

“ Tabela yerine asılınca **ister istemez** gözü ilişti ve sokağa çıkıp ne yazdığını okudu.” (s.15)

“ Abisi **üst üste** soru geldiği zaman azarlamaktan çekinmiyordu.” (s.16)

“ Genç satıcı kendi sergisinde ufak tefek oyuncakları bir yana toplarlardı.” (s.19)

“ Babası demir el arabası ile **sokak sokak** dolaşırdı.” (s.22)

“ Arada bir sandıktan çıkıp **tek tek** bakardı ablasıyla.” (s.22)

“ Tezgâh üstleri öyle karışık öyle **irili ufaklı** şeylerle doluyor ki insan çoğu zaman...” (s.25)

“ Kaldırım boyunca uzayan tezgâhların arasında dolaşıp dururken **sık sık** babasının olduğu tarafa baktı...” (s.25)

“ **Kös kös** döndü babasının tezgâhına.” (s.27)

“ Adam inceledi **sağına soluna** baktı.” (s.27)

“ Çocuklar kirliydi, çocuklar türlü evlerden **başka başka** insanların kokuları olmazdı.” (s.37)

“ Aynı havuzlarda yüzüp aynı yapay dereler üzerindeki köprülerde karşılaşıyorlardı **sık sık**.” (s.39)

“ Çöp Plaza’da öylesine açıktı her türlü **börtü böceğe**, mikroba, **eski yeni** virüslere, **yararlı zararlı** bakterilere.” (s. 40)

- “ Feride **istemeye istemeye**_kurbağa kutusunu kapatıp eski yerine itti.” (s.42)
- “ **Topuklar topuklar**... Hah, tam orası işte” (s.43)
- “ O zaman Murat bu fısıltılı açıklamadan yola çıkarak **açık seçik** bir film izleyeceğini düşünmüştü.” (s.44)
- “ Alnı, **kırış kırış** elleri iri, gözleri kara ve sıcak.” (s.47)
- “ Fırat’ı **mırıl mırıl** büyüteçle konuşurken görünce seslendi.” (s.48)
- “ Hiiiç... **Kendi kendime** işte” (s.48)
- “ Böyle bir bataklıkta **prens mrens** yaşamaz.” (s.49)
- “ Şimdi zengin bir semtin sokaklarında ağır arabalarını çekerken kapıcılarda **yavaş yavaş** çöp torbalarını çıkarmaya başlamışlardı.” (s.51)
- “ Bu çocukların akşam karanlığında **çer çöp** içinde neden eşindiklerini düşünmek istemiyordu.” (s.52)
- “ **Kir pas** içindeydi çocukları.” (s.53)
- “ Barakaların birinin duvarında **eğri büğrü** iri harflerle “MIHTAR” yazıyordu.” (s.56)
- “ Tenekeden çakılmış kapı tıngırdadıysa da içeriden **ses seda** gelmedi.” (s.56)
- “ Kısacık bir zamanda, birkaç çekiç darbesiyle biraz **tak tuk** biraz **pat küt** mahallenin en düzgün yapısı ortaya çıktı.” (s.58)
- “ Gözleri **ışıl ışıl** parlayan bir çocuk siyah camlara, bu camda görünen kendi koyu yansımasına baktı.” (s.59)
- “ Sor sanda alacakları yanıt **aşağı yukarı** şöyle olacaktı.” (s.60)
- “ Kanmam vermem ben dedi Murat.” (s.62)
- “ Beyaz giysiler içinde, pembe yanaklı **pırl pırl** bakışlı bir çocuk vardı” (s.67)
- “ Oysa daha tarama yapacaklarmış, **mış mış da mış mış**...” (s.69)
- “ Geçen yıl herkesi korkutup aşı olmanız gerek diye **bangır bangır** bağırمامışlar mıydı?” (s.70)
- “ Sekreterin **kat kat** renklendirdiği göz kapaklarının altından kendisine... “(s.73)
- “ **Zıp zıp** zıplardı Fırat...” (s.74)
- “ **Boş boş** baktı doktora.” (s.76)
- “ İşler öyle yürümüyor, bizler **sorgusuz sualsiz** kabullenen taraftayız.” (s.80)
- “ **Yangın mangın** çıkartamayız, şu kameralara baksana.” (s.81)

“ Elindeki siyah copu diğer avucuna **hafif hafif** vurarak karşısındakini ürkütme girişimine başladı.” (s.82)

“ **Akşam akşam** belanı mı arıyorsun?” (s.82)

“ Evet, köpekliğimizi açık açık yüzümüze vurmak istemişler.” (s.83)

“ **Hayal meyal** doktorun odasını hatırladı.” (s.84)

“ Ablasına baktı, o da **yarı uyur yarı uyanık** haldeydi, mutsuz görünüyordu.” (s.84)

“ Odada başka birini göremeyince şefin az önce **kendi kendine** çığlık attığını anladı.” (s.88)

“ Telefonu kapattıktan sonra odasında **ileri geri** yürüyüp durdu klinik şefi.” (s.90)

“ Masasındaki bir düğmeye **basar basmaz** da hemşire girdi içeriye.” (s.96)

“ İşlem bitene kadar **sağa sola** dönme olur mu?” (s.98)

“ O iğneyi çıkarıp **bağıra çağıra** odayı terk etmeyi çok isterdi.” (s.99)

“ Devlet işini **doğru dürüst** yapıyorsa kimse bir şey demez,” dedi Murat.” (s.100)

“ Gerçek bir macera yaşamıştı o, dışarıya bir şey çıkaramasa bile eve **sağ salim** dönmesi onu kahramanlaştırmıştı.” (s.104)

“ Feride, ‘ Demek **torba torba** kan alıyorlardı orada.” (s.104)

“ İhsan **ezile büzüle** fotoğraf makinesini kaptırdığını söylediğinde umursamadı.” (s.106)

“ Hemen planlarını yapıp **adım adım** uygulamaya başladılar.” (s.108)

“ Pek çok doktor gibi o da **kargacık burgacık** yazardı.” (s.108)

“ Ertesi gün genç doktor kliniğe girdiğinde yapının yalıtılmış havası yüzüne **çarpar çarpmaz** durduruldu.” (s.108)

“ İşte bunu **hiç mi hiç** beklemiyordu doktor.” (s.108)

“ **Ses seda** gelmedi içeriden.” (s.111)

“ Bir palyaço ile **burun buruna** geldi.” (s.112)

“ Sokaktan geçenler **tuhaf tuhaf** bakıyordu arabaya.” (s.114)

“ Fırat ablasının gözlerine baktı, hayır bu capcanlı, **pırl pırl** gözlerin akmasını istemezdi.” (s.115)

“ **Gıcır gıcır** arabaların yanından geçti...” (s.117)

“ Annesinin **sık sık** söylediği sözü anımsadı.” (s.118)

“ Ona dokununca **korku morku** kalmıyordu içinde.” (s.118)

“ Şimdi bu **eski püskü** giysilerine bakmadan altın çerçeveli büyütecini küçümsemesine de gıcık olmuştu.” (s.121)

“ Sevinçten gözleri **ışıl ışıl** olmuştu Metin Bey’in.” (s.127)

“ **Tek tek** inceleyecek zamanı yoktu o anda.” (s.128)

“ Kahvesinden bir yudum alıp **tek tek** dosyalara tıklamaya başladı.” (s.129)

“ Hem de tabaklara koymadan içinden **kaşık kaşık** yemişlerdi.” (s.132)

“ Çok tuhaf bir ayakkabısı vardı, ayağına büyük geliyordu, **firt firt** çıkıyordu arkası.” (s.133)

“ Yeter **dan dun** ettiğin, hadi bas git!”

“ O halde **iç içe** olmak birlikte yaşam ortamları düzenlemek bu soruna çözüm getirmez miydi?” (s.144)

“ Feride ve sıra arkadaşı Pelin **itişe kakışa** kendilerine doğru geliyordu.” (s.147)

“ Çöp Plaza sakinleri **yamru yumru** kamyonetlerle, el arabalarıyla...” (s.148)

“ Seçkin villa sahipleri prefabrik evler yerleştirirken önce **mırıl mırıl**, sonra **homur homur** tepki göstermişlerdi.” (s.148)

“ Onlar birbirlerini görmezden gelseler de, birbirlerini itseler de, birbirlerini beğenmeseler de **yan yana** gelmek zorundalar.” (s.150)

“ Fırat’ın sevinci, yaz sıcağında yoğunlaşan mahallenin çöp kokusu içinde kayboldu **yavaş_yavaş**.” (s.152)

Romanda geçen deyimler:

“ **Alnında yazıyor** anne hatta senin de **alnında yazıyor**.” (s.13 - 14)

“ Sen gönüllü **girdin batağa**” (s.13)

“ Bin liraya **canımı ortaya koyup** zengin canına siper mi olayım?” (s.14)

“ **İşini görürdü** bu kadarı. (s.14)

“ Evleri mahallenin girişinde sayılırdı ve mahalleye **isim babalığı yapmak** gururlanmak için iyi bir sebepti.” (s.15)

“ Tabela yerine asılınca ister istemez **gözü ilişti** ve sokağa çıkıp ne yazdığını okudu.” (s.15)

“ Okusaydı da keşke bir meslek sahibi olsaydı diye **geçirdi içinden**.” (s.15)

“ Güliver **kulağa hoş geliyordu** herhalde kötü bir şey değildi.” (s.16)

“ Murat **omuz silkti**.” (s.17)

“ Bedava diye içilir mi sen de **bedava mezar bulsan içine gireceksin** yani.” (s.17)

“ **Sesini çıkarmadı** genç satıcı.” (s.19)

“ **Hoşuna gittiye** al dedi delikanlı.” (s.19)

“ Burada her türlü **hastalığı kapabilirsin**.” (s.19)

“ Korktuğu **başına geldi**.” (s.20)

“ Sonradan adının İhsan olduğu öğrendiği adama **içi ısınmıştı**.” (s.20)

“ İhsan’ın **hissi geçmemişti**. (s.21)

“ Sofranın demirbaşı olmazsa olmaz olmazsa, **uyku tutmazdı**.” (s.24)

“ **Gözümün önünde ol** buraya her türlü uğursuz gelir.” (s.25)

“ Hemen Feride ablası **geldi aklına**.” (s.25)

“ Yine de **hoşuna gitti**, kendisini ayrıcalıklı gibi hissetti.” (s.25)

“ Babasının böyle söylemesi de **canını sıkılmıştı**.” (s.27)

“ Yatırımları yaparken onları **göz önüne alıyordu**.” (s.29)

“ **Yerin dibine batıran** iç karartıcı bir haberdi.” (s.30)

“ Şimdi **başımız dertte**.” (s.31)

“ Herkes kendi çocuğunu **getirdi gözünün önüne**.” (s.31)

“ O mahalleye gittiği bir zorunlu ziyaret **geldi aklına**.” (s.32)

“ **Kafa yoracak zamanı** kalmazdı.” (s.37)

“ Çevre eylemcileri ölen balıkların, kurbağaların, kuşların **hesabını sormak** için fabrika önüne gelince...” (s.38)

“ **Can sıkıntısından** durmadan yemek yiyor ve şişmanlıyorlardı ister istemez.” (s.39)

“ Mahallenin buradan kaldırılacağıyla ilgili bir duyum ÇÖP PLAZA sakinlerinin de **kulağına gelmişti**.” (s.40)

“ Sonra kurbağaya **can verdi**, onu seslendirdi.” (s.42)

“ Çünkü kadın polisler **hoşuna gidiyordu**, hem de insan polis olunca güçlü olurdu.” (s.43)

“ Murat, o günden sonra başka türlü bir film umduğu için **aklından geçenlerden** bir süre utanarak dolanmıştı.” (s.45)

“ Bu yalvarışlara **kulak tıkadı** Murat.” (s.45)

“ Hemen **geçirdi üstüne**.” (s.45)

“ Abisinin ve ablasının baş aşağı görüntüsü **hoşuna gitmişti**.” (s.47)

“ Gördün mü **şans getirdim** sana.” (s.49)

“ Kapıcı onların haline üzülün mü, öfke mi duysun bilmiyordu **kafası karıştı.**” (s.52)

“ Öyle ya kız kardeşini gece vakti sokaklarda dolaştırmak **akıl karı değildi.**” (s.53)

“ Sen çevrende hiç gül gördün mü?” diye şaşkınlığını **dile getirdi** erkek olanı. (s.55)

“ Bunlar **dalga geçmişler** muhtarla yazamadıklarından değil.” (s.56)

“ Sen de koru kendini, **gümbürtüye gitmeyelim**, burası **mikrop kaynıyordur.**” (s.57)

“ Aşıya gelmiş olmalılar diye **geçti içinden.**” (s.57)

“ Bir gün düşürecekler, diye **geçirdi içinden.**” (s.61)

“ Feride öteden **karıştı bu söze:**” (s.62)

“Yerdeki süpürge tozlarını bir torbaya dolduran Feride’nin **hoşuna gitmişti** konuşmanın bu “yöne akması.” (s.62)

“ Toz torbasından altın, gümüş, pırlanta çıkmayışının üzüntüsü uçtu gitti ve kan içici bir “varlığı **heyecanı kapladı** yüreğini.” (s.62)

“ Bu bireylerin kan yapılarını pek çok bakımdan hasta kan hücrelerini **şoka sokacak**, şaşırtacak ve yeniden...” (s.65)

“ Karı koca buna **kafa yorarken** Murat ve İhsan avluya girdi.” (s.69)

“ Bu diğerlerinin de **dile getirmekten** korktuğu bir şeydi.” (s.70)

“ **Söze dökmekten** korkuyorlardı.” (s.70)

“ O güne dek muayenehaneye bu kadar kalabalık gelindiğine pek **tanık olmamıştı.**” (s.72)

“ Zeynep’inde **aklından geçenler** vardı elbet.” (s.73)

“ Vallahi billahi bir şey yapmadım komserim,“ diye **dalga geçti** sonra.” (s.79)

“ **İşi dalgaya alıyor** gibi görünse de bir öfke nöbeti tutacak gibiydi Murat’ı. (s.80)

“ İstersen bu gece içeri bir **göz atalım.**” (s.80)

“ Murat **aklını zorluyor** bir şeyler bulmaya çalışıyordu.” (s.80)

“ Bu öneri İhsan’ın da **aklına yatar** gibi oldu.” (s.80)

“ Babası **dalga geçti.**” (s.83)

“ Nereden **aklına geldi** şimdi?” (s.84)

“ Feride **canını acıtıyordu** her sözüyle.” (s.84)

“ Okul binasının yanından geçerken basketbol sahasındaki kalabalık ve tezahürat **ilgisini çekti.**” (s.85)

“Son zamanlarda başhekiminin, yöneticilerin, çocuk kliniği şefinin kendisine **soğuk davranması göz ardı edilemeyecek** kadar belirgindi.” (s.86)

“ Onun insani bir zayıflığına **tanık olmak** hoşuna gitti.” (s.88)

“ Soğuk vurguya **aldırış etmedi.**” (s.88)

“ Gece gündüz **kafa patlattı.**” (s.88)

“ **Karşı çıktı** annesi:” (s.90)

“ Murat, size de köpek diyemiyoruz, diye **geçirdi içinden.**” (s.94)

“ Murat’ın **hoşuna gitmedi** bu durum.” (s.95)

“ Sonunda bir yol **geldi aklına**, güvenlikçiye yaklaştı.” (s.96)

“ **Gözünü dört açmıştı**, ama çevresinde alınabilecek bir şey yoktu.” (s.96)

“ Ne **dolaplar çevrildiğini** bilemediği o yerde ya başına bir iş geldiyse?” (s.101)

“ Zeynep’in **eli ayağı buz oldu, kanı çekildi**, kolları düştü omzundan.” (s.101)

“ Her şey iyi gidiyordu, ama kapıdan çıkarken **gözüm karardı**, bayılmışım.” (s.104)

“ Metin Bey bu takip görüntüsünü hayal edince o da gülmekten **kendini alamadı.**” (s.106)

“ Yoksa kuşkuyu bütünüyle **üzerlerine çekmiş** olurlardı.” (s.107)

“ Göze alamazlardı bunu. (s.107)

“ Hemen **konuya girdi:** (s.108)

“ Yapmayın Metin Bey, size neden **düşmanlık beslesinler?**” (s.109)

“ Ama **kaygı duymayın**, biz işi büyütmeden olayı kapatma yoluna gideceğiz.” (s.109)

“ Reçetenin gerçek olup olmadığını araştırmadan işine son vermek istemesi **onuruna dokunmuştu.**”(s.110)

“ Bildiklerini hızlıca **aklından geçirip** yapbozu tamamlamaya çalıştı.” (s.111)

“ Palyaço hiç **aldırış etmedi** ona.” (s.112)

“ Göze batmayacak bir yere park etti.” (s.112)

“ Feride az çok seziyordu anlamını ama **söze dökemedi.**” (s.114)

“ **İki gözüm önüme aksın** bir şey anladıysam.” (s.115)

- “ Bu ikilemeye üç çocuk da **bastı kahkahayı.**” (s.116)
- “ Fırat **kafasına koymuştu.**” (s.116)
- “ Annesi uyarılmıştı zaten, insanların **ayıplarını yüzüne vurma,** demişti.” (s.120)
- “ Uyduruyorsa uyduruyor, yine de onunla birlikte vampirlerin **peşine düşmek** heyecanlı olurdu.” (s.120)
- “ Ama oğlunun anlattıkları ile **kanının donduğunu** hissetti.” (s.124)
- “ Başını belaya sokacaksın sen.” (s.129)
- “ **Kaygı duyma,** oğlun iyi tarafta.” (s.130)
- “ **Kulaklarına giderse** geride kalan delilleri yok etmek ve kendilerini aklamak için önlem alırlar, buna **yol açmayalım.**” (s.131)
- “ Evdekilerin saydığı tehlikeler **aklının ucuna bile gelmezdi.**” (s.131)
- “ Biter diye düşünüp **canını sıkmamıştı.**” (s.132)
- “ Onların anladığı yalnızca bu işin artık bittiği ve her ne durumda olursa olsun **ağızlarını açmamaları** gerektiği idi.” (s.135)
- “ Bu, çocuğun **hoşuna gitti,** demek...” (s.139)
- “ O halde **iç içe olmak,** birlikte yaşam ortamları düzenlemek bu soruna çözüm getirmez miydi?” (s.144)
- “ Bir haftadır **aklından çıkaramıyordu** bu kızını.” (s.148)
- “ Böyle bir şeyi **gururuna yediremezdi** Murat.” (s.148)
- “ Ama çocuklar herkese bir **şans vermeyi** bilir, beklide bu içgüdüselidir.” (s.149)
- “ Böylece ana babalar çocuklarının **izinden gitmek** zorunda kaldılar.” (s.149)
- “ Funda Hanım, Zeynep Kadın’ın kendi elleriyle yaptığı nar ekşili kısıra **burun kıvırmadı...**” (s.149)
- “ Onlar birbirlerine **görmezden gelseler** de, birbirlerini itseler de, birbirlerini beğenmeseler de yan yana gelmek zorundalar.” (s.150)

Romanda geçen benzetmeler :

“ Oğlunu yavru bir köpek gibi sevinçle kendine koşarken görünce büyüteci ona çevirdi.” (s.9)

“ Adam yay gibi gövdesiyle eğilir, kendisine uzanan ince kolları yakalar yukarı çekerdi.” (s.10)

- “ Şu televizyonda gösterilen belgesellerdeki gibi görmek istiyordu.” (s.10)
- “ Yiyecek ne var der gibilerinden baktı Murat’a.” (s.12)
- “ Yeni aklıma gelmiş gibi seslendi adam karısına.” (s.12)
- “ Genç, elindeki körelmiş makası sanki adama fırlatıyormuş gibi tezgâha attı.” (s.20)
- “ Babası kendisine yaptığı gibi Feride’ye de takılırdı.” (s.22)
- “ Bizim gibi kokmaz zenginler.” (s.23)
- “ Fırat bir pasta gibi kokmanın iyi bir şey olmadığını düşündü.” (s.23)
- “ Bu ölçü birimini Çöp Plaza’daki bütün çocuklar gibi Fırat’da erkenden öğrenmişti.” (s.24)
- “ Feride bazen ona annesi gibi gelirdi.” (s.25)
- “ Yine de hoşuna gitmişti, kendisini ayrıcalıklı gibi hissetti.” (s.25)
- “ Gözleri eskisi gibi parlamıyordu.” (s.31 - 32)
- “ En zayıf mikropla bile karşılaşmalar vebaya yakalanmış gibi düşerler oldukları yere.” (s.35)
- “ Çünkü çocuklar birer karınca gibiydiler.” (s.37)
- “ Ama sen buz gibisin, soğuksun.” (s.42)
- “ Koca kız oldun, hala çocuk gibi evcilik oynuyorsun.” (s.42)
- “ Bizim gibi binlerce katı atık işçisi var.” (s.45)
- “ İnsanlar hafta sonu kıtlık çıkacak gibi alışveriş yapıp, rafları boşaltıyor. (s.49)
- “ Murat da bir yıl öncesine kadar onun gibiydi aslında.” (s.50)
- “ Sokak kedileri, sokak köpekleri ve Murat gibi geri dönüşüm işçileri de çoğalırdı bu saatlerde sokaklarda.” (s.51)
- “ Kızma baba, bak erkek gibi dolaşınca hiçbir şey olmadı.” (s.53)
- “ Sefil bir çorapçı gibi giyinmişti kızı.” (s.53)
- “ Sesini sakınmadan, konu komşudan utanmadan yalnız bir kurt gibi söyledi.” (s.54)
- “ Kutu gibi evi ilgiyle izlediler.” (s.59)
- “ Vampir gibi kan mı içiyorlar?” (s.62)
- “ Özellikle küçükleri eğlendirebilmek için sağlık görevlilerinden biri palyaço gibi giyindi.” (s.66)
- “ Yürümekte güçlük çekiyor gibiydi.” (s.66)
- “ Neden dizleri karyola kenarına çarpmış gibi ağrıyordu?” (s.66)

- “ Neden bozuk tavuk yemiş gibi midesi ağrıyordu?” (s.66)
- “ Anneleri orta yere serdiği sofrada buz gibi olmuş iki kâse çorbaya baktı.” (s.68)
- “ Sekreterin kat kat renklendirdiği göz kapaklarının altından kendisine buz gibi baktığının farkında olarak...” (s.73)
- “ Sürekli uyuyor gibiydiler.” (s.74)
- “ Tabanı yanmış it gibi gezerdi Feride...” (s.74)
- “ Doktorun gözleri fal taşı gibi açıldı.” (s.75)
- “ Öyle bildiğiniz binalar gibi değil, bir gün içinde oturtular, tır kasası gibi bir şey işte.” (s.75)
- “ Tamamen kan kaybından kaynaklanıyor gibiydi. Yaralanma, kesik gibi bir şey olmadığına göre bunun nedeni...” (s.76)
- “ On sekiz yaşın altında herkesi çağırdıkları gibi beni de çağırmışlar.” (s.79)
- “ Olsun, kapı gibi doktorumuz var abi...” (s.83)
- “ Ama bir de bakınız ki açıkgözün biri sanki kendi çalışmasıymış gibi sahipleniverir.” (s.89)
- “ İhsan olan bitenden habersizmiş gibi rol yapmaya başladı.” (s.91)
- “ Doktor başını çevirip ona baktığında korkudan ölecek gibiydi.” (s.95)
- “ Röntgen araçlarına benzese de sanki kötü amaçlar için programlanmış bir robot gibiydi.” (s.97)
- “ Kardeşi gibiydi Murat, küçük kardeşi gibi.” (s.102)
- “ Röntgen makinesi gibi bir şey var, ama yalandan konmuş oraya, hikâyeden konmuş.” (s.103)
- “ Annesi oğlunun başucuna diz çöktü ve dünyanın en iyi ilacı olacak gibi eğilip öptü.
- “ Başhekim iğrenç bir varlığa bakar gibi baktı ona.” (s.108)
- “ Arka koltuktaki eşyalarını düzenliyormuş gibi yaptı.” (s.110)
- “ Boya ile maskelenmiş suratı ve kırmızı top burnu ile sırada bir gösterici gibiydi.” (s.112)
- “ Ablası razı olacak gibi görünüyordu.” (s.116)
- “ Hayal gibi adımladı avluyu. Kelebek gibiydi, kanatları yeni çıkmış bir kelebek, dokunsanız parmaklarınıza taze tozlar bulaşır.” (s.117)
- “ Deprem yıkıntıları gibi duran evlerin yanından geçti.” (s.117)

“ Gıcır gıcır arabaların yanından geçti, yeni silinmiş gibiydiler, ayna gibiydi her yanları.” (s.117)

“ Örümcek adam gibi yapışmıştı ağacın pütürlü gövdesine.” (s.118)

“ Ölecek gibi olduğu günler çoktan geride kalmış ve artık dipdiri idi.” (s.119)

“ Kendi sitelerinde filmlerde olduğu gibi vampirler mi vardı?” (s.120)

“ Berk, uzaylı gibi bahçeye düşmüş arkadaşınım kendisinden daha fazla...” (s.121)

“ Berk’in görmediğini, o da görmedi, arkadaşı görmüş gibi yapıyorsa kendi de yapabiliirdi.” (s.122)

“ Demek ‘savcı bey’ dedikleri tertemiz giyinen ve kadın gibi parfüm kokularını çevreye yayan böylesi adamlarında çorapları yırtılabiliyordu.” (s.139)

“ Oysa yoksulların kapısız avlularına babalarının bağı gibi dalmışlardı.” (s.143)

“ Sözcükler de virüs gibi, diye düşündü.”(s.145)

“ Hadi kaçalım, yine bizi bebekmişiz gibi sevmeye başlarlar yoksa.” (s.148)

“ Mutlu bitsin bir masal gibi.” (s.150)

Eserde bazı bilgilere ve öğretici ifadeler yer verilerek okurun dikkati canlı tutulmuştur.

“ Toplantı salonu bir anda kağıt hışırtısıyla doldu. Baktılar, gözlüklerini takıp baktılar, gözlüklerini silip bir daha baktılar. Savunma sisteminin çöpçü hücreleri olan fagositlerin miktarına, süvari makrofajlara, yardımcı T hücrelerine, öldürücü T hücrelerine, düşmanı tanıyıp yok edecek B hücrelerine bakkaldılar. Korkunç sonu birlikte gördüler.” (s.31)

“ Buna biz neden olduk. Ne yazık ki böyle. Çünkü yalıtılmış bir dünya kurduk burada. Kendimizi, en çok da çocuklarımızı ayırdık dış dünyadan . Fanus içinde fanus yarattık. Doğdukları andan başlayarak özel ortamlar kurduk. Yapay güzellikler sunduk. Süt mü gerekiyordu, en özel ineğin sütünü bulduk. Beş miligram kalsiyum mu gerekiyordu, biz 500 gramı hazır tuttuk. Gerekli aşuların yanı sıra gerekmeyen aşular yaptık. Doğa biçimlendirecekti onları, biz doğaya meydan okuduk. Şimdi dertte. Bu halleriyle yaşamaları imkânsız.” (s.31)

Romanda Üçüncü tekil kişi anlatım yöntemi kullanılmış ve kahramanların diyalogları ile anlatım canlandırılmış pekiştirmelerle de ifadeler güçlendirilmiştir.

Romanda geçen pekiştirmeler:

“ Mukavvalarla **dopdolu** arabalarına gururla baktılar.” (s.49)

“ Kırık bir bilgisayar klavyesi, çürümüş meyveler, sebzeler, yarım sabunlar, bitmiş deterjan şişeleri, jiletler, eski defterler, kitaplar, kalemler, kırık bardaklar, sürprizlerle **dopdolu** süpürge torbaları.” (s.51)

“ Bu **tertemiz**, düzgün boyalı, pencereleri nedense siyah camlı, atısız, kutu gibi evi ilgiyle izlediler.” (s.59)

“ ünkü gereken kanın **bambaşka** yapıdaki bireylerden alınması gerektiği bu bireylerin...” (s.65)

“ Ama şimdi içeride ikisinin de baygın, süzgün ve **sapsarı** yattıklarını görünce avluya çıktı yeniden.” (s.70)

“ ocukların içeriye tek başına alınması da **bambaşka** bir soru işaretiydi ve...” (s.78)

“ Doktor Metin’in bütün projeyi **altüst** edebileceğini açıkladı.” (s.107)

“ Fırat ablasının gözlerine baktı, hayır bu **capcanlı**, pırıl pırıl gözlerin akmasını istemezdi.” (s.115)

“ Ama söylüyordu işte, evdeki solgun Fırat’ı **capcanlı** gösteriyordu otomobilin aynası.” (s.118)

“ Bu **tertemiz** giyinmiş, saçları düzgün taranmış çocuğun elindeki sarı çereveydi.” (s.120)

“ **Darmaduman** edeceğim hepsini...” (s.129)

“ Geride **bomboş** bir yapı bırakıp hızla uzaklaştılar.” (s.135)

“ ünkü seçkin insanlar **arabuk** taşındıkları için pilot bölge uygulaması başarısız olarak rapor edildi.” (s.151)

KİTABIN ADI: SİSİN SAKLADIKLARI

Resimleyen	: Salih MERCANOĞLU
Kitap Türü	: Roman
Basım Yeri	: İzmir
Basım Yılı	: 2010
Yayınevi	: Tudem
Sayfa Sayısı	: 203

ÖZET

Bir Pazar sabahı annesi özel bir kahvaltı hazırlayınca İlay farklı bir şeylerin olduğunu tahmin etmeye başlar. Annesi ile balkonda kahvaltı ederken ağaçlıktaki tavuğa benzer, normalden farklı kargaları görür. Annesine bu dikkatini çeken kargalardan söz etse de annesi konuşmasına devam eder. Yaz tatilinde kendisini Kars'ın uzak bir köyüne gönderileceğini duyan İlay, sevgilisi Tayfun'dan arkadaşlarından Ankara'dan çok uzakta kimsenin bilmediği Kars'ın köyünde hiç görmediği teyzesi ile tatili geçirmeyi kesinlikle kabul etmez. Birkaç arkadaşı ile gittiği kafede en yakın arkadaşı Sevcan'dan Tayfun'un başka bir kız olduğunu duyan İlay Tayfun'u arayarak bu durumun gerçek olduğunu öğrenir. Uzun süredir hoşlandığı çocuğun onu kandırmasına üzülen İlay, fikrini değiştirir. Hemen Kars'a gitmeye karar verip yola çıkarlar. İstasyonda annesinin doktor arkadaşı Sevinç Hanım ve oğlu Fuat ile tanışır. İla ve Fuat hemen kaynaşır arkadaş olurlar. Yolculuk esnasında kompartımanda kaldıkları yabancı olduklarını düşündükleri adamı tanımaya çalışırlar, konuşmalarından gizli işler çevirdiğini anlarlar. Kars –Sisbağı istasyonunda inip teyzesiyle tanışan İlay, Fuat ve bu adamdan ayrılır. İlk kez gördüğü teyzesiyle traktör üzerinde Kunduzlu köyüne giderler. Köye girdiklerinde karşılaştıkları sarı sisin köyün ilerisindeki altın madenindeki çalışmalardan oluştuğunu öğrenen İlay, trendeki yabancı adamın mavi karga ve insan ömrünü uzatma adına söyledikleri aklına gelir. Eve geldiklerine elektriğin olmadığını telefonun çekmediğini öğrenince çok üzülen İlay yaz tatilinin nasıl geçeceğini düşünür. Teyzesi kutsiye Hanım'ın ayağında gümüş bilezik olan Mavi bir kargayla konuştuğunu öğrenen İlay çok şaşırır. Fakat kendisi de buna alışır ve kargayla konuşmaya başlar ve altın madeni süsü verilen fabrikada kargaların genlerini kullanarak insanlar kopyalandığını öğrenir. Bir gün mavi karga fabrikadan kaçırdığı belgeyi İlay ve teyzesine ulaştırır. Bu belgeyi alan Kutsiye Hanım, İlay hemen şehre

karsa gelirler. Karsa gelince Fuat ile buluşup bu belgeyi o fabrikada çalışan Fuat'ın babasına gösterirler. Belgeyi okuyan Kadir Bey yalan söyleyip belgeyi yırtıp atar. Hiçbir şey olmamış gibi davranan İlay fark ettirmeden çöpten kâğıtları alıp geri bir araya getirip saklar. Fuatlardan çıkınca Kutsiye Hanım ve İlay bu durumu valiye anlatırlar. Üzerlerine düşen görevi yapan teyze yeğen ve Fuat köye döndüklerinde Çoban Osman'ın çocuk gibi davranan, iri yapılı insanlar gördüğünü söylemesinden kısa süre sonra birbirine benzeyen kopya insanlar Kutsiye Hanım'ın evine gelir. Onlara yemek veren kutsiye Hanım vücudundaki yaralara ilaç sürer. Bunları gören İlay ve Fuat bu fabrikaya giderler. Dikenli telleri aşan çocuklar sorgulanırlar. Çevreyi tanımak için gezdiklerini söyleseler de sonunda Fuat'ın babası oradan gizlice kurtarır. Eve geldiklerinden birkaç gün sonra polis ve jandarma fabrikayı basar. Çocuklar suçlular götürülürken Kadir Bey'in tutuklanmamasına şaşırırlar. Habercilerle birlikte içeri giren çocuklar Kadir Bey'in uluslar arası Bilimler Akademisi Genetik Bölümü Türkiye sorumlusu olup aralarına sızıp akademiye bilgi ulaştırdığını öğrenirler. Tesislerde kopyalanan insanlar İngiltere'ye götürülür. Sis in kalktığı günler çabuk geçer ve tatil biten İlay'ın dönme vakti gelir. Mavi karga ve Kutsiye Hanım ile vedalaşır ve Sisbağı istasyonunda trene biner.

KONU

Ankara'da annesiyle yaşayan İlay'ın yaz tatilinde Kars'ın bir köyünde yaşayan hiç tanımadığı teyzesinin yanına gittiğinde sarı sis in altına kalmış köyde yaşanan bilimsel olaylara tanık oluşu konu edilmiştir.

İLETİ

Bilimsel gelişmeleri insanlığın yararına insanlığa aykırı olmadan kullanmalıyız iletisi romanın temelinde verilmiştir. Doğru olduğuna inandığımız düşüncelerden vazgeçmeyip yanlışların giderilmesi için elimizden geleni yapmalıyız.

KAHRAMANLAR

İlay

Romanın başkişisi olan İlay, annesiyle Ankara'da yaşayan, Fen Lisesi sınavlarına girmiş, altı aydır hayalinden çıkaramadığı Tayfun'a âşık bir genç kızdır. Annesi ve babası boşandıktan sonra daha çabuk sinirlenmeye başlar. Liseye geçip büyüdüğünü hissetme hayalini kuran İlay, bazı durumlar karşısında acele tepki verir. Gittiği yer ve yeni tanıştığı teyzesine çabuk alışır. Meraklı yapıda ve merak ettiğini araştıran, üzerine düşeni yapmaya çalışan sorumlu bir gençtir.

Nilgün Hanım

Eşinden ayrı ,kızı İlay ile Ankara 'da yaşayan Nilgün Hanım İlay'ın ergenlik dönemindeki değişimin farkına varan ve bu dikkat eden kardiyolog bir annedir.

Kutsiye Hanım

Nilgün Hanım'ın memleketi Kars'ın kunduzlu köyünde yaşayan yaklaşık on altı yıldır görmediği ablasıdır. Kutsiye Hanım, insanların biraz kaçık dedikleri, herkesten farklı yapıda biridir. Kunduzlu'da evlenmeden tek başına yaşayıp mavi kargayla konuşabilen, traktör kullanabilen, İlay için annesi gibi otoriter olmayan sıcakkanlı ve güler yüzlü bir kadındır.

Fuat

İlay'ın teyzesine gitmek için yol çıktığını istasyonda tanıştığı annesinin arkadaşı Sevinç Hanım'ın oğludur. Anadolu Lisesinde okuyan Fuat hazırlık sınıfını okuduğundan İngilizcesi iyi olan bir gençtir. İlay ile kısa sürede anlaşır arkadaş olur.

İlay gibi araştırmacı, meraklı ruha sahip Fuat babasına şakayla bile toz kondurmeyen, onun yanlış yapacağına inanmayan hassas bir karakterdir.

Kadir Bey

Fuat'ın, kunduzlu Köyündeki tesislerde çalışan babası oradaki çalışmalarını uluslar arası Bilimler Akademisine bildiren bir genetik uzmanıdır. Maden adı verilen aslında genetik laboratuvarlarına sızıp oradakilerin korkunç amaçlarına engel olmaya çalışan biridir.

İlay ve teyzesinin getirdiği belgeyi kabaca yırtması İlay'da ve okurda olumsuz izlenim bırakmıştır.

Semih Bey

Eşinden ayrıldığı için kızı İlay ile sık görüşemeyen Semih Bey kızına düşkün bir babadır. Kızının bir telefonuyla hemen yanına gelen ve onu herhangi bir konuda zorlamayan biridir.

Tayfun

İlay'ın altı ay boyunca kalbinden ve hayalinden çıkaramadığı, bir iki haftada yaklaşıp arkadaş olduğu ilk aşkıdır. Herkesin dikkatini çeken, gitar çalan Tayfun basketbol takımının gözde öğrencisidir. İlay için çok yakışıklı olsa da İlay'dan ayrıldığını ona haber vermeyecek kadar düşüncesiz davranan bir gençtir.

Sevcan

İlay'ın hem sınıf hem en yakın arkadaşıdır. Kısa boylu olmasına rağmen okulun basketbol takımına girebilecek kadar azimli ve örnek bir kızdır. İlay'ın üzülmesine dayanamasa da onu düşünüp sevdiğiyle ilgili gerçekleri İlay ile paylaşır.

Çoban Osman

Kutsiye Hanım'ın hayvanlarını otlatan İlay yaşlarında bir gençtir. pusula kullanarak yönünü belirleyip hayvanları gezdirebilen , cesaretli bir çocuktur.

Vali Bey

Köyden gelen Kutsiye Hanım ve İlay'ı kabul edip dinleyen, onların açıklamalarını ciddiye alıp araştırmalar yaptıran biridir. Orta yaşlarda, kır saçlı ve aydınlık yüzlü biri olduğuna dair fiziki betimlemesine yer verilmiştir.

Levent

İlay ve arkadaşlarının buluştuğu Zeus Kafe'nin çalışanıdır. Gençlerin “ Levent Ağabey “ diye hitap edecekleri kadar onlarla yakın olan biridir.

Kopya İnsanlar

Kunduzlu Köyü'nde altın madeni süsü verilen kargalardaki genlerin insanlara aktarılmaya çalışıldığı ve orada kopyalanan insanlardan köyün içine kaçan kopya insanlardır.. Fiziksel betimlemesine ayrıntılı şekilde yer verilmiştir.

“Bugün iki kişiyle karşılaştım otlakta. Zebella gibi iki adam; yarı çıplak dolaşıyordu. Selam verdim, ama çekinerek...Karşılık vermediler.Elleriyle, kollarıyla tuhaf tuhaf hareket yapıyorlardı.İçimden dil bilmiyorlar herdal, dedim. Maden tarafından geliyorlardı. Bana doğru azıcık daha yaklaşıncı yaralarını gördüm. Kolları, yüzleri irinli yaralar içinde...” (s.145)

“ Bir tuhaflık vardı hallerinde. İkiz gibiydiler, ikisi de sarı saçlı , mavi gözlüydü. Yirmi beş otuz yaşlarında görünüyorlardı, ama ne bileyim, beş yaşında gibiydiler. Yürüyüşleri, çıkardıkları sesler, ellerini kollarını sallayışları...Karınlarına şap şap vurup ağızlarını kocaman açtılar.Korktum , deli bunlar diye düşündüm, ama sonra şimşek çaktı ben de , yiyecek istiyorlarmış meğer.” (s.146)

ÇEVRE

Romanda olaylar Ankara'dan başlayıp bir tren yolculuğu ile Kars'ın Kunduzlu Köyü'ne uzanmaktadır.

Ankara'da annesiyle yaşayan İlay bir pazar sabahı kahvaltısını balkondan yapar. Balkondaki tuhaf karga ile merak başlar. İlay balkonun yakınında duran Çınar ağacı sayesinde ona tüneyen farklı kargaları görür.

Annesi ve kedisi Sarman ile yaşadığı evleri İlay'ın annesinin baskısından hemen babasının yanına gidebileceği bir yerin varlığı hissettirilmiştir.

Zeus kafa beş katlı bir apartmanın giriş katında küçük bir yerdir. İlay evinde bilgisayarın olmasına rağmen arkadaşlarıyla görüşmek için geldiği bir mekândır.

İlay'ın okul, ev ve Zeus Kafe arasındaki hayatı bir tren yolculuğu ile Kars'ın Kunduzlu Köyü'ne taşınır. Yolculuk yaptığı bu tren İlay'ın yeni insanlarla tanışmasına ve peşine düşeceği maceranın ilk izlerine tanık olur.

Tren, başkentten doğunun ücra bir köyüne götürerek , iki farklı şehri birleştiren bir araç olarak karşımıza çıkar. Trendeki yabancı adamın tuhaf hareketleri ile dikkat çeker. Sisbağı İstasyonu'nda tren yolcuğu biter ve yolculuk köye kadar traktörle devam eder. Yoğun sarı sise bürünmüş köydeki Kutsiye Hanım'ın evine gelinir. Klasik köy modelinde altı ahır ,üstü evdir. Köyde elektriğin olmayışı ve sarı sisin yoğun oluşundan evin karanlık oluşu kahramanı korkutur. Köydeki sarı sisin sebebi olan sözde altın maden olan genetik çalışmaların yapıldığı üs, romanın temel mekânlarından olmuştur. Bu üs, genetik uzmanlarının kargaların genlerini insanlara aktarılması için gizli ve yasadışı çalıştıkları laboratuardır.

DİL VE ANLATIM

Bir Pazar sabahı kahvaltı betimlemesiyle giriş yapılan roman yirmi dokuz bölümden oluşmaktadır.

Romanın bölümleri:

1. Kahvaltıda Kötü Haber
2. Baba Nerdesin !
3. “Yalancının Biri O”
4. Beni Rahat Bırak Anne
5. Gümüş Kolye Avcıları
6. Tartışma Sona Eriyor
7. Cep Telefonu Aldırmak İçin Kaçırılmaz Fırsat
8. Yolculuk Başlıyor
9. Casus mu, Bilim Adamı mı ?
10. “ Blue Crow”
11. Kunduzlu Köyü Sisler Altında
12. Penceredeki Karaltı

13. Mavi Karga'nın Planı
14. Raporda Neler Yazıyor?
15. İstasyon Görevlisi Anlattıkları
16. Rapor Yanlış mı Çevrildi?
17. Huzursuz Gece
18. Valinin Odasında
19. Ambardaki “ Çocuk Adam”
20. Hücrede Bekleyiş
21. Hücresinin Kapısı Yine Açılıyor
22. Gece Gelen konuk
23. Sis Dağılıyor
24. Fuat'ın Babası Ne İş yapıyor?
25. Sis Düzenegi
26. Fuat'ın Çubukları
27. Mavi Karga'nın Armağanı
28. Veda Sahnelerini kim Sever ki ?
29. “Günaydın”

Yoğun deyim kullanılan romanda anlatım, ikileme ve benzetmelerle güçlendirilmiştir.

Romanda geçen deyimler :

“... çünkü masada annesinin nefret ettiği ketçap ve mayonez şişeleri de **boy gösteriyordu.**” (s.5)

“Mutfaktan gelen tereyağlı omlet kokusu eşliğinde **hayallere daldı.**” (s.6)

“İlay alaylı bir **üslup takındı...**” (s.10)

“Annesine karşı konuşmasının gittikçe **dik başlı** bir hal aldığını fark etmiyordu İlay.” (s.11)

“Bu teyze işi, **canını sıkıyordu** şimdi.” (s.11)

“Bir yandan da İlay'ın yanlış **düşüncelere saplanmasından** çekiniyordu.” (s.12)

“**Öfkesini boşaltmak** için kediyi konuşmaya başladı.” (s.13)

“Birden kafasında şimşekler çaktı İlay'ın.” (s.14)

“Onun yaptığı yemeklere **burun kıvrıp** köşedeki hamburgerciye koştuğu zaman da öfkelenirdi.” (s.14)

“Şimdi **burnu sürtülsün** istiyordu herhalde.” (s.14)

- “**Öç alır** gibi konuştu İlay...” (s.15)
- “**Tadına doyamayacağın** böğürtlenler...” (s.15)
- “İlay annesinin son söylediklerini **duymazlıktan gelip** dışarı çıktı.” (s.18)
- “... ama yine de **içini dökmek** istedi.” (s.22)
- “Öyle ya, teyzesi tuhaf biriye, **aklından zoru varsa**, gece uyurken elinde bıçak...” (s.22)
- “Bu süre içerisinde kadın bunadıysa ya da **aklını kaçırdıysa**...” (s.22)
- “Sevcan bu haberi **ciddiye almadı**...” (s.27)
- “İlay kulaklarına inanamadı.” (s.27)
- “Yine de **karşı koydu**, inanmak istemiyordu.” (s.28)
- “Kendisine ‘yalancı’ denmesi **gururunu incitmişti**.” (s.28)
- “ Oysa arkadaşı Sevcan, söyledikleriyle ona **acı vermeye** devam ediyordu.” (s.28)
- “Tayfun’la okul bahçesinde ne zaman karşılaşırsa **dikkatini çekmek** için...” (s.28)
- “Arkadaşlarının pek çoğunun sahip olduğu bir şeyin kendisinde olmamasını **utanç verici** buluyordu İlay.” (s.29)
- “Ama gururuna yediremedi.” (s.30)
- “**Hesap sormaya** hakkın yok.” (s.30)
- “**Haklı çıkmanın** zevki içinde...” (s.31)
- “Demek, aylarca **gözlerini alamadığı**, bahçede çevresinde dolaşıp durduğu, arkadaş olabilesek ne güzel olurdu dediği Tayfun, onu **hiçe saymıştı**.” (s.31)
- “Aslında ben de oraya gidebilsem, diye **geçirdi içinden**...” (s.34)
- “... İlay’ın kapısına **kulak kabarttı**.” (s.35)
- “...köye gitmemek için **ayak direyecekti**.” (s.35)
- “Biraz daha yaklaşınca **ağız açık kaldı**...” (s.37)
- “...Sarman’ın **gazabına uğradı**.” (s.39)
- “Daha sonra ‘**Ne haliniz varsa görün!**’ diyerek...” (s.40)
- “...İlay’la olan **bağını hiç kopartmamıştı**.” (s.41)
- “En yakındaki çınar ağacına **nişan aldı**...” (s.41)
- “Nilgün Hanım, nasıl oldu da **aklımdan geçenleri okudu** bu kız, diye düşünüyordu” (s.44)
- “Şimdi konuştuklarımızı düşünürken bu **aklıma takıldı**.” (s.47)
- “Son zamanlarda sen benimle iyice **dalga geçmeye** başladın.” (s.48)

- “Birden kafasında bir ampul yandı İlay’ın.” (s.48)
- “...annelerinin bu hallerine **içten içe gülüyordu.**” (s.50)
- “İki kadın, sözü **dönüp dolaştırıp** İlay’ın babasına getirince...” (s.50)
- “Boşanmalarına karşın hala onun hakkında **ileri geri konuşmasına** anlam veremiyordu.” (s.51)
- “...üstelik İlay’ı şaşırttığı için de bir **üstünlük yakalamış** gibi görünüyordu.” (s.51)
- “İlay’ın ağzı açık kalmıştı.” (s.52)
- “İlay **küçük düşmüş** gibi duyumsadı kendini.” (s.52)
- “...çevreye gülücükler dağıtıyordu.” (s.54)
- “Hangi ulustan acaba diye düşünüyor, aklından **tahminler yürütüyordu.**” (s.54)
- “Fuat’ın yüzüne yine **kan hücum etti.**” (s.55)
- “...içten içe az önceki duruma **kafa yorduğunu** tahmin edebiliyordu.” (s.56)
- “... Çok **dikkat çeker.**” (s.58)
- “...tekerlemesine başlamayı akıl etti de küçük kız...” (s.58)
- “...babasına toz kondurmak istemedi.” (s.59)
- “...hemen de ciddiye aldın...” (s.59)
- “Fuat esprisi güme gittiği için iç geçirdi...” (s.61)
- “Bu utangaç çocuğun kendisi için kaygılanması hoşuna gitmişti ayrıca.” (s.61)
- “Biraz daha **kulak kabarttı.**” (s.63)
- “Küçük kız **mırın kırın ettikten** sonra.” (s.65)
- “Bir cümle daha duydum ki **ağzın açık kalacak.**” (s.67)
- “...İlay’ın yanında **yerin dibine geçirdi.**” (s.70)
- “Hatta aklına bir takım cümleler gelmişti o an: ‘**Bağrıma taş basarım...**’” (s.79)
- “...teyzesine öykünerek bir **dizini kırıp** oturdu.” (s.81)
- “... benimle **baş edemeyeceklerini** düşünüyordu galiba.” (s.87)
- “ İlay kulaklarına inanamadı.” (s.87)
- “Onu yakında görme isteği **içini kemirmeye** başladı.” (s.89)
- “İlay’ın **yüreği ağzına** geldi.” (s.90)
- “Mavi karga **kafa tutar** bir edayla...” (s.90)
- “...onu aşağılayarak **öç almak** istedi.” (s.91)

“...utancımdan yerin dibine geçerdim.”

“İkide bir **sözümü kesme!**” (s.93)

“...**soyu tükenecek** düzeyde azalmazdı...” (s.93)

“...yüksek perdeden konuşmuyordu.” (s.94)

“...**başından aşağı kaynar sular dökülmek** deyiminin ne anlama geldiğinin yaşayarak anladı.” (s.95)

“Onun konuştuğunu öğrenecek olsa **peşine düşer.**” (s.98)

“**Gurur duyarak** anlatıyordu teyzesi.” (s.98)

“İlay yine bir **şaşkınlık içine düşmüştü.**” (s.102)

“Bu sisi **ortadan kaldırmanın** bir yolu yok mu?” (s.102)

“Kutsiye Hanım **araya girdi...**” (s.103)

“...belki **yol gösterirdi...**” (s.106)

“Bunu **göze almak** istemedi İlay” (s.107)

“Yoksa biz kargalar için **kılın kıpırdamayacak.**” (s.114)

“...**yol kesecek** kadar boş mu bulmuşlardı meydanı?” (s.119)

“...ama **kaygıya kapılmasın** diye peşinde olduğu klon canavarlardan söz etmedi.” (s.122)

“...istasyon memurundan da araca **göz kulak olmasını** rica etmişti.” (s.122)

“Kuşlara da **hak vermiyor** değildi.” (s.123)

“...sen içince **canım çekti.**” (s.129)

“...**can sıkıcı** bir sessizlik buldu.” (s.130)

“...Kadir Bey’in **ağzından laf almaya** çalıştı.” (s.131)

“Ya başımızın derde girmesini istemiyor...” (s.133)

“...Kadir Bey’le **aynı çatı altında** uyuyor olmalı.” (s.135)

“...bundan **acı duyacağı** düşüncesi **içini kemirdi** durdu.” (s.135)

“Teyzesi, valinin bu işe **el atacağını...**” (s.135)

“Fuat’ın **aklına yatar** gibi oldu.” (s.143)

“Ne oldu Osman **betin benzin** atmış.” (s.145)

“Yine de kaygılarını **dile getirdi...**” (s.151)

“...belki de vali sizi **başından savmak** için öyle söylemiştir.” (s.152)

“Bu adamların **gözü kararmış**, anlamıyor musunuz?” (s.155)

“Uyarılarda bulunarak **izin verdi.**” (s.156)

“Fuat tedirginliğe kapıldı.” (s.157)

“...sorumlu olmayı **göze alamazlar.**” (s.162)

“Hemen umutsuzluğa kapılmayalım.” (s.162)

“...ve tepedeki çıplak ampulü görünce **sevinci boğazında düğümlendi.**”
(s.164)

“Fuat’ın babası Kadir Bey içeriye süzülüp kapıyı yine sessizce kapadı.”
(s.165)

“...İlay’ın**beynindeşimşekler çakmaya** başladı.” (s.171)

“Akli fikri getirdiği haberdeydi çünkü.” (s.172)

“Polis şefi yumuşar gibi oldu...” (s.178)

“İlay **boş bulunmuştu** bunu söylerken.” (s.179)

“**Çekirdekten yetişecek** bu çocuklar.” (s.179)

“...yerden çıkmak için **can atıyordu.**” (s.188)

Romanda geçen ikilemeler:

“...kafede **diz dize** oturduğu...” (s.6)

“...ama **ister istemez** başını o yana çevirdi.” (s.7)

“...evet babasını **zaman zaman** özlüyordu...” (s.11)

“Harman yerine **sap saman** mı taşıyacağım?” (s.13)

“Düşünsene, annenin **doğup büyüdüğü** köyü görme şansın olacak.” (s.15)

“...kızının **içten içe** bir pişmanlık yaşadığını düşünüyordu” (s.17)

“Acaba yanlış mı görüyorum dedi **kendi kendine.**” (s.19)

“Hayır, **kuzu kuzu** bu karara uyacak değildi ya...” (s.20)

“...ardı ardına, burnunu **çeke çeke** anlattı.” (s.24)

“...en zor sorulardan biriyle **karşı karşıya** kalmıştı.” (s.27)

“Ağlamak geliyordu içinden, **bağıra bağıra** ağlamak...” (s.30)

“...kim bilir neler söyledin ki **apar topar** gelmeye karar vermiş.” (s.33)

“İlay rahatlayana kadar **sesli sesli** ağladı.” (s.33)

“İlay yatağında **uzun uzun** ağladıktan sonra doğruldu.” (s.36)

“... İlay’ın**ıncıglik çıgıgı** gelmesiyle ayağa fırladılar.” (s.38)

“...kuyruğunu kıştırıp **suçlu suçlu** oturan Sarman’a şakayla kızdı.” (s.40)

“...bu tartışmalar **hemen hemen** her gün olurdu.” (s.40)

“...Semih Bey **sık sık** telefon ederek...” (s.41)

“...daha birkaç saat önce odasında **bağıra çağıra** ağlayan İlay değil miydi?”
(s.43)

“Çınar ağacı İlay’ın sevincini paylaşıyormuşçasına yapraklarını **hafif hafif** hışırdattı.” (s.49)

- “...Tayfun’dan sonsuza dek kurtuldum, dedi **kendi kendine**.” (s.49)
- “...tanıştırırsaydık çocukları diye **ah vah** ederlerken...” (s.50)
- “Annesi oğlunun **şakır şakır** İngilizce konuşması ile övünüyordu.” (s.50)
- “Boşanmalarına karşın hala onun hakkında **ilerigeri** konuşmasına anlam veremiyordu.” (s.51)
- “Düdüğünü **çala çala** istasyona giden treni görünce çocuklar...” (s.53)
- “...ablama **çok çok** selam söyle, benim için de öp onu...” (s.54)
- “**Peltek peltek** konuşuyor, çevreye gülücükler dağıtıyordu.” (s.54)
- “Hem annesi, ‘**Şakır şakır** İngilizce konuşuyor.’ Dememiş miydi?” (s.55)
- “**Çok çok** selam verilir, hangi ülkeden geldiği sorulurdu.” (s.55)
- “Dışarıda küçük kızın tekerlemesini **tekrar tekrar** söyleyip dakikalarca güldüler.” (s.59)
- “Küçük kız **mırın kırın** ettikten sonra...” (s.65)
- “...bunun için oturmamız, **sakin sakin** düşünmemiz gerek.” (s.66)
- “**Sağa sola** yalpalayarak iki vagon geriye gidip lokantayı buldular.” (s.66)
- “Onlar **oturur oturmaz** garson gelip siparişlerini sordu.” (s.66)
- “Bu çalışmayı **gizli gizli** yürüten insanlar vardı demek.” (s.67)
- “İlay’ı yolladığı için **tekrar tekrar** teşekkür ediyordu.” (s.74)
- “...istasyon görevlisi düdüğünü **uzun uzun** çalıp...” (s.74)
- “İlay **uzun uzun** el salladı.” (s.74)
- “...teyzesi **sıkı sıkı** tuttuğu valizi bırakmadı.” (s.75)
- “İlay’ın **sağa sola** bakındığını gören teyzesi sordu...” (s.75)
- “Teyzesiyle o yana yürürken **dönüp dönüp** arkaya bakıyordu İlay.” (s.76)
- “...İlay **doğru dürüst** anlamayacaktı.” (s.77)
- “O güne dek **zaman zaman** sisli havalarda...” (s.78)
- “Önce karnımızı doyuralım, sonra **uzun uzun** konuşuruz.” (s.81)
- “...yan odaya **girip çıkıp** bir şeyler getiriyordu.” (s.81)
- “Karaltı cama **tık tık** vurunca Kutsiye Hanım...” s.(85)
- “Bütün gün **boşu boşuna** uçtum.” (s.85)
- “Artık parçaları **yavaş yavaş** yerine koyuyordu.” (s.88)
- “Yoksa insanlık ve karga topluluğu arasında **kıran kırana** bir savaş yaşanabilir...” (s.95)
- “...aklını **doğru dürüst** kullanmak için uyuması gerekiyordu.” (s.95)
- “**Aç aç**, işe daldım, unuttum zavallıları.” (s.97)

“Kendisi de **üst üste** gelen...” (s.98)

“Ellerine geçirdikleri an **dilim dilim** doğrarlar onu.” (s.102)

“Fakat teyzesinin anlattıkları da gittikçe **uçuk kaçık** şeylere dönüşmeye başlamıştı.” (s.102)

“Kutsiye Hanım hala **allak bullaktı**.” (s.113)

“**Allı güllü** bir elbise...” (s.117)

“...**kolay kolay** avcının namlusu denk gelmez onlara.” (s.124)

“Leş sözünü **duyar duymaz** midesi kalktı İlay’ın.” (s.124)

“Fuat ile İlay arka koltuklara **yan yana** oturdular.” (s.126)

“...gece boyunca **sık sık** uyandı.” (s.135)

“Hem **doğru dürüst** konuşamadık da...” (s.136)

“Adam çaresiz şapkasını **evire çevire** çekildi...” (s.139)

“Fuat **allak bullak** oldu.” (s.143)

“Elleriyle, kollarıyla **tuhaf tuhaf** hareketler yapıyorlardı.” (s.145)

“**Yavaş yavaş** doğruldu Fuat.” (s.158)

“Adam **pis pis** gülerken doğruldu.” (s.162)

“Kutsiye Hanım’ın kapısını **ayorgun argın** ulaştıklarında...” (s.167)

“Dizlerine **vura vura** dinledi Kutsiye Hanım” (s.167)

“...nasıl kıyarlarmış sizin gibi **pırl pırl** çocuklara.” (s.168)

Romanda geçen benzetmeler:

“Anne, bebekmişim gibi konuşma lütfen!” (s.7)

“Şu bacaklara bak, tavuk bacağı gibi iri, gagaları da normal kargadan kısa.”
(s.10)

“Kargadan çok tavuğa benziyorlar.” (s.10)

“...pınarlardan akan buz gibi sular...” (s.15)

“Babası hemen bir dedektif gibi kargayla kolye arasında bağlantı kurdu.”
(s.39)

“Bir robot ruhsuzluğuyla konuştu adam...” (s.55)

“Çıplak tepeler arasından geçiyordu tren.” (s.59)

“...sanki yıllardır beklediği soru yöneltmiş bir öğretmengibiydi.” (s.61)

“Karganın bir politikacı gibi destansı bir tarzda konuşması İlay’ı güldürdü.”
(s.92)

“Mavi Karga da bir insan gibi paranoyalara kaptırmıştı kendini galiba.” (s.99)

“Yaşlı, huysuz kadınlar gibi söylenip dursa da Mavi Karga’yı sevmeye başlamıştı İlay.” (s.105)

“Fantastik bir filmin oyuncularından biriymiş gibi duyumsuyordu kendini.” (s.106)

“Bütün kargaların tavuklar gibi...” (s.108)

“Mavi Karga bir yılan gibi tıslayarak uyandırdı İlay’ı.” (s.112)

“Vali de size aynı benim gibi gülecekti.” (s.128)

“Sanki banyodaki sıcak su buharı gibi kalın bir buğu kaplamıştı her yeri.” (s.144)

“Zebella gibi iki adam...” (s.145)

“...sonra koskocaman adamlar bir çocuk gibi seke seke uzaklaştılar.” (s.146)

“Karanlıkta kedi gözü gibi parlayan bir çift insan gözü kendisine bakıyordu.” (s.146)

“Taştan yapılmış gibiydi.” (s.173)

“...deyip kameraya bir film kahramanıymış gibi gülümseyerek baktı.” (s.180)

“Kanatları felç olmuş gibiydi.” (s.185)

“Yerden beş kalın boru baca gibi çıkmıştı.” (s.187)

“Bana kediymişim gibi davranma.” (s.200)

Yoğun deyim, ikileme ve benzetmelerin kullanıldığı anlatımda pekiştirmelere de yer verilmiş dolu dolu bir anlatım meydana getirilmiştir.

Romanda geçen pekiştirmeler:

“...gözlerinde **bambaşka** ışıklar ve gölgeler gördüğü ilk erkek arkadaşıydı bu çocuk.” (s.6)

“O kısım; kısa, parlak, siyah tüylerle **dümdüzdü**.” (s.19)

“Sol tarafıysa **dümdüzdü**.” (s.19)

“İlay’ın Türkiye’de **bambaşka** bölgelerde yaşayan ve...” (s.33)

“Gözleri kıpkırmızı, saçla **darmadağınık**...” (s.36)

“Sarman’ın bu **koskocaman** ganimeti bırakmaya niyeti yoktu.” (s.37)

“**Simsiyah** camlardan hiçbir şey gözüküyordu.” (s.76)

“Kunduzlu köyünde cep telefonu bulamayacağı **besbelliydi**.” (s.107)

“...ekinlerin başakları **bomboş**, elmalar güdük güdük kaldı.” (s.111)

“...**bembeyaz** ve kenarı boncuklarla süslenmiş bir tülbent...” (s.117)

“Okuması bitince **karmakarışık** bir yüzle İlay’a baktı.” (s.133)

“Fuat da korkudan **sapsarı** kesilmişti.” (s.160)

“...bu yönde **dümdüz** gideceksiniz.” (s.166)

“...açıp içindekileri **çarçabuk** çıkarıp yere koydu.” (s.169)

“**Rengârenk** bir araçtı.” (s.174)

“**Koskoca** bir bedende bir çocuk zekasıyla yaşamak...” (s.191)

Mavi bir kargayı konuşturarak fantastik roman dünyası yaratan yazar, 21yy’da en çok konuşulan klonlama konusunu iç içe geçmiş olaylarla kurgulanarak anlatılmıştır.

Alis Harikalar Diyarı’ndan bahsedilerek okur dikkati çekilmiş ve eserle arasında bağ kurması sağlanmaya çalışılmıştır.

KİTABIN ADI: GERÇEKLERLE BÜYÜMEK DÜŞLERLE YÜRÜMEK

Resimleyen : Gözde BOZKURT

Kitap Türü : Roman

Basım Yeri : İstanbul

Basım Yılı : 2000

Yayınevi : Bu Yayınevi

Sayfa Sayısı : 188

ÖZET

Küçük yaşta babası ölen Özlem, annesinin yakın çevreye evlerinde ki makinede bir şeyler dikerek geçimlerini sağlamada zorlandıkları ve bu sene liseyi bitirip üniversiteyi kazanamadığı için iş aramaya koyulur. Gazete ilanlarından iş arayan Özlem kardeşi Çiğdem’in kendisi gibi sıkıntı çekmesini istemez. Üniversiteye hazırlanırken bir yandan bir işe girip para kazanmayı düşünür.

Karşı komşularının oğulları Taylan ise ailesinin baskısıyla sınava hazırlanır. Taylan oyuncu olmak isterken ailesi tıp kazanması için üzerine giderler.

Bir akşam evlerine gelen sınıf arkadaşı Ercan’la ailesinin yaptığı baskı konusunda dertleşirken, Ercan’ın da ailesi ile aynı sorunu yaşadığını öğrenir. Bu zorlu dönem içinde Taylan bir yandan Özlem’e olan duygularını ifade edebilmek için Özlem ile muhabbetini arttırmaya başlar. Okuduğu kitap Abelard ve Hebeise’nin mektuplarından bahsederek konuyu aşka getirmeye çalışsa da Özlem’e açılmaz.

Aklına Abelard gibi mektup yazma fikri gelir. Üniversiteye hazırlık bir test kitabının arasına yazdığı mektubu koyup Özlem’e vererek duygularını açmış olur ve

Özlem de ona olumu karşılık verince sevgili olurlar. Fakat Taylan arkadaşı Ercan sayesinde tanıştığı tiyatro sanatçısı Leyla Solmaz'ın oyun provalarına gitmekten ve zorunlu şekilde çalıştığı derslerden Özlem'e pek vakit ayıramaz. İlk girdiği anketörlük işinde tanıdığı arkadaşları bir gece eğlence gittiği mekânda nasıl oldukları konusunda ki düşüncelerinden emin olur olmaz arkadaşı Tayfunun yüzünden işten çıkarılır. Taylan'ın Leyla Solmaz ile sık görüşmesi Özlemin canını sıkırsa da yine bir yandan iş arar ve bir mağazada çalışmaya başlar. Taylan ise ailesine üniversiteyi kazanamadığını söyleyince anne babasından sert tepki alır. Babası hakaretler edip üzerine gelir. Bunun üzerine birkaç eşyasını alıp evi terk eder. Gidecek bir yeri olmadığı için tek çare Leyla Solmaz'ın yanına gitmekle görür.

Taylan'ın Leyla Solmaz'a olan hayranlığını ve yakınlığını kıskanan Özlem evi terk ettiğinde Leyla Solmaz'ın yanına gittiğini öğrenince Taylan'la tartışır ve ayrılırlar. Özlem Taylan'dan ayrılınca sadece işine gidip gelir ona ilgi duyan ve hislerini açıklayan iş arkadaşı olan Erhan'ı reddeder. Yakın zaman da evlenmeyi düşünmediğini söyleyen Özlem'in mağazanın sahibi patronu Gülseren Hanım'ın oğlu Yankı ile konulmak ve Yankı'nın ona zaman ayırması hoşuna gider. Git gide daha sık mağazaya gelen Yankı'nın davranışları annesinin dikkatini çeker. Gülseren Hanım oğlu ile yakınlaşmasının doğru olmadığını oğlunun yurt dışına gitme gibi hedefleri olduğu, farklı diyarların insanlar olduğunu açık açık Özlem'e söyler. Özlem kendisinin yanlış anlaşıldığını kendisinin de okuma gibi hedeflerinin olduğunu göstermek için işi bırakır ve o hırsıyla derslerine daha iyi çalışarak üniversite sınavına hazırlanır. Emeklerinin sonucunda hukuk fakültesini kazanacak olan Özlem bir gün Taylan'ın gönderdiği mektubu alır. Onu hala sevdiğini ve yeniden barışmak istediğini öğrenince kendi duygularının da aynı şekilde olduğunu farkına varır. Aylardır görüşmeyen Özlem ve Taylan çifti bir akşam Mavi Bahçe'de buluşurlar. Çok güzel zaman geçiren Özlem'in verdiği cesaretin etkisiyle ailesinin yanına dönen Taylan anne babasından beklemediği yakınlığı görür onlara sarılıp barışır.

KONU

Üniversiteye hazırlanan hayalleri yaptıklarından farklı olan Taylan ile maddi sıkıntılarını giderecek bir işte çalışarak sınava hazırlanan Özlem'in yaşadıkları konu edilmiştir.

İLETİ

Romanda genel olarak bakarsak hayatımızda meslek seçme gibi önemli kararları kendi isteğimiz hayallerimiz ve hedeflerimiz doğrultusunda vermeliyiz.

Bizim için en iyisini düşünen sevdiklerimize kendi tercihlerimizi zevklerimizi hedeflerimizi kararlılıkla ve saygı çerçevesinde kabul ettirmeliyiz meajı verilmektedir. Kahramanımızın da ortak yönlerinden biri budur.

İlk yıl dershaneye gidemediği ya da özel ders alamadığı için üniversite sınavını kazanamadığını bahane eden Özlem'in daha sonraki yıl sadece evde tek başına çalışarak hukuk fakültesini kazanmasıyla hedeflerimize ulaşmak ve başarmak istiyorsak bunu hiçbir şeyin engel olamayacağını azimli şekilde çalıştığımızda her şeyin üstesinden geleceğimiz iletisi açıkça okuma verilmektedir.

Aileme kızdığımında onların çocuklarını sevmediğini değil onlar için iyisini istediklerini, düşündüklerini bu yüzden farkı davranabildiklerini onları anlayışla karşılamamız gerekir. Onlara ne düşünüp ne istediklerimizi uygun bir dille ve kararlı şekilde ifade etmemiz gerektiği vurgulanmaktadır.

Evi terk etmek gibi olumsuz davranışların çözüm olamayacağı ailemizden kaçarak ayrı yaşamının doğru olmadığı Taylan'ın geri evine dönüşüyle genç okura gösterilmeye çalışılmaktadır.

Hayatta elimizde olmayan bazı olumsuzluklar için isyan etmenin birilerini suçlamanın karamsar olmanın fayda getirmeyeceğini ; olumlu düşünerek elimizden geleni yapsak bir şeyleri yoluna sokabileceği iletisi Özlem'in sınavı kazanamadığında ilk tavrını değiştirip çalışmasıyla verilmiştir.

Gerçek sevgiyi zaman ve mekân değişikliğini (ne yazdın buraya anlaşılıyor)....., gerçek sevgiye kibir gurur hırçınlıklarla zarar verilmemesi gerektiği Özlem ve Taylan'ın yaşadıklarıyla anlatılmaktadır.

KAHRAMANLAR

Özlem

Ana kahramanımız olan Özlem, annesi ve kız kardeşiyle yaşayan liseyi yeni bitirmiş üniversite sınavını kazanamamış genç bir kızdır. Babasının ölümünü ve fakirliği kabul etmeyen Özlem hayalperest bir gençtir.

Babasının ölümünden sonra annesinin dikiş dikerek geçimlerini sağlaması onu üzer ve evde sürekli çalışan dikiş makinesinin sesi onu rahatsız eder ve hırçınlaşır. Filmlerde ki gibi Mısır da zengin bir akrabasından miras kalmasını ve babasının bir denizci olup seyirden dönmediğini hayal eder.

Annesinin evi geçindirmek için gece gündüz alışıp çocuklarına özle zaman ayıramamasına kızan Özlem annesini suçlarken üniversite sınavlarını kazanamamasının sebeplerini ise dershaneye gidememeye bağlar.

Para sıkıntısında bıkan Özlem hem kardeşi hem kendi için önce bir işe girip üniversite sınavına hazırlanmayı kafasına koyar. Yaşadıklarından ders çıkarmayı öğrenen Özlem hırsla üniversite sınavına hazırlanıp hukuk fakültesini kazanarak başarıya parayla değil çalışmayla ulaşacağını gösterir. Hayallerini ve hedeflerini önemseyen kahraman sevdiği kişiyi affetmesini bilen ve sevginin her şeyde önemli olduğunu bilerek davranır.

Upuzun saçlarında dolayı Rapunzel benzetmesi yapılan Özlem aynaya baktığında en çok saçlarını beğenir ve kardeşinin söylemesine rağmen saçlarını kestirmeyi hiç düşünmez.

Özlem'in Annesi

Romanda ismi verilmemesine rağmen önemli yer tutan kahramanlardan biridir. Eşinin ölümünden sonra evin bütün yükünü üstlenen eşinden kalma diliş makinesiyle yıllardır dikiş dikerek çocuklarına bakan fedakar bir annedir. Hayatını çocuklarına adanmasına rağmen anne iyi bir evliliğin kurtuluş olacağını düşünüp Özlem'e baskı yapmasına rağmen Özlem'e göre yaşadıkları zorlukları çocuklarına yansıtmamaya çalışacak incelikte bir kadındır.

“ Annem dertlerini sorunlarını , bütün gün ayağını sarkıtıp durduğu için şişen bacaklarının sızısını yüzüne yansıtmayacak incelikte bir kadın.” (s.13)

Çiğdem

Özlem'in kız kardeşi Çiğdem babası bebekken öldüğü için hiç hatırlamamaktadır. Yedinci sınıfı okur ve annesinin kazandığı para yeterli gelmeyişinden yavaş yavaş ablası gibi dert yanmaya başlar. Çoğu kez ablası Özlem'in yanında olup onunla dertleşebilen Çiğdem erken doğduğu için yapıca zayıf ve ufak tefektir. Gençliğe adım atmaya başladığı için zaman zaman asi davranışlar sergiler.

Taylan

Romanda ki diğer ana kahramandır. Özlem'in karşısında ki bina da oturan Taylan ailesinin doktor olma baskısıyla üniversite sınavına hazırlanır. Bir yere kadar sabreden gencin en büyük hayali tiyatrocudur. Ailesinin kendi düşünce ve hayallerini önemsemeyişini ona baskı yapmalarından bıkar ve evi terk eder. Ailesinden bir süreliğine kaçsa da gerçek aşkı Özlem'i unutamaz. İlk günkü gibi sevdiği Özlem masal kahramanı Rapunzel kadar güzeldir.

Semiha Hanım ve Rasim Bey

Ana kahraman Taylan'ın annesi ve babasıdır. Oğullarının hiçbir düşünce ve hayalini önemsemeyip onu dinlemeden doktor olması için zorlayan baskıcı anne babadır. Tek çocukları olan Taylan'ın yerine düşünen karar veren onun sadece dersleriyle ilgilenen bireyler olan Semiha Hanım ve Rasim Bey çocuklarının saygınlığının tek çaresi doktor olmasından geçtiğini düşünür. Bir diktatör edasıyla Taylan'la konuşan Rasim Bey çabuk öfkelenen ve bunu karakteriyle Semiha Hanımı da korkutan biridir.

Oğlunun oyunculuk tutkusunun önüne geçemeyerek Taylan'ın evine geri dönmesiyle ona karşı daha yumuşak davranarak devirgen karakter yapısı göstermişlerdir.

Leyla Solmaz

Başarılı tanınmış bir tiyatrocunun Leyla SOLMAZ kahramana Taylan'ın gözünden tanıtılmıştır. Leyla SOLMAZ evinde işlerini kendi yapan, sahne hayatında farklı sıradan biri gibi yaşayan bir sanatçıdır. Öğrencisi sayılan Taylan'a ve Ercan'a abla gibi davranıp Taylan'ın evi terk ettiğinde evini açarak ona yardım eden okuduğu kitaplarla Taylan'ın dikkatini çeken biridir.

Ercan

Taylan'ın en yakın arkadaşı olan Ercan Taylan gibi ailesinden üniversite sınavına hazırlanması konusunda aşırı baskı görür. Ailesinin kendisini anlamadığını düşünen Ercan Taylan'ın yanına sık sık gelerek aynı dertten muzdarip arkadaşı ile dertleşirken Ercan'ın aşk acısı çekmeyi zayıflık görmesi Taylan'ın Özlem'i ona anlatamamasına sebep olur. Tiyatrocunun hayali olan Taylan'ı da Leyla SOLMAZ ile tanıştırır.

Gürsel Bey

Özlem'in iş başvurusunda bulunmak için gittiği bilgisayar fotokopi makineleri pazarlayan bir şirketin müdürüdür. Çalışanlarına nazik davranan Gürsel Bey içten ve sıcak karakterde biridir.

Tayfun

Özlem'in ciddi olarak yapmaya çalıştığı anketörlük işinde ki iş arkadaşlarından biridir. Kısa boylu ve esmer oluşu dışında fiziksel portresine dair hiçbir bilgi verilmeyen Tayfun her şeyi bilen tavırlar sergileyen kurnazlık yapmaya çalışıp gizli işler çevirerek para kazanmaya çalışan, insanlarla çabuk samimi olup

itici davranışlarda bulunan bir geçtir. Gelişmişliği basit şeylerde gören havalı bir karakterdir.

İlker

Özlem'in anketörlük yaptığı şirketteki iş arkadaşlarından biridir. Daha işe başlamadan kurnazlıklar yapmasıyla Özlem'i şaşırır.

Özlem'in anketörlük yaptığı şirketteki diğer anketör iş arkadaşlarından olan Şeyma alımlı ve güzel bir kızdır. Ekonomik sıkıntısı olmayan üniversite sınavına girmemiş ailesinden harçlık almamak, yeni insanlar tanımak için çalışan Tayfun ve İlker gibi basit düşünen bir gençtir.

Gülseren Hanım

Özlem'in anketörlükten sonra çalıştığı mağazanın sahibidir. Eşi ile olan kültür farklılığı ve hayatta bakış farklılığından dolayı kendini oyalamak için çalışan bir kadındır. Oğlu'nu baskı ile hukuk fakültesini okutarak eğitimini en üst seviyede tamamlamasının babası gibi yurt dışına gitmesini isteyen ve Özlem ile aralarında eğitim ve kültür farklılığı olacağından aralarında duygusal bir şey olmasına karşı çıkan bir annedir.

Erhan

Özlem ile Gülseren Hanım'ın mağazasında çalışan Özlem'den hoşlanıp onunla ileride evlenmek istediğini söyler. Üniversite okumanın gereksiz olduğunu kitap okuyarak kafayı yeneceğini söyleyen çok para getiren işin önemli olduğunu düşünen bir gençtir.

ÇEVRE

Romanda mekânlar kahramanların arkasına itilmiş ve betimlemelere pek yer verilmemiş. Kahramanların evleri çalıştığı yerler olmak üzere kapalı mekânlar yoğunluktadır. Annesi ve kardeşi Çiğdem ile yaşadıkları ev Özlem'e fakirliğini hissettiren dikiş makinesinin sesiyle dolu, annesinin sürekli dikiş makinesinde olup kızlarıyla ilgilenmediği bu yüzden Özlem'in sık sık gerilip isyan ettiği bir mekân olarak karşımıza çıkmaktadır.

Taylan'ın evi ise annesi ve babasının baskısıyla sürekli huzursuz ve mutsuz olduğu, kendini değersiz hissettiği bir süreliğine bile olsa kaçtığı bir kapalı mekândır. Babasını pişman etmek için evden kaçan Taylan Leyla Solmaz'a sığınır Leyla Hanımın evi Taylan'ın sığındığı ürkütücü sokaklarda kalmasını engelleyen ve 18 yıldır ilk defa kaldığı yabancı fakat güvenilir bir yerdir.

Anketörlük şirketi ve Gülseren Hanım'ın "Bundle" adlı mağazası Özlem'in hayatının ilk iş deneyimlerini yaşadığı ve çeşitli insanlar tanıdığı yerlerdir. Ailesine maddi anlamda yardımcı olmasını sağladığı iş yerleri Özlem'in keyifle gittiği yer iken orada tanıdığı insanların davranışları sıkıcı mekânlara dönüşmüştür.

Romanda geçen ve anlatım da kendini belli eden tek açık mekân alan Mavi Bahçe Özlem ve Taylan'ın günler sonra sevgilerini tazelemek için buluştukları yerdir. Yemyeşil çardak ve bankların bulunduğu bahçeye genç sevgili çiftlerin baş başa kalmak için gelirler. Sevgililerin burada el ele göz göze mutlu halde olmaları Taylan'ın çok hoşuna gider ve bu mekânda ki kişiler gibi olmayı ister.

DİL VE ANLATIM

Birinci kişi anlatımın kullanıldığı romanda olaylar ana kahramanlar Özlem ve Taylan'ın ağzından anlatılmıştır. İki kahramanın ağızlarından anlatılan romanda 16 bölüm bulunmaktadır.

Annesinin kullandığı dikiş makinesinin sesinin ana kahraman Özlem'deki yarattığı duygu düşüncelerden ve Özlem'in düşlerinden bahsedilerek romana giriş yapılmıştır.

Ana kahramanlar Özlem ve Taylan'ın konuşup dertleşebilecek onları anlayacak az kişi oldukları için kendi kendilerine sık sık konuşup hayal dünyalarına dalarlar. Anlatımda Özlem ve Taylan'ın hayallerine yer verilerek okuyucu belli noktalarda hayal dünyasının içine çekilmektedir.

Romanda kullanılan benzetmelere bakıldığında kahramanların yaşamlarında derin yer eden kişi, nesne ya da durumların kullanıldığı görülmektedir. Özlem'in dikiş makinesini canavara, babasının denizeciye, Taylan'ın kendini Abelard'a benzetmesi bunlardan başlıcalarıdır.

Romanda kullanılan benzetmeler:

"Bu tıkırtının hızından, arada bir kesilmesinden makinenin bazen yorulmuş gibi zorlanmasından, annemin yüzünün ne durumda olduğunu görmeden anlayabilirdim." (s.7)

"Özlem'in saçlarını kestirmeyelim, peri kızları gibi upuzun saçları olsun kızımın." (s.8-9)

"İsabel, ne güzel bir kazağın var canım! gibi boş sözler bile olsa, makinenin beynimde işleyen tıkırtılarından daha anlamlı olurdu; ama bütün bunlar için vakti yok annemin." (s.8)

“ Canavar gibi homurdanan dikiş makinesinin karşısında nasıl otururdu acaba?” (s.9)

“ Sanki bir denizciymiş gibi, bir gemi kaptanı gibi... Ölmüş olduğunu hiç getirmezdim aklıma. Uzun yolculuklara çıkan, yılda bir ya da iki kez evine uğrayan bir denizci gibi düşünürdüm onu.” (s.9)

“ Düşümü daha sürdürecektim, ama merdivendeki ayak sesini duyunca kapının önünde çakılmış gibi durmamı neye yorarlar kaygısıyla kapıyı açıp evimize girdim” (s.12)

“ Ben boğulacakmış gibi oluyorum, içimden çılgılık atmak geliyor, böylece o sesi bastırabilirmişim gibi... ama tuttum kendimi.” (s.12)

“ Çiğdem elini başına götürüp sanki yıldım düşüyormuş gibi sakındı.”(s.23)

“ Kendimi okuduğum romanlardaki, izlediğim filmlerdeki zavallı ablalar gibi düşünüyör, böyle düşündüğüm için de kendime kızıyordum.” (s.20)

“ İp ya... kendimi bir köpek gibi hissediyorum işte, ipin uzunluğu ne kadarsa o kadar özgürlüğüm var.” (s.28)

“ Oysa şimdi bir zindanda gibiyim.” (s.28)

“ Gizli planları olan ajanlar gibiydik.” (s.30)

“ Ama bu yazılar şiir gibi..” (s.32)

“ Sanki odada dinleme aygıtı varmış gibi sesimi iyice alçalttım.”(s.33)

“ Bir sırrı paylaşır gibi değil de iki suçlu gibiydik.”(s.35)

“ Salondakilerden kısa boylu esmer bir genç cin gibiydi, akıl veriyordu durmadan.” (s.39)

“ Tayfun birasından koca bir yudum alıp bizden çok büyükmüş gibi pozlar alıp konuşuyordu.”(s.43)

“ Sanki küçük bir çeteydik ve Tayfun da çetenin başı gibi görünüyordu.” (s.44)

“ Çocuk gibi mucize bekliyordum.” (s.48)

“ Şimdi sokakta karşılaşınca sanki düşlerimden haberi varmış gibi gülümsüyor, ben de utanıyör...” (s.48)

“ Eğer kalbimin çarpması, ellerimin titremesi, kendimi beğendirmeye çalışmam, onun yanında kendimi en yüksek dağlara hükmeden kartallar gibi duyumsamam aşksa..”(s.50)

“ Bugün bağlamamış saçlarını, omuzlarından aşağı şelâle gibi dökülüyor.” (s.52)

- “ Gözleri kızarmış, biraz da şişmiş gibi.”(s.55)
- “ Onun yanında güçsüz, zayıf bir çocuk gibiyim şimdi.”(s.52)
- “ Ben susup onun kıpırdayan ağzına, gözlerine, kanat çırpan güvercinler gibi hareket eden ellerine bakıyorum.”(s.52)
- “ Her an yüzüme bir tokat indirecek gibi bakıyordu.” (s.56)
- “ Tepeden tırnağa süzdü, o kadar ezici ve alaycı bakıyordu ki, kendimi pislik gibi hissettim.”(s.56)
- “ Sanki dünyanın en iğrenç suçumu işlemişim gibi yargılıyor babam beni.”(s.58)
- “ Kısa bir süre sonra on sekizime gireceğim; ama hâlâ çocukmuşum gibi davranıyorlar bana.”(s.60)
- “ İster istemez dershaneye dönecektim; ama içimdeki oyunculuk tutkusunu söndüremezlerdi ki, o bir ateş gibi içten içe yanacaktı.”(s.60)
- “ Taylan beni görünce yine domates gibi kızardı...”(s.63)
- “ Kitabı almak için ikimiz birden eğilince tıpkı televizyondaki şu koku reklamında oynayan kadınla erkek gibi olduk, gülüştük.”(s.63)
- “ Çiğdem yine de kapının önünde aç bir kedi gibi miyavladı durdu.” (s.63)
- “ Hepsi birer makineymiş gibi, robotmuş gibi hareket ediyorlar.” (s.71)
- “ Bütün bunlar bir rüya gibi.” (s.80)
- “ Onunla tanışmak benim için gerçekten büyük bir şans olmuştu. Işık saçan bir iyilik perisiydi.”(s.80)
- “ Gülüyorum annemin bu haline, sanki ben kuzuymuşum, herkes kurtmuş gibi düşünüyor.”(s.84)
- “ Oradaki müzik sana gürültü gibi gelecek.” (s.85)
- “ Bu akşam seni bir prensin keşfedeceğine eminim abla; çünkü masallardaki prensesler gibi oldun.”(s.89)
- “ Biraz ana kuzusu gibi...”(s.92)
- “ Yapay bir dünya yaratmışız da orada yaşamaya çalışıyormuşuz gibi.”(s.96)
- “ Sanki hiçbir oyunu izlememiş gibi soruyor.” (s.100)
- “ Sanki salon izleyiciyle hıncahınç doluymuş gibi heyecanlanmışım.”(s.100)
- “ Ben böyle papağan gibi şirkette bana öğretilen sözleri peş peşe sıralarken karşımdaki insanın halinin görmeye çalışıyorum tabii.” (s104)
- “ Sanki biz sevgili değilmışiz, sıradan bir arkadaşımıymışım gibi selam verdi.”(s.105)

“ Arkadaştık ona abla filan da demiyor, doğrudan adını söylüyor, arkadaşımıymış gibi.”(s.105)

“ Henüz doğru dürüst sevgili bile olmamışken, evliymişiz gibi konuşuyor.” (s.106)

“ Taylan olduğu yerde çakılmış gibi durup kızgın bir yüzle baktı bana.”(s.107)

“ Taylan’ a da bakın, büyümüş de öğretmen gibi, anne baba gibi konuşur olmuş.”(s.112)

“ Gerçekten yıkılmış görünüyordu, sayıklar gibi konuşmaya başladı.”(s.116)

“ Sanki çok aşağılık bir varlıkmişim, pislikmişim gibi bakıyordu; gözüyle dövüyor, gözüyle lanetliyordu.”(s.119)

“ Beni hiç tanıımıyormuş gibi konuşuyorsun.” (s.120)

“ Bana çocukmuşum gibi bağırma artık baba, yaşıma on sekiz...” (s.120)

“ Kafasında tasarladığı gibi bir adam.” (s.123)

“ Sessizce çıktım evden, bir hırsız gibi çıktım.”(s.123)

“ Artık yalnız bir kurt olarak yaşamaya karar verdim.”(s.124)

“ Az önce ilgili, sevgi dolu bakışları bu kez nefret ediyormuş gibiydi.”(s.125)

“ Babam da gelir, beş yaşındaki bir çocukmuşum gibi kulağımdan çeke çeke eve götürürdü.”(s.126)

“ Dükkânlara, evlere, parktaki ağaçlara vedalaşır gibi baktım.”(s.126)

“ İşte böyle çocuklar gibi düş kuruyorum.” (s.129)

“ Okulu aramıza bir set gibi çekiyorsun.”(s.132)

“ Evden kaçan çocuklar gibi oldum neredeyse.”(s.140)

“ Uyandığımda gece gördüğüm düşlerden dolayı uzun bir yolculuktan dönmüş gibi yorgundum yine.”(s.143)

“ Derken yerdekilerden uzun saçlı biri olarak -sonra onun Özlem olduğunu anlıyorum- saçlarını kanat gibi açarak havalanıyor, yanıma geliyor.”(s.144)

“ Zorla okuyormuş gibi konuştunuz.”(s.137)

“ Bizim Rapunzel bugün cadı gibi görünüyor.”(s.155)

“ Aramızda o kadar yaş farkı olmamasına karşın, sanki bambaşka kuşağın insanları gibiyiz.”(s.171)

“ İnsanın böyle kuşlar gibi sevişmesi çok güzel...”(s.175)

“ Saçlarını, Rapunzel’inkiler gibi upuzun saçlarını kokladım.”(s.176)

“ Bir yandan da sanki ayaklar altına almışım gibi duyumsuyordum.”(s.181)

“ Hemen çekildi pencereden, bana her zaman çirkin bir carılıyla açılıyormuş gibi gelen kapı otomatı, bu kez sanki dünyanın en güzel melodisi gibi geldi. Evimizin merdivenlerini çıkarken kendi gücünü keşfetmiş ve bunu kullanmış, dünyayı daha çok tanımış bir civciv gibiydim. Yine de yuvasını, annesini özlemiş bir civciv.”(s.182)

“ Küçük bir çocuk gibi kollarımı iki yana açıp ona doğru koştum.”(s.184)

“ Kollarımdan mengene gibi tutarak kendisinden uzaklaştırdı.”(s.184)

“ Babam, tıpkı çocukluğumda olduğu gibi sarılıyordu bana.”(s.184)

Romanda Fransız ilahiyatçısı Abelard ve manastır rahibesi Heloise arasında aşkı anlatan Abelard Heloise mektuplar edebi eserlerinin hatırlatılmasının yanı sıra eser hakkında bilgiye verilmiş ve anlatımda sık sık bu esere dair bilgiye ve eserden bölüme yer verilmiştir.

“ Biri, yani Abelard bir Fransız ilahiyatçısı, Heloise de manastırda rahibe. İkisinin arasındaki aşkı anlatıyor.” (s.31)

“ Birbirlerine yazdıkları mektuplar çok ünlüymüş, yazar da bu mektupları şiirleştirmiş.”(s.32)

“Yitirdiğimizden korktuğumuz zamanda,

yitirdik demektir sevgimizi.

Çünkü sevmek eylemi,

bir sevginin sahnede oynayışında,

şiir yazmakta, çiçek toplamakta,

içilen antlarda, edilen dualarda,

ya da verilen sözlerde değil,

sevgi bizim alabilme gücümüzdedir.” (s.32)

Anlatımda benzetmelerin yanı sıra deyimler ile ikilemelerle güçlendirilmektedir.

Romanda geçen deyimler:

“ Annem, dikiş makinesinden hoşlanmayışıma **anlam veremiyormuş.**” (s.8)

“ Bir gün terziliği bıraksam bile evin en çok **saygı duyulması** gereken eşyasıdır bu.” (s.10)

“ Tükenmez kalemle yazılmış yerleri de olurdu, hatta çok çirkin sözler, bazen küfürler olurdu kitap içlerinde, onları silmek için de annem **devreye girerdi.**” (s.10)

“ Ben boğulacakmış gibi oluyorum, içimden **çığlık atmak** geliyor, böylece o sesi bastırabilirmişim gibi... ama **tuttum kendimi.**” (s.15)

“ Para **sıkıntısı çekmeyen** insanların evinde dikiş makinesi olur mu? (S.13)

“ Çünkü paramız yoktu, çünkü üniversite sınavları dışında başka sorunlara da **kafa yormam** gerekiyordu.” (s.14)

“ **Canım çektiği** halde böyle yapardım; çünkü evde yiyemediği şeyleri burada gördüğü için bol bol yiyor, demelerimden çekinirdim.” (s.15)

“ Sorusunu yanıtlamadığımı, **düşüncelere daldığımı** gören annem bir daha sordu.” (s.17)

“ **Hayaller kurarak** kendimle **dalga geçmeye** başladım.” (s.20)

Güya **dalga geçmek** için **hayal kuruyordum**, ama birden duygularım karmakarışık oldu.” (s.20)

“ Ayrıca dolma kalem olmayan öğrencilere sıfır veren öğretmenlere de **ceza verirdim**.”(s.21)

Bazen saçlarımı kıskanır, ama bunu üstü kapalı **dile getirirdi**.” (s.22)

“ O da **karşılık verdi**.” (s.24)

“ Beni nasıl sıkıştırdığınızı, sınav sözcüğünden nefret ettiğimi, tıp fakültesini asla, asla kazanamayacağımı, aslında kazanmak istemediğimi, tiyatro aşkıyla **yanıp tutuştuğumu** ona anlatabilirdim hiç olmasa...”(s.29)

“ Artık eskisi gibi kara **sevda çekip yatağa düşen** var mı ?” (s.29)

“ Babamın **gözünden kaçmadı** tabii:” (s.27)

“ Sanki başka bir Taylan var da ondan **söz ediyorlarmış** gibi.” (s.28)

“ Babamın da annemin de düşünce okuyabilme yetenekleri olsa, **aklımdan geçenleri** anlasalar ve ipin ucunu birazcık gevşetseler.” (s.28)

“ Zamanımı **boşa harcıyormuşum**.”(s.31)

“ Babama sorarsan, bu oyun için saatlerce düşüneneğime matematik problemleri için **kafa yormalıymışım**.”(s.31)

“ Babamın talimatını **yerine getirmek** için mutfığa döndü.” (s.33)

“ Bana imrenerek bakan Ercan’ın yüzünün gittikçe kaygılı bir **hâl aldığını** görmek, içimdeki sıkıntıyı arttırdı.”(s.34)

“ Tercih formunda başka bir fakülteyi yazmama asla **razı olmuyorlar**.”(s.34)

“ Benimle doktor olduğum için değil, iyi bir doktor olduğum için **gurur duymalarımı** isterdim.” (s.34)

“ Ercan’la **göz göze geldik** bu söz üzerine.” (s.35)

“ Zor bir gün olacak diye **geçiyordu içimden**.” (s.38)

“ İnsanlara, su arıtma cihazı, albüm, tencere gibi şeyleri satmak için **diller dökmek** bana göre değil.” (s.38)

“ Salondakilerden kısa boylu esmer bir genç cin gibiydi, **akıl veriyordu** durmadan.” (s.39)

“ Bu zamanda iyi bir iş bulmak, **hava atmak** için önemli nedenler arasında.”(s.40)

“ Bir işim olursa annemin sık sık nişan, düğün **hayalleri kurmasına** da **fırsat vermemiş** olurdum.” (s.40)

“ Tabii canım, bazı ülkelerde uyuşturucu satışları bile sigara gibi **serbest bırakılmış**.”(s.42)

“ O da benim gibi üniversite sınavında başarılı olamayınca iş aramaya **karar vermiş**.” (s.43)

“ Tayfun her şeyi bilir havalarında **söze girdi** tabii.” (s.43)

“ Eğer böyle düşünürsek birbirimizin **gözünü oymak** için **fırsat kolluyoruz** demektir.”(s.45),

“ Bense biraz uzak durmak istiyordum onlardan, düşünceleri **hoşuma gitmemişti**.” (s.46)

“ Şöyle şöyle **dolaplar çevirdim** de şu kadar kazancım oldu diye övünemem ben, kimse övünmemeli.”(s.46)

“ Korktuğum **başıma geldi**.” (s.47)

“ Anlaşılan asıl **kıyamet** eve gidince **kopacaktı**.”(s.47)

“ Ertesi gün arkadaşlarım ne olduğunu sorarlar, yalnız arkadaşlarım değil, ana babaları da **sorguya çeker**.” (s.48)

“ Böylece her şey yıkılacak – okul, dersane, babam- ben de kimseye **hesap vermek** zorunda kalmayacaktım.” (s.48)

“ Ama kız, bütün çıkma tekliflerini **geri çeviriyordu**.”(s.50)

“ Ercan da boşu boşuna üzüntülü günler geçirmiş, derslerini **askıya almıştı** bu gecikme yüzünden .” (s.50)

“ Onun **içinden** neler **geçirdiğin**, öyle merak ediyorum ki...”(s.50)

“ Kulağa pek hoş gelmiyordu.” (s.51)

“ Özlem **içini çekti**.” (s.53)

“ Anlayıp anlamadığını bilmiyorum, belki de o sözleri bana cesaret vermek için söylemişti. Bende susarak onu **düş kırıklığına uğrattım**.”(s.53)

“ Birden **aklıma geldi**.”(s.54)

“ Hemen o akşam bir mektup yazmak istedim, ama babamla dersane yüzünden yapacağımız tartışma **pilimi bitirdi.**” (s.54)

“ Annemi karıştırma şimdi Semiha! Rahmetli öldü gitti, senin **dilinden kurtulamadı.**”(s.55)

“ Her halde sararmış olmalıyım, annemin **gözünden kaçmadı.**”(s.56)

“ Şu masayı devirmek, istediğim filmleri izlememi engellediklerinde şu televizyonu kırmak, ağzıma gelen her sözü **akıl süzgecinden** geçirmeden bağıra çağıra orta yere dökmek...” (s.57)

“ Bak oğlum, ben sinirlenmemeye çalışıyorum; sense üzerime üzerime gelip **damarıma basıyorsun.**”(s.58)

“ Bugün dershanede de okulda **yerin dibine geçtim,** anlıyor musun?” (s.58)

“ Gönülsüz yapacağım bir iş için **çaba göstermemi** nasıl beklerler benden?”(s.58)

“ Ama siz benden daha fazla **söz sahibi olmak** istiyorsunuz. Buna ben **karar vermeliyim.**” (s.59)

“ **Kafası karışmıştı** ve ben korkuyordum; çünkü karşımda kendisini aciz hissettiğinde **acısını** benden **çıkardı.**”(s.59)

“ Bana asla **fırsat vermeyecekler.**” (s.61)

“ Kendimle barıştım; annemle, kardeşimler daha sıcak, içten bir **ilişki kurmayı** başardım.”(s.62)

“ Bir gün günlüğünün başkalarının eline geçmesinden **ödü kopar.**” (s.66)

“ Beni işaretlerken görürse **dalga geçer** diye korkuyorum.” (s.67)

“ **Eline** büyük bir **koz geçirmişti** artık.” (s.67)

“ Sevinçten öyle zıplamışım ki havaya bir de **çığlık atmışım.**” (s.68)

“ İçim içime sığmıyor anne.” (s.69)

“ Beni sevgili olarak kabul ettiği için **pişmanlık duyabilir.**”(s.69)

“ Babama bu isteklerimi anlatsam her halde saatlerce **kendine gelemez.**” (s.70)

“ Bütün gün o mektup ve Özlem’in benim için neler düşündüğü **kafamı kurcaladı** durdu.”(s.70)

“ Üstelik doktorluğa **ilgi duymuyorum** ki...” (s.73)

“ Her türlü **zorluğa göğüs gerebilirim** Leyla abla.”(s.79)

“ İşte buna benzer yardımlar; dayanışmalar, **akıl vermeler** oluyordu aramızda.”(s.82)

“ Çünkü bizim şirket yalnızca kendi pazarlama elemanını **devreye sokmak** istiyor.”(s.82)

“ Ona bilmediğim hiçbir içeceği **tadına bakmak** için bile yudumlamayacağımı, verilen sigaraları içmeyeceğimi, sigaradan zaten hoşlanmadığımı, karanlık bir yerde erkekle baş başa kalmayacağımı, biraz alaylı biçimde söylüyorum.”(s.84)

“ Bizim tartışmamızı sessizce izleyen Çiğdem **söze girdi.**”(s.85)

“ İş başa düşmüştü.”(s.86)

“ Açığının yakalanması **hoşuna gitmemiştir.**”(s.88)

“ Çiğdem **dudak büktü.**”(s.89)

“ Çiğdem böylece kendine de **pay biçti.**”(s.90)

“ Para uğruna en yakınlarını bile **gözden çıkarabilirdi.**”(s.90)

“ Rasim amca hep onu suçlardı, sürekli **vicdan azabı duymasına** neden olurdu.”(s.94)

“ Terliyorum, saçlarım terli boynuma **tel tel** yapıyor.”(s.96)

“ Benim **kafam karışık**, dedi Funda. Aslında **kafamı karıştıran** da İlker, bana kalırsa aşk diye bir şey var.” (s.98)

“Madem onlar öyle... biz de öyle düşünür ve yaparsak sorun ortadan kalkar, kimse de aşk acısı yüzünden **yataklara düşmez.** Yalnızca hamile kalmamak için önlem alacaksan, eğer dikkatli olmazsan işte o zaman **yataklara düşebilirsiniz.**”(s.98)

“ Şimdi hepimizin **yolları ayrıldı.**”(s.103)

“ Kimi zaman kapıyı açtıktan sonra kızanlara **hak verdiğim** de oluyor.” (s.104)

“ Belli ki **kol kanat geriyor** Taylan’a.” (s.105)

“ Birden onun arkasındaki mağazanın vitrin camındaki duyuru **ilişti gözüme:**” (s.107)

“ Gülseren Hanım, bana biraz **tepeden bakarak** konuşuyordu.”(s.109)

“ Ben de annemin dikişiyle, o sesini hiç sevmediğim dikiş makinesiyle **gurur duydum** tabii.”(s.111)

“ Neden Türkçe bir **ad vermezler** ki ?” (s.111)

“ Tabii ben onun yeni tanıştığı oyuncularla, provalarıyla fazla ilgilenmeyince o da benim yeni işimle ilgilenmeyerek **intikam alıyordu.**” (s.112)

“ Yoo, insanın dürüstçe, **alın teri dökerek** yaptığı hiçbir işi küçümseme ben.”
(s.112)

“ İçimden böyle düşünsem de **kalbini kırmamak** için sustum.”(s.112)

“ En iyisi bizimkilerin bir an önce öğrenmesi, **kıyamet kopacaksa** bir an önce kopsun.” (s.113)

“ Anneler anlar, nasıl becerirler bilemem, ama yüzümüzdeki en küçük değişiklik, bazen bizim bile fark etmediğimiz bir küçük ayrıntı onların hemen **dikkatini çeker**.Belki onca yıl yüzümüze baktıkları, bebeklikten koskoca bir insan oluncaya dek **gözlerini** bizden **ayırmadıkları** içindir.”(s.114)

“ Nereye gitmişti annemin gülümsemesi, onu **düş kırıklığına uğratmışım**, ama ne yapabilirdim ki olmadı işte.” (s.114)

“ Sen bu oğlana çok **yüz veriyorsun**.”(s.115)

“ Elimden geleni yaptım sınavda.” (s.120)

“ **Aklını başına topla** Rasim deli deli konuşuyorsun.” (s.120)

“ Senin **gönlünde yatan** meslek benim **gönlümde yatmıyor** baba.”(s.122)

“ Ben babamın **sözünden** hiç **çıkımdım** diye.”(s.122)

“ Artık yalnız bir kurt olarak yaşamaya **karar verdim**.”(s.124)

“ Bize gidelim, bir süre düşünür, sonra **karar verirsin**.”(s.124)

“ Ben **yoldan çıkmış** değilim Özlem!” (s.125)

“ Çoktan beri **gönlümü** Leyla Solmaz’a **kaptırdığın** için ne desem boş.”
(s.125)

“ Üstelik bir de Leyle için **ileri geri konuşuyor**.”(s.126)

“ Şimdi herkes dedikodu yapar, **ağzını sıkı tut** demiştir Semiha teyze.”(s.128)

“ Artık takmayacağım kafama.”(s.128)

“ Annem benim üniversiteyi takıntı haline getirmeme hiç de **sıcak bakmıyor**.”(s.130)

“ Bazılarını yetiştiremem diye **geri çeviriyor**.”(s.130)

“ Anımsıyorum da edebiyat öğretmenimiz , dilin yozlaşmasından söz ederken, mağaza adlarına bakın, kolay kolay Türkçe **ad bulamazsınız**, demişti.”
(s.130)

“ Boşuna **dirsek çürütecekmişim**, onca kitabı okursam **kafayı yermişim**.”(s.131)

“ Bugüne dek **farkına varmamıştım**.”(s.132)

- “ **Keyfim kaçmıştı** doğrusu.”(s.133)
- “ En iyisi Erhan’ın benden bütünüyle **umut kesmesi** için bir şey yapmalı .”(s.133)
- “ Şu sıralar o kadar çok sınavları varmış ki, eğlenmeye **fırsat bulamıyormuş** çocukcağız.”(s.134)
- “ Biraz nazlanmak gerek, ben **üzerine düştükçe** kaçıyor sanki.”(s.134)
- “ Eninde sonunda evlenmeyecek miymişim, niçin **kestirip atıyormuşum?**” (s.136)
- “ Bir yıl daha **dişimi sıkmam** gerek.”(s.137)
- “ Saatlerdir **aklımdan çıkaramıyorum.**”(s.138)
- “ Aklıma gelen başıma gelmişti.” (s.139)
- “ Biraz dolaşıp **vakit öldürmek** için sokağa çıktım.”(s.140)
- “ Durakta beklerken ayaklarıma **dolanıp durdu.**”(s.141)
- “ Neler **geliyor aklına?**”(s.142)
- “ **Aklımdan geçenler** bir söyleyebilsem, burası kısa sürede batar her hâlde.”(s.146)
- “ Şey... affedersiniz, **aklıma** bir şey **geldi** de..”(s.146)
- “ Yakında benden **umudunu** bütünüyle **keser**, dedikoduyu da bırakır.”(s.146)
- “ Benimle yalnızca **gönül eğlendiriyor** olabilir mi?” (s.147)
- “ Yankı’yla evlenirsem, **sırtımı** ona **dayayıp** karşıma ne çıkarsa ona **razi olmak**, ondan hoşnut olmak, hatta ona **minnet duymak** zorunda kalmaz mıyım?” (s.149)
- “ Bütün dünya paragöz olmuşsa...ben de bundan **payıma düşeni aldım** mı?(s.149)
- “ Nasıl bir **tavır takınacağı**mi bilmeden gittim yanına.”(s.150)
- “ Düşünme **fırsatı bulmadan gönlünü kaptırdın** gibi geliyor bana. Buraya her gün gelmesi, her gelişinde çiçek getirmesi, hangi genç kızın **hoşuna gitmez** ki? Sanırım bu davranışı **ümit veriyor.**”(s.150)
- “ Bu **ümit vermektten** de öte bir şey.”(s.151)
- “ Anlaşılmıştı, oğluna **ayak bağı olacağımdan** korkuyordu.”(s.153)
- “ Yeniden işimin başına döndüm, **karar vermem** gerekiyordu.”(s.153)
- “ Erhan bankadan döndüğünde **kararımı vermiştim.**”(s.153)
- “ Bana ne zaman baksa, oğluna **ayak bağı olan** biri gibi düşünecektir.”(s.154)

“ Her işte bir hayır vardır Özlem; böylece **aklım başına geldi**, sınavlara çalışman gerektiği **dank etti kafana**, iyilik burada.”(s.155)

“ Çabalarımın hiçbir zaman **gurur duymadılar**.”(s.158)

“ Onun, benim başarımla **gurur duymasını** istiyorum.”(s.160)

“ Ercan bir kızın üzerine düşmeyi, aşk **acısı çekmeyi** hep zayıflık olarak görürdü çünkü ...”(s.160)

“ Karısı ve çocukları ile görüştüğünden ve ofisteki işlerini **gözden geçirdikten** sonra, yaklaşık iki ay sonra hep birlikte Florida’ya gidip babasını ziyaret etmeye **karar vermişlerdi**.”(s.162)

“ Bunlar babamın çocukluğu ve adamın annesiyle ilgili bölük pörçük şeylerdi, ama artık birbirlerini daha iyi tanımalarına **yol açmıştı**.”(s.163)

“ Adam şubat ayında babasını ziyaret etmeye **karar vermiş**...”(s.164)

“ Babamın ölümünü daha önceleri de **aklıma getirmiştim**. Üzülmek bir yana bunu düşlemek nedense **hoşuma gitmişti**.”(s.164)

“ İkimiz de zor günler geçirdik, ben ailemle **aramın açılmasına** neden oldum.”(s.166)

“ Bu çalışmaların sırasında **aklına geldim** mi, bilmiyorum. Şu an yaşadığın sevinçten dolayı **aklına hiç gelmiyor** olabilirim.”(s.166)

“ Senin benden **kuşku duyduğun** anlar olmuştu.”(s.166)

“Hayır, doğruyu yapıyorum, kendimi daha fazla **naza çekmenin** anlam ı yok.” (s.169)

“ Yalnızca benim yanımdayken **heyecan duyuyor**.”(s.169)

“ Onun **düş kırıklığına uğrayacağını** sanmakla yanıılmışım.”(s.170)

“ Hayatla ve kendisiyle çok iyi **dalga geçiyor**.”(s.171)

“ Olsun, **dudak bükse** de söylediğim söz onu düşündürecek ve doğruyu bulmasına yardımcı olacaktı.”(s.172)

“ Bunu onunla daha uzun uzun konuşmaya **karar vererek** buluşma için hazırlanmaya devam ettim.” (s.172)

“ Kendi **kararımı alabilmenin** yaşattığı bir coşkudur bu.”(s.173)

“ Bundan sonra onu üzmemek için **elimden geleni yapacağım**, hiçbir zaman kazanılmış bir sevgi olarak bakmayacağım ilişkimize.”(s.175)

“ Arada bir saatine **göz attığını** fark ettim.”(s.177)

“ Eğer beni başışlamaya **karar vermişse** babam, oyuna gelerek bunu belli edecektir.”(s.177)”

“ Özlem beni ikna etmek için **elinden geleni yapıyordu**.”(s.178)

“ Bana kalırsa baban seni evden kovduğu için pişmanlık duyuyor, ama **gururuna yedirip** bunu kimseye açıklayamıyor.”(s.178)

“Başka bir söz yüzünden ikimizin de **canı sıkılmasın**.”(s.178)

“ Özlem’in çimdiklemesiyle kendime geldim, **bozuntuya vermeden** toparlamaya çalıştım :”(s.179)

“ Babam ağzından düşürmezdi.”(s.179)

“ Gülen gözleriyle bizi **tepeden tırnağa süzdükten** sonra ekledi.”(s.180)

“ Belki örgütün içine girmiş olabileceğimi **aklına getirecek** babam.”(s.181)

“ Annem basamaklar yüzünden **soluk soluğa kalmıştı**, ama konuşmak da istiyordu bir yandan.”(s.183)

“ Yemekten sonra annem tulumba tatlısını tabaklara koyup servis yaptığında, babam koca bir **kahkaha patlattı**.”(s.185)

“ Özlem var ya... saçları çok uzun olduğu için arkadaşları Rapunzel **adını takmışlar**.”(s.186)

“ Tiyatro.. ve ben o alanda sınırlarımı bilerek, **sınırlarımı zorlayarak** en iyisini gerçekleştirmeye çalışacaktım.”(s.187)

Romanda geçen ikilemeler:

“ Ben bebekken o sesi **duyar duymaz** uyurmuşum.” (s.8)

“ Babamın ölümünden sonra **ister istemez** terziliğe başlamış annem.” (s.10)

“ İstedikleri gibi bir etek ya da elbise dikemeyeceğimi, giysinin kusurlu olacağını **bile bile** getirirlerdi.” (s.11)

“ Canım çektiği halde böyle yapardım; çünkü evde yiyemediği şeyleri burada gördüğü için **bol bol** yiyor, demelerimden çekinirdim.” (s.15)

“ **Koruyup kollayan** bir eşin olur,yuvan olur, toplumda değer artar.” (s.16)

“ **Sık sık** geçmişteki zor günleri anlatıp bugüne şükretmemizi öğütüyor muydu? (s.16)

“ Üst kattaki komşumuzun gazetesini isteyip ilanları işaretlediğimi, sonra onları **birer birer** dolaştığımı anlatmıyor muyum?” (s.17)

“ Benim öfkeyle **bağırıp çağırmam** kardeşimi de annemi de şaşırtmıştı.” (s.18)

“ Bir gün biri, **masum masum** içtiğim meyve suyuna uyuşturucu mu atacaktı yoksa?” (s.20)

“ Üstelik lavabonun **sık sık** tıkanmasının nedeni de yine bunlar.” (s.22)

- “ Çiğdem **sesli sesli** düş kurmaya başladı.” (s.23)
- “ Var tabî, ama onlar bana her fırsatta **uzun uzun** bakıp kızarmıyorlar.” (s.24)
- “ **Dinleye dinleye** ezberlediğim, bıktığım öğütler.”(s.30)
- “ Yerdeki **kalın kalın** test kitapçıklarına **sağa sola** saçılmış dersane testlerine baktı.”(s.31)
- “ **Sabah sabah** beni görünce şaşırmış olmalı.” (s.36)
- “Daktilyoyu kullanmayı da bilmiyorum; ama işe alınırsam kısa sürede **kendi kendime** öğrenirim sanırım.”(s.38)
- “ Paranın çoğu **hemen hemen** hiç ter dökmeyen şirket sahiplerine gidiyor.”(s.38)
- “ Sonunda **birer birer** içeriye çağrıldık.” (s.40)
- “ Benim gibi eskimiş, okunamaz hale gelmiş kitapla değil, yeni **pırl pırl** kitaplarla gidebilmeliydi okula.” (s.40)
- “ Bir işim olursa annemin **sık sık** nişan, düğün hayalleri kurmasına da fırsat vermemiş olurum.” (s.40)
- “ Daha yeni tanıştığım bir insanın hemen **senli benli** olması rahatsız etmişti beni.” (s.42)
- “ **Şöyle şöyle** dolaplar çevirdim de şu kadar kazancım oldu diye övünemem ben, kimse övünmemeli.”(s.46)
- “ Okuldan çıktığımda ayaklarım **geri geri** gidiyordu.” (s.48)
- “ Yeter ki onun **bağırıp çağırma**larını duymayayım.”(s.48)
- “ Eve gitmemi geciktirmek için **minik minik** adımlar atarken arkamdan birinin seslendiğini duydum. (s.48)
- “ **Kendi kendine** üzüldü, dersleri kötü gitmeye başladı.” (s.50)
- “ Ercan da **boşu boşuna** üzüntülü günler geçirmiş, derslerini askıya almıştı bu gecikme yüzünden .” (s.50)
- “ Belki çok söylense, **sık sık** söylense Âşık Taylan da efsanelerdeki gibi âşık olabilir.” (s.51)
- “ Kızların yanına böyle **sus pus** oturmak iyi değil, ama sanki ağzımı açarsam tuhaf bir ses çıkaracakmışım gibi hissediyorum kendimi.”(s.52)
- “ Merdivenleri **yavaş yavaş** çıktım.”(s.54)
- “ Bana **bağırıp çağırmasını**, hatta vurmasını önleyen duygu, annelik duygusu olmalı.” (s.54)

“ Sonra **yavaş yavaş** ortam yumuşar, kavga unutulur;ama bu kez **kolay kolay** unutulacağı benzemiyor.”(s.55)

“ Şu masayı devirmek, istediğim filmleri izlememi engellediklerinde şu televizyonu kırmak, ağzıma gelen her sözü akıl süzgecinden geçirmeden **bağıra çağıra** orta yere dökmek...” (s.57)

“ Bak oğlum, ben sinirlenmemeye çalışıyorum; sense **üzerime üzerime** gelip damarıma basıyorsun.”(s.58)

“ **İster istemez** dershaneye dönecektim; ama içimdeki oyunculuk tutkusunu söndüremezlerdi ki, o bir ateş gibi **içten içe** yanacaktı.”(s.60)

“ Çocukcağız **gece gündüz** çalışmak zorunda kalacak, yine de suflöre büyük iş düşecek gibi görünüyor.”(s.60)

“ Babam kitaplardan kafasını kaldırmamasın Taylan, diye anneme **sıkı sıkı** tembihliydi...”(s.61)

“ Sanırım ben çok değiştim, artık ayna karşısında saatlerce durup şu kaşlarım biraz daha ince olsaydı, göğüslerim biraz daha büyük olsaydı, belim kalın galiba diye **kendi kendime** dertler yaratmıyorum.” (s.62)

“ **Aşka meşke** takılma şu sıralar Taylancığım, yoksa aklına **ders mers** girmez, deyip sitemle bakabilir yüzüme.”(s.69)

“ **Sık sık** birlikte oluyorlar.”(s.69)

“ Kendisiyle **sık sık** buluşup gezmediğim, onu sinemaya bile davet edemediğim için Özlem benden soğumaz mı?” (s.69)

“ Onların zamanı ile şimdiki zamanı niçin **yan yana** koymaya çalışır anlamam ki...” (s.70)

“ **İster istemez** ben gittim.” (s.71)

“ Eğer dershaneyi bırakmasaydım, **gizli gizli** provaları sürdürebilirdim.”(s.78)

“ O hâlde, **sık sık** gel bizim tiyatroya.”(s.79)

“ **Hayır hayır** ,kesinlikle geçici bir heves değil bu.”(s.79)

“ Onunla istediğin yere gidersin, bunu ben de normal karşılarım; komşular da **imalı imalı** konuşmazlar.”(s.83)

“ Bak göreceksin o zaman daha rahat **gezip tozarsın**.”(s.84)

“ **Ciddi ciddi** giyinmeye başladı.”(s.84)

“ Ona bilmediğim hiçbir içeceği tadına bakmak için bile yudumlamayacağımı, verilen sigaraları içmeyeceğimi, sigaradan zaten

hoşlanmadığımı, karanlık bir yerde erkekle **baş başa** kalmayacağımı, biraz alaylı biçimde söylüyorum.”(s.84)

“ Herkesin giysisine **şaşkın şaşkın** bakacaksın.”(s.85)

“ Bu gece **bol bol** konuşma fırsatı buluruz.”(s.85)

“ Eve **döner dönmez** bir odama, bir banyoya koşturarak hazırlanmaya başladım.”(s.87)

“ Annem **mırın kırın** etse de örgüyü açtık, yeniden taradık.”(s.88)

“ Ben **allanıp pullanmadan** da güzelim.” (s.91)

“ Tayfun **şaşkın şaşkın** geldi arkamdan.”(s.92)

“ **Gece gece** süt aramayalım.”(s.92)

“ Tayfun’un davranışlarına bakıp benimle arasında bir ilişki var diye düşünürse, **ister istemez** Şeyma’ya yönelebilir.”(s.93)

“ **Kimse kimsenin** elini tutmuyor, beline sarılmıyor.” (s.96)

“ Taylan’la ben de öyleyiz, piste **el ele** çıkmıştık, ama sonra bıraktık ellerimizi ve **kendi kendimize** dans etmeye başladık.”(s.96)

“ Taylan **ters ters** baktı Tayfun’a.” (s.97)

“ Beni sevdiğini söyledi, **bağıra bağıra** hem de...”(s.100)

“ Ona Leyla Solmaz’dan söz ettim, belki de hataydı bu; çünkü kıskandı, **açık açık** kıskançlığını belli etti.”(s.100)

“ Ben böyle papağan gibi şirkette bana öğretilen sözleri **peş peşe** sıralarken karşımdaki insanın halinin görmeye çalışıyorum tabii.” (s104)

“ O gün yine karamsarlıkla, en son denediğim fotoğraf albümü pazarlamasıyla ilgili olan işimden ayrılmış **aylak aylak** dolaşırken Taylan’la karşılaştım.” (s.105)

“ **Yan yana** yürümeye başladık.” (s.105)

“ Seninle **gezip tozamadığım** için iyi bir sevgili olamadım sanırım.”(s.107)

“ Nereye gitti o **şakır şakır** anket yapan kız?” (s.108)

“ Hadi kızım Özlem, böyle **şapşal şapşal** durursan bir gömlek alıp çıkmak zorunda kalacaksın.”(s.108)

“ **Kapı kapı** şunu bunu satacağım diye az mı çektim.”(s.110)

“ Ben ne kadar pantolon giymek için tuttursam da o ısrarla, özellikle iş ararken **hanım hanımcık** görünmem gerektiği düşüncesiyle bu elbiseyi giymemi isterdi.”(s.111)

“ İşten **yorgun argın** gelip ders çalışabilecek misin?” (s.112)

- “ **Yan yana** yürümeye başladık.” (s.105)
- “ Seninle **gezip tozamadığım** için iyi bir sevgili olamadım sanırım.”(s.107)
- “ Nereye gitti o **şakır şakır** anket yapan kız?” (s.108)
- “ Hadi kızım Özlem, böyle **şapşal şapşal** durursan bir gömlek alıp çıkmak zorunda kalacaksın.”(s.108)
- “ **Kapı kapı** şunu bunu satacağım diye az mı çektim.”(s.110)
- “ Ben ne kadar pantolon giymek için tuttursam da o ısrarla, özellikle iş ararken **hanım hanımcık** görünmem gerektiği düşüncesiyle bu elbiseyi giymemi isterdi.”(s.111)
- “ İşten **yorgun argın** gelip ders çalışabilecek misin?” (s.112)
- “ **Sık sık** küsüp barışmalı.”(s.112)
- “ **Açık açık** söyle bakalım!” (s.115)
- “ Babam bana **bağırıp çağırıp** rahatlayacak, ya ben?” (s.117)
- “ Sunucunun sorusunu yarışmacı **kızara bozara** düşünüp yanıtlayamamıştı. Puan almadığını belirten gong çaldı, benim de gongum babamın **bağırıp çağırması** olmalı.” (s.117)
- “ Aklını başına topla Rasim **deli deli** konuşuyorsun.” (s.120)
- “ Deniz, bölümünü tanıdıkça günlerce hasta yatmış, **sık sık** kusmuştu.” (s.122)
- “ Ben de onların etkisinde kalıp **süklüm püklüm** eski yaşantıma dönmek zorunda kalacağım.”(s.125)
- “ Üstelik bir de Leyle için **ileri geri** konuşuyor.”(s.126)
- “ Babam da gelir, beş yaşındaki bir çocukmuşum gibi kulağımdan **çeke çeke** eve götürürdü.”(s.126)
- “ Evde kendi kazağını bile **doğru dürüst** katlayıp dolaba koymazdım.”(s.127)
- “ Bütün renkleri raflarda gördükleri halde, hepsini **tek tek** yerinden alıp açanlar, başka türlü mavisini yok muydu bunun, diye soranlar...” (s.128)
- “ **Prens mirens** değil, ama ne olurdu şöyle uzaktan zengin bir akrabamız olsaymış.”(s.129)
- “ Anneme sormuştum da **tuhaf tuhaf** bakmıştı yüzüme, sonra biraz alaylı.”(s.129)
- “ Anımsıyorum da edebiyat öğretmenimiz, dilin yozlaşmasından söz ederken, mağaza adlarına bakın, **kolay kolay** Türkçe ad bulamazsınız, demişti.” (s.130)

- “ İnsan ara verdikten sonra **kolay kolay** dönemez kitapların başına”(s.130)
- “ Tek yol var : konuşmak, bunu **açık açık** söylemek.”(s.133)
- “ Kızlarla da **gezip tozmaya** meraklı değilmiş.”(s.134)
- “ **Eninde sonunda** evlenmeyecek miymişim, niçin kestirip atıyormuşum?”
(s.136)
- “ Derken gözlerime bakarken **ağır ağır** konuştu.”(s.137)
- “ Yankı’yla aramızdaki konuşma uzadıkça Erhan bana **kötü kötü** bakmayı sürdürdü.””(s.137)
- “ Gel **pişi pişi**.”(s.141)
- “ Leyla kapıyı **açar açmaz** kedicik hemen onun ayaklarına sürtünmeye başladı.”(s.141)
- “ ...Ama annem benim **açık açık** söylememi bekliyor sanırım.” (s.148)
- “ İnsan **ister istemez** kendini beğendirmeye çalışıyor, doğal olamıyor.(s.148)
- “ **Zaman zaman** Taylan’la karşılaştırdığımda Yankı daha üstün gibi görünüyor gözüme.”(s.149)
- “ Bak Özlemciğim, seninle bir abla gibi her şeyi **açık açık** konuşuyorum. İleride o da babası gibi **sık sık** yurt dışına çıkma k zorunda kalacak, toplantılar yüzünden eve geç gelecek.”(s.153)
- “ Şimdi tek hedefim olmalı benim; çok çalışıp, **çok çok** çalışıp hukuk fakültesini kazanmak ya da başka bir fakülte...”(s.154)
- “ Çiğdem **apar topar** çıktı evden. Annemin yüzüne **uzun uzun** baktım”(s.156)
- “ **Allah Allah!** “(s.156)
- “ Ben bu kitabevinde yarım gün çalışıyorum, onun dışında **gece gündüz** prova yapıyoruz.”(s.160)
- “ Bunlar babamın çocukluğu ve adamın annesiyle ilgili **bölük pörçük** şeylerdi, ama artık birbirlerini daha iyi tanımalarına yol açmıştı.”(s.163)
- “ Bu olaydan sonra adam, babasını **sık sık** telefonla aradı.”(s.163)
- “ Yeniden bastım tuşlara, rakamları **tek tek** kontrol ederek.”(s.168)
- “ Annemin **özene bezene** diktığı, dantelalarla süslediği beyaz blüzu da giyince güzel ve şık görüldüğüme inandım.”(s.171)
- “ Bunu onunla daha **uzun uzun** konuşmaya karar vererek buluşma için hazırlanmaya devam ettim.” (s.172)

“ Okuldayken sınıfın penceresinden yan binanın çatısını gözlerdim **sık sık...**”(s.175)

“ Elleri ellerimde **kıpır kıpırdı.**”(s.176)

“ **Masum masum** gülümsedim.”(s.176)

“ **El ele** otobüse bindik.”(s.178)

“ Sonra, **yavaş yavaş** alıştıırırız insanları.”(s.178)

“ İnanamadı, **şaşkın şaşkın** baktı...”(s.182)

“ Annem basamaklar yüzünden **soluk soluğa** kalmıştı, ama konuşmak da istiyordu bir yandan.”(s183)

“ Bu sözleri, çocukken **sık sık** söylediği bu sözleri, ben büyümeye başladığımda da kullansaydı ona karşı daha sevecen olurum sanırım.”(s.185)

“ Yalnızca tabağından üzümüleri **birer birer** alıp benim tabağıma koydu.”(s.185)

“ Yaşam nasıl canlı **kıpır kıpır...**”(s.188)

Kahramanın oyunu gereği ezberlediği ve bir sabah daha önce bir karttan ezberlediği sözler anlatımın estetik yönünü güçlendirmiştir.

“ Sakatlığımı anımsatmak incelik değil,

Eli kesildikten sonra bir hokkabaza.

Gözleri çıkarıldıktan sonra da

Bir ressama Resimlerinin nice güzel olduğunu söylemek,

İncelik değil hiç.

Böylesine alay ediyorsun benimle,

İstemekle önderliğimi.

Seni böyle davranışınla,

Yolumu ne denli yitirmiş olduğumu,

Anımsatıyorsun bana.

Yaşamımın ortasında,

Karanlık bir ormanda yitmiş gibiyim.

Artık ne çevremi görececek gözlerim var

Ne de yolumu bulduracak ellerim...”(s.101)

“ Dağ tepesinde bir çam olamazsan

Vadide bir çalı ol.

Fakat oradaki en iyi küçük çalı sen olmalısın.

Çalı olamazsan bir ot parçası ol,

Bir yola neşe ver.
Misk çiçeği olamazsan saz ol.
Fakat, gölün içindeki en canlı saz sen olmalısın.
Dünyada hepimiz için bir şey var.
Yapacağımız iş size en yakın olan işidir.
Cadde olamazsan patika ol.
Güneş olamazsan yıldız ol.
Kazanmakla ya da yitirmekle ölçme kendini
Sen her neysen, onun en iyisi olmalısın.” (s.187)

KİTABIN ADI: KAÇAK KÖPEK BİBER

Resimleyen : Çınar Sertbarut

Kitap Türü : Roman

Basım Yeri : İzmir

Basım Yılı : 2013

Yayınevi : Tudem

Sayfa Sayısı : 99

ÖZET

Polis eğitim merkezinde eğitimini bitirmek üzere olan Biber annesi gibi polis köpeği olmak istemez. Verilen emirleri yerine getirmektense dışarıda özgürce yaşamak ister ve eğitim merkezinden kurtulmayı kafasına koyar. Pino'nun onu sevdiğini ve gitmemesini söylemesine rağmen Biber eğitim alanında ki tellerin altını kazarak kaçır gider. Bir gün bir gece yürüyerek şehre ulaşan Biber kurtuluş parkında dolaşırken belediyenin küpelediği kontrolünde olan sokak köpekleriyle tanışır. Onlarla kısa sürede arkadaş olan Biber onların dış görünüşleri yada karakterlerine göre İribaş, Suskun, Vızlak, Asi, Ateş, Kontes gibi isimler vermiştir. Kısa sürede parkta insanların içinde yaşamaya alışan Biber diğer arkadaşları gibi ne bulursa onu yemeye başlar. Bir gün parasız eğitim istemek için eylem yapan üniversite öğrencilerinin eylemi arasında kalan Biberin neşeli ve şımarık bir köpeğe benzettiği hareketli olan kıvırcık saçlı eylemci bir kız dikkatini çeker. Eylemcilere sıkılan gaz dağıldıktan sonra polisin bu kızı çekiştirip sürükleyerek polis aracına bindirmeye çalıştığını görünce polisi yaralamayacak kadar şekilde bileğini ısırıp kızın kaçmasını sağlar.

Ertesi gün eylem haberlerinde gazetelerde ve televizyon haberlerinde görüntülenen Biber'i tanıtan polis müdürü polis merkezinde ki polislere köpeğin bulunması emrini vermesiyle polisler Biber'i bulak için Kurtuluş Parkına giderler. Biber'i aramaya çalışan polisleri gören güvercin yemi satan Cemil amca çekirdekleri arkadaşının arabasını ödünç alarak Biber'i arabaya koyup eve götürür. Eşi Münevver Hanım komşusu Yıldız Hanım gelince Biber'i banyoya kapatır. Akşam Cemil amcanın oğlu Barış okuldan gelince köpeği tanır ve eyleme katılan arkadaşı Gül'ü arayıp onu kurtaran köpeği bulduğunu haber verir. Arkadaşlarını ikna eden Gül Barış'ın evine gelip Biber'i alır. Biber'i ve Gül'ü bırakmak için Barış da onlarla gider. Yıldız Hanım akşam karanlığında Barışla Gül'ün yanında köpekle olduğunu

görür. Biber yeni evine ve Gül'ün ev arkadaşı Pınar Biber alışmaya çalışırken Kurtuluş Parkında ki arkadaşları Suskun, Vızlak, Kontes, İribaş Biber'in nerede ne yaptığını tahmin etmeye çalışır. Bu arada eğitimli bir polis köpeğinin yetiştirilmesinin çok olduğundan Biber'i bulana iki bin lira ödül verileceğini bildiren duyuru hazırlatıp astırır. Duyuruyu gören Yıldız Hanım bu köpeği götürerek ödülü almayı kafayı koyar. Münevver Hanımların evinde bulduğu köpek tüyünden de bir şey elde edemeyince Yıldız Hanım üniversitenin kapısından Gül'ü yakalayınca Barışların komşusu olup kasaptan aldığı kemikleri köpeğe getirdiğini söyler. Dersi başlamak üzere olan Gül güvendiği Yıldız Hanım'a evinin adresini verince Yıldız Hanım doğru Gül'ün evine gidip hem köpeği görür hem kemikleri Pınar'a verir hem de evi öğrenmiş olur. Evde kimsenin olmadığı bir gün kartla evin kapısını açıp Biber'e ip bağlayarak onu götürür. Biber'in kokusunu alan Suskun Biber'e yardım ederek Yıldız Hanımı yere yıkarak kaçarlar. Birlikte Kurtuluş Parkı'ndaki arkadaşlarının yanına giderler Biber durumu anlatınca Ateş daha önce yaşadığı kuaförden yola çıkarak Biber'in tüylerini boyayarak insanlardan kurtulabileceğini söyler. Kuaför dükkânının önünde ki çöp kutularından topladığı boya tüplerinden tüyleri sarartacak olanı seçip bir kaptaki karıştırıp Biber'i boyar. Boyanın tüylerden çıkması için havuza giren Biber havanın soğukluğuyla iyice üşür. Siyah tüylerden kurtulmasına rağmen hasta olmaması için Gül'ün evine gider. Pınar'ın odasında ki elektrik sobasından çıkan yangını gören Biber ıslaklığın verdiği rahatlıkla Pınar'ın odasında dalıp Pınar'ı kapıya çeker ve onu yalayıp havlayarak uyandırır. Köpek sayesinde kurtulan Pınar'ın köpek korkusu gitmesinin yanı sıra Gül köpeği iyice inceleyince onu Biber olduğunu anlar. Yangından kurtulan Gül ve Pınar Biber'i de alıp Barış'lara gider. Gece yarısı araç sesiyle pencereden izleyip onları gören Yıldız Hanım hemen polisi arayıp aranan köpek hakkında ihbarda bulunur. Eve gelince sarı tüylü bir köpek gören polis asılsız ihbar olduğunu düşünüp geri gider. Ertesi gün Biber yaptığı kahramanlıkla gazetelerde yer alır. Gazeteleri imzalayan Gönüllü Gençler Ekibi bir arama kurtarma köpeğine yapacakları yardımlarda ihtiyaçları olacağı için ekip üyesi Ercan Gül'ü arayıp durumu anlatır. Gül de arama kurtarma işi olmadığı zamanlar köpeğin kendisinde kalma şartıyla Biber'i bu yardım sever ekibe vermeyi kabul eder. Dernekte ilk iş kaybolan beş aylık bebeği bulmak olan Biber polisin bulamadığı bebeğin eşyalarını koklayarak bulur. Dernekte il başarısını elde eden Biber Kurtuluş Parkına gezdirmeye, arkadaşlarının yanına götürür. Âşık olmasa

da Suskun'un arkadaşlığını seven Biber özgür ruhunun elbette bir gün âşık olacağını düşünerek gezmeye devam eder.

KONU

Özgürlüğüne düşkün eğitimli polis köpeğinin polis eğitim merkezinden kaçması ve kaçtıktan sonra yaşadıkları konu edilmektedir.

Özgür olmanın bir bedeli olduğu kadar güzelliklerini de genç okura heyecan dolu maceralarla iletilmektedir.

İLETİ

Romanın genelinde özgür ruhlu köpek Biber ile insanın bir şeyi gerçekten istiyorsa hiçbir şeyin ona engel olmayacağını azmettikten sonra istenilen şeye ulaşmanın imkânsız olmadığı iletisi verilmektedir.

Biber'in özgür olmak için eğitim merkezinden kaçmasıyla dışarıda yaşamasıyla dışarıda ki hayatın zorlu koşulları olduğu hayatta kalabilmek için dikkatli olunması gerektiği iletisi Biber'in karşılaştığı durumlarda daha net gösterilmektedir.

Biber'in parasız eğitim için eyleme katılan bir öğrenciyeye zor durumda, iken yardım etmesi ve hiç beklemedik anda güvercinin de onu kurtarması iyilik eden iyilik bulur sözünü örneklemektedir.

Yıldız Hanım'ın oyunların para hırsının insana neler yaptırdığını gösterirken Biber'in arkadaşı Ateş'in daha ince yaşadığı kuaförde gördüklerini Biber'in tüylerinde uygulamasıyla hiçbir bilginin bize zararı olmadığına ailesine beklemedik anlarda hayat kurtarabildiğini öğrenmenin hiçbir zaman boşuna olmadığını iletisi verilmektedir.

Biber'in sürekli güzel işler gerçekleştirip insanlara yardımcı olmasıyla özgür olmanın başkalarına yardım etmemizi engellemediğini yolumuza çıkan olumsuzlukları güzelliklere çevirebilmenin de elimizde olduğu anlaşılmaktadır.

KİŞİLER

Biber

Cinsi siyah Alman Kurdu olan Biber Bir yaşında eğitimli bir polis köpeğidir. Romanın da ana kahramanı olan Biber özgür ruhlu emir ve komut yerine getirmektense çayırda dolaşıp arkadaşlarıyla özgürce vakit geçirmeyi isteyen ve istediklerini kafasına koyup yapan bir köpektir.

Eylem de slogan atan kıvrıcık saçlı kızın haksız müdahaleye uğradığını kıvrıcık saçlı kız polisten kurtarmasıyla haklı ve haksız ayırt eden kimseye zarar

vermeyen zor durumdakilere yardım eden bir köpek olmasının yanı sıra bütün olumsuzlukların üstesinden gelmeyi bilen canını tehlikeye atabilecek kadarda cesurdur.

Biberin Arkadaşları

Biber'in polis eğitim merkezinden kaçmasıyla Kurtuluş Parkında tanıştığı sokak köpekleri. Arkadaşlarına dair ayrıntılı bilgi verilmemektedir ve ana kahraman Biber arkadaşlarının birbirinden ayırt edilecek belirgin özelliklerinden yola çıkarak onlara isim takar.

Pino

Biber'in eğitim merkezinde ona aşık olan narin yapılı duygusal bir arkadaşıdır.

İribaş

İri kafasıyla dikkat çeken bu köpek parkta köpeklerin en yaşlılarıdır ve Biber'in Ankara şehir merkezinde tanıştığı ilk köpektir.

Suskun

Pek konuşmayan çekingen davranan ufak tefek yapılı kız arkadaşıdır. Biber'i içten içe seven Suskun zor duruma düştüğünde Biber'e yardım eder.

Vızlak

Suskun'un erkek kardeşi Vızlak sürekli konuşup vızıldar.

Aslan

Taranmamış tıraşlanmamış yeleleri ile tam bir aslana benzeyen Çin aslanı cins olan Biber'in arkadaşıdır.

ASİ

Tanıştıklarında Biberle ilk sert konuşan köpek olduğu için Biber ona Asi adını takar.

Ateş

Uzun bacaklı uzun burunlu ateş renginde bir tazi kırmasıdır.

Kontes

Her tavırla diğerlerine ablalık yapan arkadaşına Biber, annesinin adını takar.

Gül

Ankara da üniversite okuyup haklarını savunmak için doğru ve dürüst bir şekilde eylem yapan Gül ana kahraman Biber'in polisin elinden kurtardığı kıvrıcık saçlı bir gen kızdır. Yaptığı iyiliği karşılıksız bırakmayarak Biber'i evine alır.

Çok sevdiği Biber'i - başkalarının kurtarmaya devam etmesi için-görmemeyi kabul edecek kadar da fedakâr bir gençtir.

Güvercinci Cemil Amca

Kurtuluş parkında ki güvercinleri besleyen onlar için yem satan Cemil Amca Biber'e sahip çıkarak onu arayan polislerden korur. Hayvanları seven ve koruyan Cemil amca hayvanlara evini açar.

Münevver Hanım

Cemil amca eşi Münevver Hanım eşinin Biber'i eve getirmesine karşı çıkmayarak ona bakmayı kabul etmiş hatta Biber'e zarar gelmesin kimsenin haberi olmasın diye komşusu Yıldız Hanım'dan bile saklayan eşi kadar yardım sever bir hanımdır.

Yıldız Hanım

Münevver Hanım komşusu Yıldız Hanım son derece merak ettiklerini öğrenmeyi kafaya koyan evde ki köpek tüyünü görebilecek kadar dikkatli biridir. Kasabın Yıldız Hanım'ın köpekler için kemik almasına şaşırılmamaya iyilik yapmakla pek meşgul olmayan bir sonucuna varılmaktadır. Paraya düşkün olan Yıldız Hanım sırf para ödülünü kazanmak için Gül'e ve Pınar'a yalan söyler; onlar evde yokken gizlice kapılarını açacak kadar insanların özel hayatına saygı göstermeyerek olumsuz davranışların romanın başından sonuna kadar sergileyerek durağan bir karakterdir.

Barış

Cemil amca ve Münevver Hanımın oğlu Barış Ankara da ki bir üniversitenin siyasal bilgiler Fakültesinde okur. Anne babası gibi Biber'e yardım eder ve eylemde koruduğu aynı okuldan olan Gül'ün evde saklanmasını sağlar.

Pınar

Gül'ün ev arkadaşıdır. Pınar çocukluğundan beri köpeklerden korkan biri olmasına rağmen arkadaşının sevinci karşısında dayanamayıp aynı evde yaşamayı kabul eden hoşgörülü bir karakterdir.

Ercan

Yusuf Hakan ve birkaç arkadaşıyla Gönüllü Gençler Ekibini kurmuştur. Bu ekiple kurtarılmaya yardıma muhtaç insan yada hayvan herkese yardım eden Ercan güzel ve faydalı işlere Biberle daha iyi sonuçlar elde edeceğini düşünen hassas iyilik sever yardım sever gençtir.

ÇEVRE

Romanda karşımıza çıkan ilk mekân polis köpeklerinin eğitildiği eğitim merkezidir. Ana kahraman Biber için özgürlüğünün kısıtlandığı bir an evvel kurtulmak istediği bu merkez eğitim alanı ve barınakların bulunduğu dikenli tellerle çevrili bir mekândır. Kahramanın buradan kaçmasıyla olaylar Ankara'nın merkezinde ki Kurtuluş Parkına cereyan etmektedir. Kurtuluş Parkı Biber'in yepyeni birçok arkadaşıyla tanıştığı özgürlüğünün tadını çıkarttığı ilk mekândır. Orada ki arkadaşları tanımak insanları izlemek yemek bulmak zor bile olsa onun için her yerden çok daha güzeldir.

Güvercinci Cemil amcanın Biber'i evine götürmesiyle saklanabilecek ona zarar gelmeyecek bir yere gittiğini anlar ki bu evden daha güvenli Gül'ün eviydi. Tanıyalı çok kısa süre olsa da onu koruyup kollayan Cemil amca ve üniversiteli genç Gül'ün evi Biber için güvenilir bir yuvadır. Gül'ün evi Ankara Cebeci de olduğunu Gül'ün "Uzakta oturmuyorum ki Cebeci'deyim zaten" sözünden anlaşılmaktadır.

DİL VE ANLATIM

Ana kahraman Biber'den bahsedilerek giriş yapılan romana üçüncü tekil kişi anlatım kullanılmıştır. Gayet sade bir dille yazılan bu roman da deyimler ve benzetmeler yerinde kullanılarak anlatıma açıklık kazandırılmaktadır.

Romanda geçen benzetmeler:

"Her haliyle diğerlerine annelik, ablalık ediyor gibiydi."(s.16)

"Çünkü adamdan çıkan ses, tıpkı bir robotun sesi gibi mekânikti." (s.18)

"Sen köpek eğitim merkezinden değil, felsefe kulübünden kaçmış gibisin."(s.20)

"Baksana şuna, polis köpeği gibi." dedi biri."(s.24)

"Çok neşeli, şımarık, yerinde duramayan bir köpek gibiydi."(s.26)

"Kulaklarını dikti, boyun tüylerini kabarttı, kuyruğunu bayrak gibi kaldırdı ve dörtnala atıldı kargaşanın ortasına."(s.27)

"Kıvırcık'ın saçını mengene gibi tutan adamın bileğine geçirdi dişlerini." (s.27)

"Suskun, bir kahramana bakar gibi hayranlıkla bakıyordu Biber'e."(s.29)

"Ama yılmayacaktı dedektif gibi peşine düşecekti bu işin."(s.60)

"Bir yıldız gibi gökyüzünden düşmüştüm yanına."(s.66)

"İnler gibi, ağlar gibi bir ses çıktı Suskun'dan."(s.66)

"Bütün genç köpekler gibi sabırsızdı."(s.67)

“ Ateş sevinçten dönüp durdu, kendi kuyruğunu yakalamaya çalışan yavru bir köpek gibiydi.”(s.73)

“ Olmayan pek çok şey, olmuş gibi yazılmıştı.”(s.88)

Romandan geçen deyimler:

“Atıl Biber!” dediklerinde **gözü bir şey görmezdi.**” (s. 5)

“Görüyordu öylelerini **burunları bir karış havada**, nereye bastığını bilmeden “yürüyenlerdi onlar.” (s. 6)

“Biraz kurabiye ve çokça eğitimle bu özgür ruhlu köpeği **yola getireceğinden** emindi.” (s. 7)

“Yağma yok, diye **geçiriyordu içinden**, gideceğim buralardan.” (s.7)

“Önceden **gözüne kestirdiği** bir yerdı burası.” (s. 8)

“Kendisiyle **alay etse de** beğeniyordu onu; güzel köpekti, farklı düşünüyordu, akıllıydı.” (s. 9)

“Beni **lafa tutma** da şurayı biraz genişletyim.” (s. 9)

“Ama görmezden, **duymazdan gelmişti** onun bu hallerini.” (s. 9)

“Aslında müzik değil, adamların eğleniyor olması **hoşuna gitmişti.**” (s.11)

“Böylece mangaldaki pizoladan ona da **pay düştü .**” (s.11)

“Onların kararını beklemeden **tabana kuvvet kaçı** bizimki.” (s.12)

“Bir an, keşke Pino da gelseydi benimle diye **aklından geçti** (s.12)

“Bu söz pek **hoşuna gitmedi .**” (s.13)

“Nasıl şart, küpeli **köpekler çetesi gibi bir şey** mi kurdunuz?(s.14)

“Marketlere yaklaşmak bizimkiler için süpürge sopası ve **azar yemek** anlamına geliyordu.” (s.17)

“Gerisin geri parka dönüp iyiliksever birkaç insanın **akıl edip** kendilerine getirecekleri kemikleri beklediler.” (s.17)

“Renkler ve zevkler tartışılmaz.” deyip **kestirip atmak** istedi ateş.” (s.20)

“Belki, ”dedi Kontes, ’âmâ sen yine de belkiye **bel bağlama.**”(s.22)

“Diğer polis yutmakta **zorluk çekti.**” (s.25)

“O zaman elleri **aklına geldi** Yıldız Hanım’ın.” (s.41)

“Yakında kokusu çıkar diye geçirdi içinden aklından ve bu kokuyu yakın takibe almayı da **aklının bir köşesine yazdı.**” (s.43)

“Gül, **allem etti kallem etti** köpeğe bakabileceğine inandırdı evdekileri (s.46)

“**İştahı kaçmıştı** gerisin geri döndü parka.” (s.48)

“Asi **söze karıştı .**” (s.48)

“Kontes, "Bence hepiniz boşuna **akıl yürütüyorsunuz**" (s.48)

“Telefon konuşmasından sonra bir şeyler olduğunu anlayan ve **gözlerini dikmiş** kendisine bakan köpeğin başını okşadı.” (s.53)

“Ama doğru köpek Cebeci’de bir öğrenci evinde **sıkıntıdan pathliyordu.**” (s.54)

“En iyisi Münevver Hanım’a uğrayıp **ağzını aramaktı.**” (s.55)

“Köpek hâlâ onlarda olabilirdi, bu nedenle banyoya ve diğer odalara da **göz atma** fırsatı kollayacaktı.” (s.55)

“Koridorda diğer odaların da aralık kapılarından içerilere **göz attı.**” (s.56)

“Yıldız Hanım, ağzı sıkı komşusundan **laf alamayacağını** anlamıştı (s.57)

“Kalan kek dilimlerini aceleyle ağzına attı, kahve fincanını **tepesine dikti.**” (s.57)

“Kendisine inanmayan o polise de **gününe gösterecekti.**” (s.60)

“**Dalgın dalgın** yürüyordu giriş kapısına.” (s.61)

“Böyle bir şey yapmış olsa yem satmaya devam etmezdi herhalde, en azından bir ay yem satmaz, **keyfine bakardı.**” (s.67)

“Kontes’in aklından geçirdiği “önemli olan aramaktır “ sözü onun daha **aklından geçti.**” (s.69)

“Asi her zamanki gibi **akıl almaz** bir çözüm önerdi.” (s.72)

“Biber’in nerede olabileceğine **kafa yoruyor.**” (s.79)

“Kendisine güvenilmemesi **canını o kadar sıkımişti ki** bir üşüme geldi Pınar’ın üzerine.” (s.79)

“Ama içini birden bir **kaygı kapladı.**” (s.80)

“İki arkadaş yeni görünümlü köpekleriyle **hasret giderirken** haberciler fotoğraf makineleriyle, mahalledeki insanlarda cep telefonuyla yangını ve hasarı belgeliyordu.” (s.83)

“Barış o zaman **işin rengini** anladı.” (s.87)

“Eğer bir daha boş yere polisi meşgul ederse **ceza yiyecekti**, haberi olsun! (s.87)

“Polis arabası sokaktan uzaklaşırken Yıldız Hanım ödül **umudu suya düşmüş** olarak **süklüm püklüm** evine döndü.” (s.87)

“Mekânîk sesi **odaya yayıldı.**” (s.88)

“Ona ilk günden **kucak açtı** hepsi.” (s.98)

Okuyucu kitlesine uygun olan kelimeler seçilerek akılcılık sağlanmasının yanında gereksiz kelimelerden uzak yer yer pekiştirmeler ve ikilemelerle duru bir anlatım kullanılmaktadır.

Romanda geçen ikilemeler:

“İnsanların kullandığı sözcükleri **tek tek** anlayamasa da vurgudan, tonlamadan **aşağı yukarı** ne anlama geldiğini seziyordu.” (s.5)

“**İri yarı** polisler onu “Pino,Pino!” diye çağırduğunda yerlere yatıyordu gülmekten.” (s. 8)

“Pino uzaklaşırken **dönüp dönüp** baktı Biber’e.” (s. 10)

“Acıkınca arabaların **vızır vızır** geçtiği karayoluna yönelmişti.” (s. 10)

“Onlar da vermişti **ufak tefek** şeyler.” (s.10)

“Pek konuşmayan **ufak tefek** kızın adını “Suskun” koydu.” (s.15)

“**Ufak tefek** bir şeyler çıktı oradan.” (s.17)

“Güvercin beslemek isteyenlere **bardak bardak** yem satıyordu.” (s.17)

“Boksörün köpeği kendine hiç yakışmayacak **ufak tefek** bir papillondu, yani kelebek cinsiydi(s.22)

“Dün de görmüştü kadınlar **torba torba** ekmek getirmiş kuşlar için ağaç altlarına, çimlere serpmişlerdi.” (s.23)

“Ne çok bağıırıyor, ne çok **hoplayıp zıplıyordu** öyle.” (s.26)

“Pek çok genç gözlerini, yüzlerini **ovuştura ovuştura** kaçırmaya başladı.” (s.26)

“Biber’in, kıvrıkcık kızın bileği dişlenen polisin **boy boy** resimleri...(s.30)

“ Biber’in fotoğraflarının altına “EYLEM GÜZELİ” yazmışlardı **koca koca harflerle.**” (s.30)

“ Kurtuluş Parkı **didik didik** edilecekti.” (s.32)

“Otoparklar, kapısı açık bodrum katları, çalı dipleri **tek tek** aranacaktı.” (s.32)

“Çekirdekçi **imalı imalı** başını salladı.” (s.34)

“Güvercinin de kalbi **gümbür gümbürdü.**” (s.35)

“Niyeyse para vermeden **çıt çıt** çıtlayarak çalılara doğru yürüdü iki polis.” (s.35)

“**Thlaya tıslaya** yokuş yukarı ittirdi arabayı.” (s.36)

“Seni banyoya koysam olur değil mi? Ama havlamak, tırmalamak yok, **uslu uslu** bekleyeceksin orda.” (s.40)

“Bunu **yapar yapmaz** da pişman oldu.” (s.42)

“Gül eve **girer girmez** salonun ortasında duran Biber’e sarıldı.” (s.45)

“Bu kız **bıdır bıdır** konuşuyor, durmadan başını okşuyordu.” (s.46)

“Yarı karanlık sokakta Gül’ün sağında **tin tin** yürüyordu Biber.” (s.48)

"Biz neyle koruyacaktık onu? Aşk böyle yapıyor işte seni, **saçma sapan** konuşuyorsun" (s.49)

“Yıldız Hanım **ters ters** baktı onlara (s.58)

“Biber kadının bir dolap çevirdiğini gözlerinin **fır fır** dönmesi, neden anlamıştı.”

“Caddeye çıkıncaya kadar sorun yoktu, ama arabaların **vızır vızır** geçtiği yolda kokular o kadar karışıktı ki ve hepsini bastıran bir egzoz kokusu.” (s.67)

“Başını **sağa sola** salladı.” (s.71)

“Biber, dili bir karış dışarıda, **soluk soluğa** anlattı.” (s.71).” (s.64)

“Her tarafı **yapış yapış** olmuştu bizimkinin.” (s.76)

“Pınar köpeği **görür görmez** sevinçle bağırdı.” (s.82)

“Beş dakika **geçti geçmedi** bir polis arabası durdu evin önünde.” (s.86)

“Biber, şimdilik güvercincide konuktu, ama evdeki onarım **biter bitmez** yanına almayı planlıyordu.” (s.91)

“Şimdi bu **karman çorman** koku kodlarını ayırıştırıp o süt kokusunu, bebek kokusunu bulmaya çalıştı.” (s.94)

“Birkaç gün sonra teşekkür için çağırıldılar bebeğin evine ve annenin gülen gözlerine gönül rahatlığı ile **doya doya** baktı bizimki.” (s.96-97)

“Kıvırcık, güvercinin o gün keyfinin yerinde olduğunu düşündü ve onu âşık olduğu kuşlarla **baş başa** bırakıp köpeklere doğru yürüdü.” (s.99)

Romanda geçen pekiştirmeler:

“ Ayaktaydı yüzü **kıpkırmızı** olmuştu.”(s.27)

“ Dün oğlu da eyleme katılanlar arasındaydı ve eve geldiğinde biber gazından yüzü gözü **kıpkırmızıydı**.”(s.33)

“ Şimdi onu karşısında **sapasağlam** görünce sevindi.”(s.45)

“ Aklına **hiç mi hiç** kötü bir şey gelmedi.”(s.62)

“ Eve girdiklerinde gözleri **kıpkırmızı** bir anne baba buldular karşılarında.”(s.93)

RESİM

Kapak resminde ana kahraman Biber'in resmi yer almasıyla okuyucunun dikkati çekilmekte ve kitapta ki siyah beyaz 18 resim ile okuyucunun hayal dünyası canlı tutulmaya çalışılmaktadır. Daha çok romanda kişileri içeren resimler bulunmaktadır

KİTABIN ADI: KİMSİN SEN

Resimleyen	: Zeynep ÖZATALAY
Kitabın Türü	: Roman
Basım Yeri	: İzmir
Basım Yılı	: 2011
Yayınevi	: Tudem
Sayfa Sayısı	: 126

ÖZET

Gençliğe adım atan Elif yeni kimlik arayışlarına girer ve kendini sorgulamaya başlar. Oyuncak bebeklerin yüzlerini çizer, saçlarını ve giysilerini keser ve kimse görmeden çöpe atar. Annesi Nilüfer Hanım bunu görünce telaşlanır ve içten içe neden böyle davrandığını düşünür. Bebeklerinden kurtulan Elif bebeklerine yaptığını kendi yüne yaparak okula gider. Elif okulda arkadaşlarının şakalarıyla uğraşırken çöpe attığı bebekleri farklı takılar yapmakla uğraşan sınıf arkadaşı Mert'in annesi İnci Hanım alır. Kızının son zamanlardaki hareketlerinden rahatsız olan Nilüfer Hanım Elifin okuduğu kitabı eşine kontrol ettirerek kızının durumunu anlamaya çalışır. Bir yandan İnci Hanım bodrum katında oluşturduğu çalışma odasına geçerek oyuncak bebeklerden takılarını yapmaya koyulur. Elif ise kuzeni Berna'nın köprüden düşüp hastanede olduğunu duyunca oyun oynadıkları ölüm defterinin son sayfasında ki ismini anımsar. Kızının kazasıyla şoka giren Elif'in teyzesi Hülya Hanım Elif'i Berna zanneder. Hülya Hanıma iyileşinceye kadar Elif ve Nilüfer Hanım yanında kalmaya karar verirler. Kendi zevkiyle hiç uyuşmayan kuzeninin odasına göz atmaktan sıkılan Elif bilgisayarı açar. Bilgisayarın mesaj programından gelen mesajla o kişinin Berna'nın sevgilisi olduğunu ve köprüden düşme olayında parmağı olduğunu anlar. Berna yoğun bakımda yaşam savaşı verirken Elif bu köprüden düşme olayını çözümlemek için Berna'nın ağzından Sem adlı çocukla internet üzerinden konuşur.

Bir yandan sınıf arkadaşı Mert annesinin bebeklerden yaptığı küpelerin internet sayfasında satışa sunulacak fotoğrafları için Elif'ten modellik yapmasını ister.

Arkadaşlarını Mert'in kendisinden hoşlandığını söyleyen Elif takılar için modellik yapıp fotoğraf çektirirken kafasında bir sürü sorular oluşur. Yine mesaj programından Berna'nın sevgilisiyle konuşarak Elif, Berna'nın sevgilisiyle konuşurken kızıp köprüden düştüğünü öğrense de sevgilisinin ittiğini düşünür. Kamerayı kendisi açmasa da Berna'nın sevgilisine açtıran Elif sınıf arkadaşı Semih olduğunu görür. Semih'in mesajlarda ki tehditlerinden korkan Elif durumu ailesine anlatır ve ailecek durumu savcılığa bildirirler. Bunun üzerine gözaltına alınan Semih sağlık kontrolü için götürüldüğü hastaneden kaçar ve Berna'nın yanına gizlice gelir.

Sivil polis onu Berna'nın odasında yakalar ve Semih cezaevine giderken Mert ile sevgilisinden Elif durumu ona da anlatır. Berna eve çıkartılır. Bir süredir konuşmayan Berna annesine de sürpriz yaparak iyileştiğini gösterir. Kendisini aldattığı için onu cezalandırmak için sessiz kalmak istese de köprüden düşmesinde bir suçu olmadığı için savcılığa ifadesini verip Semih'in okuluna ve evine dönmesini sağlar. Yeni hayatında sakinleşen Semih cezaevinde edindiği okum alışkanlığını devam ettirir.

KONU

Gençliğe adım atan ve kimlik arayışına giren Elif'in şüpheli kaza atlatan Berna'nın başından geçenleri aydınlığa kavuşması konu edinmiş.

Bu konu etrafında elif'e aşık olan Mert'in duyguları, köprüden düşen Berna'nın intikam isteği Semih'in duyguları bir kazada kesişir.

İLETİ

Roman bir ileti üzerinde durmak yerine birbirleriyle bağlantılı her olaydan bir mesaj vermiştir.

Gençliğe adım atan Elif ile okura bu dönemlerdeki ruhsal değişimin olası bir durum olduğunu, ona kahraman Elif gibi farklı davranışlarda bulunma isteğinin bu ruhsal değişimden kaynaklandığı iletisi verilmektedir.

Berna'nın köprüden düşme olayında ki gerçekler aydınlanmadan Semih'in suçlanması ile tahminler üzerinden kimseyi suçlama hakkına sahip olmadığımız gösterilmektedir.

Berna'nın kendisini aldattığını düşündüğü semih'ten intikam almak gerçekleri geç söylemesi ile insanlarla ilişkilerimizde bazı durumlarda sonuna kadar

haklı olsak bile karşı tarafın intikam almak için gerçekleri saklamanın son derece yanlış olan okura açıkça göreceği biçimde verilmektedir.

KAHRAMANLAR

Elif

Romanın baş kahramanı olan Elif gençliğe, ergenliğe adım atmaya çalışan kimlik arayışı içinde bir lise öğrencisidir.

Sınıftaki kız arkadaşlarını güzel bulan, kendi dış görünüşünü beğenmeyen ve bu durumdan rahatsız olup yüzünü boyayıp saçlarını bozarak kendince tepki veren bir karakter.

Kimlik arayışında olan Elif oyuncak bebeklerine zarar verecek kadar bir huzursuzluk içindedir. Karakter özellikleri en belirgin kahraman olan Elif için açık karakter denilebilir.

Nilüfer Hanım

Kızı Elif'in davranışlarından edindiği olan kişinin yanlış bir şeyler yapacağından korkan sorumlu bir annedir.

Kızının bebeklere zarar vermesinden şüphelenerek okuduğu kitaplarında kurcalayan ve kızının hareketleri konusunda eşinden yardım isteyen hassas birisidir. Elif'in gözünde 40 yaşlarında ev hanımı olan Nilüfer çocuğuna düşkün sağlığı için sağlıklı yemekler yapmaya uğraşan çocuğun döküntülerini toplayan ve bakımlı olmak isteyen bir kadındır.

Ercan Bey

Eşi Nilüfer Hanım kadar olmayan olaylara daha sakin bakan, kızı Elif'in davranışlarını normal karşılayan bir babadır. (Elif için) hiçbir davayı geri çevirmeyen 45 yaşında bir avukat olan Ercan Bey.

Mert

Elif'in sınıf arkadaşı ve Elif'ten hoşlanan ona yakınlaşmaya çalışan, annesinin çalışmalarına yardımcı olan bir gençtir.

Elif'le okul dışında görüşen ve onun sınıf arkadaşı Semih'ten kıskanır.

İnci Hanım

Mert'in annesi İnci Hanım oyuncak bebeklerden takıları satarak parasını kazanan, umudunu kaybetmeyen, azimle çalışan, kimsenin aklına gelmeyen materyallerden takılar oluşturan yaratıcı bir bayandır. Romanın başından sonuna kadar azmini kaybetmeyen İnci Hanım durağan bir karakter olarak çıkmakta okuyucunun karşısına.

Berna

Elif'in teyzesinin kızıdır. Klasik genç kız karakter özelliklerini taşıyan, pembe rengini, romantik aşkları anlatan romanları seven Berna klasik genç kız özelliklerini taşır.

Bu özellikleriyle elif ile zıt karakterlerde olan Berna sevgilisi Semih ile tartışma sonucu talihsiz bir kaza yaşar. Aldatıldığını düşünen Berna Semih'ten intikam almak için bir süre gerçeği saklayabilen biridir.

Hülya Hanım

Berna'nın annesi Hülya Hanım kızının kaza şokundan dolayı Elif'i kızı zanneder ve hayatta evlat sevgisinin ne denli önemli olduğunu gösterilmektedir.

Semih

Berna'nın erkek arkadaşı, Elif'in sınıf arkadaşıdır. Kız arkadaşı Berna'yı başka kızla aldattığı için tartışır ve tartışırken köprüden dengesini kaybedip düşen kız arkadaşının hastanelik olmasına sebep olur. Baştan hırcın davranışlarda bulunan kabadayı bir havası olan iri yarı bir gençtir.

Berna'yı köprüden ittiğine dair suçlamalarla cezaevine girmesiyle sakin, olgun ve kitap okuma alışkanlığı kazanmış bir genç olan Semih devingen karakterdir.

Murat Bey

Elif'lerin sınıfında psikoloji dersi öğretmeni Murat Bey öğrencilerine dersinde empati üzerine durarak sorunların en baştan engellenebileceği mesajını veren kişidir.

“ Eğer empati yeteneğimizi geliştirebilirsek toplumdaki pek çok sorunu da baştan engellemiş oluruz. Ama şu da var değil mi, kendinizi kimin yerine koyarsanız koyun siz yine de aynı kişisiniz, siz sizsiniz...” (s.17)

ÇEVRE

Romanda kahramanların yaşamlarını etkileyen kapalı mekânlar ön plandır. Bebeklerin çöpe atılmasıyla fark edilmesiyle romanda ilk bahsedilen mekân Elif'in evidir. Aynalara bakıp dış görünüşü değiştirdiği kimlik sorgulamalarını yaptığı yerdir Elif'in odası.

“ Odasının maviliğini özledi” cümlesinden odasının mavi tonlarında olduğu anlaşılır. Bu kapalı mekân kahramanında kendi içine kapanıp kendisini sorguladığı yerdir.

Diğer bir mekân ise Elif'in okulu ve sınıfı. Kendisine yaptığı değişimleri sergilediği yer olan sınıfı ve okulu. Elif'in kimlik arayışlarının getirdiği ruhsal

değişimle üzerinde yüzünde yaptığı tuhaf şeyleri okul ortamında sergilemesi arkadaşlarının dikkatini çeker.

Romanda en önemli mekânlardan biri de İnci Hanımın bodrum katıdır. Fiziksel betimlemesine yer verilmeyen bu yer takılar yaptığı çalışma odasıdır. Araç gereçlerinin bulunduğu ve takıların yaptığı bu yer İnci Hanımın iş yeri olarak gördüğü ve hayal ettiği işi bırakmayıp azimle peşinden gittiği onu hedefine ulaştırma yeridir.

Romanda fiziksel betimlemesi yapılan tek mekân Berna'nın odasıdır. Perdelerden örtüye her yerin pembe renkte olduğu klasik genç kız odasında yine klasik romanları bulunmakta ve bu görüntü ona kahraman Elif'i rahatsız etmektedir.

“ Bu odaya ne zaman girse rahatsız olurdu renklerden. Pembe yatak örtüsü, pembe pijama, pembe perdeler... Klasik olarak kızlara yakıştırılan bu tonlardan hiç hoşlanmazdı Elif. Odasının maviliğini özledi. Ama yapacak bir şey yoktu, Çinko'nun hatırı için orada birkaç hafta kalmaları gerekecekti.” (s.41)

Semih, Berna ve Elif'in karıştığı ana olay Berna'nın düştüğü Dikmen köprü ise romanda ki açık mekânlardan biri oluyor. Olayın başladığı, Berna'nın dengesini kaybedip düştüğü Semih'in onu itmekle suçlandığı yer Dikmen köprüsü.

Elif'in çözmeye çalıştığı Berna'nın düşme olayının kilit noktası olan Dikmen köprüsü romanda üzerinde durulan tek açık mekândır. Berna'nın erkek arkadaşı Semih ile tartışırken dengesini kaybedip düşmesi bütün gözler Semih'in üzerindedir. Köprüden düşme olayı okuru merak ettirir ve intihar, öldürmeye teşebbüs gibi ihtimalleri akla getirir.

Köprüden düşen Berna hastaneye kaldırılır. Gazi hastanesi 2, katında yoğun bakım ünitesinde tedavi görür. Gazi hastanesi ve Dikmen Köprülerinde olayların Ankara'da geçtiği anlaşılmaktadır.

Romanda ki en önemli mekândan biri Semih'in bir süre kaldığı cezaevidir. Cezaevi Semih'in hayatında büyük değişikliklere yol açmış ve çıktıktan sonra kendisinde olumlu bir değişim meydana gelmiştir. Kabadayı gibi dolaşıp hırçın davranışlı Semih cezaevinde özgürlüğünü kaybedince kendini kitaplara verir. Daha olgun sakin biri olarak çıkar ve kitap okuma alışkanlığı kazanır.

DİL VE ANLATIM

Romana ana kahramanın ruhsal durumunu yansıtacak olaylarla giriş yapılmıştır. Farklı olay ve kişiler zincir şeklinde ana kahramana Elif'te toplanmaktadır.

18 bölümden oluşan bu gençlik romanında ünlü şair Yahya Kemal Beyatlı'nın şiiriyle genç okurun duygularına seslenilmektedir.

Tanım cümleleri kullanılarak okura dikkati tanım yapılan kelimelere çekilmiştir.

“ Empati, ben olsaydım ne yapardım, diye düşünmek değil, bu insan böyle bir durumda nasıl davranır diye düşündürmektir.” (s.21)

“ Sana daha önce de söyledim ya anne, Japonların bu çizgisine manga denir.” (s.23)

Yazar genç okurun deyimler, söz kalıplarını günlük hayatta sık kullanılmasını sağlayacak şekilde romanda deyimler kullanmıştır.

Romanda kullanılan deyimler:

“ Soğuk bir **ter bastı** Nilüfer Hanım'ı.”(s.6)

“ Belki birlikte **akıl yürütülürse** daha mantıklı sonuçlar elde edebilirlerdi.”(s.6)

“ Koca bir **“off çekerek”** yataktan kalktı.(s.8)

“ Bebeklerin çok sayıda ve tamamen parçalanmamış olması **hoşuna gitti.**”(s.7)

“ Takılmalar, saklamalar, abartılı benzetmeler **gırla gitti.**”(s.10)

“ Suskunluğuyla bilinen Mert o sabah arkadaşlarını şaşırtmayı **aklına koymuş** gibiydi.”(s.11)

“ Sen ne **yere bakan yürek yakansın** öyle”, dedi Ebru.(sf.11)

“ Bu küçümseme de Semih'in **canını sıkıyordu.**”(s.11)

“ Sabahki şamata yeterince **heyecan yaratmıştı**, belki de daha fazlasına cesareti yoktu.”(s.12)

“ Seda'nın bukle bukle sarı saçlarına bakarak **iç geçirdi** yine.”(s.12)

“ Niçin bakıyor ki bu çocuk bana öyle? ” diye **geçirdi içinden.**”(s.12)

“ Yastığın altına sokuşturulmuş bir kitap **dikkatini çekti.**”(s.12)

“ Bu neden pahalı bile olsa **karşı çıkamazdı** kitap olmasına.”(s.13)

“ Burunları bir karış havada, sanki dünyayı onlar yaratmış gibi **caka satıyorlardı.**”(s.15)

“ Nilüfer Hanım, **ağız açık dinliyordu** eşini.”(s.15)

“ Nefret mi bilmiyorum, üzerinde **uzun boylu düşünmedim** aslında, yine de bize özgü tumbul oyuncak bebekleri onlardan üstün tutarım doğrusu.”(s.15)

“ Bu nedenle başka ne olabilir diye **kafa patlatmaya** başladı.”(s.16)

- “ O anda ders zili çaldığı için **uzun boylu düşünmedi.**”(s.16)
- “ **Fal baktıralım** istersen...”(s.17)
- “ Mert derin bir soluk aldı.”(s.18)
- “ Büyük bir alkış koptu.”(s.18)
- “ Vedat, **tuzak kurarız.**”(s.20)
- “ Öğretmen son bir umutla ona **söz verdi.**”(s.20)
- “ Elif önce yadırgadıysa da kendi beğendiği bir şeyin babası tarafından da beğenilmiş olması **hoşuna gitti.**”(s.23)
- “ Nilüfer Hanım yine ağzından kaçırmıştı.”(s.24)
- “ Yaşlandığımda asla çocukların, gençlerin gözüne böyle bir istekle bakmayacağım, diye **geçirdi içinden.**”(s.25)
- “ Babasının **yerine de koyamıyordu** kendini.”(s.25)
- “ **Dalga geçmiş** anlaşılan” diye düşündü Elif.”(s.28)
- “ Fazlaca hırpalanmışlar, ama yine de çok **işe yarayacaklar.**”(s.30)
- “ Aklında kendince muhteşem bir düşünce vardı ve oğlu **işe yaramayacağını** söylese de bu işten çok para kazanacağını umuyordu.”(s.31)
- “ Hadi giyin de hastaneye gidelim, ablan hiç iyi değil, haberi alınca bayılmış, **kendine gelememiş** hala.”(s.34)
- “ Bu saçma rol uzamamalı,” diye **geçirdi içinden** yine.(s.37)
- “ Küpenin sallanışı hoşuna gitti.”(s.39)
- “ Taklitçiler avuçlarını yalayacaktı.”(s.39)
- “ Bir yandan da **aklı evde bıraktığı** kedisindeydi.”(s.40)
- “ Kitaplığa göz attı.” (s.42)
- “ Can sıkıntısıyla odada dolaşıp sağa sola **göz atmaktan** sıkılınca bilgisayarını açtı.”(s.42)
- “ Çizme, ruj, giysi delisi bunlar,” diye **geçirdi içinden.**(s.43)
- “ Bu cümleler üzerine Elif’te **şafak attı.**”(s.44)
- “ Dudaklarına inanamıyordu.”(s.45)
- “ O halleriyle hiçbir **işe yaramamış** oldular.”(s.47)
- “ İnci Hanım’ın canı sıkıldı.”(s.50)
- “ İnci Hanım’ı başka bir **kaygı sardı** bu kez.”(s.50)
- “ Hızlıca çıktı merdivenleri, 3.kata geldiğinde nefes nefeseydi ama öğretmenden önce sınıfın kapısında olmaktan memnundu.”(s.53)

“ Arkasında oturan saç güzeli Seda'nın **dikkatinden kaçmayan** şey Elif'in başındaki toka oldu.”(s.53)

“ Bu sırada derin derin kazınmış grafiti harflerle yazılı bir ad **dikkatini çekti.**”(s.54)

“ Aklında kuşklar kalsa da üzerine gidemedi.”(s.55)

“ Sağı solu belli olmazdı bu çocuğun.”(s.55)

“ Demek **konuyu saptırmak** niyetindesiniz ?”(s.56)

“ Çocuk senin **gözüne girmeye** çalışıyor, fark etmedin mi?(s.59)

“ **Kır şeytanın bacağı**nı da bir sevgili edin, Mert iyi çocuktur.”(s.60)

“ Bunları duymak Elif'in **hoşuna gitmişti.**”(s.60)

“ Sınıfta sesi çıkmayanlar orda **kahraman kesiliyordu.**”(s.61)

“ Onu ürkütmeden, sabırla ağzından laf alacaktı.”(s.61)

“ Ola ki arkadaşlarda arasında bu **konu döner, dolaşır** kuşkulandığı kişinin **kulağına kadar gelebilirdi.**”(s.61)

“ Çocuk şimdi **çıkma mı teklif edecekti** acaba?”(s.62)

“ Ayrıca bir **sır da saklaman** gerekiyor ve az önce saydığım kızlar bu **sırrı saklayamaz.**”(s.63)

“ Eğer birileri aynısını hemen yapmaya başlasa aylardır üzerinde çalıştığı her şey **boşa gidebilirmiş.**”(s.63)

“ Elif onlara gidip gitmemekle **kararsız kaldı.**”(s.63)

“ Ama Mehmet onun da son zamanlarda **ilgisini çekiyordu** ve modellik yapmak kendisi için de ilginç bir deneyim olacaktı.”(s.63)

“ Ajans mı kurdun Mert?” diye **dalga geçecekti.**(s.64)

“ Sürpriz olsun, asla **aklına gelmeyecek** bir malzeme kullandı.”(s.65)

“ Söylemekte bir sakınca görmedi.”(s.68)

“ Ama aklım başımdan gitmişti.”(s.71)

“ Daha ortada **dile getirilmemiş** bir sevgi varken annesinin imalı sözlerini çekemezdi.”(s.75)

“ Odasına çıkıp annesinin işlerine bir **göz atmak** istedi.”(s.75)

“ Mert, annesinin açık kalan posta düşen iletileri işte o zaman gördü ve **çılgılığı bastı.**”(s.66)

“ Mert'in içi içini yiyordu.”(s.77)

“ Ne **hayaller kurmuştu**, satılan takılardan söz edecekti, sen model olduğun için satıldı diyecekti.”(s.77)

“ Odasında onunla konuşup, kedinin yumuşacık tüylerini okşadıkça rahatlayacaktı ve belki de ne yapması gerektiğine **karar verilecekti.**”(s.77)

“ Elif’te şafak attı.”(s.78)

“ İri yarı bir çocuktü, biraz da kabadayı bir **havası vardı.**”(s.78)

“ Birden **aklına geldi** ve yataktan fırlayıp yemek hazırlayan annesine koştü.”(s.79)

“ Dengesini kaybetti ve düştü.”(s.80)

“ Bana bak, sana **hesap vermek** zorunda değilim, tamam mı?”(s.80)

“ İşler daha fazla **çığırından çıkmadan** her şeyi babasına anlatması gerektiğini düşündü.”(s.81)

“ Akşam yemeğinden sonra anne babası çay içerken **Elif cesaretini toplayıp** karşılarna oturdu.”(s.82)

“ **Kulağında çalınanlardan** onun polis değil psikolog olduğunu anlamıştı, Semih.”(s.84)

“ Eee... belliydi onun böyle bir **belaya bulaşacağı**” dedi.(s.86)

“ Mert, bu cümleyi onun ağzından duyduğu için keyfi yerine geldi.”(s.88)

“ **Ağzı kulaklarında** masa tenisi oynamak için ısrar etti.”(s.88)

“ İstersen yenilirim sana” diye **şaklabanlılık yaptı.**(s.88)

“ Sinema olsun” diye **karşılık verdi.**(s.89)

“ **Hoşuna gidiyordu** arada bir güzel akıllıca sözler etmesi.”(s.90)

“ Onlardan kurtulma düşüncesi de **hoşuna gitmişti.**”(s.91)

“ Elif dalgasını geçti.”(s.91)

“ Berna’nın odasına serviste kimse yokken girmeliydi ve bunu temizlikçi rolü ile yapmak **akıllıca geldi gözüne.**”(s.98)

“ Yüreği ağzına geldi Semih’in.”(s.99)

“ Ortalık sakinleşinceye kadar okula gitmemesinin uygun olduğuna hep birlikte **karar verdiler.**”(s.100)

“ O şimdi **kendi paçasını kurtarmaya** çalışıyor.”(s.101)

“ Kaçarak **başına büyük dert aldı** bence.”(s.101)

“ Polis evden eli boş çıkıp giderken çocuk, bu kadar süre oyunsuz kalacak olmanın kaygısıyla kıvrınmaya başladı.”(s.104)

“ Bir yakınım, hangi odada, durumu nasıl diye sorarım diye **geçiriyordu içinden.**”(s.105)

“ İşini yapıyormuş gibi görünerek hastanın **başucuna kadar gitti.**”(s.105)

“ Bu sırada yaşlı kadın kendisinden beklenmeyen bir güçle **yatağından fırlayıp** Semih’in kollarını sıkıca kavradı ve sert bir sesle konuştu.”(s.106)

“ Aklımızda hiç soru işareti kalmazdı.”

“ Ooo, beni gölgede bırakacaksın deme.”(s.110)

“ Alt tarafı, sen bir **hayal kurdun** bende katkıda bulunayım dedim.”(s.111)

“ Bakıyorum kendimi yerin dibine geçirmem çok hoşuna gitti.”(s.111)

“ Semih’in mahkemesinden bir **sonuç alınamadı.**”(s.112)

“ Her ne kadar ortada kesin kanıt olmasa da ondan **kuşku duyduğunu dile getirdi.**”(s.112)

“ Çünkü **özgürlüğüne kavuşması** onun açıklamalarına bağlıydı.”(s.113)

“ Hemen hemen hepsi televizyon dizilerindeki mafya karakteriyle **özdeşlik kurmuştu.**(s.113)

“ Şamata yapmak için fırsat arıyorlardı.”(s.114)

“ Tabii canım, buraya staj yapmaya gelmiştin zaten,” dedi arkalarından biri **dalga geçerek.**(s.114)

“ Şu ana kadar tek sözcük çıkmadı ağzından.”(s.115)

“ Ama en önemli şey şu ki kızınız **ölümden döndü.**”(s.115)

“ Konuşma merkezi bir **yıkıma uğramış** olabilir.”(s.116)

“ Annesi ile eve döndüğünde Berna fazla **tepki göstermedi.**”(sf,.116)

“ Mert, sen de **ağzı sıkı** bir çocuğa benziyorsun, kimseye bir şey söylemek yok tamam mı?”(sf,.118)

“ Hayır teyze, Çinko ayağımı ısırda da, **boş bulunup bağırdım.**”(s.118)

“ **Üstüme gelme** Elif.”(s.119)

“ Ya tamam söyleyeceğim işin doğrusunu da, biraz daha **burnu sürtülsün** istiyorum, beni aldatmak neymiş görsün. (s.120)

“ Berna’nın sesi çırpıcının **sesine karıştı.**”(s.121)

“ Cezaevinde kalmış olmak çocuğu iyice **çığırından çıkarmış** mıydı?”(s.123)

“ Korkudan olmadı, Semih ne esti ne kükredi.”(s.123)

“ Delikanlının değiştiğini gören öğretmenler işi **yokuşa sürmediler.**”(s.123)

“ Onunla bu kadar ilgilenmen **hoşuma gitmedi.**”(s.124)

“ Dünyada **aklıma gelmezdi** böyle bir tasarım.”(s.124)

“ Yerinde olmak istediği ve asla olmak istemediği insanlar, **geldi gözünün önüne:** Semih/Berna/Seda ve daha pek çok kişi.”(s.125)

“ İşte **burun kıvırdığı** bir küpe sırada Seda'nın kulağında sallanıp duracaktı.”(s.125)

“ Ciddiye almadığı Türkçe öğretmeninin yabancı sözcük avcılığı bazen onun da **yakasına yapışacaktı.**”(s.125)

“ Böyle düşündü ve artık büyümek denen şeyin **sıkıntılarının sayısını çoğaltmak** değil, hayatı ve insanları olduğuna.”(s.126)

Kelimelerin anlamlarını pekiştirmelere yer verilse de ikileme ve benzetmeler yoğun şekilde kullanılmıştır.

Romanda geçen pekiştirmeler :

“ Giysiler yine yerde, yatak **darmadağımktı.**”(s.112)

“ Elif, teyzesinin **sapsarı** bir yüzle gözleri tavanda bıraktığını gördü.”(s.35)

“ Biliyorum zaten, benim kızım **çarçabuk** iyileşir diyordum, o **sapasağlam**, ona bir şey olmaz diyordum.” (s.36)

“ Yarın **sapasağlam** gelirim eve hiç merak etme çocuğum.” (s.37)

“ Seda var **sapsarı** saçlı.” (s.62)

“ Daha sorunun birini doğru dürüst yanıtlayamadan ikincisi geliyordu ve kafası **karmakarışık** çocuğun.” (s.84)

“ Semih'in gözaltına alındığı, okulda **çarçabuk** yayıldı. “(s.86)

“ Yüzü gözü **mosmor** ve şişmiş olsa da tanıdıktı Berna'yı.” (s.106)

Romanda geçen ikilemeler:

“ Bebeğin ince uzun parmakları, tırnaklarında ki canlı kırmızı ojeler kalbinin **hızlı hızlı** çarpmasına neden oldu.”(s.7)

” Elindeki alışveriş torbalarını çöp yığınının yanına bıraktı, sanki yorulmuşta dinlenmek için durmuş gibi yapıp, **sağa sola** baktı.”(s. 7)

“ Yüzünü yıkayıp havluyla kurularken gözlerini kaçırmaya çalıştığı aynadaki baktı ister **istememez.**”(s. 8)

“ Bu alanı kapatmak için **eğri büğrü** kâkül kesip anlına sürdü.”(s. 9)

“ Öyle ki biri gülerken diğeri **sus pus** durabiliyordu.”(s. 9)

“ Okul servisini beklediği her zaman ki köşeye insanların ona **tuhaf tuhaf** baktığını farkındaydı.”(s. 9)

“ Amcan, Ertuğrul Hoca beni **görür görmez** lavaboya yollar.”(s. 11)

“ Ben kendi yolumu bulana kadar biraz böyle **abidik gubidik** takılacağım işte.”(s. 11)

“ Seda'nın **bukle bukle** sarı saçlarına bakarak iç geçirdi yine.”(s. 11)

- “ Olağanüstü bir şeyler var mı diye **sağa sola** bakındı.”(s. 12)
- “ Giysiler yine yerde, yatak **darmadağınık**.”(s. 12)
- “ Saçları kesilmiş, kolu bacağı kırılmış,yüzleri **çirkin çirkin** boyanmış.”(s. 14)
- “ Bıçak ya da makas bilmiyorum, **delik deşik** etmiş bebekleri.”(s. 15)
- “ **Renkli renkli** kılık kıyafetler...”(s. 15)
- “ Bizimkilerin duygusu var ve **zırt pırt** elbise değiştirmek istemezler.”(s. 15)
- “ Nerden bileyim” dedi Elif, **gezip tozan** sensin.(s. 17)
- “ **Yürü yürü**... Öğretmen derse girmiştir bile” diye ittirdi arkadaşını Elif.(s. 17)
- “ Öğrencilerin koşturması, **itişip kakışmasıyla** havaya kalkan tozlar Elif ve Ebru sınıflarına yöneldiğinde aşağıya inmeye başladılar.”(s. 17)
- “ Ama şu da var değil mi, kendinizi kimin yerine koysanız siz yine de aynı kişisiniz, **siz sizsiniz**.”(s. 17)
- “ Elif, Mert’in öğle arasında kendisine **uzun uzun** ve dikkatler baktığını anımsadı.”(s. 18)
- “ **Peki peki**...” dedi Murat Bey.(s. 19)
- “ Yanıma gelsene, neden oradan **bağıra çağıra** konuşuyorsun ki?”(s.23)
- “ Onun **zaman zaman** odasını karıştırdığını farkındaydı ama anlamazlıktan geliyordu.”(s. 27)
- “ **Apar topar** 202 numaralı odayı aramaya başladılar.”(s. 35)
- “ Hepsine **tek tek** sarıldı.”(s. 35)
- “ Teyzesi **sıkı sıkı** tuttu Elif’in elini.”(s.36)
- “ Elif sinirlendi içten içe.”(s.36)
- “ Mert okul yolunu **tutar tutmaz** o da kahvaltı bulaşğını kaldırmış, heyecanla kutuların başına geçmişti.”(s.38)
- “ Kapı **açılır açılmaz** teyzesinin gri kedisi Çinko yerlerde yuvarlanmaya başladı.”(s.41)
- “ Üstelik de **romantik romantik** aşklar yaşıyorlardı.”(s.42)
- “ Can sıkıntısıyla dolaşıp **sağa sola** göz atmaktan sıkılınca bilgisayarını açtı.”(s.42)
- “ Biriken mesajlar **peş peşe** geliyordu.”(s.43)
- “ **Ivır zıvır** bir yığın şey vardı.”

“ Anne internette resimlerin dolaşması iyi olmaz diye **mırın kırın** etti Mert.”(s.48)

“ Nasıl iyi değil, **pırl pırl**görünüyor, renkler capcanlı.”(s.49)

“ Onun **bağırıp çağırıp** öfkesini dindirmesini bekledi.”(s.50)

“ **İster istemez** boyun eğdi Elif.”(s.53)

“ Anne internette resimlerinin dolaşması hiç iyi olmaz” diye **mırın kırın** etti Mert.

“ Nasıl iyi değil, **pırl pırl** görünüyor, renklerde capcanlı.”(s.49)

“ **İster istemez** boyun eğdi Elif, nasıl olsa aşağıda çıkartırdı bu süslü boncuklu tokayı.”(s.53)

“ **Sağa sola** günaydın deyip sırasına oturdu.”(s.53)

“ **Abuk subuk** konuşan kavgacının teki...”(s.59)

“ **Allah allah**, ne sırrıymış bu?”(s.63)

“ Bize gelirsen bunların **incik boncuk** olmadığını göreceksin.”(s.63)

“ Takı için aklıma her şey gelebilir, **abuk subuk** şeylerle takı yapan binlerce insan var.”(s.65)

“ Benim aklıma gelmezdi.”(s.66)

“ **Aklının ucundan bile geçmemişti** böyle bir şeyi boynuna, kulağına asmak.”(s.67)

“ **Sık sık** kalkıp “ Sem” adının açık olup olmadığına baktı.”(s.70)

“ Tam bu sırada kapı **tık tık** çalınmış, ama Elif’in karşısında arkadaşı Semih’i gördüğünden tüm duyu organları körelmişti.”(s.72)

“ Hazırladığı sayfalarda **sık sık** tıklıyor ve hayranlıklara bakıyordu resimlere ve sunuş yazısına.”(s.74)

“ İnci Hanım **duyar duymaz** çay kutusunu, çaydanlığı bir tarafa bırakıp salona bıraktı.”(s.75)

“ Mert başını eğdi, duyulur duyulmaz.”(s.76)

“ Cübbelerini savurarak **hızlı hızlı** yürüyen avukatlarla çarpıştılar.”(s.83)

“ **Sık sık** dışarı çıkıp çay alamaya gidiyor ve sanki o da Semih gibi bulunduğu yerden bir an önce kaçıp kurtulmayı düşünüyordu.”(s.85)

“ Hatta **sık sık** odadan çıkıp çay almaya gider ve sorgunun yarısını bile dinlememiş olan psikolog bile.”(s.85)

“ **Doğru dürüst** anlatamıyorsun, sonra da yanlış anladığımızı söylüyorsun.”(s.88)

“ Bahçeye açılan mutfak kapısını gördü ve kapıdaki **kasa kasa** sebzeleri de.”(s. 95)

“ **Hadi hadi** dolaşma buralarda güvenlikçiyi çağırırım.”(s. 95)

“ Adam **ters ters** baktıysa da kadınlardan daha yaşlı olanı hemen börekten irice bir parça koparıp gazeteye sardı ve uzattı.”(s. 96)

“ Kalbi **küt küt** atsa da kimse dönüp ona bakmadı.”(s. 99)

“ Yataktan **ses seda** gelmiyordu.”(s. 106)

“ Artık onları **sık sık** birlikte görmeye alışmıştı herkes.”(s. 108)

“ Arkasında gördüğünüz **ufak tefek** sünepe adam da onun asistanı...”(s. 111)

“ Mahkeme salonunda bulunan Elif ortamın ciddiyetinden ürkse de, Semih’in kendisine **tersters** baktığını görse de her şeyi olduğu gibi anlattı.”(s. 112)

“ **Saçma sapan** konuşmaları duymaz.”(s. 114)

“ Elif ne konuşacağını bilmeden bakıyordu **sağa sola**.”(s. 117)

“ Hülya Hanım,yatağın üzerinde **miskin miskin** yatan kediye baktı.”(s. 118)

“ Kedisini öyle iyi tanırdı ki bakısından, **kuyruk kulak** hareketinden anlardı yaramazlık yapıp yapmadığını.”(s. 119)

“ Gel biz çıkalım hadi,onlar **rahat rahat** konuşsunlar.”(s. 119)

“ Berna hiç tepki vermedi, yine eskisi gibi **boş boş** baktı annesine.”(s.119)

“ Kapı **kapanır kapanmaz** Elif saldırdı Berna’ya.”(s. 119)

“ Cezaevinde **ister istemez** edindiği okuma alışkanlığı okulda da yakasını bırakmadı.”(s. 123)

“ Gözleri **ışıl ışıl**,elleri ayakları **kıpır kıpırdı**.”(s.124)

“ Öğrenciler birer ikişer sınıfa girmeye başladığında bizimkiler de **gülerek şakalaşarak** ilk ders için sıranın üzerine defter ve kitaplarını çıkarıyordu.”(s.124)

Romanda geçen benzetmeler :

“ Onların da başına aynı şey gelmişti.” (sf.5)

“ Sanki bir şey almaya çalışıyordu da yetişemiyor gibiydi.” (s.6)

“ Elindeki alışveriş torbalarını çöp yığınının yanına bıraktı,sanki yorulmuş da dinlenmek için durmuş gibi yaptı,sağa sola baktı.” (s.6)

“ Sivilcesiz ve porselen gibi pürüzsüz bir ten aradı. “(s.8)

“ Yoksa sen, bir ben vardır ben de benden içeri, diyenlerden misin?” dedi ve kendi esprisine bastı kahkahayı.”(s.10)

“ Suskunluğuyla bilinen Mert o sabah arkadaşlarını şaşırtmayı aklına koymuş gibiydi.” (s.11)

- “ Bence felsefe falan değil bu, sanki makyaj malzemesi reklamı gibi...”
(s.11)
- “ Sanki kızı, içinden asla çıkamayacağı bir batağa saplanmış gibi kaygılandı.”
(s.13)
- “ Nilüfer Hanım eşi gibi rahat değildi.” (s.14)
- “ Burunları bir karış havada, sanki dünyayı onlar yaratmış gibi caka satıyorlardı. “(s.15)
- “ Öyle bir konuştun ki yapabilirsin gibi geldi bana.” (s.15)
- “ Arkadaşı Ebru da bu sırada ortaya çıkmış kendisine el sallıyordu.”
- “ Ne işim var aşıkların yanında, sap gibi.” (s.16)
- “ Semih, ceketini çıkarıp kollarını sıvadı, Vedat arka tarafta duran rulo haritalardan birini sopa gibi eline aldı.” (s.19)
- “ Murat Bey aldığı yanıtlardan hoşnut kalmamış gibiydi.” (s.20)
- “ Murat Hoca'nın sözü bittiğinde teneffüs zili de çaldı ve herkes kendisi gibi davranarak kapıya yöneldi. “(s.21)
- “ Semih, Mert'in yanından geçerken yanlışlıkla olmuş gibi omuz atmayı da ihmal etmedi.”(s.21)
- “ Bu olaydan sonra bir yetişkin gibi duyumsamıştı kendini. “(s.2)
- “ Korku filmlerindeki manyak katil kadınlara benziyorsun anne.” (s.29)
- “ Ölülere diriltmekle, dirileri öldürmek arasında pek fark yok gibi geliyor bana.” (s.30)
- “ Çantasını düşürür gibi bıraktı elinden. “(s.32)
- “ Sağır gibiydi, çevresinde kimse yokmuş gibi davranıyordu. “(s.32)
- “ Yığılır gibi koltuğa oturdu ve soru dolu gözlerle kendisine bakan eşine.”
(s.33)
- “ Neden Türkçe karşılığını bulup yazmazlar ki? diye geçirdi içinden ve geçen yılki Türkçe öğretmeni gibi düşündüğünün farkına vardı o an.” (s.35)
- “ Biraz böyle idare edeceğiz yeğenim, teyzen iyileşene kadar Berna'yımış gibi davran.” (s.37)
- “ Teyzesini severdi ama Berna gibi olmak, kendini onun yerine koymak aklına bile getiremeyeceği bir şeydi.” (s.37)
- “ Üstelik de kendini yeni bir kimlik arayışı içinde bulmuşken, bu nedenle bebeklerini bile parçalayıp atmışken, manken bebekler gibi olmak isteyen Berna'nın yerine geçmek katlanılır bir şey değildi. “(s.37)

“ Yine bu tarz romanlardaki kızların sevgi böceği gibi duruşu, Elif’te üzerlerine basıp ezme hissi uyandırıyor.” (s.42)

“ Makine yavaş açılıyordu, herhalde virüs, solucan gibi bir şeyler kapmış olacaktı.” (s.42)

“ Başım çatlayacak gibi ağrıyor.” (s.44)

“ Gittiği yere kadar Berna gibi yazışmak daha iyi ve tehlikesiz göründü gözüne.” (s.45)

“ Yüzüm görülecek gibi değil, her tarafım sargılar içinde.” (s.45)

“ Elif, böyle başlayan cümlelerin devamını biliyordu, dinliyormuş gibi görünüp internetteki Sem’in kim olduğunu düşünmeye başladı.” (s.48)

“ Ertuğrul Bey yoklamayı aldı ve her zamanki gibi, ‘Eveet...’ diyerek dersi başlattı.” (s.55)

“ Umduğu gibi de oldu ve zil sesiyle birlikte Ertuğrul Bey de sınıftan gülümseyerek çıktı.” (s.58)

“ Vedat, ona Sem gibi bir şey demişti de o da çok kızmıştı.” (s.60)

“ Pek çok Semih olabileceği gibi, Sem kısaltmasının da bu addan yapılmama olasılığı vardı.” (s.60)

“ Daha önce de görüp, dokunmuş, birlikte pek çok şey paylaşmış gibiydi onlarla.” (s.68)

“ Çocukluğundan bu yana bakışmış gibi tanıdık...” (s.68)

“ Annesi orada bir meyve, kek gibi şeyler getirip kızının ne yaptığını anlamaya çalışıyordu.” (s.70)

“ Alıcı bulacağınızı hiç sanmam” gibi heves kaçırıcı sözlerdi.” (s.75)

“ Bundan kaygı duyan ve ne olduğunu deli gibi merak edense Elif’ti.” (s.77)

“ Süpermen gibi uçup havada yakalayamazdım ya.” (s.80)

“ Ercan Bey ve Nilüfer Hanım kızlarını dinlerken sehpa unuttukları çayları buz gibi olmuştu, tıpkı odanın havasının birden soğuması gibi.” (s.82)

“ Kardeşi, Semih’e sanki onu ilk kez görüyormuş gibi bakıyordu.” (s.84)

“ O da Semih gibi bulunduğu yerden bir an önce kaçıp kurtulmayı düşünüyordu.” (s.85)

“ Gördüğün gibi varmış ama komada bir sevgili.” (s.87)

“ Sanki söylenenleri anlamıyormuş gibiydi.” (s.88)

“ Nilüfer Hanım bunu duymuş gibi kaygıyla sordu.” (s.89)

“ Mert arada bir yanlışlıkla olmuş gibi çarparak dokunuyordu Elif’in koluna, eline... “(s.90)

“ Bebeklerinden kurtulmak isteyen senin gibi başkaları da var demek ki.” dedi Mert. (s.91)

“ Mert yumruk yemiş gibi sarsıldı.” (s.91)

“ Semih, her gözaltına alınan kişiye yapıldığı gibi sağlık kontrolü için hastaneye götürülmüştü.” (s.94)

“ Kaçar gibi değil, normal adımlarla ilerledi ve kendisini bahçede buldu. “(s.94)

“ Tahmin ettiği gibi orada da binaya giriş vardı ama kapısında bekleyen iki güvenlik görevlisini atlata-bileceğini sanmıyordu.” (s.95)

“ İki eliyle kavrayıp kaldırdı, yük taşıyan biri gibi hastanenin arka tarafına doğru sakın adımlarla yürüdü.” (fs95)

“ Tahmin ettiği gibi orada da binaya giriş vardı. “(sf95)

“ Tek başına durmanın da dikkat çekeceğini düşünerek kalabalık bir köylü grubuna yaklaştı ve onlar gibi çam ağaçlarından birini sırtına dayayıp oturdu.” (s.96)

“ Kutudaki iki domatesten birini çıkarıp tozunu sildi ve elma gibi ısırarak yemeye başladı. “(s.96)

“ Bir saat kadar oturdu çam ağacının altında, hatta bir ara köylüleri taklit edip onlar gibi çimlerin üzerine uzandı.” (s.96)

“ Ama açlık insana onurunu bile yedireceğinden Semih de cesaretini topladı, “Sağlıklı düşünebilmek için bir şeyler yemeliyim.” diye geçirdi içinden. “(s.96)

“ Ölüm sessizliği gibi. “(s.100)

“ Evet orada cansız bir bebek gibi yatması çok kötü.” (s.109)

“ Onlar gibi yürümeye, onlar gibi konuşmaya çalışıyordu. “(s.113)

“ O haliyle kabullenip saksıda bir bitki gibi bakıp büyütmeyi göze almıştı.” (s.116)

“ Şimdi ise herkes gibiydi. “(s.116)

“ Ve sonra sanki bu evde kızı hiç yaşamamış gibi, görmeyen birine yol gösterir gibi, kolundan tutup odasına yöneldi.” (s.117)

“ Ben bir an boş buldum, arkamda parmaklık varmış gibi kenara çekildim ve o anda olan oldu. “(s.120)

“ Kulaklarına inanamıyordu Hülya Hanım, sanki açık balkan kapısından gelmişti ses, sanki sokakta bir kız seslenmiş de o da üstüne alınmış gibi hissetti.” (s.121)

“ Su mu istiyorsun kızım?” dedi hiçbir şey duymamış, hiçbir şey olmamış gibi. (s.121)

“ İnsan, iste gökkuşağındaki su damlacıkları gibi hareket ediyordu ve her hareketi başka bir rengin belirginleşmesine yol açıyordu. “(s.126)

“ Her okulda olduğu gibi Elif’le Mert’in okulunda da günler kimi zaman eğlenceli kimi zaman sıkıntılı geçip gitti. “(s.126)

Sade bir anlatımı olan romanda üçüncü tekil kişi anlatım yöntemi kullanılmıştır.

MİYASE SERTBARUT’UN ÇOCUK ROMANLARINA YÖNELİK BULGULARIN GENEL DEĞERLENDİRMESİ

Roman daha uzun ve karmaşık yapısı gereği çocukluğun son dönemlerinde gençliğe adım atan okurlara hitap eden bir türdür diyebiliriz. Yazar bilişsel gelişimlerine paralel olarak çocukluktan yetişkinliğe geçiş dönemindeki bireyin daha rahat algılayabileceği, zevklerine hitap edebilecek konular işlediği 9 roman kalem almıştır . Bireyin gerek kendi varlığını gerek yaşadığı dünyayı sorguladığı, evrensel içerikli konuların romanlarda ele alındığı görülmektedir.

Çevremizde yaşanan insani değerlere aykırı olayların, toplum içinde bulunduğu durumların ciddiyetin farkına varma gibi sorgu ve farkındalık içeren konular “Yılankale, Sisın Sakladıkları, Kapiland’ın Kobayları, Çöp Plaza, Kaçak Köpek Biber, Kapiland’ın Karanlık Yüzü” gençlik romanlarında farklı boyutlarda işlenmiştir.

Yazar, “Sisın sakladıkları, Gerçeklerle Büyüme Düşlerle Yürümek, Kapiland’ın Kobayları, Kapiland’ın Karanlık Yüzü” romanlarında sorunlara cevap arama, çatışmaları çözme ve çocukluktan gençliğe geçiş sürecinde yaşanan sorunları ele almıştır.

İçinde yaşadığımız çevredeki bilimsel, sosyal, ekonomik değişimlerin farkında olup insanlığa aykırı her harekete karşı çıkmamızın, bir kıvılcımın bile büyük sonuçlara neden olabileceği düşünceleri yoğun biçimde “ Sisın Sakladıkları, Kapiland’ın Kobayları, Kapiland’ın Karanlık Yüzü” ve “ Çöp Plaza” romanlarında

vurgulanırken özgürlüğün verdiği huzuru ve buna ulaşmak için harcanan çabanın her şeyden değerli olduğu “ Kaçak Köpek Biber”de iletilmiştir.

Romanlarda olayların ortaya çıkışı, kişilerin olaylara dâhil oluşu ve mekân değişikliği okuru zorlamayacak bir kurmaca içerisinde gerçekleşmektedir. Konuların, olayların, kişilerin ele alınışı bakımından incelendiğinde hayvan, serüven, gezi, yakın çevre romanları ve duygusal romanlarla karşılaşmaktayız.

“ Sisın Sakladıkları, Kapiland’ın Kobayları ve Kapiland’ın Karanlık Yüzü”nde maceracı ruhlu kahramanların serüvenine; “ Kimsin Sen, Gerçeklerle Büyüme Düşlerle Yürümek, Büyümenin Zamanı Geldi” de yoğun şekilde duygusal bir ruh hali içindeki kahramanların yaşadıklarına ; ”Yılankale”de bir harita peşine takılan kahramanın karşılaştıklarına; “ Çöp Plaza” da kahramanın yakın çevrede olup bitenlere duyarsız kalmayışı ve olup biten gizli işlere karışmasına tanık olmaktadır.

Yazar, gençlik dönemine geçmek üzere olan kahramanların öne çıkan ruhsal portreleriyle sorunlara çözüm bulmaları gibi yönlerine ağırlık vermiştir. “ Sisın Sakladıkları, Çöp Plaza, Büyümenin Zamanı Geldi, Kapiland’ın Kobayları, Kapiland’ın Karanlık Yüzü” ve “ Kaçak Köpek Biber” romanlarında genç kahramanlar yetişkin insanlardan daha olgun, bilinçli ve sorumluluk sahibi bireylerdir. Doğru olduğunu düşündüğü şeyin peşinden giden, sorunları çözünceye kadar uğraşan kararlı kişilerdir.

Romanlarda kişilerden sonra çevreye baktığımızda olayların geçtiği Ankara ve Adana olmak üzere iki şehrin yoğunluğu hissedilmektedir. Yazarın da röportaj da bahsettiği, gerçek hayatta zamanını geçirdiği yerleri romanlarında kullanması anlatımın gerçekçiliğini arttırmıştır. (Ek.2)

Romanlarda dikkat çeken bir taraf ise büyüyen kahramanın yakın çevreden kısa süre için bile olsa uzaklaşmasıdır. “ Sisın Sakladıkları, Yılankale, Büyümenin Zamanı Geldi, Kapiland’ın Karanlık Yüzü, Çöp Plaza, Kaçak Köpek Biber” de yaşanan yerden, şehirden ülkeden başka bir yere, şehre ve ülkeye gidiş ile farklı mekânların, çevrelerin kişiler üzerindeki etkisi gözler önüne serilmiştir.

Güncel sorunların, değişen dünyada karşılaşılan durumları her alanda, her yerde işlemeye çalışırken yazar, okura uygun bir dil kullanmıştır. Anlatımdaki yalınlığı korumuş, kısa cümlelerle eğlenceli bir anlatım oluşturmuştur. “ Kapiland’ın Kobayları” ve “ Kapiland’ın Karanlık Yüzü” romanlarında bilinen ülke, yazar isimlerinden ve günümüz dünyasının ünlü markalarından örtülü şekilde bahsedilmesi yapılan kelime oyunları ile okurun hafızası anlık harekete geçirilmiştir.

“ Kapitalizm” ve “ land” sözcüklerinin birleşimiyle oluşturulan “ Kapiland” ile mantıklı bir yeni kelime ve sembolik ülke ismi oluşturulması kitaba dair merakı arttırdığı söylenebilir. Ağır ifadelerden uzak deyim ve ikilemelerle hareketlendirilen anlatım romanın sürükleyiciliğini arttırmaktadır.

Anlatımı ve işlenen konular ile öne çıkan romanlarda görsel yönden sadece kapak resimleri kullanılmıştır. Kitapların isimleri ve içeriğini yansıtacak kapak resimleri dışında görsel öğeye yer verilmemesi olayların, kişilerin, çevrenin tamamen genç okurun hayal dünyasına bırakılmak istendiği söylenebilir.

BÖLÜM V

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç

Edebi hayatına radyo oyunları ile başlayan yazar Miyase Serbarut'un masal, öykü, roman, deneme olmak üzere basılmış otuz üç adet kitabı bulunmaktadır. Yazar öykülerini toplayıp yeniden yayınlarken zaman geçtikçe öykü kitaplarında ve romanlarında ufak değişiklik yaparak bazı kitaplarını farklı isimle okurla buluşturur. “ Çiğdem Der ki” öykü kitabını “ İkizler İz Peşinde”, “ Dedemin Sihirli Piposu” öykü kitabını “ Dedemin Sihirli Dükânı” adıyla, “ Gerçeklerle Büyüme Düşlerle Yürümek” gençlik romanı “ Sil Baştan Aşk”, “ Annemin Kokusu” romanı “ Büyümenin Zamanı Geldi” adıyla çocuk ve gençlik edebiyatında yeniden yerini almıştır. Yapılan çalışmada yedi masal, dokuz öykü kitabı ve dokuz gençlik romanı ile toplamda yirmi beş kitap incelenmiş ve aşağıda ifade edilen sonuçlar elde edilmiştir.

Masal ve öykülerle çocuklara, gençlik romanları ile genç okura seslenen yazar eserlerin konusuyla, iletileriyle, olayları kurgulamasıyla, üslubuyla, sürükleyici anlatımıyla okurun okuma hevesini artırma ve okuma eylemini alışkanlığa dönüştürmede büyük katkılar sağlayacağı umulmaktadır.

İncelenen eserlerde sevgi, yardımlaşma, hayaller, dürüstlük, bilinçli olma, konuları sıklıkla işlenirken iletiler kahramanların yaşadıklarıyla okura hissettirilmiş, okur empati kurarak iletiye ulaşması sağlanmaya çalışılmıştır.

Masal, öykü ve romanlarda kişiler toplumsal kurallara uyan, mantığıyla davranan, yaşadıklarından ders çıkaran, çevresindekilere örnek olacak davranışlar sergileyen, hoşgörü sahibi, doğaya karşı sevgi dolu, yardımsever, yaşadığı çevrede olup bitenin farkında olan, haksızlığa karşı çıkan bireylerdir. Bu kişilerin fiziki özellikleri yerine davranışlarıyla ve düşünceleriyle ön planda olmasının okurun hayata bakış açısını etkileyeceği düşünülmektedir.

İncelenen öykülerin ve romanların yanı sıra masalarda da gerçek hayattaki mekânlar kullanılmış, okurun olayları ve çevreyi kendi hayatıyla özdeşleştirmesi sağlanmıştır. Yazarın gerek çocukluğunun geçtiği Adana'yı, Çukurova bölgesini gerek yetişkinliğinde yaşamına devam ettiği şehir Ankara'yı eserlerinde kullanması

mekânların gerçekçiliği konusunda anlatımın inandırıcılığını arttırmıştır. Eserler, içeriği yansıtmada yardımcı bir öge olan resimler yönünden incelediğinde masal ve öykülerde sade ve açık olmasının yanı sıra konuyu ve olayları eğlenceli şekilde yansıttığı görülmektedir. Resimler okurun yaşına uygun, ilgilerini çekecek şekilde olup, konuyla bağlantılı, sayfayı süsleyen, anlatılanları yansıtan somut öğeler olmuştur.

İncelenen eserlerde deyimlerle ve ikilemelerle zenginleşmiş bir anlatım karşımıza çıkmaktadır. Abartıya kaçılmadan da benzetmelerden yararlanılmıştır. Çocuk masalları ve öyküleri, gençlik romanlarındaki deyimler, seçilen sözcükler hitap ettiği okurun yaşına ve zihin gelişimine uygun olup, anlatımda yoğun mecazlardan ve örtülü anlamlardan kaçınılmıştır. Gösterişten ve süsten uzak anlatım metinleri daha anlaşılır kılmıştır. Öyküler aracılığıyla anadilin güzellikleri ve zenginliklerinin fark ettirilmesinin, okurun anadiline olan duyarlılığını arttıracığı düşünülmektedir.

Araştırmada ele alınan eserler, incelenen öğeler bakımından çocuk edebiyatı kapsamında nitelikli bulunmuştur. Eserlerin bir bütün olarak okurun okuma, yazma, konuşma becerilerinin gelişmesine, okuma alışkanlığı edinmesine yardımcı olacağı; çalışmanın da çocuk edebiyatı ürünlerinin temel öğeleri bakımından çocuk edebiyatı kapsamında uygunluğunu incelemek amacıyla yapılacak çalışmalara, eğitim- öğretim materyali olarak kullanılması düşünülen Miyase Sertbarut'un çocuk kitaplarının sahip olduğu özellikler hakkında bilgi verme konusunda yardımcı olacağı kanısına varılmıştır.

5.2. Öneriler

Yapılan incelemeler sonucu çocuk edebiyatı alanında eserler verilirken dikkat edilmesi gereken hususlar konusunda verebileceğimiz öneriler şunlardır:

Çocuğun kitapla iletişimi ilk olarak ailede başladığı düşünüldüğünde ilk önerilerin aileye yönelik olması gerekmektedir. Aile, çocuğu yaşına ilgi ve isteklerine göre kitaplarla tanıştırmalı ve düzenli kitap okuma isteği uyandıracak ortam ve materyali sağlamalıdır. Kitap seçerken çocuk kitapları hakkında araştırmalar yapmalı ya da öğretmenlerden yardım istemelidirler. Çocuğu hayata hazırlayacak ilk toplumsal birlik olan aile, hayat boyu çocuğa bir şeyler katacak kitaplar seçerken konusu, iletisi, olayları, kahramanları, çevreleri, dil ve anlatımı ile

çocuk edebiyatı kapsamında nitelikli eserler veren, eserlerinde güncelliğini ve evrenselliğini koruyan Miyase Sertbarut'un çocuk kitaplarını çocuklarıyla rahatlıkla buluşturabilirler.

Aile ortamından sonra eğitimlerinin ve hayata hazırlanma çalışmalarının devam ettiği ve çocukların kitaplarla en çok vakit geçirdiği yer okullar olduğu için çocukların okuma alışkanlığı edinme sürecinde önemli işleve sahiptir. Okullarda çocuklar için okuma saatleri oluşturulmalı, zümreler arası işbirliği içinde nitelikli çocuk kitapları seçilmeli, gerek sınıf kitaplıklarında gerek okul kütüphanelerinde öğrenciler nitelikli çocuk kitaplarıyla tanıştırılmalıdır. Sınıf öğretmenleri ve Türkçe öğretmenleri öğrencilerin gelişim özelliklerine göre Miyase Sertbarut'un masal, öykü ve romanlarını okumalarını önerebilirler.

Öğrencilere, öğretmenlere ve ailelere kitapların tanıtımını yapacak ve kitaplarla buluşmayı sağlayacak olan kurum ve kuruluşlar etkinliklerini geniş çapta ve daha sık şekilde yapmalı. Kültür Bakanlığı yeni kütüphaneler açmalı, kütüphanelerdeki kitapları güncellemeli, basın- yayın kuruluşları ile işbirliği içinde çocuk gelişimini göz önünde bulunduran çocuk edebiyatı eserlerinin tanıtımının yapılmasını sağlamalıdır. Son dönem çocuk edebiyatı yazarları ve yazarların itina ile kaleme aldıkları çocuk kitaplarının çocuk okurlarla buluşması için çeşitli etkinlikler düzenlemelidir.

Milli Eğitim Bakanlığı, ders kitaplarındaki metinleri, çocuk edebiyatı temel öğeler i yönünden güncelliğini koruyan, değişen dünyayı kitaplarına katan Miyase Sertbarut gibi çocuk edebiyatı yazarlarının eserlerinden seçmelidir.

Çocukların hayata olan bakış açısını değiştirecek, onların gelişimine katkıda bulunacak eserler verecek olan çocuk edebiyatı yazarları eserlerini kaleme alırken çocuk edebiyatı temel öğelerinde her birine aynı özeni göstermelidir. Güncel, evrensel, farklı ve yaratıcı konular; okurun ruhsal, bilişsel, dilsel ve motor gelişimini olumlu yönde etkileyen iletiler; okura örnek olacak kişiler seçmeli, okurun hem hayal dünyasını geliştirecek hem de gerçekçilikten tamamen uzaklaştırmayacak mekânlar kullanılmalı ve bu içeriği dil ve anlatımla zenginleştirip y aş gruplarına göre görsel öğelerle desteklemelidirler.

KAYNAKÇA

- Akalın, L. S. (1987). Çocuk Edebiyatı Yıllığı. İstanbul: Gökyüzü.
- Akbayır,S., Şahin, Ş. (2005). Yaş Gruplarına Göre Çocuklar İçin Edebiyat. Ankara Hece Dergisi Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı.
- Akça, Ç.(2008). İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerine Kitap Okuma Alışkanlığı Kazandırmada Türkçe Öğretmenlerinin Rolü . Yüksek Lisans Tezi.Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Akkan, E.İ. (2010). Bir Çocuk Edebiyatı Yazarı Olan Cahit Uçuk. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Aksaçoğlu, A., Yılmaz, B. (2007). Öğrencilerin Televizyon İzlemeleri ve Bilgisayar Kullanmalarının Okuma Alışkanlıkları Üzerine Etkisi. *Türk Kütüphaneciliği Türk Kütüphaneciliği 21, 1 (2007), 3-28.*
- Aksoy, Ö., A. (1993). Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü. İstanbul: İnkılâp.
- Aksoy, Ö., A. (1988).Türk Dili Araştırmaları Yıllığı TDK.
- Alaylıoğlu, R., Oğuzkan , A. F. (1976). Ansiklopedik Eğitim Sözlüğü. İstanbul: Arif Bolat.
- Arpacı, Ö.(2006).Çocuk Kitaplarında İletiler Ve İletiler Aktarım Biçimi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin
- Aydemir, S.(2010).Çocuk Edebiyatı Yazarı Olarak Mavisel Yener'in Eserleri Üzerine Bir Araştırma. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Bayram, O. (1990). İlkokul Çağı Çocuklarının Okuma Alışkanlığı Ve Yenimahalle İlçe *Halk Kütüphanesi Gezici Kütüphane Hizmeti*. Yayımlanmamış. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Bolat, S. (2003). Öykü Yazma Teknikleri. İstanbul: Papirüs.

- Ciravoğlu, Ö. (2000). Çocuk Edebiyatı. İstanbul: Esin
- Çetin, N. (2004).Roman Çözümleme Yöntemi. Ankara: Akçağ.
- Çoşkun, E. (2002). Lise II. Sınıf Öğrencilerinin Sessiz Okuma Hızları ve Okuduğunu Anlama Hızları Üzerine Bir Araştırma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Demirel, Ş. (2010). Edebi Metinlerle Çocuk Edebiyatı. Ankara: PegemA
- Demirkaya, Ö.(2009).Bilgin Adalı'nın Çocuk Romanlarının, Çocuk Kitaplarının Çocuğun Gelişim Alanlarına Etkileri Açısından İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.Zonguldak.
- Dilidüzgün, S. (1996). Çağdaş Çocuk Yazını. İstanbul: Yapı Kredi.
- Dökmen, Ü. (1994). Okuma Becerisi, İlgisi ve Alışkanlığı Üzerine Psiko-Sosyal Bir Araştırma. İstanbul: MEB.
- Göğüş, B. Vd. (1998).Yazın Terimleri Sözlüğü. Ankara: Dil Derneği.
- Gökşen, E. N. (1985). Örnekleriyle Çocuk Edebiyatı. İstanbul: Remzi.
- Gönen, M., Öncü E., Işitan, S.(2004). İlköğretim 5. 6.ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıklarının İncelenmesi. Milli Eğitim Dergisi. Sayı 164, Güz.)
- Güleryüz, H. (2006). Yaratıcı Çocuk Edebiyatı. Ankara: PegemA.
- Hatipoğlu, V. (1971). Türk Dilinde İkileme. Ankara: TDK.
- İpşiroğlu, Z. (1997). Eğitimde Yeni Arayışlar. İstanbul: Adam .
- Karasar,N.(1998). Bilimsel Araştırma Yöntemi.Ankara: Nobel.
- Karakaya, M.A.(2007).Çocuk Edebiyatımızda Sulh Dölek ve Eserleri Üzerine Bir İnceleme. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.

- Kaya,D.D. (2010) Aytül Uncu Akal'ın Öykü Ve Masallarında Tema,Dil Ve Eğitim Öğeleri. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Kıbrıs, İ. (2010). Çocuk Edebiyatı. Ankara: Kök.
- Kırıtöglü Özdi, S. (2011) “ Miyase Sertbarut'un “ Kapiland'ın Kobayları” Adlı Yapıtıyla Christine Nöstlinger'in “ Kim Takar Salatalık Kral'ı” Adlı Yapıtının Karakter Çerçevesi Bakımından İncelenmesi”,3. Ulusal Çocuk Ve Gençlik Edebi Sempozyumu, Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Korkmaz, Z. (1992) Gramer Terimleri Sözlüğü. Ankara: TDK.
- Karagöz, S. (2006). Ayla Çınaroğlu'nun Çocuk Kitaplarının Çocuk Yazınının Temel Öğeleri Yönünden İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kudret, C. (1980). Örneklerle Edebiyat Bilgileri 2, İstanbul: İnkılap.
- Nas, R. (2002). Örneklerle Çocuk Edebiyatı. Bursa: Ezgi.
- Oğuzkan, A. F.(2006). Yerli ve Yabancı Yazarlardan Örneklerle Çocuk Edebiyatı. Ankara: Anı.
- Önal, M. (2009). Yeni Türk edebiyatı. Ankara: Akçağ.
- Öncü, M. (2011).Mavisel Yener'in Romanlarında Çocuk Ve Eğitim Teması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale
- Özdemir, E. (1994). Yazımsal Türler. Ankara: Ümit.
- Özdemir, E. (2002). Eleştirel Okuma. Ankara:Bilgi.
- Özmen, G.(2010). Gülten Dayıoğlu'nun Çocuk ve Gençlik Yapıtlarında Karakter İncelemeleri. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Ruşen, M. (1990). Uygulamalı Çok Hızlı Okuma ve Seçmeli Okuma Teknikleri. İstanbul: Kuşak.
- Sarıca,S., Gündüz, M. (1982). Güzel Konuşma Yazma/ Kompozisyon. İstanbul: Fil.
- Sever, S. (2008). Çocuk ve Edebiyat. İzmir : Tudem.
- Şimşek, Ş.(2005). Kemalettin Tuğcu'nun Hayatı ve 50 Romanından Hareketle Çocuk Edebiyatımızdaki Yeri. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Şirin, M.R. (2007). Çocuk Edebiyatına Eleştirel Bir Bakış. Ankara: Kök.
- Türkçe Sözlük (2005). Ankara: TDK
- Türkyılmaz, M.(2012).Gençlik Romanlarının Okuma Becerisi Etkisi Ve Değerler Aktarımı Bakımından İncelenmesi. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü,Ankara.
- Üzel, Ö.(2007).Serpil Ural'ın Çocuk Kitaplarının İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Yalçın, A., Aytaş, G. (2005). Çocuk Edebiyatı. Ankara: Akçağ.
- Yıllar, Ö.,Turan, L. (Ed.)(2007). Eğitim Fakülteleri İçin Çocuk Edebiyatı.Ankara: PegemA.
- Zambak, F.(2007). Türk Romanında Mekân. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.Muğla.
- Zengin,A. Y., Zengin, N. (2009) Eğitim Fakülteleri için Çocuk Edebiyatı.İstanbul: Truva.

EK-1

SON DÖNEM ÇOCUK EDEBİYATI YAZARLARINDAN MİYASE SERTBARUT'UN YAŞAMI VE ESERLERİ

Ceyhan'da doğdu (1963) G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden 1985 yılında mezun oldu. Çeşitli illerde öğretmenlik yaptı. Yazmaya radyo oyunları ile başlayan Miyase Sertbarut 1996 yılında Çankaya Belediyesi ve Damar Edebiyat Dergisi'nin birlikte düzenlediği yarışmada ilk ödülünü aldı ve ilk kitabı yayımlandı: "Fasulyem Bulutlara Çıkamaz"

Bu ödülün ardından çocuk edebiyatına yönelen yazar, ağırlıklı olarak çocuklara ve ilköğretim çağına yönelik çalışmalarını sürdürüyor.

Çocuk edebiyatı dışında kalan deneme, anlatı ve öyküleri Hayalet Gemi, Bir Yeni Biçem, İnsan, Damar gibi farklı edebiyat dergilerinde yayımlandı.

RADYO OYUNLARI

1. Anadolu Ateşi
2. Bay Yalnız ile Bayan Sütlaç
3. Oyunculuk Tutkusu
4. Tezgahtar
5. Yunuslar
6. Eskimeyen Eskiler
7. Uzun Dalga 171 khz
8. Un Kokusu
9. Mehmet Rauf'tan uyarılma "Define"
10. Şenko'nun Kanatları, arkası yarım
11. Çift Başlı Kartal, radyo oyunu

YAYINLANAN KİTAPLARI

1. Emine Teyze'nin çilek reçeli ,Türkçe ders kitabı.
2. Fasulyem Bulutlara Çıkamaz, çocuk öyküleri 1996,Çankaya Belediyesi
3. Ayakkabı Götüren Köpek,çocuk öyküleri1996,Özgür Eğitim Yayınları
4. Annemin Kokusu,çocuk romanı1998, Halkevleri Yayınları
5. Çiğdem Der ki... çocuk öyküleri 1998, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

6. Sınıfta Kalanlar Okul Açtılar, çocuk romanı1999, Eğitim Sen Yayınları
7. Kırmızı Kartal, 2004, uzun öykü Tudem Kültür yayınları
8. Hayalet Geminin Seyir Defteri, deneme-anlatı1996, Akdeniz Yayıncılık
9. Gerçekle Büyüme Düşlerle Yürümek, gençlik romanı, Bu Yayınevi,2000
10. Tuna'nın Büyülü Gemisi,uzun öykü, Tudem Kültür Yayınları, 2003
11. Çınar Ağacındaki Gizli Geçit,masal, Bu Yayınevi,1998
12. Salih Dede'nin Sihirli Piposu,çocuk öyküsü, Bu Yayınevi,1997
13. Sis Sakladıkları, çocuk romanı, Tudem Kültür,2005
14. Bir Dilek Tut, masal, Tudem Kültür,2005
15. Piper Pa-25 Can Yayınları 2006
16. Büyümenin Zamanı geldi, Paydos Yayıncılık 2006
17. Saat Canavarı, Paydos Yayıncılık 2006
18. Kapiland'ın Kobayları, roman, Tudem yayınevi 2007
19. Altın Avcıları Plajda, öyküler, Tudem Yayınevi
20. Akvaryumdaki Denizkızı, masal, Tudem Yayınevi, 2009
21. Kırmızı Başlıklı Ispanak, masal, Çizmeli Kedi Yayınevi, 2009
22. Yılankale, roman, Tudem Yayınevi 2010
23. Gözlüklü Ayçiçeği, Çizmeli Kedi Yayınevi, 2010
24. Kimsin Sen, roman, Tudem Yayınları, 2011,
25. Çöp Plaza,roman,Tudem Yayınları,2012
26. İkizler İz Peşinde ,öykü,
27. Sil Baştan Aşk,roman,
28. Kapiland'ın Karanlık Yüzü,roman,
29. Yangın Tüpüyle Uçan Çocuk,öykü,
30. Çocukluğumun Tanrısı Piper Pa 25,
31. Kaçak Köpek Biber,
32. Dedemin Sihirli Dükkânı
33. Neşeli Marul,
34. Kokusunu Arayan Çilek,
35. Mendel'den Kopya İnsana,

ALDIĞI ÖDÜLLER

1-FASULYEM BULUTLARA ÇIKAMAZ çocuk öyküleri, 1996 Çankaya Belediyesi ve Damar Edebiyat Dergisi, çocuk öykü yarışması, 1. lik ödülü, (Bu kitap daha sonra SAAT CANAVARI adıyla yayınlandı.)

2- AYAKKABI GÖTÜREN KÖPEK, çocuk öyküleri, İzmir Özgür Eğitim Yayınları, öykü mansiyon ödülü, 1996

3- SALİH DEDE’NİN SİHİRLİ PİPOSU 1997 Bu Yayınevi Çocuk Öykü Ödülü, Mansiyon (Bu kitap daha sonra DEDEMİN SİHİRLİ DÜKKÂNI adıyla yayınlandı.)

4- SINIFTA KALANLAR OKUL AÇTILAR, çocuk romanı, Eğitim-Sen, 1998, ikincilik ödülü

5- ÇINAR AĞACINDAKİ GİZLİ GEÇİT, masal, 1998, Bu Yayınevi, mansiyon ödülü

6- CAM AŞKI, çocuk filmi senaryosu, Kültür Bakanlığı “23 Nisan ve Çocuk” konulu senaryo yarışması, mansiyon ödülü, 1998

7- ANADOLU ATEŞİ Radyo Tiyatrosu, TRT 1.lik ödülü, 1999

8- GERÇEKLE BÜYÜMEK DÜŞLERLE YÜRÜMEK gençlik romanı, 1999 Bu Yayınevi, ikincilik ödülü

9- ANNEMİN KOKUSU, çocuk romanı, Halkevleri , 1999 birincilik ödülü (Bu kitap daha sonra BÜYÜMENİN ZAMANI GELDİ adıyla yayınlandı.)

10- BAY YALNIZ VE BAYAN SÜTLAÇ (radyo tiyatrosu) TRT 1999, ikincilik ödülü.

11- TUNA’NİN BÜYÜLÜ GEMİSİ, çocuk öyküsü, Tudem, 2003, birincilik ödülü

12- KIRMIZI KARTAL çocuk öyküsü, Tudem, 2003, birincilik ödülü

13- SİSİN SAKLADIKLARI, roman, Tudem 2004 ikincilik ödülü

14- Uzun Dalga 171 kHz (radyo tiyatrosu) 2005 yılı TRT’den mansiyon ödülü

15- KAPILAND’IN KOBAYLARI, roman 2006 Tudem birincilik ödülü

16- SINAVSIZ HAVA SAHASI tiyatro, 2010 mansiyon ödülü, İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansı

17- ŞENKO’NUN KANATLARI, Radyo tiyatrosu, TRT 2007 mansiyon ödülü

18- GÜLTEN DAYIOĞLU ÇOCUK VE GENÇLİK EDEBİYATI VAKFI 2013 ÇOCUK ROMANI ÖDÜLÜ (Mezarlıktaki Gölge)

EK- 2

YAZAR MİYASE ESERTBARUT İLE YAPILAN RÖPORTAJ

1- Öykü ve romanlarınızda gerçeklik payı ne kadar ? Öykü ve romanlarınız gerçek mi kurmaca mı gerçeğe yakın kurmaca mı?

İlk yazdıklarım gerçek ve gerçeğe çok yakın kurmaca hikâyelerdi. Özellikle çocukluk anılarımı ve kendi çocuğumun yaşadıklarını hikâyeleştirdim. Daha sonra kurmacanın da keyfine vardım. Çünkü her romanın, her hikayenin gerçekliğini kendiniz oluşturduğunuz zaman yaratmanın tadına varıyorsunuz. İkisini harmanlamak da güzel. Ben yazmayı yap-boz oyununa benzetirim. Parçaları yerine eklerken bazen tanık olduğum olayları veya kişileri bazen de oraya yakışacağını düşündüğüm kurmaca kişi veya olayları eklerim. Örneğin Yıllankale romanımdaki Sahaf Sami Ankara’da tanıdığım ve dükkânında çok fazla oturduğum gerçek bir kişi. Ama alfabenin içinden çıkan hazine haritası tamamen hayal ürünü.

2- Biyografinizden anlaşıldığı gibi edebiyata olan sevginiz her şeyin önüne geçmiş. Peki çocuk edebiyatına yönelmenizin sebebi nedir?

Çocuk edebiyatına yönelmem tamamen rastlantıyla oldu. Ankara Çankaya Belediyesi bir yarışma açmıştı. Edebiyatın farklı alanlarına yönelik bir yarışmaydı. Baktım en aşağıda bir de çocuk öyküleri dalı var. O zamanlar kızımın yaşına uygun kitapları da çok fazla okuduğum için dolu hissettim kendimi. Böylece çocukluk anılarımı hikayeleştirip bir dosya oluşturdum ve yarışmaya yolladım. Birincilik ödülünü bana verdiler. Bu dosyayı oluştururken şunu fark etmiştim. Çocuklar için yazmak eksik edebiyat anlamına gelmiyordu. Yani bu yazana bağlı aslında. Öğretmen gibi ders vermeye çalışarak yazarsanız o eser edebiyatı barındırmaz. Didaktiklik arttıkça edebiyat azalır. Çocuklar için yazarken büyüklere yazılan bir romandan ya da hikayeden hiçbir şeyi eksiltmeden yazıyorum ben. Uygun bir dille, inandırıcı bir kurguyla, okuma tadı vermeye çalışıyorum. Bazı romanlarım için duyduğum bir övgü var ve kızıyorum öyle söylediklerinde. “Bu çocuk romanı değil, büyüklere yazılmış gibi güzel.” Onlar bunu övgü olarak söylüyor, ama başka bir yanılığ var içinde. Çocuk romanı da yetişkin romanından keskin bir çizgiyle ayrılmaz. Çocuklar için yazmak bir şeyi basitleştirip yazmak değil ki. Çocuğu ve edebiyatı küçümsemek olur bu.

3- Eserlerinizdeki konu çeşitliliği dikkat çekerken sorum buna yönelik olsun istiyorum: konu seçerken nelere dikkat ediyorsunuz, etkilendiğiniz durumlar var mı?

Çeşitlilik bendeki yazma heyecanını diri tutmak için. Aynı konular üzerinde dönüp durursam yazarken sıkılırım. Yazmak bana da bir şey öğretmeli, göstermeli. Beni de yenilemeli. Güncel sorunlar ilgimi çekiyor. GDO, yoksulluk, çalışan çocuklar, sokakta olup bitenler. Kendimi de sınamak istiyorum her kitapta. Bu konuyu yazabilir miyim acaba diyorum. En son çocuk tacizinin de yer aldığı bir romanı tamamladım. Sonbaharda kitaplaşacak. Haberlerde kayıp çocukları, tacize uğrayan ve öldürülen çocukları duydukça öfke ve acı içinde kalıyordum. Bu konu anlatılması en zor konulardan biri, çünkü çocuk okuyacak onu. Uygun bir dil bulunmazsa tehlikeli. Sonunda o uygun dili yakaladım ve romanı tamamladım.

4- Öykülerinizde ve romanlarınızda Ankara ve Çukurova Bölgesinin geçmesi yaşantınızdaki sizde iz bırakan yerler olmasından mı kaynaklanıyor? Çocukluğunuzun eserlerinize yansımaları gördüğümüz söylenebilir mi?

Çok doğru. En çok yaşadığım yerler bu bölgeler. Öyle olunca da ister istemez yazdıklarınıza yansıyor. Çocukluğum en fazla ilk kitaplarımda var. O yıllarımı yazarken zamanda yolculuk yapmış gibi oluyorum. Ruhuma iyi geliyor. Belki başka ruhlara da iyi gelir gibi bir iyimserliğim de var.

5- Masallarınızda doğaya, öykülerinizde ise hayvanlara dair iletilerinizde kedilerinizle yaşayan biri olarak doğaya ve hayvanlara karşı hassasiyetinizi yansıttığınızı açıkça görülebildiğini ifade edebilir miyiz?

Şanslı çocuklardan biri sayarım kendimi. Toprakla, türlü hayvanlarla paylaştım çocukluk yıllarımı. Sanki onların dilini öğrendim gibi gelir bana, onların söyleyemediklerini anlatmak istedim sanırım. İnsanın bencil yanı çok fazla. Tüm dünya bizimmiş gibi davranıp yaşıyoruz, dengeyi alt üst ediyoruz. Yazarken kimi zaman bunlara da dikkat çekiyorum. Doğrudan çevreci mesajlarla değil de başka canlılara sevgi duyumsanabileceğini hissettirmeye çalışıyorum.

6- “Kapiland” kelimesini “kapitalizm” ve “land” sözcüklerinden mi oluşturduunuz? İsmi tesadüfen mi buldunuz yoksa mantıklı bir hayali isim yaratma çabası güttünüz mü?

Evet kapitalizm çağrışımı olduğu için bu isim çok uygun oldu kitaba. Kapiland’ın Kobayları’nı yazmaya başladığımda adı böyle değildi aslında. Merika’nın Kobayları vardı aklımda. Amerika’nın A’sını atarak elde etmiştim. Ama bunun kolay anlaşılacağını düşündüm ve vazgeçtim. Daha sembolik bir isim arayışına girdim ve “Kapiland” çıktı ortaya. Seslerin birbirine yakışmasını da önemserim. Her iki kelimenin de “K” harfiyle başlaması gerekir diye düşünmüştüm.

7- “Çiğdem Der ki” ve Gerçekle Yürümek Düşlerle Büyümek gibi kitaplarınızı farklı isimlerle yeniden basılması fikrinin bir sebebi var mı?

Çiğdem Der ki 1998 yılında yayınlanmıştı ilk olarak. O zamanlar çocukların kitaplara uzanırken kitabın adının ve kapak resminin önemini yeterince bilmiyordum. Kitabı başka bir yayınevine verdiğimde yıl 2013'tü, hem çocuklar değişmişti hem ben. Bu durumda kitabın onlara daha cazip görünmesi için bu değişikliğe yayınevi ile birlikte karar verdik. İsbetli de oldu, çünkü ilk baskıda görmediği iltifatı bu haliyle gördü ve daha çok okundu.

Ama bazı kitaplarda yanlış bir seçim de olabiliyor. Örneğin Gerçekle Büyümek Düşlerle Yürümek adı o kitabı çok daha iyi tanımlarken yeni adı Sil Baştan Aşk pek de doğru bir seçim olmadı. Aslında okuyucuyu yanıltmış gibi sanki yeni bir kitapmış gibi görülme riski de var. Ama çocuk ve gençlik grubu okur kitlesi olarak sürekli değiştiğinden, okurlarım çocukluktan yetişkinliğe geçeceğinden aynı kitabı alma hatası pek olmaz diye kendimi teselli etmeye çalışıyorum.

8- Sızce çocuk edebiyatını genel edebiyattan ayıran temel özellikler neler olabilir?

Ben bu ayrımı genelde görmezden gelirim. Yazarken karşımda beğeni düzeyi yüksek bir yetişkin varmış gibi hayal ederim. Çocuğu çocuk gibi görmem. Aynı kitabı büyük biri de okuduğunda edebiyat hazzı almasını önemserim.

Yine de dikkat ettiğim alanlar var. Kitabın kahramanları okurun yaşına yakın olmalı ki onunla empati kurabilsin, buna dikkat ederim. Yalınlık konusu var, ama ben yetişkinlere de yalın yazarım. Kısa cümleler kurarım, boğulmaya neden olabilecek uzun betimlemelerden kaçınıyorum. Eğlenceli olmasını isterim, mizah kitabı olmasa bile çocuğu eğlendirecek söz ve durumları kullanırım. Amacım dijital bir dünyanın içine doğmuş çocuklara okumayı sevdirmek çünkü. Onların hayal gücünü aktifleştirmek için çaba gösteririm.

Doğaldır ki çocuklara yazarken bazı konularda epeyce kontrollü olmak zorundasınız. Aşk, ölümü, cinayeti, siyaseti çocuklara anlatmak zordur, buna gerek de yoktur.

Belirgin bir fark daha var ki kitabın mutlu sonla bitmesi. Aslında yetişkinler de mutlu son istiyor! Masalsı mutlu son inancını Çöp Plaza'da kırmaya çalıştım. Yine de benim gönlüm bile razı gelmiyor karamsar bir sonla kitabı bitirmeyi. Hayatta bulamadıklarımızı kitaplarda bulmak istiyoruz çünkü.

9- Çocukların okuma alışkanlığı edinmesine katkı sağlayacak bir eserde dikkat edilmesi gereken temel öğeler günümüzde ne olmalıdır?

Günümüz çocuğu kolaya alışmıştır. Görsellik bombardımanı altında kalmıştır. Televizyon, bilgisayar, akıllı telefonlar, teknolojik oyuncaklar... Kitap ise az resmiyle çok sözüyle bunca rakibe karşı savaşmak zorunda. Bu durumda kitabı sıkıcı olmaktan kurtarmak için ne gerekiyorsa yapılmalı. Sıradışı olmalı, çocuğun hayalinde canlandırabileceği, empati kurabileceği kendine benzeyen kahramanlarla ona yaklaşmalı. Jeff Kinney'in Saftirik serisi bu nedenle çok sevilmiştir. Pek çok ana-babanın ve öğretmenin kitabı okumadan bir reddediş içine girmesine karşın çocukların birbirine tavsiye ettiği bir kitap oldu ve çok okundu.

Ana-babaların ve öğretmenlerin kendi çocukluklarında severek okudukları kitapları bugünün çocuğunun sevmemesi çağımızın kolaylaştırıcı araçlarından kaynaklanıyor diye düşünüyorum. Bu durumda teknolojinin sağladığı renk, hareket ve heyecanı bir biçimde dille duyumsatabilecek kitaplar yazılmalı. Çok şükür ki kelimelerin gücü hiçbir dönemde inkar edilemeyecek kadar fazla. Yeter ki kullanmayı bilelim.

10- Sizin de eserlerinizi kaleme alırken en hassas davrandığımız öge nedir?

Önceliğim şu ki toplumsal bir sorunu da anlatsam, kişisel bir probleme de değinsem sağlam bir macera olmasına dikkat ederim. Samimi bir anlatıcı olmayı yeğlerim. Sıkıcı olmamaya çalışırım, kendimi okurun yaş grubunda gibi hissederim. Yazdıklarım gerçek olmasa bile gerçekliğine kendim de inanarak yazarım. Ben yazdıklarına inanırsam okuru inandırmak zor olmaz.

EK-2
İNCELENEN KİTAPLAR

